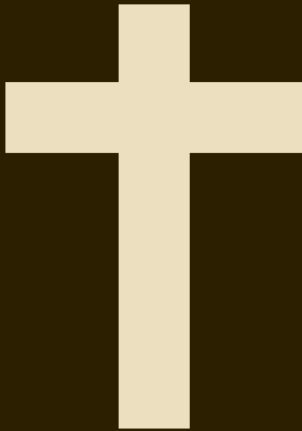

Η Καινή Διαθήκη

The New Testament in Ancient Greek with critical text notes

Ἡ Καινὴ Διαθήκη

The New Testament in Ancient Greek with critical text notes

Public Domain

Language: Ελληνικά (Greek, Ancient)

Translation by: Maurice A. Robinson

Contributor: Robert Adam Boyd

The Text-Critical Greek New Testament is based upon The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2018, compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont. The following disclaimer is printed in the The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2018:

Anyone is permitted to copy and distribute this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted, or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time. Copyright is not claimed nor asserted for either the preface, notes, or the new and revised form of the Greek NT text of this edition, nor for the original form of such as initially released into the public domain by the editors, first as printed textual notes in 1979, continuous-text electronic form 1986-present, and in published editions from 1991, 2005, and 2010.

The permitted use or reproduction of the Greek text or other material contained within this volume (whether by print, electronic media, or other form) does not imply doctrinal or theological agreement by the present editors and publisher with whatever views may be maintained or promulgated by other publishers. For the purpose of assigning responsibility, it is requested that the present editors' names and the title associated with this text as well as this disclaimer be retained in any subsequent reproduction of this material.

2024-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2024 from source files dated 6 May 2024
ebdf933b-03a4-5add-853f-51a05e168973

Contents

FRT	1
INTRODUCTION	3
ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ	11
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ	69
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ	111
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ	176
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	223
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	286
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α	308
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β	329
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ	343
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	350
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	358
ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ	363
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α	368
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β	373
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α	376
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β	382
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ	387
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ	390
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ	392
ΙΑΚΩΒΟΥ	409
ΠΕΤΡΟΥ Α	415
ΠΕΤΡΟΥ Β	422
ΙΩΑΝΝΟΥ Α	426
ΙΩΑΝΝΟΥ Β	432
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ	433
ΙΟΥΔΑ	434
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	436
Appendix A	473
Appendix B	478
Appendix C	480
Appendix D	486
Appendix E	487

The Text-Critical Greek New Testament Byzantine Text

Greek text compiled by

Maurice A. Robinson and William G. Pierpont

Orthographic modifications and arrangement of Greek text by

Robert Adam Boyd

Introduction, Footnotes, and Appendices by

Robert Adam Boyd

Greek Text (The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2018)

Anyone is permitted to copy and distribute this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted, or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time. Copyright is not claimed nor asserted for the new and revised form of the Greek New Testament text of this edition, nor for the original form of such as initially released into the public domain by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, first as printed textual notes in 1979 and in continuous-text electronic form in 1986.

The permitted use or reproduction of the Greek text or other material contained within this volume (whether by print, electronic media, or other form) does not imply doctrinal or theological agreement by the present editors and publisher with whatever views may be maintained or promulgated by other publishers. For the purpose of assigning responsibility, it is requested that the present editors' names and the title associated with this text as well as this disclaimer be retained in any subsequent reproduction of this material.

The introduction, footnotes, and appendices of this edition are hereby released into the Public Domain. Consequently, any prior copyright restrictions on the introduction, footnotes, and appendices of this edition are hereby revoked.

Front Cover: page 60 of the 3rd edition of Stephanus' Greek New Testament

Back Cover: page 204 of the 3rd edition of Stephanus' Greek New Testament

Images from Stephanus' 3rd edition of the Greek New Testament are incorporated into the front and back cover as a tribute to his work with the Byzantine Greek text and as a memorial to the fact that he was the first to publish a Greek New Testament with text-critical notes. The back cover is Stephanus' printing emblem, which is inspired by Romans 11:17-24. The words *noli altum sapere* ("do not be high minded") are a direct quotation from Romans 11:20 in the Latin Vulgate.

Typesetting and software support by J. Jeffrey Dodson

Paperback Edition
ISBN 978-1-47101-636-3
Lulu.com

INTRODUCTION

The Byzantine Text

The Byzantine text is the historically dominant form of the Greek New Testament. As a result, it was the Textus Receptus, a close relative of the Byzantine text compiled from a small number of manuscripts, that was the dominant form of the printed Greek New Testament from the early sixteenth century to the late nineteenth century. In 1881, however, the Textus Receptus was effectively supplanted by Westcott and Hort's Greek New Testament, particularly in academic circles. Westcott and Hort prepared their Greek text on the assumption that there was a recension of the Byzantine text in the fourth century that became the basis for all subsequent Byzantine manuscripts. Based on this assumption, Westcott and Hort counted (or discounted) the overwhelming majority of Byzantine manuscripts as originating from a single formal recension source, removing them from the equation, so that they could give preference to a small handful of manuscripts, particularly Codex Vaticanus (B) and Codex Sinaiticus (X). Although the assumption of a fourth century recension has now largely been discredited due to a complete lack of evidence, Westcott and Hort's preference for a small handful of manuscripts has endured, and the modern critical editions of Nestle-Aland and UBS have become the standard Greek text accepted in academic circles today.

Yet there are critical flaws in the underlying methodology of the reasoned eclecticism that is practiced in the editions of Nestle-Aland and UBS. In his essay "The Case for Byzantine Priority," Dr. Maurice Robinson makes the following observation:

Modern eclecticism creates a text which, within repeated short sequences, rapidly degenerates into one possessing no support among manuscript, versional, or patristic witnesses. The problem deteriorates further as the scope of sequential variation increases.

In other words, when the text-critical decisions of the editors of Nestle-Aland and UBS are considered over the course of a few verses (and sometimes over the course of only one verse), it is often the case that the resulting text as a whole has no support in any Greek manuscript, ancient translation, or quotation from the church fathers; rather, it is a conjectural text. This critical flaw of the modern eclectic approach has never been adequately addressed by its proponents. For this reason and others, some prefer the Byzantine text, which is based on the overwhelming majority of Greek manuscripts.

The Byzantine text is not quite the same as the Textus Receptus, which is the textual basis of the New Testament in the King James Version and the New King James Version. While the Textus Receptus is within the Byzantine family of texts, the first edition of Erasmus' Greek New Testament was produced from only seven manuscripts. Although those manuscripts were from the Byzantine family, they contained some readings that have very little support among Greek manuscripts.

On average,* when there are variants among Greek manuscripts, the

---

* : Here the word *average* refers to the median rather than the mean.

readings adopted by Robinson and Pierpont are supported by 96% of the Greek manuscripts in the Gospels,[†] 90% of the Greek manuscripts in Acts and the Epistles, and 64% of the Greek manuscripts in Revelation. These Byzantine manuscripts, which number in the low thousands, represent many individual streams of transmission. And while they are generally later in date, they were all copied from earlier manuscripts of the same text type. Even Westcott and Hort acknowledge that the Byzantine text dates at least as far back as the fourth century, which is contemporaneous with Codex Vaticanus (B) and Codex Sinaiticus (ⲛ). Thus the Byzantine textform is ancient, highly uniform, and well attested by a variety of independent streams of transmission. Therefore it has a strong claim toward being the original text of the New Testament. Those seeking further information are encouraged to read Robinson's essay in full.

Colophons

Many Greek manuscripts include interesting scribal notes in the colophons of the Gospels and Pauline epistles. In the Gospels these notes give the date of publication. In the Pauline epistles they give details about the place of authorship, who delivered the epistle, and, in the pastoral epistles, details about the recipient. Because these are scribal notes and not the sacred text itself, they should not be considered infallible. However, most readers do not even realize that these notes exist, especially in the Gospels. Consequently, the colophons are included as footnotes in this edition to allow readers to easily access and evaluate them.

Editions of the Greek New Testament Compared in this Volume

The Text-Critical Greek New Testament is an edition of Robinson and Pierpont's 2018 Greek text[‡] that documents every difference found in the following editions and manuscript families of the Greek New Testament.[§]

[†] : Except for the *Pericope Adulterae* (John 7:53–8:11), in which the Greek manuscripts are fairly evenly divided between three main families. [‡] : The following minor modifications have been made to Robinson and Pierpont's text: movable *nu* and movable *sigma* have been removed when they occur before a consonant, paragraph breaks have been modified, poetic formatting has been added, certain accent marks around clitics have been modified (without changing the meaning of any words), and the various forms of Θεός, Χριστός, Κύριος, and Πνεύμα Αγίου have been capitalized (except when they do not refer to the Godhead). However, apart from these superficial modifications, the actual text and punctuation have not been altered. [§] : Differences between movable *nu* and movable *sigma* are ignored. In the footnotes movable *nu* and movable *sigma* are removed when they occur before a consonant. Differences between meaningless word breaks are also ignored (see Appendix E). When such words are written in the footnotes, the spelling of Robinson and Pierpont is followed. For the purposes of comparison, typographical errors in the compared editions have been corrected. See Appendix B for a list of corrections.

ANT	Greek New Testament of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople
BYZ	Robinson and Pierpont's Alternate Byzantine Readings (2018)*
CT	Critical Text (This designation is used when NA, SBL, TH, and WH are a
ECM	Editio Critica Maior for Mark, Acts, and the Catholic Epistles (1997-2022)
ECM*	This designation is used to mark the variants that appear in ECM on a
HF	Hodges and Farstad, The Greek New Testament According to the Major
NA	Nestle-Aland (This designation is used when NA ²⁷ and NA ²⁸ are in agr
NA ²⁷	Nestle-Aland, 27 th edition (1993)
NA ²⁸	Nestle-Aland, 28 th edition (2012)
PCK	Wilbur Pickering, The Greek New Testament According to Family 35, 3 ^d
SBL	SBL Greek New Testament (2010)
SCR	Scrivener's Textus Receptus (1894)
ST	Stephanus' Textus Receptus, 3 rd edition (1550)
TH	The Greek New Testament, Produced at Tyndale House, Cambridge (20
TR	Textus Receptus (This designation is used when SCR and ST are in agre
WH	Westcott-Hort (1881)

In addition to the editions listed above, the following manuscript families are documented for the *Pericope Adulterae* (John 7:53–8:11).‡

μ ¹	A very late family of approximately 12 manuscripts
μ ²	An early family of approximately 47 manuscripts that is slightly favored b
μ ³	A somewhat early family of approximately 37 manuscripts
μ ⁴	An early family of approximately 36 manuscripts that has four long omis
μ ⁵	An early family of approximately 298 manuscripts that is followed by Rob
μ ⁶	A somewhat early family of approximately 204 manuscripts that is follow
μ ⁷	A late family of approximately 261 manuscripts that is followed by Picker
λ ¹	A somewhat early family of approximately 224 lectionary manuscripts of
λ ²	An early family of approximately 40 lectionary manuscripts of John 8:1–1
pt	A marker indicating that a family is split between two or more variants

The following manuscript families are documented for the book of Revelation.§ These families are documented only when there is a general

‡ : See Appendix C for more information about manuscript families in the *Pericope Adulterae*.

§ : See Appendix D for more information about these manuscript families.

consensus* for the family and the family differs from the Robinson and Pierpont text.

K	The main Koine tradition in Revelation comprised of approximately 78 dis
Ad	A family of approximately 58 manuscripts in Revelation that contain or de

The Textus Receptus

While it is common to refer to the Textus Receptus as a single entity, in reality there are various editions of the Textus Receptus, which all differ from one another. Although Erasmus was the first to publish what became known as the Textus Receptus, it was Robert Estienne (Stephanus) who came to shape the text as we know it today. Stephanus' third edition (published in 1550 and known as *Editio Regia* or the "Royal Edition") is a splendid masterpiece of typographical skill. It was also the first printed edition of the Greek New Testament to include text-critical notes in the margins. Modifying Stephanus' text, Theodore Beza published five editions of the Textus Receptus. His fifth edition (published in 1598) was one of the primary source texts of the Greek New Testament used by the translators of the King James Version. At times, however, the King James Version deviates from Beza's fifth edition. Seeking to recreate the Greek text underlying the New Testament translation of the King James Version, Scrivener modified Beza's fifth edition with readings from various editions of the Textus Receptus that the King James translators would have had at their disposal. Scrivener published his modification of Beza's fifth edition in 1881. When people think about the Textus Receptus today, they think primarily of Stephanus' 1550 edition and Scrivener's 1881 edition.

Editions of the Critical Text

Westcott and Hort published their Greek New Testament in 1881, basing their text-critical decisions on the *possibility* that a majority of manuscripts could descend from a single formal recension source and thus should not *necessarily* be preferred as correct. Although they never proved this *possibility* from the actual manuscript evidence, their theory paved the way for future editions of the critical text. Following in the footsteps of Westcott and Hort, the Nestle-Aland editions have become the standard Greek text in most academic circles today. Closely aligned with the Nestle-Aland editions is the *Editio Critica Maior*, which thus far has only published Mark, Acts, and the Catholic Epistles. The *Editio Critica Maior* is unique in the sense that it uses a split guiding line for hundreds of readings. This means that, in many instances, there is no single base

* : For the purposes of this volume, **K** is considered to have a general consensus when Hodges and Farstad's apparatus shows that a reading is supported by M^a (but not M^{apt}). Similarly, **Ad** is considered to have a general consensus when Hodges and Farstad's apparatus shows that a reading is supported by M^d and M^e (but not M^{dpt} or M^{ept}). Hodges and Farstad's families M^d and M^e correspond with Hoskier's Egyptian and Erasmian families, respectively, and together provide a good representation of **Ad**. In Revelation 7:5-8, however, Hodges and Farstad's apparatus incorrectly indicates that the TR readings are supported by M^d and M^e. For those notes, Hodges and Farstad's apparatus is not followed. In a few other instances, where Hodges and Farstad are silent, **K** and **Ad** have been determined directly from Hoskier.

text. When compared to the twenty-seventh edition of Nestle-Aland, the changes introduced in the *Editio Critica Maior* at times move in the direction of the Byzantine Text. Another modern critical text that presents slightly different readings is the *SBL Greek New Testament*, edited by Michael Holmes. Following the same general methodology as the editors of Nestle-Aland, Holmes differs from Nestle-Aland in over six hundred places, providing an alternate perspective within the eclectic tradition. A fourth critical text that presents slightly different readings is *The Greek New Testament, Produced at Tyndale House, Cambridge*, which its editors say is rooted in the earliest manuscripts and relies upon the study of scribal habits to inform text-critical decisions.

Modern Editions of the Byzantine Text

Although the Byzantine text is quite stable for the vast majority of the New Testament, in the *Pericope Adulterae* (John 7:53–8:11) and the book of Revelation the degree of variation among Byzantine manuscripts increases significantly. Partly in response to this high degree of variation in the *Pericope Adulterae* and the book of Revelation, Wilbur Pickering published *The Greek New Testament according to Family 35*. Family 35 (also known as **K^T**) is a large family of highly uniform manuscripts within the Byzantine text tradition. It is the only family of manuscripts that has a demonstrable archetype for every book of the New Testament. This means that even in the *Pericope Adulterae* and the book of Revelation, there is little question as to the reading of Family 35. Many, however, argue that the high level of uniformity among manuscripts in Family 35 is the result of a systematic recension. Whatever the case may be, the readings of Family 35 at times represent fewer than 20% of extant Greek manuscripts, and there are no extant manuscripts for this family prior to the eleventh century. Nevertheless, Pickering's edition provides important documentation of a large but late family within the Byzantine text tradition.

In addition to the *Textus Receptus* and Family 35, the present volume also documents variants found in *The Greek New Testament According to the Majority Text*, edited by Zane Hodges and Arthur Farstad. The edition of Hodges and Farstad differs very little from that of Robinson and Pierpont with the exception of the *Pericope Adulterae* and the book of Revelation, where it follows a stemmatic approach for determining the original Greek text. Using this stemmatic approach, Hodges and Farstad hypothesize family trees to show the relationships of various manuscript families. They then make text-critical decisions based on those hypothetical family trees. This approach provides an alternate perspective to the main Byzantine textform.

The Greek New Testament of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople, edited by Basileios Antoniades, provides one further witness to the Byzantine text family. This edition relies more heavily on readings found in Greek lectionaries than any other edition of the Greek New Testament. At times it includes readings with very little support among Greek manuscripts. Many of these readings are printed in small type in the 1904 and 1912 editions to indicate doubt on the part of the editor as to their originality. This text, also known as the Patriarchal Text, is used in the Greek-speaking Orthodox Churches.

Robinson and Pierpont's Alternate Byzantine Readings

In addition to documenting the variants found in the editions described above, *The Text-Critical Greek New Testament* also documents Robinson and Pierpont's alternate Byzantine readings. For the bulk of the New Testament, Robinson and Pierpont follow Von Soden's family **K^X**. When **K^X** is nearly evenly divided, Robinson and Pierpont generally follow the portion of **K^X** that is also supported by **K^I**, while listing the alternate Byzantine reading in the margin.

In the *Pericope Adulterae* (John 7:53–8:11), the Byzantine manuscript tradition is nearly evenly divided between three main families known as **μ⁵**, **μ⁶**, and **μ⁷** (which is closely linked to **K^I**). Robinson and Pierpont follow **μ⁵**, Hodges and Farstad follow **μ⁶**, and Pickering follows **μ⁷**. When **μ⁵** is nearly evenly divided, Robinson and Pierpont list the alternate **μ⁵** readings in the margin. They also list in the margin the primary readings of **μ⁶** as well as the alternate readings of **μ⁶** when that family is nearly evenly divided.

In Revelation, there are three large families of manuscripts. **K** represents the main Koine tradition in Revelation and is comprised of approximately seventy-eight disparate manuscripts that represent many copying eras and locations.† **Ad** is comprised of approximately fifty-eight manuscripts that contain or derive from the fourth-century commentary of Andreas of Caesarea.‡ This family is much less cohesive than **K**, frequently being divided in support of two or more readings. The third family is the Complutensian group. It is comprised of approximately thirty-two manuscripts that are highly uniform and tend to align with the readings of the Complutensian Polyglot. This family is closely linked to **K^I** and generally agrees with either **K** or **Ad**. These three families account for nearly 60% of the manuscripts of Revelation.

As is the case with the *Pericope Adulterae*, editors of the Byzantine text take different approaches to the three main manuscript families in Revelation. The *Textus Receptus* often follows **Ad**, but this is due more to an accident of history than to any intentional decision on the part of the various editors. Pickering follows the Complutensian family exactly. Hodges and Farstad follow **K** very closely, departing from it only on rare occasions. Robinson and Pierpont also generally prefer the readings of **K**. At times, however, they follow **Ad**, particularly when a significant number of **K** manuscripts abandon their group consensus and align with the **Ad** reading.§ Whenever a variant unit is nearly evenly divided among two or more readings, Robinson and Pierpont list the alternate reading(s) in the margin.

Text-Critical Footnotes

For the purpose of simplicity, the text-critical footnotes of this volume generally ignore punctuation, capitalization, accents, and breathing marks. However, capitalization, accents, and breathing marks are written in the footnotes when necessary to differentiate meaning. Text-critical signs such as brackets, diamonds, double angle brackets, and small type

---

† : Family **K** is also known as **Q** or **℣^K**. ‡ : Family **Ad** is also known as **℣^A**. § : In a few instances, Robinson and Pierpont depart from **K** due to other transmissional and orthographic considerations.

are also generally ignored because of the level of complexity this would add to the footnotes. Nevertheless, the use of double brackets is at times documented in the text-critical notes, particularly when used by ECM and/or NA.

Manuscript Percentages

For sets of variants that have been fully collated in the *Text und Textwert* volumes, the manuscript percentages supporting the exact Greek text for each variant are listed.* It should be noted that, while manuscript percentages are not the sole factor to be considered in the task of textual criticism, they should not be ignored either, particularly when they demonstrate the dominance of a particular text type. (See Appendix A for details about the calculation of manuscript percentages.)

An analysis of the *Text und Textwert* data yields the manuscript percentage averages listed in the tables below. The RP percentages are based on every variant unit presented in *Text und Textwert*.† The percentages for all the other editions apply only when the editions *differ* from the RP text. Due to the presence of outliers in the data, the median is presented along with the mean, as the median may very well provide a truer picture of the “average” manuscript percentages. Using the tables below, the reader can make a general estimate of the percentage of manuscripts supporting any given reading that is not documented in *Text und Textwert*. However, the reader should be aware that any given variant may deviate greatly from the averages presented below.

Gospels

Edition	Mean	Median
RP	91.9%	95.8%
BYZ	35.4%	37.0%
PCK	28.6%	28.6%
ST	18.5%	16.2%
SCR	18.3%	16.4%
TR	17.7%	15.3%
ANT	13.7%	7.7%
TH	3.2%	1.0%
CT	2.9%	1.0%
SBL	2.9%	1.0%
WH	2.8%	1.0%
NA ²⁷	2.7%	1.0%
HF	—	—‡

* : In the book of Philemon, the percentages for variants not collated in *Text und Textwert* have been calculated from Matthew Solomon's collation. In the book of Jude, the percentages for variants not collated in *Text und Textwert* have been calculated from Joey McCollum's tabulations of Tommy Wasserman's collation. In John 18, percentages have been calculated from Michael Morrill's collation. In John 7:53-8:11, percentages have been calculated from a draft of Maurice Robinson's collation dated January 23, 2024. † : The *Text und Textwert* volumes present a total of 1,043 variant units. However, the collations for five of those units are incorrect. Those five variant units are therefore excluded from the percentage of manuscript calculations. In 166 variant units all the editions compared in this volume agree. (See Appendix A for more information.) Solomon's and Wasserman's collations are not considered in the calculation of these averages.

Acts & Epistles

Edition	Mean	Median
RP	86.1%	89.7%
BYZ	32.5%	38.8%
HF	32.3%	40.6%
PCK	28.7%	25.9%
ANT	16.1%	13.6%
TR	15.7%	8.1%
ST	15.2%	8.1%
SCR	14.6%	9.2%
TH	6.6%	4.4%
CT	6.5%	4.4%
SBL	6.3%	4.3%
NA ²⁷	6.2%	4.3%
WH	6.0%	4.1%

Revelation

Edition	Mean	Median
RP	64.4%	63.7%
PCK	36.8%	38.2%
BYZ	36.7%	37.4%
HF	35.7%	36.8%
ANT	24.5%	25.6%
TR	24.1%	22.9%
SCR	23.8%	22.9%
ST	23.7%	22.9%
CT	16.5%	11.3%
WH	16.4%	11.3%
SBL	16.1%	10.1%
TH	15.8%	10.0%
NA ²⁷	15.6%	9.5%

For the Pericope Adulterae (John 7:53-8:11), manuscript percentages have been calculated from Robinson's collation.[§]

Pericope Adulterae

Edition	Mean	Median
RP	55.7%	52.2%
PCK	67.7%	67.2%
HF	61.3%	64.0%
ST	60.0%	64.7%
SCR	59.9%	64.7%
TR	59.9%	64.7%
ANT	59.8%	64.7%
NA	57.4%	65.8%
WH	55.9%	64.7%
BYZ	42.1%	37.9%

[§] : SBL and TH do not include the Pericope Adulterae and are therefore excluded from the list of averages.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ *Δαυίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

2 Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσρῶμ· Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ· 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσῶν· Ναασσῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών· 5 Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν †Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· †Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν §Ωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· *Ωβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν †Δαυίδ τὸν βασιλεῖα.

†Δαυίδ δὲ §ὸ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν *Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· 7 Σολομών δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν †Ἀσά· 8 Ἀσά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε τὸν †Οζιαν· 9 Οζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν §Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν· 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν *Μανασσῆ· Μανασσῆ δὲ ἐγέννησε τὸν †Ἀμὼν· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν †Ἰωσιαν· 11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας.

12 Μετὰ δὲ τῆν μετοικεσίαν Βαβυλώνας, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ· 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν §Ἐλιακεὶμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· 14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησε τὸν *Ἀχειμ· Ἀχειμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν †Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως †Δαυίδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ §Δαυίδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ *γέννησις οὕτως ἦν· μνηστευθεὶς †γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοῦ, εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. 19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,

* 1:1 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 1:5 βοοζ | βοες CT ‡ 1:5 βοοζ | βοες CT § 1:5 ωβηδ | ωβηδ CT * 1:5 ωβηδ | ωβηδ CT † 1:6 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 1:6 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 1:6 ο βασιλευς | — CT * 1:6 σολομωνα | σολομωντα TR † 1:7 ασα ασα | ασαφ ασαφ CT ‡ 1:8 οζιαν οζιας | οζιαν οζιας TH WH § 1:9 αχαζ αχαζ | αχας αχας WH * 1:10 μανασση | μανασσην PCK † 1:10 αμων αμων | αμωσ αμωσ CT ‡ 1:10 ιωσιαν ιωσιας | ιωσειαν ιωσειας TH WH § 1:13 ελιακειμ ελιακειμ | ελιακιμ ελιακιμ NA SBL * 1:14 αχειμ αχειμ | αχιμ αχιμ NA SBL † 1:15 ματθαν ματθαν | μαθθαν μαθθαν WH ‡ 1:17 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 1:17 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 1:18 γεννησις | γενεσις CT † 1:18 γαρ | — CT

δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν. ²⁰ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν *Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος ἔστιν Ἅγιου. ²¹ Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

²³ Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,

ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ²⁴ Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκε Ὡτὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2

¹ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ² λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἶδομεν γὰρ αὐτὸν τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἠλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ Ἀκούσας δὲ *Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου,

⁶ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

⁷ Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. ⁸ Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθῶν ἕξστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, *εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας

‡ 1:19 παραδειγματισαι | δειγματισαι CT § 1:20 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH
 * 1:20 μαριαμ | μαριαν NA SBL WH † 1:22 του | — CT ‡ 1:24 διεγερθεις | εγερθεις CT
 § 1:25 τον υιον αυτης τον πρωτοτοκον 98.6% | υιον CT 0.5% * 2:3 ηρωδης ο βασιλευς | ο βασιλευς ηρωδης CT † 2:5 ειπον | ειπαν NA SBL WH ‡ 2:8 ακριβως εξετασατε | εξετασατε ακριβως CT § 2:9 εστη | εσταθη CT * 2:11 ειδον | ευρον ST

τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευταίας Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

¹⁶ Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

¹⁸ Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη,
 Ἔθρηνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς,
 Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
 καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶ.

¹⁹ Τελευταίαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοῦ, ἄγγελος Κυρίου *κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, ²⁰ λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²² Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, ²³ καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην *Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται *Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ² καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου·
 εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

† 2:15 του | — CT   ‡ 2:17 υπο | δια CT   § 2:18 θρηνος και 99% | — CT 0.7%   * 2:19 κατ οναρ φαίνεται | φαίνεται κατ οναρ CT   † 2:21 ηλθεν | εισηλθεν CT   ‡ 2:22 επι | — CT   § 2:22 ηρωδου του πατρος αυτου | του πατρος αυτου ηρωδου CT   * 2:23 ναζαρετ | ναζαρεθ SCR   * 3:1 ιωαννης | ιωανης WH   † 3:2 και | — WH   ‡ 3:3 υπο | δια CT

⁴ Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή * αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἱορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

⁷ Ἴδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν ἄκαρπον ἄξιον τῆς μετανοίας· ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τοῦτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ἦδη δὲ * καὶ ἡ ἀξίγη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πάν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹¹ Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. ¹² Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἄσβεστω.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ Ὁ δὲ * Ἰωάννης διεκώλυνεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε ἑπὶ αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶ ἜΚαι βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἄνεβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοῦ, ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἄκαρπον ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ Καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² Καὶ νηστεύσας ἡμέρας * τεσσαράκοντα καὶ νύκτας ἑπὶ τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπέειπεν. ³ Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, ἔειπεν ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, Γέγραπται,

§ 3:4 ιωαννης | ιωανης WH * 3:4 αυτου ην | ην αυτου CT † 3:6 ιορδανη | ιορδανη ποταμω CT ‡ 3:7 αυτου | — WH § 3:8 καρπον αξιον | καρπους αξιους TR * 3:10 και | — CT † 3:11 βαπτιζω υμας | υμας βαπτιζω CT ‡ 3:11 αγιω | αγιω και πυρι ANT CT TR § 3:13 ιωαννην | ιωανην WH * 3:14 ιωαννης | — WH † 3:15 προς αυτον | αυτω WH ‡ 3:16 και βαπτισθεις | βαπτισθεις δε CT § 3:16 ανεβη ευθως | ευθως ανεβη CT * 3:16 ανεωχθησαν | ηνεωχθησαν NA SBL WH † 3:16 αυτω 99.3% | — SBL WH 0.3% ‡ 3:16 το πνευμα του 99.5% | πνευμα SBL WH 0.1% § 3:16 και | — SBL WH * 4:2 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα CT † 4:2 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα CT ‡ 4:3 αυτω ο πειραζων ειπεν | ο πειραζων ειπεν αυτω CT § 4:3 ειπε | ειπον WH

Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται *ἄνθρωπος,
ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.

⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ·

καί,

Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

⁷ Ἐφ' αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. ⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ⁹ καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα ἅπαντα σοι δώσω, ἐὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε *ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ,

Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις,
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

¹¹ Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοῦ, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διεκόνουν αὐτῷ.

¹² Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Σαζαρέτ, ἐλθὼν κατώκησεν εἰς *Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλῶν καὶ Ἰνεφθαλεῖμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

¹⁵ Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Ἰνεφθαλεῖμ,
ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,

¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτει

* εἶδε φῶς μέγα,

καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου,
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

* **4:4** ανθρωπος | ο ανθρωπος CT † **4:5** ιστησιν | εστησεν CT ‡ **4:9** λεγει | ειπεν CT § **4:9** παντα σοι | σοι παντα CT * **4:10** οπισω μου 87.6% | — CT TR 11.7% † **4:12** ο ιησους | — CT ‡ **4:12** ιωαννης | ιωαννης WH § **4:13** ναζαρετ | ναζαρεθ SCR | ναζαρα CT * **4:13** καπερναουμ | καφαρναουμ CT † **4:13** νεφθαλειμ | νεφθαλιμ NA SBL ‡ **4:15** νεφθαλειμ | νεφθαλιμ NA SBL § **4:16** σκοτει | σκοτια SBL TH WH * **4:16** ειδε φως | φως ειδε CT

18 Περιπατῶν †δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ †ἀλιεῖς.
 19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς Σῆλιεῖς ἀνθρώπων.
 20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
 21 Καὶ προβάς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ *Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.
 22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν †ὄλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.
 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὄλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, †καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
 25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, *προσηλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
 2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι·
 ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες·
 ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς·
 ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην·
 ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες·
 ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ·
 ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί·
 ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης·
 ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

† 4:18 δε | δε ο ιησους TR † 4:18 αλιεις | αλειεις TH WH § 4:19 αλιεις | αλειεις TH WH
 * 4:21 ιωαννην | ιωαννη WH † 4:23 ολην την γαλιλαιαν ο ιησους 90.4% | ο ιησους εν ολη τη γαλιλαια TH 0.1% | εν ολη τη γαλιλαια NA SBL WH 0.1% † 4:24 και | — SBL TH WH * 5:1 προσηλθον | προσηλθαν CT

11 Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ἱρήμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. 12 Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθῆται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη. 15 οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. 18 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία σκεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. 19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐερέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἐνοχὸς ἔσται τῇ κρίσει. 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ ἐνοχὸς ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἐνοχὸς ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἐνοχὸς ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, σκαὶ ἐκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἔν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντιδίκος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. 26 Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδώσῃ τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἠκούσατε ὅτι Σεερέθη, Οὐ μοιχεύσεις· 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. 30 Καὶ

† 5:11 ρημα 96.5% | — CT 0.1% ‡ 5:13 βληθναι εξω και | βληθεν εξω CT § 5:18 κεραια | κερα WH * 5:20 η δικαιοσυνη υμων | υμων η δικαιοσυνη CT † 5:21 ερρεθη | ερρηθη TH ‡ 5:22 εικη 95.4% | — CT 1.9% § 5:23 και εκει | κακει ANT CT TR * 5:25 εν τη οδω μετ αυτου | μετ αυτου εν τη οδω CT † 5:25 σε παραδω | — CT ‡ 5:26 αν | ου ANT § 5:27 ερρεθη | ερρηθη τοις αρχαιοις ANT TR | ερρηθη TH * 5:28 αυτην | αυτης TR

εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου ἴβληθῆ εἰς γέενναν.

³¹ Ἐρρέθη ἡδε ὅτι Ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτός λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτήν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἔερρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιπορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου· ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ³⁷ Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἔερρέθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν ἑστιάγονα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ ἴδανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἔερρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, ἑυλόγεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀγαθοῦς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσῃτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ἀσπάσῃτε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ ἑτελῶναι οὕτω ποιοῦσιν; ⁴⁸ Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

6

1 *Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν

† 5:30 βληθη εις γεενναν | εις γεενναν απεληθη CT † 5:31 ερρεθη | ερρηθη TH § 5:31 δε | — PCK * 5:31 οτι | — ANT CT † 5:32 ος αν απολυση | πας ο απολυων CT † 5:32 μοιχασθαι | μοιχευθηναι CT § 5:33 ερρεθη | ερρηθη TH * 5:36 η μελαιναν ποιησαι | ποιησαι η μελαιναν CT † 5:38 ερρεθη | ερρηθη TH † 5:39 ραπισει επι | ραπιζει εις CT § 5:39 σιαγονα | σου σιαγονα BYZ HF TR | σιαγονα σου NA WH * 5:42 διδου | δοσ CT † 5:42 δανεισασθαι | δανισασθαι CT † 5:43 ερρεθη | ερρηθη TH § 5:44 ευλογειτε τους καταρωμενους υμας καλως ποιειτε τοις μισουσιν υμας 90% | ευλογειτε τους καταρωμενους υμας καλως ποιειτε τους μισουντας υμας TR 1.2% | — CT 0.8% * 5:44 επηρεαζοντων υμας και 87.6% | — CT 0.8% † 5:45 τοις | — ANT BYZ CT TR † 5:47 φιλους | αδελφους CT TR § 5:47 τελωναι ουτω 76.6% | εθνικιοι το αυτο CT 3.7% * 5:48 ωσπερ | ωσ CT † 5:48 εν τοις ουρανοις | ουρανιοις CT * 6:1 προσεχετε | προσεχετε δε NA SBL WH † 6:1 ελεημοσυνη | δικαιοσυνη CT

ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ Σοῦ δὲ ποιῶντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἢ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ [‡]αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

⁵ Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὡσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ^{*}ἀν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν [†]ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ [‡]ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι [§]ἐν τῷ φανερῷ.

⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ ^{*}βαττολογήσητε, ὡσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ [†]ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

¹⁰ [‡]Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

Γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

¹² Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

ὡς καὶ ἡμεῖς ^{*}ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

¹³ Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

[†]Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία

καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹⁴ Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ¹⁵ ἔὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις [‡]τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις

[‡] 6:4 αὐτος ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ 73.5% | ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ ANT 18.4% | ἀποδώσει σοι CT 5.5% § 6:5 προσευχη οὐκ ἐση ὡσπερ | προσευχησθε οὐκ ἐσεσθε ὡς CT

* 6:5 ἀν | — CT † 6:5 ὅτι | — CT ‡ 6:6 ταμιεῖον | ταμιεῖον CT PCK § 6:6 ἐν τῷ φανερῷ 96.9% | — CT 1.9% * 6:7 βαττολογησητε | βατταλογησητε CT † 6:8 ὁ | ὁ θεὸς ὁ WH

‡ 6:10 ἐλθετω | ἐλθατω WH § 6:10 τῆς | — CT * 6:12 ἀφίεμεν | ἀφηκαμεν CT † 6:13 ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμὴν 92.6% | — CT 1.2%

‡ 6:15 τὰ παραπτώματα αὐτῶν 97.3% | — NA SBL 1.1% § 6:16 ὡσπερ | ὡς CT

νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν *ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ ἔκρυπτῳ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ἔκρυπτῳ ἀποδώσει σοι.

¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι. ²⁰ Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ Ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς *ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. ²³ Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;

²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονησει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ *μαμωνᾶ.

²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε ἔτι καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσθητε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ σπιλεῖν ἐστί τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς *αὐξάνει· οὐ κοπᾶ, οὐδὲ νήθει. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ³⁰ Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; ³² Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. ³³ Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

³⁴ Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ὁ Θεὸς αὐτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7

¹ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, *μετρηθήσεται ὑμῖν. ³ Τί δὲ βλέπετε τὸ

* 6:16 σοι | — CT † 6:18 κρυπτω | κρυφαιω CT ‡ 6:18 κρυπτω | κρυφαιω CT § 6:18 σοι | σοι εν τω φανερω ANT TR * 6:21 υμων ... υμων | σου ... σου CT † 6:22 ο οφθαλμος σου απλους η | η ο οφθαλμος σου απλους CT ‡ 6:22 φωτεινον | φωτινον WH § 6:23 σκοτεινον | σκοτινον WH * 6:24 μαμωνα | μαμμωνα TR † 6:25 και τι πιητε | η τι πιητε NA TH WH | — SBL ‡ 6:25 ενδυσησθε | ενδυσεσθε PCK § 6:25 πλειον | πλειων PCK * 6:28 αυξανει ου κοπια ουδε νηθει | αυξανουσιν ου κοπωσιν ουδε νηθουσι NA SBL WH | αυξανουσιν ου κοποουσιν ουδε νηθουσι TH † 6:32 επιζητει | επιζητουσιν CT ‡ 6:33 του θεου 97% | — SBL WH 0.1% § 6:34 τα εαυτης | εαυτης NA TH | αυτης SBL WH * 7:2 μετρηθησεται | αντιμετρηθησεται TR

κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοῦ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ⁵ Ὑποκριτὰ, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ⁹ Ἡ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἔαν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ Καὶ ἔαν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πῶσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

¹² Πάντα οὖν ὅσα ἄν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ *Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε ὅδε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν *σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. ¹⁹ *Πᾶν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²² Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι *προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοίωσά αὐτὸν ἀνδρὶ φρονιμῷ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ

† 7:4 απο | εκ CT ‡ 7:5 την δοκον εκ του οφθαλμου σου | εκ του οφθαλμου σου την δοκον CT § 7:6 καταπατησωσιν | καταπατησουσιν CT * 7:9 εστιν | — WH † 7:9 εαν αιτηση | αιτησει CT ‡ 7:10 και εαν ιχθυν αιτηση | η και ιχθυν αιτησει CT § 7:12 αν | εαν NA SBL WH * 7:13 εισελθετε | εισελθατε CT † 7:13 η πολη | — WH ‡ 7:14 τι | οτι SBL TR WH § 7:15 δε | — CT * 7:16 σταφυλην | σταφυλας CT † 7:18 ποιειν | ενεγκει WH ‡ 7:19 παν | παν ουν PCK § 7:21 ουρανοις | τοις ουρανοις CT * 7:22 προεφητευσαμεν | επροφητευσαμεν CT † 7:24 ομοιωσα αυτον | ομοιωθησεται CT ‡ 7:24 την οικιαν αυτου | αυτου την οικιαν CT

ἐπὶ τὴν πέτραν· ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ᾤθηθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ *προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησε †τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ †ᾤθηθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

²⁸ Καὶ ἐγένετο ὅτε ᾤτελεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἔξεπλήρουντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ *γραμματεῖς.

8

¹ *Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· ² καὶ ἰδοῦ, λεπρὸς †ἔλθων προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ³ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ †ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ᾤεκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· *ἀλλὰ ὑπάγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ †προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε †Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

⁵ ᾤεἰσελθόντι δὲ *αὐτῷ εἰς †Καπερναοῦμ, προσᾤθηθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, ⁶ καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ †Καὶ λέγει αὐτῷ ᾤ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἔλθων θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῆς· ἀλλὰ μόνον εἶπε †λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁹ Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ †ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ¹⁰ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ᾤουδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹¹ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγγὸς τῶν ὀδόντων. ¹³ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ

§ 7:25 ἤλθον | ἤλθαν WH * 7:25 προσεπεσον | προσεπεσαν CT † 7:26 την οικιαν αυτου | αυτου την οικιαν CT † 7:27 ἤλθον | ἤλθαν WH § 7:28 συνετελεσεν | ετελεσεν CT * 7:29 γραμματεις | γραμματεις αυτων CT * 8:1 καταβαντι δε αυτω | καταβαντος δε αυτου CT † 8:2 ελθων | προσελθων CT † 8:3 ο ιησους | — CT § 8:3 εκαθαρισθη | εκαθερισθη WH * 8:4 αλλα | αλλ HF NA²⁸ PCK TR † 8:4 προσενεγκε | προσενεγκαι PCK | προσενεγκου NA SBL WH † 8:4 μωσης | μωσης CT § 8:5 εισελθοντι δε αυτω | εισελθοντος δε αυτου CT * 8:5 αυτω | τω ιησου TR † 8:5 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 8:7 και | — WH § 8:7 ο ιησους | — CT * 8:8 και αποκριθεις | αποκριθεις δε WH † 8:8 λογω | λογον TR † 8:9 εξουσιαν 97.5% | εξουσιαν τασσομενος WH 0.7% § 8:10 ουδε εν τω ισραηλ τοσαυτην πιστιν 93.6% | παρ ουδενι τοσαυτην πιστιν εν τω ισραηλ CT 0.4%

* ἑκατοντάρχη, Ὑπαγε, †καὶ ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς †αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκεῖνη.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, 15 καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκύνει ᾤαυτῶ. 16 Ὑσίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· 17 ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἴδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς * πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. 19 Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. 20 †Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν †κλίνη. 21 Ἔτερος δὲ τῶν μαθητῶν ᾤαυτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. 22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς * εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἀφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς †τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 Καὶ ἰδοῦ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλυπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. 25 Καὶ προσελθόντες †οἱ μαθηταὶ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ᾤημάς, ἀπολλύμεθα. 26 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐνεργεῖς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα * ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ †ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν †Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· 29 καὶ ἰδοῦ, ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ὑἱοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; Ἦλθες ὥδε πρὸ καιροῦ βασανίσει ἡμᾶς; 30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, * ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες †ἀπῆλθον εἰς †τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοῦ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη ἑστῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν

* 8:13 εκατονταρχη | εκατονταρχω ANT PCK TR † 8:13 και | — CT † 8:13 αυτου | — SBL TH WH § 8:15 αυτω | αυτοις TR * 8:18 πολλους οχλους | οχλον NA WH † 8:20 και | — PCK † 8:20 κληνη | κλεινη TH § 8:21 αυτου | — PCK SBL TH WH * 8:22 ειπεν | λεγει CT † 8:23 το | — SBL TH WH † 8:25 οι μαθηται 79.6% | οι μαθηται αυτου ANT TR 19.4% | — CT 0.5% § 8:25 ημας | — CT * 8:27 υπακουουσιν αυτω | αυτω υπακουουσι CT † 8:28 ελθοντι αυτω | ελθοντος αυτου CT † 8:28 γεργεσηνων | γαδαρηνων CT § 8:29 ιησου | — CT * 8:31 επιτρεπον ημιν απελθειν | αποστειλον ημας CT † 8:32 απηλθον | απηλθαν WH † 8:32 την αγελην των χοιρων | τους χοιρους CT § 8:32 των χοιρων | — CT

τοῖς ὕδασιν. ³³ Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ Καὶ ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς *συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9

¹ Καὶ ἐμβὰς εἰς *τὸ πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ² Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ †κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ³ Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων *εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ Καὶ †ιδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί †ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ΣἈφέωνταί *σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, †Ἐγείραι καὶ περιπάτει; ⁶ Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας —τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ— †Ἐγερθεὶς ἄρον σου τὴν Σκλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι *εθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

⁹ Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, †Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁰ Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι †εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν σέσθιει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² Ὁ δὲ *Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν †αὐτοῖς, Οὐ χρειαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, ΣἘλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, *ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς †εἰς μετάνοιαν.

¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ †Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν Σπολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι; ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύναται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ’ *ὅσον μετ’ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπιβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·

* 8:34 συναντησιν | υπαντησιν CT * 9:1 το | — ANT CT † 9:2 κληνης | κλεινης TH ‡ 9:2 αφεωνται | αφιενται CT § 9:2 σοι αι αμαρτιαι σου | σου αι αμαρτιαι CT * 9:3 ειπον | ειπαν NA SBL WH † 9:4 ιδων 64% | ειδως BYZ PCK SBL TH WH 32.7% ‡ 9:4 υμεις | — CT § 9:5 αφεωνται | αφιενται CT * 9:5 σου | σοι BYZ TR † 9:5 εγειραι | εγειρε ANT CT ‡ 9:6 εγερθεις | εγειρε WH § 9:6 κληνην | κλεινην TH * 9:8 εθαυμασαν 97.5% | εφοβηθησαν CT 2% † 9:9 ματθαιον | μαθαιον CT ‡ 9:11 ειπον | ελεγον CT § 9:11 εσθιει | εσθιει και πινει PCK * 9:12 ιησους | — CT † 9:12 αυτοις | — CT ‡ 9:12 αλλ | αλλα SBL WH § 9:13 ελεον | ελεος CT * 9:13 αλλα | αλλ NA²⁸ TR † 9:13 εις μετανοιαν | — CT ‡ 9:14 ιωαννου | ιωανου WH § 9:14 πολλα 98.3% | — WH 1.4% * 9:15 οσον | οσον χρονον ANT PCK

αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ¹⁷ Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ ¹⁸ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἴσχυονται συντηροῦνται.

¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων *εἰς †ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ²⁰ ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ αἰμορροῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ Ἐλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² Ὁ δὲ Ἰησοῦς *ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπε, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου ἐσώκε σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, ²⁴ †λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, Σουὶ *Δαυιδ. ²⁸ Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, †προσηλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, Κύριε. ²⁹ Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ Καὶ ἴσχυονται ἀνεχώρησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ *ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὅρατε μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ †άνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. ³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἀρχοντί τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πάσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ³⁶ ἐν τῷ λαῷ. ³⁶ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν *ἐσκυλμένοι καὶ †ερριμμένοι ἡμῶσι πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

† 9:17 απολονται | απολλυνται CT † 9:17 βαλλουσιν οινον νεον εις ασκουσ | οινον νεον εις ασκουσ βαλλουσι ANT § 9:17 αμφοτεροι | αμφοτερα TR * 9:18 εις | τις PCK | — ST † 9:18 ελθων | προσελθων ANT WH † 9:18 αλλα | αλλ NA²⁸ § 9:19 ηκολουθησεν | ηκολουθει SBL TH WH * 9:22 επιστραφεις | στραφεις CT † 9:24 λεγει αυτοις | ελεγεν CT † 9:27 αυτω | — WH § 9:27 υιε | υιος BYZ HF NA PCK * 9:27 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 9:28 προσηλθον | προσηλθαν WH † 9:28 ο ιησους | — PCK § 9:30 ανεωχθησαν | ηνεωχθησαν CT * 9:30 ενεβριμησατο | ενεβριμηθη CT † 9:32 ανθρωπον | — WH † 9:33 λεγοντες | λεγοντες οτι ANT PCK ST § 9:35 εν τω λαω | — CT * 9:36 εσκυλμενοι | εκλελυμενοι ANT TR † 9:36 ερριμμενοι | εριμμενοι TH WH † 9:36 ωσει | ως ANT PCK

37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλη ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. 2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά *ἐστὶ ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· †Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ‡Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· 3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ §Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ *Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· 4 Σίμων ὁ †Κανανίτης, καὶ Ἰούδας ‡Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγέλλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν §Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλῶτα οἴκου Ἰσραὴλ. 7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, *λεπρούς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 9 Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ †ράβδους· ἄξιός γάρ *ὁ ἐργατῆς τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν. 11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξέτασατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· ἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. 12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε §αὐτήν. 13 Καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, *ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν †πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 Καὶ ὅς *ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι §τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ *Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

16 Ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. 17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 Ὅταν δὲ †παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς

* 10:2 ἐστὶ | εἰσι ANT PCK † 10:2 ἰακωβος | καὶ ἰακωβος NA WH ‡ 10:2 ἰωαννης | ἰωαννης WH § 10:3 ματθαῖος | μαθθαῖος CT * 10:3 λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς 97.6% | — CT 0.4% † 10:4 κανανίτης | καναναῖος CT ‡ 10:4 ἰσκαριωτης | ὁ ἰσκαριωτης ANT CT § 10:5 σαμαρειτων | σαμαριτων NA SBL * 10:8 λεπρους καθαρίζετε | λεπρους καθαρίζετε νεκρους ἐγειρετε ANT TR | νεκρους ἐγειρετε λεπρους καθαρίζετε CT † 10:10 ραβδους | ραβδον ANT CT ST ‡ 10:10 ὁ ἐργατῆς τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν | ἐστίν ὁ ἐργατῆς τῆς τροφῆς αὐτοῦ ANT | ὁ ἐργατῆς τῆς τροφῆς αὐτοῦ CT § 10:12 αὐτην | αὐτην λεγοντες εἰρηνη τω οικω τουτω ANT * 10:13 ἐλθετω | ἐλθατω CT † 10:13 προς | ἐφ WH ‡ 10:14 εαν | αν CT § 10:14 τῆς | ἐξω τῆς ANT CT * 10:15 γομορρων | γομορρας ANT † 10:19 παραδιδωσιν | παραδωσουσιν ANT | παραδωσιν CT

ἢ τί ἀλαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί Ἰαλαλήσητε·
 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς
 ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
 θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ
 θανατώσουσιν αὐτούς. 22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ
 ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 23 Ὅταν δὲ
 διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν *ἀλλῃν· ἀμὴν γὰρ
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἃν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν
 κύριον αὐτοῦ. 25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος
 αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην
 Ἰββεελζεβούλ *ἐκάλεσαν, πόσω μᾶλλον τοὺς τοῖκιακοὺς αὐτοῦ;

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἐστι κεκαλυμμένον ὃ οὐκ
 ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 Ὁ λέγων ὑμῖν ἐν
 τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐκ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ
 τῶν δωμάτων. 28 Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν Ἰἀποκτενόντων τὸ σῶμα,
 τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· *φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν
 δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. 29 Οὐχὶ
 δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν
 γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι
 ἡριθμημέναι εἰσὶ. 31 Μὴ οὖν φοβηθῆτε· Ἰπολλῶν στρουθίων διαφέρετε
 ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
 ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν
 *οὐρανοῖς. 33 Ὅστις ἴδ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
 ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν Ἰουρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον
 βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην
 κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· 36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ *οἰκιακοὶ
 αὐτοῦ. 37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ
 ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ
 λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου
 ἄξιος. 39 Ὁ εὐρῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας
 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

‡ 10:19 λαλησητε | λαλησητε ANT PCK § 10:19 λαλησητε | λαλησητε CT * 10:23 αλλην
 95.4% | ετεραν CT 1.7% † 10:23 αν | — WH ‡ 10:25 ο δουλος | τω δουλω ANT § 10:25
 βεελζεβουλ | βεελζεβουβ SCR | βεεζεβουλ WH * 10:25 εκαλεσαν | επεκαλεσαν CT HF |
 απεκαλεσαν PCK † 10:25 οικειακους | οικιακους ANT CT TR ‡ 10:28 φοβεισθε | φοβηθητε
 ANT TR WH § 10:28 αποκτενοντων | αποκτεινοντων TR WH | αποκτενοντων ANT NA SBL
 TH * 10:28 φοβηθητε | φοβεισθε CT † 10:28 την ψυχην και το | ψυχην και ANT BYZ CT PCK
 TR ‡ 10:31 φοβηθητε | φοβεισθε CT § 10:31 πολλων | πολλω PCK * 10:32 ουρανοις
 | τοις ουρανοις NA WH † 10:33 δε αν | δε WH ‡ 10:33 αυτον καγω | καγω αυτον CT
 § 10:33 ουρανοις | τοις ουρανοις NA WH * 10:36 οικειακοι | οικιακοι ANT CT TR

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου †λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου †λήψεται. 42 Καὶ ὃς ἴδῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσειν τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ *Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμπσας †δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 3 εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε †Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, †νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς *ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ †Ἰωάννου, Τί †ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 Ἀλλὰ τί ἴδῃ ἐξήλθετε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς *ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἴδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν †βασιλείων †εἰσίν. 9 Ἀλλὰ τί ἴδῃ ἐξήλθετε *ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 Οὗτος †γὰρ ἐστὶ περὶ οὗ γέγραπται,

Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων †Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν. 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν †Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἄρπάξουσιν αὐτήν. 13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως *Ἰωάννου †προεφήτευσαν· 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν †Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 Ὁ ἔχων ὄρα †ἀκούειν ἀκούετω.

† 10:41 ληψεται | λημψεται CT † 10:41 ληψεται | λημψεται CT § 10:42 εαν | αν CT
 * 11:2 ιωαννης | ιωανης WH † 11:2 δυο | δια CT † 11:4 ιωαννη | ιωανει WH § 11:5
 νεκροι 94.7% | και νεκροι CT 3.5% * 11:6 εαν | αν WH † 11:7 ιωαννου | ιωανου WH
 † 11:7 εξηλθετε | εξηλθατε CT § 11:8 εξηλθετε | εξηλθατε CT * 11:8 ιματιοις | — CT
 † 11:8 βασιλειων 62.6% | βασιλειων ANT BYZ CT TR 36.9% † 11:8 εισιν | — WH § 11:9
 εξηλθετε | εξηλθατε CT * 11:9 ιδειν προφητην | προφητην ιδειν SBL WH † 11:10 γαρ |
 — CT † 11:11 ιωαννου | ιωανου WH § 11:12 ιωαννου | ιωανου WH * 11:13 ιωαννου
 | ιωανου WH † 11:13 προεφητευσαν | επροφητευσαν CT † 11:14 ηλιας | ηλειας WH
 § 11:15 ακουειν | — NA SBL WH

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὅμοία ἐστὶ *παιδίοις †ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, ‡καὶ προσφωνοῦσι τοῖς §εταίροις αὐτῶν, 17 *καὶ λέγουσιν,

Ἡυλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν †ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

18 Ἦλθε γὰρ †Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. 19 Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἴδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν §τέκνων αὐτῆς.

20 Τότε *ἤρξατο ὀνειδιζεῖν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαὶ σοι, †Χοραζὶν, οὐαὶ σοι, ‡Βηθσαιδᾶ, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι §ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ *σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἐστὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. 23 Καὶ σύ, †Καπερναοὺμ, ‡ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως Ἄβου §καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις *ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, †ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. 24 Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἐστὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ‡ἀπέκρυσας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως §ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. 27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι *πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστίν.

12

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέινασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν

* 11:16 παιδιοις | παιδαριοις TR † 11:16 εν αγοραις καθημενοις | εν αγορα καθημενοις BYZ PCK | καθημενοις εν αγοραις ANT | καθημενοις εν ταις αγοραις CT ‡ 11:16 και προσφωνουσι | α προσφωνουντα ANT CT § 11:16 εταιροις αυτων | ετεροις αυτων BYZ HF | ετεροις CT * 11:17 και | — ANT CT † 11:17 υμιν 97.4% | — CT 1.4% ‡ 11:18 ιωαννης | ιωαννης WH § 11:19 τεκνων 97.7% | εργαων CT 0.4% * 11:20 ηρξατο | ηρξατο ο ιησους PCK † 11:21 χοραζιν | χωραζιν PCK | χοραζειν TH WH ‡ 11:21 βηθσαιδα | βηθσαιδαν BYZ ST WH § 11:21 εγενοντο | εγενηθησαν ANT * 11:21 σποδω | σποδω καθημεναι ANT † 11:23 καπερναουμ | καφαρναουμ CT ‡ 11:23 η εως του ουρανου υψωθεισα | η εως του ουρανου υψωθης BYZ PCK | μη εως ουρανου υψωθησθ CT § 11:23 καταβιβασθησθ 97.8% | καταβησθ NA SBL WH 0.4% * 11:23 εγενοντο | εγενηθησαν ANT CT † 11:23 εμειναν | εμεινεν CT ‡ 11:25 απεκρυσας | εκρυσας CT § 11:26 εγενετο ευδοκια | ευδοκια εγενετο CT * 11:29 πρασ | πρασ CT

στάχνας καὶ ἐσθίειν. ² Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες * εἶπον αὐτῷ, Ἰδοῦ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ³ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε † Δαυίδ, ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, * οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ † τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; ⁵ Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι; ⁶ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ † μείζον ἐστὶν ὧδε. ⁷ Εἰ δὲ ἐγνώκατε τί ἐστίν, Ὅτι ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. ⁸ Κύριος γάρ ἐστι * τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπος ἦν † τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἑθεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἐστί ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² Πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος πρόβατου. Ὅστε ἔξεστι τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον * τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινε, καὶ † ἀποκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ † Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξεληθόντες, ὅπως αὐτόν ἀπολέσωσιν.

¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς * πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν † αὐτόν ποιήσωσιν· ¹⁷ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

¹⁸ Ἰδοῦ, ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα·
ὁ ἀγαπητός μου ὃς ἐν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου·
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
¹⁹ Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγᾶσει·
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
²⁰ Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει,
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει·
ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νῆκος τὴν κρίσιν.
²¹ Καὶ * τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλποῦσι.

* **12:2** ειπον | ειπαν CT † **12:3** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † **12:3** αυτος | — CT § **12:4** εφαγεν | εφαγον NA SBL WH * **12:4** ους | ο CT † **12:4** τοις ιερευσι μονοις | μονοις τοις ιερευσι ANT † **12:6** μειζον | μειζων TR § **12:7** ελεον | ελεος CT * **12:8** του σαββατου ο υιος του ανθρωπου | και του σαββατου ο υιος του ανθρωπου TR | ο υιος του ανθρωπου και του σαββατου ANT † **12:10** ην | ην εκει ANT | — CT † **12:10** την | — CT § **12:10** θεραπευειν | θεραπευσαι NA * **12:13** την χειρα σου | σου την χειρα ANT CT † **12:13** αποκατεσταθη | απεκατεσταθη CT † **12:14** οι δε φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ αυτου εξελθοντες | εξελθοντες δε οι φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ αυτου ANT CT § **12:15** οχλοι 97.1% | — SBL WH 0.3% * **12:15** παντας | απαντας PCK † **12:16** αυτον ποιησωσιν | ποιησωσιν αυτου ANT † **12:17** οπως | ινα CT § **12:18** εις | — WH * **12:21** τω | εν τω TR

22 Τότε †προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν †τυφλὸν καὶ κωφὸν ἅκαὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ *υἱὸς †Δαυίδ; 24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν †τῷ Ἐβελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. 25 Εἰδὼς δὲ *ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' †ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' *ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Ἐβελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι *ἐκβάλλουσι; Διὰ τοῦτο αὐτοὶ †ὑμῶν ἔσονται κριταί. 28 Εἰ δὲ †ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 29 Ἦ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκευῆ αὐτοῦ Ἐδιαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ *διαρπάσει. 30 Ὁ μὴ ᾶν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστί· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. 31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται †τοῖς ἀνθρώποις. 32 Καὶ ὅς *ἐὰν εἶπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ᾶν εἶπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν Στῶ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἦ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ *θησαυροῦ ἐκβάλλει †ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. 36 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ *ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε Ἐἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.

† 12:22 προσηνεχθη αυτω δαιμονιζομενος τυφλος και κωφος | προσηνεγκαν αυτω δαιμονιζομενον τυφλον και κωφον WH † 12:22 τυφλον και | — CT § 12:22 και | — CT PCK * 12:23 υιος | χριστος ο υιος ANT PCK † 12:23 δαιιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 12:24 τω | — PCK § 12:24 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH * 12:25 ο ιησους | — CT † 12:25 εαυτης | εαυτην ANT † 12:25 εαυτης | εαυτην ANT § 12:27 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH * 12:27 εκβαλλουσι | εκβαλουσι ANT † 12:27 υμων εσονται κριται | κριται εσονται υμων ANT CT † 12:28 εν πνευματι θεου εγω | εγω εν πνευματι θεου ANT PCK TR § 12:29 διαρπασαι | αρπασαι ANT CT * 12:29 διαρπασει | διαρπαση PCK † 12:31 τοις ανθρωποις | — CT † 12:32 εαν | αν TR § 12:32 τω νυν | τουτω τω CT TR * 12:35 θησαυρου | θησαυρου της καρδιας TR † 12:35 αγαθα | τα αγαθα TR † 12:36 εαν λαλησωσιν 96.2% | λαλησωσιν CT 0.3% § 12:38 απεκριθησαν | απεκριθησαν αυτω CT

40 Ὅσπερ γὰρ *ἦν †Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται †ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 Ἄνδρες Ὡνευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὤδε. 42 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν *Σολομῶνος· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον †Σολομῶνος ὤδε.

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὕρισκει. 44 Τότε λέγει, †Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει †Σχολαζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ *ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἐτι †δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοῦ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ †εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες Ὡαυτῷ λαλῆσαι. 47 *Ἐῖπε δὲ τις αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ *εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ *εἶπεν, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτὸς μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13

1 Ἐν *δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς †ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς †τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν Ὡεῖσθήκει. 3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς *πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ἰδοῦ, ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ †σπεῖρειν. 4 Καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτὸν, ἂ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ †ἤλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. 5 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτελλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 ἡλίον δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. 7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ

* 12:40 ην | εγενετο ANT † 12:40 ιωνας | ιωνας ο προφητης ANT † 12:40 ο | και ο ANT § 12:41 νινευιται | νινευειται TH WH * 12:42 σολομωνος | σολομωντος TR † 12:42 σολομωνος | σολομωντος TR † 12:44 επιστρεψω εις τον οικον μου | εις τον οικον μου επιστρεψω ANT CT § 12:44 σχολαζοντα | σχολαζοντα και ANT WH * 12:45 ταυτη τη πονηρα | τη πονηρα ταυτη ANT † 12:46 δε | — NA TH WH † 12:46 ειστηκεισαν | ιστηκεισαν TH WH § 12:46 αυτω λαλησαι | λαλησαι αυτω ANT * 12:47 ειπε ... σου εξω εστηκασι ζητουντες σοι λαλησαι | ειπε ... σου εστηκασιν εξω ζητουντες σε ιδειν ANT | — WH † 12:48 ειποντι | λεγοντι ANT CT † 12:49 ειπεν | εφη ANT * 13:1 δε | — CT † 13:1 απο 97.2% | — ANT CT 1.5% † 13:2 το | — ANT CT PCK § 13:2 ειστηκει | ιστηκει TH WH * 13:3 πολλα εν παραβολαις | εν παραβολαις πολλα PCK † 13:3 σπειρειν | σπειραι ANT BYZ PCK † 13:4 ηλθε τα πετεινα και | ελθοντα τα πετεινα ANT CT

τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ Ἰάπεπνιξαν αὐτά. ⁸ Ἀλλὰ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν· καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ Ὁ ἔχων ὦτα *ἀκούειν ἀκούετω.

¹⁰ Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ †εἶπον αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν †αὐτοῖς ὅτι Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ¹² Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ἵνα βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιούσι. ¹⁴ Καὶ ἀναπληροῦται *αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα,

Ἀκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

¹⁵ Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ †ιάσομαι αὐτούς.

¹⁶ Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι †ἀκούει. ¹⁷ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ ᾤδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

¹⁸ Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ *σπείροντος. ¹⁹ Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, καὶ †ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ †εὐθὺς μετὰ χαρᾶς Ἰαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος *τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου †συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν †γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ Ἰσυνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ *ὃ μὲν ἑκατόν,

§ 13:7 απεπνιξαν | επνιξαν NA SBL * 13:9 ακουειν | — CT † 13:10 ειπον | ειπαν CT † 13:11 αυτοις | — WH § 13:13 οτι βλεποντες ου βλεπουσι και ακουοντες ουκ ακουουσιν ουδε συνιουσι και αναπληροται | ινα βλεποντες μη βλεπωσι και ακουοντες μη ακουωσι μηδε συνωσι μηποτε επιστρεψωσι και τοτε πληρωθησεται ANT * 13:14 αυτοις | επ αυτοις TR † 13:15 ιασομαι | ιασωμαι BYZ PCK TR † 13:16 ακουει | ακουουσιν ANT CT § 13:17 ειδον | ειδαν CT * 13:18 σπειροντος | σπειραντος ANT CT † 13:19 αρπαζει | αιρει ANT † 13:20 τουτου | ευθως ANT § 13:20 λαμβανων | δεχομενος και λαμβανων ANT * 13:22 τουτου | — NA TH WH † 13:22 συμπνιγει | συμπνιγει TH WH † 13:23 γην την καλην | καλην γην CT § 13:23 συνιων | συνιεις CT * 13:23 ὁ ... ὁ ... ὁ | ὁ ... ὁ ... ὁ NA SBL WH

ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἵσπειροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπήλθεν. ²⁶ Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει ἡ ζιζάνια; ²⁸ Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ *δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν αὐτά; ²⁹ Ὁ δὲ ἔφη, Οὐ· μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον. ³⁰ Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα *μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν ἑκαίρῳ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρώτον τὰ ζιζάνια, καὶ δῆσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σίτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἀνθρώπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶ πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον ἑστῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ *κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψε ἐν αλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεῦξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς ἡσκόσμου.

³⁶ Τότε ἀφείξ τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν *οἰκίαν τοῦ Ἰησοῦ· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ἐφράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ

† 13:24 σπειροντι | σπειραντι ANT CT PCK SCR ‡ 13:25 εσπειρε | επεσειρει CT § 13:27 ζιζανια | τα ζιζανια TR * 13:28 δουλοι | — WH † 13:28 ειπον αυτω | λεγουσιν αυτω NA TH | αυτω λεγουσι SBL WH ‡ 13:28 συλλεξομεν | συλλεξωμεν ANT BYZ CT TR § 13:29 εφη | φησιν CT * 13:30 μεχρι | εως NA WH † 13:30 καιρω | τω καιρω TR ‡ 13:30 συναγαγετε | συναγετε WH § 13:32 των | παντων των ANT PCK * 13:32 κατασκηνοῦν | κατασκηνοῦν WH † 13:33 εκρυψεν | ενεκρυψεν ANT BYZ CT TR ‡ 13:34 ουκ | ουδεν ANT CT § 13:35 κοσμου 99.2% | — SBL TH WH 0.6% * 13:36 οικιαν | οικιαν αυτου ANT † 13:36 ο ιησους | — ANT CT ‡ 13:36 προσηλθον | προσηλθαν WH § 13:36 φρασσον | διασαφισσον CT * 13:37 αυτοις | — CT

σπείρας αὐτά ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια ἰστοῦ αἰῶνος ἐστὶν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. ⁴⁰ Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος Στούτου. ⁴¹ Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὡτα * ἀκοῦει ἀκούετω.

⁴⁴ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἄργῳ, ὃν εὐρῶν ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἄργον ἐκεῖνον.

⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν * ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ⁴⁶ ὅς εὐρῶν ἕνα πολῦτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη βληθεῖση εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούση· ⁴⁸ ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβίβασαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἁγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. ⁴⁹ Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγγμὸς τῶν ὀδόντων.

⁵¹ * Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, Κύριε. ⁵² Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

⁵³ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν· ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἔκπληττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; * Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶ; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

† 13:39 του | — CT ‡ 13:40 καιεται | κατακαιεται NA TR WH § 13:40 τουτου | — CT

* 13:43 ακουει | — CT † 13:44 παλιν | — CT ‡ 13:44 τω | — PCK § 13:44 παντα οσα εχει πωλει 90.2% | πωλει παντα οσα εχει NA SBL 4.1% | πωλει οσα εχει WH 1.1% * 13:45 ανθρωπω 96.4% | — WH 2.4% † 13:46 ος ευρων | ευρων δε CT ‡ 13:48 αναβιβασαντες | αναβιβασαντες αυτην ANT § 13:48 αγγεια | αγγη CT * 13:51 λεγει αυτοις ο ιησους | — CT † 13:51 κυριε | — CT ‡ 13:52 εις την βασιλειαν | τη βασιλεια CT § 13:54 εκπληττεσθαι | εκπλησσεσθαι CT * 13:55 ουχι | ουχ CT † 13:55 ιωσης | ιωσηφ CT ‡ 13:57 αυτου | — CT

14

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ *τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν †Ἰωάννην ἔδρασε σαυτὸν καὶ *ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ Ἐλεγε γὰρ †αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεςτί σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτείνειν, *ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ †Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ. ⁷ ὅθεν *μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. ⁸ Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πῖνακι τὴν κεφαλὴν †Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ Καὶ †ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι. ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε †τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πῖνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ *σῶμα, καὶ ἔθασαν †αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

¹³ †Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. ¹⁴ Καὶ ἐξελθὼν †ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' *αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ Ὅψιας δὲ γενομένης, †προσηλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ †αὐτοῦ, λέγοντες, Ἔρημος ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι †σαυτοὺς ὧδε. ¹⁹ Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ *τοὺς χόρτους, †λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

* **14:1** τετραρχης | τετρααρχης NA SBL WH † **14:2** ιωαννης | ιωανης WH † **14:3** ιωαννην | ιωανην WH § **14:3** αυτον | — WH * **14:3** εθετο εν φυλακη | εν φυλακη απεθετο NA SBL WH | εν τη φυλακη απεθετο TH † **14:4** αυτω ο ιωαννης | ο ιωαννης αυτω NA | ο ιωαννης αυτω WH † **14:5** εφοβηθη | εφοβειτο PCK § **14:6** γενεσιων δε αγομενων | γενεσιους δε γενομενοις CT * **14:7** μεθ | μετα SBL WH † **14:8** ιωαννου | ιωανου WH † **14:9** ελυπηθη ο βασιλευς δια δε 97.6% | λυπηθεις ο βασιλευς δια CT 1.2% § **14:10** τον ιωαννην | ιωανην WH * **14:12** σωμα | πτωμα CT † **14:12** αυτο | αυτον CT † **14:13** και ακουσας | ακουσας δε ANT CT § **14:14** ο ιησους | — CT * **14:14** αυτοις | αυτους TR † **14:15** προσηλθον | προσηλθαν WH † **14:15** αυτου | — CT § **14:18** αυτους ωδε 98.1% | ωδε αυτους CT 0.2% * **14:19** τους χορτους | του χορτου CT † **14:19** λαβων | και λαβων TR

²² Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄχλους εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους. ²³ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι· ὁψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη ἦν μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ Τετάρτη δὲ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. ²⁶ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι Φάντασμα ἔστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἔλθειν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. ³¹ Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² Καὶ ἔμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἤλθον εἰς τὴν γῆν Σαμαρείαν. ³⁵ Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15

¹ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ὁμοῦσιν ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, ² Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουνσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν Πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὁς

‡ 14:22 ο ἰησοῦς | — CT § 14:22 μαθητας | μαθητας αυτου ANT PCK TR * 14:22 το | — SBL WH † 14:24 μεσον της θαλασσης ην | σταδιους πολλους απο της γης απειχε NA SBL WH ‡ 14:25 απηλθε | ηλθε CT § 14:25 ο ἰησοῦς | — CT * 14:25 της θαλασσης | την θαλασσαν CT † 14:26 και ιδοντες αυτον οι μαθηται 94.1% | οι δε μαθηται ιδοντες αυτον NA SBL WH 0.9% ‡ 14:26 την θαλασσαν | της θαλασσης CT § 14:27 ευθεως | ευθως CT * 14:27 αυτοις ο ἰησοῦς | ο ἰησοῦς αυτοις NA TH WH † 14:28 αυτω ο πετρος ειπε | ο πετρος ειπε PCK | ο πετρος ειπεν αυτω WH ‡ 14:28 προς σε ελθειν | ελθειν προς σε CT § 14:29 ο | — SBL TH WH * 14:29 ελθειν | και ηλθε CT † 14:30 ισχυρον | — WH ‡ 14:31 ευθεως δε | και ευθεως PCK § 14:32 εμβαντων | αναβαντων CT * 14:33 ελθοντες | — CT † 14:34 ηλθον | ηλθαν WH ‡ 14:34 εις την γην | επι την γην εις CT § 14:34 γεννησαρετ | γενησαρετ PCK * 14:36 μονον | καν μονον ANT PCK * 15:1 οι απο ιεροσολμων γραμματεις και φαρισαιοι | απο ιεροσολμων φαρισαιοι και γραμματεις CT † 15:2 αυτων | — WH ‡ 15:4 ενετειλατο λεγων | ειπε CT § 15:4 πατερα | πατερα σου TR

ἀν εἶπη τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς, * καὶ οὐ μὴ †τιμῆση τὸν πατέρα αὐτοῦ ‡ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἠκυρώσατε Ὡτὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν· ⁷ ὑποκριταί, καλῶς *προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων,

⁸ †Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ, ἢ δὲ καρδίᾳ αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

⁹ Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίᾳ ἐντάλματα ἀνθρώπων.

¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. ¹¹ Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ‡αὐτοῦ ὤειπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι *ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ Ἄφετε αὐτούς· †ὁδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ‡πεσοῦνται.

¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν Ὡταύτην. ¹⁶ Ὁ δὲ *Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνητοὶ ἐστε; ¹⁷ †Οὐπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρώνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι· ²⁰ ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτους χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ‡ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγουσα, Ἐλέησόν με, Κύριε, Ὡσιὲ *Δαυὶδ· ἢ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ †ῆρώτων αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ Ἡ δὲ ἐλθοῦσα ‡προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ Ὁ δὲ

* 15:5 καὶ | — CT † 15:5 τιμηση | τιμηση CT ‡ 15:5 ἡ τὴν μητέρα αὐτοῦ | ἡ τὴν μητέρα PCK | — CT § 15:6 τὴν ἐντολὴν 98.2% | τὸν λόγον CT 0.5% * 15:7 προεφήτευσεν | ἐπροφήτευσεν CT † 15:8 ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ | ὁ λαὸς οὗτος CT ‡ 15:12 αὐτοῦ | — NA SBL WH § 15:12 εἶπον | λεγουσιν CT * 15:12 ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν | ἐσκανδαλίσθησαν ἀκούσαντες τὸν λόγον ANT † 15:14 ὀδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν | τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ τυφλῶν NA SBL TH | τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ WH ‡ 15:14 πεσοῦνται | ἐμπεσοῦνται PCK § 15:15 ταυτην | — TH WH * 15:16 ἰησοῦς | — CT † 15:17 οὐπω | οὐ CT ‡ 15:22 ἐκραύγασεν αὐτῷ | ἐκραζεν CT § 15:22 οὐε | υἱος CT * 15:22 δαυὶδ | δαβὶδ HF TR | δαυεὶδ TH WH † 15:23 ῥηρωτων | ῥηρωτων CT ‡ 15:25 προσεκυνησεν | προσεκυνηεν CT TR

ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ Ἡ δὲ εἶπε, Ναί, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖνης.

²⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν Σχωλούς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ *ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἑθεράπευσεν αὐτούς· ³¹ ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας Σκωφοὺς λαλοῦντας, *κυλλοὺς ὑγιεῖς, †χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἑδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε, Σπλαγγνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἦδη ἡμέρα τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς *νῆστες οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ †αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ *εἶπον, Ἐπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ Καὶ ἔκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· ³⁶ καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, *εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ †ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ Στῷ ὄχλῳ. ³⁷ Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ *ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ †σφυρίδας πλήρεις. ³⁸ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. ³⁹ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια ΣΜαγδαλά.

16

¹ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάιν αὐτοῖς. ² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. ³ Καὶ πρωί, Σήμερον χειμῶν· πυρράζει γὰρ στυγνάζων

§ 15:30 χωλους τυφλους κωφους κυλλους | χωλους τυφλους κυλλους κωφους NA | κωφους τυφλους χωλους κυλλους SBL | χωλους κωφους τυφλους κυλλους TH | χωλους κυλλους τυφλους κωφους WH * 15:30 ερριψαν | εριψαν WH † 15:30 του ιησου | αυτου CT ‡ 15:31 τους οχλους | τον οχλον CT § 15:31 κωφους | κωφους ακουοντας αλαλους ANT * 15:31 κυλλους υγιεις | — WH † 15:31 χωλους | και χωλους CT ‡ 15:31 εδοξασαν | εδοξαζον PCK § 15:32 ημεραι | ημερας PCK TR * 15:32 νηστεις | νηστις PCK † 15:33 αυτου | — CT ‡ 15:34 ειπον | ειπαν NA SBL WH § 15:35 εκελευσε τοις οχλοις αναπεσειν επι την γην και λαβων 76% | παραγγειλας τω οχλω αναπεσειν επι την γην ελαβε CT 1% * 15:36 ευχαριστησας | και ευχαριστησας NA SBL WH † 15:36 εδωκε | εδιδου CT ‡ 15:36 αυτου | — CT § 15:36 τω οχλω | τοις οχλοις ANT CT * 15:37 ηραν το περισσεουον των κλασματων | το περισσεουον των κλασματων ηραν CT † 15:37 σφυριδας | σφυριδας WH ‡ 15:39 ενεβη | ανεβη BYZ HF § 15:39 μαγδαλα | μαγαδαν CT

ὁ οὐρανός. *Υποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ †δύνασθε; 4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ †τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθε.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ Ἐαυτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν *αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; 9 Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας †σφυρίδας ἐλάβετε; 11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν *προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; 12 Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης †τοῦ ἄρτου, †ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδασχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Ἐκαιοσαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα *με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 Οἱ δὲ †εἶπον, Οἱ μὲν †Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ ἘἩλίαν· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. 15 Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 †Καὶ δώσω σοι τὰς †κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε Ἐδισετείλατο τοῖς μαθηταῖς *αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν †Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν Ἐαπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, *Ἰλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ,

* 16:3 υποκριται | — CT † 16:3 δυνασθε | δυνασθε γνωμαι ANT † 16:4 του προφητου | — CT § 16:5 αυτου | — CT * 16:8 αυτοις | — CT † 16:8 ελαβετε 97.4% | εχετε NA TH WH 1.7% † 16:10 σφυριδας | σφυριδας WH § 16:11 αρτου | αρτων CT * 16:11 προσεχειν | προσεχετε δε CT † 16:12 του αρτου 93.2% | των αρτων CT 1.2% † 16:12 αλλα | αλλ ANT NA²⁸ TR § 16:13 καισαρειας | καισαριας WH * 16:13 με | — CT † 16:14 ειπον | ειπαν NA SBL WH † 16:14 ιωαννην | ιωαννην WH § 16:14 ηλιαν | ηλειαν WH * 16:17 και αποκριθεις | αποκριθεις δε CT † 16:19 και | — CT † 16:19 κλεις | κλειδας CT § 16:20 διεστείλατο | επετιμησε WH * 16:20 αυτου | — CT † 16:20 ιησους | — CT PCK † 16:21 ο ιησους | ιησους χριστος WH § 16:21 απελθειν εις ιεροσολυμα | εις ιεροσολυμα απελθειν CT * 16:22 ιλεως | ειλεως TH

σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

²⁴ Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁵ Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἦ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ²⁷ Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες ὧδε ἐστῶτες, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17

¹ Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ Καὶ ἰδοῦ, ὠφθῆσαν αὐτοῖς Σμωσῆς καὶ Ἡλίας, ἔμετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Σμωσῆ μίαν, καὶ ἑμὴν ἑμὴν Ἡλίας. ⁵ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ⁶ Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

⁹ Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἄναστῆ. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον; ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἔρχεται

† 16:23 μου ει | ει μου CT ‡ 16:25 αν | εαν CT § 16:26 ωφελειται | ωφεληθησεται CT

* 16:28 υμιν | υμιν οτι CT † 16:28 ωδε εστωτες | των ωδε εστηκοτων ANT TR | των ωδε εστωτων CT * 17:1 ιωαννην | ιωαννη WH † 17:2 εγενοντο | εγενετο ANT BYZ CT PCK

TR ‡ 17:3 ωφθησαν | ωφθη CT § 17:3 μωσης | μωυσης CT * 17:3 ηλιας | ηλειας WH † 17:3 μετ αυτου συλλαλουντες | συλλαλουντες μετ αυτου NA SBL | συλλαλουντες μετ αυτου TH WH ‡ 17:4 ποιησωμεν | ποιησω CT § 17:4 μωση | μωσει ANT PCK | μωσει CT

* 17:4 μιαν ηλια | ηλια μιαν NA SBL TH | ηλεια μιαν WH † 17:5 φωτεινη | φωτινη WH ‡ 17:5 αυτου ακουετε | ακουετε αυτου CT § 17:6 επεσον | επεσαν CT * 17:7 προσελθων ο ιησους ηψατο αυτων και | προσηλθεν ο ιησους και αφαιμενος αυτων CT † 17:8 τον | αυτον CT ‡ 17:9 εκ | απο ANT TR § 17:9 αναστη | εγερθη NA SBL WH * 17:10 αυτου | — NA SBL WH † 17:10 ηλιαν | ηλειαν WH ‡ 17:11 ιησους | — CT § 17:11 αυτοις | — CT

* 17:11 ηλιας | ηλειας WH

†πρώτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι †Ἡλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, Ὡστόσο ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ¹³ Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ *Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντων †αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γουυπετῶν †αὐτόν ¹⁵ καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ὀπάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. ¹⁷ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε *ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; Ἔως ὅτε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φερέτέ μοι αὐτὸν ὧδε. ¹⁸ Καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν †εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν *ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, †Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. ²¹ †Τούτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

²² Ὡ ἀναστρεφόμενων δὲ αὐτῶν *ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς †Καπερναοῦμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ †εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραγμα; ²⁵ Λέγει, Ναί. Καὶ Ὡτε εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ *Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ Ὡτα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς †τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν †ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐύρησις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18

¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες,

† 17:11 πρῶτον | — CT † 17:12 ηλιας | ηλιας WH § 17:12 αλλα | αλλ ANT NA²⁸ PCK TH TR * 17:13 ιωαννου | ιωανου WH † 17:14 αυτων | — CT † 17:14 αυτον | αυτω TR § 17:15 πασχει 99.4% | εχει TH WH 0.6% * 17:17 εσομαι μεθ υμων | μεθ υμων εσομαι CT † 17:18 εθεραπευθη | ιαθη PCK † 17:19 ειπον | ειπαν WH § 17:20 ιησους ειπεν | λεγει CT * 17:20 απιστιαν 97.6% | ολιγοπιστιαν CT 1.5% † 17:20 μεταβηθι εντευθεν | μεταβα ενθεν CT † 17:21 τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια 87.7% | — CT 0.6% § 17:22 αναστρεφομενων | συστρεφομενων CT * 17:22 εν τη γαλιλαια | εις την γαλιλαιαν ANT † 17:24 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 17:24 ειπον | ειπαν CT § 17:25 οτε εισηλθεν | οτε εισηλθον PCK | ελθοντα CT * 17:26 λεγει αυτω ο πετρος | ειποντος δε CT † 17:27 την | — CT † 17:27 αναβαινοντα | αναβαιναντα ANT BYZ CT PCK TR

Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² Καὶ προσκαλεσάμενος *ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ³ καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ Ὅστις οὖν †ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ Καὶ ὃς ἐὰν δέξεται †παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὃς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνίκος ἅρξαι τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ *ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ †ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον †αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἤκωλον ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

¹⁰ Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνδὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹¹ *† Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ¹² Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηται τιμὴ ἀνθρώπῳ ἕκατον πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἓξ αὐτῶν· οὐχὶ †ἀφείρα τὰ †ἐνενηκόντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ ζητεῖ τὸ πλανημένον; ¹³ Καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς *ἐνενηκόντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς †ὕμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται †εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

¹⁵ Ἐὰν δὲ ἴσῃ ἀμαρτήσῃ *εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε †καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετὰ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. ¹⁶ ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. ¹⁷ ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, †εἶπε τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. ¹⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἴσῃ ἀθήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν *τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν †τῷ οὐρανῷ. ¹⁹ Πάλιν

* **18:2** ο ιησους | — CT † **18:4** ταπεινωσει | ταπεινωση TR ‡ **18:5** παιδιον τοιουτου εν | εν παιδιον τοιουτο CT § **18:6** εις | επι TR | περι NA TH WH * **18:7** εστιν | — NA SBL WH † **18:7** εκεινω | — CT ‡ **18:8** αυτα | αυτου CT § **18:8** χωλον η κυλλον | κυλλον η χωλον NA SBL WH * **18:11** ηλθε γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλος 82.6% | — CT 1.5% † **18:12** αφεις | αφησει CT ‡ **18:12** εννηκοντα | εννηκοντα TR § **18:12** πορευθεις | και πορευθεις CT * **18:13** εννηκοντα | εννηκοντα TR † **18:14** ομων | μου WH ‡ **18:14** εις | εν CT § **18:15** αμαρτησῃ | αμαρτη PCK * **18:15** εις σε | — WH † **18:15** και | — CT PCK ‡ **18:17** ειπε | ειπον SBL WH § **18:18** εαν | αν TH * **18:18** τω | — CT † **18:18** τω | — CT

ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο Σύμων συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

²¹ Τότε προσελθὼν * αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Ἔως ἐπτάκις; ²² Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἄλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.

²³ Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ²⁴ Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη ἑαυτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.

²⁵ Μὴ ἔχοντας δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος * αὐτοῦ παραθῆναι, καὶ τὴν γυναικὰ ἑαυτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

²⁶ Πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, ὦ Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα * σοι ἀποδώσω.

²⁷ Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ ἴδιον ἀφήκεν αὐτῷ. ²⁸ Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκεῖνος εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὠφείλειν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτόν ἔπιγε, λέγων, Απόδος μοι Σεῖ τι ὀφείλεις.

²⁹ Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ * εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἄποδώσω σοι. ³⁰ Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλην, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν, ἕως ἃ οὐκ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον.

³¹ Ἴδόντες * δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. ³² Τότε προσκαλεσάμενος αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκα σοι, ἐπεὶ παρεκάλεισάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα;

³⁴ Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον ἑαυτῷ. ³⁵ Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ * ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

19

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

‡ 18:19 αμην | — TR § 18:19 ὑμων συμφωνησωσιν | συμφωνησωσιν εξ ὑμων CT * 18:21 αυτω ο πετρος ειπε | ο πετρος ειπεν αυτω NA WH † 18:22 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 18:24 προσηνεχθη | προσηχθη WH § 18:24 αυτω εις | εις αυτω WH * 18:25 αυτου | — CT † 18:25 αυτου | — NA SBL WH ‡ 18:25 ειχε | εχει CT § 18:26 κυριε | — NA SBL WH * 18:26 σοι αποδωσω | αποδωσω σοι CT † 18:27 δανειον | δανιον WH ‡ 18:28 μοι | — CT § 18:28 ει | ο TR * 18:29 εις τους ποδας αυτου | — CT † 18:29 αποδωσω | παντα αποδωσω TR ‡ 18:30 αλλα | αλλ NA²⁸ SCR § 18:30 ου | — NA TH WH * 18:31 δε | ουν CT † 18:31 εαυτων | αυτων TR ‡ 18:33 και εγω | καγω CT § 18:34 αυτω | — NA SBL WH * 18:35 επουρανιος | ουρανιος CT † 18:35 τα παραπτωματα αυτων | — CT

³ Καὶ *προση̅λθον αὐτῶ †οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες ‡αὐτῶ, Εἰ ἔξεστιν ὁ ἀνθρώπῳ ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν *αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγγυωτε ὅτι ὁ †ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, ⁵ καὶ εἶπεν, ‡Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν ὁπάτερα καὶ τὴν μητέρα, καὶ *προσκολληθήσεται †τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ⁶ Ὅστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ Λέγουσιν αὐτῶ, Τί οὖν ‡Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολύσαι ὁπάτην; ⁸ Λέγει αὐτοῖς ὅτι *Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. ⁹ Λέγω δὲ ὑμῖν ἵτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ‡μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· ὁσκαὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.

¹⁰ Λέγουσιν αὐτῶ οἱ μαθηταὶ *αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον †τούτου, ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² Εἰσὶ γὰρ ἐννοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν ἐννοῦχοι, οἵτινες ἐννουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν ἐννοῦχοι, οἵτινες ἐννούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυναμένος χωρεῖν χωρεῖτω.

¹³ Τότε ‡προση̅νεχθη αὐτῶ παιδία, ἵνα ὁπάτας χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξῃται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ Καὶ ἐπιθεὶς *αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

¹⁶ Καὶ ἰδοῦ, †εἷς προσελθὼν ‡εἶπεν αὐτῶ, Διδάσκαλε ὁπάγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα *ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ¹⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῶ, Τί με †λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Εἰ δὲ θέλεις ‡εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ὁπάτηρησον τὰς ἐντολάς. ¹⁸ Λέγει αὐτῶ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς *εἶπε, Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις. ¹⁹ τίμα τὸν †πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ Λέγει αὐτῶ ὁ νεανίσκος, ‡Πάντα ταῦτα

* 19:3 προση̅λθον | προση̅λθαν WH † 19:3 οἱ | — CT ‡ 19:3 αὐτῶ | — CT § 19:3 ἀνθρώπῳ | — WH * 19:4 αὐτοῖς | — CT † 19:4 ποιήσας | κτισσας CT ‡ 19:5 ἐνεκεν | ἐνεκα CT § 19:5 πατέρα | πατέρα αὐτοῦ ANT BYZ PCK * 19:5 προσκολληθήσεται | κολληθήσεται ANT BYZ CT † 19:5 τῇ γυναικὶ | πρὸς τὴν γυναῖκα PCK ‡ 19:7 μωσῆς | μωυσῆς CT § 19:7 αὐτὴν | — WH * 19:8 μωσῆς | μωυσῆς CT † 19:9 οἱ | — TH ‡ 19:9 μὴ | εἰ μὴ TR § 19:9 καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται | — NA WH * 19:10 αὐτοῦ | — SBL WH † 19:11 τούτου | — WH ‡ 19:13 προση̅νεχθη | προση̅νεχθησαν CT § 19:13 τὰς χεῖρας ἐπιθῆ αὐτοῖς | ἐπιθῆ αὐτοῖς τὰς χεῖρας ANT * 19:15 αὐτοῖς τὰς χεῖρας | τὰς χεῖρας αὐτοῖς ANT CT † 19:16 εἰς | εἰς τις PCK ‡ 19:16 εἶπεν αὐτῶ | αὐτῶ εἶπε CT § 19:16 ἀγαθε | — CT * 19:16 ἐχω | σχῶ CT † 19:17 λέγεις ἀγαθὸν οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεὸς 97.7% | ἐρωτας περὶ τοῦ ἀγαθοῦ εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθὸς CT 0.2% ‡ 19:17 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν | εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν CT § 19:17 τηρήσον | τηρεῖ WH * 19:18 εἶπε | εφη WH † 19:19 πατέρα | πατέρα σου TR ‡ 19:20 πάντα ταῦτα | ταῦτα πάντα WH

Σεφουλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; ²¹ Ἐφη αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός *πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν τούρανῳ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²² Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπήλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι Σδυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

²⁴ Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ *τροπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

²⁵ Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ σαύτου ἐξεπλήρουντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα *δυνατά. ²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῶ, Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. ²⁹ Καὶ πᾶς ὃς ἀφήκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφάς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἡγυαῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα ἑλήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20

¹ Ὅμοιά γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῳ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² *Καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. ⁴ *καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ Οἱ δὲ ἀπήλθον. Ἐπάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ *ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὥδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ Λέγουσιν αὐτῶ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς

§ 19:20 εφουλαξαμην εκ νεοτητος μου | εφουλαξα CT * 19:21 πτωχοις | τοις πτωχοις NA TH WH † 19:21 ουρανω | ουρανοις CT ‡ 19:22 λογον | λογον τουτου WH § 19:23 δυσκολως πλουσιος | πλουσιος δυσκολως CT * 19:24 τροπηματος | τρηματος WH † 19:24 διελθειν | εισελθειν SBL WH ‡ 19:24 εις την βασιλειαν του θεου εισελθειν | εισελθειν εις την βασιλειαν του θεου NA TH | εις την βασιλειαν του θεου SBL WH § 19:25 αυτου | — CT * 19:26 δυνατα | δυνατα εστι ANT BYZ TR † 19:28 παλιγγενεσια | παλιγγενεσια TH WH ‡ 19:28 καθισεσθε | καθησεσθε CT § 19:29 ος | οστις CT * 19:29 η γυναικα | — NA WH † 19:29 ονοματος μου | εμου ονοματος WH ‡ 19:29 εκατονταπλασιονα | πολλαπλασιονα WH § 19:29 ληφεται | ληφεται CT * 20:2 και συμφωνησας | συμφωνησας δε CT TR † 20:3 τριτην | την τριτην TR ‡ 20:4 και εκεινοις | κακεινοις TR § 20:5 παλιν | παλιν δε NA TH WH * 20:5 ενατην | εννατην TR † 20:6 ωραν | — CT ‡ 20:6 αργοις | — CT

ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ὅτι ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε.

⁸ Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος *αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ †Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ¹⁰ †Ἐλθόντες δὲ οἱ πρώτοι ἐνόμισαν ὅτι Ὕπείρονα *λήψονται· καὶ ἔλαβον †καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. ¹¹ Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, ¹² λέγοντες †ὅτι Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς *εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν, Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ¹⁵ †Ἡ οὐκ ἔξεστί μοι *ποιῆσαι ὅ θέλω ἐν τοῖς ἔμοις; Ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; ¹⁶ Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι ἔσχατοι· *πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

¹⁷ †Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν *ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ¹⁸ Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἄναστήσεται.

²⁰ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι *παρ' αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἶπε ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν †σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων †σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ὅτι τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. ²³ *Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, †καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων †μου οὐκ ἐστὶν ἔξιμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ²⁴ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε

§ 20:7 και ο εαν η δικαιον ληψεσθε | — CT * 20:8 αυτοις | — WH † 20:9 και ελθοντες | ελθοντες δε WH † 20:10 ελθοντες δε | και ελθοντες CT § 20:10 πλειονα | πλειον CT * 20:10 ληψονται | λημψονται CT † 20:10 και αυτοι ανα δηναρion | το ανα δηναρion και αυτοι CT † 20:12 οτι | — CT § 20:12 ημιν αυτοις | αυτοις ημιν SBL WH * 20:13 ειπεν ενι αυτων | ενι αυτων ειπεν CT † 20:15 η | — SBL WH † 20:15 ποιησαι ο θελω | ο θελω ποιησαι CT § 20:15 ει | η CT * 20:16 πολλοι γαρ ειναι κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι 97.5% | — CT 1.4% † 20:17 και αναβαινων ο | μελλων δε αναβαινειν WH † 20:17 εν τη οδω και | και εν τη οδω CT § 20:19 αναστησεται | εγερθησεται CT * 20:20 παρ | απ NA TH WH † 20:21 σου | — WH † 20:21 σου | — TR § 20:22 η το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι | και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι TR | — CT * 20:23 και | — CT † 20:23 και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε | — CT † 20:23 μου | — CT § 20:23 εμον | εμον τουτο NA

ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ²⁶ Οὐχ οὕτω *δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἔσται ἐν ἐλθῆ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι *ἔσται ὑμῶν διάκονος· ²⁷ καὶ ὃς ἔσται ἐν ἐλθῆ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, *ἔστω ὑμῶν δοῦλος· ²⁸ ὡσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁰ Καὶ ἰδοῦ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, *Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, υἱὸς Δαυίδ. ³¹ Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες, *Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, υἱὸς Δαυίδ. ³² Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπε, Τί θέλετε ποιῆσω ὑμῖν; ³³ Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἴδωμεν ὁφθαλμοῦς ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. ³⁴ Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν *ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21

¹ Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἤλθον εἰς *Βηθσαφαγὴ ἑπὶ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε *ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς, ² λέγων αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἐπεστέλλω εἰς τὴν κώμην τὴν *ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. ³ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ Κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἁποστελλεῖ αὐτούς. ⁴ Τοῦτο δὲ *ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

⁵ Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών,
Ἰδοῦ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι,
πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἑπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

⁶ Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς *προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον· καὶ ἐπέθηκαν ἑπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια *αὐτῶν, καὶ ἔπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ Ὁ

* 20:26 δε | — ANT CT † 20:26 εσται | εστιν WH ‡ 20:26 εν | — PCK § 20:26 εαν | αν SBL TH WH * 20:26 εσται | εστω TR † 20:27 εαν | αν CT ‡ 20:27 εστω | εσται ANT CT PCK § 20:29 ιεριχω | ιερειχω TH WH * 20:30 ελεησον ημας κυριε | κυριε ελεησον ημας SBL WH | ελεησον ημας ιησου TH † 20:30 υιος | υιε TH ‡ 20:30 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 20:31 εκραζον | εκραξαν CT * 20:31 ελεησον ημας κυριε | κυριε ελεησον ημας SBL TH WH † 20:31 υιος | υιε TH ‡ 20:31 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 20:33 ανοιχθωσιν ημων οι οφθαλμοι | ανοιγωσιν οι οφθαλμοι ημων CT * 20:34 οφθαλμων | ομματων CT † 20:34 αυτων οι οφθαλμοι | — CT * 21:1 βηθσαφαγι | βηθσαφαγι BYZ CT TR † 21:1 προς | εις NA SBL WH ‡ 21:1 ο | — NA SBL WH § 21:2 πορευθητε | πορευεσθε CT * 21:2 απεναντι | κατεναντι CT † 21:2 ευθεως | ευθυς WH ‡ 21:3 ευθεως | ευθυς CT § 21:3 αποστελλει | αποστελει CT TR * 21:4 ολον | — CT † 21:5 πωλον | επι πωλον CT ‡ 21:6 προσεταξεν | συνεταξεν NA SBL WH § 21:7 επανω | επι CT * 21:7 αυτων | — CT † 21:7 επεκαθισεν | επεκαθισαν SCR

δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ Ἐπροάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες,

Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ *Δαυίδ·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

¹⁰ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ ἘΝαζαρέτ τῆς Γαλιλαίας.

¹² Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν *τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. ¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἔποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ἄχωλοι καὶ τυφλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ Ἴδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας ἔκράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ *Δαυίδ, ἠγανάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι

Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
κατηρτίσω αἶνον;

¹⁷ Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠὺλίσθη ἐκεῖ.

¹⁸ ἘΠρωίας δὲ Ἐεπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. ¹⁹ Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, *Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. ²⁰ Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² Καὶ πάντα ὅσα ἔδαν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, ἄληψθε.

‡ 21:8 εαυτων | αυτων PCK § 21:9 προαγοντες | προαγοντες αυτον CT * 21:9 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 21:11 ιησους ο προφητης | ο προφητης ιησους CT ‡ 21:11 ναζαρετ | ναζαρεθ CT SCR § 21:12 ο | — CT * 21:12 του θεου 96.3% | — CT 3.4% † 21:13 εποιησατε | ποιειτε CT ‡ 21:14 χωλοι και τυφλοι | τυφλοι και χωλοι CT TR § 21:15 κραζοντας | τους κραζοντας CT * 21:15 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 21:16 ειπον | ειπαν CT ‡ 21:18 πρωιας | πρωι CT § 21:18 επαναγων | επαναγαγων WH * 21:19 μηκετι | ου μηκετι WH † 21:22 εαν | αν BYZ CT TR ‡ 21:22 ληψεσθε | λημψεσθε CT

²³ Καὶ ἔελθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, *προσηλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁵ Τὸ βάπτισμα †Ἰωάννου πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο †παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ²⁶ Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. ²⁷ Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ *εἶπον, Οὐκ οἶδαμεν. Ἐφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; †Ἀνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, †καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ²⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, *Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. ³⁰ †Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. ³¹ Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; Λέγουσιν *αὐτῷ, Ὁ †πρώτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ³² Ἦλθε γὰρ †πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες ἴδου μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἀνθρωπὸς *τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ †ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ³⁴ Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. ³⁵ Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν †εἰδεραι, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁶ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείους τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ Ὑστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ³⁸ Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἴσκατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ λαβόντες αὐτόν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς

§ 21:23 ελθοντι αυτω | ελθοντος αυτου CT * 21:23 προσηλθον | προσηλθαν WH † 21:25 ιωαννου | το ιωαννου NA SBL TH | το ιωανου WH ‡ 21:25 παρ | εν NA SBL WH § 21:26 εχουσι τον ιωαννην ως προφητην | ως προφητην εχουσι τον ιωαννην NA SBL TH | ως προφητην εχουσι τον ιωαννην WH * 21:27 ειπον | ειπαν NA SBL WH † 21:28 ανθρωπος | ανθρωπος τις ANT PCK ‡ 21:28 και | — SBL WH § 21:28 μου | — CT * 21:29 ου θελω υστερον δε μεταμεληθεις | εγω κυριε και ουκ WH † 21:30 και προσελθων | προσελθων δε CT ‡ 21:30 δευτερω | ετερω BYZ HF NA PCK § 21:30 εγω κυριε και ουκ | ου θελω υστερον μεταμεληθεις WH * 21:31 αυτω | — CT † 21:31 πρωτος | υστερος WH ‡ 21:32 προς υμας ιωαννης | ιωαννης προς υμας NA SBL TH | ιωαννης προς υμας WH § 21:32 ου | ουδε CT * 21:33 τις | — BYZ CT † 21:33 εξεδото | εξεδετο NA SBL WH ‡ 21:35 εδεραι | εδηραι PCK § 21:38 κατασχωμεν | σχωμεν CT

ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα *ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

⁴² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς,

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

⁴³ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁴⁴ Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέση, λικμήσει αὐτόν.

⁴⁵ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. ⁴⁶ Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, †ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22

¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν *αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, ² Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ³ καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ⁴ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἶπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἴδού, τὸ ἄριστόν μου †ἡτοίμασα, οἱ ταυροὶ μου καὶ τὰ τισιτὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. ⁵ Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, †ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, †ὁ δὲ *εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὑβρίσαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ †Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. ⁸ Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. ⁹ Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους †ἂν εὔρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ Καὶ ἐξεληθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας †ὅσους εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ *γάμος ἀνακειμένων.

¹¹ Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ¹² καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμωθη. ¹³ Τότε †εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ †πόδας καὶ χεῖρας, †ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς

* **21:41** εκδωσεται | εκδοσεται TR † **21:46** επειδη ως | επει εις CT * **22:1** αυτοις εν παραβολαις | εν παραβολαις αυτοις CT † **22:4** ητοιμασα | ητοιμακα CT † **22:5** ο | ος CT § **22:5** ο | ος CT * **22:5** εις | επι CT † **22:7** και ακουσας ο βασιλευς εκεινος | ακουσας δε ο βασιλευς TR | ακουσας δε ο βασιλευς εκεινος ANT | ο δε βασιλευς CT † **22:9** αν | εαν ANT BYZ CT § **22:10** οσους | ους CT * **22:10** γαμος | νυμφων WH † **22:13** ειπεν ο βασιλευς | ο βασιλευς ειπε CT † **22:13** ποδας και χειρας | χειρας και ποδας BYZ PCK § **22:13** αρατε αυτον και εκβαλετε | εκβαλετε αυτον NA SBL WH

καὶ ὁ βρυγγὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν, *λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. ¹⁷ †Εἶπε οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἐξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ; ¹⁸ Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὐτῆ καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Απόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. ²² Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν Ἰαπηλθον.

²³ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, *οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασις, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, ²⁴ λέγοντες, Διδάσκαλε, †Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος †γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ Ὁμοίως καὶ ὁ δεῦτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. ²⁷ Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανε ἡ καὶ ἡ γυνή. ²⁸ Ἐν τῇ *οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται †γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ³⁰ Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε †ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι Ἰτου Θεοῦ ἐν *οὐρανῷ εἰσι. ³¹ Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, ³² Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς †Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ³³ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. ³⁵ Καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, †καὶ λέγων, ³⁶ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλῃ †καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ †ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. ³⁸ Αὕτη ἐστὶ ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. ³⁹ Δευτέρα *δὲ ὁμοία αὐτῇ,

* 22:16 λεγοντες | λεγοντας TH WH † 22:17 ειπε | ειπον SBL WH † 22:21 αυτω | — WH § 22:22 απηλθον | απηλθαν CT * 22:23 οι | — BYZ CT † 22:24 μωσης | μωυσης CT † 22:25 γαμησας | γημας CT § 22:27 και | — CT * 22:28 ουν αναστασει | αναστασει ουν CT † 22:28 γυνη | η γυνη ANT † 22:30 εκγαμιζονται | γαμιζονται CT § 22:30 του θεου | θεου ANT SBL TH | — NA WH * 22:30 ουρανω | τω ουρανω CT † 22:32 θεος | — CT † 22:35 και λεγων | — CT § 22:37 ιησους | — CT * 22:37 εφη | ειπεν TR † 22:37 καρδια | τη καρδια ANT NA PCK SBL TH TR † 22:37 ψυχη | τη ψυχη ANT CT PCK TR § 22:38 πρωτη και μεγαλη | η μεγαλη και πρωτη CT * 22:39 δε | — TH WH † 22:39 αυτη | αυτη BYZ PCK WH

Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ⁴⁰ Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος *καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.

⁴¹ Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ⁴² λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; Τίνος υἱὸς ἐστὶ; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυὶδ. ⁴³ Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν *Δαυὶδ ἐν πνεύματι ἱΚύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων,

⁴⁴ Εἶπεν ἰὸ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

⁴⁵ Εἰ οὖν *Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶ; ⁴⁶ Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἑαυτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² λέγων, Ἐπὶ τῆς *Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. ³ πάντα οὖν ὅσα ἔδαν εἶπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. ⁴ Δεσμεύουσι ἄλλὰ φορτία βαρέα *καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ἰτῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. ⁵ Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι ἄλλὰ τὰ φυλακῆρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα *τῶν ἱματίων αὐτῶν. ⁶ φιλοῦσὶ ἰτε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί, ῥαββί. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἰς γὰρ *ἐστὶν ὁ κύριος ὁ καθηγητής, ἰὸ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἐστε. ⁹ Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ἰὸ πατὴρ ὑμῶν, ὁ *ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁰ Μὴδὲ κληθῆτε καθηγηταί· ἰεῖς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. ¹¹ Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. ¹² Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

‡ 22:40 καὶ οἱ προφῆται κρεμανται | κρεματαὶ καὶ οἱ προφῆται CT § 22:42 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 22:43 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 22:43 κυριον αυτον καλει | καλει αυτον κυριον NA SBL WH | καλει κυριον αυτον TH ‡ 22:44 ο | — CT § 22:44 υποποδιον | υποκατω CT * 22:45 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 22:46 αυτω αποκριθηναι | αποκριθηναι αυτω CT PCK * 23:2 μωσeweς | μωσeweς CT † 23:3 εαν | αν TH TR ‡ 23:3 τηρειν τηρειτε και ποιειτε 95% | ποιησατε και τηρειτε CT 0.5% § 23:4 γαρ | δε CT * 23:4 και δυσβαστακτα | — SBL WH † 23:4 τω δε | αυτοι δε τω CT ‡ 23:4 κινησαι | κεινησαι TH § 23:5 δε | γαρ ANT CT * 23:5 των ιματιων αυτων | — CT † 23:6 τε | δε ANT CT ‡ 23:7 ραββι ραββι | ραββι NA SBL | ραββει TH WH § 23:8 ραββι | ραββει TH WH * 23:8 εστιν υμων | υμων εστιν ANT † 23:8 καθηγητης | διδασκαλος ANT CT PCK ‡ 23:8 ο χριστος | — CT § 23:9 ο πατηρ υμων | υμων ο πατηρ CT * 23:9 εν τοις ουρανοις | ουρανιος CT † 23:10 εις γαρ υμων εστιν ο καθηγητης | εις γαρ εστιν υμων ο καθηγητης PCK | οτι καθηγητης υμων εστιν εις CT ‡ 23:11 εσται | εστω PCK

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι Ἐκατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσερχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῶ, οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. 17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ *ἀγιάζων τὸν χρυσόν; 18 Καί, Ὅς ἔαν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δῶρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19 †Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μείζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; 20 Ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῶ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ ἔκατοι κήσαντι αὐτοῦ· 22 καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ *τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· †ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφίεναι. 24 Ὅδηγοὶ τυφλοί, σοὶ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ *ἀδικίας. 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου †καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς †αὐτῶν καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.

28 Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἄμεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

§ 23:13 κατεσθίετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα ουαι υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι κλειετε την βασιλειαν των ουρανων εμπροσθεν των ανθρωπων υμεις γαρ ουκ εισερχεσθε ουδε τους εισερχομενους αφιετε εισελθειν | κλειετε την βασιλειαν των ουρανων εμπροσθεν των ανθρωπων υμεις γαρ ουκ εισερχεσθε ουδε τους εισερχομενους αφιετε εισελθειν ουαι υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα SCR | κλειετε την βασιλειαν των ουρανων εμπροσθεν των ανθρωπων υμεις γαρ ουκ εισερχεσθε ουδε τους εισερχομενους αφιετε εισελθειν CT * 23:17 αγιαζων | αγιασας CT † 23:18 εαν | αν ANT CT ‡ 23:19 μωροι και | — CT § 23:21 κατοικησαντι | κατοικουντι CT TR * 23:23 τον ελεον | το ελεος CT † 23:23 ταυτα | ταυτα δε ANT NA TH WH ‡ 23:23 αφιεναι | αφειναι WH § 23:24 οι | — WH * 23:25 αδικιας | ακρασιας CT TR † 23:26 και της παροψιδος | — NA ‡ 23:26 αυτων | αυτου NA SBL WH § 23:28 μεστοι εστε | εστε μεστοι CT

29 Οὐαί ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε, Εἰ *ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. 31 Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας· 32 καὶ ὑμεῖς πληρῶσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 Ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γενένης; 34 Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· Ὅσκι ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον *ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἤξει πάντα ταῦτα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ δάποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον *ἐπισυναγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. 38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν *ἔρημος. 39 Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

24

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς *ἐπορευέτο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξαὶ αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 Ὁ δὲ *Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε ὅσα πάντα ταῦτα; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς *οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Ἐἶπε ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. 6 Ὡς μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ *πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶ τὸ τέλος. 7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ *καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχῇ ὧδίνων.

* 23:30 ημεν | ημεθα CT † 23:30 ημεν | ημεθα CT ‡ 23:30 κοινωνοι αυτων | αυτων κοινωνοι NA SBL WH § 23:34 και | — CT * 23:35 εκχυνομενον | εκχυννομενον CT † 23:36 οτι | — CT TR ‡ 23:36 παντα ταυτα | ταυτα παντα ANT BYZ NA SBL TR WH § 23:37 αποκτενουσα | αποκτεινουσα BYZ CT TR | αποκτενουσα ANT * 23:37 επισυναγει ορνις | ορνις επισυναγει CT † 23:37 εαυτης | αυτης CT ‡ 23:38 ερημος | — WH * 24:1 επορευετο απο του ιερου | απο του ιερου επορευετο CT † 24:1 προσηλθον | προσηλθον αυτω PCK ‡ 24:2 ιησους | αποκριθεις CT § 24:2 παντα ταυτα | ταυτα παντα ANT BYZ CT * 24:2 ου | ου μη TR † 24:3 ειπε | ειπον SBL WH ‡ 24:3 της | — CT § 24:6 μελλησετε | μελησετε PCK * 24:6 παντα 92.3% | — CT 1% † 24:7 και λοιμοι | — CT

⁹ Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. ¹² Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἦξει τὸ τέλος.

¹⁵ Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἔστῳς ἐν τόπῳ ἁγίῳ—ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω— ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἕπι τὰ ὄρη. ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ *καταβαινέτω ἄραι †τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι †τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. ¹⁹ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ Ὕσαββάτω. ²¹ Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβώθησονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε *πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ Ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ²⁷ Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται †καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ Ὅπου †γὰρ ἐὰν ἦ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ αἰετοί.

²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν ὁρῶν οὐρανῶν· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος *φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως †ἄκρων αὐτῶν.

³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, †γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος·

‡ 24:15 εστως | εστος CT ST § 24:16 ἐπι | εἰς NA TH WH * 24:17 καταβαινέτω | καταβατω CT † 24:17 τα | τι TR ‡ 24:18 τα ἱματια | το ἱματιον CT PCK § 24:20 σαββατω | ἐν σαββατω TR * 24:24 πλανησαι | πλανασθαι WH † 24:27 καὶ | — BYZ CT HF ‡ 24:28 γαρ | — CT § 24:30 τω | — NA TH WH * 24:31 φωνης | — NA SBL WH † 24:31 ακρων | των ακρων CT ‡ 24:32 γινωσκετε | γινωσκεται PCK

³³ οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε Σταῦτα πάντα, γινώσχετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ³⁴ Ἀμὴν λέγω *ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ †παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἴωρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν Σούρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ *μου μόνος. ³⁷ Ὡσπερ †δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται †καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς *ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ †ἐγκαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἤλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται †καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ Τότε Σδύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· *ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ †ὁ εἷς ἀφίεται. ⁴¹ Δύο ἀλήθουςαι ἐν τῷ †μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. ⁴² Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα Σῶρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ Ἐκεῖνο δὲ γινώσχετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῆ ἢ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἅν, καὶ οὐκ ἂν εἶασε *διорυγῆσαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ †ῶρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος †αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Σθεραπειας αὐτοῦ, τοῦ *διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει †ποιοῦντα οὕτως. ⁴⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁸ Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει †ὁ κύριός μου Σέλθειν, ⁴⁹ καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς *συνδούλους, †εσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυσόντων, ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ῶρα ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25

¹ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένους, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας *αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς †ἀπάντησιν τοῦ

§ 24:33 ταυτα παντα | παντα ταυτα BYZ NA SBL TR WH * 24:34 υμιν | υμιν οτι CT † 24:35 παρελευσονται | παρελευσεται CT † 24:36 ωρας | της ωρας TR § 24:36 ουρανων 93.8% | ουρανων ουδε ο υιος CT 6.1% * 24:36 μου | — CT † 24:37 δε | γαρ CT † 24:37 και | — CT § 24:38 ωσπερ | ως CT * 24:38 ημεραις | ημεραις εκειναις NA WH † 24:38 εκγαμίζοντες | γαμίζοντες CT † 24:39 και | — WH § 24:40 δυο εσονται | εσονται δυο WH * 24:40 ο | — CT † 24:40 ο | — CT † 24:41 μλωνι | μλω CT § 24:42 ωρα | ημερα CT * 24:43 διορυγῆσαι | διορυχθῆσαι NA SBL WH † 24:44 ωρα ου δοκετε | ου δοκετε ωρα CT † 24:45 αυτοι | — CT § 24:45 θεραπειας | οικετειας CT * 24:45 διδοναι | δουναι CT † 24:46 ποιουντα ουτως | ουτω ποιουντα CT † 24:48 ο κυριος μου | μου ο κυριος CT § 24:48 ελθειν | — CT * 24:49 συνδουλους | συνδουλους αυτου ANT CT † 24:49 εσθιειν δε και πινειν | εσθιειν τε και πινειν PCK | εσθη δε και πινη ANT CT * 25:1 αυτων | εαυτων CT † 25:1 απαντησιν | υπαπητησιν CT

νυμφίου. ² Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. ³ * Αἴτινες μωραί, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. ⁵ Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. ⁶ Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχασθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. ⁷ Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. ⁸ Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ Απεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἄρκεσθι ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορευθεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ Απερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ εἰστομοὶ εἰσηλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ¹² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

¹⁴ Ὅσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ¹⁵ καὶ ὧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ὧ δὲ δύο, ὧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. ¹⁶ Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε στάλαντα. ¹⁷ Ὅσαύτως * καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. ¹⁸ Ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν ἐν τῇ γῆ, καὶ σάπεκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

¹⁹ Μετὰ δὲ * χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεῖνων, καὶ συναίρει ἅμα αὐτῶν λόγον. ²⁰ Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ²¹ Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² Προσελθὼν * δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ²³ Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν

‡ 25:2 ἦσαν ἐξ αὐτῶν | ἐξ αὐτῶν ἦσαν CT § 25:2 φρονιμοι και αι πεντε μωραι | μωραι και πεντε φρονιμοι CT * 25:3 αιτινες | αι γαρ CT † 25:3 αὐτων | εαυτων ANT TR ‡ 25:4 αὐτων | — CT § 25:4 αὐτων | εαυτων NA SBL WH * 25:6 ἐρχεται | — CT † 25:6 αὐτου | — WH ‡ 25:7 αὐτων | εαυτων CT § 25:8 εἶπον | εἶπαν CT * 25:9 οὐκ | οὐ μη CT † 25:9 ἀρκεση | ἀρκεσει ANT ‡ 25:9 δε | — CT § 25:13 ἐν η ο υιοσ του ανθρωπου ἐρχεται 89.3% | — CT 10.4% * 25:16 δε | — CT † 25:16 εἰργασατο | ἠργασατο CT ‡ 25:16 ἐποιησεν | ἐκερδησεν CT § 25:16 ταλαντα | — CT * 25:17 και | — NA SBL WH † 25:17 και αὐτος | — CT ‡ 25:18 ἐν τη γη | γην CT § 25:18 ἀπεκρυψε | ἐκρυψε CT * 25:19 χρόνον πολυν | πολυν χρόνον CT † 25:19 μετ αὐτων λογον | λογον μετ αὐτων CT ‡ 25:20 ἐπ αὐτοις | — CT § 25:21 δε | — ANT CT * 25:22 δε | — WH † 25:22 λαβων | — CT ‡ 25:22 ἐπ αὐτοις | — CT

τοῦ κυρίου σου. ²⁴ Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπε, Κύριε, ἔγνωσα σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· ²⁵ καὶ φοβηθεῖς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· ²⁷ ἔδει σοῦν σε βαλεῖν *τὸ ἀργύριόν μου τοῖς ἑτραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἔκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον *ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

³¹ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, ³² καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἑσφαιρήσονται αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐκωνύμων. ³⁴ Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ Ἐπεινάσα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με· ³⁶ γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. ³⁷ Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ Πότε δέ σε εἶδομεν ἄσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

⁴¹ Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ ἐκωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, *οἱ καταραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ⁴³ ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἄσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἄσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκουήσαμέν σοι; ⁴⁵ Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς

§ 25:27 ουν σε | σε ουν CT * 25:27 το αργυριον | τα αργυρια CT † 25:27 τραπεζιταις | τραπεζιταις TH WH ‡ 25:29 απο δε του | του δε CT § 25:29 εχει | δοκει εχειν PCK * 25:30 εκβαλετε | εκβαλλετε TR † 25:31 αγιοι | — CT ‡ 25:32 συναχθησεται | συναχθησονται CT PCK § 25:32 αφορεια | αφορισει NA SBL WH * 25:36 ηλθετε | ηλθατε CT † 25:37 ειδομεν | ειδαμεν WH ‡ 25:38 ειδομεν | ειδαμεν WH § 25:39 ασθενη | ασθενουντα CT * 25:41 οι | — TH WH † 25:42 εδιψησα | και εδιψησα WH ‡ 25:44 αποκριθησονται | αποκριθησονται αυτω ANT TR

κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς *πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² Οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς †καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνεβουλευσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν *δόλω κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν. ⁵ Ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ Σάλαβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ *τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ Ἴδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ †αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; ⁹ †Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο ἵνα τὸ μύρον πραθῆται πολλοῦ, καὶ δοθῆται *πτωχοῖς. ¹⁰ Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Ἔργον γὰρ καλὸν †εἰργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ †Πάντοτε γὰρ τοῦ πτωχοῦ ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁴ Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ¹⁵ εἶπε, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, Ἰσκάγω ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια, ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτηε εὐκαιρίαν ἵνα αὐτόν παραδῷ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες *αὐτῷ, Ποῦ θέλεις †ετοιμασομέν σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἶπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστι· πρὸς σε ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοιμάσαν τὸ Πάσχα.

²⁰ Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν †δώδεκα. ²¹ Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ Ἐκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγὼ εἰμι, Κύριε; ²³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ *ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. ²⁴ Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

* 26:1 παντας | — PCK † 26:3 και οι γραμματεις | — CT ‡ 26:4 δολω κρατησωσι | κρατησωσι δολω TR § 26:7 αλαβαστρον μυρου εχουσα | εχουσα αλαβαστρον μυρου CT

* 26:7 την κεφαλην | της κεφαλης CT † 26:8 αυτου | — CT ‡ 26:9 ηδυνατο | εδυνατο CT § 26:9 το μυρον | — CT * 26:9 πτωχοις | τοις πτωχοις ANT BYZ PCK † 26:10 ειργασατο | ηργασατο CT ‡ 26:11 παντοτε γαρ τους πτωχοις | τους πτωχοις γαρ παντοτε ANT BYZ HF § 26:15 καγω | και εγω ANT BYZ PCK * 26:17 αυτω | — CT † 26:17 ετοιμασομεν | ετοιμασωμεν ANT BYZ CT TR ‡ 26:20 δωδεκα | δωδεκα μαθητων SBL WH § 26:22 εκαστος αυτων | εις εκαστος CT * 26:23 εν τω τρυβλιω την χειρα | την χειρα εν τω τρυβλιω CT

ὕπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπε, Μῆτι ἐγὼ εἶμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας.

²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβῶν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ ἔευχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. ²⁷ Καὶ λαβῶν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἔκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ Λέγων δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἄπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. ³⁰ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ³² Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ ὅσπαντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοὶ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. ³⁵ Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι. Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Ἐθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. ³⁷ Καὶ παραλαβῶν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ Καὶ προσελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, * παρελθέτω ἅπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορεῖσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἅπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ

† 26:25 ραββι | ραββει TH WH ‡ 26:26 τον | — CT § 26:26 ευχαριστησας | ευλογησας CT PCK TR * 26:26 εδιδου τοις μαθηταις και | δους τοις μαθηταις CT † 26:27 το | — CT ‡ 26:28 το της καινης | της CT § 26:28 εκχυνομενον | εκχυννομενον CT * 26:29 οτι | — CT † 26:29 γεννηματος | γεννηματος ANT CT PCK ‡ 26:31 διασκορπισθησεται | διασκορπισθησονται ANT CT § 26:33 παντες | και παντες PCK TR * 26:33 δε | — BYZ CT PCK TR † 26:35 απαρνησωμαι | απαρνησομαι ANT BYZ CT TR ‡ 26:35 δε | — CT TR § 26:35 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 26:36 γεθσημανη | γεθσημανι NA SBL | γεθσημανει TH WH † 26:36 προσευξωμαι εκει | εκει προσευξωμαι CT ‡ 26:38 ο ιησους | — CT TR § 26:39 προσελθων | προελθων ANT NA PCK SBL TR WH * 26:39 παρελθετω | παρελθατω CT † 26:42 το ποτηριον | — CT ‡ 26:42 απ εμου | — CT

αὐτὸ πῶς, γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ Καὶ ἔλθων Σεύρισκεῖ αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ Καὶ ἄφεις αὐτοὺς *ἀπελθὼν πάλιν προσήυξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον †εἶπών. ⁴⁵ Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς †αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε ὅτι λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἴδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἴδού, *ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, ἦλθε καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὅν †ὰν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε, Χαῖρε, †ραββί· καὶ καταφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐταῖρε, ἐφ' ὧ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ Καὶ ἰδοὺ, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνει τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Απόστρεψόν *σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν †μαχαίρα †ἀποθανοῦνται. ⁵³ Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι Ὡς ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι *πλείους ἢ δώδεκα †λεγώνας ἀγγέλων; ⁵⁴ Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;

⁵⁵ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστήν †ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν Σπρὸς ὑμᾶς *ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθητὰὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς †καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτησαν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως †θανατώσωσιν αὐτόν, ⁶⁰ καὶ οὐχ εὔρον. Ὡς καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὔρον.

§ 26:43 ευρισκει αυτους παλιν | ευρεν αυτους παλιν PCK | παλιν ευρεν αυτους CT * 26:44 απελθων παλιν | παλιν απελθων CT † 26:44 ειπων | ειπων παλιν NA SBL WH † 26:45 αυτου | — CT § 26:45 το | — WH * 26:46 ηγγικεν | — PCK † 26:48 αν | εαν PCK † 26:49 ραββι | ραββει TH WH § 26:50 ω | ο CT * 26:52 σου την μαχαιραν | την μαχαιραν σου CT † 26:52 μαχαιρα | μαχαιρη CT † 26:52 αποθανουνται | απολουνται CT TR § 26:53 αρτι παρακαλεσαι τον πατερα μου και παραστησει μοι | παρακαλεσαι τον πατερα μου και παραστησει μοι αρτι CT * 26:53 πλειους η | πλειω NA SBL WH | πλειους TH † 26:53 λεγωνας | λεγιωνας CT † 26:55 εξηλθετε | εξηλθατε CT § 26:55 προς υμας | — CT * 26:55 εκαθεζομην διδασκων εν τω ιερω | εκαθεζομην εν τω ιερω διδασκων PCK | εν τω ιερω εκαθεζομην διδασκων CT † 26:59 και οι πρεσβυτεροι | — CT † 26:59 θανατωσωσιν αυτον | αυτου θανατωσωσι CT TR § 26:60 και πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων ουχ ευρον | πολλων προσελθοντων ψευδομαρτυρων CT

61 Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο *ψευδομάρτυρες †εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομησαὶ αὐτόν. 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσίωπα. Καὶ ὁ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας, Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς *διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων †ὅτι Ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. 66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες Σεῖπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστί. 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ *ἐρράπισαν, 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ. Τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξεληθόντα δὲ ὁ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει *αὐτοῖς ἐκεῖ, †Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο αὐτῷ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 Τότε ἤρξατο ὁ καταθεματίζεω καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ *εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος †τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἐκλαυσε πικρῶς.

27

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι *τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι αὐτόν· 2 καὶ δῆσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτόν ἁ Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ Σαραδιδοῦς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς *ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ †τοῖς πρεσβυτέροις, 4 λέγων, Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα αἰθῶν.

* 26:61 ψευδομαρτυρες | — CT † 26:61 ειπον | ειπαν NA SBL WH ‡ 26:61 αυτον | — CT § 26:63 αποκριθεις | — CT * 26:65 διερρηξε | διερηξε WH † 26:65 οτι | — CT ‡ 26:65 αυτου | — CT § 26:66 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 26:67 ερραπισαν | εραπισαν CT † 26:69 εξω εκαθητο | εκαθητο εξω CT ‡ 26:70 αυτων | — CT TR § 26:71 αυτον | — CT * 26:71 αυτοις | τοις CT TR † 26:71 και | — CT ‡ 26:72 μεθ | μετα CT § 26:74 καταθεματιζειν | καταναθεματιζειν TR * 26:74 ευθεως | ευθυς TH WH † 26:75 του | — ANT CT PCK ‡ 26:75 αυτω | — CT * 27:1 του λαου | — PCK † 27:2 αυτον | — CT ‡ 27:2 ποντιω πιλατω | πιλατω NA SBL | πειλατω TH WH § 27:3 παραδιδους | παραδους TH WH * 27:3 απεστρεψε | εστρεψε CT † 27:3 τοις | — CT ‡ 27:4 αθων | δικαιων WH

Οἱ δὲ ἔειπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ *ὄψει. ⁵ Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια †ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγεστο. ⁶ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια †εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. ⁷ Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. ⁹ Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ· ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπρωτότησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη *αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ¹² Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ †τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ †Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; ¹⁴ Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἠθελον. ¹⁶ Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Ἐβαραββᾶν. ¹⁷ Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ *Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; †Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ¹⁸ Ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκεῖνω· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ †εἶπον, Ἐβαραββᾶν. ²² Λέγει αὐτοῖς ὁ *Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν †αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω. ²³ Ὁ δὲ †ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω.

²⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἐπιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας *ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος †τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. ²⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὄλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ

§ 27:4 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 27:4 οπει | οψη CT † 27:5 εν τω ναω 98.3% | εις τον ναον CT 1.3% † 27:6 ειπον | ειπαν NA SBL WH § 27:11 εστη | εσταθη CT * 27:11 αυτω | — NA SBL WH † 27:12 των | — CT PCK † 27:13 πιλατος | πειλατος TH WH § 27:16 βαραββαν | ιησουν βαραββαν NA SBL * 27:17 πιλατος | πειλατος TH WH † 27:17 βαραββαν | ιησουν του βαραββαν NA SBL | τον βαραββαν WH † 27:21 ειπον | ειπαν NA SBL WH § 27:21 βαραββαν | τον βαραββαν CT * 27:22 πιλατος | πειλατος TH WH † 27:22 αυτω | — CT † 27:23 ηγεμων | — CT § 27:24 πιλατος | πειλατος TH WH * 27:24 απεναντι | κατεναντι WH † 27:24 του δικαιου | — NA SBL WH

ἐκδύσαντες αὐτόν, †περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. ²⁹ Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἄκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον *ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γουυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ †ἐνεπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, †ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ Καὶ ὅτε ἐνεπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὔρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ἡ δὲ ἐστὶ *λεγόμενος Κρανίου Τόπος, ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πειῦ †ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ †ἤθελε πειῦν.

³⁵ Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἡβάλλοντες *κλῆρον. ³⁶ Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτόν ἐκεῖ. ³⁷ Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλάσφημον αὐτόν, †κινουῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ⁴⁰ καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, †κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ Ὁμοίως ἡδὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων *καὶ Φαρισαίων ἔλεγον, ⁴² Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. †Εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστὶ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ †πιστεύσομεν ἡμεῖς αὐτῷ. ⁴³ Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν *αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ †συσταυρωθέντες †αὐτῷ ὠνειδίζον ἡ αὐτόν.

⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας *ἐνάτης. ⁴⁶ Περὶ δὲ τὴν †ἐνάτην ὥραν †ανεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, ἡ Ἠλί, Ἠλί, *ἡμιμὰ †σαβαχθανί; Τοῦτ' ἐστὶ, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ †ἐστώτων ἀκούσαντες

‡ 27:28 περιεθηκαν αυτω χλαμυδα κοκκινην | χλαμυδα κοκκινην περιεθηκαν αυτω CT
 § 27:29 την κεφαλην | της κεφαλης CT * 27:29 επι την δεξιαν | εν τη δεξια CT † 27:29
 ενεπαιζον | ενεπαιξαν CT ‡ 27:29 ο βασιλευς | βασιλευ CT § 27:33 ο | ος TR * 27:33
 λεγομενος κρανιου τοπος | λεγομενον κρανιου τοπος PCK | κρανιου τοπος λεγομενος CT
 † 27:34 οξος | οινον CT ‡ 27:34 ηθελε | ηθελησε CT § 27:35 βαλλοντες | βαλοντες
 ANT PCK * 27:35 κληρον | κληρον ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου διμερισαντο
 τα ιματια μου εαυτοις και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον TR † 27:39 κινουντες |
 κεινουντες TH ‡ 27:40 καταβηθι | και καταβηθι NA § 27:41 δε και | και NA SBL WH
 | — TH * 27:41 και φαρισαιων | — CT TR † 27:42 ει | — CT ‡ 27:42 πιστευσομεν
 | πιστευσωμεν ANT § 27:42 επ αυτω | αυτω TR | επι αυτον CT * 27:43 αυτον | — CT
 † 27:44 συσταυρωθεντες | συσταυρωθεντες TH WH ‡ 27:44 αυτω | συν αυτω CT § 27:44
 αυτον | αυτω TR * 27:45 ενατης | ενυατης TR † 27:46 ενατην | ενυατην TR ‡ 27:46
 ανεβοησεν | εβοησεν WH § 27:46 ηλι ηλι | ηλει ηλει TH | ελωι ελωι WH * 27:46 λιμα |
 λιμα TR | λεμα CT † 27:46 σαβαχθανι | σαβαχθανει TH WH ‡ 27:47 εστωτων | εστηκοτων
 CT

ἔλεγον ὅτι Ἑβραίων φωνεῖ οὗτος, ⁴⁸ Καὶ εὐθέως δραμῶν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβῶν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεις καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ Οἱ δὲ λοιποὶ *ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται †Ἡλίας σώσων αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. ⁵¹ Καὶ ἰδοῦ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἑκείναις δύο ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν. ⁵² καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων *ἠγέρθη. ⁵³ καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσήλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ⁵⁴ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ †γεγόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ †γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ, ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἑλισσῆς μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

⁵⁷ Ὁψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς *ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ. ⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ †Πιλάτῳ, ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ †Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. ⁵⁹ Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ *σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ⁶¹ Ἦν δὲ ἐκεῖ †Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

⁶² Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἦτις ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς †Πιλάτον, ⁶³ λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ Ἐκείνου *νυκτὸς κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἰπωσὶ τῷ †λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ⁶⁵ Ἐφη δὲ αὐτοῖς ὁ †Πιλάτος, Ἔχετε κουστῳδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαν τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστῳδίας.

§ 27:47 ηλιαν | ηλειαν WH * 27:49 ελεγον | ειπαν WH † 27:49 ηλιας | ηλειας WH † 27:49 αυτον 96.7% | αυτον αλλος δε λαβων λογην ευξεν αυτου την πλευραν και εξηλθεν υδωρ και αιμα WH 1.1% § 27:51 εις δυο απο ανωθεν εως κατω | απ ανωθεν εως κατω εις δυο NA SBL WH | εις δυο απ ανωθεν εως κατω TH * 27:52 ηγερθη | ηγερθησαν CT † 27:54 γενομενα | γυνομενα WH † 27:55 γυναικες | και γυναικες ANT PCK § 27:56 ιωση | ιωσηφ NA SBL WH * 27:57 εμαθητευσε | εμαθητευθη NA SBL WH † 27:58 πιλατω | πειλατω TH WH † 27:58 πιλατος | πειλατος TH WH § 27:58 το σωμα | — CT * 27:59 σινδονι | εν σινδονι NA WH † 27:61 μαρια | μαριαμ CT † 27:62 πιλατον | πειλατον TH WH § 27:64 αυτου | — WH * 27:64 νυκτος | — CT † 27:64 λαω | λαω οτι PCK † 27:65 δε | — ANT CT § 27:65 πιλατος | πειλατος TH WH

28

1 Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε *Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρήσαι τὸν τάφον. 2 Καὶ ἰδοῦ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, †προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. 3 Ἦν δὲ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν. 4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. 5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξί, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. 7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοῦ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοῦ, εἶπον ὑμῖν. 8 Καὶ ἔξελεθούσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημεῖου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 9 *Ὡς δὲ ἐπορευόντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοῦ, †Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθούσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἡκαὶ ἐκεῖ με ὄψονται. 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. 12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, 13 λέγοντες, Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμημένων. 14 Καὶ ἂν ἀκουσῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν *αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. 15 Οἱ δὲ λαβόντες †τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίους μέχρι τῆς ἡμέρας.

16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορευθήσαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν ἑαυτῶ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ *γῆς. 19 †Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· 20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

* 28:1 μαρια | μαριαμ NA SBL TH † 28:2 προσελθων | και προσελθων CT ‡ 28:2 απο της θυρας | — CT § 28:3 ιδεα | ειδεα CT * 28:3 ωσει | ως CT † 28:4 εγενοντο ωσει | εγενηθησαν ως CT ‡ 28:6 ο κυριος | — CT § 28:8 εξελθουσαι | απελθουσαι CT * 28:9 ως δε επορευοντο απαγγελαι τοις μαθηταις αυτου 81.6% | — CT 11.6% † 28:9 ιησους | ο ιησους TR ‡ 28:9 απηνητησεν | υπηνητησεν CT § 28:10 και εκει | κακει ANT BYZ CT TR * 28:14 αυτον | — TH WH † 28:15 τα | — WH ‡ 28:15 σημερον | σημερον ημερας NA SBL WH § 28:17 αυτω | — CT * 28:18 γης | της γης NA SBL WH † 28:19 πορευθεντες | πορευθεντες ουν CT TR

‡Αμήν.§

---

‡ **28:20** αμην † — CT § **28:20** The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ἡ' τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

- 1 Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, * υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
 2 † Ως γέγραπται ἐν † τοῖς προφήταις,

Ἰδοῦ, Σὲ γὰρ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὅς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου * ἔμπροσθέν σου.

3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου·
 εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,

4 ἐγένετο † Ἰωάννης † βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, * καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 6 † Ἦν δὲ Σὸ * Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ † ἐσθίων ἄκριδας καὶ μέλι ἄγριον. 7 Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 Ἐγὼ † μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς Σὲν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς * ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν † Ἰησοῦς ἀπὸ † Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη Σὺν Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. 10 Καὶ * εὐθέως ἀναβαίνων † ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα † ὤσει περιστερὰν καταβαίνον Σὲπ' αὐτόν· 11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν * ᾧ † ἐδύοκῃσα.

12 Καὶ † εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 13 Καὶ ἦν Σὲκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ * ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

* 1:1 υιου του θεου 98.2% | υιου θεου NA TH 0.5% | — SBL WH 0.8% † 1:2 ως | καθως ECM* NA SBL TH WH † 1:2 τοις προφηταις 96.2% | τω ησαια τω προφητη CT 1.3% § 1:2 εγω | — NA SBL TH WH * 1:2 εμπροσθεν σου 96.6% | — ECM* NA SBL TH WH 3.3% † 1:4 ιωαννης | ιωαννης WH † 1:4 βαπτιζων εν τη ερημω και 98.2% | ο βαπτιζων εν τη ερημω και NA TH 0.4% | ο βαπτιζων εν τη ερημω SBL WH 0.2% § 1:5 ιεροσολυμιται | ιεροσολυμειται TH WH * 1:5 και εβαπτιζοντο παντες | παντες και εβαπτιζοντο CT † 1:5 εν τω ιορδανη ποταμω υπ αυτου | υπ αυτου εν τω ιορδανη ποταμω CT † 1:6 ην δε | και ην CT § 1:6 ο | — TR * 1:6 ιωαννης | ιωαννης WH † 1:6 εσθιων | εσθων SBL TH WH † 1:8 μεν | — CT § 1:8 εν 95% | — ECM NA SBL WH 4.3% * 1:8 εν 99.7% | — WH 0.2% † 1:9 ιησους | ο ιησους ANT PCK † 1:9 ναζαρετ | ναζαρεθ SCR § 1:9 υπο ιωαννου εις τον ιορδανην | εις τον ιορδανην υπο ιωαννου ECM* NA SBL TH | εις τον ιορδανην υπο ιωαννου WH * 1:10 ευθεως | ευθυς CT † 1:10 απο | εκ CT † 1:10 ωσει | ως ANT BYZ CT § 1:10 επ | εις ECM* NA SBL TH WH * 1:11 ω | σοι ANT CT † 1:11 ευδοκησα | ηυδοκησα ANT † 1:12 ευθυς | ευθεως ANT PCK § 1:13 εκει | — CT * 1:13 ημερας τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα ημερας ECM* NA SBL TH WH | ημερας τεσσερακοντα ECM*

14 †Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι †τὸν Σῆϊωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον *τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, 15 καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεῦετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 †Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν †αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος Σβάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ *ἀλιεῖς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι †ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 18 Καὶ †εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα Σαυτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 Καὶ προβάς *ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ †Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. 20 Καὶ †εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπήλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς ΣΚαπερναοῦμ· καὶ *εὐθέως τοῖς σάββασις †εἰσελθὼν †εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. 22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 23 ΣΚαὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, 24 λέγων, *Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. 25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. 26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ †κράξαν φωνῇ μεγάλη, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν †πάντες, ὥστε Σουζητεῖν *πρὸς ἑαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστι τοῦτο; †Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; 28 †Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ Σεὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ *εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξεληθόντες, †ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ †Ἰωάννου. 30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ *εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς †εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

† 1:14 μετα δε 99.2% | και μετα SBL WH 0.3% † 1:14 τον | — ANT § 1:14 ιωαννην | ιωαννην WH * 1:14 της βασιλειας 95.5% | — CT 2.1% † 1:16 περιπατων δε | και παραγων CT † 1:16 αυτου του σιμωνος | αυτου TR | σιμωνος CT § 1:16 βαλλοντας αμφιβληστρον 82.8% | αμφιβαλλοντας CT 0.3% * 1:16 αλιεις | αλειεις TH WH † 1:17 αλιεις | αλειεις TH WH † 1:18 ευθεως | ευθους CT § 1:18 αυτων | — CT * 1:19 εκειθεν | — CT † 1:19 ιωαννην | ιωαννην WH † 1:20 ευθεως | ευθους CT § 1:21 καπερναουμ | καφαρναουμ CT * 1:21 ευθεως | ευθους CT † 1:21 εισελθων 97.7% | — SBL 1% † 1:21 εις την συναγωγην εδιδασκε 97.7% | εδιδασκεν εις την συναγωγην SBL 0.9% § 1:23 και | και ευθους CT * 1:24 να σβ | — ECM* NA SBL TH WH † 1:26 κραξαν | φωνησαν CT † 1:27 παντες | απαντες ECM* NA SBL TH WH § 1:27 συζητειν | συζητειν TH WH * 1:27 προς εαυτους 76.4% | προς αυτους TR 2% | αυτους WH 0.2% † 1:27 τις η διδαχη η καινη αυτη οτι | διδαχη καινη CT † 1:28 εξηλθε δε | και εξηλθεν ANT CT § 1:28 ευθους | ευθους πανταχου ECM* NA SBL TH WH * 1:29 ευθεως | ευθους CT † 1:29 ηλθον 83.1% | ηλθαν WH 0.1% † 1:29 ιωαννου | ιωανου WH § 1:30 σιμωνος | του σιμωνος PCK * 1:30 ευθεως | ευθους CT † 1:31 αυτης | — ECM* NA SBL TH WH † 1:31 ευθεως | — CT

³² Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε Ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· ³³ καὶ *ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν *αὐτόν.

³⁵ Καὶ πρῶτ' ἐβνυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκεϊ προσήχεται. ³⁶ Καὶ ἔκατεδιώξαν αὐτόν *ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ³⁷ καὶ †εὐρόντες αὐτόν λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες †σε ζητοῦσι. ³⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐλθόμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα *καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ †ἐξελέλυθα. ³⁹ Καὶ †ἦν κηρύσσων ἔν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρός, παρακαλῶν αὐτόν καὶ γονυπετῶν *αὐτόν, †καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐάν θέλης, δύνασαί με καθαρῖσαι. ⁴¹ †Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔσπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, *ἤψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρῖσθητι. ⁴² Καὶ †εἰπόντος αὐτοῦ †εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἔκαθαρίσθη. ⁴³ Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, *εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης· †ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ †προσένεγκε περὶ τοῦ καθαιρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Ἐμωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζει τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτόν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, *ἀλλ' ἔξω †ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν †πανταχόθεν.

2

¹ Καὶ *εἰσῆλθε πάλιν εἰς †Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· †καὶ ἠκούσθη ὅτι Σεις οἰκόν ἐστί. ² Καὶ *εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ Καὶ ἔρχονται †πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ Καὶ μὴ δυνάμενοι †προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν

§ 1:32 εδου | εδυσεν WH * 1:33 η πολις ολη επισυνηγμενη ην | ην η πολις ολη επισυνηγμενη ANT | ην ολη η πολις επισυνηγμενη CT † 1:34 αυτον 57.6% | αυτον χριστον ειναι ANT BYZ PCK WH 28.6% † 1:35 ενυχον | ενυχα ANT CT § 1:36 κατεδιωξαν | κατεδιωξεν ECM* NA SBL TH WH * 1:36 ο | — ECM* NA SBL TH WH † 1:37 ευροντες αυτον | ευρον αυτον και ECM* NA SBL TH WH † 1:37 σε ζητουσι | ζητουσι σε CT TR § 1:38 αγωμεν | αγωμεν αλλαχου ECM* NA SBL TH WH * 1:38 και εκει | κακει TH TR † 1:38 εξεληλυθα | εληλυθα PCK | εξηλθον CT † 1:39 ην 99.4% | ηλθε CT 0.5% § 1:39 εν ταις συναγωγαις | εις τας συναγωγας CT * 1:40 αυτον 85.9% | — CT 6.1% † 1:40 και | — SBL WH † 1:41 ο δε ιησους | και CT § 1:41 σπλαγχνισθεις 99.5% | οργισθεις SBL 0.1% * 1:41 ηψατο αυτου | αυτου ηψατο CT † 1:42 ειποντος αυτου 95.8% | — CT 2.3% † 1:42 ευθεις | ευθυς CT § 1:42 εκαθαρισθη | εκαθερισθη TH WH * 1:43 ευθεις | ευθυς CT † 1:44 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 1:44 προσενεγκε | προσενεγκα PCK § 1:44 μωσης | μωσης ANT CT * 1:45 αλλ | αλλα SBL WH † 1:45 εν | επ CT † 1:45 πανταχοθεν | παντοθεν CT * 2:1 εισηλθε παλιν | παλιν εισηλθεν TR | εισελθων παλιν CT † 2:1 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 2:1 και | — CT § 2:1 εις οικον 98.5% | εν οικω CT 1% * 2:2 ευθεις | — CT † 2:3 προς αυτον παραλυτικον φεροντες | φεροντες προς αυτον παραλυτικον ECM* NA SBL WH † 2:4 προσεγγισαι | προσεγγισα CT

στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν Σκράββατον *ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνται ἄμαρτίαι σου.

⁶ Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ⁷ Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ *βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἶς, ὁ Θεός; ⁸ Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, Σεῖπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, *Ἀφείωνται ἄμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, *Ἐγειραι, καὶ ἄρον σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει; ¹⁰ Ἴνα δὲ εἰδήτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου *ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας—λέγει τῷ παραλυτικῷ — ¹¹ Σοὶ λέγω, ἔγειραι καὶ ἄρον τὸν Σκράββατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² Καὶ ἠγέρθη *εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας ὅτι Σουδέποτε οὕτως *εἶδομεν.

¹³ Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ Καὶ παράγων εἶδε ἄνθρωπον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ Σηκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁶ Καὶ οἱ γραμματεῖς *καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθιοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Στί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει *καὶ πίνει; ¹⁷ Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ'

§ 2:4 κραββατον | κραβαττον ANT BYZ CT * 2:4 εφ ω | οπου ECM* NA SBL TH WH † 2:5 ιδων δε | και ιδων CT † 2:5 αφεωνται | αφιενται ECM NA SBL WH § 2:5 σοι αι αμαρτιαι σου | σου αι αμαρτιαι CT * 2:7 βλασφημιας | βλασφημει CT † 2:8 ευθεως | ευθυς CT † 2:8 αυτοι | — CT TR § 2:8 ειπεν | λεγει CT * 2:9 αφεωνται | αφιενται ECM NA SBL WH † 2:9 σου | σοι TR † 2:9 εγειραι | εγειρε ANT BYZ ECM NA SBL TH | εγειρου WH § 2:9 σου τον κραββατον | σου τον κραβαττον BYZ | τον κραββατον σου PCK | τον κραβαττον σου ANT CT * 2:10 αφιεναι επι της γης αμαρτιας 46.2% | επι της γης αφιεναι αμαρτιας BYZ ECM* PCK SBL 46.9% | αφιεναι αμαρτιας επι της γης ECM* NA WH 3.2% † 2:11 εγειραι | εγειρε ANT BYZ CT † 2:11 και | — CT § 2:11 κραββατον | κραβαττον ANT BYZ CT * 2:12 ευθεως και | και ευθυς CT † 2:12 κραββατον | κραβαττον ANT BYZ CT † 2:12 εναντιον | εμπροσθεν NA SBL TH WH § 2:12 ουδεποτε ουτως | ουτως ουδεποτε CT * 2:12 ειδομεν | ειδαμεν WH † 2:14 λευι | λευιν (λευειν TH WH) ANT BYZ ECM HF NA PCK SBL TR † 2:15 εγενετο εν τω | γινεται ECM NA SBL WH | γινεται TH § 2:15 ηκολουθησαν | ηκολουθουσιν ECM* NA SBL TH WH * 2:16 και οι φαρισαιοι 96.6% | των φαρισαιων CT 0.2% † 2:16 αυτον εσθιοντα 96.2% | οτι ησθει TH 0.3% | οτι εσθιει ECM NA SBL WH 0.2% † 2:16 τελωνων και αμαρτωλων 97.7% | αμαρτωλων και τελωνων CT 0.2% § 2:16 τι 95.9% | — ECM* NA SBL TH WH 1.8% * 2:16 και πινει 92.9% | — CT 0.7% † 2:17 αυτοις | αυτοις οτι ECM NA SBL WH

οὶ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς
 ὅτι μετανοοῦν.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
 νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ
 Ἰωάννου καὶ σοὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ
 οὐ νηστεύουσιν; 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύναται οἱ υἱοὶ
 τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστί, νηστεύειν; Ὅσον
 χρόνον μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύναται νηστεύειν·
 20 ἔλευσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε
 νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

21 Καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου σπειράσκει ἐπὶ ἱματίῳ
 παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ,
 καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. 22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς
 ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ
 οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
 καινοὺς βλητέον.

23 Καὶ ἐγένετο παραπορευέσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν
 σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
 στάχυν. 24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν
 τοῖς σάββασι ὃ οὐκ ἔξεστι; 25 Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε
 ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχε καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
 Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ
 ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ ἵστοις ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὔσι;
 27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ
 ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 καὶ τοῦ σαββάτου.

3

1 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος
 ἐξηραμμένον ἔχων τὴν χειρὰ. 2 Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι
 θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ

‡ 2:17 ἀλλα | ἀλλ ECM NA²⁸ § 2:17 εἰς μετανοίαν | — CT * 2:18 ἰωαννου | ἰωανου WH
 † 2:18 των φαρισαιων 92% | φαρισαιοι CT 6.4% ‡ 2:18 ἰωαννου | ἰωανου WH § 2:18
 οἱ | οἱ μαθηται CT * 2:19 μεθ εαυτων εχουσι τον νυμφιον 89.6% | εχουσι τον νυμφιον μετ
 αυτων CT 0.6% † 2:20 εκειναις ταῖς ἡμεραις | εκεινη τη ἡμερα CT ‡ 2:21 και | — ANT CT
 § 2:21 επιρραπει | επιραπει CT * 2:21 ιματιω παλαιω | ιματιον παλαιον CT † 2:21 μη
 | μηγε ANT ‡ 2:21 αυτου | απ αυτου CT § 2:21 γινεται | γεινεται TH * 2:22 ρησει |
 ρηξει CT † 2:22 ο νεος | — CT ‡ 2:22 εκχειται και οι ασκοι απολουνται | απολλυται και οι
 ασκοι ECM NA SBL WH § 2:22 ἀλλα | ἀλλ ECM NA²⁸ * 2:22 βλητεον 97.5% | — CT 0.3%
 † 2:23 παραπορευεσθαι αυτον εν τοις σαββασι | αυτον εν τοις σαββασι παραπορευεσθαι ECM
 NA SBL TH | αυτον εν τοις σαββασι διαπορευεσθαι WH ‡ 2:23 ηρξαντο οι μαθηται αυτου | οι
 μαθηται αυτου ηρξαντο CT § 2:24 εν | — CT * 2:25 αυτος ελεγεν | λεγει CT † 2:25 δαυιδ
 | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 2:26 αρχιερεως 83% | του αρχιερεως TR 16.2% § 2:26
 τοις ἱερευσι | τους ἱερεις ECM NA SBL WH * 2:27 ουχ 96.6% | και ουχ CT 0.9% * 3:1 την
 | — SBL WH

τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, *Ἐγειραι εἰς τὸ μέσον. ⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐξεστι τοῖς σάββασιν ὀφθαλμοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, *συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὁμοίως ὡς ἡ ἄλλη. ⁶ Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι *εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ *οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλήθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἤλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. ¹⁰ Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσε, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μαστιγᾶς. ¹¹ Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν *ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ¹² Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι.

¹³ Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἠθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ Καὶ ἐποίησε ὀδωδεκα, ἵνα ὥσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, ¹⁵ καὶ ἔχουν ἐξουσίαν *θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· ¹⁶ καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Σίμων τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς *ὀνόματα βοανεργῆς, ὃ ἐστίν, Υἱὸς Βροντῆς· ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Σκανανίτην, ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· ²⁰ καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ

† 3:3 εξηραμμένην εχοντι την χειρα 93.3% | την χειρα εχοντι ξηραν SBL WH 0.4% | την ξηραν χειρα εχοντι ECM NA TH 0.2% † 3:3 εγειραι | εγειρε ANT CT § 3:4 αγαθοποιησαι | αγαθον ποιησαι ECM* NA * 3:5 συλλυπουμενος | συλλυπουμενος TH WH † 3:5 σου | — ECM* NA SBL † 3:5 αποκατεσταθη | απεκατεσταθη BYZ CT § 3:5 υγιης ως η αλλη | — CT * 3:6 ευθεως | ευθως CT † 3:6 εποιουν 92.5% | εδιδουν CT 1.3% † 3:7 ανεχωρησε μετα των μαθητων αυτου | μετα των μαθητων αυτου ανεχωρησε CT § 3:7 ηκολουθησαν αυτω 50.9% | ηκολουθησεν αυτω BYZ PCK 42.9% | ηκολουθησε CT 0.2% * 3:8 οι | — CT † 3:8 ακουσαντες | ακουοντες CT † 3:8 εποιει | ποιει WH § 3:8 ηλθον | ηλθαν WH * 3:11 εθεωρει προσεπιπτεν αυτω και εκραζε | εθεωρουν προσεπιπτον αυτω και εκραζον ANT CT † 3:11 λεγοντα | λεγοντες NA † 3:12 φανερον αυτον | αυτον φανερον CT TR § 3:14 δωδεκα 97.1% | δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν NA WH 1.5% * 3:15 θεραπευειν τας νοσους και | — CT † 3:16 και 98.8% | και εποιησε τους δωδεκα και NA SBL WH 0.4% † 3:16 τω σιμωνι ονομα | ονομα τω σιμωνι ANT CT § 3:17 ιωαννην | ιωαννη WH * 3:17 ονοματα | ονομα WH † 3:17 βοανεργες | βοανηργες CT † 3:18 ματθαιον | μαθθαιον CT § 3:18 κανανιτην | καναναιον CT * 3:19 ισκαριωτην 98% | ισκαριωτ CT 0.8% † 3:19 ερχονται | ερχεται ECM* NA SBL TH WH † 3:20 οχλος 89.5% | ο οχλος NA SBL TH WH 7.4%

δύνασθαι αὐτοὺς Σμῆτε ἄρτον φαγεῖν. ²¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι Ἐξέστη. ²² Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι *Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. ²⁵ Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται ἰσταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη. ²⁶ Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ Σμεμέρισται, οὐ δύναται *σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ †Οὐδεὶς δύναται †τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ §διαρπάσῃ.

²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται *τὰ ἀμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ †βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· ²⁹ ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, †ἀλλ' ἔνοχος ἐστὶν αἰωνίου §κρίσεως. ³⁰ Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

³¹ *Ἐρχονται οὖν †οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω †ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, §φωνοῦντες αὐτόν. ³² Καὶ ἐκάθητο *ὄχλος περὶ αὐτόν· †εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου †καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσί σε. ³³ Καὶ §ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου *ἢ οἱ ἀδελφοί †μου; ³⁴ Καὶ περιβλεψάμενος †κύκλω τοὺς περὶ αὐτόν καθημένους, λέγει, §Ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ Ὅς *γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ †μου καὶ †μήτηρ ἐστί.

4

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ *συνήχθη

§ 3:20 μητε | μηδε ANT ECM* NA PCK SBL TH WH * 3:22 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH † 3:25 δυναται | δυνασεται CT † 3:25 σταθηναι η οικια εκεινη | η οικια εκεινη σταθηναι ECM NA SBL | η οικια εκεινη σθηναι TH WH § 3:26 μεμερισται | εμερισθη CT * 3:26 σταθηναι | σθηναι ECM* NA SBL TH WH † 3:27 ουδεις δυναται | ου δυναται ουδεις TR | αλλ ου δυναται ουδεις ECM NA TH WH | αλλ ουδεις δυναται SBL † 3:27 τα σκευη του ισχυρου εισελθων εις την οικιαν | εις την οικιαν του ισχυρου εισελθων τα σκευη ECM* NA SBL TH WH § 3:27 διαρπαση | διαρπασει ANT BYZ CT TR * 3:28 τα αμαρτηματα τοις υιοις των ανθρωπων | τοις υιοις των ανθρωπων τα αμαρτηματα ANT CT † 3:28 βλασφημια οσας αν | αι βλασφημια οσας εαν ANT ECM* | αι βλασφημια οσα εαν ECM* NA SBL TH WH † 3:29 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 3:29 κρισεως 97% | αμαρτηματος CT 0.7% * 3:31 ερχονται ουν | και ερχεται ECM* NA TH | και ερχονται ECM* SBL WH † 3:31 οι αδελφοι και η μητηρ 80.8% | η μητηρ αυτου και οι αδελφοι ANT CT 2.7% † 3:31 εστωτες | σθηκοντες ECM* NA SBL TH WH | εστηκοτες ECM* § 3:31 φωνουντες 94.6% | καλουντες ECM* NA SBL TH WH 1.6% * 3:32 οχλος περι αυτον | περι αυτον οχλος ANT CT † 3:32 ειπον δε | και λεγουσιν CT † 3:32 και αι αδελφαι σου 70.2% | — ANT ECM SBL TH TR WH 28.9% § 3:33 απεκριθη αυτοις λεγων | αποκριθεις αυτοις λεγει ECM* NA SBL TH WH * 3:33 η | και ECM NA TH WH † 3:33 μου | — WH † 3:34 κυκλω τους περι αυτον | τους περι αυτον κυκλω CT § 3:34 ιδε | ιδου PCK * 3:35 γαρ 99.4% | — WH 0.3% † 3:35 μου | — CT † 3:35 μητηρ | μητηρ μου PCK * 4:1 συνηχθη | συναγεται CT

πρὸς αὐτὸν ὄχλος ἄπολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἤν. ² Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ³ Ἀκούετε· ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων * τοῦ σπεῖραι. ⁴ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε ἄπαρά τὴν ὁδόν, καὶ ἤλθε τὰ σπετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. ⁵ * Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρώδες, ἴσπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ ἐϋθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. ⁷ Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. ⁸ Καὶ * ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ἀυξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. ⁹ Καὶ ἔλεγεν, * Ὅ ἔχων ὦτα ἀκούει ἀκουέτω. ¹⁰ Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα ἵτην παραβολήν. ¹¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμῖν * δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα ἴγίνεται. ¹² ἵνα

βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι·
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι·
μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῆ αὐτοῖς ἄμαρτήματα.

¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἶδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσεσθε; ¹⁴ Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπεῖρει. ¹⁵ Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, ἑϋθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον * ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. ¹⁶ Καὶ οὗτοί ἴεισιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, ἐϋθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσι ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, ἑϋθέως σκανδαλίζονται. ¹⁸ Καὶ * οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, ἴοι τὸν λόγον ἀκούοντες, ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος ἑστουτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμῖαι

† 4:1 πολυς | πλειστος CT ‡ 4:1 εμβαντα εἰς τὸ πλοῖον | εἰς πλοῖον εμβαντα CT § 4:1 ἦν | ἦσαν ANT CT * 4:3 του | — ECM* NA SBL TH WH † 4:4 παρα | ἐπι ANT ‡ 4:4 ἦλθε | ἦλθον ANT § 4:4 πετεινα | πετεινα του ουρανου TR * 4:5 αλλο δε | και αλλο ANT CT † 4:5 οπου | και οπου WH ‡ 4:5 ευθεως | ευθως CT § 4:6 ηλιου δε ανατειλαντος | και οτε ανετειλεν ο ηλιος CT * 4:8 αλλο | αλλα CT † 4:8 αυξανοντα | αυξανομενα CT ‡ 4:8 ἐν ... ἐν ... ἐν | ἐν ... ἐν ... ἐν ECM* HF NA SBL TR | εἰς ... ἐν ... ἐν WH § 4:9 ελεγεν | ελεγεν αυτοις ANT TR * 4:9 ο εχων | ος εχει CT † 4:10 οτε δε | και οτε CT ‡ 4:10 ηρωτησαν | ηρωτων CT § 4:10 την παραβολην | τας παραβολας CT * 4:11 δεδοται γινωναι το μυστηριον | δεδοται γινωναι τα μυστηρια ANT | το μυστηριον δεδοται CT † 4:11 γινεται | γεινεται TH ‡ 4:12 τα αμαρτηματα | — CT § 4:15 ευθεως | ευθως ANT CT * 4:15 εν ταις καρδιας αυτων | εις αυτους NA SBL WH | εν αυτοις ECM TH † 4:16 εἰσιν ὁμοίως 95.5% | εἰσιν NA 2.1% | ὁμοίως εἰσιν ANT 1.5% ‡ 4:16 ευθεως | ευθως ANT CT § 4:17 ευθεως | ευθως ANT CT * 4:18 ουτοι | αλλοι CT † 4:18 οἱ | ουτοι εἰσιν οἱ CT ST ‡ 4:18 ακουοντες | ακουουτες CT § 4:19 ουτοι | ουτοι CT

εἰσπορευόμενοι *σμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ Καὶ οὗτοι εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ὅς ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

²¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, *Μῆτι ἰὸ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἑπιτεθῆ; ²² Οὐ γὰρ ἐστὶ *τι κρυπτόν, ἰὸ ἔάν ἤμῃ φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα *εἰς φανερόν ἔλθῃ. ²³ Εἴ τις ἔχει ὡτα ἀκούειν ἀκούετω.

²⁴ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἡμετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ²⁵ Ὅς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

²⁶ Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔάνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέρα, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνῃται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ Αὐτομάτῃ γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, ἑῖτα στάχυν, εἶτα *πλήρη σίτου ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, *εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

³⁰ Καὶ ἔλεγε, ΣΤίνι *ομοίωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἐν ἰποῖα παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; ³¹ Ὡς κόκκου σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. ³² καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει, καὶ *γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκίαν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἑδύναντο ἀκούειν. ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει *αὐτοῖς· ἵκατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσι αὐτὸν

* **4:19** σμπνίγουσι | συνπνιγουσιν TH WH † **4:19** γίνεται | γεινεται TH ‡ **4:20** ουτοι | εκεινοι CT § **4:20** ἐν ... ἐν ... ἐν | ἐν ... ἐν ... ἐν ECM* HF NA SBL TR * **4:21** μητι 98.6% | οτι μητι WH 0.2% † **4:21** ο λυχνος ερχεται | ερχεται ο λυχνος ANT CT ‡ **4:21** κλινην | κλεινην TH § **4:21** επιτεθη | τεθη CT * **4:22** τι | — ANT ECM* NA PCK SBL TH WH † **4:22** ο | — CT ‡ **4:22** εαν | ει ECM* § **4:22** μη | μη ινα CT * **4:22** εις φανερον εληθ | εληθ εις φανερον ANT CT † **4:24** μετρηθησεται | αντιμετρηθησεται PCK ‡ **4:24** τοις ακουουσιν 88.8% | — CT 0.6% § **4:25** αν εχη | εχει CT * **4:26** εαν | αν ANT | — ECM NA SBL WH † **4:27** βλαστανη | βλαστα CT ‡ **4:28** γαρ | — CT § **4:28** ειτα ... ειτα | ειτεν ... ειτεν WH * **4:28** πληρη | πληρης ECM NA SBL † **4:29** παραδω | παραδοι CT ‡ **4:29** ευθεως | ευθυς CT § **4:30** τινη | πως ANT CT * **4:30** ομοιωσωμεν | ομοιωσομεν BYZ HF PCK † **4:30** ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην | τινη παραβολη παραβαλωμεν αυτην ANT | τινη αυτηνη παραβολη θωμεν CT ‡ **4:31** κοκκον | κοκκω NA SBL TH TR WH § **4:31** μικροτερος παντων των σπερματων εστι | μικροτερον ον παντων των σπερματων CT * **4:32** γίνεται | γεινεται TH † **4:32** παντων των λαχανων μειζων | μειζων παντων των λαχανων ANT | μειζον παντων των λαχανων CT ‡ **4:32** κατασκηνον | κατασκηνοι WH § **4:33** εδυναντο | ηδυναντο ANT CT TR * **4:34** αυτοις | αυτοις του λογον ANT † **4:34** κατ | καθ TH ‡ **4:34** μαθηταις αυτου | ιδιοις μαθηταις CT

ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα ὁδε *πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ Καὶ †γίνεται λαῖλαψ †άνεμου μεγάλη· ὁτα δὲ κύματα *ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε †αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. ³⁸ Καὶ †ἦν αὐτὸς ὁεπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεδύων· καὶ *διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοὶ ἐστε †οὔτω; †Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ⁴¹ Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὁυπακούουσιν αὐτῷ;

5

¹ Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν *Γαδαρηνῶν. ² Καὶ †ἐξεληθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, †εὐθέως ὁἀπῆντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ ὁς τὴν *κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς †μνήμασι· καὶ †οὔτε ἀλύσεισιν οὐδεὶς ὁδύνατο αὐτόν δῆσαι, ⁴ διὰ τὸ αὐτόν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεισι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς *αὐτόν ἰσχυε δαμάσαι· ⁵ καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς †ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.

⁶ †Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν ὁαὐτῷ, ⁷ καὶ κράξας φωνῇ μεγάλη *εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὅρκίζω σε τὸν Θεόν, μὴ με βασανίσῃς. ⁸ Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ, Ἐξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί †σοι ὄνομα; Καὶ †ἀπεκρίθη, λέγων, ὁΛεγεῶν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. ¹⁰ Καὶ παρεκάλει αὐτόν πολλὰ ἵνα μὴ *αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

§ 4:36 δε | — CT * 4:36 πλοιαρια | πλοια ANT CT † 4:37 γίνεται | γεινεται TH ‡ 4:37 ανεμου μεγαλη | μεγαλη ανεμου CT § 4:37 τα δε | και τα CT * 4:37 επεβαλλεν | επεβαλεν BYZ ECM* HF PCK † 4:37 αυτο ηδη γεμιζεσθαι | ηδη αυτο βυθιζεσθαι ANT | ηδη γεμιζεσθαι το πλοιον CT ‡ 4:38 ην αυτος | αυτος ην CT § 4:38 επι | εν CT * 4:38 διεγειρουσιν | εγειρουσιν ECM* NA SBL TH WH † 4:40 ουτω 96.7% | — CT 1% ‡ 4:40 πως ουκ 97.4% | ουπω CT 1.9% § 4:41 υπακουουσιν αυτω 96.1% | αυτω υπακουει ECM* 1.3% | υπακουει αυτω ECM* NA SBL TH WH 0.4% * 5:1 γαδαρηνων 95% | γεργεσηνων ANT 4% | γερασπηνων CT 0.3% † 5:2 εξελθοντι αυτω | εξελθοντος αυτου ANT CT ‡ 5:2 ευθεως | ευθυς CT § 5:2 απηνητησεν | υπηνητησεν ECM* NA SBL TH WH * 5:3 κατοικησιν | οικησιν PCK † 5:3 μνημασι | μνημειοις TR ‡ 5:3 ουτε αλυσεισιν | ουδε αλυσει ουκει CT § 5:3 εδουατο | ηδουατο ANT PCK TR * 5:4 αυτον ισχυε | αυτον ισχυσε PCK | ισχυεν αυτον ANT CT † 5:5 ορεισιν και εν τοις μνημασιν | μνημασι και εν τοις ορεισιν ANT CT PCK ‡ 5:6 ιδων δε | και ιδων CT § 5:6 αυτω | αυτον ANT ECM* SBL WH * 5:7 ειπε | λεγει ANT CT † 5:9 σοι ονομα | ονομα σοι ANT CT ‡ 5:9 απεκριθη λεγων | λεγει αυτω CT § 5:9 λεγεων | λεγιων CT * 5:10 αυτους αποστειλη | αποστειλη αυτους ANT | αυτα αποστειλη ECM NA SBL WH

11 Ἦν δὲ ἐκεῖ †πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· 12 καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν †πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς Σευθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· *ἦσαν δὲ ὡς †δισχιλιοὶ· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ.

14 †Οἱ δὲ βόσκοντες †τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ *ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ †ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστὶ τὸ γεγονός· 15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον †καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Σαγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν. 16 *Διηγήσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. 17 Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. 18 Καὶ †ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα †ἦ μετ' αὐτοῦ. 19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ *ἀναγγεῖλον αὐτοῖς ὅσα †σοὶ ὁ Κύριος †πεποίηκε, καὶ ἠλέησέ σε. 20 Καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρῦσαι ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. 22 Καὶ Σιδού, ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι *Ἰαίριος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, 23 καὶ †παρεκάλει αὐτόν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς †αὐτῇ τὰ χεῖρας, ὅπως σωθῆ καὶ *ζηῆται. 24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνή †τις οὖσα ἐν ρύσει αἵματος †ἔτη δώδεκα, 26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' Ὀδαῖτης πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα *περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· 28 ἔλεγε †γὰρ ὅτι †Κὰν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. 29 Καὶ Σευθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ

† 5:11 πρὸς τω ορει αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη | πρὸς τα ορη αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη TR | αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη πρὸς τω ορει ANT † 5:12 παντες οι δαιμονες | — CT § 5:13 ευθεως ο ιησους | — CT * 5:13 ησαν δε | — CT † 5:13 δισχιλιοι | δισχειλιοι TH † 5:14 οι δε | και οι ANT CT § 5:14 τους χοιρους | αυτους CT * 5:14 ανηγγειλαν | απηγγειλαν ANT CT † 5:14 εξηλθον | ηλθον ECM* NA SBL TH WH † 5:15 και | — CT § 5:15 λεγεωνα | λεγιωνα CT * 5:16 διηγησαντο δε | και διηγησαντο ANT CT TR † 5:18 εμβαντος | εμβαινοντος ANT CT † 5:18 η μετ αυτου | μετ αυτου η ANT CT § 5:19 ο δε ιησους | και ANT CT * 5:19 αναγγειλον | απαγγειλον ECM* NA SBL TH WH † 5:19 σοι ο κυριος | ο κυριος σοι ECM* NA SBL TH WH † 5:19 πεποιηκε | εποησε TR § 5:22 ιδου | — ANT CT * 5:22 ιαιριος | ιαιρος ECM NA SBL † 5:23 παρεκαλει | παρακαλει ECM* NA SBL WH † 5:23 αυτη τας χειρας | τας χειρας αυτη CT § 5:23 οπως | ινα ECM* NA SBL TH WH * 5:23 ζησεται | ζηση ECM* NA SBL TH WH † 5:25 τις | — CT † 5:25 ετη δωδεκα | δωδεκα ετη CT § 5:26 αυτης | εαυτης ANT TR * 5:27 περι 97.9% | τα περι ECM* WH 0.6% † 5:28 γαρ | γαρ εν εαυτη ANT † 5:28 καν των ιματιων αυτου αφωμαι | εαν αφωμαι καν των ιματιων αυτου ANT CT § 5:29 ευθεως | ευθους CT

ἐγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. ³⁰ Καὶ *εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξεληθοῦσαν, ἐπιστραφείς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μου ἦψατο τῶν ἱματίων; ³¹ Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἦψατο; ³² Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἶδουῖα ὃ γέγονεν ἔπ' αὐτῆ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆ, Ἐύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιής ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

³⁵ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου, λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς Σευθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε. ³⁷ Καὶ οὐκ ἀφῆκεν *οὐδένα αὐτῷ συνακολουθεῖσαι, εἰ μὴ Ἰπέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγῶγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, *κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. ³⁹ Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ἦ ὁ δέ, ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον Ἰανακεῖμενον. ⁴¹ Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῆ, *Ταλιθά, κοῦμι· ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι. ⁴² Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα· καὶ ἔξεστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς *γνώῃ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῆ φαγεῖν.

6

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ *ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ ἄλλοι ἀκούοντες ἐξεπλήρουντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα *αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἔγινονται; ³ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς *Μαρίας, ἄδελφός δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ

* 5:30 ευθεως | ευθους CT † 5:33 επ | — CT ‡ 5:34 θυγατερ | θυγατηρ ECM NA SBL WH § 5:36 ευθεως ακουσας | παρακουσας CT * 5:37 οὐδένα αὐτῷ | αὐτῷ οὐδένα ANT | οὐδένα μετ' αὐτοῦ CT † 5:37 πετρον | τον πετρον ECM* NA SBL TH WH ‡ 5:37 ιωαννην | ιωαννην WH § 5:38 ερχεται | ερχονται CT * 5:38 κλαιοντας | και κλαιοντας ANT CT SCR † 5:40 ο | αυτος CT ‡ 5:40 παντας | απαντας TR § 5:40 ανακειμενον | — CT * 5:41 ταλιθα κουμι 79.8% | ταλιθα (ταλειθα WH) κουμι ECM NA SBL TH 16.2% † 5:41 εγειραι | εγειρε ANT CT ‡ 5:42 ευθεως | ευθους CT § 5:42 εξεστησαν 95.6% | εξεστησαν ευθους ECM NA SBL WH 0.5% * 5:43 γνω | γνωι CT * 6:1 ηλθεν | ερχεται CT † 6:1 αυτου | εαυτου ANT ‡ 6:2 εν τη συναγωγη διδασκειν | διδασκειν εν τη συναγωγη ECM* NA SBL WH § 6:2 πολλοι 98.8% | οι πολλοι ECM* SBL WH 0.9% * 6:2 αυτω | τουτω CT † 6:2 και | οτι και TR ‡ 6:2 δυναμεις | αι δυναμεις CT § 6:2 γινονται | γνωμεναι ECM NA SBL WH | γεινονται TH * 6:3 μαριας | της μαριας ANT CT † 6:3 αδελφος δε | και αδελφος CT ‡ 6:3 ιωση 97.4% | ιωσφας CT 1.2%

αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζονται ἐν αὐτῷ. ⁴ Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς *συγγενέσι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ †οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεις τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. ⁶ Καὶ ἔθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλω διδάσκων. ⁷ Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. ⁸ Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ *πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν. ⁹ †ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ †ἐνδύσηθε δύο χιτῶνας. ¹⁰ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. ¹¹ Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μὴδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹² Καὶ ἐξελθόντες †ἐκήρυσσον ἵνα †μετανοήσωσι. ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίω πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι *Ἰωάννης ὁ βαπτίζων †ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Ἑλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφήτης *ἐστίν, ὡς εἶς τῶν προφητῶν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ †Ἡρώδης †εἶπεν ὅτι Ὁν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα *Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη †ἐκ νεκρῶν.

¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν †Ἰωάννην, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐν Σφυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ Ἔλεγε γὰρ ὁ *Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν †Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα

§ 6:4 ελεγε δε | και ελεγεν CT * 6:4 συγγενεσι | συγγενευσιν αυτου CT † 6:5 ηδυνατο | εδυνατο CT ‡ 6:5 ουδεμιαν δυναμιν ποιησαι | ποιησαι ουδεμιαν δυναμιν ECM NA SBL WH § 6:6 εθαυμαζε | εθαυμασε WH * 6:8 πηραν μη αρτον | αρτον μη πηραν CT † 6:9 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 6:9 ενδυσηθη | ενδυσασθαι SCR WH | ενδεδυθαι ANT § 6:11 σοσι αν μη δεξωνται | σοσι εαν μη δεξωνται ANT PCK | ος αν τοπος μη δεξηται CT * 6:11 αμην λεγω υμιν ανεκτοτερον εσται σοδομοις η γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη | — CT † 6:12 εκηρυσσον | εκηρυσξαν CT ‡ 6:12 μετανοησωσι | μετανοωσι CT § 6:14 ελεγεν 99% | ελεγον ECM NA SBL WH 0.7% * 6:14 ιωαννης | ιωανης WH † 6:14 εκ νεκρων ηγεθη 91.4% | εγηγηται εκ νεκρων CT 0.7% ‡ 6:15 αλλοι | αλλοι δε CT § 6:15 ηλιας | ηλειας WH * 6:15 εστιν | εστιν η TR | — CT † 6:16 ηρωδης | ο ηρωδης ANT BYZ CT PCK TR ‡ 6:16 ειπεν | ελεγεν CT § 6:16 οτι | — ECM* NA SBL TH WH * 6:16 ιωαννην ουτος εστιν αυτος 95.9% | ιωαννην (ιωαννην WH) ουτος ECM NA SBL TH 0.8% † 6:16 εκ νεκρων | — CT ‡ 6:17 ιωαννην | ιωαννην WH § 6:17 φυλακη 93.2% | τη φυλακη TR 5.3% * 6:18 ιωαννης | ιωανης WH † 6:20 ιωαννην | ιωαννην WH

δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἔποιεи, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε.

²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον *έποιεи τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἑχιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἔκαι ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, *εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐάν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· ²³ καὶ ὤμοσεν ἑαυτῇ ὅτι Ὁ ἐάν με αἰτήσης, δώσω σοί, ἕως ἡμῖσους τῆς βασιλείας μου. ²⁴ Ἦ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί *αἰτήσομαι; Ἦ δὲ εἶπε, Τὴν κεφαλὴν ἑωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁵ Καὶ εἰσελθοῦσα ἑυθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα *μοι δῶς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἑωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἑαυτὴν ἀθετῆσαι. ²⁷ Καὶ *εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ἑσπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦσαν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

³⁰ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, ἑκαὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδασξαν. ³¹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἑαναπαύεσθε ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν *εὐκαίρουν. ³² Καὶ ἀπῆλθον ἑεις ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. ³³ Καὶ εἶδον αὐτοὺς ἑυπάγοντας καὶ *ἐπέγνωσαν ἑαυτὸν πολλοί, καὶ πεζῆ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, ἑκαὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. ³⁴ Καὶ ἐξελθὼν ἑεῖδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' *αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς

‡ 6:20 ακουσας | ακουων PCK § 6:20 εποιεи 98.4% | ηπορει CT 0.4% * 6:21 εποιеи | εποιησε CT † 6:21 χιλιарχοи | χειλιарχοи TH ‡ 6:22 αυτης της 96.4% | αυτου ECM NA WH 0.4% § 6:22 και αρεσασης | ηρεσε ECM NA WH * 6:22 ειπεν ο βασιλευс | ο δε βασιλευс ειπε ECM WH † 6:23 αυτη | αυτη πολλα NA ‡ 6:23 οτι ο | ο τι ECM* NA SBL WH § 6:24 η δε | και CT * 6:24 αιτησομαι | αιτησωμαι CT † 6:24 ιωαννου | ιωανου WH ‡ 6:24 βαπτιστου | βαπτιζοντος CT § 6:25 ευθεωс | ευθυс CT * 6:25 μοι δωс εξαυτης | εξαυτης δωс μοι CT † 6:25 ιωαννου | ιωανου WH ‡ 6:26 συνανακειμενους | ανακειμενους ECM* NA SBL TH WH § 6:26 αυτην αθετησαι | αθετησαι αυτην CT * 6:27 ευθεωс | ευθυс CT † 6:27 σπεκουλατορα | σπεκουλατωρα ANT PCK TR ‡ 6:27 ενεχθηнай 98.6% | ενεγκαи CT 0.4% § 6:28 ο δε 97% | και CT 1.1% * 6:29 ηλθον | ηλθαν WH † 6:30 και | — CT ‡ 6:31 ειπεν | λεγει CT § 6:31 αναπαυεσθε | αναπαυασθε ECM* NA SBL TH WH * 6:31 ευκαιρουν | ηυκαιρουν TR † 6:32 ειс ερημον τοπον τω πλοιω | ειс ερημον τοπον εν πλοιω ANT | εν τω πλοιω ειс ερημον τοπον ECM NA SBL WH ‡ 6:33 ειδον | ειδαν WH § 6:33 υπαγοντας | υπαγοντας οι οχλοι TR * 6:33 επεγνωσαν | εγνωσαν WH † 6:33 αυτον | αυτους ANT ECM* PCK | — ECM* NA SBL TH WH ‡ 6:33 και συνηλθον προς αυτον | — CT § 6:34 ειδεν ο ιησους | ο ιησους ειδε ANT | ειδε CT * 6:34 αυτοис | αυτους ECM* NA SBL TH WH

πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ.

³⁵ Καὶ ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ †λέγουσιν ὅτι Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. ³⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν ὄσσηνα διακοσίων ἄρτους, καὶ *δώμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ὑπάγετε †καὶ ἴδετε. Καὶ γνόντες λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ὄσσηνα πάντα συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ Καὶ *ἀνέπεσον πρᾶσαι πρᾶσαι, †ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πενήκοντα. ⁴¹ Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδοτο τοῖς μαθηταῖς †αὐτοῦ ἵνα ὄσσηνα αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. ⁴² Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· ⁴³ καὶ ἦσαν *κλασμάτων δώδεκα †κοφίλους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. ⁴⁴ Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους †πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ Σευθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς *Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς †ἀπολύσει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, †καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἠθέλε παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ Οἱ δὲ, ἰδόντες αὐτὸν *περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν †φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν· ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. †καὶ *εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ Καὶ ἀνέβη †πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκπερισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, †καὶ ἐθαύμαζον. ⁵² Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· *ἦν γὰρ †αὐτῶν ἡ

† 6:35 λεγουσιν | ελεγον CT † 6:36 αρτους τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν | τι φαγωσιν CT
 § 6:37 δηναριων διακοσιων | διακοσιων δηναριων TR * 6:37 δωμεν | δωσομεν ECM* NA
 SBL TH WH † 6:38 αρτους εχετε 99.5% | εχετε αρτους ECM* SBL WH 0.5% † 6:38 και
 | — CT § 6:39 ανακλιναι 88.9% | ανακλιθηναι WH 10.8% * 6:40 ανεπεσον | ανεπεσαν
 CT † 6:40 ανα εκατον και ανα | κατα εκατον και κατα NA SBL TH WH † 6:41 αυτου |
 — ANT ECM* WH § 6:41 παραθωσιν | παρατιθωσιν ECM NA SBL WH * 6:43 κλασματων
 | κλασματια ECM NA SBL WH † 6:43 κοφινους πληρεις | κοφινων πληρωματα CT † 6:44
 πεντακισχιλιοι | ωσει πεντακισχιλιοι TR | πεντακισχειλιοι TH § 6:45 ευθεως | ευθους CT
 * 6:45 βηθσαιδαν | βηθσαιδα SCR † 6:45 απολυση | απολυσει PCK | απολυει CT † 6:48
 ειδεν | ιδων ANT CT § 6:48 και | — CT * 6:49 περιπατουντα επι της θαλασσης | επι της
 θαλασσης περιπατουντα CT † 6:49 φαντασμα ειναι | οτι φαντασμα εστι CT † 6:50 ειδον
 | ειδαν WH § 6:50 και | ο δε CT * 6:50 ευθεως | ευθους CT † 6:51 προς αυτους εις
 το πλοιον | εις το πλοιον προς αυτους ANT † 6:51 εκπερισσο 93.3% | — ECM* TH WH 0.5%
 § 6:51 και εθαυμαζον 97.6% | — ECM* NA SBL TH WH 1.2% * 6:52 ην γαρ | αλλ ην ANT CT
 † 6:52 αυτων η καρδια | η καρδια αυτων TR

καρδία πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Ὡγεννησαρέτ, καὶ προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, *εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτόν, ⁵⁵ †περιδραμόντες ὅλην τὴν †περίχωρον ἐκείνην, Ὡρηξαντο ἐπὶ τοῖς *κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι †ἐκεῖ ἐστι. ⁵⁶ Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορευέτο εἰς κώμας ἢ †πόλεις ἢ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς Ὡτίθουσι τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν *ἤπτοντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7

¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ *κοιναῖς χερσί, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας †ἄρτους †ἐμέψαντο. ³ Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγῆ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· ⁴ καὶ Ὡὰπὸ ἀγοραῶς, ἐὰν μὴ *βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ †χαλκίων καὶ κλινῶν. ⁵ *Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί Ὡοὶ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, *ἀλλὰ †ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; ⁶ Ὁ δὲ †ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Ὡδοὶ Καλῶς *προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς †γέγραπται,

Οὔτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ,
ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

⁷ Μάτην δὲ σέβονταί με,

διδάσκοντες διδασκαλίαις ἐντάλματα ἀνθρώπων.

⁸ Ἀφέντες †γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, Ὡβαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

‡ 6:53 ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν | ἀπηλθον ἐπὶ τὴν γῆν ANT | ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς CT § 6:53 γεννησαρετ | γενησαρετ PCK ST * 6:54 ευθεως | ευθους CT † 6:55 περιδραμοντες | περιεδραμον ANT CT ‡ 6:55 περιχωρον | χωραυ CT § 6:55 ηρηξαντο | και ηρηξαντο ANT CT * 6:55 κραββατοις | κραβαττοις ANT CT † 6:55 εκει 94.9% | — CT 1.3% ‡ 6:56 πολεις η | εἰς πολεις η εἰς CT § 6:56 ετιθουσι | ετιθεσαν ANT CT * 6:56 ηπτοντο | ησαντο CT * 7:2 κοινας ... εσθιοντας | οτι κοινας ... εσθιουσι CT † 7:2 αρτους | τους αρτους CT ‡ 7:2 εμεψαντο | — CT § 7:4 απο | απ CT * 7:4 βαπτισωνται 78.4% | ραντισωνται WH 3.4% † 7:4 χαλκιων (χαλκειων PCK) και κλινων 98.6% | χαλκιων TH WH 0.6% ‡ 7:5 επειτα | και CT § 7:5 οι μαθηται σου ου περιπατουσι | ου περιπατουσιν οι μαθηται σου ANT CT * 7:5 αλλα | αλλ ANT † 7:5 ανιπτοις | κοινας CT ‡ 7:6 αποκριθεις | — CT § 7:6 οτι | — CT * 7:6 προεφητευσεν | επροφητευσεν CT † 7:6 γεγραπται | γεγραπται οτι NA SBL TH WH ‡ 7:8 γαρ | — CT § 7:8 βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε 74.8% | — CT 1.7%

⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν *τηρήσητε. ¹⁰ †Μωσῆς γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτω τελευτάτω· ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβάν, ὃ ἐστὶ, δῶρον, ὃ ἐὰν ἔξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς· ¹² ‡καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ *αὐτοῦ, ¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

¹⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος †πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, ‡Ακούετε μου πάντες, καὶ ἑσυνίετε. ¹⁵ Οὐδὲν ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται *αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ †ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστὶ τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον. ¹⁶ ‡Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσηλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἑπερὶ τῆς παραβολῆς. ¹⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνητοί ἐστε; *Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, †καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα. ²⁰ ‡Ἐλεγε δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ‡Ἔσθωεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ‡μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, ²² κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαί, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημίαι, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσθωεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²⁴ ‡Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ *μεθόρια Τύρου †καὶ Σιδῶνος. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ᾔδησθη λαθεῖν. ²⁵ ‡Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ²⁶ †ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, ‡Συραφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ᾤκείνη ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ²⁷ ‡Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ

* **7:9** τηρήσητε 97.6% | στηρήσητε NA 0.7% † **7:10** μωσῆς | μωυσῆς ANT CT ‡ **7:12** καὶ | — NA SBL TH WH § **7:12** αὐτου | — CT * **7:12** αὐτου | — CT † **7:14** παντα | παλιν CT ‡ **7:14** ακουετε | ακουσατε CT § **7:14** συνιετε | συνετε CT * **7:15** αυτον κοινωσαι | κοινωσαι αυτον CT † **7:15** εκπορευομενα απ αυτου εκεινα | εκπορευομενα ANT | εκ του ανθρωπου εκπορευομενα CT ‡ **7:16** ει τις εχει ωτα ακουειν ακουετω 97.6% | — ANT NA SBL TH WH 1.1% [Note: ECM encloses this text with double brackets.] § **7:17** περι της παραβολης | την παραβολην CT * **7:18** ου | ουπω ANT † **7:19** καθαριζον | καθαριζων CT ‡ **7:21** μοιχειαι πορνειαι φονοι κλοπαι | πορνειαι κλοπαι φονοι μοιχειαι CT § **7:24** και εκειθεν | εκειθεν δε CT * **7:24** μεθορια | ορια CT † **7:24** και σιδωνος | — ECM* NA SBL ‡ **7:24** οικιαν | την οικιαν TR § **7:24** ηδυσνηθη | ηδυνασθη WH * **7:25** ακουσασα γαρ | αλλ ευθως ακουσασα CT † **7:26** ην δε η γυνη | η δε γυνη ην ANT ECM NA SBL WH | η γυνη δε ην TH ‡ **7:26** συραφοινικισσα | συροφοινισσα TR | συροφοινικισσα ANT CT § **7:26** εκβαλη | εκβαλλη TR * **7:27** ο δε ιησους ειπεν | και ελεγεν CT

†καλόν ἐστὶ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ †βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
 28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, ἝΝαί, Κύριε· καὶ * γὰρ τὰ κυνάρια
 ὑποκάτω τῆς τραπέζης †ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιγίων τῶν παιδίων. 29 Καὶ
 εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε· ἐξελέλυθε †τὸ δαιμόνιον ἐκ
 τῆς θυγατρὸς σου. 30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρε τὸ
 Ἕδαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.
 31 Καὶ πάλιν *ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου †καὶ Σιδῶνος, ἦλθε †πρὸς
 τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.
 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ Ἕκωφὸν *μογγιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν
 ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ
 ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὄτα αὐτοῦ, καὶ
 πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν,
 ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὃ ἐστὶ, Διανοίχθητι. 35 Καὶ †εὐθέως
 †διηνοιχθησαν αὐτοῦ αἱ ἄκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ,
 καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ Ἕεῖπωσιν·
 ὅσον δὲ *αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
 37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποιήκε·
 καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ †τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

8

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, *παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ
 ἔχοντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος †ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς †αὐτοῦ
 λέγει αὐτοῖς, 2 Ἕπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη Ἕἡμέραι τρεῖς
 προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. 3 καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς
 *νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· †τινὲς γὰρ αὐτῶν
 †μακρόθεν Ἕἦκουσι. 4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ *αὐτοῦ,
 Πόθεν τούτους δυνησεταιί τις ὤδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; 5 Καὶ
 †ἐπηρώτα αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ †εἶπον, Ἐπτά. 6 Καὶ
 Ἕπαρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἐπτὰ
 ἄρτους, *εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα

† 7:27 καλον εστι | εστι καλον ANT ECM NA TH WH † 7:27 βαλειν τοις κυναριοις | τοις
 κυναριοις βαλειν ANT CT § 7:28 ναι | — ECM NA SBL * 7:28 γαρ | — ANT CT † 7:28
 εσθιει | εσθιουσιν ANT CT † 7:29 το δαιμονιον εκ της θυγατρος σου | εκ της θυγατρος
 σου το δαιμονιον CT § 7:30 δαιμονιον εξεληλυθος και την θυγατερα βεβλημενην επι της
 κλινης | παιδιον βεβλημενον επι την κλινην και το δαιμονιον εξεληλυθος ANT ECM NA SBL
 WH | παιδιον βεβλημενον επι την κλεινην και το δαιμονιον εξεληλυθος TH * 7:31 εξελθων
 | εξελθων ο ιησους PCK † 7:31 και σιδωνος ηλθε 98% | ηλθε δια σιδωνος CT 0.7% † 7:31
 προς | εις CT § 7:32 κωφον | κωφον και ECM* NA SBL TH WH * 7:32 μογγιγαλον |
 μογιγαλον ANT BYZ CT TR † 7:35 ευθεως | — ECM SBL TH WH † 7:35 διηνοιχθησαν |
 ηνοιγησαν CT § 7:36 ειπωσιν | λεγωσιν CT * 7:36 αυτος αυτοις διεστελλετο | αυτοις
 διεστελλετο αυτοι CT † 7:37 τους | — ECM SBL TH WH * 8:1 παμπολλου 95.5% | παλιν
 πολλου ANT CT 3.4% † 8:1 ο ιησους | — CT † 8:1 αυτου | — ECM* NA SBL TH WH § 8:2
 ημεραι | ημερας BYZ PCK TR * 8:3 νηστεις | νηστις PCK † 8:3 τινες γαρ | και τινες CT
 † 8:3 μακροθεν | απο μακροθεν ANT CT § 8:3 ηκουσι | ηκασι ANT ECM NA SBL TH TR |
 εισι WH * 8:4 αυτου | αυτου σι CT † 8:5 επηρωτα | ηρωτα CT † 8:5 ειπον | ειπαν CT
 § 8:6 παρηγγειλε | παραγγελει CT * 8:6 ευχαριστησας | και ευχαριστησας PCK

† παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. ⁷ Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπε * παραθεῖναι καὶ αὐτά. ⁸ † Ἐφαγον δέ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ * σφυρίδας. ⁹ Ἦσαν δὲ σοὶ φαγόντες ὡς * τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ † εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

¹¹ Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο * συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; Ἀμὴν λέγω * ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ Καὶ ἀφείδ αὐτούς, † ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

¹⁴ Καὶ * ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁρατε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. ¹⁶ Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, † λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἔχομεν. ¹⁷ Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; Σ' Ἐτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ μνημονεύετε; ¹⁹ Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς * πεντακισχιλίους, † πόσους κοφίνους * πλήρεις κλασμάτων ἦρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. ²⁰ Ὅτε εἰς τοὺς * τετρακισχιλίους, πόσων † σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; * Οἱ δὲ εἶπον, Ἐπτὰ. ²¹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, * Πῶς οὐ συνίετε;

²² Καὶ † ἐρχεται εἰς βῆθσαιδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. ²³ Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, εἰσήγαγεν αὐτόν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπρώτα αὐτόν εἶ τι * βλέπει. ²⁴ Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, † ὅτι ὡς δένδρα ὀρῶ

† 8:6 παραθωσι | παρατιθωσι ANT CT † 8:7 εἶχον | εἶχαν TH WH § 8:7 εὐλογησας 79.6% | αὐτα εὐλογησας ANT 7.7% | εὐλογησας αὐτα CT 2.2% * 8:7 παραθεῖναι καὶ αὐτα | παραθεῖναι καὶ αὐτα BYZ | παρατιθεῖναι καὶ αὐτα ANT | καὶ ταῦτα παρατιθεῖναι CT † 8:8 εφαγον δε | καὶ εφαγον CT † 8:8 σφυριδας | σφυριδας WH § 8:9 ο φαγοντες | — ANT CT * 8:9 τετρακισχιλιοι | τετρακισχειλιοι TH † 8:10 ευθεως εμβας | εμβας ευθους ANT | ευθους εμβας CT † 8:11 συζητειν | συζητειν TH WH § 8:12 σημειον επιζητει | ζητει σημειον CT * 8:12 υμιν 99.5% | — WH 0.3% † 8:13 εμβας παλιν | παλιν εμβας CT | — ANT † 8:13 εἰς πλοιον 61.9% | εἰς το πλοιον ANT BYZ TH TR 37.4% | — ECM NA SBL WH 0.4% § 8:13 εἰς το περαν | παλιν ANT * 8:14 επελαθοντο | επελαθοντο οι μαθηται αυτου PCK | επελαθοντο οι μαθηται SCR † 8:16 λεγοντες οτι αρτους ουκ εχομεν | οτι αρτους ουκ εχουσι CT † 8:17 ο ιησους 98.2% | — ECM* NA SBL TH WH 0.4% § 8:17 ετι | — CT * 8:19 πεντακισχιλιους | πεντακισχειλιους TH † 8:19 ποσους | καὶ ποσους ANT † 8:19 πληρεις κλασματος | κλασματος πληρεις ANT CT § 8:20 δε 95.7% | καὶ ECM* SBL 0.4% | — ECM* NA WH 1.3% * 8:20 τετρακισχιλιους | τετρακισχειλιους TH † 8:20 σφυριδων | σφυριδων WH † 8:20 οι δε ειπον (ειπαν TH) 98.2% | καὶ λεγουσιν αυτω ECM* NA SBL WH 1.1% § 8:21 ελεγεν | λεγει PCK * 8:21 πως ου | πως ουπω PCK TH | ουπω ANT ECM NA SBL WH † 8:22 ερχεται | ερχονται CT † 8:22 βηθσαιδαν 72.9% | βηθσαιδα ANT SCR 25.3% § 8:23 εξηγαγεν 98.1% | εξηγαγεν CT 1.0% * 8:23 βλεπει 98.2% | βλεπει CT 0.7% † 8:24 οτι ως δενδρα ορωσιν

περιπατοῦντας, ²⁵ Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔποιήσεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ *ἀποκατεστάθη, καὶ †ἐνέβλεψε τηλαυγῶς †ἀπαντας. ²⁶ Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς ἑστὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εισέλθης, *μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

²⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας †Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ Οἱ δὲ †ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι *Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ †ἕνα τῶν προφητῶν. ²⁹ Καὶ αὐτὸς †λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Αποκριθεὶς ἔδξεν ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. ³⁰ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶς λέγωνσι περὶ αὐτοῦ.

³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι *ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ †τῶν ἀρχιερέων καὶ †τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· ³² καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος ἑαυτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε *τῷ Πέτρῳ, †λέγων, Ὑπάγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

³⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, †Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἄκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ³⁵ Ὃς γὰρ *ἂν θέλῃ τὴν †ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν †ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, *οὗτος σώσει αὐτήν. ³⁶ Τί γὰρ †ωφελήσει †ἀνθρώπων, ἑάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ *Ἡ τί †δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ³⁸ Ὃς γὰρ †εἶαν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

‡ 8:25 επεθηκε 98.6% | εθηκε WH 0.4% § 8:25 ποιησεν αυτον αναβλεψαι | διεβλεψε CT
 * 8:25 αποκατεσταθη | απεκατεστη CT † 8:25 ενεβλεψε | ανεβλεψε BYZ HF | ενεβλεπε CT
 ‡ 8:25 απαντας | απαντα CT § 8:26 τον | — BYZ CT * 8:26 μηδε ειπης τι εν τη κωμη
 93.6% | — ECM NA SBL WH 0.6% † 8:27 καισαρειας | καισαριας WH ‡ 8:28 απεκριθησαν |
 ειπαν αυτω λεγοντες οτι ECM* NA SBL WH | ειπαν αυτω λεγοντες ECM* TH § 8:28 ιωαννην
 | ιωαννη WH * 8:28 ηλιαν | ηλειαν WH † 8:28 ενα | οτι εις CT ‡ 8:29 λεγει αυτοις
 | επιρωτα αυτους ECM* NA SBL TH WH § 8:29 δε | — CT * 8:31 απο | υπο CT † 8:31
 των | — TR ‡ 8:31 των | — TR § 8:32 αυτον ο πετρος | ο πετρος αυτον ECM NA SBL WH
 * 8:33 τω | — CT † 8:33 λεγων | και λεγει CT ‡ 8:34 οστις | ει τις ECM* NA SBL TH WH
 § 8:34 ακολουθειν | ελθειν SBL TR WH * 8:35 αν | εαν CT † 8:35 ψυχην αυτου 99.6% |
 εαυτου ψυχην WH 0.3% ‡ 8:35 απολεση | απολεσει NA SBL TH WH § 8:35 εαυτου ψυχην
 | ψυχην αυτου CT PCK TR * 8:35 ουτος | — CT † 8:36 ωφελησει | ωφελει ECM* NA SBL
 TH WH ‡ 8:36 ανθρωπων | τον ανθρωπον TH § 8:36 εαν κερδηση τον κοσμον ολον και
 ζημιωθη | κερδησαι τον κοσμον ολον και ζημιωθηναι CT * 8:37 η τι | τι γαρ CT † 8:37
 δωσει | δοι CT ‡ 8:38 εαν | αν BYZ TR

9

¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶ τινες *τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθῆσαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ †μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ †Ιωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ³ καὶ τὰ ἰμάτια αὐτοῦ ὤφθησαν στίλβοντα, λευκὰ ὡς χιών, οἷα †γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται †λευκᾶναι. ⁴ Καὶ ὠφθη αὐτοῖς Ὁ Ἰησοῦς σὺν *Μωσῆ, καὶ ἦσαν †συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, †Ραββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν ὁσκηναὶς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ *Μωσῆ μίαν, καὶ †Ἡλίας μίαν. ⁶ Οὐ γὰρ ᾔδει τί †λαλήσει· Ὁ Ἰησοῦς γὰρ ἔκφοβοι. ⁷ Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ *ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς †νεφέλης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· †αὐτοῦ ἀκούετε. ⁸ Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, Ὡστόσο τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

⁹ *Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν †ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστειλάτο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ †διηγήσονται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, Ὁσζητοῦντες τί ἐστὶ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι Λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι *Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹² Ὁ δὲ †ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, †Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, Ὁσκαθιστᾶ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ *ἐξουδενωθῆ. ¹³ Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ †Ἡλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα †ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

¹⁴ Καὶ Ὁσέλθων πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς *ὁσζητοῦντας †αὐτοῖς. ¹⁵ Καὶ †εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος

* **9:1** των ωδε | ωδε των NA WH † **9:2** μεθ | μετα CT † **9:2** ιωαννην | τον ιωαννην ANT BYZ ECM NA PCK TR | ιωαννην WH § **9:3** εγενοντο | εγενετο ANT BYZ CT PCK TR * **9:3** ως χιων 70.6% | — CT 0.9% † **9:3** γναφευς | κναφευς PCK † **9:3** λευκαναι | ουτως λευκαναι ANT CT § **9:4** ηλιας | ηλειας WH * **9:4** μωση | μωσει BYZ TR | μωση PCK TH | μωσει ANT ECM NA SBL WH † **9:4** συλλαουντες | συλλαουντες TH WH † **9:5** ραββι | ραββει TH WH § **9:5** σκηνας τρεις | τρεις σκηνας CT * **9:5** μωση | μωσει BYZ PCK TR | μωσει ANT ECM NA SBL WH | μωση TH † **9:5** ηλια | ηλεια WH † **9:6** λαησει | λαληση ANT TR | αποκριθη CT § **9:6** ησαν γαρ εκφοβοι | εκφοβοι γαρ εγενοντο CT * **9:7** ηλθε | εγενετο ECM* NA SBL WH † **9:7** νεφελης | νεφελης λεγουσα ANT TR † **9:7** αυτου ακουετε | ακουετε αυτου CT § **9:8** αλλα τον ιησουν μονον μεθ εαυτων 93.3% | μεθ εαυτων ει μη τον ιησουν μονον WH 0.2% * **9:9** καταβαινοντων δε | και καταβαινοντων CT † **9:9** απο | εκ ECM* NA SBL WH † **9:9** διηγησονται α ειδον | α ειδον διηγησονται CT § **9:10** συζητουντες | συζητουντες TH WH * **9:11** ηλιαν | ηλειαν WH † **9:12** αποκριθεις ειπεν | εφη CT † **9:12** ηλιας | ηλειας WH § **9:12** αποκαθιστα | αποκαθιστανει ECM NA SBL TH | αποκαθιστανει WH * **9:12** εξουδενωθη | εξουδενηθη CT † **9:13** ηλιας | ηλειας WH † **9:13** ηθελησαν | ηθελον CT § **9:14** ελθων προς τους μαθητας ειδεν | ελθοντες προς τους μαθητας ειδον ECM NA SBL TH | ελθοντες προς τους μαθητας ειδαν WH * **9:14** συζητουντας | συζητουντας TH WH † **9:14** αυτοις | προς αυτους CT † **9:15** ευθεως | ευθυς CT

Ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ Καὶ ἐπηρώτησε * τοὺς γραμματεῖς, Τί † συζητεῖτε πρὸς ‡ αὐτούς; ¹⁷ Καὶ ὁ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. ¹⁸ Καὶ ὅπου * ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας † αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ ‡ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑαυτῷ λέγει, Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ * ἰδὼν αὐτόν, † εὐθέως τὸ πνεῦμα ‡ ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὥς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε, * Παιδιοθεν. ²² Καὶ πολλάκις † αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἶ τὸ † δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ εἶ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ * Καὶ † εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, ‡ μετὰ δακρῶν ἔλεγε, Πιστεύω, Ὁ Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει * ὄχλος, ἐπέτιμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ † πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ † σοι ἐπιτάσσω, ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. ²⁶ Καὶ ὁ κράξας, καὶ πολλὰ σπαραξας * αὐτόν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε † πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας ‡ αὐτόν τῆς χειρός, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. ²⁸ Καὶ † εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ * ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ † καὶ νηστείᾳ.

³⁰ † Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες ὁ παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις * γνῶ. ³¹ Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας

§ 9:15 ἰδων αυτον εξεθαμβηθη | ιδοντες αυτον εξεθαμβηθησαν ANT CT * 9:16 τους γραμματεις | αυτους CT † 9:16 συζητετε | συζητετε TH WH ‡ 9:16 αὐτούς | εαυτούς ANT | αὐτούς SBL § 9:17 αποκριθεις εις εκ του οχλου ειπε | απεκριθη αυτω εις εκ του οχλου CT * 9:18 αν | εαν CT † 9:18 αυτου | — CT ‡ 9:18 ειπον | ειπα CT § 9:19 αυτω | αυτοις CT * 9:20 ιδων | ιδον PCK † 9:20 ευθεως το πνευμα | το πνευμα ευθως CT ‡ 9:20 εσπαρξεν | συνεσπαρξεν ECM NA SBL WH § 9:21 ως | εως ECM* * 9:21 παιδιοθεν | εκ παιδιοθεν CT † 9:22 αυτον και εις το πυρ | αυτον και εις πυρ ANT PCK TH TR | και εις πυρ αυτον ECM NA SBL WH ‡ 9:22 δυνασαι | δυνη CT § 9:23 δυνασαι πιστευσαι | δυνη CT * 9:24 και | — CT † 9:24 ευθεως | ευθως CT ‡ 9:24 μετα δακρων 96.5% | — CT 0.9% § 9:24 κυριε | — CT * 9:25 οχλος | ο οχλος PCK † 9:25 πνευμα το αλαλον και κωφον | αλαλον και κωφον πνευμα CT ‡ 9:25 σοι επιτασσω | επιτασσω σοι CT § 9:26 κραξαν και πολλα σπαραξαν | κραξας και πολλα σπαραξας CT * 9:26 αυτον | — CT † 9:26 πολλους | τους πολλους CT ‡ 9:27 αυτον της χειρος | της χειρος αυτου CT § 9:28 εισελθοντα αυτον | εισελθοντος αυτου CT * 9:28 επηρωτων αυτον κατ ιδιαν | κατ ιδιαν επηρωτων αυτον CT † 9:29 και νηστεια 99.7% | — ECM* NA SBL WH 0.2% ‡ 9:30 και εκειθεν | κακειθεν CT § 9:30 παρεπορευοντο | επορευοντο WH * 9:30 γνω | γνοι CT

ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, †τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. ³² Οἱ δὲ ἡγνῶουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

³³ Καὶ ἦλθεν εἰς ΣΚαπερναοῦμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ *πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; ³⁴ Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. ³⁵ Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ Ὃς †ἐὰν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς †ἐὰν ἐμὲ Σδέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστειλαντά με.

³⁸ *Ἀπεκρίθη †δὲ αὐτῷ †Ἰωάννης, Σλέγων, Διδάσκαλε, *εἰδομέν τινα †τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, †ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ³⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογήσαί με. ⁴⁰ Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἑσμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστὶν. ⁴¹ Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν *ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω †ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

⁴² Καὶ ὃς †ἐὰν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν Σμικρῶν τῶν πιστευόντων *εἰς ἐμέ, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περικείται †λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Καὶ ἐὰν †σκανδαλίξῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν Σσοί ἐστι κυλλὸν *εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁴ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁵ Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν †ἐστὶ σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, Σεῖς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁶ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·

† 9:31 τη τριτη ημερα | μετα τρεις ημερας CT † 9:33 ηλθεν | ηλθον CT § 9:33 καπερναουμ | καφαρναουμ CT * 9:33 προς εαυτους | — CT † 9:37 εαν | αν CT † 9:37 εαν | αν CT § 9:37 δεξηται | δεχηται ECM* NA SBL TH WH * 9:38 απεκριθη | εφη CT † 9:38 δε | — ANT CT † 9:38 ιωαννης | ο ιωαννης ANT BYZ ECM NA PCK SBL TH TR | ο ιωαννης WH § 9:38 λεγων | — CT * 9:38 ειδομεν | ειδαμεν WH † 9:38 τω | εν τω ANT CT SCR † 9:38 ος ουκ ακολουθει ημιν και εκωλυσαμεν αυτον οτι ουκ ακολουθει 82.4% | και εκωλυομεν αυτον οτι ουκ ηκολουθει CT 0.7% § 9:40 υμων υπερ υμων | ημων υπερ ημων CT SCR * 9:41 ονοματι μου 76.8% | τω ονοματι μου ANT TR 17.2% | ονοματι CT 4.6% † 9:41 υμιν | υμιν οτι CT † 9:42 εαν | αν ANT CT TR § 9:42 μικρων | μικρων τουτων ANT ECM* NA SBL SCR TH WH * 9:42 εις εμε | — WH † 9:42 λιθος μυλικος | μυλος ονικος CT † 9:43 σκανδαλιξη | σκανδαλιση ECM* WH § 9:43 σοι εστι | εστι σε CT * 9:43 εις την ζωην εισελθειν | εισελθειν εις την ζωην CT † 9:44 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται | — NA SBL TH WH [Note: ECM encloses this text with double brackets.] † 9:45 εστι σοι | εστι σε BYZ CT | σοι εστιν ANT § 9:45 εις το πυρ το ασβεστον οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται | — NA SBL TH WH [Note: ECM encloses verse 46 with double brackets.]

καλόν * σοί ἐστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ †δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς §τὴν γένειναν * τοῦ πυρός, 48 ὅπου ὁ σκώληξ †αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθησεται, †καὶ πᾶσα θυσία ἀλλὶ ἀλισθησεται. 50 Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς §ἄλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10

1 * Κάκειθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας †διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ †συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ §προσελθόντες Φαρισαῖοι * ἐπρώτησαν αὐτόν, Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο †Μωσῆς; 4 Οἱ δὲ †εἶπον, §Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. 5 * Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς †ὁ Θεός. 7 Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, †καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὅτε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ §μία σὰρξ. 9 Ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

10 Καὶ * ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ †αὐτοῦ περὶ †τοῦ αὐτοῦ ἐπρώτησαν αὐτόν. 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὅς §ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· 12 καὶ ἐὰν * γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλω, μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα †ἀψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ †ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. 14 Ἴδων δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με· §μὴ κωλύετε αὐτῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 15 Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς * ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ

* 9:47 σοι | σε CT † 9:47 δυο | τους δυο ANT † 9:47 βληθηναι | απελθειν ANT § 9:47 την | — WH * 9:47 του πυρος 97% | — CT 1.2% † 9:48 αυτων | — PCK † 9:49 και πασα θυσια αλι αλισθησεται 83.3% | — CT 6.6% § 9:50 αλας | αλα CT * 10:1 κακειθεν | και εκειθεν ANT CT † 10:1 δια του 84.3% | και ECM* NA SBL TH WH 0.7% | — ECM* 13.1% † 10:1 συμπορευονται | συνπορευονται TH WH § 10:2 προσελθοντες φαρισαιοι 55.4% | προσελθοντες οι φαρισαιοι ANT BYZ TR 42.3% | — SBL 0.2% * 10:2 επρωτησαν | επρωτων ANT CT † 10:3 μωσης | μωσης ANT CT † 10:4 ειπον | ειπαν CT § 10:4 μωσης επετρεψε | επετρεψε μωσης ANT CT * 10:5 και απκριθεις ο | ο δε CT † 10:6 ο θεος | — CT † 10:7 και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου | και προσκολληθησεται τη γυναικι αυτου ECM* | — WH § 10:8 μια σαρξ | σαρξ μια PCK * 10:10 εν τη οικια | εις την οικιαν ANT CT † 10:10 αυτου | — ANT CT † 10:10 του αυτου επρωτησαν | τουτου επρωτων ANT CT § 10:11 εαν | αν ANT CT * 10:12 γυνη απολυση τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω 93.4% | αυτη απολυσασα τον ανδρα αυτης γαμηση αλλον CT 0.4% | γυνη απολυσασα τον ανδρα γαμηθη αλλω ANT 0.2% † 10:13 αψηται αυτων 93.1% | αυτων αψηται ANT CT 6.7% † 10:13 επετιμων τοις προσφερουσιν | επετιμσαν αυτους CT § 10:14 μη | και μη ANT TR * 10:15 εαν | αν CT

εἰς αὐτήν. ¹⁶ Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, †τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, εὐλόγει αὐτά.

¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμῶν †εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωῆν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. ¹⁹ Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ Σμοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ Ὁ δὲ *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν †σοι ὑστερεῖ· †ὑπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δός Σπιτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, *ἄρας τὸν σταυρόν. ²² Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπήλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι †τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ †Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ Στῆς τρυμαλιᾶς *τῆς ραφίδος †εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς †ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ Ἐμβλέψας Σδὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ *Θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ †ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. ²⁸ †Ἡρξάτο Σδὲ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ *ἠκολουθήσαμεν σοι. ²⁹ †Αποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ †πατέρα, ἢ μητέρα, Σῆ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἐνεκεν ἐμοῦ καὶ *ἐνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ †μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς,

† **10:16** τιθεις τας χειρας επ αυτα ευλογει | τιθεις τας χειρας επ αυτα ηυλογει TR | κατηυλογει τιθεις τας χειρας επ ANT | κατευλογει τιθεις τας χειρας επ CT † **10:17** εις | τις PCK § **10:19** μοιχευσης μη φονευσης 91.5% | φονευσης μη μοιχευσης ECM NA SBL WH 4.1% * **10:20** αποκριθεις ειπεν | εφη CT † **10:21** σοι | σε ANT CT † **10:21** υπαγε | ει θελεις τελειος εινα υπαγε ANT § **10:21** πτωχοις 97% | τοις πτωχοις ECM* NA SBL TH TR WH 2.7% * **10:21** αρας τον σταυρον 95% | αρας τον σταυρον σου ANT 1.8% | — CT 1.5% † **10:24** τους πεποιθотας επι χρημασιν 91.6% | τους πεποιθотας επι τοις χρημασιν TR 4% | — CT 0.3% † **10:25** ευκοπωτερον | ευκοπωτερον γαρ PCK § **10:25** της | — ANT ECM* PCK WH * **10:25** της | — ANT ECM* WH † **10:25** εισελθειν | διελθειν NA SBL SCR TH WH † **10:26** εαυτους 95.8% | αυτου WH 2.3% § **10:27** δε | — ANT CT * **10:27** θεω | τω θεω TR † **10:27** εστι | — CT † **10:28** ηρξατο | ηρξατο δε PCK | και ηρξατο TR § **10:28** ο πετρος λεγειν | λεγειν ο πετρος ECM NA SBL WH * **10:28** ηκολουθησαμεν | ηκολουθηκαμεν NA SBL TH WH † **10:29** αποκριθεις ο ιησους ειπεν | αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν ANT BYZ HF PCK TR | εφη ο ιησους CT † **10:29** πατερα η μητερα | μητερα η πατερα CT § **10:29** η γυναικα 96.5% | — CT 1.5% * **10:29** ενεκεν | — BYZ TR † **10:30** μητερας | πατερα και μητερα ANT PCK

μετά διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

³² Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ἄκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· ³³ ὅτι Ἰδοῦ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ ἄστυγοις, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, ³⁴ καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ ἑμψιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

³⁵ Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσης ἡμῖν. ³⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; ³⁷ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἕκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἕξ ἐυωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ³⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἄρα καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; ³⁹ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐυωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. ⁴¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ Οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος· ⁴⁴ καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος

‡ 10:31 εσχατοι | οι εσχατοι BYZ CT TR § 10:32 και | οι δε CT * 10:33 γραμματευσι | τοις γραμματευσι CT PCK TR † 10:34 μαστιγώσουσιν αυτον και εμπτυσουσιν αυτω και αποκτενουσιν αυτον | εμπτυσουσιν αυτω και μαστιγώσουσιν αυτον και αποκτενουσι CT ‡ 10:34 τη τριτη ημερα 99% | μετα τρεις ημερας CT 0.7% § 10:35 ιωαννης | ιωανης WH * 10:35 οι 67.5% | οι δυο WH 0.2% — ANT 32.1% † 10:35 λεγοντες | λεγοντες αυτω CT ‡ 10:35 αιτησωμεν | αιτησωμεν σε CT § 10:36 ποιησαι με 90.2% | ποιησω SBL TH WH 2.5% | με ποιησω ECM NA 0.4% * 10:37 ειπον | ειπαν CT † 10:37 εκ δεξιων σου | σου εκ δεξιων CT ‡ 10:37 ευωνυμων σου | αριστερων ECM* NA SBL TH WH § 10:38 και | η CT * 10:39 ειπον | ειπαν CT † 10:39 μεν — CT ‡ 10:40 και | η CT § 10:40 ευωνυμων | ευωνυμων μου PCK TR * 10:41 ιωαννου | ιωανου WH † 10:42 ο δε ιησους προσκαλεσαμενος αυτους | και προσκαλεσαμενος αυτους ο ιησους CT ‡ 10:43 εσται 97.5% | εστιν CT 1.6% § 10:43 εαν | αν CT * 10:43 γενεσθαι μεγας | μεγας γενεσθαι CT † 10:43 υμων διακονος | διακονος υμων TR ‡ 10:44 εαν | αν CT TR § 10:44 υμων γενεσθαι | εν υμιν ειναι CT * 10:46 ιεριχω | ιεριχω TH WH † 10:46 ιεριχω | ιεριχω TH WH ‡ 10:46 υιος | ο υιος ANT CT

Ὁ τυφλὸς *ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ⁴⁷ Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ †Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, †Ὁ υἱὸς †Δαυίδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Ὡς *Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁹ Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν †αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· †ἔγειραι, φωνεῖ σε. ⁵⁰ Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ †ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ⁵¹ Καὶ ἀποκριθεὶς *λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί †θέλεις ποιήσω σοί; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, †Ραββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ *εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ †ἠκολούθει †τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

11

¹ Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς *Ἱερουσαλήμ, εἰς †Βηθσαφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ² καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ †εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς †ἀνθρώπων κεκάθικε· *λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε †ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ †εὐθέως αὐτὸν †ἀποστέλλει ὧδε. ⁴ *Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὔρον †πῶλον δεδεμένον πρὸς †τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ Καὶ τινες τῶν ἐκεῖ †ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ Οἱ δὲ *εἶπον αὐτοῖς καθὼς †ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ Καὶ †ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ †ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' *αὐτῷ. ⁸ †Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ †στοιβάδας †ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἔστρωννυον εἰς τὴν ὁδόν. ⁹ Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, *λέγοντες,

Ὡσαννά·

§ **10:46** ο | — ANT CT * **10:46** εκαητο παρα την οδον προσαιτων 98.5% | προσαιτης εκαητο παρα την οδον CT 0.4% † **10:47** ναζωραιος 97.6% | ναζαρηνος CT 1% † **10:47** ο υιος | υιε ANT CT § **10:47** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * **10:48** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † **10:49** αυτον φωνηθηναι | φωνησατε αυτον ANT CT † **10:49** εγειραι | εγειρε ANT CT § **10:50** αναστας | αναπηδησας CT * **10:51** λεγει αυτω ο ιησους | αυτω ο ιησους ειπε CT † **10:51** θελεις ποιησω σοι | σοι θελεις ποιησω ANT CT † **10:51** ραββουνι | ραβουνι PCK | ραββουι TR | ραββουνει WH § **10:52** ο δε | και ο ANT ECM NA SBL WH * **10:52** ευθεως | ευθυς CT † **10:52** ηκολουθει | ηκολουθησε PCK † **10:52** τω ιησου | αυτω CT * **11:1** ιερουσαλημ | ιεροσολυμα CT † **11:1** βηθσαφαγ | βηθφαγ BYZ CT TR † **11:2** ευθεως | ευθυς CT § **11:2** ανθρωπων κεκαθικε | ουπω ανθρωπων εκαθισε CT * **11:2** λυσαντες αυτον αγαγετε | λυσατε αυτον και φερετε CT † **11:3** οτι | — NA WH † **11:3** ευθεως | ευθυς CT § **11:3** αποστελλει | αποστελει TR | αποστελλει παλιν ANT ECM* NA SBL TH WH * **11:4** απηλθον δε | και απηλθον CT † **11:4** πωλον | τον πωλον ANT BYZ PCK TR † **11:4** την | — CT § **11:5** εστηκοτων | εστωτων PCK * **11:6** ειπον | ειπαν ECM NA SBL WH † **11:6** ενετειλατο | ειπεν CT † **11:7** ηγαγον | φερουσι CT § **11:7** επεβαλον | επιβαλλουσιν CT * **11:7** αυτω | αυτον CT † **11:8** πολλοι δε | και πολλοι CT † **11:8** στοιβαδας | σιβαδας CT § **11:8** εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον εις την

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

¹⁰ Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἡ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἡ Δαυίδ.

Ἦσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

¹¹ Καὶ εἰσηλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἡ δὲ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὅσας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

¹² Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεινάσε.

¹³ Καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα ἐυρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· σοὺ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. ¹⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἔκ σου εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστραῶς κατέστρεψε. ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ. ¹⁷ Καὶ ἐδίδασκε, λέγων ἑαυτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ ἐποίησατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. ¹⁸ Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτησαν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ ὅτε ὅψε ἐγένετο, ἐξεπορευέτο ἕξ τῆς πόλεως.

²⁰ Καὶ πρῶτὸν παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. ²¹ Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ὁραββί, ἴδε, ἡ συκὴ ἦν κατηράσω ἐξήρανται. ²² Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. ²³ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἀρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἂν λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. ²⁴ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε,

† 11:10 ἐν ὀνοματι κυριου | — CT ‡ 11:10 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 11:11 ο ἰησους καὶ | — CT * 11:11 οσας | οψε SBL WH † 11:13 μακροθεν | ἀπο μακροθεν ANT ECM* NA SBL TH WH ‡ 11:13 ευρησει τι | τι ευρησει ANT CT § 11:13 ου γαρ ην καιρος | ο γαρ καιρος ουκ ην CT * 11:14 ο ἰησους | — ANT CT † 11:14 εκ σου εἰς τον αιωνα | εἰς τον αιωνα εκ σου CT ‡ 11:14 φαγοι | φαγη PCK § 11:15 ερχονται | ερχονται παλιw ANT * 11:15 ο ἰησους | — CT † 11:15 αγοραζοντας | τους αγοραζοντας ANT CT ‡ 11:17 λεγων | καὶ ελεγεν CT § 11:17 αυτοις | — WH * 11:17 εποιησατε αυτον | αυτον εποιησατε ANT | πεποιθατε αυτον CT † 11:18 γραμματεις καὶ οἱ αρχιερεῖς | γραμματεις καὶ οἱ φαρισαιοι καὶ οἱ αρχιερεῖς ANT | αρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεις CT ‡ 11:18 απολεσωσιν | απολεσουσιν PCK TR § 11:18 οτι πας | πας γαρ CT * 11:19 οτε | οταν CT † 11:19 εξεπορευετο | εξεπορευοντο ECM* NA SBL WH ‡ 11:20 πρωι παραπορευομενοι | παραπορευομενοι πρωι ANT CT § 11:21 ραββι | ραββει TH WH * 11:22 ο | — TR † 11:23 γαρ | — NA SBL TH WH ‡ 11:23 πιστευση οτι α λεγει γινεται εσται αυτω ο εαν ειπη 93.2% | πιστευη οτι ο λαλει γινεται (γινεται TH) εσται αυτω ECM NA SBL WH 0.3% | πιστευσει οτι α λεγει γινεται εσται αυτω ο εαν ειπη ANT 0% § 11:24 αν προσευχομενοι αιτησθε | αν προσευχομενοι αιτεισθε ANT BYZ TR | προσευχεσθε καὶ αιτεισθε CT

πιστεύετε ὅτι *λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ Καὶ ὅταν †στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ²⁶ †Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

²⁷ Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ ἑλέγουσιν αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; *Καὶ τίς σοι †τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῆς; ²⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς †ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἑκαὶ ἐγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ Τὸ βάπτισμα *Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; †Αποκρίθητέ μοι. ³¹ Καὶ †ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² *Ἄλλ' εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν †λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν †Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. ³³ Καὶ ἀποκριθέντες *λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἶδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς †ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12

¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς *λέγειν, Ἀμπελῶνα †ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ †ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδημησε. ² Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ †τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. ³ *Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν †ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτούς ἄλλον δοῦλον· κάκεῖνον †λιθοβολήσαντες ἔκεφαλαίωσαν, καὶ *ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. ⁵ Καὶ †πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κάκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, †τούς μὲν ἑδέροντες, *τούς δὲ

* **11:24** λαμβανετε 97.7% | ελαβετε CT 0.7% † **11:25** στηκητε | στηκετε ECM* NA SBL TH WH † **11:26** ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων | ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων αφησει τα παραπτωματα υμων ANT | — NA SBL TH WH [Note: ECM encloses this text with double brackets.] § **11:28** λεγουσιν | ελεγον CT

* **11:28** και | η ANT CT † **11:28** την εξουσιαν ταυτην εδωκεν | εδωκε την εξουσιαν ταυτην ANT CT † **11:29** αποκριθεις | — CT § **11:29** και εγω | καγω ANT TR | — CT * **11:30** ιωαννου | το ιωαννου ECM NA SBL TH | το ιωανου WH † **11:30** αποκριθητε μοι | — PCK † **11:31** ελογιζοντο | διελογιζοντο CT § **11:31** εαν | τι ειπωμεν εαν SBL * **11:32** αλλ | αλλ εαν TR | αλλα ANT NA²⁷ SBL TH WH † **11:32** λαον 95.1% | οχλον NA SBL TH WH 4.6% † **11:32** ιωαννην | ιωανην WH § **11:32** οτι οντως 91.3% | οτι ANT 3.2% | οντως οτι CT 1% * **11:33** λεγουσι τω ιησου | τω ιησου λεγουσιν CT † **11:33** αποκριθεις | — CT * **12:1** λεγειν | λαλειν CT † **12:1** εφυτευσεν ανθρωπος | ανθρωπος εφυτευσε ECM NA SBL WH † **12:1** εξεδετο | εξεδετο CT § **12:2** του καρπου | των καρπων CT * **12:3** οι δε | και ANT CT † **12:3** εδειραν | εδηραν PCK † **12:4** λιθοβολησαντες | — CT § **12:4** εκεφαλιωσαν | εκεφαλιωσαν CT * **12:4** απεστειλαν ητιμωμενον | ητιμασαν CT † **12:5** παλιν | — CT † **12:5** τους | ους ANT CT § **12:5** δεροντες | δαιροντες PCK * **12:5** τους | ους ANT CT

†ἀποκτείνοντες. ⁶Ἐτι οὖν ἓνα θυιὸν ἔχων ἀγαπητὸν * αὐτοῦ, ἀπέστειλε †καὶ αὐτὸν †πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου. ⁷Ἐκεῖνοι δὲ οἱ Σγεωργοὶ * εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸Καὶ λαβόντες †αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹Τί θυὸν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς * γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ¹⁰ Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε,

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
¹¹ παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

¹² Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε· καὶ ἀφέντες αὐτὸν †ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἱερωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. ¹⁴ †Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ¹⁵ Ἐξέστι * κῆρσον Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὐ; ¹⁵ Δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. ¹⁶ Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ †εἶπον †αὐτῷ, Καίσαρος. ¹⁷ †Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν * αὐτοῖς, †Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Καὶ †ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

¹⁸ Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἔπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, ¹⁹ Διδάσκαλε, * Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι Ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ †τέκνα μὴ ἀφῆ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα †αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ †Ἐπὶ τὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε

† 12:5 αποκτενοντες | αποκτεινοντες TR | αποκτενοντες ANT ECM NA SBL TH | αποκτεννυντες WH † 12:6 ουν | — CT § 12:6 υιον εχων | ειχεν υιον CT * 12:6 αυτου | — CT † 12:6 και | — CT † 12:6 προς αυτους εσχατον 88.9% | εσχατον προς αυτους ANT CT 8.4% § 12:7 γεωργοι | γεωργοι θεασαμενοι αυτον ερχομενον ANT * 12:7 ειπον προς εαυτους | προς εαυτους ειπον ANT | προς εαυτους ειπαν CT † 12:8 αυτον απεκτειναν | απεκτειναν αυτον ANT CT † 12:8 εξεβαλον | εξεβαλον αυτον ANT CT § 12:9 ουν | — SBL WH * 12:9 γεωργους | γεωργους τουτους ANT † 12:12 απηλθον | απηλθαν WH † 12:14 οι δε 98.8% | και CT 1.1% § 12:14 εξεστι | ειπον ουν ημιν εξεστι ANT * 12:14 κηρσον καισαρι δουναι 90.9% | δουναι κηρσον καισαρι ANT CT 4.8% † 12:16 ειπον | ειπαν CT † 12:16 αυτω | — ANT § 12:17 και αποκριθεις ο | ο δε CT * 12:17 αυτοις | — WH † 12:17 αποδοτε τα καισαρος | τα καισαρος αποδοτε CT † 12:17 εθαυμασαν | εξεθαυμαζον CT § 12:18 επηρωτησαν | επηρωτων ANT CT * 12:19 μωσης | μωσης ANT CT † 12:19 τεκνα μη αφη | μη αφη τεκνον CT † 12:19 αυτου | — CT § 12:20 επτα | επτα ουν ANT SCR

σπέρμα· ²¹ και ὁ δευτέρος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανε, * καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. ²² Καὶ ἔλαβον αὐτήν οἱ ἐπτά, καὶ οὐκ ἀφήκαν σπέρμα. †Εσχάτη πάντων ἑσπέθανε καὶ ἡ γυνή. ²³ Ἐν τῇ *ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; Οἱ γὰρ ἐπτά ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

²⁴ †Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ²⁵ Ὅταν γὰρ ἕκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε †γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἑοὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ *Μωσέως, ἐπὶ †τοῦ βάτου, †ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ *ὁ Θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ †Θεὸς ζώντων· Ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

²⁸ Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν *συζητούντων, †εἰδὼς ὅτι καλῶς †αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπιρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶ ἑπρώτη πάντων ἐντολή; ²⁹ *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι Πρώτη †πάντων τῶν ἐντολῶν, Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεὸς †ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης ἑτῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. *Αὕτη πρώτη ἐντολή. ³¹ †Καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς †σεαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστι. ³² †Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας *εἶπας ὅτι εἷς †ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης †τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, †καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, *πλεῖον ἐστὶ πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ †θυσιῶν. ³⁴ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν †αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς

* **12:21** και ουδε αυτος αφηκε 93.4% | μη καταλιπων CT 0.5% | και ουδε αυτος ουκ αφηκε ANT 0.1% † **12:22** ελαβον αυτην οι επτα και | οι επτα CT † **12:22** εσχατη | εσχατου CT § **12:22** απεθανε και η γυνη | και η γυνη απεθανεν CT * **12:23** αναστασει οταν αναστωσιν 61% | ουν αναστασει οταν αναστωσιν ANT TR 31.6% | αναστασει TH WH 0.7% † **12:24** και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις | εφη αυτοις ο ιησους CT † **12:25** γαμισκονται | γαμιζονται ANT CT § **12:25** οι | — ECM NA PCK SBL WH * **12:26** μωσεως | μωσσεως ANT BYZ CT | μωσσεος PCK † **12:26** του | της TR † **12:26** ως | πως ANT CT § **12:26** ο | — WH * **12:26** ο | — WH † **12:27** ο | — CT † **12:27** θεος | — ANT CT § **12:27** υμεις ουν 87.9% | — CT 0.5% * **12:28** συζητουτων | συζητουτων TH WH † **12:28** ειδως | ιδων ANT ECM* NA SBL † **12:28** αυτοις απεκριθη | απεκριθη αυτοις CT § **12:28** πρωτη παντων εντολη | πρωτη πασων εντολη PCK TR | εντολη πρωτη παντων CT * **12:29** ο δε ιησους απεκριθη αυτω | απεκριθη ο ιησους CT † **12:29** παντων των εντολων | πασων των εντολων PCK TR | παντων εντολη ANT | εστιν CT † **12:29** ημων | υμων PCK § **12:30** της | — WH * **12:30** αυτη πρωτη εντολη 84% | — ECM NA SBL WH 1% † **12:31** και δευτερα ομοια αυτη | και δευτερα ομοια αυτη HF | δευτερα αυτη ECM NA SBL WH † **12:31** σεαυτον | εαυτον ANT § **12:32** και | — WH * **12:32** ειπας | ειπες CT † **12:32** εστι | εστι θεος TR † **12:33** της | — WH § **12:33** και εξ ολης της ψυχης | — CT * **12:33** πλειον | περισσοτερον CT † **12:33** θυσιων | των θυσιων ECM* TR † **12:34** αυτον | — ANT

βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

³⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς Σέστι Δαυίδ; ³⁶ Αὐτὸς * γὰρ † Δαυίδ εἶπεν ἐν † Πνεύματι Ἁγίῳ,

§ Λέγει * ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου † ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

³⁷ Αὐτὸς * οὖν § Δαυίδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν * υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

³⁸ Καὶ † ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελούντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις. ⁴⁰ οἱ † κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι § λήφονται περισσότερον κρίμα.

⁴¹ Καὶ καθίσας * ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι † ἔβαλλον πολλά. ⁴² Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. ⁴³ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, † λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα § αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων * βέβληκε τῶν † βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13

¹ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

² Καὶ * ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ † ἀφεθῆ ἰλίθος ἐπὶ † λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῆ.

³ Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, § ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ * Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, ⁴ † Εἶπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ

§ 12:35 ἐστι δαυιδ | ἐστι δαβιδ HF TR | δαυιδ ἐστιν ANT ECM NA SBL | δαυειδ ἐστιν TH WH

* 12:36 γαρ | — CT † 12:36 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 12:36 πνευματι | τω πνευματι τω CT TR § 12:36 λεγει | εἰπε(ν) CT TR * 12:36 ο | — NA SBL WH † 12:36 υποποδιον | υποκατω ECM NA SBL WH † 12:37 ουν | — CT § 12:37 δαυιδ | δαβιδ HF TR

| δαυειδ TH WH * 12:37 υιος αουτου ἐστι | αουτου ἐστιν υιος CT † 12:38 ἐλεγεν αουτις ἐν τη διδαχη αουτου | ἐν τη διδαχη αουτου ἐλεγε CT † 12:40 κατεσθιοντες | κατεσθουτες WH § 12:40 ληφονται | λημφονται CT * 12:41 ο ιησους | — CT † 12:41 εβαλλον | εβαλον

PCK † 12:43 λεγει | εἰπεν ANT CT § 12:43 αυτη η πτωχη | η πτωχη αυτη ANT * 12:43 βεβληκε 89.4% | εβαλε ANT CT 10.5% † 12:43 βαλλοντων | βαλοντων BYZ TR * 13:2 ο ιησους ἀποκριθεις | ἀποκριθεις ο ιησους PCK | ο ιησους CT † 13:2 ἀφεθη 78.4% | ἀφεθη ὡδε

ANT CT PCK 21.4% † 13:2 λιθω | λιθον ANT CT § 13:3 ἐπηρωτων | ἐπηρωτα CT * 13:3 ιωαννης | ιωανης WH † 13:4 εἰπε | εἰπον CT

ἅπαντα ταῦτα συντελεῖσθαι· ⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁπορευθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁶ Πολλοὶ *γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ’ οὕτω τὸ τέλος. ⁸ Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· ἄρα ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, *καὶ ἔσονται ἰλιμοὶ καὶ ταραχαί· ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.

⁹ Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἐαυτοὺς· παραδώσουσι ὅσα ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ *εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων ἵσταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ Ὅταν δὲ *ἀγάγωνιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί ἂν λαλήσητε, μὴδὲ μελετᾶτε· ἀλλ’ ὃ ἐάν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. ¹² *Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαραστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ¹³ Καὶ ἔσεσθε ἡμισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

¹⁴ Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἔστω ὅπου οὐ δεῖ—ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω—τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. ¹⁵ ὁ *δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἄρα τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν *ὦν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁷ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ¹⁹ Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰ Καὶ εἰ μὴ ὁ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. ²¹ *Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ Ἰδοὺ, ἐκεῖ, μὴ *πιστεύετε. ²² Ἐγερθήσονται γὰρ

‡ 13:4 παντα ταυτα συντελεισθαι | ταυτα συντελεισθαι παντα CT § 13:5 αποκριθεις αυτοις ηρξατο λεγειν | αποκριθεις ηρξατο λεγειν αυτοις ANT | ηρξατο λεγειν αυτοις CT * 13:6 γαρ | — CT † 13:7 γαρ | — CT ‡ 13:8 επι | επ CT § 13:8 και | — CT * 13:8 και | — CT † 13:8 λιμοι και ταραχαι 96% | λιμοι CT 0.5% ‡ 13:8 αρχαι | αρχη CT § 13:9 γαρ | — CT * 13:9 εις συναγωγας | εν ταις συναγωγαις αυτων ANT † 13:9 σταθησεσθε | αχθησεσθε PCK SCR ‡ 13:10 δει πρωτον | πρωτον δει ECM* NA SBL TH WH § 13:11 οταν δε | και οταν CT * 13:11 αγαγωνιν | αγωσιν CT PCK † 13:11 λαλησητε | λαλησετε PCK ‡ 13:11 μηδε μελετατε | — CT § 13:11 εστε υμεις | υμεις εστε ANT * 13:12 παραδωσει δε | και παραδωσει CT † 13:13 μισουμενοι | μεισουμενοι TH ‡ 13:14 το ρηθεν υπο δανιηλ του προφητου | — CT § 13:14 εστω | εστηκοτα CT * 13:15 δε | — SBL WH † 13:15 εις την οικιαν 94.3% | — CT 2.6% ‡ 13:15 εισελθετω | εισελθατω CT § 13:15 αραι τι | τι αραι SBL TH WH * 13:16 ων | — CT † 13:18 η φυγη υμων | — CT ‡ 13:19 ης | ην CT § 13:20 κυριος εκολοβωσε | εκολοβωσε κυριος ANT ECM NA SBL WH * 13:21 τοτε | και τοτε ANT BYZ CT HF TR † 13:21 ιδου | ιδε CT ‡ 13:21 η | — ANT CT PCK § 13:21 ιδου | ιδε CT *

ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, †καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς. ²³ Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· †ἰδοῦ, προεῖρηκα ὑμῖν §πάντα.

²⁴ *Ἄλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες †τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. ²⁶ Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷ Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους †αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς §αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου *γῆς ἕως ἄκρου †οὐρανοῦ.

²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν †αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος §ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύη τὰ φύλλα, *γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν †ταῦτα ἴδητε †γινόμενα, §γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁰ Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ *πάντα ταῦτα γένηται. ³¹ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ †παρελεύσεται, οἱ δὲ †λόγοι μου οὐ §μὴ *παρέλθωσι.

³² Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης †ἡ †ώρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι §οἱ ἐν *οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. ³³ Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε †καὶ προσερχεσθε· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείλξεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δούσ τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, †καὶ ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. ³⁵ Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, §ὁψέ, ἡ *μεσονυκτίου, ἡ ἀλεκτοροφωνίας, ἡ πρωί· ³⁶ μὴ ἐλθῶν †ἐξαίφνης εὗρη ὑμᾶς καθεύδοντας. ³⁷ *Ἄ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.

14

¹ Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. ² Ἐλεγον *δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε †θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

† 13:22 καὶ | — ECM* NA SBL TH WH † 13:23 ἰδοῦ | — ECM* NA SBL TH WH § 13:23 πάντα | ἀπαντα ANT * 13:24 ἀλλ' | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH † 13:25 του ουρανου εσονται εκπιπτοντες | εσονται εκ του ουρανου πιπτοντες ANT CT † 13:27 αυτου | — ECM* NA SBL TH WH § 13:27 αυτου | — SBL * 13:27 γης | της γης ANT † 13:27 ουρανου | του ουρανου ANT † 13:28 αυτης ηδη ο κλαδος 49.8% | ηδη ο κλαδος αυτης CT PCK 28.9% | αυτης ο κλαδος ηδη ANT 5% § 13:28 απαλος γενηται | γενηται απαλος ANT * 13:28 γινωσκετε | γινωσκετα PCK | γεινωσκετε TH † 13:29 ταυτα ιδητε | ιδητε ταυτα ANT ECM* NA SBL TH WH † 13:29 γινομενα | γεινομενα TH § 13:29 γινωσκετε | γεινωσκετε TH * 13:30 παντα ταυτα | ταυτα παντα ECM* NA SBL TH WH † 13:31 παρελευσεται | παρελευσονται ANT BYZ CT TR † 13:31 λογοι μου | εμοι λογοι ANT § 13:31 μη | — WH * 13:31 παρελθωσι | παρελευσονται ANT CT † 13:32 η | και TR † 13:32 ωρας | της ωρας ANT CT TR § 13:32 οι εν | εν ANT ECM* NA SBL TH WH * 13:32 ουρανω | τω ουρανω PCK † 13:33 και προσερχεσθε 82% | προσερχεσθε PCK 13.9% | — ECM NA SBL WH 0.6% † 13:34 και | — CT § 13:35 οψε | η οψε CT * 13:35 μεσονυκτιου | μεσονυκτιου CT † 13:36 εξαιφνης | εξεφνης WH † 13:37 α | ο CT * 14:2 δε | γαρ CT † 14:2 θορυβος εσται | εσται θορυβος CT

³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· †καὶ συντρίψασα §το ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ *κατὰ τῆς κεφαλῆς. ⁴ Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοῦς, †καὶ λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ Ἦδύνατο γὰρ †τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω §τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον *εἰργάσατο †ἐν ἐμοί. ⁷ Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε †αὐτοὺς §εὺ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁸ Ὁ *ἔσχεν †αὕτη ἐποίησε· προέλαβε μυρσαις †μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ §Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου *ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον †τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. ¹⁰ Καὶ †ὁ Ἰουδας §ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα *παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ †ἀργύριον δοῦναι, καὶ ἐζήτηε πῶς †εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ.

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες §ετοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα; ¹³ Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσεται ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότη ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστὶ τὸ *κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει †ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· †ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ §αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὔρου καθῶς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

¹⁷ Καὶ ὄψιας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, *εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὃ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ †Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς †καθ' εἷς, Μήτι ἐγώ; §Καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; ²⁰ Ὁ δὲ *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς †ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ

‡ 14:3 και | — CT § 14:3 το | τον BYZ | την CT * 14:3 κατα | — CT † 14:4 και λεγοντες | λεγοντες ANT | — CT ‡ 14:5 τουτο | τουτο το μυρον ANT CT § 14:5 τριακοσίων δηναριων | δηναριων τριακοσίων ECM* NA SBL TH WH * 14:6 ειργασατο | ηργασατο CT † 14:6 εν εμοι | εις εμε TR ‡ 14:7 αυτους | αυτοις CT § 14:7 ευ | παντοτε ευ WH * 14:8 εσχεν | ειχεν TR † 14:8 αυτη | — CT ‡ 14:8 μου το σωμα | το σωμα μου CT § 14:9 αμην | αμην δε BYZ CT HF * 14:9 εαν | αν TR † 14:9 τουτο | — ECM* NA SBL TH WH ‡ 14:10 ο | — ANT CT PCK § 14:10 ο ισκαριωτης | ισκαριωθ ο CT * 14:10 παραδω αυτον | αυτον παραδοι CT † 14:11 αργυριον | αργυρια ANT PCK ‡ 14:11 ευκαιρως αυτον παραδω | αυτον ευκαιρως παραδοι CT § 14:12 ετοιμασωμεν | ετοιμασομεν BYZ HF PCK * 14:14 καταλυμα | καταλυμα μου ANT CT † 14:15 ανωγειον | αναγατιον BYZ CT | ανωγειον PCK | ανωγατιον ANT ‡ 14:15 εκει | και εκει ECM* NA SBL TH WH § 14:16 αυτου | — CT * 14:18 ειπεν ο ιησους | ο ιησους ειπεν CT † 14:19 οι δε | — CT ‡ 14:19 καθ | κατα CT § 14:19 και αλλος μητι εγω 87.5% | — CT 8.2% * 14:20 αποκριθεις | — CT † 14:20 εκ | — CT

ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ *τρυβλίον. ²¹ Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν *ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ἰδὸν Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, Λάβετε, Φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

²³ Καὶ λαβὼν *τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, †τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ †περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. ²⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ Σιγνήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ²⁶ Καὶ ἠμέραντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε *ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ †διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. ²⁸ †Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ²⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, ὉΚαὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι *σὺ σήμερον †ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς †ἀπαρνήσῃ με. ³¹ Ὁ δὲ *ἐκπερισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, Ἐάν †με δὴ σὺ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε †ἀπαρνήσωμαι. Ἰσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

³² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Σιγθησημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως *προσεύξωμαι. ³³ Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ †Ἰάκωβον καὶ †Ἰωάννην Σμεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁴ Καὶ *λέγει αὐτοῖς, Περὶλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ Καὶ †προσελθὼν μικρὸν, †ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσύχθετο ἴνα, εἰ δυνατόν ἐστί, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. ³⁶ Καὶ ἔλεγον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατὰ σοι. Σιγπαρένεγκε τὸ ποτήριον *ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, †ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει

‡ 14:20 τρυβλίον 96% | ἐν τρυβλίῳ WH 0.2% § 14:21 ο | οτι ο CT * 14:21 ἦν | — ECM* NA SBL TH WH † 14:22 ο ἰησοῦς | — ECM* NA SBL TH WH ‡ 14:22 εὐλογησας | καὶ εὐλογησας PCK § 14:22 φαγετε | — CT * 14:23 το | — CT † 14:24 το τῆς καινῆς 85.2% | τῆς CT 0.5% ‡ 14:24 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον | ἐκχυνόμενον ὑπερ πολλῶν CT § 14:25 γεννηματος | γεννηματος TR * 14:27 ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ | — CT † 14:27 διασκορπισθήσεται τα πρόβατα | διασκορπισθῆσονται τα πρόβατα ANT | τα πρόβατα διασκορπισθῆσονται CT ‡ 14:28 ἀλλα μετὰ | μετὰ δε PCK § 14:29 καὶ εἰ | εἰ καὶ CT * 14:30 συ | — TR † 14:30 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ | ταύτῃ τῇ νυκτὶ CT ‡ 14:30 ἀπαρνήσῃ με | με ἀπαρνήσῃ CT § 14:31 δε | δε πετρος ANT * 14:31 ἐκπερισσοῦ ἐλεγε μᾶλλον | ἐκπερισσῶς ἐλάλει CT † 14:31 με δεη | δεη με NA SBL TH WH ‡ 14:31 ἀπαρνήσωμαι | ἀπαρνήσομαι ANT CT TR § 14:32 γεθησημανῆ | γεθησημανι ECM NA SBL | γεθησημανι TH WH * 14:32 προσεύξωμαι | προσευξομαι PCK † 14:33 ἰακωβον | τον ἰακωβον ECM NA TH TR WH ‡ 14:33 ἰωαννην | τον ἰωαννην ECM NA TH | τον ἰωαννην WH § 14:33 μεθ' ἑαυτοῦ | μετ' αὐτοῦ CT * 14:34 λεγει | λεγειν ANT † 14:35 προσελθων | προελθων ANT CT PCK TR ‡ 14:35 ἐπεσεν | ἐπεσεν ἐπὶ προσωπον ANT | ἐπιπτεν CT § 14:36 παρενεγκε | παρενεγκαι PCK * 14:36 ἀπ ἐμου τουτο | τουτο ἀπ ἐμου CT † 14:36 ἀλλα | ἀλλ εἰ ANT

αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ᾤσεσθε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁰ Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας; ἦσαν γὰρ ὁὶ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἑαυτῶ ἀποκριθῶσι. ⁴¹ Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε *λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει ἤλθεν ἡ ὥρα. Ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² Ἐγείρεσθε, ἄγουμεν. Ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.

⁴³ Καὶ εὐθέως, ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Σ'Ιούδας, εἷς τῶν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος ἰπολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ Σ'των γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. ⁴⁴ Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. ⁴⁵ Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει αὐτῷ, Σ'Ραββί, ραββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁴⁶ Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ Εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ἄτιον. ⁴⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ᾤσεσθε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; ⁴⁹ Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ Καὶ ἀφέντες αὐτόν πάντες ἔφυγον.

⁵¹ Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδὸνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτόν οἱ νεανίσκοι. ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδὸνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

⁵³ Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. ⁵⁴ Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθημένος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν,

‡ 14:37 ισχυσας | ισχυσατε ANT § 14:38 εισεληθετε | εληθετε ECM* NA SBL TH WH * 14:40 υποστρεψας ευρεν αυτους παλιν 94.5% | παλιν ελθων ευρεν αυτους CT 0.5% † 14:40 οι οφθαλμοι αυτων | αυτων οι οφθαλμοι CT ‡ 14:40 βεβαρημενοι | καταβαρυνομενοι ANT CT PCK § 14:40 αυτω αποκριθωσι | αποκριθωσιν αυτω ANT CT * 14:41 λοιπον | το λοιπον CT TR † 14:43 ευθεως | ευθους CT ‡ 14:43 παραγινεται | παραγεινεται TH § 14:43 ιουδας | ιουδας ο ισκαριωτης ANT | ο ιουδας WH * 14:43 ων | — ANT CT † 14:43 πολυς | — CT ‡ 14:43 παρα | απεσταλμενοι παρα ANT § 14:43 των | — ANT * 14:44 απαγαγετε | απαγετε NA SBL TH WH † 14:45 ευθεως | ευθους CT ‡ 14:45 αυτω | — ANT CT TR § 14:45 ραββι ραββι | χαιρε ραββι ANT | ραββι ECM NA SBL | ραββει TH WH * 14:46 επεβαλον | επεβαλον SBL WH † 14:46 επ αυτον τας χειρας αυτων | τας χειρας αυτω ECM* NA SBL TH WH | τας χειρας αυτων ECM* ‡ 14:47 ωτιον | ωταριον CT § 14:48 εξηληθατε | εξηληθατε CT * 14:49 ημην προς υμας | προς υμας ημην ANT † 14:50 παντες εφυγον | εφυγον παντες ANT CT ‡ 14:51 εις τις νεανισκος 98.7% | νεανισκος τις ECM* NA SBL TH WH 0.5% § 14:51 ηκολουθησεν | ηκολουθει TR | συνηκολουθει CT * 14:51 οι νεανισκοι | — CT † 14:52 απ αυτων 96.7% | — CT 0.3% ‡ 14:53 αυτω | — ECM NA SBL WH § 14:54 συγκαθημενος | συγκαθημενος TH WH

καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ⁵⁵ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὄλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατώσαι αὐτόν, καὶ οὐχ *εὕρισκον. ⁵⁶ Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες ⁵⁸ ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ἡμέσον ἐπρωῶτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶¹ Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπρωῶτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ⁶² Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι. Καὶ ὤψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου *ἐκ δεξιῶν καθημένον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἔμετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐδιարρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁴ Ἰηκούσατε τῆς βλασφημίας. Τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν *εἶναι ἔνοχον θανάτου. ⁶⁵ Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Ἐπροφήτευσον. Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτόν ἔββαλλον.

⁶⁶ Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου *ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδικῶν τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. ⁶⁸ Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, *οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. ⁶⁹ Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτόν ἔπαλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς *παρεστηκόσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ⁷¹ Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος *τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με

* **14:55** ευρισκον | ηυρισκον CT † **14:60** μεσον | το μεσον ANT TR ‡ **14:60** επρωτησε | επρωτα ANT § **14:61** ουδεν απεκρινατο | ουκ απεκρινατο ουδεν CT * **14:62** εκ δεξιων καθημενον | καθημενον εκ δεξιων TR † **14:62** μετα | επι ANT ‡ **14:63** διαρρηξας | διαρηξας WH § **14:64** ηκουσατε | ηκουσατε παντως ANT * **14:64** ειναι ενοχον | ενοχον ειναι CT † **14:65** το προσωπον αυτου | αυτου το προσωπον CT ‡ **14:65** προφητευσον | προφητευσου ημιν τις εστιν ο παισας σε ANT § **14:65** εβαλλον 55.1% | εβαλον ANT BYZ 37% | ελαβον CT 5.7% * **14:66** εν τη αυλη κατω | κατω εν τη αυλη ANT CT † **14:67** ναζαρηνου ιησου | ιησου του ναζαρηνου ANT ‡ **14:67** ιησου ησθα | ησθα του ιησου CT § **14:68** ουκ | ουτε CT * **14:68** ουδε | ουτε BYZ CT HF PCK † **14:68** τι συ | συ τι CT ‡ **14:68** και αλεκτωρ εφωνησε 97.2% | — ECM* WH 0.5% § **14:69** παλιν ηρξατο | ηρξατο παλιν CT * **14:69** παρεστηκοισιν | παρεστωσιν CT † **14:70** και η λαλια σου ομοιαζει | — ECM NA TH WH * **14:71** ομνυναι | ομνυειν TR § **14:72** και 96.6% | και ευθυσ ECM* NA SBL TH WH 0.8% * **14:72** το ρημα ο | του ρηματος ου TR † **14:72** φωνησαι δις | δις φωνησαι WH ‡ **14:72** απαρνηση με τρις | τρις με απαρνηση CT

τρῖς. Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

15

¹ Καὶ *εὐθέως †ἐπὶ τὸ πρῶτὸ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν †τῷ §Πιλάτῳ. ² Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ *Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς †εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ³ Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς †πολλά· ⁴ ὁ δὲ §Πιλάτος πάλιν *ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε, πόσα σου †καταμαρτυροῦσιν. ⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν †Πιλάτον.

⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, §ὄνπερ ἦτοῦντο. ⁷ Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν *συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ Καὶ †ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς †αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ Ὁ δὲ §Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ *Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² Ὁ δὲ †Πιλάτος †ἀποκριθεὶς πάλιν §εἶπεν αὐτοῖς, Τί οὖν *θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε †βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ †Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ §κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ *περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ Ὁ δὲ †Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτόν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶ πραιτώριον, καὶ †συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ Καὶ §ἐνδύουσιν αὐτόν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, ¹⁸ καὶ ἤρξατο ἀσπάζεσθαι *αὐτόν, Χαῖρε, †ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυσαν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν

* 15:1 ευθεως | ευθως CT † 15:1 επι το 80% | — ECM* NA SBL TH WH 1.1% ‡ 15:1 τω | — CT
 § 15:1 πιλατω | πελατω TH WH * 15:2 πιλατος | πελατος TH WH † 15:2 ειπεν αυτω | αυτω λεγει CT ‡ 15:3 πολλα | πολλα αυτος δε ουδεν απεκρινατο ANT SCR § 15:4 πιλατος | πελατος TH WH * 15:4 επηρωτησεν | επηρωτα ANT CT † 15:4 καταμαρτυρουσιν | κατηγορουσιν CT ‡ 15:5 πιλατον | πελατον TH WH § 15:6 ονπερ ητοῦντο | ον παρητοῦντο ECM* NA SBL TH WH * 15:7 συστασιαστων | στασιαστων CT † 15:8 αναβοησας | αναβας ECM* NA SBL TH WH ‡ 15:8 αιει | — ECM NA SBL WH § 15:9 πιλατος | πελατος TH WH * 15:10 εγινωσκε | εγεινωσκε TH † 15:12 πιλατος | πελατος TH WH ‡ 15:12 απκριθεις παλιν | παλιν απκριθεις CT § 15:12 ειπεν | ελεγεν CT * 15:12 θελετε | — ECM TH WH † 15:12 βασιλεα | του βασιλεα ANT CT ‡ 15:14 πιλατος | πελατος TH WH § 15:14 κακον εποιησεν | εποιησε κακον ANT CT * 15:14 περισσοτερως | περισσως CT † 15:15 πιλατος | πελατος TH WH ‡ 15:16 συγκαλοουσιν | συνκαλοουσιν TH WH § 15:17 ενδυουσιν | ενδιδυσκουσιν CT * 15:18 αυτον | αυτον και λεγειν PCK † 15:18 ο βασιλευς | βασιλευ BYZ CT TR

αὐτῶ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
‡τὰ ἴδια, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον
ἀπ' ἄγρου, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ. 22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ ΣΓολγοθᾶ τόπον, ὃ
ἐστὶ *μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ †πεινὴν
ἐσμυρηνισμένον οἶνον· †ὃ δὲ οὐκ ἔλαβε. 24 Καὶ Σταυρώσαντες αὐτόν,
*διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί
ἄρῃ. 25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή
τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 27 Καὶ
σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων
αὐτοῦ. 28 †Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων
ἐλογίσθη. 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, †κινουῦντες
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ Σὲν
τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, 30 σῶσον σεαυτόν, *καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ. 31 Ὁμοίως †καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ
τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.
32 Ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς †τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ,
ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν Σαυτῶ. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι *αὐτῷ
ὠνείδιζον αὐτόν.

33 †Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας †ἐνάτης. 34 Καὶ τῇ Σῶρα τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ,
*λέγων, Ἐλωί, Ἐλωί, †λιμὰ †σαβαχθανί; Ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον,
Ὁ Θεὸς Σμου, ὁ Θεός μου, εἰς τί *με ἐγκατέλιπες; 35 Καὶ τινες τῶν
παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, †Ἰδοῦ, †Ἡλίαν φωνεῖ. 36 Δραμῶν
δὲ Σεῖς, *καὶ γεμίσας σπόνγον ὄξους, περιθείς †τε καλάμω, ἐπότιζεν
αὐτόν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται †Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. 37 Ὁ
δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε. 38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ
ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο Σἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων
ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτω *κράξας ἐξέπνευσε, εἶπεν,

‡ 15:20 τα ἴδια 96.2% | αὐτου ECM* NA WH 0.8% § 15:22 γολγοθα | του γολγοθαν CT
* 15:22 μεθερμηνευομενον | μεθερμηνευομενος WH † 15:23 πειν | — CT ‡ 15:23 ο | ος
ECM* NA SBL TH WH § 15:24 σταυρωσαντες αυτον | σταυρουσιν αυτον και ECM* NA SBL
TH WH * 15:24 διαμεριζονται | διεμεριζου TR † 15:28 και επληρωθη η γραφη η λεγουσα
και μετα ανομων ελογισθη 84.9% — NA SBL TH WH 11% [Note: ECM encloses this text with
double brackets.] ‡ 15:29 κινουντες | κεινουντες TH § 15:29 εν τρισιν ημεραις οικοδομων
| οικοδομων εν τρισιν ημεραις ECM* NA SBL TH WH * 15:30 και καταβα | καταβας CT
† 15:31 και | δε και ANT TR ‡ 15:32 του | — CT § 15:32 αυτω | — BYZ CT TR * 15:32
αυτω 95.4% | συν αυτω ECM NA SBL WH 1.2% † 15:33 γενομενης δε | και γενομενης CT
‡ 15:33 ενατης | εννατης TR § 15:34 ωρα τη ενατη | ωρα τη εννατη TR | ενατη ωρα
CT * 15:34 λεγων | — CT † 15:34 λιμα | λαμμα TR | λεμα ECM NA SBL | λαμα TH WH
‡ 15:34 σαβαχθανι | σαβαχθαι TH WH § 15:34 μου | — PCK * 15:34 με εγκατελιπες
| εγκατελιπες με ECM* NA SBL TH WH † 15:35 ιδου | ιδε ANT CT ‡ 15:35 ηλιαν | ηλειαν
WH § 15:36 εις | τις CT * 15:36 και | — TH WH † 15:36 τε | — CT ‡ 15:36 ηλιας |
ηλειας WH § 15:38 απο | απ CT * 15:39 κραξας 96.5% | — ECM* NA SBL TH WH 0.4%

Ἀληθῶς †ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς †ἦν Θεοῦ.

⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς §ἦν *καὶ †Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ †τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ §Ἰωσήφ μῆτηρ, καὶ Σαλώμη, ⁴¹ αἱ *καί, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

⁴² Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ †ἦν Παρασκευή, ὃ ἐστὶ †προσαβάβaton, ⁴³ §ἦλθεν Ἰωσήφ *ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς †Πιλάτου, καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ Ὁ δὲ †Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ §πάλαι ἀπέθανε. ⁴⁵ Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδώρησατο τὸ *σῶμα τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ Καὶ ἀγοράσας σινδῶνα, †καὶ καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησε τῇ σινδῶνι, καὶ †κατέθηκεν αὐτόν ἐν §μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία *Ἰωσή ἐθεώρουν ποῦ †τίθεται.

16

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, *Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία †Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν †αὐτόν. ² Καὶ λίαν πρῶτ' §τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι *ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. ⁵ Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ⁷ †Ἄλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ Καὶ

† 15:39 ο ἄνθρωπος οὗτος | οὗτος ο ἄνθρωπος CT † 15:39 ἡν θεου | θεου ἡν ECM NA SBL WH § 15:40 ἡν | — CT * 15:40 καὶ | — PCK † 15:40 μαρια | μαριαμ WH † 15:40 του | — CT § 15:40 ἰωσηφ | ἰωσηφτος CT * 15:41 καὶ 88.8% | — CT 3.6% † 15:42 ἡν παρασκευη | παρασκευη ἡν PCK † 15:42 προσαβαβaton | προς σαβαβaton BYZ § 15:43 ἦλθεν | ἐλθων ANT CT PCK * 15:43 ο | — WH † 15:43 πιλατον | τον πιλατον ECM* NA SBL | του πειλατον TH WH † 15:44 πιλατος | πειλατος TH WH § 15:44 παλαι 97.8% | ἡδη TH WH 1.5% * 15:45 σωμα | πτωμα CT † 15:46 καὶ | — CT † 15:46 κατεθηκεν 93.8% | εθηκεν ECM* NA SBL TH WH 4.6% § 15:46 μνημειω | μνηματι ECM* WH * 15:47 ἰωσηφ | ἡ ἰωσηφτος CT † 15:47 τιθεται | τεθειται CT * 16:1 μαρια | ἡ μαρια WH † 16:1 ἰακωβου | ἡ του ἰακωβου ANT BYZ ECM* NA SBL TH TR WH | ἡ ἰακωβου ECM* † 16:1 αυτον | τον ιησουν PCK § 16:2 της μιας | τη μια των CT * 16:4 αποκεκυλισται | ανακεκυλισται ECM* WH † 16:7 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH

ἔξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε ὁ δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδεὶς οὐδὲν *εἶπον, ἐφοβοῦντο †γάρ·‡

9 Ἐκείνη ἡμέρα ἀπὸ τῆς πρώτης σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, †ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10 Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. 11 †Κάκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἔθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 Κάκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 Ὑστερον ἀνακειμένοις *αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκά ἐφανερῶθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν †ἐγνηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι †ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι ἄβραμ· 18 *ὄφεις ἀροῦσι· κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς †βλάψῃ· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν †Κύριος, μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἄνεληφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. 20 Ἐκείνοι δὲ ἔξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργούντες, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. *Ἀμήν.†

‡ 16:8 ἐξελθοῦσαι | ἐξελθοῦσαι ταχυ TR § 16:8 δε | γαρ ECM* NA SBL TH WH * 16:8 ειπον | ειπαν ECM NA SBL WH † 16:8 γαρ 99.6% | γαρ παντα δε τα παρηγγελμενα τοις περι τον Πετρον συντομωσ εξηγγελιαν μετα δε ταυτα και αυτος ο ιησους απο ανατολης και αχρι δυσεως εξαπεστειλε δι αυτων το ιερον και αφθαρτον κηρυγμα της αιωνιου σωτηριας (αμην ECM* NA SBL) ECM* WH 0.4% [Note: NA, SBL, and WH enclose this text with double brackets. WH includes this text after verse 20.] ‡ 16:8 TH includes a scribal note that reads: εν τισι μεν των αντιγραφων εως ωδε πληρουται ο ευαγγελιστης εως ου και ευσεβιος ο παμφιλου εκανονισεν εν πολλοις δε και ταυτα φερεται. Variations of this note are found in 12 manuscripts (0.7%). The exact Greek text of TH is found in 2 manuscripts (0.1%). § 16:9 {include verses 9–20} 99.8% | {omit verses 9–20} 0.2% [Note: NA, SBL, and WH enclose this text with double brackets.] * 16:9 δε | δε ο ιησους PCK † 16:9 αφ | παρ CT ‡ 16:11 κακεινοι | εκεινοι ECM* § 16:14 υστερον | υστερον δε NA SBL TH WH * 16:14 αυτοις | — ECM* † 16:14 εγνηγερμενον 88.9% | εγνηγερμενον εκ νεκρων WH 10.5% ‡ 16:17 ταυτα παρακολουθησει 98% | ακολουθησει ταυτα ECM* TH WH 0.4% § 16:17 καιναις | — ECM* TH WH * 16:18 οφεις 97.2% | και εν ταις κηρυσσιν οφεις ECM NA TH WH 2.2% † 16:18 βλαψη | βλαψει ANT TR ‡ 16:19 κυριος 94.2% | κυριος ιησους NA SBL TH WH 5.3% § 16:19 ανεληφθη | ανελημφθη CT * 16:20 αμην 97.5% | — ECM* NA SBL WH 2.1% † 16:20 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Ἐξεδόθη μετὰ χρόνους 1' τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

¹ Ἐπειδὴ περὶ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξε κάμοι, παρηκολουθηκότη ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνώσῃς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου *τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἑφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς †Ἐλισάβετ. ⁶ Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ Κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι *ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφοτέρωθεν προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεῦειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ Θεοῦ, ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. ¹⁰ Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος †ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου †Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ *Ἰωάννην. ¹⁴ Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ †γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ Ἔσται γὰρ μέγας ἄνθρωπος †τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖν, καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. ¹⁶ Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἄνθρωπος αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει †Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ Καὶ ἰδού, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀπὸ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρώθησονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

* 1:5 του | — CT † 1:5 η γυνη αυτου | γυνη αυτω CT ‡ 1:5 ελισαβητ | ελεισαβητ WH
 § 1:6 ενωπιον | εναντιον CT * 1:7 η ελισαβητ ην | ην η ελισαβητ NA SBL TH | ην η ελεισαβητ WH
 † 1:9 ιερατειας | ιερατιας WH ‡ 1:10 ην του λαου | του λαου ην PCK TR § 1:13 ελισαβητ | ελεισαβητ WH
 * 1:13 ιωαννην | ιωαννην WH † 1:14 γεννησει | γερεσει CT
 ‡ 1:15 του | — BYZ TH WH § 1:17 ηλιου | ηλεια TH WH

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν *αὐτὸν ἐν τῷ ναῶ. 22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἤδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῶ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. 23 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν ἡ Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι Οὕτω μοι πεποιήκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν *τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, 27 πρὸς παρθένον ὀνομασθευμένην ἀνδρὶ, ἣ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου *Δαυὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν ἡ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, *εὐλόγημένη σὺ ἐν γυναιξίν. 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα *διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. 31 Καὶ ἰδοῦ, ἡ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον· ἡ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ *γινώσκω; 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ ἡγενησόμενον ἄγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. 36 Καὶ ἰδοῦ, ἡ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὐτὴ *συνειληφυῖα υἱὸν ἐν ἡγῆρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. 37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. 38 Εἶπε δὲ Μαριάμ, Ἰδοῦ, ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστὰσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν Σόρεινῃν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, 40 καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν *Ἐλισάβετ. 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ

* 1:21 αυτον εν τω ναω | εν τω ναω αυτον CT † 1:22 ηδυνατο | εδυνατο CT ‡ 1:24 ελισταβητ | ελεισαβητ WH § 1:25 ο | — CT * 1:25 το | — CT † 1:26 υπο | απο CT ‡ 1:26 ναζαρετ | ναζαρεθ NA SBL SCR § 1:27 μεμνηστευμενην | εμνηστευμενην CT * 1:27 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 1:28 ο αγγελος | — CT ‡ 1:28 ευλογημενη σὺ ἐν γυναιξίν | — CT § 1:29 ιδουσα | — CT * 1:29 διεταραχθη ἐπι τῷ λογῷ αὐτοῦ | ἐπι τῷ λογῷ διεταραχθη CT † 1:31 συλληψη | συλληψη CT ‡ 1:32 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 1:34 εσται | εσται μοι ANT * 1:34 γινωσκω | γενωσκω TH † 1:35 γεννωμενον | γεννωμενον εκ σου SCR ‡ 1:36 ελισταβητ | ελεισαβητ WH § 1:36 συγγενης | συγγενης CT * 1:36 συνειληφουα | συνειληφεν CT † 1:36 γηρει | γηρα TR ‡ 1:37 τῷ θεῷ | τοῦ θεοῦ CT § 1:39 ορεινην | ορινην WH * 1:40 ελισταβητ | ελεισαβητ WH † 1:41 ἡ ελισταβητ τον ασπασμον της μαριας | τον ασπασμον της μαριας η ελισταβητ NA SBL TH | τον ασπασμον της μαριας η ελεισαβητ WH

αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου ἢ Ἐλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησε Ὁφωνῆ μεγάλη, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς *με; ⁴⁴ Ἴδου γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησε †τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

⁴⁶ Καὶ εἶπε Μαριάμ,

Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον,

⁴⁷ καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου.

⁴⁸ Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ.

Ἴδου γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

⁴⁹ Ὅτι ἐποίησέ μοι †μεγαλεῖα ὁ δυνατός,

καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

⁵⁰ Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς ὀφωνῶν

τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

⁵¹ Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ·

διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοοῖα καρδίας αὐτῶν.

⁵² Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων,

καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς.

⁵³ Πεινῶντας ἐπέπλησεν ἀγαθῶν,

καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενοὺς.

⁵⁴ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,

μνησθῆναι ἐλέους,

⁵⁵ καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ *εἰς τὸν αἰῶνα.

⁵⁶ Ἐμεινε δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ †ώσει μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.

⁵⁸ Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.

⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.

⁶⁰ Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται †Ἰωάννης.

⁶¹ Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἔστιν ὁ ἐν τῇ συγγενείᾳ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

⁶² Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι *αὐτόν.

⁶³ Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε, λέγων,

‡ 1:41 ελισαβητ | ελεισαβητ WH § 1:42 φωνη | κραυγη CT * 1:43 με | εμε CT † 1:44 το βρεφος εν αγαλλιασει | εν αγαλλιασει το βρεφος CT TR ‡ 1:49 μεγαλεια | μεγαλα CT § 1:50 γενεων | και γενεας CT * 1:55 εις τον αιωνα | εως αιωνος PCK † 1:56 ωσει | ως CT ‡ 1:57 ελισαβητ | ελεισαβητ WH § 1:59 ογδοη ημερα | ημερα τη ογδοη CT * 1:59 ηλθον | ηλθαν WH † 1:60 ιωαννης | ιωανης WH ‡ 1:61 ειπον | ειπαν CT § 1:61 εν τη συγγενεια | εκ της συγγενειας CT * 1:62 αυτον | αυτο CT

†Ιωάννης ‡εστὶ §τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. ⁶⁵ Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικούντας αὐτοῦ· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ *ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁶⁶ Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; †Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ‡προεφήτευσε, λέγων,

⁶⁸ Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ,

⁶⁹ καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν

ἐν §τῷ οἴκῳ *Δαυὶδ †τοῦ παιδὸς αὐτοῦ—

⁷⁰ καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων ‡τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ—

⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν,

καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν §μισούντων ἡμᾶς·

⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν,

καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,

⁷³ ὄρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν,

τοῦ δοῦναι ἡμῖν, ⁷⁴ ἀφόβως, ἐκ χειρὸς *τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας,

λατρεῦειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ †πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

⁷⁶ Καὶ ‡σύ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·

προπορεύσῃ γὰρ §πρὸ προσώπου Κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ·

⁷⁷ τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ

ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

⁷⁸ διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,

ἐν οἷς *ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,

⁷⁹ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,

τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ² Αὕτη *ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. ³ Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν †ιδίαν πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ

† 1:63 ιωαννης | ιωανης WH ‡ 1:63 εστι | εσται PCK § 1:63 το | — NA SBL WH * 1:65 ορεινη | ορινη WH † 1:66 και | και γαρ CT ‡ 1:67 προεφητευσε | επροφητευσε CT § 1:69 τω | — CT * 1:69 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 1:69 του | — CT ‡ 1:70 των | — CT § 1:71 μισουντων | μεισουντων TH * 1:74 των εχθρων ημων | εχθρων CT † 1:75 πασας τας ημερας της ζωης | πασαις ταις ημεραις CT ‡ 1:76 συ | συ δε CT § 1:76 προ προσωπου | ενωπιον CT * 1:78 επεσκεψατο | επισκεψεται CT * 2:2 η | — CT † 2:3 ιδιαν | εαντου CT

Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως †Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν §Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς *Δαυίδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ †μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί, οὕσῃ †ἐγκύω. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. 7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτόν ἐν §τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 Καὶ *ἰδοῦ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοῦ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει †Δαυίδ. 12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν †τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, §κείμενον ἐν *φάτνῃ. 13 Καὶ †ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ, αἰνούντων τὸν Θεόν, καὶ λεγόντων,

14 Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ,
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη·
ἐν ἀνθρώποις †εὐδοκία.

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, §καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες *εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν διῆ ἕως Βηθλέεμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. 16 Καὶ †ἦλθον σπεύσαντες, καὶ †ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. 17 Ἴδόντες δὲ §διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. 18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. 19 Ἡ δὲ *Μαριὰμ πάντα συνετῆρει τὰ ῥήματα ταῦτα, †συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 20 Καὶ †υπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνούντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν §ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν *αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ †συλληφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

‡ 2:4 ναζαρετ | ναζαρεθ NA SBL SCR § 2:4 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 2:4 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 2:5 μεμνηστευμενη αυτω γυναικι | εμνηστευμενη αυτω CT ‡ 2:5 εγκυω | ενκυω TH WH § 2:7 τη | — CT * 2:9 ιδου | — CT † 2:11 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 2:12 το | — WH § 2:12 κειμενον | και κειμενον CT * 2:12 φατνη | τη φατνη TR † 2:13 εξαιφνης | εξεφνης WH ‡ 2:14 ευδοκια 98.8% | ευδοκias CT 0.4% § 2:15 και οι ανθρωποι 97% | — CT 1.2% * 2:15 ειπον | ελαλουν CT † 2:16 ηλθον | ηλθαν CT ‡ 2:16 ανευρον | ανευραν NA SBL WH § 2:17 διεγνωρισαν | εγνωρισαν CT * 2:19 μαριαμ | μαρια SBL TH WH † 2:19 συμβαλλουσα | συνβαλλουσα WH ‡ 2:20 υπεστρεψαν | επεστρεψαν TR § 2:21 ημεραι | αι ημεραι ANT * 2:21 αυτον | το παιδιον ANT TR † 2:21 συλληφθηναι | συλλημφθηναι CT

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Σμωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ— 23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται— 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν *νόμῳ Κυρίου, Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο ἱεροσσοὺς περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν ΣἹερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα *Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ Πνεῦμα ἴην Ἅγιον ἐπ' αὐτόν. 26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο ὡς αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας *αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε,

29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ·

30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,

31 ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν·

32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν,

καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

33 Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· 35 καὶ σοῦ Σδε αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ— αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα *ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἐπτὰ ἀπὸ τῆς ἡπαρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὕτη χήρα Σὼς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων—ἡ οὐκ ἀφίστατο *ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Σἐν Ἱερουσαλήμ.

‡ 2:22 αυτων | αυτης SCR § 2:22 μωσεως | μωσσεως ANT CT * 2:24 νομο | τω νομο CT † 2:24 νεοσσοις | νοσοις CT ‡ 2:25 ην ανθρωπος | ανθρωπος ην CT § 2:25 ιερουσαλημ | ιεροσολυμοις ANT * 2:25 συμεων | σιμεων SCR † 2:25 ην αγιον | αγιον ην TR ‡ 2:26 η | η αν NA SBL WH | αν TH § 2:28 αυτο | αυτον ANT * 2:28 αυτου | — CT † 2:33 ιωσηφ και η μητηρ αυτου 96.1% | ο πατηρ αυτου και η μητηρ CT 0.5% ‡ 2:34 συμεων | σιμεων SCR § 2:35 δε | — WH * 2:36 ετη μετα ανδρος | μετα ανδρος ετη CT † 2:36 παρθενιας | παρθενιας TH ‡ 2:37 αυτη | αυτη ANT CT HF PCK § 2:37 ως | εως CT * 2:37 απο | — CT † 2:38 αυτη | — CT ‡ 2:38 κυριω | θεω CT § 2:38 εν | — CT

³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν *ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, †ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς †τὴν πόλιν §ἑαυτῶν *Ναζαρέτ. ⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο †πνεύματι, πληρούμενον †σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' §αυτοῦ.

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἐορτῇ τοῦ Πάσχα. ⁴² Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, *ἀναβάντων αὐτῶν †εἰς Ἱερουσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς, ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ οὐκ †ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν §ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς *συγγενέσι καὶ †ἐν τοῖς γνωστοῖς· ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες †αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, §ζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ Καὶ ἐγένετο, *μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. ⁴⁷ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ †πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἴδού, ὁ πατήρ σου †καγῶ ὀδυνώμενοι §ἐζητοῦμέν σε. ⁴⁹ Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ ἤδευτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με; ⁵⁰ Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς *Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα †ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

⁵² Καὶ Ἰησοῦς πρόεκοπτε †σοφία καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3

¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου *Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ †τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ †τετραρχοῦντος τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς §Αβιληνῆς *τετραρχοῦντος, ² †ἐπὶ †ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ §Ἰωάννην τὸν *Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν †τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρῦσσω

* 2:39 απαντα | παντα CT † 2:39 υπεστρεψαν | επεστρεψαν CT ‡ 2:39 την | — CT § 2:39 εαυτων | αυτων TR * 2:39 ναζαρετ | ναζαρεθ NA SBL SCR TH † 2:40 πνευματι | — CT ‡ 2:40 σοφιας | σοφια CT § 2:40 αυτο | αυτω PCK * 2:42 αναβαντων | αναβαινουτων CT † 2:42 εις ιεροσολυμα | — CT ‡ 2:43 εγνω ιωσηφ και η μητηρ | εγνωσαν οι γονεις CT § 2:44 εν τη συνοδια ειναι | ειναι εν τη συνοδια CT * 2:44 συγγενει | συγγενεσι CT † 2:44 εν | — CT ‡ 2:45 αυτον | — CT § 2:45 ζητουντες | αναζητουντες CT * 2:46 μεθ | μετα CT † 2:48 προς αυτον η μητηρ αυτου ειπε | ειπε προς αυτον η μητηρ αυτου CT ‡ 2:48 καγω | και εγω SBL WH § 2:48 εζητομεν | ζητομεν WH * 2:51 ναζαρετ | ναζαρεθ NA SBL SCR TH † 2:51 ταυτα | — NA TH WH ‡ 2:52 σοφια | εν τη σοφια NA | τη σοφια WH * 3:1 πιλατου | πειλατου TH WH † 3:1 τετραρχουντος | τετραρχουντος NA SBL WH ‡ 3:1 τετραρχουντος | τετραρχουντος NA SBL WH § 3:1 αβιληνης | αβειληνης WH * 3:1 τετραρχουντος | τετραρχουντος NA SBL WH † 3:2 επι | επ ANT TR ‡ 3:2 αρχιερεως | αρχιερων TR § 3:2 ιωαννην | ιωαννη WH * 3:2 ζαχαριου | του ζαχαριου TR † 3:3 την | — SBL TH WH

βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ⁴ ὥς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, †λέγοντος,

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου·
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
⁵ Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται,
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται·
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς Σειθθαῖαν,
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν *ποιήσομεν; ¹¹ Ἀποκριθεὶς δὲ †λέγει αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι †βαπτισθῆναι, καὶ Σείπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί *ποιήσομεν; ¹³ Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, †Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε †πρὸς αὐτούς, Μηδένα †διασεισητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὄψωνιόις ὑμῶν.

¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ *Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο †ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν υποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, †καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἄσβεστον.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο †τὸν λαόν· ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ *τετραρχῆς, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς

‡ 3:4 λεγοντος | — CT § 3:5 ευθειαν | ευθειας WH * 3:10 ποιησομεν | ποιησομεν CT HF † 3:11 λεγει | ελεγεν CT ‡ 3:12 βαπτισθηναι | βαπτισθηναι υπ αυτου PCK § 3:12 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 3:12 ποιησομεν | ποιησομεν CT HF † 3:14 και ημεις τι ποιησομεν | και ημεις τι ποιησομεν HF | τι ποιησομεν και ημεις CT ‡ 3:14 προς αυτους | αυτοις CT § 3:14 διασεισητε μηδε συκοφαντησητε | συκοφαντησητε μηδε διασεισητε ANT * 3:15 ιωαννου | ιωανου WH † 3:16 ο ιωαννης απασι λεγων | λεγων πασιν ο ιωαννης NA SBL TH | λεγων πασιν ο ιωαννης WH ‡ 3:17 και διακαθαριει ... συναξει | διακαθαραι ... συναγαγειν CT § 3:18 τον λαον | τω λαω PCK * 3:19 τετραρχης | τετραρχης NA SBL WH

γυναικὸς †τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, †καὶ κατέκλεισε τὸν Σίῳάννην ἐν *τῇ φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωματικῶς εἶδει †ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, †λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ Σευδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν *ὁ Ἰησοῦς †ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὧν —†ὡς ἐνομιζέτο— υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Σῆλί, ²⁴ τοῦ *Ματθάτ, τοῦ †Λευί, τοῦ †Μελχί, τοῦ Σῖαννά, τοῦ Ἰωσήφ, ²⁵ τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναοῦμ, τοῦ *Ἐσλί, τοῦ Ναγκαί, ²⁶ τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ †Σεμεί, τοῦ †Ἰωσήφ, τοῦ Σῖούδα, ²⁷ τοῦ *Ἰωανάν, τοῦ †Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ †Νηρί, ²⁸ τοῦ †Μελχί, τοῦ ΣΑδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ *Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἡρ, ²⁹ τοῦ †Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέξερ, τοῦ †Ἰωρείμ, τοῦ ΣΜατθάτ, τοῦ *Λευί, ³⁰ τοῦ †Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ †Ἰωανάν, τοῦ ΣΕλιακειίμ, ³¹ τοῦ Μελεᾶ, τοῦ *Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ †Ναθάν, τοῦ †Δαυίδ, ³² τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ ΣΩβήδ, τοῦ *Βοόζ, τοῦ †Σαλμών, τοῦ Ναασσών, ³³ τοῦ †Αμιναδάβ, τοῦ ΣΑράμ, τοῦ *Ἐσρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, ³⁴ τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ †Θάρα, τοῦ Ναχώρ, ³⁵ τοῦ †Σερούχ, τοῦ ΣΡαγαῦ, τοῦ *Φάλεγ, τοῦ Ἐβέρ, τοῦ Σαλά, ³⁶ τοῦ †Καϊνάν, τοῦ Ἀρφαξάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, ³⁷ τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ †Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ ΣΚαϊνάν, ³⁸ τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ.

† 3:19 του | φιλιππου του TR † 3:20 και | — TH WH § 3:20 ιωαννην | ιωανην WH * 3:20 τη | — CT † 3:22 ωσει | ως CT † 3:22 λεγουσαν | — CT § 3:22 ευδοκησα | ηυδοκησα TR * 3:23 ο | — CT † 3:23 ωσει ετων τριακοντα αρχομενος | αρχομενος ωσει ετων τριακοντα CT † 3:23 ως ενομιζετο υιος | υιος ως ενομιζετο CT § 3:23 ἦλι | ἦλει PCK TH | ἦλι NA SBL TR | ἦλει WH * 3:24 ματθατ | ματθαν ANT PCK | μαθθατ NA SBL † 3:24 λευι | λευει TH WH † 3:24 μελχι | μελχει TH WH § 3:24 ιαννα | ιωαννα ANT | ιανναι CT * 3:25 εσλι | εσλιμ ANT | εσλι TH WH † 3:26 σεμει | σεμει BYZ HF | σεμει ANT | σεμει NA SBL | σεμειν TH WH † 3:26 ιωσηφ | ιωσηχ ANT CT § 3:26 ιουδα | ιωδα ANT CT * 3:27 ιωσαναν | ιωαννα BYZ TR | ιωανναν ANT PCK † 3:27 νηρι | νηρει TH WH † 3:28 μελχι | μελχει TH WH § 3:28 αδδι | αδδει TH WH * 3:28 ελμωδαμ | ελμαδαμ CT † 3:29 ιωση | ιησου CT † 3:29 ιωρειμ | ιωριμ NA SBL § 3:29 ματθατ | μαθθατ CT * 3:29 λευι | λευει TH WH † 3:30 συμεων | σιμεων SCR † 3:30 ιωναν | ιωναμ CT PCK | ιωνα ANT § 3:30 ελιακειμ | ελιακιμ NA SBL * 3:31 μαιναν | μεναμ SCR | μεννα CT † 3:31 ναθαν | ναθαμ CT † 3:31 δαιιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 3:32 ωβηδ | ωβηδ NA TH | ωβηλ SBL WH * 3:32 βοοζ | βοος CT † 3:32 σαλμων | σαλα CT † 3:33 αμιναδαβ | αμιναδαβ του αδμιν NA SBL | αμιναδαβ του αδμειν TH | αδμειν WH § 3:33 αραμ | αραμ του ιωραμ ANT BYZ HF PCK | αρνι NA SBL | αρνει TH WH * 3:33 εσρωμ | εσρων WH † 3:34 θαρα | θαρρα BYZ HF PCK † 3:35 σερουχ | σαρουχ TR § 3:35 ραγαυ | ραγαβ PCK * 3:35 φαλεγ | φαλεκ ANT BYZ CT PCK TR † 3:36 καιναν | καιναμ CT † 3:37 ιαρεδ | ιαρετ CT § 3:37 καιναν | καιναμ NA SBL WH

4

1 Ἰησοῦς δὲ *Πνεύματος Ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι †εἰς τὴν ἔρημον, 2 ἡμέρας †τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, §υστερον ἐπέινασε. 3 *Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 Καὶ ἀπεκρίθη †Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, †λέγων, Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται §άνθρωπος, *ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτόν †ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ †ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον §ἐμοῦ, ἔσται *σοῦ †πάσα. 8 Καὶ ἀποκριθεὶς †αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, §Υπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· *γέγραπται,

†Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου,
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις,

9 †Καὶ ἤγαγεν αὐτόν εἰς §Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν *αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ †υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι

Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ,
τοῦ διαφυλάξαι σε·

11 †καί,

Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. 13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἄπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

* 4:1 πνευματος αγιου πληρης | πληρης πνευματος αγιου ANT CT PCK † 4:1 εἰς τὴν ἐρημον | ἐν τῇ ἐρημῳ CT † 4:2 τεσσαρακοντα | τεσερακοντα CT § 4:2 υστερον | — CT * 4:3 και ειπεν | ειπε δε CT † 4:4 ιησους προς αυτον | ο ιησους προς αυτον ANT | προς αυτον ο ιησους CT † 4:4 λεγων | — CT § 4:4 ανθρωπος | ο ανθρωπος BYZ CT TR * 4:4 αλλ ἐπὶ παντὶ ρηματι θεου 89.7% | ἀλλ ἐπὶ παντὶ ρηματι εκπορευομενω δια στοματος θεου ANT 7.2% | — CT 0.4% † 4:5 ο διαβολος εἰς ὄρος υψηλον | — CT † 4:6 εαν | αν SBL TH WH § 4:7 εμου | μου ANT TR * 4:7 σου | σοι PCK † 4:7 πασα | παντα TR † 4:8 αυτω ειπεν ο ιησους | ο ιησους ειπεν αυτω NA SBL WH § 4:8 υπαγε οπισω μου σατανα | — CT * 4:8 γεγραπται | γεγραπται γαρ ANT TR † 4:8 προσκυνησεις κυριον τον θεον σου | κυριον τον θεον σου προσκυνησεις ANT CT † 4:9 και ηγαγεν | ηγαγε δε CT § 4:9 ιερουσαλημ | ιεροσολυμα ANT * 4:9 αυτον | — CT † 4:9 υιος | ο υιος TR † 4:11 και | και οτι ANT CT TR

15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς Στήν *Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον †Ἡσαίου τοῦ προφήτου. Καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὔρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον,

18 Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ,
οὗ θεῖνεκεν ἔχρισέ με
*εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς·
ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν·
κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν,
καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.

20 Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν. 22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Ὁυχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; 23 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα *ἐν τῇ †Καπερναοῦμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 Εἶπε δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις †Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἑπὶ ἕτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο *λιμὸς μέγας ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν. 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη †Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς †Σάρεπτα τῆς Σιδωνός πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν *ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ †Νεεμὰν ὁ Σύρος. 28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ

§ 4:16 την | — CT * 4:16 ναζαρετ | ναζαρεθ SCR | ναζαρα CT † 4:17 ησαιου του προφητου | του προφητου ησαιου CT † 4:17 αναπτυσας | ανοιξας WH § 4:18 εινεκεν | ενεκεν TR * 4:18 ευαγγελισασθαι | ευαγγελιζεσθαι TR † 4:18 ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν | — CT † 4:20 εν τη συναγωγη οι οφθαλμοι | οι οφθαλμοι εν τη συναγωγη CT § 4:22 ουχ ουτος εστιν ο υιος ιωσηφ | ουχι υιος εστιν ιωσηφ ουτος CT * 4:23 εν τη | εις την CT † 4:23 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 4:25 ηλιου | ηλειου WH § 4:25 επι | — WH * 4:25 λιμος | λειμος TH † 4:26 ηλιας | ηλειας TH WH † 4:26 σαρεπτα | σαραπτα ANT § 4:26 σιδωνος | σιδωνιας ANT CT * 4:27 επι ελισαιου του προφητου εν τω ισραηλ | επι ελισαιου του προφητου εν τω ισραηλ ANT | εν τω ισραηλ επι ελισαιου του προφητου CT † 4:27 νεεμαν | ναιμαν CT † 4:29 οφρυος | της οφρυος TR

πόλις Σαυτῶν ὠκοδόμητο, * εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

³¹ Καὶ κατήλθεν εἰς †Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. ³² Καὶ ἐξεπλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, ³⁴ †λέγων, Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἐξελθε ἄπ' αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς * μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

³⁸ Ἀναστὰς δὲ †ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· †πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφήκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

⁴⁰ Δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου, ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας * ἐπιθείς †ἐθεράπευσεν αὐτούς. ⁴¹ Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, †κράζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι * ἐπεζήτησαν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελισασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι †εἰς τοῦτο †ἀπέσταλμαι. ⁴⁴ Καὶ ἦν κηρύσσων ἅ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

5

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ * τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς †παρὰ τὴν λίμνην †Γεννησαρέτ· ² καὶ εἶδε ἡ δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ * ἀλιεῖς

§ 4:29 αυτων ωκοδομητο | ωκοδομητο αυτων CT * 4:29 εις το | ωστε CT † 4:31 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 4:34 λεγων | — CT § 4:35 εξ | απ CT * 4:35 μεσον | το μεσον ANT CT TR † 4:38 εκ | απο CT † 4:38 πενθερα | η πενθερα TR § 4:40 παντες | απαντες NA SBL WH * 4:40 επιθεις | επιτιθεις ANT CT † 4:40 εθεραπευσεν | εθεραπευεν CT † 4:41 κραζοντα | κραυγαζοντα ANT BYZ NA SBL § 4:41 ο χριστος | — CT * 4:42 επεζητουں | εζητουں PCK TR † 4:43 εις | επι CT † 4:43 απεσταλμαι | απεσταλην CT § 4:44 εν ταις συναγωγαῖς της γαλιλαιας 92.8% | εις τας συναγωγας της ιουδαιας CT 0.8% | εις τας συναγωγας της γαλιλαιας ANT 0.7% * 5:1 του | και CT † 5:1 παρα | περι PCK † 5:1 γεννησαρετ | γενησαρετ PCK § 5:2 δυο πλοια | πλοια δυο WH * 5:2 αλιεις | αλειεις TH WH

†ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ³ Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Στοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. *Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. ⁴ Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς †ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιστάτα, δι' ὅλης Στῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω *τὸ δίκτυον. ⁶ Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν †πλήθος ἰχθύων πολὺ· †διερρήγγυτο δὲ Στὸ δίκτυον αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις *τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ †ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ Ἴδων δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασιν †Ἰησοῦ, λέγων, Ἐξελεθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνήρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε. ⁹ Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων Σῆ συνέλαβον. ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ *Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα †ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν. ¹¹ Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἄπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹² Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοῦ, ἀνήρ πλήρης λέπρας· Σκαὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. ¹³ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤσπαστο αὐτοῦ, *εἰπὼν, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· †ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ †προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε ΣΜωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι *ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐλθλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ δύνამις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι †αὐτούς. ¹⁸ Καὶ ἰδοῦ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ †κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ Σθεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ· ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες *ποίας

† 5:2 αποβαντες απ αυτων | απ αυτων αποβαντες CT † 5:2 απεπλυναν | επλυνον CT § 5:3 του | — CT * 5:3 και καθισας εδιδασκεν εκ του πλοιου | καθισας δε εκ του πλοιου εδιδασκε CT † 5:5 ο | — CT † 5:5 αυτω | — CT § 5:5 της | — CT * 5:5 το δικτυον | τα δικτυα CT † 5:6 πληθος ιχθυων | ιχθυων πληθος TR † 5:6 διερρηγγυτο | διερρησσετο NA SBL TH | διερρησσετο WH § 5:6 το δικτυον | τα δικτυα CT * 5:7 τοις | — CT † 5:7 ηλθον | ηλθαν WH † 5:8 ιησου | του ιησου TR § 5:9 η | ων NA SBL WH * 5:10 ιωαννην | ιωαννην WH † 5:10 ο | — WH † 5:11 απαντα | παντα CT § 5:12 και ιδων | ιδων δε NA WH * 5:13 ειπων | λεγων NA TH WH † 5:14 αλλα | αλλ NA²⁸ † 5:14 προσενεγκε | προσενεγκα PCK § 5:14 μωσης | μωσσης ANT CT * 5:15 υπ αυτου | — CT † 5:17 αυτους 98.4% | αυτον CT 0.9% † 5:18 κλινης | κλεινης TH § 5:18 θειναι | θειναι αυτον NA WH * 5:19 ποιας | πως PCK | δια ποιας TR

εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἴσῃ ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός; ²² Ἐπιγνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, *Ἐγειραι καὶ περιπάτει; ²⁴ Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας—εἶπε τῷ παραλελυμένῳ—Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ σκλινιδιὸν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' *ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. ²⁶ Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι ἴδωμεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνόματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. ²⁸ Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

²⁹ Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. ³⁰ Καὶ ἐγόγγυζον οἱ ὀγραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ *τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ³² Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

³³ Οἱ δὲ Σεῖπον πρὸς αὐτόν, *Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν; ³⁴ Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶ, ποιῆσαι ἑνηστεύειν; ³⁵ Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, *καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ

† 5:19 κλινιδιῳ | κλεινιδιῳ TH † 5:20 αυτω | — CT § 5:21 αφειναι αμαρτιας | αμαρτιας αφειναι CT * 5:23 εγειραι | εγειρε ANT CT † 5:24 εξουσιαν εχει ο υιος του ανθρωπου | ο υιος του ανθρωπου εξουσιαν εχει CT † 5:24 εγειραι | εγειρε ANT CT § 5:24 κλινιδιον | κλεινιδιον TH * 5:25 ο | ω PCK TR † 5:26 ειδομεν | ειδαμεν WH † 5:27 λευιν | λευειν TH WH § 5:28 απαντα | παντα CT * 5:28 ηκολουθησεν | ηκολουθει CT † 5:29 λευις | ο λευις TR | λευεις TH WH † 5:29 τελωνων πολυς | πολυς τελωνων CT § 5:30 γραμματεις αυτων και οι φαρισαιοι | φαρισαιοι και οι γραμματεις αυτων CT * 5:30 των | — BYZ TR † 5:31 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 5:32 αλλα | αλλ NA²⁸ § 5:33 ειπον | ειπαν CT * 5:33 δια τι | — CT † 5:33 ιωαννου | ιωανου WH † 5:34 δε | δε ιησους NA TH WH § 5:34 νηστευειν | νηστευσαι CT * 5:35 και | — PCK † 5:36 ιματιου καινου | απο ιματιου καινου σχισιας CT † 5:36 σχιζει | σχισει ANT CT

τῶ παλαιῷ οὐ ὁμοφωνεῖ * τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. ³⁸ Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, ἄμφότεροι συντηροῦνται. ³⁹ * Καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιὸν ἐυθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς ἄχρηστότερός ἐστιν.

6

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ * δευτεροπρῶτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυνας, καὶ ἤσθιον, ψάχοντες ταῖς χερσὶ. ² Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον * αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασιν; ³ Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαυὶδ, ὅποτε ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; ⁴ Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Κύριός ἐστιν * ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

⁶ Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. ⁷ Σπαρετήρουν * δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει ἴνα εὕρωσι ἑκατηγορίαν αὐτοῦ. ⁸ Αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, * καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἐγειρα, καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστάς ἔστη. ⁹ Εἶπεν * οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τι, Ἐξεστι σοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; ¹⁰ Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, Ἐκτεῖνον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησε καὶ ἠποκατεστάθη ἡ χεὶρ

§ 5:36 συμφωνει | συμφωνησει CT * 5:36 το | επιβλημα το TR | το επιβλημα το ANT CT
 † 5:37 νεος οινος | οινος ο νεος ANT CT † 5:38 αλλα | αλλ NA²⁸ § 5:38 και αμφοτεροι
 συντηρουνται 96.8% | — CT 1.1% * 5:39 και | — TH WH † 5:39 ευθεως | — CT † 5:39
 χρηστοτερος | χρηστος CT * 6:1 δευτεροπρωτω 91.1% | — CT 1.6% † 6:1 των | — CT
 † 6:1 τους σταχυνας και ησθιον | και ησθιον τους σταχυνας CT § 6:2 ειπον | ειπαν NA SBL
 WH * 6:2 αυτοις | — CT † 6:2 ποιειν εν | — CT † 6:3 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH
 WH § 6:3 οποτε | οτε NA TH WH * 6:3 οντες | — TH WH † 6:4 ελαβε και | λαβων
 CT † 6:4 και | — CT § 6:5 οτι | — CT * 6:5 ο υιος του ανθρωπου και του σαββατου |
 του σαββατου ο υιος του ανθρωπου CT † 6:6 και | — CT † 6:6 εκει ανθρωπος | ανθρωπος
 εκει CT § 6:7 παρετηρουν | παρετηρουντο CT * 6:7 δε | δε αυτον NA TH TR WH † 6:7
 εν | — PCK † 6:7 θεραπευσει | θεραπευει NA SBL WH § 6:7 κατηγοριαν | κατηγορειν
 CT * 6:8 και ειπε | ειπε δε CT † 6:8 ανθρωπω | ανδρι CT † 6:8 εγειραι | εγειρει ANT CT
 § 6:8 ο δε | και CT * 6:9 ουν | δε CT † 6:9 επερωτησω | επερωτω CT † 6:9 τι | ει
 CT § 6:9 τοις σαββασιν | τω σαββατω CT * 6:9 αποκτειναι | απολεσαι CT TR † 6:10
 αυτω | τω ανθρωπω TR † 6:10 εποιησε | εποιησεν ουτω PCK TR § 6:10 αποκατεσταθη |
 απεκατεσταθη CT

αὐτοῦ *ὕγινης ὡς ἡ ἄλλη. ¹¹ Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν †ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

¹² Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις *ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. ¹³ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, ¹⁴ Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Σῖακῶβον καὶ *Ἰωάννην, †Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, ¹⁵ †Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Σῖακῶβον *τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, ¹⁶ †Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν †Ἰσκαριώτην, ὃς §καὶ ἐγένετο προδότης.

¹⁷ Καὶ καταβάς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ *ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ †Σιδῶνος, οἱ †ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ οἱ §ὄχλουμένοι *ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, †καὶ ἐθεραπεύοντο. ¹⁹ Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος *ἐζήτηι ἄπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἴατο πάντας.

²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε,

Μακάριοι οἱ πτωχοί,
ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

²¹ Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν,

ὅτι χορτασθήσεσθε.

Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν,

ὅτι γελάσετε.

²² Μακάριοι ἐστε, ὅταν §μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἔνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ *Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ †ταῦτα γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁴ Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις,

ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ †ἐμπεπλησμένοι,

ὅτι πεινάσετε.

* 6:10 υγινης ως η αλλη | ως η αλλη ANT | — CT † 6:11 ποιησειαν | ποιησαιεν CT ‡ 6:12 εξηλθεν | εξελθειν αυτου CT § 6:14 ιακωβον | και ιακωβου CT * 6:14 ιωαννην | ιωαννη WH † 6:14 φιλιππον | και φιλιππον CT ‡ 6:15 ματθαιον | και μαθθαιου CT § 6:15 ιακωβου | και ιακωβου CT * 6:15 τον του | — CT † 6:16 ιουδαν | και ιουδαν CT ‡ 6:16 ισκαριωτην | ισκαριωθ CT § 6:16 και | — CT * 6:17 οχλος | οχλος πολυς CT † 6:17 σιδωνος | σειδωνος TH ‡ 6:17 ηλθον | ηλθαν WH § 6:18 οχλουμενοι | ενοχλουμενοι CT * 6:18 υπο | απο ANT BYZ CT † 6:18 και | — CT ‡ 6:19 εξητει | εξητουν CT § 6:22 μισησωσιν | μεισησωσιν TH * 6:23 χαρητε | χαιρετε TR † 6:23 ταυτα | τα αυτα ANT CT ‡ 6:25 εμπεπλησμενοι | εμπεπλησμενοι νυν CT

Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν,
ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

²⁶ *Οὐαὶ ὅταν †καλῶς ὑμᾶς εἶπωσιν †οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ὅσα ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁷ *Ἄλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς †μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, ὁμιλοῦσθε *ὕπερ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ Τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. ³⁰ Παντὶ †δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, †καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. ³³ †Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ *γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. ³⁴ Καὶ ἐὰν †δανείζητε παρ' ὧν †ἐλπίζετε ὀφίλαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ *γὰρ †ἁμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς †δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. ³⁵ Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ ὀφειλέτε, μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ *ὕψιστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ †Γίνεσθε †οὐκ οἰκτιρμονες, καθὼς *καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν †οἰκτιρμῶν ἐστί.

³⁷ †Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. Ὄχι καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· ³⁸ δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπεσμένον *καὶ σεσαλευμένον †καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Ὅτι γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

³⁹ Εἶπε *δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον ἵπεσοῦνται; ⁴⁰ Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον †αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ Τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² Ὁμοίως ἡ πῶς

§ 6:25 ὑμιν | — CT * 6:26 ουαι | ουαι ὑμιν TR † 6:26 καλωσ ὑμασ εἰπωσιν 75.2% | καλωσ εἰπωσιν ὑμασ PCK 21.8% | ὑμασ καλωσ εἰπωσιν NA 0.2% † 6:26 οἱ 59.8% | παντες οἱ ANT BYZ CT PCK TR 38.9% § 6:26 ταυτα | τα αυτα ANT CT * 6:27 αλλ | αλλα ANT BYZ NA²⁷ PCK SBL TH WH † 6:27 μισουσιν | μεισουσιν TH † 6:28 ὑμιν | ὑμασ CT PCK § 6:28 προσευχεσθε | και προσευχεσθε TR * 6:28 υπερ | περι CT † 6:30 δε τω | — CT † 6:31 και υμεις | — NA SBL WH § 6:33 και | και γαρ NA TH WH * 6:33 γαρ | — CT † 6:34 δανειζητε | δανισητε CT † 6:34 ελπιζετε | ελπιζητε SCR § 6:34 απολαβειν | λαβειν CT * 6:34 γαρ | — NA SBL WH † 6:34 αμαρτωλοι | οἱ αμαρτωλοι TR † 6:34 δανειζουσιν | δανιζουσιν CT § 6:35 δανειζετε | δανιζετε CT * 6:35 υψιστου | του υψιστου TR † 6:36 γινεσθε | γεινεσθε TH † 6:36 ουν | — CT § 6:36 οικτιρμονες | οικτειρμονες TH * 6:36 και | — SBL WH † 6:36 οικτιρμων | οικτειρμων TH † 6:37 και | — SCR § 6:37 μη | και μη CT * 6:38 και | — CT † 6:38 και | — CT † 6:38 υπερεκχυνομενον | υπερεκχυννομενον CT § 6:38 τω γαρ αυτω μετρω ω 90.2% | ω γαρ μετρω CT 1.1% * 6:39 δε | δε και CT † 6:39 πεσοῦνται | εμπεσοῦνται CT † 6:40 αυτου | — CT § 6:42 η | — NA SBL WH

δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις *ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

43 Οὐ γὰρ ἐστὶ δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· τοῦδὲ δένδρου σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου Στρυγῶσι σταφυλὴν. 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας *αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ ἄνθρωπου ἄνθρωπος τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τί ἐστὶν ὅμοιος· 48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, *ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλευσθαι αὐτήν· στεθεμελιώτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι *οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἢ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7

1 *Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ. 2 Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθῶν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 Οἱ δέ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ὧ Ἰσραὴλ τοῦτο· 5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε *πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ *εἰμι ἰκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· 7 διὸ

* 6:42 εκβαλειν το ... σου | το ... σου εκβαλειν CT † 6:43 ουδε | ουδε παλιν CT ‡ 6:44 γινωσκεται | γεινωσκεται TH § 6:44 τρυγωσι σταφυλην | σταφυλην τρυγωσιν CT * 6:45 αυτου | — NA TH WH † 6:45 ανθρωπος | — CT ‡ 6:45 θησαυρου της καρδιας αυτου | — CT § 6:45 του περισσευματος της | περισσευματος CT * 6:48 ος | ος και ANT † 6:48 πλημυρας | πλημυρης CT ‡ 6:48 προσερρηξεν | προσερρηξεν CT § 6:48 τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν | δια το καλως οικοδομησθαι αυτην CT * 6:49 οικιαν | την οικιαν PCK † 6:49 προσερρηξεν | προσερρηξεν CT ‡ 6:49 ευθεως | ευθους ANT CT § 6:49 επεσε | συνεπεσε CT * 7:1 επει δε | επειδη CT † 7:1 καπερναουμ | καφαρναουμ CT ‡ 7:2 εμελλε | ημελλε ANT CT TR § 7:4 παρεξει | παρεξη CT * 7:6 προς αυτον ο εκατονταρχος φιλους | φιλους ο εκατονταρχης CT † 7:6 ειμι ικανος | ικανος ειμι CT ‡ 7:6 υπο την στεγην μου | μου υπο την στεγην BYZ HF PCK

οὐδὲ ἑμαυτὸν ἤξιωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· Ὡς ἀλλ' εἰπέ λόγῳ, καὶ *ιαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁸ Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω ὑμῖν, οὔτε ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρὼν. ¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὑρὼν τὸν Σάσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν * τῷ ἐξῆς, ἔπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύετο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πόλει τῆς πόλεως, καὶ ἰδοῦ, ἐξεκομίζετο τεθνηδώς, Σιδίος μονογενῆς τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ *αὐτὴ χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἴσεν αὐτῇ. ¹³ Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. ¹⁴ Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Καὶ εἶπε, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ Ἐλαβε δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας Σεγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέπαστο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ *ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. ¹⁹ Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἐπεμψε πρὸς τὸν Στῆσοῦν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ *ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς Σάπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ *ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαίρισατο ἃ τὸ βλέπειν. ²² Καὶ ἀποκριθεὶς Σὸ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ εἶδτε καὶ ἠκούσατε· ἵνα τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· ²³ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν *ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς

§ 7:7 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH TR WH * 7:7 ιαθησεται | ιαθητω CT † 7:9 ουτε | ουδε ANT BYZ CT PCK TR ‡ 7:10 οι πεμφθεντες εις τον οικον | εις τον οικον οι πεμφθεντες CT § 7:10 ασθενουonta | — CT * 7:11 τω | τη BYZ PCK TR † 7:11 επορευετο | επορευθη CT ‡ 7:11 ικανοι 98.1% | — CT 1.1% § 7:12 υιος μονογενης | μονογενης υιος CT * 7:12 αυτη χηρα | αυτη ην χηρα BYZ CT | αυτη ην χηρα ANT TR † 7:12 συν | ην συν ANT CT SCR ‡ 7:16 παντας | απαντας TR § 7:16 εγηγερται | ηγερθη CT * 7:17 εν | — CT † 7:18 ιωαννη | ιωανναι TH | ιωανναι WH ‡ 7:19 ιωαννης | ιωαννης WH § 7:19 ιησουν | κυριον CT * 7:19 αλλον | ετερον ANT TH WH † 7:20 ειπον | ειπαν CT ‡ 7:20 ιωαννης | ιωαννης WH § 7:20 απεσταλκεν | απεστειλεν CT * 7:20 αλλον | ετερον ANT † 7:21 αυτη δε | εκεινη CT ‡ 7:21 το | — CT § 7:22 ο ιησους | — CT * 7:22 ιωαννη | ιωανναι TH | ιωανναι WH † 7:22 οτι | — ANT CT ‡ 7:22 χωλοι | και χωλοι ANT § 7:22 κωφοι | και κωφοι NA TH WH * 7:24 αγγελων | μαθητων ANT † 7:24 ιωαννου | ιωανου WH ‡ 7:24 τοις οχλοις | προς τους οχλους ANT CT TR

ὄχλοις περι Ἰωάννου, τί *ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαιμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ Ἀλλὰ τί †ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ Ἀλλὰ τί †ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ²⁷ Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται,

Ἰδού, Ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

²⁸ Λέγω * γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν †προφήτης †Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ Ἐμικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα *Ἰωάννου. ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

³¹ †Τίτι οὖν ὁμοίωσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίτι εἰσίν ὅμοιοι; ³² Ὅμοιοὶ εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοισι, *καὶ λέγουσιν,

Ἡὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνησαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.

³³ Ἐλήλυθε γὰρ *Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς †μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, *φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. ³⁵ Καὶ ἐδικαίωθη ἡ σοφία ἀπὸ †τῶν τεκνῶν αὐτῆς πάντων.

³⁶ Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἔανεκλίθη. ³⁷ Καὶ ἰδού, γυνὴ *ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν ἀμαρτωλός, †ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, ³⁸ καὶ σταῖσα ἔπαρά τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, *ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς

§ 7:24 ἰωαννου | ἰωανου WH * 7:24 ἐξεληλυθατε | ἐξηλθατε CT † 7:25 ἐξεληλυθατε | ἐξηλθατε CT † 7:26 ἐξεληλυθατε | ἐξηλθατε CT § 7:27 εγω | — CT * 7:28 γαρ | — CT † 7:28 προφητης | — CT † 7:28 ἰωαννου του βαπτιστου | ἰωαννου NA SBL TH | ἰωανου WH § 7:28 μικροτερος | μεικροτερος TH * 7:29 ἰωαννου | ἰωανου WH † 7:31 τιτι | ειπε δε ο κυριος τιτι TR † 7:32 και λεγουσιν | α λεγει CT § 7:32 ὑμιν | — CT * 7:33 ἰωαννης | ἰωαννης WH † 7:33 μητε αρτον εσθιων | μη εσθιων αρτον NA SBL TH | μη εσθων αρτον WH † 7:33 οινον πινων | πινων οινον CT § 7:34 εσθιων | εσθων WH * 7:34 φιλος τελωνων | τελωνων φιλος TR † 7:35 των τεκνων αυτης παντων | παντων των τεκνων αυτης CT † 7:36 την οικιαν | του οικον CT § 7:36 ανεκλιθη | κατεκλιθη CT * 7:37 εν τη πολει ητις ην | ητις ην εν τη πολει CT † 7:37 επιγνοουσα | και επιγνοουσα ANT BYZ CT PCK † 7:37 ανακειται | κατακειται CT § 7:38 παρα τους ποδας αυτου οπισω | οπισω παρα τους ποδας αυτου ANT CT * 7:38 ηρξατο βρεχειν τους ποδας αυτου τοις δακρυσι | τοις δακρυσιν ηρξατο βρεχειν τους ποδας αυτου CT

ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειψε τῷ μύρῳ.
 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων,
 Οὗτος, εἰ ἦν ἱερεὺς, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνὴ ἦτις
 ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστὶ. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
 εἶπε πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ ὤφθησι, Διδάσκαλε,
 εἰπέ. 41 Δύο *χρεωφειλέται ἦσαν ἑδαιεῖσθαι τινι· ὁ εἷς ὠφείλε δηνάρια
 πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 Μὴ ἐχόντων *δὲ αὐτῶν
 ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, Σειπέ, πλεῖον
 *αὐτὸν ἀγαπήσει; 43 Ἀποκριθεὶς ἰδὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι
 ὧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅρθῶς ἔκρινας. 44 Καὶ
 στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν
 γυναῖκα; Εἰσηλθὼν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἑπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ
 ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ
 *τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ'
 ἧς ἔεισηλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 Ἐλαίῳ τὴν
 κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ *μου τοὺς πόδας. 47 Οὐ
 χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε
 πολὺ· ὧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνται
 σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 Καὶ ἠρξάντο οἱ συνακακίμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς,
 Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν; 50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα,
 Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ
 κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ
 δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκες τινες αἱ ἦσαν θεραπευμέναι *ἀπὸ
 πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή,
 ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξελθλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
 Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν ἑαυτοῖς
 *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων
 πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς, 5 Ἐξῆλθεν ὁ σπεύρων τοῦ σπεῖραι τὸν
 σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,
 καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 Καὶ
 ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὸν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
 ἰκμάδα. 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφύεσαι αἱ

† 7:39 προφητης | ο προφητης WH ‡ 7:39 εγινωσκεν | εγεινωσκεν TH § 7:40 φησι
 διδασκαλε ειπε | διδασκαλε ειπε φησι CT * 7:41 χρεωφειλεται | χρεοφειλεται NA SBL TH |
 χρεοφειλεται WH † 7:41 δανειστη | δανιστη CT ‡ 7:42 δε | — CT § 7:42 ειπε | — CT
 * 7:42 αυτον αγαπησει | αγαπησει αυτον CT † 7:43 δε | — NA SBL WH ‡ 7:43 ο | — CT
 § 7:44 επι τους ποδας μου | μοι επι ποδας NA SBL WH | μοι επι τους ποδας TH * 7:44 της
 κεφαλης | — CT † 7:45 εισηλθον | εισηλθεν ANT ‡ 7:46 μου τους ποδας | τους ποδας μου
 BYZ CT * 8:2 απο | απο νοσων και μαστιγων και ANT † 8:3 ιωαννα | ιωανα WH ‡ 8:3
 σουσαννα | σωσαννα BYZ HF PCK § 8:3 αυτοις | αυτω ANT PCK TR * 8:3 απο | εκ CT
 † 8:6 επεσεν | κατεπεσεν CT ‡ 8:7 συμφυεσαι | συμφυεσαι TH WH

ἄκανθα ἀπέπειξαν αὐτό. ⁸ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν Σείς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, *λέγοντες, Τίς †εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη; ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

¹¹ Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. ¹² Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ †ἀκούοντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἶ, ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι Συσμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. ¹⁵ Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

¹⁶ *Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω †κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας †ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. ¹⁷ Οὐ γάρ ἐστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ †γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς *γὰρ ἐὰν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς †ἐὰν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ †Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ †ῆδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ *Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, †λεγόντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν *σε θέλοντες. ²¹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες †Σαυτόν.

²² *Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνῆχθησαν. ²³ Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ †Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ †ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι

§ 8:8 εἰς | ἐπι TR * 8:9 λεγοντες | — CT † 8:9 εἰη η παραβολη αυτη | αυτη εἰη η παραβολη CT † 8:12 ακουοντες | ακουσαντες ANT CT § 8:14 συμπνιγονται | συνπνιγονται TH WH * 8:16 ουδεις | ταυτα λεγων εφωναῖ ο εχων ωτα ακουειν ακουετω ουδεις PCK † 8:16 κλινης | κλεινης TH † 8:16 επιτιθησιν | τιθησιν CT § 8:17 γνωσθησεται | μη γνωσθη CT * 8:18 γαρ εαν | γαρ αν TR | αν γαρ CT † 8:18 εαν | αν CT TR † 8:19 παρεγενοντο | παρεγενετο CT § 8:19 ηδυνατο | εδυνατο PCK * 8:20 και απηγγελη | απηγγελη δε CT † 8:20 λεγοντων | — CT † 8:20 σε θελοντες | θελοντες σε NA TH WH § 8:21 αυτον | — CT * 8:22 και εγενετο | εγενετο δε CT † 8:24 προσελθοντες δε | και προσελθοντες PCK † 8:24 εγερθεῖς | διεγερθεῖς CT

τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἔστιν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

²⁶ Καὶ *κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν †Γαδαρηνῶν, ἣτις ἐστὶν †ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν †αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, *ὃς εἶχε δαιμόνια †ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ †ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, †καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. ²⁹ *Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηπάκει αὐτόν, καὶ †έδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ †διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὅπῃ τοῦ *δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ Ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, †λέγων, Τί σοὶ ἐστὶν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε, †Λεγεών, ὅτι *δαιμόνια πολλὰ εἰσηλθεν εἰς αὐτόν. ³¹ Καὶ †παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν †βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ †παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου *εἰσηλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη.

³⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ †γεγεννημένον ἔφυγον, †καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ †ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ *εὔρον καθήμενον τὸν ἀνθρώπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια †ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονουῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς †καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. ³⁷ Καὶ †ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν *Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς †τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ †Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ †ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν

§ 8:25 εστιν | — CT * 8:26 κατεπλευσαν | κατεπλευσεν ANT † 8:26 γαδαρηνων | γερασηνων CT † 8:26 αντιπεραν | αντιπερα ANT CT § 8:27 αυτω | — CT * 8:27 ος ειχε | εχων NA SBL WH † 8:27 εκ χρονων ικανων και 97.9% | και χρονω ικανω CT 0.8% † 8:27 ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο | ουκ ενεδυσατο ιματιον CT § 8:28 και | — CT * 8:29 παρηγγειλε | παρηγγελλε SBL ST WH † 8:29 εδεσμειτο | εδεσμευετο CT † 8:29 διαρρησων | διαρησων TH WH § 8:29 υπο | απο WH * 8:29 δαιμονος | δαιμονιου CT † 8:30 λεγων | — CT † 8:30 εστιν ονομα | ονομα εστιν CT § 8:30 λεγειων | λεγιων CT * 8:30 δαιμονια πολλα εισηλθεν | εισηλθε δαιμονια πολλα CT † 8:31 παρεκαλει | παρεκαλουν CT SCR † 8:32 βοσκομενων | βοσκομενη CT § 8:32 παρεκαλουν | παρεκαλεσαν CT * 8:33 εισηλθον | εισηλθεν TR † 8:34 γεγεννημενον | γεγονος CT † 8:34 και | και απελθοντες TR § 8:35 ηλθον | ηλθαν WH * 8:35 ευρον | ευραν WH † 8:35 εξεληλυθει | εξηλθεν CT † 8:36 και | — ANT CT § 8:37 ηρωτησαν | ηρωτησεν CT * 8:37 γαδαρηνων | γερασηνων CT † 8:37 το | — CT † 8:38 εδεετο | εδειτο CT

αὐτῷ. Ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, ³⁹ Ὑπόστρεψε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα *ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπήλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁰ †Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ Καὶ ἰδοῦ, ἦλθεν ἀνὴρ ὃν ὄνομα Σίϊάειρος, καὶ *αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας †τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ *αὕτη ἀπέθνησκειν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπιπνον αὐτόν. ⁴³ Καὶ γυνὴ οὗσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις Σιατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν *ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος †καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, †καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ⁴⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἦψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν Σέξελθουσιν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν *αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, †Θάρσει, †θυγάτερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

⁴⁹ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων Σαὐτῷ ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· *μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, †λέγων, Μὴ φοβοῦ· μόνου †πίστευε, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ Σελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν *οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ †Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² Ἐκκλιον δὲ πάντες, καὶ ἐκάθοντο αὐτῇ. Ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ Αὐτὸς δὲ Σέκβαλων ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε λέγων, Ἦ παῖς, *ἐγείρου. ⁵⁵ Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδεὶν εἰπεῖν τὸ γεγονός.

§ 8:38 ο ιησους | — CT * 8:39 εποιησε σοι | σοι εποιησεν CT † 8:40 εγενετο δε εν | εν δε CT † 8:40 υποστρεψαι | υποστρεφειν CT § 8:41 ιαιρος | ιαιρος NA SBL * 8:41 αυτος | ουτος CT † 8:41 του | — TH WH † 8:42 αυτη | αυτη BYZ NA SBL WH § 8:43 ιατροις ... βιον | εις ιατρους ... βιον TR | ιατροις ... βιον αυτης TH | — WH * 8:43 υπ | απ CT † 8:45 και οι μετ αυτου | και οι συν αυτω ANT TH | — NA SBL WH † 8:45 και λεγεις τις ο αψαμενος μου | — CT § 8:46 εξελθουσιν | εξελθουσιαν CT * 8:47 αυτω | — CT † 8:48 θαρσει | — CT † 8:48 θυγατερ | θυγατηρ CT § 8:49 αυτω | — CT * 8:49 μη | μηκει CT † 8:50 λεγων | — CT † 8:50 πιστευε | πιστευσον CT § 8:51 ελθων | εισελθων TR * 8:51 ουδενα | τινα συν αυτω CT † 8:51 ιωαννην και ιακωβον | ιακωβον και ιωαννην TR | ιωαννην και ιακωβον WH † 8:52 ουκ 88.5% | ου γαρ CT 11.3% § 8:54 εκβαλων εξω παντας και | — CT * 8:54 εγειρου | εγειρε CT

9

1 *Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς ἰδῶδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρῦσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. 3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ὤρους, μήτε πῆραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἄνα δύο χιτῶνας ἔχειν. 4 Καὶ εἰς ἣν ἴαν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 Καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ ὀδεῶνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης *καὶ τὸν κοινορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἴαποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ’ αὐτούς. 6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετραρχὴς τὰ ῥινομένα *ὑπ’ αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν. 8 ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι *Ἡλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ ὅτι Προφῆτης εἶς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 9 *Καὶ εἶπεν Ἡρώδης, *Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζητεῖ ἰδεῖν αὐτόν.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησε κατ’ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαιῖδαν. 11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ *δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἴατο.

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἦρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Απόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλω κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσι, καὶ εὐρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὥδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. 13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ἡμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθυεὶς δύο, εἰ μὴ τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτου βρώματα. 14 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας

* 9:1 συγκαλεσάμενος | συγκαλεσάμενος WH † 9:1 δωδεκα | δωδεκα μαθητας αυτου ANT TR ‡ 9:2 τους ασθενουντας 97.3% | τους ασθενεις NA SBL TH 1.3% | — WH 0.1% § 9:3 ραβδους | ραβδον CT * 9:3 ανα 98.9% | — TH WH 1% † 9:4 αν | — PCK ‡ 9:5 εαν | αν CT TR § 9:5 δεξωνται | δεχωνται CT * 9:5 και | — CT † 9:5 αποτιναξατε | αποτινασσετε NA SBL WH | αποτινασσετε TH ‡ 9:7 τετραρχης | τετραρχης NA SBL WH § 9:7 γινομενα | γεινομενα TH * 9:7 υπ αυτου | — CT † 9:7 ιωαννης | ιωαννης WH ‡ 9:7 εγηγερται | ηγερθη CT § 9:7 νεκρων | των νεκρων ANT * 9:8 ηλιας | ηλειας TH WH † 9:8 εις | τις ANT CT ‡ 9:9 και ειπεν | ειπε δε CT § 9:9 ηρωδης | ο ηρωδης ANT SBL TR WH * 9:9 ιωαννην | ιωαννη WH † 9:9 εγω | — CT ‡ 9:10 τοπον ερημον πολεως καλουμενης | πολιν καλουμενην CT § 9:10 βηθσαιδαν | βηθσαιδα ANT CT PCK TR * 9:11 δεξαμενος | αποδεξαμενος CT † 9:11 ιατο | ιασατο ANT ‡ 9:12 κλινειν | κλεινειν TH § 9:12 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 9:12 απελθοντες | πορευθεντες ANT CT † 9:12 τους | — CT ‡ 9:13 υμεις φαγειν | φαγειν υμεις WH § 9:13 ειπον | ειπαν CT * 9:13 πεντε αρτοι | αρτοι πεντε CT † 9:13 ιχθυες δυο | δυο ιχθυες TR ‡ 9:13 αγορασωμεν | αγορασομεν ANT PCK § 9:14 πεντακισχιλιοι | πεντακισχειλιοι TH

*ἀνὰ πεντήκοντα. ¹⁵ Καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ †ἀνέκλιναν ἅπαντας. ¹⁶ Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς †παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ Καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνησαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπρωῶτησεν αὐτούς, λέγων, Τίνα με Σλέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; ¹⁹ Οἱ δὲ ἀποκριθέντες *εἶπον, †Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ †Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; †Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.

²¹ Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδεὶν *εἰπεῖν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ †ἀναστῆναι.

²³ Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου †ἐλθεῖν, †ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν *αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ Ὅς γὰρ †ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ²⁶ Ὅς γὰρ †ἂν ἐπαισχυθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τούτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες τῶν Σῶδε *ἐστῶτων, οἱ οὐ μὴ †γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, †καὶ παραλαβὼν †Πέτρον καὶ *Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστραπτῶν. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν †Μωσῆς καὶ †Ἡλίας, ³¹ οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἕξοδον αὐτοῦ ἣν †ἐμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνω· διαγρηγορήσαντες δὲ *εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπε †Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν,

* 9:14 ανα | ωσει ανα CT † 9:15 ανεκλιναν | κατεκλιναν CT † 9:16 παρατιθεναι | παραθειναι ANT CT § 9:18 λεγουσιν οι οχλοι | οι οχλοι λεγουσιν SBL TH WH * 9:19 ειπον | ειπαν CT † 9:19 ιωαννην | ιωαννη WH † 9:19 ηλιαν | ηλειαν TH WH § 9:20 αποκριθεις δε ο πετρος | αποκριθεις δε πετρος PCK | πετρος δε αποκριθεις CT * 9:21 ειπειν | λεγειν ANT CT † 9:22 αναστηναι | εγερθηναι ANT BYZ CT HF PCK TR † 9:23 ελθειν | ερχεσθαι ANT CT § 9:23 απαρνησασθω | αρνησασθω CT * 9:23 αυτου | αυτου καθ ημεραν ANT CT TR † 9:24 εαν | αν ANT CT TR † 9:26 αν | εαν ANT § 9:27 ωδε | αυτου CT * 9:27 εστωτων | εστηκωτων ANT CT TR † 9:27 γευσωνται | γεουσονται TR † 9:28 και | — TH WH § 9:28 πετρον | τον πετρον ANT TR * 9:28 ιωαννην | ιωαννη WH † 9:30 μωσης | μωσης ANT CT † 9:30 ηλιας | ηλειας TH WH § 9:31 εμελλε | ημελλε NA SBL WH * 9:32 ειδον | ειδαν WH † 9:33 πετρος | ο πετρος ANT CT PCK TR

Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν Μωσῆ, καὶ μίαν ΣΗλίᾳ· μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. ³⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ *ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ †ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ †ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν *ἐωράκασιν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ †ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήνητησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου †ανεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, Σέπιβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής *ἐστί μοι. ³⁹ καὶ ἰδοῦ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ †ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἄφρονι, καὶ †μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. ⁴⁰ Καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα Σέκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε *τὸν υἱόν σου ὧδε. ⁴² Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς †ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ⁴⁴ Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

⁴⁶ Εἰσηήθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς †ιδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος Σπαιδίῳ, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅς *ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς †ἐὰν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστειλαντά με· ὁ γὰρ †μικρότερος ἐν πᾶσιν Σὺμῖν ὑπάρχων οὗτος *ἔσται μέγας.

⁴⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ †ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, Σεῖδομέν τινα *ἐπὶ τῷ

‡ 9:33 μιαν μωση | μιαν μωσει BYZ PCK | μωσει μιαν TR | μιαν μωσει ANΤ CT § 9:33 ηλια | ηλεια TH WH * 9:34 επεσκιασεν | επεσκιαζεν CT † 9:34 εκεινους εισελθειν | εισελθειν εκεινους ANΤ | εισελθειν αυτους CT ‡ 9:35 αγαπητος | εκλελεγμενος CT § 9:36 ο | — CT * 9:36 εωρακασιν | εωρακαν CT † 9:37 εν | — CT ‡ 9:38 ανεβοησε | εβοησε CT § 9:38 επιβλεψαι | επιβλεψον ANΤ BYZ PCK TR * 9:38 εστι μοι | μοι εστι ANΤ CT † 9:39 εξαιφνης | εξεφνης WH ‡ 9:39 μογισ | μολις WH § 9:40 εκβαλωσιν | εκβαλλωσιν TR * 9:41 τον υιον σου ωδε | ωδε τον υιον σου CT TR † 9:43 εποησεν ο ιησους | εποει CT ‡ 9:47 ιδων | ειδως CT § 9:47 παιδιου | παιδιον CT * 9:48 εαν | αν SBL TH WH † 9:48 εαν | αν CT ‡ 9:48 μικροτερος | μεικροτερος TH § 9:48 υμιν | υμων PCK * 9:48 εσται | εστι ANΤ CT † 9:49 ο | — CT ‡ 9:49 ιωαννης | ιωανης WH § 9:49 ειδομεν | ειδαμεν WH * 9:49 επι | εν CT

ὄνοματί σου ἐκβάλλοντα †δαιμόνια· καὶ †ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ §Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν *ὁ Ἰησοῦς, Μὴ †κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ὁδοῦ ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς *τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορευέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου †αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην †Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῶ. ⁵³ Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ Ἴδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ *αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ †Ἰωάννης εἶπον, Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ †τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, *ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησε; ⁵⁵ Στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, †καὶ εἶπεν, Οὐκ οἶδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. ⁵⁶ †ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου *ἂν ἀπέρχῃ, †Κύριε. ⁵⁸ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασηκώσουσι· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν †κλιῆν. ⁵⁹ Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολουθεῖ μοι. Ὁ δὲ εἶπε, Ἐκύριε, ἐπίτρεψόν μοι *ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ⁶¹ Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² Εἶπε δὲ †ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Οὐδεὶς, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα †αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν *εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

10

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος *καὶ ἑτέρους †ἐβδομηκόντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνά †δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πάσαν πόλιν

† 9:49 δαιμονια | τα δαιμονια TR † 9:49 εκωλυσαμεν | εκωλυομεν CT § 9:50 και ειπε | ειπε δε CT * 9:50 ο | — WH † 9:50 κωλυετε | κωλυετε ου γαρ εστι καθ υμων ANT † 9:50 ημων υπερ ημων | υμων υπερ υμων ANT CT § 9:51 αναληψεως | αναληψεως CT * 9:51 το προσωπον αυτου εστηριξε | εστηριξε το προσωπον αυτου ANT | το προσωπον εστηρισε CT † 9:52 αυτου | εαυτου PCK † 9:52 σαμαρειτων | σαμαριτων NA SBL § 9:52 ωστε | ως CT * 9:54 αυτου | — CT † 9:54 ιωαννης | ιωαννης WH † 9:54 ειπον | ειπαν CT § 9:54 του | — ANT * 9:54 ως και ηλιας εποιησε 96.8% | — CT 1% † 9:55 και ειπεν ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις 43.8% | και ειπεν ουκ οιδατε ποιου πνευματος εστε υμεις ANT 9.6% | — BYZ CT 24.8% † 9:56 ο γαρ υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι 50.7% | ο υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι ANT 10.4% | — BYZ CT 25.9% § 9:57 εγενετο δε | και CT * 9:57 αν | εαν ANT BYZ CT † 9:57 κυριε | — CT † 9:58 κλινη | κλεινη TH § 9:59 κυριε | — WH * 9:59 απελθοντι πρωτον | πρωτον απελθοντι TH WH † 9:60 ο ιησους | — CT † 9:62 ο ιησους προς αυτον | προς αυτον ο ιησους NA TH TR WH † ο ιησους SBL § 9:62 αυτου | — NA SBL WH * 9:62 εις την βασιλειαν | τη βασιλεια CT * 10:1 και | — NA TH WH † 10:1 εβδομηκοντα | εβδομηκοντα δυο NA SBL WH † 10:1 δυο | δυο δυο NA SBL WH

καὶ τόπον οὐ⁷ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ² Ἐλεγεν * οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως †ἐκβάλη ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ Ὑπάγετε· ἰδοὺ, †ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ Μὴ βαστάζετε ἄβραμντιον, μὴ πῆραν, *μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ Εἰς ἣν δ' ἂν †οἰκίαν εἰσερχήσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ Καὶ ἐὰν †ἢ ἐκεῖ θυῖος εἰρήνης, *ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς †ανακάμψει. ⁷ Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, †ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἅγιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἔστι. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ Καὶ εἰς ἣν *ἂν πόλιν εἰσερχήσθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν †εἰσερχήσθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξεληθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε, ¹¹ Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν †ἐκ τῆς πόλεως, ἑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο *γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν †ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ¹² †Λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹³ Οὐαὶ σοι, Σχοραζίν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ *Σιδῶνι †εγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ †καθήμεναι μετενόησαν. ¹⁴ Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. ¹⁵ Καὶ σύ, *Καπερναοὺμ, †ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως †Ἄβου ἑκαταβιβασθήσῃ.

¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ *ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ Ἰδοὺ, †δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ †ἀδικήσῃ. ²⁰ Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·

§ 10:1 εμελλεν | ημελλεν ANT CT * 10:2 ουν | δε CT † 10:2 εκβαλη εργατας | εκβαλλη εργατας TR | εργατας εκβαλη CT † 10:3 εγω | — CT § 10:4 βαλαντιον | βαλλαντιον ANT CT * 10:4 μηδε | μη CT PCK † 10:5 οικιαν εισερχησθε | εισελθητε οικιαν CT † 10:6 η εκει | μεν η εκει PCK TR | εκει η NA WH § 10:6 υιος | ο υιος SCR * 10:6 επαναπαυσεται | επαναπαυσεται CT † 10:6 ανακαμψει | επανακαμψει ANT † 10:7 εσθιοντες | εσθοντες WH § 10:7 εστι | — CT * 10:8 αν | δ αν PCK TR † 10:10 εισερχησθε | εισελθητε CT † 10:11 εκ | απο ANT § 10:11 υμων | υμων εις τους ποδας ημων ANT | υμων εις τους ποδας CT * 10:11 γινωσκετε | γεινωσκετε TH † 10:11 εφ υμας | — CT † 10:12 λεγω | λεγω δε ANT TR § 10:13 χοραζιν | χωραζιν PCK TR | χοραζειν TH WH * 10:13 σιδωνι | σειδωνι TH † 10:13 εγενοντο | εγενηθησαν CT † 10:13 καθημεναι | καθημενοι ANT CT § 10:14 σιδωνι | σειδωνι TH * 10:15 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 10:15 η εως του ουρανου υψωθεισα | μη εως ουρανου υψωθησθαι CT † 10:15 αβου | του αβου CT § 10:15 καταβιβασθησθαι | καταβησθαι NA WH * 10:17 εβδομηκοντα | εβδομηκοντα δυο NA SBL WH † 10:19 διδωμι | δεδωκα CT † 10:19 αδικησθαι | αδικησει SCR WH

χαίρετε ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν *ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο †τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Naί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως †ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

²² Ὡς καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε, Πάντα *μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς †γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ †ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

²³ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφητῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ †εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδοῦ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, *καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης †τῆς καρδίας σου, καὶ †ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ †ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ *ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς †σεαυτόν.

²⁸ Εἶπε δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθη· τοῦτο ποιεῖ, καὶ ζήσῃ.

²⁹ Ὁ δὲ θέλων †δικαιοῦν ἑαυτόν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον; ³⁰ Ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπος τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς *Ἱεριχῶ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπήλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ †τυγχάνοντα. ³¹ Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκεῖνη· καὶ ἰδὼν αὐτόν ἀντιπαρῆλθεν. ³² Ὁμοίως δὲ καὶ †Λευίτης †γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε.

³³ *Σαμαρεῖτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν †αὐτόν ἐσπλαγγνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδρασε ἐὰν τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβίβασας δὲ αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον †ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν ὄσδο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν *αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ

§ 10:20 δε | δε μαλλον TR * 10:20 εγραφη | εγγεγραπται NA SBL | ενγεγραπται TH WH † 10:21 τω πνευματι ο ιησους 92.4% | εν τω πνευματι τω αγιω NA 0.2% | τω πνευματι τω αγιω SBL TH WH 0.1% † 10:21 εγενετο ευδοκια | ευδοκια εγενετο CT § 10:22 και στραφεις προς τους μαθητας ειπε 76.1% | — CT SCR 9.5% * 10:22 μοι παρεδοθη | παρεδοθη μοι TR † 10:22 γινωσκει | επιγινωσκει ANT | γινωσκει TH † 10:22 εαν | αν WH § 10:24 ειδον | ειδαν CT * 10:25 και | — CT † 10:27 της | — WH † 10:27 εξ ολης της ψυχης | εν ολη τη ψυχη CT § 10:27 εξ ολης της ισχυος | εν ολη τη ισχυι CT * 10:27 εξ ολης της διανοιας | εν ολη τη διανοια CT † 10:27 σεαυτον | εαυτον ANT † 10:29 δικαιοσυνη | δικαιοσυνη CT § 10:30 δε | — NA TH WH * 10:30 ιεριχω | ιεριχω TH WH † 10:30 τυχανοντα | — CT † 10:32 λευιτης | λευειτης TH WH § 10:32 γενομενος | — SBL TH WH * 10:33 σαμαρειτης | σαμαριτης NA SBL † 10:33 αυτον | — CT † 10:35 εξελθων | — CT § 10:35 δυο δηναρια εδωκε | εδωκε δυο δηναρια NA * 10:35 αυτω | — CT

ἐπανέρχῃσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ Τίς τοῦτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές; ³⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

³⁸ *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, †καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν †εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. ³⁹ Καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Ἑμαρία, *ἣ καὶ †παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ †Ἰησοῦ ἤκουε ἁπλῶς τὸν λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με *κατέλειπε διακονεῖν; †εἶπε δὲ αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ †εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ ἄσπαστος ἐστὶν ὁ λόγος πολλὰ. ⁴² *ἐνός δὲ ἐστὶ χρεία· †Μαρία †δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἁπ' αὐτῆς.

11

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ *Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε,

Πάτερ †ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

†Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

†Γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

³ Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν.

⁴ Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν,

καὶ γὰρ αὐτοὶ *ἀφίεμεν παντὶ †ὀφείλουσι ἡμῖν.

Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

†ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

⁵ Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ ἑκείνη αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,

† **10:36** ουν | — CT † **10:36** πλησιον δοκει σοι | δοκει σοι πλησιον TR § **10:37** ουν | δε CT

* **10:38** εγενετο δε εν | εν δε CT † **10:38** και | — CT † **10:38** εις τον οικον αυτης 98.2%

| εις την οικιαν TH WH 0.5% | — NA SBL 0.2% § **10:39** μαρια | μαριαμ CT * **10:39** η | —

TH † **10:39** παρακαθισασα παρα | παρακαθεσθεισα προς CT † **10:39** ιησου | κυριου NA

WH § **10:39** τον λογον | των λογων PCK * **10:40** κατελειπε | κατελιπε ANT NA PCK TR

† **10:40** ειπε | ειπον WH † **10:41** ειπεν αυτη ο ιησους | ο ιησους ειπεν αυτη PCK | ειπεν

αυτη ο κυριος CT § **10:41** τυρβαζη | θορυβαζη CT * **10:42** ενος δε εστι χρεια | ολιγων

δε εστι χρεια η ενος SBL WH † **10:42** μαρια | μαριαμ CT † **10:42** δε | γαρ CT § **10:42**

απ | — CT * **11:1** ιωαννης | ιωανης WH † **11:2** ημων ο εν τοις ουρανοις | — CT † **11:2**

ελθετω | ελθατω WH § **11:2** γενηθητω θελημα σου ως εν ουρανω και επι της γης | — CT

* **11:4** αφιεμεν | αφιομεν CT † **11:4** οφειλonti | τω οφειλonti ANT † **11:4** αλλα ρυσαι

ημας απο του πονηρου | — CT § **11:5** ειπη | ερει ANT

6 ἐπειδὴ * φίλος παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη, Μὴ μοι κόπους παρέχε· ἦδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι †αὐτοῦ φίλον, διὰ γε τὴν †ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον χρήζει. 9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει· καὶ τῷ κρούοντι *ἀνοιγήσεται. 11 Τίνα δὲ †υμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς †ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; †Ἡ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ὀπιδώσει αὐτῷ; 12 †Ἡ καὶ *ἐὰν αἰτήσῃ ὄφιν, †μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; 13 Εἰ οὖν ὑμεῖς †πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε ὀδοματὰ ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μάλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα *Ἅγιον τοῖς αἰτούσιν αὐτόν;

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, †καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ †εθαύμασαν οἱ ὄχλοι. 15 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ὀείπον, Ἐν *Βεελζεβούλ †ἄρχονται τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 16 Ἐτεροὶ δὲ πειράζοντες σημεῖον †παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. 17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. 18 Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ὅτι λέγετε ἐν ὀΒεελζεβούλ *ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν †Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι †ἐκβάλλουσι; Διὰ τοῦτο ὀκριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. 20 Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ *ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 21 Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 22 ἐπὶ δὲ †ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἔπεποιθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶ· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται

* 11:6 φίλος | φίλος μου ANT CT TR † 11:8 αὐτου φίλον | φίλον αὐτου CT † 11:8 ἀναίδειαν | ἀναίδειαν WH § 11:8 ὄσον | ὄσων ANT CT TR * 11:10 ἀνοιγησεται | ἀνοιγησεται ANT † 11:11 ὡμων | ἐξ ὡμων ANT CT † 11:11 ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτω ἢ καὶ ἰχθυν μὴ | ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτω εἰ καὶ ἰχθυν μὴ TR | ἰχθυν καὶ NA SBL TH | ἰχθυν μὴ WH § 11:11 ἐπιδώσει αὐτω | αὐτω ἐπιδώσει CT * 11:12 ἐαν αἰτησῃ | αἰτησῃ CT † 11:12 μὴ | — CT † 11:13 πονηροὶ ὑπαρχοντες | ὑπαρχοντες πονηροὶ ANT § 11:13 ὄδοματα ἀγαθα | ἀγαθα ὄδοματα TR * 11:13 ἄγιον | ἀγαθον ANT † 11:14 καὶ αὐτο ἦν 93.7% | — SBL TH WH 1.6% † 11:14 ἐθαυμασαν | ἐθαυμαζον ANT § 11:15 εἰπον | εἰπαν WH * 11:15 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH † 11:15 ἄρχονται | τω ἀρχονται ANT CT † 11:16 παρ αὐτου ἐζητουν ἐξ οὐρανοῦ | ἐξ οὐρανοῦ ἐζητουν παρ αὐτου CT § 11:18 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH * 11:18 ἐκβαλλειν με | με ἐκβαλλειν ANT † 11:19 βεελζεβουλ | βεεζεβουλ WH † 11:19 ἐκβαλλουσι | ἐκβαλλουσι ANT § 11:19 κριται ὡμων αὐτοι | κριται αὐτοι ὡμων PCK | αὐτοι κριται ὡμων ANT | αὐτοι ὡμων κριται CT * 11:20 ἐκβαλλω | ἐγω ἐκβαλλω NA WH † 11:22 ο | — CT

δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει ὀσσεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ ἐλθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις ὁ γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ Αὐτὸς δὲ εἶπε, *Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρὰ ἐστὶ· σημεῖον ὀσπεζιθεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ τοῦ προφήτου. ³⁰ Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωῆς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰσολομῶνος ὤδε. ³² Ἄνδρες Νινευεῖ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωῆ, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωῆ ὤδε.

³³ Οὐδεὶς ὀδε λύχνος ἄσπας εἰς κρύπτῃν τίθησιν, τούδε ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ³⁴ Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστὶν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἤρῳα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ Ὁ δὲ Φαρισαῖὸς ἰδὼν ἐθαύμασεν

‡ 11:24 λέγει | τοτε λέγει NA WH § 11:25 σσεσαρωμενον | σχολαζοντα σσεσαρωμενον WH

* 11:26 επτα ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου | ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου επτα

CT † 11:26 ελθοντα | εισελθοντα ANT CT TR ‡ 11:26 γινεται | γεινεται TH § 11:27 γυνη

φωνην | φωνην γυνη CT * 11:28 μενουνγε | μεν ουν CT † 11:28 αυτον | — CT ‡ 11:29

πονηρα | γενεα πονηρα ANT CT § 11:29 επιζητει | ζητει ANT CT * 11:29 του προφητου | —

CT † 11:30 ιωνας | ο ιωνας WH ‡ 11:30 σημειον τοις νινευιταις | τοις νινευιταις σημειον

NA SBL | τοις νινευιταις σημειον TH WH § 11:30 ταυτη | ταυτη σημειον ANT * 11:31

σολομωνος | σολομωντος ANT TR † 11:31 σολομωνος | σολομωντος ANT TR ‡ 11:32

νινευι | νινευιται BYZ NA SBL | νινευη HF | νινευειται TH WH § 11:33 δε | — CT * 11:33

κρυπτην | κρυπτον TR † 11:33 ουδε υπο τον μοδιον | — TH ‡ 11:33 φεγγος | φως NA TH

WH § 11:34 οφθαλμος | οφθαλμος σου CT * 11:34 ουν | — CT † 11:34 και | — PCK

‡ 11:34 φωτεινον | φωτινον WH § 11:34 σκοτεινον | σκοτινον WH * 11:36 φωτεινον |

φωτινον WH † 11:36 τι μερος | μερος τι CT ‡ 11:36 σκοτεινον | σκοτινον WH § 11:36

φωτεινον | φωτινον WH * 11:37 λαλησαι | λαλησαι αυτον ταυτα ANT † 11:37 ηρωτα |

ερωτα CT ‡ 11:37 τις | — CT

ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. ³⁹ Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἐξῶθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἐσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἐξῶθεν καὶ τὸ ἐσωθεν ἐποίησε; ⁴¹ Πλὴν τὰ ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, ὅσα πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔστιν.

⁴² Ἄλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἥδυσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κάκεινα μὴ ῥαφίεναι. ⁴³ Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπάτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

⁴⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε ῥαυτῶν τὰ μνημεῖα. ⁴⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν. ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. Ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκκλύσατε.

⁵³ Ἀλέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχεῖν, καὶ ἀποστοματίζουσιν αὐτόν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦντες θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

12

¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἣτις

§ 11:41 παντα | απαντα ANT * 11:41 εστιν | εσται ANT † 11:42 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 11:42 ταυτα | ταυτα δε ANT CT § 11:42 αφιεναι | παρειναι CT * 11:44 γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται | — CT † 11:44 περιπατουντες | οι περιπατουντες CT TR ‡ 11:48 μαρτυρετε | μαρτυρες εστε CT § 11:48 αυτων τα μνημεια 95.8% | — CT 0.6% * 11:49 εκδιωξουσιν | διωξουσιν CT † 11:50 εκχυνομενον | εκκεχυμενον CT ‡ 11:51 του | — CT § 11:51 του | — CT * 11:52 εισηλθετε | εισηληθατε CT † 11:53 λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους | κακειθεν εξελθοντος αυτου CT ‡ 11:53 ταυτα προς αυτους | προς ταυτα ταυτα ANT § 11:53 ενεχειν | συνεχειν PCK * 11:54 ζητουντες | και ζητουντες TR | — CT † 11:54 ινα κατηγορησωσιν αυτου | — CT * 12:1 ωστε | ως ANT † 12:1 των φαρισαιων ητις εστιν υποκρισις | ητις εστιν υποκρισις των φαρισαιων NA SBL WH

ἐστὶν ὑπόκρισις. ² Οὐδὲν δὲ συγκεκριμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ Ἄνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐκ ἐλάλησατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. ⁵ Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν Σέξουσιαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ Οὐχὶ πέντε στρουθία *πωλεῖται ἄσσαριων δύο; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιπλεησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ⁷ Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ τοῦν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

⁸ Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ⁹ ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ Ὅταν δὲ *προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἑξουσίας, μὴ *μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί *ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· ¹² τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπε δὲ τις Σαυτῶ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαί *μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστητε *δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὅρατε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ *τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ Σαυτῶ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων *αὐτοῦ. ¹⁶ Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ Καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα *τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου. ¹⁹ Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, Σᾶφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου *ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τί νῦν ἔσται; ²¹ Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο Σὺμῖν λέγω, μὴ

‡ 12:4 ἀποκτενοντων | ἀποκτεινοντων CT TR | ἀποκτενοντων ANT § 12:5 ἐξουσιαν ἔχοντα | ἔχοντα ἐξουσιαν ANT CT * 12:6 πωλεῖται | πωλουται CT † 12:7 οὐν | — CT ‡ 12:7 πολλων | πολλω PCK § 12:8 ὁμολογησῃ | ὁμολογήσῃ WH * 12:11 προσφέρωσιν | εισφέρωσιν CT † 12:11 μεριμνατε | μεριμνησητε CT ‡ 12:11 ἀπολογησησθε | ἀπολογησεσθε PCK § 12:13 αὐτω ἐκ τοῦ ὄχλου | ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτω CT * 12:13 μετ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν | τὴν κληρονομίαν μετ ἐμοῦ ANT † 12:14 δικαστην 93.3% | κριτην CT 2% ‡ 12:15 τῆς | πασης ANT CT § 12:15 αὐτω | αὐτου ANT CT PCK TR * 12:15 αὐτου | αὐτω CT † 12:17 ἐαυτῷ | αὐτῷ WH ‡ 12:18 τα γενήματα μου | τον σιτον CT § 12:20 ἀφρον | αφρων CT ST * 12:20 ἀπαιτοῦσιν | αιτουσιν TH WH † 12:21 ἐαυτῷ | αὐτῷ WH ‡ 12:22 αὐτου | — TH § 12:22 ὑμιν λεγω | λεγω ὑμιν ANT CT PCK

μεριμνᾶτε τῆ ψυχῆ * ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ † σώματι, τί ἐνδύσθηθε.
 23 Ἡ ψυχὴ * πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος.
 24 Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; 25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται † προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν † ξῆνα; 26 Εἰ οὖν σοῦτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; 27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω * δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. 28 Εἰ δὲ † τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀργῷ † σήμερον ὄντα, καὶ αὖριον εἰς Σκλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως * ἀμφιέννυσσι, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, † ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. 30 Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου † ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων. 31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν Στου Θεοῦ, καὶ ταῦτα * πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς † βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει· 34 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· 36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον αὐτῶν, πότε † ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἴνα, ἐλθόντος καὶ κρουσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. 37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλιεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 38 Ἐὰν ἐλθῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτω, μακάριοί εἰσιν * οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. 39 Τοῦτο δὲ † γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, † ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἔαν ἀφήκε * διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 Καὶ ὑμεῖς † οὖν † γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἢ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπε δὲ Ἐαὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 * Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς

* 12:22 ὑμων | — CT † 12:22 σωματι | σωματι ὑμων ANT WH ‡ 12:22 ενδυσησθε | ενδυσεσθε PCK § 12:23 η | ουχι η ANT | η γαρ CT * 12:23 πλειον | πλειων PCK † 12:25 προσθειναι επι την ηλικιαν αυτου | προσθηναι επι την ηλικιαν αυτου BYZ | επι την ηλικιαν αυτου προσθειναι CT ‡ 12:25 ενα | — CT § 12:26 ουτε | ουδε CT * 12:27 δε | — PCK † 12:28 τον χορτον εν τω αγρω | τον χορτον του αγρου ANT | εν αγρω τον χορτον CT ‡ 12:28 σημερον οντα | οντα σημερον CT § 12:28 κλιβανον | κλειβαρον TH * 12:28 αμφιεννυσσι | αμφιεζει NA SBL TH | αμφιαζει WH † 12:29 η | και ANT CT ‡ 12:30 επιζητει | επιζητουσιν CT § 12:31 του θεου | αυτου CT * 12:31 παντα | — CT † 12:33 βαλαντια | βαλλαντια ANT CT ‡ 12:36 αναλυση | αναλυσει ANT HF PCK TR § 12:38 και εαν ελθῃ εν τη δευτερα φυλακη και | και εν τη δευτερα και CT * 12:38 οι δουλοι | — CT † 12:39 γινωσκετε | γεινωσκετε TH ‡ 12:39 εγρηγορησεν αν και | — NA SBL § 12:39 αν | — TH WH * 12:39 διορυγηναι | διορυχηναι NA SBL WH † 12:40 ουν 95.3% | — CT 1.6% ‡ 12:40 γινεσθε | γεινεσθε TH § 12:41 αυτω | — CT * 12:42 ειπε δε | και ειπεν CT

οἰκονόμος †καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ †τὸ σιτομέτριον; ⁴³ Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει §ποιούντα οὕτως. ⁴⁴ Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ Ἐὰν δὲ εἶπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. ⁴⁶ ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἧ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἧ οὐ *γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου †αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας †μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς. ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

⁴⁹ Πῦρ ἦλθον βαλεῖν §εις τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; ⁵⁰ Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως *οὗ τελεσθῆ. ⁵¹ Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῆ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. ⁵² Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν †οἴκῳ ἐνὶ διαμερισμένῳ, τρεῖς ἐπὶ δυσί, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. ⁵³ †Διαμερισθήσεται πατὴρ §ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ *θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ †μητρὶ· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν †αὐτῆς.

⁵⁴ Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδῃτε §τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν *ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως †λέγετε, Ὅμβρος ἔρχεται· καὶ †γίνεται οὕτω. ⁵⁵ Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται· καὶ §γίνεται. ⁵⁶ Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον *τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν †δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς †οὐ δοκιμάζετε;

⁵⁷ Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε §παραδῶ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ *σε βάλῃ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως †οὔ καὶ †τοὺ ἐσχατοῦ λεπτοῦ ἀποδώς.

13

1 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ

† 12:42 καὶ | ο CT † 12:42 το | — TH § 12:43 ποιουντα ουτως | ουτω ποιουντα ANT TH
 * 12:46 γινωσκει | γεινωσκει TH † 12:47 ἑαυτοῦ | αὐτοῦ CT PCK † 12:47 μηδε | η CT
 § 12:49 εις | επι ANT CT * 12:50 ου | ουτου CT † 12:52 οικω ενι | ενι οικω CT † 12:53
 διαμερισθησεται | διαμερισθησονται ANT CT § 12:53 επι | εφ TR * 12:53 θυγατρι | την
 θυγατερα NA TH | θυγατερα SBL WH † 12:53 μητρι | την μητερα CT † 12:53 αυτης | —
 CT § 12:54 την | — SBL TH WH * 12:54 απο | επι CT † 12:54 λεγετε | λεγετε οτι CT
 † 12:54 γινεται | γεινεται TH § 12:55 γινεται | γεινεται TH * 12:56 της γης και του
 ουρανου | του ουρανου και της γης ANT PCK SCR † 12:56 δε καιρον | καιρον δε NA TH WH
 † 12:56 ου δοκιμαζετε 94.3% | ουκ οιδατε δοκιμαζειν CT 0.8% § 12:58 παραδω | παραδωσει
 CT * 12:58 σε βαλη | βαλη σε PCK | σε βαλλη TR | σε βαλει ANT CT † 12:59 ου | — CT
 † 12:59 τον | το ANT CT PCK TR

τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα *Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. ² Καὶ ἀποκριθεὶς †ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι †τοιαῦτα πεπόνθασιν; ³ Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὤσαστύως ἀπολεῖσθε. ⁴ *Ἡ ἐκεῖνοι οἱ *δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλῳαμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι †οὔτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας †άνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ὡ ἐν Ἱερουσαλὴμ; ⁵ Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ *μετανοήτε, πάντες †ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

⁶ Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχε τις †ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἤλθε Σζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. ⁷ Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοργόν, Ἰδοῦ, τρία *ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὗρίσκω· †έκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς †λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο ἐτος, ἕως ὅτου σκάσω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω Ὠκόπρια· ⁹ κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· *εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι· ¹¹ καὶ ἰδοῦ, γυνὴ ἥν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη †δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν Ὠσυγκυπτοῦσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. ¹³ Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. ¹⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυναγωγός, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἔθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ *ὄχλῳ, Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν †ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ Ἀπεκρίθη †οῦν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, ὨΥποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ *ἀπαγαγὼν ποτίζει; ¹⁶ Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἦν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδοῦ, δέκα καὶ ὀκτώ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς †γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγε †δέ, Τίτι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Καὶ τίτι ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ Ὅμοία ἐστὶ κόκκῳ συνάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν

* 13:1 πιλατος | πειλατος TH WH † 13:2 ο ιησους | — CT † 13:2 τοιαυτα | ταυτα CT
 § 13:3 ωσαυτως | ομοιως CT * 13:4 δεκα και οκτω | δεκαοκτω CT † 13:4 ουτοι | αυτοι
 CT † 13:4 ανθρωπος | τους ανθρωπους ANT CT § 13:4 εν | — CT * 13:5 μετανοητε
 | μετανοησητε ANT WH † 13:5 ομοιως | ωσαυτως CT † 13:6 εν τω αμπελωνι αυτου
 πεφυτευμενην | πεφυτευμενην εν τω αμπελωνι αυτου CT § 13:6 ζητων καρπον | καρπου
 ζητων TR * 13:7 ετη | ετη αφ ου CT † 13:7 εκκοψον | εκκοψον ουν NA TH † 13:8
 λεγει | ειπεν ANT § 13:8 κοπρια | κοπριαν TR * 13:9 ει δε μηγε εις το μελλον | εις το
 μελλον ει δε μηγε CT † 13:11 ην | — CT † 13:11 δεκα και οκτω | δεκαοκτω CT § 13:11
 συγκυπτοουσα | συγκυπτοουσα TH WH * 13:14 οχλω | οχλω οτι CT † 13:14 ταυταις |
 αυταις CT † 13:15 ουν | δε CT § 13:15 υποκριται | υποκριτα ANT TR * 13:15 απαγαγων
 | απαγων WH † 13:17 γινομενοις | γεινομενοις TH † 13:18 δε | ουν CT

εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠῤῥησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον ὄμοιον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

²⁰ * Πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ²¹ Ὅμοία ἐστὶ ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔνεκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

²² Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδασκῶν, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. ²³ Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, ²⁴ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἕξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, * Κύριε, ἀνοιξομεν ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατεῖαις ἡμῶν ἐδίδαξας, ²⁷ Καὶ ἐρεῖ, Ἄλεγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες· οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. ²⁸ Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν * ὤψοσθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἕξω. ²⁹ Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ Ἰβὼρῶν καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Σπροσηλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

³² Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις * ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχόμενῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἕξω Ἱερουσαλήμ.

³⁴ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἣ ἄποκτενοῦσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναΐξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος, ὁ δὲ λέγω δὲ ὑμῖν * ὅτι οὐ μὴ ἔμε ἴδητε ἕως ἂν ἤξει, ὅτε εἶπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

14

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων * τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι

§ 13:19 μεγα 91.5% | — CT 0.7% * 13:20 παλιν | και παλιν CT TR † 13:21 ενεκρυσεν | εκρυσεν ANT PCK SBL WH ‡ 13:22 ιερουσαλημ | ιεροσολυμα CT § 13:24 πυλης | θυρας CT * 13:25 κυριε | — CT † 13:27 λεγω 94% | λεγων NA SBL WH 1.4% ‡ 13:27 υμας | — SBL WH § 13:27 οι εργαται της | εργαται CT * 13:28 οψησθε | οψεσθε PCK † 13:29 βορρα | απο βορρα ANT CT TR ‡ 13:31 ημερα | ωρα CT § 13:31 προσηλθον | προσηλθαν CT * 13:32 επιτελω | αποτελω CT † 13:34 αποκτενουσα | αποκτεινουσα BYZ CT TR | αποκτενουσα ANT ‡ 13:35 ερημος | — CT § 13:35 λεγω δε | αμην δε λεγω TR * 13:35 οτι | — CT † 13:35 με ιδητε | ιδητε με CT ‡ 13:35 αν ηξει οτε | αν ηξη οτε ANT HF TR | ηξει οτε NA SBL | — TH WH * 14:1 των | — TH

αὐτόν. ² Καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, †Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ †θεραπεύειν; ⁴ Οἱ δὲ ἠσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσε. ⁵ Καὶ ὁ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, Τίνος ὑμῶν *υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ †έμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν ἐν †τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι ὁ αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

⁷ Ἐλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, ⁸ Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε *ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἔλθῃς ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ †σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξη †μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ Ἄλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ὀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἴνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε, *εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον †τῶν συνακαειμένων σοι. ¹¹ Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹² Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκῶτι αὐτόν, Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ *σε ἀντικαλέσωσι, καὶ ὀγνήτῃ *σοι ἀνταπόδομα. ¹³ Ἄλλ' ὅταν †ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, †ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· ¹⁴ καὶ μακάριος ἔστι, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναι σοι· ἀνταποδοθήσεται γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

¹⁵ Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνακαειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, ὁ δὲ φάγεται *ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ¹⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις †ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς· ¹⁷ καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι †πάντα. ¹⁸ Καὶ ἦρξαντο ἀπὸ μιᾶς ὀπαρτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἄγγρον ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην *ἐξελεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ Καὶ ἕτερος εἶπε, Ζεῦγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ²⁰ Καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλεῖν. ²¹ Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος †ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε

† 14:3 εἰ | — CT † 14:3 θεραπευειν | θεραπευσαι η ου CT § 14:5 αποκριθεις | — CT * 14:5 υιος | ονος TR † 14:5 εμπεσειται | πεσειται CT † 14:5 τη | — CT § 14:6 αυτω | — CT * 14:8 εντιμοτερος | εντειμοτερος TH † 14:9 σοι | συ PCK † 14:9 μετ | μετα CT § 14:10 αναπεσε | αναπεσον TR * 14:10 ειπη | ερει CT † 14:10 των | παντων των CT † 14:12 σε αντικαλεσωσι | αντικαλεσωσι σε CT § 14:12 γενηται | γενησεται ANT * 14:12 σοι ανταποδομα | ανταποδομα σοι CT † 14:13 ποιης δοχην | δοχην ποιης CT † 14:13 αναπηρους | αναπειρους CT § 14:15 ος | οστις CT * 14:15 αριστον | αρτον CT TR † 14:16 εποιησε | εποιει CT † 14:17 παντα 97% | — CT 0.3% § 14:18 παραιτεσθαι παντες | παντες παραιτεσθαι CT * 14:18 εξελθειν και | εξελθων CT † 14:21 εκεινος | — CT

ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ ἄχωλους καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. ²³ Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ τὸ οἶκός μου. ²⁴ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου. Πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, ²⁶ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ ἅμισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται ἔμειναι μαθητὴς εἶναι. ²⁷ Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητὴς. ²⁸ Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, ὃ θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ Ἴνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχυρόντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἔμπαίζειν αὐτῷ, ³⁰ λέγοντες, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἰσχυροὺς ἐκτελέσαι. ³¹ Ἡ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; ³² Εἰ δὲ μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβεῖαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ ἑτὰ πρὸς εἰρήνην. ³³ Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται εἶναι μαθητὴς.

³⁴ Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωραυθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκούετω.

15

¹ Ἦσαν δὲ ἐγγιζόντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶνα καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. ² Καὶ διεγόγγυζον τοῖ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς

‡ 14:21 αναπηρους | αναπειρους CT § 14:21 χωλους και τυφλους | τυφλους και χωλους CT
 PCK * 14:22 ως | ο CT † 14:23 ο οικος μου | μου ο οικος CT ‡ 14:24 πολλοι γαρ εισι κλητοι
 ολιγοι δε εκλεκτοι | — ANT BYZ CT HF PCK TR § 14:26 μισει | μεισει TH * 14:26 αυτου |
 εαυτου ANT NA SBL TR WH † 14:26 δε | τε CT ‡ 14:26 εαυτου ψυχην | ψυχην εαυτου NA
 SBL WH § 14:26 μου μαθητης ειναι | μου ειναι μαθητης PCK TH | ειναι μου μαθητης NA SBL
 WH * 14:27 και | — CT † 14:27 αυτου | εαυτου ANT NA SBL WH ‡ 14:27 ειναι μου | μου
 ειναι TR § 14:28 ο | — ANT CT TR * 14:28 τα | — CT † 14:28 εις | προς ANT BYZ PCK
 TR ‡ 14:29 ισχυοντος | ισχυσαντος ANT § 14:29 εμπαζειν αυτω | αυτω εμπαζειν ANT
 CT * 14:31 συμβαλειν ετερω βασιλει | ετερω βασιλει συμβαλειν NA SBL TH | ετερω βασιλει
 συνβαλειν WH † 14:31 καθισας πρωτον | πρωτον καθισας ANT ‡ 14:31 βουλευεται |
 βουλευσεται CT § 14:31 χιλιασιν | χειλιασιν TH * 14:31 απαντησαι | υπαντησαι CT
 † 14:31 χιλιαδων | χειλιαδων TH ‡ 14:32 πορρω αυτου | αυτου πορρω CT TR § 14:32 τα
 | — WH * 14:33 μου ειναι | ειναι μου ANT CT † 14:34 καλον | καλον ουν CT ‡ 14:34
 δε | δε και ANT CT * 15:1 εγγιζοντες αυτω | αυτω εγγιζοντες CT † 15:2 οι | οι τε CT

λέγοντες ὅτι Οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

³ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, ⁴ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ὀνενήκοντα ἑννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, * ἕως εὕρη αὐτό; ⁵ Καὶ εὐρῶν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους † ἑαυτοῦ χαίρων. ⁶ Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, † συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, † Συγχαρήτε μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτω χαρὰ * ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ † ἑνενήκοντα ἑννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας.

⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως * ὅτου εὕρη; ⁹ Καὶ εὐροῦσα † συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ * τὰς γείτονας, λέγουσα, † Συγχαρήτε μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα. ¹⁰ Οὕτω, λέγω ὑμῖν, † χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

¹¹ Εἶπε δέ, Ἄνθρωπος τις εἶχε δύο υἱούς. ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. † Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν * ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. ¹⁴ Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο † λιμὸς † ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἠρξάτο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν † πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ Καὶ ἐπεθύμει * γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν † εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου † περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ † λιμῷ ἀπόλλυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. ¹⁹ * καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. * Ἐτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ Εἶπε δὲ † αὐτῷ ὁ υἱός, Πάτερ, ἤμαρτον εἰς

‡ 15:4 ἐν ἐξ αὐτῶν | ἐξ αὐτῶν ἐν CT § 15:4 ἐνενήκοντα | ἐνενήκοντα TR * 15:4 ἕως | ἕως οὐ ANT † 15:5 ἑαυτοῦ | αὐτοῦ ANT CT PCK ‡ 15:6 συγκαλεῖ | συγκαλεῖ WH § 15:6 συγχαρήτε | συγχαρήτε WH * 15:7 ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ | ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται CT † 15:7 ἐνενήκοντα | ἐνενήκοντα TR ‡ 15:8 οὐτοῦ | οὐ CT § 15:9 συγκαλεῖται | συγκαλεῖ ANT NA SBL TH | συγκαλεῖ WH * 15:9 τας | — CT † 15:9 συγχαρήτε | συγχαρήτε WH ‡ 15:10 χαρὰ γίνεται | γίνεται χαρὰ NA SBL WH | γίνεται χαρὰ TH § 15:12 καὶ | οὐ δὲ CT * 15:13 ἅπαντα | πάντα CT † 15:14 λιμὸς | λιμὸς TH ‡ 15:14 ἰσχυρὸς | ἰσχυρὰ CT § 15:15 πολιτῶν | πολεῖτων TH * 15:16 γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπο 95.6% | χορτάσθηνα ἐκ NA TH WH 2.2% † 15:17 εἶπε | εἶπε CT ‡ 15:17 περισσεύουσιν | περισσεύονται CT § 15:17 λιμῷ | λιμῷ ὠδε NA SBL WH | λιμῷ ὠδε TH * 15:19 καὶ | — ANT CT † 15:20 αὐτοῦ | ἐαυτοῦ BYZ CT PCK TR ‡ 15:21 αὐτῷ οὐ υἱός | οὐ υἱὸς αὐτῷ NA SBL WH

τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, Ἐκαὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς *σου. ²² Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἔξενέγκατε †τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· ²³ καὶ Ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· *καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῶ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. ²⁶ Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν †παιδῶν, ἐπυθάνετο τί †εἶη ταῦτα. ²⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἤκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ Ὁργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ *πατρί, Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριπον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν †μόσχον τὸν σιτευτόν. ³¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν. ³² Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ †ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη.

16

¹ Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς *αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπιζὼν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ †δυνήσῃ ἐτι οἰκονομεῖν. ³ Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ Ἐγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ †τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους Ἐαυτῶν. ⁵ Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν *χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον †ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου. †Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου Ἐτὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ⁷ Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν κόρους σίτου. *Καὶ λέγει αὐτῷ,

§ 15:21 και | — CT * 15:21 σου 87.1% | σου ποιησον με ως ενα των μισθων σου WH 12.5%
† 15:22 εξενεγκατε | ταχυ εξενεγκατε CT † 15:22 την | — CT § 15:23 ενεγκαντες |
φερετε CT * 15:24 και απολωλως ην | ην απολωλως CT † 15:26 παιδων | παιδων αυτου
ST † 15:26 ειη | αν ειη CT § 15:28 ουν | δε CT * 15:29 πατρι | πατρι αυτου NA SBL WH
† 15:30 μοσχον τον σιτευτον | σιτευτον μοσχον CT † 15:32 ανεζησε | εζησε CT § 15:32
ην | — CT * 16:1 αυτου | — CT † 16:2 δυνηση | δυνη ANT CT † 16:4 της | εκ της ANT
CT § 16:4 αυτων | εαυτων ANT SBL TH WH * 16:5 χρεωφειλετων | χρεωφειλετων NA SBL
TH | χρεωφειλετων WH † 16:5 οφειλεις | οφειλεις συ ANT † 16:6 και | ο δε CT § 16:6
το γραμμα | τα γραμματα CT * 16:7 και | — CT

Δέξαι σου †τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν †τὴν ἑαυτῶν εἰσι. ⁹ Ἐγὼ ὑμῖν λέγω, *Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν †ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

¹⁰ Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικος ἐστίν. ¹¹ Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; ¹² Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ †ὑμέτερον τίς ἔσῳ ὑμῖν δώσει; ¹³ Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα *μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα †καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς †γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ ἑοῦ.

¹⁶ Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται *ἕως †Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν †κεραίαν πεσεῖν.

¹⁸ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ ὁ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραίνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ Πτωχὸς δὲ τις *ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ †ἠλκωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ †τῶν ψιγίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἔσπελειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον *Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. ²³ Καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὅρα †τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες †σὺ

† 16:7 το γραμμα | τα γραμματα CT † 16:8 την | — SCR § 16:9 καγω | και εγω CT * 16:9 ποιησατε εαυτοις | εαυτοις ποιησατε CT † 16:9 εκλιπητε | εκλειπητε HF PCK | εκλιπη CT † 16:12 υμετερον | ημετερον WH § 16:12 υμιν δωσει | δωσει υμιν SBL WH * 16:13 μισησει | μεισησει TH † 16:14 και 82.4% | — CT 3.2% † 16:15 γινωσκει | γεινωσκει TH § 16:15 θεου | θεου εστιν TR * 16:16 εως | μεχρις CT † 16:16 ιωαννου | ιωανου WH † 16:17 κεραϊαν | κερεαν TH WH § 16:18 πας | — CT * 16:20 ην ονοματι λαζαρος ος 94.3% | ονοματι λαζαρος CT 1% † 16:20 ηλκωμενος | ειλκωμενος CT † 16:21 των ψιγιων 98.1% | — CT 0.3% § 16:21 απειλιχον | επειλιχον CT * 16:22 αβρααμ | του αβρααμ PCK TR † 16:23 τον | — CT † 16:25 συ | — CT

τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ Ὡδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ Καὶ *ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ *οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερώσιν. ²⁷ Εἶπε δέ, Ἐρωτῶ Σοῦν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ Λέγει * αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι †Μωσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ †Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, Σοῦδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται.

17

¹ *Εἶπε †δὲ πρὸς τοὺς †μαθητάς, Ανένδεκτόν ἐστι τοῦ Σμὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· *οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ² Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ †μύλος ὀνικός περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση †ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. ³ Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν Ὡδὲ ἀμάρτη *εἰς σε ὁ ἀδελφός σου, ἐπίτιμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. ⁴ Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας †ἀμάρτη εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις †τῆς ἡμέρας Σἐπιστρέψῃ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. ⁵ Καὶ *εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθεες ἡμῖν πίστιν. ⁶ Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ †ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίῳ †ταύτη, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ Σερεῖ εὐθέως, Παρελθὼν *ἀνάπεσε· ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ Μὴ †χάριν ἔχει τῷ δούλῳ †ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα; ΣΟὐ δοκῶ. ¹⁰ Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοὶ ἐσμεν· *ὅτι ὁ †ὀφειλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

§ 16:25 ωδε | οδε PCK TR * 16:26 επι | εν CT † 16:26 ενθεν | εντευθεν TR † 16:26 οι | — CT § 16:27 ουν σε | σε ουν CT * 16:29 αυτω | δε CT † 16:29 μωσαε | μωυσαε ANT CT † 16:31 μωσσεω | μωυσεω ANT CT § 16:31 ουδε | ουδ CT * 17:1 ειπε | ελεγε ANT † 17:1 δε | δε και ANT † 17:1 μαθητα | μαθητα αυτου ANT CT § 17:1 μη ελθειν τα σκανδαλα | τα σκανδαλα μη ελθειν CT * 17:1 ουαι δε | πλην ουαι CT † 17:2 μυλος ονικος | λιθος μυλικος ANT CT † 17:2 ενα των μικρων τουτων | των μικρων τουτων ενα CT § 17:3 δε | — CT * 17:3 εις σε | — CT † 17:4 αμαρτη | αμαρτηση CT † 17:4 της ημερα | — CT § 17:4 επιστρεψη | επιστρεψη επι σε TR | επιστρεψη προς σε ANT CT * 17:5 ειπον | ειπαν CT † 17:6 εχετε | ειχετε PCK TR † 17:6 ταυτη | — TH § 17:7 ερει | ερει αυτω CT * 17:7 αναπεσε | αναπεσαι TR † 17:9 χαριν εχει | εχει χαριν CT † 17:9 εκεινω | — CT § 17:9 ου δοκω 89.5% | αυτω ου δοκω TR 2.5% | — CT 1.4% * 17:10 οτι | — CT † 17:10 οφειλομεν | ωφειλομεν ANT BYZ CT HF PCK TR

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ ὤμων *Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήνησαν ἑαυτῶν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν· 13 καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἑκαθαρίσθησαν. 15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν· 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, *Οὐχὶ οἱ δέκα ἑκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; 19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· 21 οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ. Ἴδου γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. 24 Ὅσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ δὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὲρ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὲρ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. 25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ΣΝῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 27 Ἦσθιον, ἔπνον, ἐγάμου, *ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπόλεσεν ἅπαντας. 28 Ὅμοίως *καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπνον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· 29 ἢ δὲ ἡμέρα ἐξήλθε Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπόλεσεν ὅσῃς ἅπαντας· 30 κατὰ *ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτει. 31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀργῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. 32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. 33 Ὅς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· *καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν. 34 Λέγω ὑμῖν,

‡ 17:11 αυτον | — CT § 17:11 μεσου | μεσον CT * 17:11 σαμαρειας | σαμαριας WH † 17:12 αυτω | — SBL WH ‡ 17:12 εστησαν | ανεστησαν WH § 17:16 σαμαρειτης | σαμαριτης NA SBL * 17:17 ουχι | ουχ WH † 17:21 ιδου | — CT ‡ 17:23 ωδε η ιδου εκει | ωδε ιδου εκει ANT | εκει η ιδου ωδε NA TH WH | εκει ιδου ωδε SBL § 17:24 η | — ANT CT * 17:24 υπ | υπο του CT † 17:24 ο | και ο ANT TR ‡ 17:24 εν τη ημερα αυτου | — WH § 17:26 νωε | του νωε TR * 17:27 εξεγαμιζοντο | εγαμιζοντο CT † 17:27 απαντας | παντας CT ‡ 17:28 και ως | καθως CT § 17:29 απαντας | παντας CT * 17:30 ταυτα | τα αυτα ANT NA SBL WH † 17:31 τω | — CT ‡ 17:33 σωσαι | περιποιησασθαι CT § 17:33 και ος εαν | ος δ αν CT * 17:33 απολεση | απολεσει WH † 17:33 αυτην | — CT

ταύτη τῇ νυκτὶ ἔξονται δύο ἐπὶ Σκλίνης μιᾶς· * εἷς † παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ Δύο ἔξονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ· Σμία * παραληφθήσεται, † καὶ ἡ ἕτέρα ἀφεθήσεται. ³⁷ Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ Συναχθήσονται οἱ αἰετοί.

18

1 Ἐλεγε δὲ * καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε † προσεύχεσθαι, καὶ μὴ † ἐκκακεῖν, ² λέγων, Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος· ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ Καὶ οὐκ ᾔθελῆσεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ * δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, † καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· ⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη † υποπιάζῃ με. ⁶ Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Ακούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. ⁷ Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ Σποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων * πρὸς αὐτόν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ † μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὕρησει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ Εἶπε † δὲ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἔξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· * ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς † πρὸς ἑαυτόν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. ¹² Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ Ἐκαὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς * εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν † εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεός, Σιλιάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος

‡ 17:34 εσονται δυο | δυο εσονται ANT PCK § 17:34 κλινης | κλεινης TH * 17:34 εις | ο εις CT TR † 17:34 παραληφθησεται | παραληφθησεται CT ‡ 17:35 δυο εσονται | εσονται δυο CT § 17:35 μα | η μα CT SCR * 17:35 παραληφθησεται | παραληφθησεται CT † 17:35 και η | η δε CT ‡ 17:35 αφηθησεται | αφηθησεται 36 δυο εσονται εν τω αγρω ο εις παραληφθησεται και ο ετερος αφηθησεται SCR | αφηθησεται 36 δυο εν τω αγρω εις παραληφθησεται και ο ετερος αφηθησεται ANT § 17:37 συναχθησονται οι αετοι | συναχθησονται και οι αετοι PCK | επισυναχθησονται και οι αετοι ANT | και οι αετοι επισυναχθησονται CT * 18:1 και | — CT † 18:1 προσευχεσθαι | προσευχεσθαι αυτους ANT CT ‡ 18:1 εκκακειν | εγκακειν NA SBL | ενκακειν TH WH § 18:4 ηθελησεν | ηθελεν CT PCK * 18:4 δε ταυτα | ταυτα δε SBL TH WH † 18:4 και ανθρωπον ουκ | ουδε ανθρωπον CT ‡ 18:5 υποπιαζη | υποπιαζη CT PCK TR § 18:7 ποιηση | ποιησει BYZ TR * 18:7 προς αυτον | αυτω CT † 18:7 μακροθυμων | μακροθυμει CT ‡ 18:9 δε | δε και ANT CT TR § 18:9 εξουθενουντας | εξουθενουντες TH * 18:10 ο | — WH † 18:11 προς εαυτον ταυτα 95.8% | ταυτα προς εαυτον TH WH 2.1% ‡ 18:12 αποδεκατω | αποδεκατεω WH § 18:13 και ο | ο δε CT * 18:13 εις τον ουρανον επαραι | επαραι εις τον ουρανον CT † 18:13 εις | — CT ‡ 18:13 αυτου | εαυτου WH § 18:13 ιλασθητι | ιλιασθητι TH

δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ * ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἀπτηται· †ιδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ᾤπισθη αὐτοῖς λέγων, Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς *ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. 20 Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα †σου. 21 Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός ᾤμου. 22 Ἀκούσας δὲ *ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν *οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολουθεῖ μοι. 23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ᾤπισθη αὐτὸν λέγων, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες *εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 25 Εὐκόπωτερον γὰρ ἐστὶ κάμηλον διὰ †τρυμαλιάς ραφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ὁ δὲ εἶπε, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ἔστι παρὰ τῷ Θεῷ. 28 Εἶπε δὲ *Πέτρος, Ἰδού, ἡμεῖς †ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. 29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ *γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, 30 ὃς *οὐ μὴ †ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁλοκληρωθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. 32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαυχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ

* 18:14 ἢ γὰρ ἐκεῖνος | ἢ ἐκεῖνος TR | παρ ἐκεῖνον CT † 18:15 ἰδόντες δε | καὶ ἰδόντες ANT
 † 18:15 ἐπετίμησαν | ἐπετίμων CT § 18:16 προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν | προσκαλεσατο αὐτὰ λέγων CT * 18:17 εἰαν | αν CT † 18:20 σου | — CT † 18:21 ἐφυλαξάμην | ἐφυλαξα CT § 18:21 μου | — NA WH * 18:22 ταῦτα | — CT † 18:22 οὐρανῷ | τοῖς οὐρανοῖς NA WH | οὐρανοῖς SBL TH † 18:23 ἐγένετο | ἐγενήθη CT § 18:24 περίλυπον γενομενον 95.6% | — SBL TH WH 0.8% * 18:24 εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ | εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται CT † 18:25 τρυμαλίας ραφίδος | τρηματος βελονης CT † 18:26 εἶπον | εἶπαν NA SBL WH § 18:27 ἐστὶ παρὰ τῷ θεῷ | παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν ANT CT * 18:28 πέτρος | ὁ πέτρος ANT CT TR † 18:28 ἀφήκαμεν πάντα καὶ | ἀφέντες τὰ ἴδια CT † 18:29 γονεῖς ἢ ἀδελφούς ἢ γυναῖκα | γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς CT § 18:29 ἐνεκεν | εἰνεκεν WH * 18:30 οὐ | οὐχι CT † 18:30 ἀπολαβῇ | λαβῇ WH † 18:31 ἱεροσόλυμα | ἱερουσαλημ CT § 18:31 τελεσθήσεται | τελειωθήσεται ANT

ἀναστήσεται. ³⁴ Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ *ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυθάνετο τί εἶη τοῦτο. ³⁷ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ Καὶ ἐβόησε, λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ *Δαυίδ, ἐλέησόν με. ³⁹ Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ἴσιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ Σταθεὶς δὲ δὸ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπρωῶτησεν αὐτόν, ⁴¹ *λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. ⁴³ Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

19

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. ² Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. ³ Καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ Καὶ προδραμῶν ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραῖαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι *ἐκείνης ἔμελλε διέρχεσθαι. ⁵ Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι. ⁶ Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. ⁷ Καὶ ἰδόντες ὅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσηῆθε καταλῦσαι. ⁸ Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδού, τὰ *ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, ἰδίωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίωμι τετραπλοῦν. ⁹ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. ¹⁰ Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σώσαι τὸ ἀπολλόλως.

¹¹ Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. ¹² Εἶπεν οὖν, Ἀνθρωπὸς τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα

* 18:34 ἐγίνωσκον | εγενωσκον TH † 18:35 ιεριχω | ιεριχω TH WH ‡ 18:35 προσαιτων | επαιτων CT § 18:36 τουτο | ταυτα ANT * 18:38 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 18:39 σιωπηση | σιγηση CT ‡ 18:39 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 18:40 ο | — WH * 18:41 λεγων | — CT * 19:1 ιεριχω | ιεριχω TH WH † 19:2 ουτος ην | αυτος CT ‡ 19:4 εμπροσθεν | εις το εμπροσθεν CT § 19:4 συκομωραιαν | συκομοραιαν PCK | συκομορεαν ANT CT * 19:4 εκεινης | δι εκεινης BYZ TR † 19:4 εμελλε | ημελλε ANT CT PCK TR ‡ 19:5 ειδεν αυτον και | — CT § 19:7 παντες | απαντες TR * 19:8 ημιση των υπαρχοντων μου | ημισια μου των υπαρχοντων CT † 19:8 διωμι τοις πτωχοις | τοις πτωχοις διωμι CT ‡ 19:11 αυτον ειναι ιερουσαλημ | ειναι ιερουσαλημ αυτου CT

μνάς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπραγματεύασθε *ἕως ἔρχομαι. ¹⁴ Οἱ δὲ †πολιταὶ αὐτοῦ †ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, †καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς *ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα †γνῶ †τίς τί διεπραγματεύσατο. ¹⁶ Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου †προσειργάσατο δέκα μνάς. ¹⁷ Καὶ εἶπεν αὐτῷ, *Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁸ Καὶ ἦλθεν ὁ δευτέρος, λέγων, *Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνάς. ¹⁹ Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ †γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. ²⁰ Καὶ †ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ²¹ ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀυστηρὸς εἶ· αἶρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ *ἔσπειρας. ²² Λέγει †δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἦδεις ὅτι †ἐγὼ ἄνθρωπος ἀυστηρὸς εἰμι, αἶρων ὁ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὁ οὐκ †ἔσπειρα. ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας *τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ †τράπεζαν, †καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν †ἔπραξα αὐτό; ²⁴ Καὶ τοῖς παρεστώσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνάς ἔχοντι. ²⁵ Καὶ *εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνάς. ²⁶ Λέγω †γὰρ ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται †ἀπ' αὐτοῦ. ²⁷ Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου †ἔκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ *κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. ²⁹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς †Βηθσαφαγὴ καὶ †Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν †σαυτοῦ, ³⁰ *εἰπὼν, Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἄνθρωπων †ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ Καὶ ἕαν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε †αὐτῷ ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν †σαυτοῖς.

§ 19:13 πραγματευσασθε | πραγματευσασθαι WH * 19:13 εως | εν ω ANT CT † 19:14 πολιται | πολειται TH † 19:14 εμισουν | εμεισουν TH § 19:15 και | — BYZ PCK * 19:15 εδωκε | δεδωκει CT † 19:15 γνω | επιγνω ANT | γνοι CT † 19:15 τις τι διεπραγματευσατο 92.2% | τι διεπραγματευσατο CT 0.4% § 19:16 προσειργασατο δεκα | δεκα προσηργασατο CT * 19:17 ευ | ευγε CT † 19:18 κυριε η μνα σου | η μνα σου κυριε CT † 19:19 γινου επανω | επανω γινου NA SBL WH | επανω γεινου TH § 19:20 ετερος | ο ετερος CT * 19:21 εσπειρας | εσπειρας και συναγεις οθεν ου διεσκορπισας ANT † 19:22 δε | — ANT CT † 19:22 εγω ανθρωπος αυστηρως εμι | ανθρωπος αυστηρος εμι εγω ANT § 19:22 εσπειρα | εσπειρα και συναγων οθεν ου διεσκορπισα ANT * 19:23 το αργυριον μου | μου το αργυριον CT † 19:23 τραπεζαν | την τραπεζαν ANT PCK TR † 19:23 και εγω | καγω CT § 19:23 επραξα αυτο | αυτο επραξα CT * 19:25 ειπον | ειπαν CT † 19:26 γαρ | — CT † 19:26 απ αυτου | — CT § 19:27 εκεινους | τουτους CT * 19:27 κατασφαξατε | κατασφαξατε αυτους ANT CT † 19:29 βηθσαφαγη | βηθφαγη BYZ CT TR † 19:29 βηθανιαν | βηθανια TH WH § 19:29 αυτου | — CT * 19:30 ειπων | λεγων CT † 19:30 εκαθισε | εκαθισε και CT † 19:31 αυτω | — CT § 19:32 αυτοις | αυτοις ερωτα τον πωλον ANT

33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, *εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 Οἱ δὲ †εἶπον, Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. 35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ †ἐπιρριψαντες §εαυτῶν τὰ ἰμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώνουν τὰ ἰμάτια *αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τὴν καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, †ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλην περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες,

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 †βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου·
 §ειρήνη ἐν οὐρανῷ,
 καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου *εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν †αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν †ὅτι ἐὰν οὗτοι §σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι *κεκραζονται.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' †αὐτῆ, 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνωσ †καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην §σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. 43 Ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ *περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, 44 καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν †ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας †ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, 46 λέγων αὐτοῖς, §Γέγραπται, *Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· 48 καὶ οὐχ †εὑρισκόν τὸ τί †ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας §ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

* 19:33 ειπον | ειπαν CT † 19:34 ειπον | ειπον οτι ANT | ειπαν οτι CT † 19:35 επιρριψαντες | επιρριψαντες CT § 19:35 εαυτων | αυτων CT * 19:36 αυτων | εαυτων SBL WH † 19:37 ηρξαντο | ηρξατο ANT † 19:38 βασιλευς | ο βασιλευς NA WH § 19:38 ειρηνη εν ουρανω | εν ουρανω ειρηνη CT * 19:39 ειπον | ειπαν CT † 19:40 αυτοις | — CT † 19:40 οτι | — NA WH § 19:40 σιωπησωσιν | σιωπησουσιν CT * 19:40 κεκραζονται | κραξουσι CT † 19:41 αυτη | αυτην CT † 19:42 και συ και γε εν τη ημερα σου ταυτη 85.4% | εν τη ημερα ταυτη και συ CT 1% § 19:42 σου | — CT * 19:43 περιβαλουσιν | παρεμβαλουσιν NA SBL WH † 19:44 εν σοι λιθον επι λιθω | λιθον επι λιθον εν σοι CT † 19:45 εν αυτω και αγοραζοντας | — CT § 19:46 γεγραπται | γεγραπται οτι ANT * 19:46 ο οικος μου οικος προσευχης εστιν | και εσται ο οικος μου οικος προσευχης CT † 19:48 ευρισκον | ηυρισκον WH † 19:48 ποιησωσιν | ποιησουσιν ANT PCK § 19:48 εξεκρεματο | εξεκρεμετο WH

20

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν *ἐκεῖνων, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, 2 καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, λέγοντες, Εἶπε ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κάγω ἕνα λόγον, καὶ εἵπατέ μοι· 4 Τὸ βάπτισμα *Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τὴν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 6 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένοι γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. 7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· *Ἀνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἰκανοὺς· 10 καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ γεωργοὶ *δειραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. 11 Καὶ προσέθετο ἑτέρον δούλον· οἱ δὲ κάκεῖνον *δειραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 Καὶ προσέθετο ἑπέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. 13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον *ιδόντες ἐντραπήσονται. 14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· *δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. 15 Καὶ ἐκβαλόντες ἑαυτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ *εἶπον, Μὴ γένοιτο. 17 Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο,

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. 19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς

* 20:1 εκεινων | — CT † 20:1 ιερεις | αρχιερεις CT TR ‡ 20:2 ειπον προς αυτον λεγοντες ειπε | ειπαν λεγοντες προς αυτον ειπον CT § 20:3 ενα | — CT * 20:4 ιωαννου | ιωανου WH † 20:5 τι | τι ουν ANT TR ‡ 20:6 πας ο λαος | ο λαος απας CT § 20:6 ιωαννην | ιωαννην WH * 20:9 ανθρωπος | ανθρωπος τις ANT NA TR † 20:9 εξεδото | εξεδото CT ‡ 20:10 εν καιρω | εν τω καιρω ANT | καιρω CT § 20:10 δωσιν | δωσουσιν ANT CT * 20:10 δειραντες αυτον εξαπεστειλαν | δηραντες αυτον εξαπεστειλαν PCK | εξαπεστειλαν αυτον δειραντες CT † 20:11 πεμψαι ετερον | αυτοις πεμψαι ετερον ANT | ετερον πεμψαι CT ‡ 20:11 δειραντες | δηραντες PCK § 20:12 πεμψαι τριτον | τριτον πεμψαι CT * 20:13 ιδοντες | — CT † 20:14 εαυτους | αλληλους CT ‡ 20:14 δευτε | — CT § 20:15 αυτον | — PCK * 20:16 ειπον | ειπαν CT † 20:19 αρχιερεις και οι γραμματεις | γραμματεις και οι αρχιερεις CT

ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐξοβήθησαν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ἦτιν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν *ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, †εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ Καὶ ἐπρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις· καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ²² Ἐξεστὶν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; ²³ Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἔτι με πειράζετε; ²⁴ *Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; †Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. ²⁵ Ὁ δὲ εἶπεν ἑαυτοῖς, *Ἀπόδοτε τοῖνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. ²⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι †αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες Ἐνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπρώτησαν αὐτόν, ²⁸ λέγοντες, Διδάσκαλε, *Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος †ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ Ἐπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. ³⁰ καὶ ἔλαβεν ὁ δευτέρος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. ³¹ Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν *ὡσαύτως. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπτά· †οὗ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. ³² Ὑστερον †δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. ³³ Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνας αὐτῶν *γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

³⁴ Καὶ †ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐγκαμίσκονται. ³⁵ οἱ δὲ καταξιοθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἔγκαμίζονται. ³⁶ *οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσι, καὶ υἱοὶ εἰσι †τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ Ὅτι δὲ

‡ 20:19 εφοβηθησαν | εφοβηθησαν του λαου ANT CT TR § 20:19 την παραβολην ταυτην ειπε | τας παραβολας ελεγε ANT | ειπε την παραβολην ταυτην CT * 20:20 εγκαθετους | ενκαθετους WH † 20:20 εις το | ωστε CT ‡ 20:22 ημιν | ημας CT § 20:23 τι με πειραζετε | — CT * 20:24 επιδειξατε |δειξατε ANT CT † 20:24 αποκριθεντες | οι NA TH WH ‡ 20:24 ειπον |ειπαν CT § 20:25 αυτοις | προς αυτους CT * 20:25 αποδοτε τοινυν | τοινυν αποδοτε CT † 20:26 αυτου | του SBL TH WH ‡ 20:27 αντιλεγοντες 94.1% | λεγοντες ANT TH WH 5.2% § 20:27 αναστασιν μη ειναι | μη ειναι αναστασιν ANT * 20:28 μωσης | μωσης ANT CT † 20:28 αποθανη | η CT ‡ 20:28 λαβη ο αδελφος αυτου | ο αδελφος αυτου λαβη PCK § 20:30 ελαβεν ο δευτερος την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος | ο δευτερος CT * 20:31 ωσαυτως | — CT HF PCK TR † 20:31 ου | και ου SCR ‡ 20:32 δε παντων απεθανε και η γυνη | παντων απεθανε και η γυνη BYZ | παντων απεθανε και η γυνη SCR | δε παντων και η γυνη απεθανεν ANT | και η γυνη απεθανεν CT § 20:33 εν τη ουν αναστασει | εν τη αναστασει ουν ANT | η γυνη ουν εν τη αναστασει CT * 20:33 γινεται | γεινεται TH † 20:34 αποκριθεις | — CT ‡ 20:34 εκγαμισκονται | εκγαμιζονται ANT | γαμισκονται CT § 20:35 εκγαμιζονται | εκγαμισκονται TR | γαμιζονται ANT CT * 20:36 ουτε | ουδε CT † 20:36 του | — CT

ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ ἡ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει, Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ Στὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ *τὸν Θεὸν Ἰακώβ. ³⁸ Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ Ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ Οὐκέτι ἡδὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

⁴¹ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν Συῖον Δαυὶδ εἶναι; ⁴² *Καὶ αὐτὸς †Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ἡ ψαλμῶν,

Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,

Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

⁴⁴ *Δαυὶδ οὖν †Κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς ἡ υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν;

⁴⁵ Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς ἑαυτοῦ, ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελούντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις. ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι *λήψονται περισσότερον κρίμα.

21

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας *τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίου. ² εἶδε δὲ †τινα καὶ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ ἄδύο λεπτά, ³ καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ⁴ *ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα †τοῦ Θεοῦ· αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

⁵ Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, ⁶ Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ ἑλίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

⁷ Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα *γίνεσθαι; ⁸ Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες †ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καί, Ὁ καιρὸς ἤγγικε, μὴ ἰσχυρῶς πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

‡ 20:37 μωσης | μωσης ANT BYZ CT PCK § 20:37 τον | — CT * 20:37 τον | — CT † 20:39 ειπον | ειπαν CT ‡ 20:40 δε | γαρ CT § 20:41 υιον δαυιδ ειναι | υιον δαβιδ ειναι HF TR | ειναι δαυιδ υιον NA SBL | ειναι δαυειδ υιον TH WH * 20:42 και αυτος | αυτος γαρ CT † 20:42 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 20:42 ψαλμων | των ψαλμων ANT § 20:42 ο | — NA SBL WH * 20:44 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 20:44 κυριον αυτον | αυτον κυριον ANT SBL WH ‡ 20:44 υιος αυτου | αυτου υιος NA SBL WH § 20:45 αυτου | — SBL WH * 20:47 ληψονται | λημψονται CT * 21:1 τα δωρα αυτων εις το γαζοφυλακιον | εις το γαζοφυλακιον τα δωρα αυτων CT † 21:2 τινα και | και τινα TR | τινα ANT CT ‡ 21:2 δυο λεπτα | λεπτα δυο CT § 21:3 η πτωχη αυτη | αυτη η πτωχη NA TH WH * 21:4 απαντες | παντες CT † 21:4 του θεου | — CT ‡ 21:4 απαντα | παντα CT § 21:6 λιθω 64.9% | λιθου PCK 32% | λιθω ωδε WH 0.5% * 21:7 γινεσθαι | γενεσθαι TH † 21:8 οτι | — CT ‡ 21:8 ουν | — CT

9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἑπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 11 σεισμοὶ τε μεγάλοι *κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ †σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων ἑπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς *συναγωγὰς καὶ φυλακάς, †ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. 13 Αποβήσεται †δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 Ἔσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἧ οὐ δυνήσονται *ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι †πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ *συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. 17 Καὶ ἔσεσθε ἑμισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 Καὶ θριξ̄ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν *κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων †τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. 22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταῖ εἰσι, τοῦ †πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 Οὐαὶ ἑδὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται *γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄργη †ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. 24 Καὶ πεσοῦνται στόματι †μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς ἑπάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, *ἄχρι πληρωθῶσι †καιροὶ ἐθνῶν.

25 Καὶ †ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἑήχουσης θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 Ἀρχομένων δὲ τούτων *γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

§ 21:10 ἐπι | ἐπ CT * 21:11 κατα τοπους και λιμοι και λοιμοι | και κατα τοπους λιμοι και λοιμοι NA SBL | και κατα τοπους λειμοι και λοιμοι TH | και κατα τοπους λοιμοι και λιμοι WH † 21:11 φοβητρα | φοβηθρα TH WH ‡ 21:11 σημεια απ ουρανου 82% | απ ουρανου σημεια NA WH 0.1% § 21:12 παντων | απαντων PCK TR * 21:12 συναγωγας | τας συναγωγας CT † 21:12 αγομενους | απαγομενους CT ‡ 21:13 δε | — CT § 21:14 θεσθε ουν εις τας καρδιας | θετε ουν εν ταις καρδιας CT * 21:15 αντειπειν ουδε αντιστηναι | αντειπειν η αντιστηναι PCK | αντιστηναι η αντειπειν CT † 21:15 παντες | απαντες NA SBL WH ‡ 21:16 συγγενων και φιλων και αδελφων | αδελφων και συγγενων και φιλων CT TR § 21:17 μισομενοι | μεισομενοι TH * 21:19 κτησασθε | κτησεσθε WH † 21:20 την | — CT ‡ 21:22 πλησθηται | πληρωθηται ANT BYZ PCK TR § 21:23 δε | — CT * 21:23 γαρ | γαρ τοτε ANT † 21:23 εν | — ANT CT ‡ 21:24 μαχαιρας | μαχαιρης NA SBL WH § 21:24 παντα τα εθνη | τα εθνη παντα CT * 21:24 αχρι | αχρις ου CT † 21:24 καιροι | και εσονται καιροι WH ‡ 21:25 εσται | εσονται CT § 21:25 ηχουσης | ηχους CT * 21:28 γινεσθαι | γεινεσθαι TH

²⁹ Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·
³⁰ ὅταν †προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν †γινώσκετε ὅτι ἤδη
ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ³¹ Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα †γινόμενα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ³² Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. ³³ Ὁ οὐρανὸς καὶ
ἡ γῆ *παρελύσσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ †παρέλθωσι.

³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε †βαρηθῶσιν Σύμων αἱ καρδίαι ἐν
*κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ †αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς
ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ³⁵ ὡς παγὶς †γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς
καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ Ἀγρυπνεῖτε Σουν ἐν
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα *καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν †πάντα τὰ μέλλοντα
†γεινεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας
ἐξερχόμενος ἠύλιζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. ³⁸ Καὶ πᾶς
ὁ λαὸς ὠρθηριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ Σιερωῶ ἀκούειν αὐτοῦ.

22

¹ Ἦγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. ² Καὶ ἐζήτησαν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαόν.

³ Εἰσῆλθε δὲ *Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν †ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην,
ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. ⁴ Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς
ἀρχιερεῦσι καὶ †στρατηγοῖς τὸ πῶς †αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. ⁵ Καὶ
ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ *ἀργύριον δοῦναι. ⁶ Καὶ ἐξωμολόγησε
καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν †αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

⁷ Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, †ἐν ἧ ἔδει θῆεσθαι τὸ Πάσχα.
⁸ Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Σῆωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἐτοιμάσατε
ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ Οἱ δὲ *εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις
†ἐτοιμάσομεν; ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἴδού, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς
τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων·
ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν †οὗ εἰσπορεύεται. ¹¹ Καὶ
ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ
ἐστὶ τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

† 21:30 προβαλωσιν | προβαλλωσιν PCK † 21:30 γινωσκετε | γεινωσκετε TH § 21:31
γινόμενα γινωσκετε | γεινόμενα γεινωσκετε TH * 21:33 παρελυσονται | παρελυσειται PCK
† 21:33 παρελθωσι | παρελυσονται CT † 21:34 βαρηθωσιν | βαρυθωσιν TR § 21:34 ὡμων
αι καρδια | αι καρδια ὡμων WH * 21:34 κραιπαλη | κρεπαλη TH WH † 21:34 αιφνιδιος
εφ υμας επιστη | επιστη εφ υμας αιφνιδιος NA SBL TH | επιστη εφ υμας εφνιδιος WH † 21:35
γαρ επελευσειται | επεισελευσειται γαρ CT § 21:36 ουν | δε CT * 21:36 καταξιωθητε |
κατιοχησητε CT † 21:36 παντα | ταυτα παντα CT TR † 21:36 γινεσθαι | γεινεσθαι TH
§ 21:38 ιερω | ορει ANT * 22:3 σατανας | ο σατανας ANT PCK TR † 22:3 επικαλουμενον
| καλουμενον CT † 22:4 στρατηγοις | τοις στρατηγοις TR | γραμματευσιν και στρατηγοις
ANT § 22:4 αυτον παραδω αυτοις | αυτοις παραδω αυτου CT * 22:5 αργυριον | αργυρια
ANT PCK † 22:6 αυτοις ατερ οχλου | ατερ οχλου αυτοις CT † 22:7 εν | — SBL TH WH
§ 22:8 ιωαννην | ιωανην WH * 22:9 ειπον | ειπαν CT † 22:9 ετοιμασομεν | ετοιμασωμεν
ANT BYZ CT TR † 22:10 ου | εις ην CT

12 Κάκεϊνος ὑμῖν δείξει Σᾶνώγειον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε.

13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς *εἶρηκεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ †δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. 15 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. 16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι †οὐκέτι οὐ μὴ φάγω Σᾶξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῆ ἔν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

17 Καὶ δεξάμενος *ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε †εαυτοῖς. 18 λέγω γὰρ ὑμῖν †ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ †του †γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. 19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 20 †Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἔν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν Σᾶκχυνόμενον. 21 Πλὴν ἰδοῦ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 22 *Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου †πορευέται κατὰ τὸ ὠρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. 23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο †συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ Σφιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν *γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; †Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δὲ *εἶμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δὲ ἔστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, 30 ἵνα Σᾶεσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης *μου καὶ †καθίσεσθε ἐπὶ θρόνων, †κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ.

31 Σᾶεἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ Σατανᾶς ἐξήτησάτο ὑμᾶς, τοῦ *σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδέδηθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ †ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας †στηρίξον τοὺς ἀδελφούς σου.

§ 22:12 ανωγειον | αναγαιον CT PCK | ανωγαιον ANT * 22:13 ειρηκεν | ειρηκει CT † 22:14 δωδεκα | — CT † 22:16 ουκετι | — CT § 22:16 εξ αυτου | αυτο CT * 22:17 ποτηριον | το ποτηριον ANT † 22:17 εαυτοις | εις εαυτους CT † 22:18 οτι | — SBL TH WH § 22:18 του | του νυν απο του CT * 22:18 γενηματος | γεννηματος TR † 22:18 ουτου | ου CT † 22:20 ωσαυτως και το ποτηριον | και το ποτηριον ωσαυτως CT § 22:20 εκχυνομενον | εκχυννομενον CT * 22:22 και ο μεν υιος | οτι ο υιος μεν CT † 22:22 πορευεται κατα το ωρισμενον | κατα το ωρισμενον πορευεται CT † 22:23 συζητειν | συζητειν TH WH § 22:24 φιλονεικια | φιλονικια TH * 22:26 γενεσθω | γινεσθω ANT NA SBL WH | γεινεσθω TH † 22:27 ουχι | ουχ PCK † 22:27 ειμι εν μεσω υμων | εν μεσω υμων ειμι CT § 22:30 εσθητε | εσθητε CT * 22:30 μου | μου εν τη βασιλεια μου ANT BYZ CT HF PCK TR † 22:30 καθισεσθε | καθισθητε TR | καθησεσθε NA SBL | καθησθε TH WH † 22:30 κρινοντες τας δωδεκα φυλας | τας δωδεκα φυλας κρινοντες CT § 22:31 ειπε δε ο κυριος | — NA SBL WH * 22:31 σινιασαι | σεινιασαι TH † 22:32 εκλιπη | εκλειπη BYZ TR † 22:32 στηριξον | στηρισον CT

33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ ἔμην φωνήση σήμερον ἀλέκτωρ, * πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ ββαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ *εἶπον, †Οὐθενός. 36 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων ββαλαντίον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, * πωλήσει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ †ἀγοράσει μάχαιραν. 37 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι †ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ ὅτι περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 Οἱ δὲ *εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ, μάχαιραι ὡδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰκανόν ἐστι.

39 Καὶ ἐξεληθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπᾶσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσοὔχεται, 42 λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει †παρενεγκεῖν ὅτι ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν *γενέσθω. 43 †Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσοὔχεται. Ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. 45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς *μαθητὰς εὗρεν †αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἐτι †δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ὄχλος καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, ὁ προήρχετο *αὐτούς, καὶ ἠγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλησάμενος αὐτόν. 48 †Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω; 49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον ἔειπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν *μαχαίρᾳ; 50 Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ

§ 22:34 μη φωνηση | μη φωνησει TR | φωνησει ANT CT * 22:34 πριν η | εως CT † 22:34 απαρνηση μη ειδεναι με | με απαρνηση ειδεναι CT † 22:35 βαλαντιου | βαλλαντιου ANT CT § 22:35 υστερησατε | υστερηθητε ANT * 22:35 ειπον | ειπαν CT † 22:35 ουθενος | ουδενος PCK TR † 22:36 ουν | δε CT § 22:36 βαλαντιον | βαλλαντιον ANT CT * 22:36 πωλησει | πωλησατω CT TR † 22:36 αγορασει | αγορασατω CT TR † 22:37 ετι | — CT § 22:37 τα | το CT * 22:38 ειπον | ειπαν CT † 22:39 αυτου | — CT † 22:42 παρενεγκειν | παρενεγκε CT SCR § 22:42 το ποτηριον τουτο | τουτο το ποτηριον ANT CT * 22:42 γενεσθω | γινεσθω ANT BYZ NA SBL WH | γεινεσθω TH † 22:43 {include verses 43–44} 98.7% | {omit verses 43–44} 1% [Note: Included in the figure of 98.7% are 38 manuscripts that also include the content of verses 43–44 after Matthew 26:39. An additional six manuscripts include the content of verses 43–44 only after Matthew 26:39. NA and WH enclose this text with double brackets.] † 22:43 απ | απο του WH § 22:44 εγενετο δε | και εγενετο NA SBL WH * 22:45 μαθητας | μαθητας αυτου SCR † 22:45 αυτους κοιμωμενους | κοιμωμενους αυτους CT † 22:47 δε | — CT § 22:47 προηρχετο | προηγεν ANT * 22:47 αυτους | αυτων TR † 22:47 αυτον | αυτον τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις ον αν φιλησω αυτος εστιν ANT PCK † 22:48 ο δε ιησους | ιησους δε CT § 22:49 ειπον αυτω | ειπαν CT * 22:49 μαχαιρα | μαχαιρη CT

αυτῶν †τον δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν *αὐτοῦ τὸ οὖζ τὸ δεξιόν. ⁵¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐὰτε ἕως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου Σαυτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. ⁵² Εἶπε δὲ *ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους †ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστήν *ἔξεληλύθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων; ⁵³ Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ΣΑΛΛ' αὕτη *ὕμων ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

⁵⁴ Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον †αὐτὸν εἰς †τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ ΣΑψάντων δὲ *πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ †συγκαθισάντων †αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος Σἐν μέσῳ αὐτῶν. ⁵⁶ Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ Ὁ δὲ ἠρνήσατο *αὐτόν, λέγων, †Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. ⁵⁸ Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος †εἶπεν, Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μίας, ἄλλος τις διῆσχυριζέτο, λέγων, Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν Σἀλέκτωρ. ⁶¹ Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ *λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα †φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² Καὶ ἐξελθὼν ἔξω †ὁ Πέτρος ἔκλαυσε πικρῶς.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες Στὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ, *δέροντες. ⁶⁴ Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, †ἐτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, Προφήτευσον. Τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; ⁶⁵ Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς †καὶ γραμματεῖς, καὶ Σἀνήγαγον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον *αὐτῶν, λέγοντες, ⁶⁷ Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, †εἰπέ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ †καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ Σμοι, ἢ ἀπολύσητε. ⁶⁹ Ἀπὸ τοῦ *νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. ⁷⁰ †Εἶπον δὲ

† 22:50 τον δουλον του αρχιερεως | του αρχιερεως τον δουλον CT † 22:50 αυτου το ους | το ους αυτου CT § 22:51 αυτου | — CT * 22:52 ο | — CT † 22:52 επ | προς PCK † 22:52 εξεληλυθατε | εξηληθατε CT § 22:53 αλλ | αλλα PCK * 22:53 υμων εστιν | εστιν υμων ANT CT † 22:54 αυτον | — CT PCK † 22:54 τον οικον | την οικιαν CT § 22:55 αφαντων | περιεψαντων CT * 22:55 πυρ | πυραν ANT † 22:55 συγκαθισαντων | συγκαθισαντων TH WH † 22:55 αυτων | — CT § 22:55 εν μεσω | μεσος CT * 22:57 αυτον | — ANT CT † 22:57 γυναι ουκ οιδα αυτον | ουκ οιδα αυτον γυναι CT † 22:58 ειπεν | εφη CT § 22:60 αλεκτωρ | ο αλεκτωρ TR * 22:61 λογου | ρηματος NA TH WH † 22:61 φωνησαι | φωνησαι σημερον CT † 22:62 ο πετρος | — CT PCK § 22:63 τον ιησουν | αυτον CT * 22:63 δεροντες | δαιροντες PCK † 22:64 ετυπτον αυτου το προσωπον και επηρωτων αυτον | επηρωτων CT † 22:66 και | τε και CT PCK TR § 22:66 ανηγαγον | απηγαγον CT PCK * 22:66 αυτων | εαυτων ANT TR † 22:67 ειπε | ειπον CT † 22:68 και | — CT § 22:68 μοι η απολυσητε 93,7% | — CT 0,4% * 22:69 νυν | νυν δε CT † 22:70 ειπον | ειπαν CT

πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἶμι. ⁷¹ Οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι Σχρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτου. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὐρόμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα *Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ³ Ὁ δὲ Σπιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. ⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὐρίσκω αἵτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ Οἱ δὲ ἐπίσχουν, λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, Σάρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

⁶ *Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. ⁷ Καὶ ἐπιγνούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ⁸ Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη Σλίαν· ἦν γὰρ *θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἠλιπζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ Σγινόμενον. ⁹ Ἐπρωτά δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ *Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ Ἐξουθενήσας δὲ αὐτόν *ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν Σαῦτόν ἐσθητά λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτόν τῷ *Πιλάτῳ. ¹² Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προῦπηρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

¹³ Σπιλάτος δὲ *συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, ¹⁴ εἶπε πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὐρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἵτιον ὧν κατηγορεῖτε

‡ 22:71 ειπον | ειπαν CT § 22:71 χρειαν εχομεν μαρτυριας | εχομεν μαρτυριας χρειαν CT

* 23:1 ηγαγον | ηγαγεν TR † 23:1 πιλατον | πειλατον TH WH ‡ 23:2 ευρομεν | ευραμεν CT § 23:2 εθνος | εθνος ημων CT * 23:2 καισαρι φορους | φορους καισαρι CT † 23:2 λεγοντα | και λεγοντα CT ‡ 23:2 εαυτον | αυτον SBL WH § 23:3 πιλατος | πειλατος TH WH * 23:3 επρωτησεν | ηρωτησεν CT † 23:4 πιλατος | πειλατος TH WH ‡ 23:4 οχλους | οχλους οτι ANT § 23:5 αρξαμενος | και αρξαμενος CT * 23:6 πιλατος | πειλατος TH WH † 23:6 γαλιλαιαν | — CT ‡ 23:7 ηρωδην | τον ηρωδην TH § 23:8 λιαν | λειαν TH * 23:8 ακουειν εξ ικανου | εξ ικανου θελων ANT | εξ ικανων χρονων θελων CT † 23:8 ακουειν | ακουειν αυτον ANT ‡ 23:8 πολλα | — CT § 23:8 γινομενον | γεινομενον TH * 23:10 ειστηκεισαν | ιστηκεισαν TH WH † 23:10 αρχιερεις και οι γραμματεις | γραμματεις και οι αρχιερεις ANT ‡ 23:11 ο | και ο NA SBL TH § 23:11 αυτον | — CT * 23:11 πιλατω | πειλατω TH WH † 23:12 πιλατος και ο ηρωδης | ηρωδης και ο πιλατος ANT NA SBL | ηρωδης και ο πειλατος TH WH ‡ 23:12 εαυτους | αυτους NA TH | αυτους SBL WH § 23:13 πιλατος | πειλατος TH WH * 23:13 συγκαλεσαμενος | συγκαλεσαμενος TH WH † 23:14 ουδεν | ουθεν CT

κατ' αὐτοῦ· ¹⁵ ἄλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνεπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ Παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω.

¹⁷ Ἐναντίον δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἓνα. ¹⁸ Ἀνεκράξαν δὲ παμπληθεῖ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσις τινα γενομένη ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακὴν. ²⁰ Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. ²² Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω. ²³ Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτόν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. ²⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. ²⁵ Ἀπέλυσε δὲ τὸν διὰ στάσις καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἤτουντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ²⁹ Ὅτι ἰδοῦ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ Σκοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν. ³⁰ Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. ³¹ Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

³² Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. ³³ Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακοῦργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν

‡ 23:15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον | ανεπεμψε γαρ αυτον προς ημας CT § 23:17 αναγκη δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα 77.2% | — CT 2% * 23:18 ανεκραξαν | ανεκραγον CT † 23:18 παμπληθει | πανπληθει TH WH ‡ 23:18 βαραββαν | τον βαραββαν CT TR § 23:19 βεβλημενος εις φυλακην | βεβλημενος εις την φυλακην ANT | βληθεις εν τη φυλακη CT * 23:20 ουν | δε CT † 23:20 πιλατος | πειλατος TH WH ‡ 23:20 προσεφωνησε | προσεφωνησεν αυτοις NA TH WH § 23:21 σταυρωσον σταυρωσων | σταυρου σταυρου CT * 23:22 αιτιον | αξιον ANT † 23:23 και των αρχιερων 98.7% | — CT 0.5% ‡ 23:24 ο δε | και CT § 23:24 πιλατος | πειλατος TH WH * 23:24 επεκρινε | επεκρινε TH † 23:25 δε | δε αυτοις TR | δε αυτοις τον βαραββαν ANT ‡ 23:25 την | — CT § 23:26 σιμωνος τινος κυρηναιου ερχομενου | σιμωνος τινος κυρηναιου του ερχομενου TR | σιμωνα τινα κυρηναιου ερχομενου CT * 23:26 οπισθεν | οπισω ANT † 23:27 και | — CT ‡ 23:28 ο | — TH WH § 23:29 κοιλια | αι κοιλια CT * 23:29 εθηλασαν | εθρεψαν CT † 23:30 πεσετε | πεσατε WH ‡ 23:31 τω | — WH § 23:32 δυο κακουργοι | κακουργοι δυο NA SBL WH * 23:33 απηλθον | ηλθον NA SBL TH | ηλθαν WH † 23:34 ο δε ιησους ελεγεν πατερ αφες αυτοις ου γαρ οιδασιν τι ποιουσιν 89.3% | — 1% [Note: NA and WH enclose this text with double brackets.]

τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, †ε̅βαλον §κλήρον.
 35 Καὶ *εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες
 †σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτός
 ἔστιν ὁ Χριστός, †ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός. 36 §Ἐνεπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ
 οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι *καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ
 λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτὸν. 38 Ἦν
 δὲ καὶ ἐπιγραφή †γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ
 Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν †Ἰουδαίων.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, §λέγων,
 *Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος
 †ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι
 εἶ; 41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν·
 οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. 42 Καὶ ἔλεγε †τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου,
 Κύριε, ὅταν ἔλθης §ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ *ὁ Ἰησοῦς,
 Ἀμὴν †λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 †Ἦν δὲ ὥσει ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὄλην τὴν γῆν
 ἕως ὥρας §ἐνάτης. 45 *Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, †καὶ ἐσχίσθη τὸ
 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ
 Ἰησοῦς εἶπε, Πάτερ, εἰς χεῖράς σου †παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· §καὶ
 ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἴδὼν δὲ ὁ *ἐκατόνταρχος τὸ γενόμενον,
 †ἐδόξασε τὸν Θεόν, λέγων, Ὀντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.
 48 Καὶ πάντες οἱ †συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην,
 §θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες *ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστηφον.
 49 Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ †αὐτοῦ †μακρόθεν, καὶ γυναῖκες
 αἱ §συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὀρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, *ἀνὴρ ἀγαθὸς
 καὶ δίκαιος — 51 οὗτος οὐκ ἦν †συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ
 τῇ πράξει αὐτῶν—ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς †καὶ
 προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· 52 οὗτος προσελθὼν

‡ 23:34 εβαλον | εβαλλον ANT § 23:34 κληρον | κληρους NA SBL * 23:35 εισηκει |
 ιστηκει TH WH † 23:35 συν αυτοις | — CT ‡ 23:35 ο του θεου | του θεου ο CT § 23:36
 ενεπαιζον | ενεπαιξαν CT * 23:36 και | — CT † 23:38 γεγραμμενη επ αυτω γραμμασιν
 ελληνικοις και ρωμαικοις και εβραικοις ουτος εστιν | επ αυτω CT ‡ 23:38 ιουδαιων |
 ιουδαιων ουτος CT § 23:39 λεγων | — WH * 23:39 ει | ουχι CT † 23:40 επετιμα αυτω
 λεγων | επιτιμων αυτω εφη CT ‡ 23:42 τω ιησου μνησθητι μου κυριε | ιησου μνησθητι μου CT
 § 23:42 εν τη βασιλεια | εις την βασιλειαν NA WH * 23:43 ο ιησους | — CT † 23:43 λεγω
 σοι | σοι λεγω CT ‡ 23:44 ην δε | και ην ηδη CT § 23:44 ενατης | εννατης TR * 23:45
 και εσκοτισθη ο ηλιος 96.4% | του ηλιου εκλειποντος ANT WH 0.4% | του ηλιου εκλιποντος NA
 SBL TH 0.4% † 23:45 και εσχισθη | εσχισθη δε CT ‡ 23:46 παραθησομαι | παρατιθεμαι ANT
 CT § 23:46 και ταυτα | τουτο δε CT * 23:47 εκατονταρχος | εκατονταρχης CT † 23:47
 εδοξασε | εδοξαζε CT ‡ 23:48 συμπαραγενομενοι | συνπαραγενομενοι TH WH § 23:48
 θεωρουντες | θεωρησαντες CT * 23:48 εαυτων | — CT † 23:49 αυτου | αυτω CT ‡ 23:49
 μακροθεν | απο μακροθεν ANT NA TH WH § 23:49 συνακολουθησασαι | συνακολουθουσαι
 CT * 23:50 ανηρ | και ανηρ ANT NA † 23:51 συγκατατεθειμενος | συγκατατεθειμενος TH
 WH ‡ 23:51 και προσεδεχετο και αυτος | προσεδεχετο και αυτος ANT PCK | προσεδεχετο
 CT

τῷ Σπιλάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁵³ Καὶ καθελὼν *αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν †αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν †οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. ⁵⁴ Καὶ ἡμέρα ἦν ΣΠαρασκευή, σάββατον ἐπέφωσκε. ⁵⁵ Κατακολουθήσασαι δὲ *γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνελθλυθαῖαι †αὐτῶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ⁵⁶ Ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου *βαθέος, †ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα, φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα, †καὶ τινες σὺν αὐταῖς. ² Εὔρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. ³ ΣΚαὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὔρον τὸ σῶμα *τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ⁴ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ †διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοῦ, †ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν Σἔσθησεσιν ἀστραπτουσais. ⁵ ἐμόφωβον δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ *κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, †εἶπον πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ Οὐκ ἔστιν ὧδε, †ἀλλ' ἡγήθη· μῆσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων Σὶ δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ *Ἰωάννα καὶ Μαρία †Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, †αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα Σαυτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ θόβια *κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε πρὸς †ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

¹³ Καὶ ἰδοῦ, δύο ἐξ αὐτῶν †ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαοῦς. ¹⁴ Καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀμιλεῖν αὐτοὺς καὶ

§ 23:52 πιλατω | πειλατω TH WH * 23:53 αυτο ενετυλιξεν αυτο | αυτο ενετυλιξε ANT | ενετυλιξεν αυτο CT † 23:53 αυτο | αυτου CT ‡ 23:53 ουδεπω ουδεις | ουδεις ουδεπω ANT | ουδεις ουπω CT § 23:54 παρασκευη | παρασκευη και TR | παρασκευης και CT * 23:55 γυναικες | και γυναικες TR | αι γυναικες ANT CT † 23:55 αυτω εκ της γαλιλαιας | εκ της γαλιλαιας αυτω CT * 24:1 βαθεος | βαθεως BYZ CT HF † 24:1 ηλθον επι το μνημα | επι το μνημα ηλθον NA SBL TH | επι το μνημα ηλθαν WH ‡ 24:1 και τινες συν αυταις | — CT § 24:3 και εισελθουσαι | εισελθουσαι δε CT * 24:3 του κυριου ιησου | — SBL † 24:4 διαπορεισθαι | απορεισθαι CT ‡ 24:4 ανδρες δυο | δυο ανδρες TR § 24:4 εσθησεσιν αστραπτουσais | εσθητι αστραπτουση CT * 24:5 κλινουσων το προσωπον | κλινουσων τα προσωπα NA SBL WH | κλινουσων τα προσωπα TH † 24:5 ειπον | ειπαν CT ‡ 24:6 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 24:7 οτι δει τον υιον του ανθρωπου | τον υιον του ανθρωπου οτι δει CT * 24:10 ιωαννα | ιωανα WH † 24:10 ιακωβου | η ιακωβου BYZ CT PCK ‡ 24:10 αι | — CT § 24:11 αυτων | ταυτα CT * 24:12 κειμενα | — CT † 24:12 εαυτον | αυτον SBL WH | αυτων TH ‡ 24:13 ησαν πορευομενοι εν αυτη τη ημερα | εν αυτη τη ημερα ησαν πορευομενοι CT

Συζητεῖν, καὶ αὐτὸς *ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. ¹⁶ Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνας οἱ λόγοι οὗτοι οὐδὲ ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ †εστε σκυθρωποί; ¹⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ †ὁ εἶς, ᾧ ὄνομα Κλεοπᾶς, εἶπε πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς Ὡερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ *εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ †Ναζωραίου, †ὸς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ· ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. Ἀλλὰ Ὡγε σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει *σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι †ὄρθρια ἐπὶ τὸ μνημεῖον· ²³ καὶ μὴ εὑρούσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, †ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι, οἱ λέγουσαν αὐτὸν ζῆν. ²⁴ Καὶ Ὡαπηλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτω καθὼς *καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ †Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, †διημήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

²⁸ Καὶ ἠγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς Ὡπροσεποιεῖτο *πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μείνουν μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστί, καὶ †κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσηλθε τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπέδιδον αὐτοῖς. ³¹ Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² Καὶ †εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν Ὡ ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, *καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον †συνηθροισμένους τοὺς ἔνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι †Ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

§ 24:15 συζητειν | συζητειν TH WH * 24:15 ο | — CT † 24:17 εστε | εσταθησαν CT † 24:18 ο εις ω ονομα | εις ονοματι CT § 24:18 ιερουσαλημ | εν ιερουσαλημ ANT TR * 24:19 ειπον | ειπαν CT † 24:19 ναζωραιου 98.8% | ναζαρηνου CT 0.5% † 24:19 ος | ως PCK § 24:21 γε | γε και CT * 24:21 σημερον | — CT † 24:22 ορθρια | ορθρινα CT † 24:23 ηλθον | ηλθαν WH § 24:24 απηλθον | απηλθαν WH * 24:24 και | — WH † 24:27 μωσεως | μωσσεως ANT CT † 24:27 διημηνευεν | διεμηνευσειεν CT § 24:28 προσεποιειτο | προσεποιησατο CT * 24:28 πορρωτερω | πορρωτερον CT † 24:29 κεκλικεν | κεκλικεν ηδη CT † 24:32 ειπον | ειπαν CT § 24:32 εν ημιν | — WH * 24:32 και | — CT † 24:33 συνηθροισμενους | ηθροισμενους CT † 24:34 ηγερθη ο κυριος οντως | οντως ηγερθη ο κυριος CT

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, Ἐαυτὸς *ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, †καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. ³⁷ Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουνσιν ἐν †ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ³⁹ Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι Ἐαυτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ Καὶ τοῦτο εἰπὼν *ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ⁴¹ Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, †καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. ⁴³ Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

⁴⁴ Εἶπε δὲ †αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ Ἐλόγοι οὐς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὦν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ *Μωσέως καὶ †προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς. ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτω γέγραπται, †καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν Ἐκαὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, *ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. ⁴⁸ Ὑμεῖς †δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ †Καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἘΙερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε *δύναμιν ἐξ ὕψους.

⁵⁰ Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς †ἐξω ἕως †εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. ⁵² Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. ⁵³ καὶ ἦσαν διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ, Ἐαἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. *Ἀμήν.†

§ 24:36 αὐτος | και αὐτος PCK * 24:36 ο ἰησοῦς | — CT † 24:36 και λεγει αυτοις ειρηνη ὑμιν | — SBL ‡ 24:38 ταις καρδιαις | τη καρδια CT § 24:39 αὐτος ἐγὼ εἰμι | ἐγὼ εἰμι αὐτος CT * 24:40 ἐπέδειξεν | εδειξεν CT † 24:42 και ἀπο μελισσιου (μελισσειου PCK) κηριου 91.9% | — CT 0.7% ‡ 24:44 αυτοις | προς αυτοους CT § 24:44 λογοι | λογοι μου CT * 24:44 μωσειωσ | μωσειωσ ANT CT † 24:44 προφηταις | τοις προφηταις NA TH WH ‡ 24:46 και οὕτως εδει | — CT § 24:47 και 99.4% | εις NA WH 0.5% * 24:47 ἀρξαμενον 94.7% | ἀρξαμενοι CT 1.1% † 24:48 δε εστε | εστε SBL TH | — NA WH ‡ 24:49 και ἰδου ἐγὼ ἀποστελλω | και ἰδου ἐγὼ ἐξαποστελλω SBL WH | καγω ἐξαποστελλω TH § 24:49 ἱερουσαλημ | — CT * 24:49 δυναμιν ἐξ ὕψους | ἐξ ὕψους δυναμιν CT † 24:50 ἐξω | — SBL TH WH ‡ 24:50 εις | προς CT § 24:53 αἰνουντες και | — CT * 24:53 αμην | — CT † 24:53 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ιε΄ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. ³ Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ *Ἰωάννης. ⁷ Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. ⁸ Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν —καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός— πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ †Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ §Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ¹⁷ Ὅτι ὁ νόμος διὰ *Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ *Ἰωάννου, ὅτε §ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ *Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; ²⁰ Καὶ ὠμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὠμολόγησεν ὅτι †Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. ²¹ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; †Ἡλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὐ. ²² §Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; Ἴνα ἀποκρισὶν δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ Ἐφών, Ἐγὼ φωνῆ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

²⁴ Καὶ *οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ †εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός,

* **1:6** ιωαννης | ιωανης WH † **1:15** ιωαννης | ιωανης WH ‡ **1:15** ον ειπον | ο ειπων WH § **1:16** και | οτι CT * **1:17** μωσews | μωσeweς ANT CT † **1:18** ο μονογενης υιος 98.3% | μονογενης θεος NA SBL WH 0.3% ‡ **1:19** ιωαννου | ιωανου WH § **1:19** απεστειλαν | απεστειλαν προς αυτον NA TH WH * **1:19** λειτας | λειτειτας TH WH † **1:20** ουκ εμι εγω | εγω ουκ εμι CT ‡ **1:21** ηλιας ει συ | συ ηλιας ει NA SBL | συ ηλιας ει TH WH § **1:22** ειπον | ειπαν CT * **1:24** οι | — CT † **1:25** ειπον | ειπαν NA SBL

οὔτε Ἡλίας, οὔτε ὁ προφήτης; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Σίμων λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος *δὲ ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁷ Ἄυτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ *ἐγὼ οὐκ εἶμι ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ Ταῦτα ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ Οὗτός ἐστι *περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. ³² Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Θεέμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ἑσσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ³⁴ Κἀγὼ ἐώρακα, καὶ μαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ *υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰσῆκε Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. ³⁷ Καὶ ἤκουσαν σαυτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ *εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί—ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον, Διδάσκαλε—ποῦ μένεις; ³⁹ Λέγει αὐτοῖς, Ἐρχεσθε καὶ ἴδετε. *Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ἔσπερον ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Σίμωνος καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ Εὐρίσκει οὗτος *πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν—ὃ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Χριστός. ⁴² Ἐκαὶ ἤγαγεν αὐτόν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. *Εμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς—ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

‡ **1:25** ουτε ηλιας ουτε | ουδε ηλιας ουδε NA SBL | ουδε ηλειας ουδε TH WH § **1:26** ιωαννης | ιωανης WH * **1:26** δε | — CT † **1:26** εστηκεν | στηκει WH ‡ **1:27** αυτος εστιν ο 95.8% | ο NA SBL TH 2.2% | — WH 0.4% § **1:27** ος εμπροσθεν μου γεγονεν | — CT * **1:27** εγω ουκ ειμι 86.2% | ουκ ειμι SBL 6.9% | ουκ ειμι εγω NA TH WH 3% † **1:28** βηθανια | βιθαβαρα PCK | βηθαβαρα TR ‡ **1:28** ιωαννης | ο ιωαννης NA SBL TH | ο ιωανης WH § **1:29** βλεπει | βλεπει ο ιωαννης ANT BYZ PCK TR * **1:30** περι 98.9% | υπερ CT 0.6% † **1:31** τω | — CT ‡ **1:32** ιωαννης | ιωανης WH § **1:32** ωσει | ως ANT BYZ CT PCK * **1:34** υιος 99.5% | εκλεκτος SBL 0.4% † **1:35** ειστηκει | ιστηκει TH WH ‡ **1:35** ο ιωαννης | ιωανης WH § **1:37** αυτου οι δυο μαθηται 93.4% | οι δυο μαθηται αυτου CT 1.6% * **1:38** ειπον | ειπαν CT † **1:38** ραββι | ραββει TH WH ‡ **1:38** ερμηνευομενον 93.8% | μεθερμηνευομενον CT 3.2% § **1:39** ιδετε | οψεσθε CT * **1:39** ηλθον | ηλθον ουν ANT | ηλθαν ουν CT † **1:39** ειδον | ειδαν CT ‡ **1:39** ωρα | ωρα δε TR § **1:40** ιωαννου | ιωανου WH * **1:41** πρωτος | πρωτον CT † **1:41** μεσιαν | μεσσιαν ANT CT TR ‡ **1:41** χριστος | ο χριστος TR § **1:42** κα | — CT * **1:42** εμβλεψας | εμβλεψας δε BYZ TR † **1:42** ιωνα 98.6% | ιωαννου NA SBL TH 0.4% | ιωανου WH 0.1%

43 Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὕρισκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ §ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει μοι. 44 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 Εὕρισκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅν ἔγραψε *Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν †τὸν υἱὸν †τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ §Ναζαρέτ. 46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ *Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ †Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. 47 Εἶδεν †ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς §Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. 48 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Απεκρίθη *Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκὴν, εἶδόν σε. 49 Απεκρίθη †Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ, †Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ §εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. 50 Απεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν *σοι, Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων †ὄψει. 51 Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, †ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῆτα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀθρώπου.

2

1 Καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. 4 *Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου. 5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.

6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ †ὕδριαι λίθιναι ἐξ κείμενα κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. 7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγένμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. 8 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ †ἀρχιτρικλίῳ. §Καὶ ἤνεγκαν. 9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ *ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν—οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ—φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ †ἀρχιτρικλίνος, 10 καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, †τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. 11 Ταύτην ἐποίησε §τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς

‡ 1:43 ηθελησεν | ηθελησεν ο ιησους ANT TR § 1:43 ο ιησους | — ANT BYZ PCK TR * 1:45 μωσης | μωυσης ANT CT † 1:45 τον | — CT ‡ 1:45 του | — PCK § 1:45 ναζαρετ | ναζαρεθ SCR * 1:46 ναζαρετ | ναζαρεθ SCR † 1:46 φιλιππος | ο φιλιππος NA SBL WH ‡ 1:47 ο | — WH § 1:47 ισραηλιτης | ισραηλιτης TH WH * 1:48 ιησους | ο ιησους TR † 1:49 ναθαναηλ και λεγει αυτω 92.9% | αυτω ναθαναηλ CT 1% ‡ 1:49 ραββι | ραββει TH WH § 1:49 ει ο βασιλευς | βασιλευς ει CT * 1:50 σοι | σοι οτι CT † 1:50 οπει | οψη CT ‡ 1:51 απ αρτι 95.9% | — CT 0.7% * 2:4 λεγει | και λεγει NA SBL WH † 2:6 υδριαι λιθιναι εξ κειμεναι κατα τον καθαρισμον των ιουδαιων 95.1% | λιθιναι υδριαι εξ κατα τον καθαρισμον των ιουδαιων κειμεναι CT 0.9% ‡ 2:8 αρχιτρικλιω | αρχιτρικλειω TH § 2:8 και | οι δε CT * 2:9 αρχιτρικλινος | αρχιτρικλεινος TH † 2:9 αρχιτρικλινος | αρχιτρικλεινος TH ‡ 2:10 τοτε | — CT § 2:11 την | — CT

Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνερωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς *Καπερναοῦμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ †αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ Καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθήμενους. ¹⁵ Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τὰς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχευε †τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ὤκνησεν. ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ Ἐμνήσθησαν *δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου †καταφάγεται με.

¹⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ *Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, †Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ὅτι ἔλεγε· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ *ὃ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν †τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ Αὐτὸς δὲ †ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ὅτι αὐτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθε πρὸς *αὐτὸν νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, †Ραββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ †ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ⁴ Λέγει πρὸς αὐτὸν *ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον

* 2:12 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 2:12 αυτου 90.6% | — SBL TH WH 0.4% ‡ 2:15 το κερμα 98.8% | τα κερματα SBL WH 0.8% § 2:15 ανεστρεψε 85.1% | ανετρεψε NA TH WH 9.2%

* 2:17 δε | — CT † 2:17 καταφαγεται | κατεφαγε TR ‡ 2:18 ειπον | ειπαν CT § 2:19 ιησους | ο ιησους TR * 2:20 ειπον | ειπαν CT † 2:20 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα CT ‡ 2:20 ωκοδομηθη | οικοδομηθη CT § 2:22 ελεγε | ελεγεν αυτοις TR * 2:22 ω 98.1% | ον CT 0.9% † 2:23 τοις | — TR ‡ 2:24 ο 98.3% | — CT 0.5% § 2:24 εαυτον | αυτον NA | αυτον SBL WH * 3:2 αυτον | τον ιησουν BYZ PCK TR † 3:2 ραββι | ραββει TH WH ‡ 3:2 ταυτα τα σημεια δυναται | δυναται ταυτα τα σημεια CT § 3:3 ο | — ANT CT PCK * 3:4 ο | — PCK TH

ἔσθι· Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ Ἀπεκρίθη ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ⁶ Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστὶ. ⁷ Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.

⁹ Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἐώρακαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; ¹³ Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. ¹⁴ Καὶ καθὼς *Μωσῆς ὑψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἄς αὐτὸν ἢ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. ¹⁹ Αὕτη δέ ἐστίν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ ἡ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. ²⁰ Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράστων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ *Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγυὸς τοῦ ἱσααὴμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ ἢ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ Οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν *Ἰωάννου μετὰ ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ,

† 3:5 ἰησοῦς 82.2% | ο ἰησοῦς TR WH 16.7% † 3:10 ἰησοῦς | ο ἰησοῦς TR § 3:13 ο υν εν τω ουρανω 97.6% | — CT 1.1% * 3:14 μωσης | μωυσης ANT CT † 3:15 εἰς αυτον 96.7% | εν αυτω NA SBL WH 0.4% † 3:15 μὴ αποληται ἀλλ | — CT § 3:16 αυτου 95.9% | — CT 0.4% * 3:16 ἀλλ | ἀλλα SBL WH † 3:17 αυτου | — CT † 3:18 δε | — WH § 3:19 πονηρα αυτων | αυτων πονηρα CT * 3:23 ιωαννης | ο ιωαννης NA SBL | ο ιωαννης WH † 3:23 σαλημ | σαλειμ ANT BYZ CT TR † 3:23 παρεγινοντο | παρεγεινοντο TH § 3:24 ο ιωαννης | ιωαννης WH * 3:25 ιωαννου | ιωανου WH † 3:25 ιουδαιου 85.1% | ιουδαιων TR 13.5% † 3:26 ηλθον | ηλθαν WH § 3:26 ιωαννην | ιωαννη WH * 3:26 ειπον | ειπαν CT

†Ραββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ὕδεν, ἐὰν μὴ ᾗ δεδομένου αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ Αὐτοὶ ὑμεῖς *μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκώς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπληρωται. ³⁰ Ἐκεῖνον δεῖ ἀυξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστί, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστί. ³² *Καὶ ὁ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ Ὁν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα. ³⁵ Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται *ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ *μένει ἐπ' αὐτόν.

4

¹ Ὡς οὖν ἔγνω ὁ *Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης— ² καίτιοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ— ³ ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς *Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου τὸ ἔδωκεν Ἰακώβ· Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὁ ὕψιστος ἔκρη.

⁷ Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς *Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι *πνεῖν. ⁸ Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. ⁹ Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἢ Ἰωάννης, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ ἰπνεῖν αἰτεῖς, *οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος;—Ὁὐ γὰρ ἰσυγχρῶνται Ἰουδαῖοι ἰΣαμαρείταις. ¹⁰ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ἦβεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι, Δός μοι ἰπνεῖν, σὺ ἂν ἦτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν

† 3:26 ραββι | ραββει TH WH ‡ 3:27 ιωαννης | ιωανης WH § 3:27 ουδεν 88.7% | ουδε εν NA SBL 0.1% * 3:28 μαρτυρετε | μοι μαρτυρετε ANT CT PCK TR † 3:28 ειπον | ειπον οτι NA | ειπον εγω WH ‡ 3:32 και | — CT § 3:34 ο θεος | — CT * 3:36 ζωνη | την ζωνη BYZ HF PCK † 3:36 μένει | μενει PCK * 4:1 κυριος 76.1% | ιησους NA PCK SBL 22.1% † 4:1 ιωαννης | ιωανης WH ‡ 4:3 απηλθεν 91% | απηλθε παλιw CT TR 8.7% § 4:4 σαμαρειας | σαμαριας WH * 4:5 σαμαρειας | σαμαριας WH † 4:5 ο | ου PCK ‡ 4:5 ιωσηφ | τω ιωσηφ NA SBL WH § 4:6 ωσει | ως CT * 4:7 σαμαρειας | σαμαριας WH † 4:7 πειν | πειν CT ‡ 4:9 σαμαρειτις | σαμαριτις NA SBL § 4:9 πειν | πειν CT * 4:9 ουσης γυναικος σαμαρειτιδος | γυναικος σαμαριτιδος ουσης NA SBL | γυναικος σαμαρειτιδος ουσης TH WH † 4:9 συγχρωνται | συγχρωνται TH WH ‡ 4:9 σαμαρειταις | σαμαριταις NA SBL § 4:10 πειν | πειν CT

άν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ Λέγει αὐτῷ * ἡ γυνή, Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· ¹⁴ ὃς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

¹⁶ Λέγει αὐτῇ * Ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε, φώνησον ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ¹⁷ Ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς σεῖπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν * τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. ²¹ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγιναι, πιστευσόν μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ Ἄλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρί ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατήρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας * αὐτόν. ²⁴ Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι ἰησοῦς ἐρχεται — ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. ²⁶ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔζηθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ * ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μὲντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, ²⁹ Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ³⁰ Ἐξηλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.

³¹ Ἐν ἧδὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ * μαθηταί, λέγοντες, Ἰαββί, φάγε. ³² Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μὴ τις ἤνεγκεν

* **4:11** ἡ γυνή 99.6% | — WH 0.1% † **4:13** ἰησοῦς | ο ἰησοῦς TR ‡ **4:14** διψηση | διψησει CT § **4:15** ερχομαι | ερχομαι ANT PCK TH TR | διερχομαι NA SBL WH * **4:16** ο ἰησοῦς | ἰησοῦς TH | — NA SBL WH † **4:16** τον ανδρα σου | σου τον ανδρα WH ‡ **4:17** ειπεν | ειπεν αυτω NA SBL WH § **4:17** ειπας | ειπες WH * **4:20** τω ορει τουτω | τουτω τω ορει TR † **4:20** δει προσκυνειν | προσκυνειν δει CT ‡ **4:21** γυναι πιστευουν μοι | πιστεψε μοι γυναι CT § **4:23** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * **4:23** αυτον | αυτους ST † **4:25** μεσιαι | μεσιαι ANT CT TR ‡ **4:25** παντα | απαντα CT § **4:27** ηλθον | ηλθαν NA SBL WH * **4:27** εθαυμασαν | εθαυμαζον CT † **4:29** οσα 99.4% | α WH 0.2% ‡ **4:30** εξηλθον | εξηλθον ου ANT TR § **4:31** δε | — CT * **4:31** μαθηται | μαθηται αυτου PCK † **4:31** ραββι | ραββει TH WH

αὐτῷ φαγεῖν· ³⁴ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἕτι * τετραήμερός ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. ³⁶ †Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα †καὶ ὁ σπεύρων ὁμοῦ χαίρη καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπεύρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν *Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέ μοι πάντα †ὅσα ἐποίησα. ⁴⁰ Ὡς οὖν ἤλθον πρὸς αὐτὸν οἱ †Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστευόμεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, *καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴⁴ Αὐτὸς γὰρ †ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες †ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν Ἐπάλιον ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένης ἐν *Καπερναοῦμ. ⁴⁷ Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα †αὐτὸν ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· †ἔμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱὸς σου ζῆ. †Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ *ὃ εἶπεν αὐτῷ †ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ †ἀπήντησαν αὐτῷ, †καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς *σου ζῆ. ⁵² Ἐπύθετο οὖν †παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ἣ κομψότερον ἔσχε. †Καὶ

‡ 4:34 ποιω | ποιησω CT § 4:35 ετι | — PCK * 4:35 τετραμηνος | τετραμηνον TR † 4:36 και | — CT ‡ 4:36 και | — CT § 4:37 ο 78.8% | — CT SCR 16.6% * 4:39 σαμαρειτων | σαμαριτων NA SBL † 4:39 οσα 99.5% | α CT 0.4% ‡ 4:40 σαμαρειται | σαμαριται NA SBL § 4:42 ο χριστος | — CT * 4:43 και απηλθεν 91.9% | — CT 2.1% † 4:44 ο | — CT ‡ 4:45 α | οσα CT § 4:46 παλιον ο ιησους | ο ιησους παλιον TR | παλιον CT * 4:46 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 4:47 αυτον | — CT ‡ 4:47 εμελλε | ημελλε ANT BYZ CT PCK TR § 4:50 και | — CT * 4:50 ω | ον CT † 4:50 ο | — TR ‡ 4:51 απηνητησαν | υπηνητησαν CT § 4:51 και απηγγειλαν 87.6% | — CT 1.9% * 4:51 σου 77.5% | αυτου CT 1% † 4:52 παρ αυτων την ωραν | την ωραν παρ αυτων CT ‡ 4:52 και ειπον | ειπαν ουν NA SBL WH | ειπον ουν TH

εἶπον αὐτῷ ὅτι ΣΧΘὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ Ἐγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι *ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς †ὅτι Ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ †Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν *ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη †ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

² Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἢ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ †Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. ³ Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος Σπολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, *ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ⁴ †Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ †εἰτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὲς ἐγένετο, ὧ δῆποτε κατείχετο νοσήματι. ⁵ Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ Στριάκοντα ὀκτῶ ἔτη ἔχων ἐν τῇ *ἀσθενείᾳ. ⁶ Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὲς γενέσθαι; ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ, †βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, †Ἐγειραι, ἄρον τὸν Σκράββατόν σου, καὶ περιπάτει. ⁹ Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὲς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν *κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει.

Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· †οὐκ ἔξεστί σοι ἄραι τὸν †κράββατον. ¹¹ ΣἈπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν *κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ¹² Ἠρώτησαν τοῦν αὐτόν, Τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον †τὸν Σκράββατόν σου καὶ περιπάτει; ¹³ Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστίν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

¹⁴ Μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὲς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν *τί σοι γένηται. ¹⁵ Ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ †ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς

§ 4:52 χθες | εχθες CT * 4:53 εν | — SBL TH WH † 4:53 οτι | — CT † 4:54 τουτο | τουτο δε CT * 5:1 η | — BYZ CT TR † 5:1 ο | — CT † 5:2 βηθεσδα 97.1% | βηθθα NA WH 0.2% § 5:3 πολυ | — CT * 5:3 εκδεχομενων την του υδατος κινησιν 97.2% | — CT 0.7% † 5:4 αγγελος γαρ κατα καιρον κατεβαινεν εν τη κολυμβηθρα και ... το υδωρ ο ουν πρωτος εμβας μετα την ταραχην του υδατος υγιης εγενετο ω δηποτε κατειχετο νοσηματι 99.1% | — CT 0.8% † 5:4 εταρασσε | εταρασσετο ANT § 5:5 τριακοντα | τριακοντα και ANT BYZ HF NA SCR TH WH * 5:5 ασθενεια | ασθενεια αυτου ANT CT † 5:7 βαλη | βαλλη TR † 5:8 εγειραι | εγειρε ANT CT § 5:8 κραββατον | κραβαττον ANT CT * 5:9 κραββατον | κραβαττον ANT CT † 5:10 ουκ | και ουκ CT † 5:10 κραββατον | κραβαττον ANT SBL TH WH | κραβαττον σου NA § 5:11 απεκριθη | ο δε απεκριθη NA TH | ος δε απεκριθη SBL WH * 5:11 κραββατον | κραβαττον ANT CT † 5:12 ουν | — NA TH WH † 5:12 τον κραββατον σου | — CT § 5:12 κραββατον | κραβαττον ANT * 5:14 τι σοι | σοι τι ANT BYZ CT † 5:15 ανηγγειλε | ειπε WH

ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ¹⁶ Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι. ¹⁸ Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἢ ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ Ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὐς θέλει ζωοποιεῖ. ²² Οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ. ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

²⁵ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. ²⁶ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. ²⁸ Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἧ ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

³¹ Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ³² Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. ³⁴ Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ἡμεῖς τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. ³⁷ Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, ἑαυτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν

‡ 5:16 τον ιησουν οι ιουδαιοι και εζητουν αυτον αποκτειναι 92% | οι ιουδαιοι τον ιησουν CT 1.3% § 5:17 ιησους | — SBL TH WH * 5:19 ειπεν | ελεγεν CT † 5:19 εαν | αν WH ‡ 5:25 ακουσονται | ακουσουσι CT § 5:25 ζησονται | ζησουσιν CT * 5:26 εδωκε και τω υιω | και τω υιω εδωκε CT † 5:27 και | — CT ‡ 5:28 ακουσονται | ακουσουσι CT § 5:29 δε | — WH * 5:30 πατρος | — CT † 5:33 ιωαννην | ιωαννην WH ‡ 5:35 αγαλλιαθηναι | αγαλλιασθηναι TR § 5:36 μειζω | μειζων TH * 5:36 ιωαννου | ιωανου WH † 5:36 εδωκε | δεδωκε CT ‡ 5:36 εγω | — CT § 5:37 αυτος 98.1% | εκεινος CT 0.8%

αὐτοῦ *ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε. ³⁸ Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε †μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ †Ἐρευνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. ⁴² Ὅλλ' ἐγνώκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον *λήψεσθε. ⁴⁴ Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν †παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, †Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε †Μωσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ *γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ Εἰ δὲ τοῖς ἐκεῖνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;

6

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. ² *Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι †ἑώρων †αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ Ἀπῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος †ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ Ἐπάρας οὖν *ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς †τὸν Φίλιππον, Πόθεν †ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί †ἔμελλε ποιεῖν. ⁷ Ἀπεκρίθη *αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἄρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος †αὐτῶν βραχὺ †τι λάβῃ. ⁸ Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ⁹ Ἔστι παιδάριον †ἔν ὧδε, *ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; ¹⁰ Εἶπε †δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. †Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν †ὡσει πεντακισχίλιοι. ¹¹ Ἐλαβε *δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε †τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ

* 5:37 ακηκοατε πωποτε | πωποτε ακηκοατε CT † 5:38 μενοντα εν υμιν | εν υμιν μενοντα CT † 5:39 ερευνατε | εραυνατε CT § 5:42 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 5:43 ληψεσθε | λημψεσθε CT † 5:44 παρα αλληλων 76.4% | παρα ανθρωπων PCK 23% | παρ αλληλων SBL WH 0.1% † 5:45 μωσης | μωσης ANT CT § 5:46 μωση | μωση BYZ HF PCK | μουσει ANT CT * 5:46 γαρ εμου | εμου γαρ PCK * 6:2 και ηκολουθει | ηκολουθει δε CT † 6:2 εωρων 93.5% | εθεωρων NA SBL WH 2.6% † 6:2 αυτου | — CT § 6:3 ο | — CT * 6:5 ο ιησους τους οφθαλμους | τους οφθαλμους ο ιησους CT † 6:5 τον | — CT † 6:5 αγορασομεν | αγορασομεν ANT CT § 6:6 εμελλε | ημελλε PCK * 6:7 φιλιππος | ο φιλιππος NA † 6:7 αυτων | — CT † 6:7 τι | — WH § 6:9 εν | — CT * 6:9 ο | ος ANT CT † 6:10 δε | — CT † 6:10 ανεπεσον | ανεπεσαν BYZ CT § 6:10 ωσει | ως CT * 6:11 δε | ουν CT † 6:11 τοις μαθηταις οι δε μαθηται | — CT

περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. ¹³ Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἔπερισσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες *ὁ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

¹⁶ Ὡς δὲ ὁψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς *Καπερναοῦμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλυθεὶ πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁸ Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ¹⁹ Ἐηλεκότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριακοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου *γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²¹ Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως †τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν ἑκείνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ *πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον— ²³ ἄλλα δὲ ἦλθε πλοίαρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου— ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ σπλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς *Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

²⁵ Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, †Ραββί, πότε ὧδε γέγονας; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρώσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτου γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ Θεός. ²⁸ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; ²⁹ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα *πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί

‡ 6:12 κλασματα | των κλασματων PCK § 6:13 επερισσευσε | επερισσευσαν CT * 6:14 ο επιοισεν σημειον ο ιησους 89% | ο επιοισεν σημειον NA SBL TH 0.5% | α επιοισεν σημεια WH 0.3% † 6:15 αυτον | — CT ‡ 6:15 ανεχωρησεν | ανεχωρησε παλιν ANT CT PCK TR § 6:17 το | — CT * 6:17 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 6:17 ουκ | ουπω CT ‡ 6:17 εληλυθει προς αυτους 83% | προς αυτους εληλυθει TH 0.8% § 6:18 διηγειρετο | διεγειρετο CT * 6:19 γινομενον | γεινομενον TH † 6:21 το πλοιον εγενετο | εγενετο το πλοιον CT ‡ 6:22 ιδων | ειδον CT § 6:22 εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου 74.8% | — CT 4.1% * 6:22 πλοιαριον | πλοιον CT † 6:23 αλλα δε ηλθε πλοιαρια 77% | αλλα (αλλα SBL) ηλθε πλοιαρια NA 0.1% | αλλα (αλλα WH) ηλθε πλοια TH 0.1% ‡ 6:24 αυτοι 75% | και αυτοι TR 5.3% § 6:24 πλοια | πλοιαρια CT * 6:24 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 6:25 ραββι | ραββει TH WH ‡ 6:28 ποιωμεν | ποιουμεν ST § 6:29 ιησους | ο ιησους NA SBL TR WH * 6:29 πιστευσητε | πιστευητε CT

ἐργάζῃ; ³¹ Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ ἰδωσὶς ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ. ³⁴ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

³⁵ Εἶπε ὁ Θεὸς αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς *με οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἔχει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς *με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. ³⁸ Ὅτι καταβέβηκα ἔκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με *πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἰδὲ ἀλλὰ ἀναστήσω *αὐτὸ ἑσχάτη ἡμέρα. ⁴⁰ Τοῦτο *δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ ἰπέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θερωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ *τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρα.

⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ⁴² Καὶ ἔλεγον, Ὁυὸς οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς *οὖν λέγει *οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ Ἀπεκρίθη *οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς *με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, *καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν *ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρα. ⁴⁵ Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδασκτοὶ *Θεοῦ. Πᾶς *σοῦν ὁ *ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθῶν, ἔρχεται πρὸς *με. ⁴⁶ Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα *τις ἐώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἐώρακε τὸν πατέρα. ⁴⁷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων *σεῖς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον *τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ἰζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

† 6:32 μωσις | μωυσης ANT CT ‡ 6:32 δεδωκεν | εδωκεν WH § 6:35 δε | — CT * 6:35 με | εμε CT † 6:35 διψηση | διψησει CT ‡ 6:37 με | εμε NA TH § 6:38 εκ | απο CT * 6:39 πατρος | — CT † 6:39 αλλα | αλλ NA²⁸ ‡ 6:39 αυτο | αυτου BYZ HF § 6:39 τη | εν τη ANT BYZ NA PCK TR * 6:40 δε | γαρ CT † 6:40 πεμψαντος με | πατρος μου CT ‡ 6:40 τη | εν τη NA § 6:42 ουχ | ουχι WH * 6:42 ουν 98.9% | νυν CT 0.6% † 6:42 ουτος 92.8% | — CT 4.8% ‡ 6:43 ουν ο | — CT § 6:44 με | εμε TH * 6:44 και εγω | καγω CT † 6:44 εν | — ANT TR ‡ 6:45 θεου | του θεου TR § 6:45 ουν | — ANT CT * 6:45 ακουων | ακουσας CT TR † 6:45 με | εμε CT ‡ 6:46 τις εωρακεν | εωρακε τις CT § 6:47 εις εμε 98.9% | — CT 0.7% * 6:49 το μαννα εν τη ερημω | εν τη ερημω το μαννα CT † 6:51 ζησεται | ζησει NA SBL WH ‡ 6:51 ην εγω δωσω | — CT

⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν Σάρκα φαγεῖν; ⁵³ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, *καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν †τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρῶσις, καὶ τὸ αἶμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις. ⁵⁶ Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. ⁵⁸ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες †τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων Στουτόν τὸν ἄρτον, *ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν †Καπερναοῦμ.

⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ †εἶπον, Σκληρὸς ἐστὶν Σούτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν; ⁶¹ Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδὲν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ *λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν. ⁶⁴ †Ἄλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν. ⁶⁵ Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς †μου.

⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ Σἀπῆλθον *τῶν μαθητῶν †αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτου. ⁶⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ Ἀπεκρίθη †οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. ⁶⁹ Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ΣΧριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ *τοῦ ζῶντος. ⁷⁰ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς †ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; ⁷¹ Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος †Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ Σἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς *ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

§ 6:52 σαρκα | σαρκα αυτου NA SBL WH * 6:54 και εγω | καγω CT † 6:54 τη | εν τη ANT BYZ † 6:55 αληθως ... αληθως 71.3% | αληθης ... αληθης CT 22.5% § 6:57 ζησεται | ζησει CT * 6:58 εκ του 99.6% | εξ CT 0.4% † 6:58 υμων 94% | — CT 0.6% † 6:58 το μαννα 91.6% | — CT 1% § 6:58 τουτον | μου τουτον PCK * 6:58 ζησεται | ζησει BYZ CT † 6:59 καπερναουμ | καφαρναουμ CT † 6:60 ειπον | ειπαν NA SBL WH § 6:60 ουτος ο λογος | ο λογος ουτος CT * 6:63 λαλω | λελαληκα CT † 6:64 αλλ | αλλα SBL WH † 6:65 μου | — CT § 6:66 απηλθον | — CT * 6:66 των 95.1% | εκ των ANT CT 4.7% † 6:66 αυτου | αυτου απηλθον CT † 6:68 ουν | — CT § 6:69 χριστος ο υιος 98.6% | αγιος CT 0.5% * 6:69 του ζωντος 97.2% | — CT 1.8% † 6:70 ο ιησους | — BYZ HF PCK † 6:71 ισκαριωτην 96% | ισκαριωτου CT 2.9% § 6:71 εμελλεν αυτον παραδιδοναι 78.2% | ημελλεν αυτον παραδιδοναι TR 14.4% | εμελλεν παραδιδοναι αυτον CT 2.9% * 6:71 ων | — NA SBL WH

7

¹ Καὶ *περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. ³ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου †θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. ⁴ Οὐδεὶς γὰρ †ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανερώσω σε αὐτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστίν ἐτοιμος. ⁷ Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ⁸ Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν Σταυτήν· ἐγὼ *οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ †καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. ⁹ Ταῦτα †δὲ εἰπὼν †ἑαυτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, *τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερώς, †ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστίν ἐκεῖνος; ¹² Καὶ γογγυσμὸς †πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἁγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι ἔλεγον, Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ Οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη *ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε. ¹⁵ †Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἐστίν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. ¹⁷ Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνῶσεται περὶ τῆς διδασχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ Ὁ ἀπ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστίν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. ¹⁹ Οὐ *Μωσῆς †δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος †καὶ εἶπε, Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² Διὰ τοῦτο *Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ †Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων—καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ Εἰ περιτομὴν λαμβάνει

* **7:1** περιεπατει ο ιησους μετα ταυτα | μετα ταυτα περιεπατει ο ιησους CT † **7:3** θεωρησωσι τα εργα σου | θεωρησωσι τα εργα PCK | θεωρησουσι σου τα εργα CT † **7:4** εν κρυπτω τι | τι εν κρυπτω CT § **7:8** ταυτην | — CT * **7:8** ουπω | ουκ NA SBL † **7:8** καιρος ο εμος | εμος καιρος CT † **7:9** δε | — TH § **7:9** αυτοις 87.6% | αυτος NA SBL TH 8.4% * **7:10** τοτε και αυτος ανεβη εις την εορτην | εις την εορτην τοτε και αυτος ανεβη CT † **7:10** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † **7:12** πολυς περι αυτου ην 89.1% | περι αυτου ην πολυς CT 1.4% § **7:12** αλλοι | αλλοι δε CT TR * **7:14** ο | — CT † **7:15** και εθαυμαζον | εθαυμαζον ουν CT † **7:16** ουν | — TR § **7:16** ο | — WH * **7:19** μωσης | μωσης ANT CT † **7:19** δεδωκεν | εδωκεν WH † **7:20** και ειπε | — CT § **7:21** ιησους | ο ιησους TR * **7:22** μωσης | μωσης ANT CT † **7:22** μωσεως | μωσεως ANT CT

ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῆ ὁ νόμος ὁ μωσῆως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν *κρίνατε.

²⁵ Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτείνειν; ²⁶ Καὶ ἶδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός; ²⁷ Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κάμῃ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ ἐμπας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. ³⁰ Ἐζήτησαν οὖν αὐτὸν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ *Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ἵδιον ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μῆτι πλείονα σημεῖα στούτων ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;

³² Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν *ὕπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ Εἶπεν τοῦν ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ ἔσεύρησατέ· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὐρήσατέ· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστίθει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πνέτω. ³⁸ Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.

⁴⁰ Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ⁴¹ Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

‡ 7:23 ανθρωπος | ο ανθρωπος WH § 7:23 μωσεως | μωυσεως ANT CT * 7:24 κρινατε | κρινετε CT † 7:25 ιεροσολυμιτων | ιεροσολυμειτων TH WH ‡ 7:26 αληθως | — CT § 7:29 εγω | εγω δε TR * 7:31 πολλοι δε εκ του οχλου | εκ του οχλου δε πολλοι CT † 7:31 οτι | — CT ‡ 7:31 μητι | μη CT § 7:31 τουτων | — CT PCK * 7:32 υπηρετας οι φαρισαιοι και οι αρχιερεεις | οι φαρισαιοι και οι αρχιερεεις υπηρετας TR | οι αρχιερεεις και οι φαρισαιοι υπηρετας CT † 7:33 ουν | ουν αυτοις TR ‡ 7:33 μικρον χρονον | χρονον μικρον CT § 7:34 ευρησατε | ευρησατε με NA WH * 7:36 ουτος ο λογος | ο λογος ουτος CT † 7:36 ευρησατε | ευρησατε με NA WH ‡ 7:37 ειστηκει | ιστηκει TH WH § 7:39 ου | ο BYZ NA PCK TH * 7:39 εμελλον | ημελλον PCK † 7:39 πιστευοντες | πιστευσαντες CT ‡ 7:39 αγιον 96.9% | — NA SBL WH 2% § 7:39 ιησους | ο ιησους TR * 7:39 ουδεπω | ουπω WH † 7:40 πολλοι ουν εκ του οχλου | εκ του οχλου ουν CT ‡ 7:40 τον λογον 53.2% | των λογων τουτων CT 5% § 7:40 ελεγον 98.2% | ελεγον οτι WH 1.5%

*Ἄλλοι ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ⁴² †Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος †Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν †Δαυίδ, *ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ⁴³ Σχίσμα οὖν †ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. ⁴⁴ Τινὲς δὲ ἠθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς †ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε θούτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, *ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ⁴⁷ Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ⁴⁹ †Ἄλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον †ἐπικατάρatoi εἰσι. ⁵⁰ Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς— ὁ ἐλθὼν θνυκτὸς πρὸς αὐτόν, *εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν — ⁵¹ Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ †παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² Ἀπεκρίθησαν καὶ †εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; †Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι *προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ †ἐγήγηται.

⁵³ †Καὶ †Ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

8

¹ *Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη †εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. ² Ὁρθρου δὲ †πάλιν †παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ *λαὸς †ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ †Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν γυναῖκα †ἐν μοιχείᾳ *καταληφθεῖσαν· καὶ στήσαντες αὐτήν

* **7:41** αλλοι | αλλοι δε TR | οι δε CT † **7:42** ουχι | ουχ CT † **7:42** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § **7:42** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * **7:42** ο χριστος ερχεται 97.1% | ερχεται ο χριστος CT 0.8% † **7:43** εν τω οχλω εγενετο | εγενετο εν τω οχλω CT † **7:44** επεβαλεν | εβαλεν WH § **7:46** ουτως ελαλησεν | ελαλησεν ουτως CT * **7:46** ως ουτος ο ανθρωπος 96.9% | — CT 1.1% † **7:49** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † **7:49** επικαταρατοι | επατατοι CT § **7:50** νυκτος 88.3% | — CT 0.7% * **7:50** εις 95.7% | το προτερον εις NA 2.8% | προτερον εις SBL TH WH 0.7% † **7:51** παρ αυτου προτερον | πρωτον παρ αυτου CT † **7:52** ειπον | ειπαν CT § **7:52** ερευνησον | εραυνησον CT * **7:52** προφητης εκ της γαλιλαιας 96.8% | εκ της γαλιλαιας προφητης CT 2.2% † **7:52** εγηγηται | εγειρηται CT † **7:53** {include 7:53-8:11} 78.7% | {omit 7:53-8:11} SBL TH 16.8% [Note: ANT, NA, and WH enclose this text with double brackets. WH places it in a separate section after chapter 21.] § **7:53** επορευθη μ^{3,5} 35.7% | απηλθεν μ^{6,7} ANT BYZ HF PCK 45.2% | επορευθησαν μ^{1,2} NA WH 10.7% | απηλθον μ⁴ 7.6% * **8:1** ιησους δε επορευθη μ^{1,3,5,7} 55.5% | και ο ιησους επορευθη μ⁶ BYZ HF 23.5% | και ιησους επορευθη μ⁴ 5.1% | ιησους δε επορευετο μ² 4.8% | επορευθη ο ιησους λ² 3.6% † **8:1** εις μ^{1,2,4,5,6,7} λ² 97.6% | προς μ³ 2.2% † **8:2** παλιν μ^{1,2,3,4,5,7} λ² 64.8% | παλιν βαθεος μ^{6pt} BYZ 19.4% | παλιν βαθεως μ^{6pt} BYZ HF 13.1% § **8:2** παρεγενετο μ^{1pt,2,3,5,7} λ² 64.6% | ηλθεν ο ιησους μ⁶ BYZ HF 27.2% | ηλθεν μ⁴ 4.2% | παρεγιετο μ^{1pt} 1.6% * **8:2** λαος μ^{1,3pt,5,6,7} λ² 83.3% | οχλος μ^{2,3pt,4pt} 14% | omit και πας ο λαος ηρχετο και καθισας εδιδασκεν αυτους μ^{4pt} 1.4% † **8:2** ηρχετο μ⁵ 14.5% | ηρχετο προς αυτον μ^{1,2,3,4pt,6,7} λ² ANT BYZ HF NA PCK TR WH 81.6% | omit και πας ο λαος ηρχετο και καθισας εδιδασκεν αυτους μ^{4pt} 1.4% † **8:3** αγουσι δε ... προς αυτον γυναικα μ^{1,3,5,7} 46.7% | αγουσι δε ... γυναικα μ^{2,4pt,6} λ² ANT BYZ NA WH 20.3% | αγουσι τω ιησου ... γυναικα λ¹ 14.3% | και προσηνεγκαν αυτω ... γυναικα μ^{4pt} 1.4% § **8:3** εν μ⁵ 16.9% | επι μ^{1,2,3,4,6,7} λ^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK WH 82.4% * **8:3** καταληφθεισαν μ⁵ 13.3% | κατειλημμενην μ^{1,2,3,4,6,7} λ^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK TR WH 67.3%

ἐν ἡμέσῳ, ⁴ ἄλεγουσιν αὐτῷ, Σπειράζοντες, Διδάσκαλε, * αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφόρῳ μοιχευομένη. ⁵ Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ΣΜωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας * λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί ἄλεις; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγον Σπειράζοντες αὐτόν, ἵνα * ἔχῃσι ἰκατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, ἰτῷ δακτύλῳ Σἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, * μὴ προσποιούμενος. ⁷ Ὡς δὲ ἐπέμενον ἔρωτῶντες αὐτόν, ἄνακύψας εἶπε Σπρὸς αὐτούς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, * πρῶτον ἔπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. ⁸ Καὶ πάλιν ἰκάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, Σκαὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, * ἐξήρχοντο εἰς ἰκαθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ἰπρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη Σμόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ * οὔσα. ¹⁰ Ἄνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἰκαὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν Σαυτῆ, * Ποῦ εἰσιν

† **8:3** μεσω **μ**^{1,2,5,7} **λ**^{1,2} 66.9% | τω μεσω **μ**^{3,4,6} BYZ HF 31.2% † **8:4** λεγουσιν **μ**^{1,2,5,7} **λ**^{1,2} 71% | ειπον **μ**^{3,4,6} BYZ HF 27.9% § **8:4** πειραζοντες **μ**^{1,5} 23.5% | — **μ**^{2,3,4,6,7} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK TR WH 75.8% * **8:4** αυτη η γυνη κατεληφθη ... μοιχευομενη **μ**⁵ 13.7% | ταυτην ευρομεν ... μοιχευομενην **μ**^{6,7} BYZ HF PCK 43.4% | αυτη η γυνη κατειληπται ... μοιχευομενη **μ**¹ **λ**^{1,2} ANT NA WH 15.5% | αυτη η γυνη ειληπται ... μοιχευομενη **μ**^{2,3,4} 8.6% | αυτη η γυνη κατειληφθη ... μοιχευομενη TR 0.8% † **8:4** αυτοφορω **μ**^{1,2,3,4,5pt,6pt} **λ**^{1pt,2pt} 48.5% | αυτοφορω **μ**^{5pt,6pt,7} **λ**^{1pt,2pt} ANT BYZ HF NA PCK TR WH 39.5% † **8:5** εν δε **μ**^{1,2,3,4,5,6,7} **λ**² 82.5% | και εν **λ**¹ ANT 17.1% § **8:5** μω[ι]σης ημιν **μ**^{1,5} 21.3% | ημιν μω[ι]σης **μ**^{2,3pt,6,7} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF PCK 54.5% | ημιν μωσισης **μ**^{3pt,4} NA WH 5.8% * **8:5** λιθοβολεισθαι **μ**^{1,5,7} 37.5% | λιθαζειν **μ**^{2,3,4,6} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA WH 54.4% † **8:5** λεις **μ**^{5,7} **λ**^{1,2} 61.2% | λεις περι αυτης **μ**^{1,2,3,4,6} BYZ HF 37.9% † **8:6** ελεγον **μ**^{1,3,4,5,6,7} 73.9% | ειπον **μ**² **λ**^{1,2} ANT 23.5% § **8:6** πειραζοντες αυτον **μ**^{1,3,4,5,6,7} 73.5% | εκπειραζοντες αυτον **μ**² **λ**^{1,2} ANT 21% * **8:6** εχωσι **μ**^{4,5,6,7} 71.4% | σχωσι **μ**^{2,3} **λ**^{1,2} ANT 24% | ευρωσι **μ**¹ 1.5% † **8:6** κατηγορειν **μ**^{1,5} 21.9% | κατηγοριαν κατ **μ**^{2,3,4,6,7} **λ**¹ ANT BYZ HF PCK 67.1% | κατηγοριαν **λ**² 6.1% † **8:6** τω δακτυλω **μ**^{1,2,3,4pt,5,6,7} **λ**^{1,2} 96.1% | — **μ**^{4pt} 1.6% § **8:6** εγραφεν **μ**^{1,3,4,5pt,6,7} **λ**^{1,2} 84.2% | κατεγραφεν **μ**^{2,5pt} BYZ NA WH 12.9% * **8:6** μη προσποιουμενος **μ**^{1,5,7} 46.4% | — **μ**^{2,3,4,6} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA ST WH 50.1% † **8:7** ερωτωντες **μ**^{1,3,4,5,7} **λ**^{1,2} 66.8% | επερωτωντες **μ**^{2,6} BYZ HF 27.9% † **8:7** ανακυψας **μ**^{1,5,7} 50.1% | ανεκυψε και **μ**^{2,3} **λ**^{1,2} ANT NA WH 24.8% | αναβλεψας **μ**^{4,6} BYZ HF 23% § **8:7** προς αυτους **μ**^{1,5,7} 50.7% | αυτοις **μ**^{2,3,4,6} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA WH 47.7% * **8:7** πρωτον **μ**^{5pt} 8.5% | πρωτος **μ**^{1,2,3,4,5pt,6,7} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK TR WH 89.3% † **8:7** επ αυτην [του] λιθον βαλ[λ]ετω **μ**⁵ 23.3% | λιθον βαλ[λ]ετω επ αυτην **μ**^{4,6} BYZ HF 22.6% | βαλετω λιθον επ αυτην **λ**^{1,2} ANT 18% | του λιθον επ αυτη βαλ[λ]ετω **μ**⁷ PCK TR 17.2% | επ αυτη [του] λιθον βαλ[λ]ετω **μ**^{1,2,3} 7.5% | επ αυτην βαλετω λιθον NA WH 0.3% † **8:8** κατω κυψας **μ**^{1,2,3,4,5,6,7} **λ**^{1,2} 94.4% | κατακυψας NA WH 2.2% § **8:9** οι δε ακουσαντες και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι **μ**^{1,5,7} 46.8% | οι δε ακουσαντες **μ**^{2,3,6} **λ**^{1,2} ANT BYZ HF NA WH 37.9% | οι δε ακουσαντες και υπο της ιδιας συνειδησεως ελεγχομενοι **μ**^{1,5} 1.9% | — **μ**⁴ 2.2% * **8:9** εξηρχοντο **μ**^{1,2,3,5,6,7} **λ**^{1,2} 92.1% | και εξηλθον **μ**⁴ 1.6% † **8:9** καθεις **μ**^{2,3,4,5,6,7} **λ**^{1,2} 95% | εκαστος αυτων **μ**¹ 1.4% † **8:9** πρεσβυτερον **μ**⁵ **λ**^{1,2pt} 35.8% | πρεσβυτερον εως των εσχατων **μ**^{1,2,3,4,6,7} **λ**^{2pt} BYZ HF PCK TR 60.8% § **8:9** μονος ο ιησους **μ**^{2,5,7} 53.7% | ο ιησους **μ**^{3,4} **λ**^{1,2} ANT 21% | ο ιησους μονος **μ**^{1,6} BYZ 17.2% | μονος NA WH 1.4% * **8:9** ουσα **μ**^{2,3,4,5,6,7} **λ**^{1,2} 96.3% | εστωσα **μ**¹ TR 2.4% † **8:10** ανακυψας **μ**^{1,2,3,5,6,7} **λ**^{1,2} 95% | αναβλεψας **μ**⁴ 3.6% † **8:10** και μηδεν θεασαμενος πλην της γυναικος **μ**^{3,5,7} 47.6% | ειδεν αυτην και **μ**^{4,6} **λ**^{2pt} BYZ HF 23.9% | — **μ**^{1,2} **λ**^{1,2pt} ANT NA WH 25.1% § **8:10** αυτη **μ**^{5,7} 35.3% | αυτη γυναι **μ**^{1,2,3} **λ**^{1,2} ANT NA WH 39.2% | γυναι **μ**^{4,6} BYZ HF 23.6% | αυτη

ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε [†]δὲ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύου ἄκαὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

¹² Πάλιν οὖν *αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε λέγων, Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν [†]ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθὴς ἔστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, ἄκαὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ *ἀληθὴς ἔστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἔστιν. ¹⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ ἀπὸ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη [†]Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου [†]ἤδειτε ἄν. ²⁰ Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς *ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μῆτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ Καὶ [†]εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; ἄκαὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἔστι, καὶ γὰρ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα *λέγω εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ Εἶπεν οὖν [†]αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἔστιν· οὐκ ἀφῆκέ με

[†] **8:11** ειπε δε ο ιησους μ^{1,2,5} λ^{1,2} 43.1% | ειπε δε αυτη ο ιησους μ^{6,7} BYZ HF PCK TR 48.9% | ο δε ιησους ειπεν αυτη μ^{3,4} 4.4% † **8:11** κρινω μ⁵ 11.9% | κατακρινω μ^{1,2,3,4,6,7} λ^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK TR WH 86.6% § **8:11** και μ^{4,5} 20.7% | και απο του νυν μ^{1,2,3,6,7} λ^{1,2} ANT BYZ HF NA PCK TR 70.3% | απο του νυν και BYZ 5% | απο του νυν WH 0.5% * **8:12** αυτοις ο ιησους ελαλησε | ο ιησους αυτοις ελαλησε TR | αυτοις ελαλησεν ο ιησους CT † **8:12** εμοι | μοι WH † **8:12** περιπατηση | περιπατησει TR § **8:14** και | η ANT CT PCK * **8:16** αληθης 97.5% | αληθινη CT 1% † **8:19** ιησους | ο ιησους TR † **8:19** ηδειτε αν | αν ηδειτε CT § **8:20** ο ιησους | — CT * **8:21** ο ιησους 91.7% | — CT 1.7% † **8:23** ειπεν | ελεγεν CT † **8:23** του κοσμου τουτου 95.5% | τουτου του κοσμου CT 0.7% § **8:25** και | — CT * **8:26** λεγω | λαλω CT † **8:28** αυτοις 96.5% | — SBL TH WH 0.8% † **8:28** μου | — NA SBL WH

μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε· ³² καὶ γνῶσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ Απεκρίθησαν * αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

³⁴ Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ³⁵ Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ †Εγὼ δ' ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ †μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὁ *ἐώρακατε παρὰ †τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.

³⁹ Απεκρίθησαν καὶ †εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ὄητε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ *ἐποιεῖτε. ⁴⁰ Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν.

⁴¹ Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. †Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας ὁμοῦ γεγεννημέθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. ⁴² Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. ⁴³ Διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ Ὑμεῖς ἐκ †τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἄνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλή τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. ⁴⁶ Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; Εἰ ὁμοῦ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ⁴⁷ Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.

⁴⁸ Απεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ †εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι †Σαμαρεῖτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ Απεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ⁵⁰ Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ὁμοῦ λόγον τὸν ἐμόν

§ 8:29 ο πατηρ | — CT * 8:33 αυτω | και ειπον αυτω PCK | προς αυτον CT † 8:38 εγω ο 92.2% | α εγω CT 0.6% † 8:38 μου 95.4% | — CT 1.1% § 8:38 ο | α CT * 8:38 εωρακατε 86.7% | ηκουσατε CT 9.9% † 8:38 τω πατρι υμων 88.9% | του πατρος CT 0.5% † 8:39 ειπον | ειπαν CT § 8:39 ητε | εστε CT * 8:39 εποιειτε | εποιειτε αν BYZ TR | ποιειτε WH † 8:41 ειπον | ειπαν NA SBL WH † 8:41 ουν | — SBL TH WH § 8:41 ου γεγεννημεθα | ουκ εγεννηθημεν WH * 8:42 ουν | — CT SCR † 8:44 του | — TR † 8:44 ουχ εστηκεν | ουκ εστηκεν CT § 8:46 δε | — CT * 8:48 ουν | — CT † 8:48 ειπον | ειπαν CT † 8:48 σαμαρειτης | σαμαριτης NA SBL § 8:51 λογον τον εμον | εμον λογον CT

τηρήσει, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² *Εἶπον τοῦν αὐτῶ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γένηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ᾄδου ποιεῖς; ⁵⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐάν ἐγὼ *δοξάζω ἑμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἐστὶν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν ἐστὶ, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, καὶ ἐάν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ᾄδου, ψεύστης· *ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ †Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; ⁵⁸ Εἶπεν αὐτοῖς †ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ †Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ᾄδιελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως.

9

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, *Ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ Ἀπεκρίθη †Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῶ. ⁴ †Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ †Ὅταν ἐν τῶ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ᾄπέχρισε *τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῶ, Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ—ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθε βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι †τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι †δὲ ὅτι Ὅμοιος αὐτῶ ἐστὶν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ Ἐλεγον οὖν αὐτῶ, ᾄΠῶς *ἀνεῳχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος †καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ

* **8:52** ειπον | ειπαν WH † **8:52** ουν | — SBL TH WH ‡ **8:52** γενηται | γενησεται TR
 § **8:53** συ | — CT * **8:54** δοξαζω | δοξασω CT † **8:54** ημων | υμων ANT TH TR WH
 ‡ **8:55** και εαν | καν CT § **8:55** υμων 93% | υμιυ NA SBL WH 3.3% * **8:55** αλλ | αλλα
 NA²⁷ SBL TH WH † **8:57** ειπον | ειπαν WH ‡ **8:58** ο | — NA SBL WH § **8:59** διελθων
 δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως 89.7% | — CT 1% * **9:2** ραββι | ραββει TH WH † **9:3**
 ιησους | ο ιησους TR ‡ **9:4** εμε 99.2% | ημας CT 0.5% § **9:6** επεχρισε | επεθηκεν WH
 * **9:6** τον πηλον επι τους οφθαλμους του τυφλου | αυτου τον πηλον επι τους οφθαλμους CT
 † **9:8** τυφλος | προσαιτης CT ‡ **9:9** δε οτι | ελεγον ουχι αλλα NA²⁷ SBL WH | ελεγον ουχι
 αλλ NA²⁸ TH § **9:10** πως | πως ουν NA WH * **9:10** ανεωχθησαν | ηνεωχθησαν BYZ CT
 † **9:11** και ειπεν ανθρωπος | ο ανθρωπος ο CT

μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπε ἡμοι, Ὑπαγε εἰς Στὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλῳάμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν *δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. 12 †Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. 14 Ἦν δὲ σάββατον †ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεπεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέ Σμου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. 16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, *Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. †Ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 †Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι *ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι †τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, 19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν †ἄρτι βλέπει; 20 Ἀπεκρίθησαν Σδὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ *εἶπον, Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν· ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· †αὐτὸς ἠλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ *ἑαυτοῦ λαλήσει. 22 Ταῦτα Σεῖπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ *εἶπον ὅτι Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν †ἐρωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν †ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ Σεῖπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι *ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀμαρτωλὸς ἐστίν. 25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος †καὶ εἶπεν, Εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὦν, ἄρτι βλέπω. 26 †Εἶπον Σδὲ αὐτῷ πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; Πῶς *ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 †Ἐλοιδορήσαν αὐτόν,

‡ 9:11 μοι | μοι οτι CT § 9:11 την κολυμβηθραν του 95.8% | τον CT 2% * 9:11 δε | ουν CT † 9:12 ειπον ουν | και ειπαν CT ‡ 9:14 οτε 98.9% | εν η ημερα CT 0.8% § 9:15 μου επι τους οφθαλμους | επι τους οφθαλμους μου TR * 9:16 ουτος ο ανθρωπος ουκ εστι παρα του θεου | ουκ εστιν ουτος παρα θεου ο ανθρωπος CT † 9:16 αλλοι | αλλοι δε NA WH ‡ 9:17 λεγουσι | λεγουσιν ουν CT PCK § 9:17 συ τι | τι συ NA SBL WH * 9:17 ηνοιξε | ηνωξε CT † 9:18 τυφλος ην | ην τυφλος CT ‡ 9:19 αρτι βλεπει 98.3% | βλεπει αρτι CT 1% § 9:20 δε αυτοις | αυτοις TR | ουν CT * 9:20 ειπον | ειπαν CT † 9:21 αυτος ηλικιαν εχει αυτον ερωτησατε | αυτον ερωτησατε ηλικιαν εχει CT ‡ 9:21 εαυτου | αυτου TR § 9:22 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 9:23 ειπον | ειπαν CT † 9:23 ερωτησατε | επερωτησατε CT ‡ 9:24 εκ δευτερου τον ανθρωπον | τον ανθρωπον εκ δευτερου CT § 9:24 ειπον | ειπαν CT * 9:24 ο ανθρωπος ουτος | ουτος ο ανθρωπος CT † 9:25 και ειπεν | — CT ‡ 9:26 ειπον | ειπαν WH § 9:26 δε αυτω παλιν | ουν αυτω CT * 9:26 ηνοιξε | ανεωξε PCK † 9:28 ελοιδορησαν | ελοιδορησαν ουν TR | και ελοιδορησαν NA WH

καὶ εἶπον, Σὺ Σεῖ μαθητῆς ἐκεῖνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ *Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. ²⁹ Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι †Μωσῆ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ Απεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστίν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ Σάνεωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ Οἶδαμεν *δὲ ὅτι †ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. ³² Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι †ἠνοιξέ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. ³³ Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ Απεκρίθησαν καὶ Σεῖπον αὐτῷ, Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης *ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Ἦκουσεν †ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὐρῶν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ³⁶ Απεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε, *Καὶ τίς ἐστί, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ Εἶπε †δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ †Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ Σδντες μετ' αὐτοῦ, καὶ *εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ †οὔν ἀμαρτία ὑμῶν μένει.

10

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, *ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστής. ² Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβάτων. ³ Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα †καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ †Καὶ ὅταν τὰ ἴδια Σπρόβατα *ἐκβάλη, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ †ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

‡ 9:28 ειπον | ειπαν WH § 9:28 ει μαθητης | μαθητης ει CT * 9:28 μωσεως | μωσσεως ANT CT † 9:29 μωση | μωσει HF PCK | μωσει ANT CT ‡ 9:30 γαρ τουτω | τουτω γαρ το CT § 9:30 ανεωξε | ηνοιξε CT * 9:31 δε | — CT † 9:31 αμαρτωλων ο θεος | ο θεος αμαρτωλων WH ‡ 9:32 ηνοιξε | ηνεωξε NA SBL WH § 9:34 ειπον | ειπαν CT * 9:34 ολος | ολωσ PCK † 9:35 ο 88.5% | — NA SBL WH 0.4% ‡ 9:35 αυτω 98.1% | — CT 0.7% § 9:35 θεου 99.5% | ανθρωπου CT 0.4% * 9:36 και | — TR † 9:37 δε | — CT ‡ 9:40 και | — CT § 9:40 οντες μετ αυτου | μετ αυτου οντες CT * 9:40 ειπον | ειπαν WH † 9:41 ουν | — CT * 10:1 αλλα | αλλ NA²⁸ † 10:3 καλει | φωνει CT ‡ 10:4 και | — CT § 10:4 προβατα | παντα CT * 10:4 εκβαλη | εκβαλλη PCK † 10:5 ακολουθησωσιν | ακολουθησουσιν CT

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 Πάντες ὅσοι ἤλθον κλέπται εἰσὶ καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσοὺν ἔχωσιν. 11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ μισθωτὸς δέ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει ἑστὰ πρόβατα. 13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. 15 Καθὼς ὁ γινώσκει με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ὁ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· κάκεινά μ' ἐδει ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν. 17 Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 Οὐδεὶς ἀρῖει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

19 Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 Ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἐστὶ δαιμονιζόμενον· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

22 Ἐγένετο ἡ δὲ τὰ ἑγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν ἦν. 23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. 24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, *εἶπε ἡμῖν παρρησίᾳ. 25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὄνοματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 26 ἄλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, ἡκαθὼς εἶπον ὑμῖν. 27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω

‡ 10:7 αυτοις 83.7% | — NA WH 0.5% § 10:7 οτι 73.1% | — WH 26.6% * 10:8 ηλθον | ηλθον προ εμου ANT CT PCK | προ εμου ηλθον TR † 10:12 μισθωτος δε | μισθωτος NA SBL WH | δε μισθωτος TH ‡ 10:12 εισι | εστι CT § 10:12 τα προβατα | — CT * 10:13 ο δε μισθωτος φευγει | — CT † 10:14 γινωσκω | γεινωσκω TH ‡ 10:14 γινωσκομαι υπο των εμων | γινωσκουσι με τα εμα NA SBL WH | γεινωσκουσι με τα εμα TH § 10:15 γινωσκει | γεινωσκει TH * 10:15 γινωσκω | γεινωσκω TH † 10:16 με δει | δει με CT ‡ 10:16 γενησεται 97.7% | γενησονται CT 2.1% § 10:17 ο πατηρ με | με ο πατηρ CT * 10:18 αιρει | ηρεν WH † 10:19 ουν 92.2% | — CT 1.2% ‡ 10:21 ανοιγειν | ανοιξει CT § 10:22 δε | τοτε CT * 10:22 εγκαινια | εγκαινια TH WH † 10:22 ιεροσολυμοις | τοις ιεροσολυμοις ANT CT TR ‡ 10:22 και | — CT § 10:23 σολομωνος | του σολομωντος TR | του σολομωνος ANT CT * 10:24 ειπε | ειπον WH † 10:26 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 10:26 ου γαρ | οτι ουκ CT § 10:26 καθως ειπον υμιν 94.4% | — CT 4.6% * 10:27 ακουει | ακουουσι CT † 10:27 γινωσκω | γεινωσκω TH

αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι· ²⁸ κἀγὼ ζῶντων αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ Ὁ πατὴρ μου ὁδὸς δέδωκέ μοι, *μειζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς ἡμοῦ. ³⁰ Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑσμέν.

³¹ Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ σκαλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμοῦ· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἠλιθάζετέ με; ³³ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ Σὺμῶν, Ἐγὼ εἶπα, Θεοὶ ἐστε; ³⁵ Εἰ ἐκείνους εἶπε Θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή— ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἡγάγισε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; ³⁷ Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις *πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ ἠπιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἐζήτησαν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπήλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν *Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Σὺ Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθὴ ἦν. ⁴² Καὶ *ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² Ἦν δὲ *Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἐστί πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ Ἠγάπα δὲ ὁ

‡ 10:28 ζων αιωνιον διδωμι αυτοις 97% | διδωμι αυτοις ζων αιωνιον CT 1.7% § 10:29 ος 92.6% | ο CT 0.5% * 10:29 μειζων παντων 97% | παντων μειζων SBL TH 0.7% | παντων μειζων NA WH 0.1% † 10:29 μου 98.8% | — CT 0.9% ‡ 10:31 ουν 92.3% | — NA TH WH 1.2% § 10:32 καλα εργα εδειξα υμιν 87.2% | εργα καλα εδειξα υμιν NA SBL TH 9.4% | εργα εδειξα υμιν καλα WH 0.2% * 10:32 μου 99.4% | — NA SBL WH 0.4% † 10:32 λιθαζετε με 98.8% | εμε λιθαζετε CT 1% ‡ 10:33 λεγοντες | — CT § 10:34 υμων | υμων οτι CT * 10:38 πιστευσατε | πιστευετε CT † 10:38 πιστευσητε 94.4% | γινωσκητε (γεινωσκητε TH) NA SBL WH 1.4% ‡ 10:38 αυτω | τω πατρι CT § 10:39 ουν παλιν αυτον πιασαι 32.8% | παλιν αυτον πιασαι BYZ TH 29.9% | ουν παλιν πιασαι αυτον ANT PCK 18.3% | ουν αυτον παλιν πιασαι NA WH 11.9% * 10:40 ιωαννης | ιωανης WH † 10:40 εμεινεν | εμενεν WH ‡ 10:41 ιωαννης | ιωανης WH § 10:41 ιωαννης | ιωανης WH * 10:42 επιστευσαν πολλοι εκει εις αυτον | πολλοι επιστευσαν εις αυτον εκει CT * 11:2 μαρια | μαριαμ NA SBL WH † 11:2 αυτης | εαυτης PCK

Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. ⁷ Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, †Ραββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά * εἰσὶν ὥραι τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ¹⁰ Ἐάν δέ τις περιπατῆ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² †Εἶπον οὖν οἱ μαθηταί †αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. ¹⁴ Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανε. ¹⁵ Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμιν ἐκεῖ· Ὅμως ἀγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς * συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας †ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ Ἦν δὲ †ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ Ὅσοι καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς * τὰς περὶ Μάρθαν καὶ †Μαρίαν, ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ †αὐτῶν. ²⁰ Ἦ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· * Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθέζετο. ²¹ Εἶπεν οὖν †Μάρθα πρὸς †τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὥδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ²² * Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός. ²³ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ Λέγει αὐτῷ †Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἀν ἀποθάνῃ, ζήσεται. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ Λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

²⁸ Καὶ †ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε ὁ ΣΜαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, * εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ †Ἐκεῖνη ὡς ἤκουσεν, †εγείρεται ταχὺ καὶ ὁ Σέρχεται πρὸς αὐτόν.

‡ 11:8 ραββι | ραββει TH WH § 11:9 ιησους | ο ιησους TR * 11:9 εισιν ωραι | ωραι εισι CT PCK † 11:12 ειπον | ειπαν NA SBL WH ‡ 11:12 αυτου | αυτω CT § 11:15 αλλα | αλλ ANT NA²⁸ TR * 11:16 συμμαθηταις | συνμαθηταις TH WH † 11:17 ημερας ηδη | ηδη ημερας CT ‡ 11:18 η | — WH § 11:19 και πολλοι | πολλοι δε CT * 11:19 τας περι | την CT † 11:19 μαριαν | μαριαμ CT ‡ 11:19 αυτων | — CT § 11:20 ιησους | ο ιησους ANT TR * 11:20 μαρια | μαριαμ NA WH † 11:21 μαρθα | η μαρθα ANT CT TR ‡ 11:21 τον | — WH § 11:21 ο αδελφος μου ουκ αν ετεθνηκει | ουκ αν απεθανεν ο αδελφος μου NA SBL WH * 11:22 αλλα | — SBL WH † 11:24 μαρθα | η μαρθα NA SBL WH ‡ 11:28 ταυτα | τουτου CT § 11:28 μαριαν | μαριαμ CT * 11:28 ειπουσα | ειπασα WH † 11:29 εκεινη | εκεινη δε CT ‡ 11:29 εγειρεται | ηγερθη CT § 11:29 ερχεται | ηρχετο CT

30 Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν †Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες ὅτι Ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 Ἡ οὖν Ἐμαρία, ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν †αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπε, Ποῦ θεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. 35 Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 36 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν Σεῖπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ †τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. 40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, †ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; 41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, †οῦ ἦν ὁ τεθνηκῶς κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. 43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκράυγασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 *Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιδέδετο. Λέγει †αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ †ἄφετε ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Ἐμαρίαν καὶ θασάμενοι *ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ †εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιῶμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ *σημεῖα ποιεῖ. 48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτόν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ

* 11:30 ην | ην ετι CT † 11:31 μαριαν | μαριαμ CT † 11:31 λεγοντες | δοξαυτες CT

§ 11:32 μαρια | μαριαμ NA SBL WH * 11:32 ο | — CT † 11:32 αυτου εις τους ποδας | εις τους ποδας αυτου TR | αυτου προς τους ποδας CT † 11:32 απεθανε μου | μου απεθανεν CT

§ 11:37 ειπον | ειπαν NA SBL WH * 11:37 ηδυνατο | εδυνατο CT † 11:39 τεθνηκωτος | τετελευτηκωτος CT † 11:40 οψει | οψη CT § 11:41 ου ην ο τεθνηκως κειμενος | — CT

* 11:44 και | — CT † 11:44 αυτοις ο ιησους | ο ιησους αυτοις WH † 11:44 αφετε | αφετε αυτον CT § 11:45 μαριαν | μαριαμ CT * 11:45 α εποιησεν ο ιησους | α εποιησεν NA SBL

TH | ο εποιησεν WH † 11:46 ειπον | ειπαν NA SBL WH † 11:46 α | οσα PCK § 11:46 ο

| — NA SBL WH * 11:47 σημεια ποιει | ποιει σημεια CT

†διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, Ὡστόσο ἀρχιερεὺς ὦν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, *προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ἡμεῖς Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνου, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνέβουλευσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ *Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρησιία περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἄλλα ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κάκει διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν ἑαυτοῦ.

⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱερουσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα ἀγίσωσιν ἑαυτοῦς. ⁵⁶ Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, Τί *δοκεῖ ὑμῖν; Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστὶ, μνηύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος *ὁ τεθνηκώς, ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν. ² Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ³ Ἦ οὖν *Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἠλείψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτόν παραδιδόναι, ⁵ Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, Ὡστόσο ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἷς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. ⁸ Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνω οὖν ὁ σῶχλος πολλὸς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστὶ· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνου, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἠγειρεν

† 11:50 διαλογίζεσθε | λογίζεσθε CT † 11:50 ἡμιν | υμιν CT § 11:51 αλλα | αλλ NA²⁸

* 11:51 προεφητευσεν | επροφητευσεν CT † 11:51 εμελλεν | ημελλεν TH † 11:51 ιησους | ο ιησους ANT PCK TR § 11:53 συνεβουλευσαντο | εβουλευσαντο CT * 11:54 ιησους ουν | ο ουν ιησους CT † 11:54 αλλα | αλλ NA²⁸ † 11:54 διετριβε | εμεινε CT § 11:54 αυτου | — CT * 11:56 δοκει υμιν | υμιν δοκει PCK † 11:57 και | — CT † 11:57 εντολην | εντολας CT * 12:1 ο τεθνηκως | — CT † 12:1 νεκρων | νεκρων ιησους NA SBL WH | νεκρων ο ιησους TH † 12:2 των | εκ των CT § 12:2 ανακειμενων ουν | συνανακειμενων TR

* 12:3 μαρια | μαριαμ NA SBL WH † 12:4 ουν | δε CT † 12:4 εις εκ των μαθητων αυτου ιουδας σιμωνος ισκαριωτης | ιουδας ο ισκαριωτης εις εκ των μαθητων αυτου NA | ιουδας ο ισκαριωτης εις των μαθητων αυτου SBL TH WH § 12:6 αλλ | αλλα HF SCR * 12:6 ειχε και | εχων CT † 12:7 εις | ια εις CT † 12:7 τετηρηκεν | τηρηση CT § 12:9 οχλος | ο οχλος NA TH WH * 12:9 ηλθον | ηλθαν WH

ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

¹² Τῆ ἑπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξήλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον,

Ῥσαννά·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,

† βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

¹⁴ Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον,

¹⁵ Μὴ φοβοῦ, θύγατερ * Σιών·
ἰδοῦ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

¹⁶ Ταῦτα † δὲ οὐκ ἔγνωσαν † οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὦν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ Οἱ οὖν Φαρισαῖοι † εἶπον πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ † τινες Ἑλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν ἑπροσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² Ἐρχεται * Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· † καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος † λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔαπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ * ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ Ἐὰν ἐμοὶ † διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ,

† 12:12 οχλος | ο οχλος NA SBL WH † 12:12 ιησους | ο ιησους NA PCK SBL TH TR § 12:13 υπαντησιν | απαντησιν PCK * 12:13 εκραζον | εκραυγαζον CT † 12:13 βασιλευς | ο βασιλευς TR | και ο βασιλευς CT † 12:14 αυτο | αυτω PCK § 12:15 θυγατερ | θυγατηρ CT * 12:15 σιων | σειων TH † 12:16 δε | — CT † 12:16 οι μαθηται αυτου | αυτου οι μαθηται CT § 12:16 ιησους | ο ιησους ANT BYZ HF PCK TR * 12:18 ηκουσε | ηκουσαν ANT CT † 12:19 ειπον | ειπαν CT † 12:20 τινες ελληνες | ελληνες τινες CT § 12:21 προσηλθον | προσηλθαν WH * 12:22 φιλιππος | ο φιλιππος CT † 12:22 και παλιν | ερχεται CT † 12:22 λεγουσι | και λεγουσιν CT § 12:23 απεκρινατο | αποκρινεται CT * 12:25 απολεσει | απολλυει CT † 12:26 διακονη τις | τις διακονη CT

ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· †καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῆ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρραται· καὶ τί εἶπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἤλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην.

28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. 29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγυῖται· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.

30 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ δι' ἐμὲ * αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω.

32 Κἀγὼ †ἐάν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. 33 Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίω θανάτῳ †ἐμελλεν ἀποθνήσκειν.

34 Ἐπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς * σὺ λέγεις, Δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς †μεθ' ὑμῶν ἐστί. Περιπατεῖτε †ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

36 Ἐως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν * ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· 38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῆ, ὃν εἶπε,

Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

Καὶ ὁ βραχίον Κυρίου τίμι ἀπεκαλύφθη;

39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας,

40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς,

καὶ †πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν·

ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,

καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ †ἐπιστραφῶσι,

καὶ ἴσάσωμαι αὐτούς.

41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, * ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. 42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται.

43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

‡ 12:26 καὶ | — CT § 12:30 ἰησοῦς καὶ εἶπεν | ο ἰησοῦς καὶ εἶπεν ANT BYZ HF TR | καὶ

εἶπεν ἰησοῦς WH * 12:30 αὐτὴ ἡ φωνὴ | ἡ φωνὴ αὐτὴ CT † 12:32 εἰαν | αν WH ‡ 12:33

εμελλεν | ημελλεν ANT CT PCK TR § 12:34 ἀπεκρίθη | ἀπεκρίθη σου CT * 12:34 συ λεγεις

| συ λεγεις οτι TR | λεγεις συ οτι CT † 12:35 μεθ ὑμων | εν υμιν CT ‡ 12:35 εως | ως CT

§ 12:36 εως | ως CT * 12:36 ο | — CT † 12:40 πεπρωκεν | επωρωσεν CT ‡ 12:40

επιστραφωσι | στραφωσι CT § 12:40 ιασωμαι | ιασομαι ANT BYZ CT * 12:41 οτε | οτι CT

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἄλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με· 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. 47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἤλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 Ὁ ἀθετῶν ἐμέ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος οὖν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. 50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰωνίος ἐστίν· ἃ οὖν *λαλῶ ἐγώ, καθὼς εἶρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ.

13

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι *ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. 2 Καὶ δεῖπνον ἔγενομένον, τοῦ διαβόλου ἦδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῶ, 3 εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα *δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διεζῶσεν ἑαυτόν. 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νηπιῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. 6 Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; 7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. 8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς ἑτοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη *αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. 9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. 10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρειαν ἔχει ἑτοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. 11 Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο *εἶπεν, Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἐνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔγνωσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; 13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ Ὁ Κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἐνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ

† 12:44 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH † 12:47 πιστευση | φυλαξη CT § 12:49 εδωκε | δεδωκε CT * 12:50 λαλω εγω | εγω λαλω CT * 13:1 ἐληλυθεν | ηλθεν CT † 13:2 γενομενου | γινομενου CT † 13:2 ιουδα σιμωνος ισκαριωτου ινα αυτον παραδω | ινα παραδοι αυτον ιουδας σιμωνος ισκαριωτης NA SBL | ινα παραδοι αυτον ιουδας σιμωνος ισκαριωτης TH WH § 13:3 ο ιησους | — CT * 13:3 δεδωκεν | εδωκεν NA SBL WH † 13:6 και | — CT † 13:6 εκεινος | — NA SBL WH § 13:8 τους ποδας μου | μου τους ποδας CT * 13:8 αυτω ο ιησους | ιησους αυτω CT † 13:10 ο | — WH † 13:10 ου χρειαν εχει | ουκ εχει χρειαν CT § 13:10 η | ει μη CT * 13:11 ειπεν | ειπεν οτι CT † 13:12 αναπεσων | και αυπεσε CT † 13:12 γνωσκετε | γεινωσκετε TH

ὕμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ¹⁵ Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς *ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τὸς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφή πληρωθῆ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων *ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² Ἐβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ²³ Ἦν ἔδε ἀνακείμενος εἰς *τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. ²⁴ νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος τῷ πρῶτῳ εἰπε τίς ἀν εἶη περὶ οὗ λέγει. ²⁵ Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; ²⁶ *Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ ἱβᾶσας τὸ ψωμίον ἐπίδωσω. Καὶ ἐμβάσας τὸ ψωμίον, *δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη. ²⁷ Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ ποιεῖς, ποιήσον ἑτάχθαι. ²⁸ Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. ²⁹ Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν *ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, ἐυθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ.

³¹ Ὅτε ἐξῆλθε, λέγει *ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² †Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτόν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. ³³ Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἄγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ Ἐν

§ 13:15 εδωκα | δεδωκα ANT PCK * 13:15 εγω | — PCK † 13:18 ους | τινας CT † 13:18 μετ εμου | μου CT § 13:19 οταν γενηται πιστευσητε | πιστευσητε οταν γενηται NA SBL TH | πιστευητε οταν γενηται WH * 13:20 εαν | αν CT † 13:21 ο | — WH † 13:22 ουν εις | δε προς PCK | εις NA SBL WH § 13:23 δε | — CT * 13:23 των | εκ των ANT CT † 13:24 πυθεσθαι τις αν ειη | και λεγει αυτω ειπε τις εστι WH † 13:25 επιπεσων δε | αναπεσων ουν NA TH | αναπεσων SBL WH § 13:25 ουτως | — ANT PCK TR * 13:26 αποκρινεται | αποκρινεται ουν WH † 13:26 βασφας | βαψω CT † 13:26 επιδωσω | και δωσω αυτω CT § 13:26 και εμβασφας | βασφας ουν CT * 13:26 διδωσιν | λαμβανει και διδωσιν NA WH † 13:26 ισκαριωτη | ισκαριωτου CT † 13:27 ο | — WH § 13:27 ταχιον | ταχειον WH * 13:29 ο | — CT † 13:29 ο | — WH † 13:30 ευθεως εξηλθεν | εξηλθεν ευθυς CT § 13:31 οτε | οτε ουν ANT CT SCR * 13:31 ο | — CT † 13:32 ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω | — TH WH † 13:32 εαυτω | αυτω NA TH | αυτω SBL WH § 13:33 υπαγω εγω | εγω υπαγω CT

τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

³⁶ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη *αὐτῷ †ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ἔπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὅστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. ³⁷ Λέγει αὐτῷ *Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι †ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ †Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ *φωνήσῃ ἕως οὗ †ἀπαρνήσῃ με τρίς.

14

¹ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν *ὑμῖν· Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ Καὶ ἐὰν πορευθῶ, †ἐτοιμάσω ἔτι μοι τόπον· πάλιν ἔρχομαι καὶ ὄψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, *καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. ⁵ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις; †καὶ πῶς ἔδυναμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; ⁶ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ Εἰ *ἐγνώκετέ με, καὶ τὸν πατέρα μου †ἐγνώκετε ἂν· †καὶ ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε αὐτόν, καὶ ἐώρακατε *αὐτόν.

⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, †Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἐγνώκας με, Φίλιππε; Ὁ ἐώρακώς ἐμέ, ἐώρακε τὸν πατέρα· †καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστι; Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ἔλαλθον ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ *ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, †αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. ¹¹ Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε ἔμοι. ¹² Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα *μου πορεύομαι. ¹³ Καὶ ὅτι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ¹⁴ Ἐάν τι αἰτήσητέ *με ἐν τῷ ὀνόματί μου, †ἐγὼ ποιήσω.

* 13:36 αυτω | — SBL WH † 13:36 ο | — CT † 13:36 υπαγω | εγω υπαγω ANT PCK
 § 13:36 υστερον δε ακολουθησεις μοι | ακολουθησεις δε υστερον CT * 13:37 πετρος | ο
 πετρος ANT NA SBL TR WH † 13:37 ακολουθησαι | ακολουθειν TH WH † 13:38 απεκριθη
 αυτω | αποκρινεται CT § 13:38 ο | — CT * 13:38 φωνηση | φωνησει ANT TR † 13:38
 απαρνηση | αρνηση CT * 14:2 υμιν | υμιν οτι CT † 14:3 ετοιμασω | και ετοιμασω ANT
 BYZ CT HF PCK TR | ετοιμασαι BYZ † 14:3 υμιν τοπον | τοπον υμιν CT § 14:3 παραληψομαι
 | παραληψομαι CT * 14:4 και την οδον οιδατε | την οδον CT † 14:5 και | — CT † 14:5
 δυναμεθα την οδον ειδεναι | οιδαμεν την οδον WH § 14:6 ο | — WH * 14:7 εγνωκετε |
 εγνωκατε NA † 14:7 εγνωκετε αν | γνωσσεθε NA | αν ηβετε SBL TH WH † 14:7 και | —
 SBL TH WH § 14:7 γινωσκετε | γεινωσκετε TH * 14:7 αυτον | — WH † 14:9 τοσουτον
 χρονον | τοσουτω χρονω NA SBL † 14:9 και | — CT § 14:10 λαλω | λεγω CT * 14:10
 ο | — CT † 14:10 αυτος | — CT † 14:10 εργα | εργα αυτου CT § 14:11 μοι | — CT
 * 14:12 μου | — CT † 14:14 με | — ANT BYZ HF PCK TR † 14:14 εγω | τουτο WH

15 Ἐὰν ἀγαπάτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς ἑστηθήσατε. 16 *Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ἴμενη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει σαυτό. Ὑμεῖς *δὲ ἴγνωσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἐτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ἑστήσεσθε. 20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ *γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, ἴκαὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, ἔσται τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Απεκρίθη *Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. 24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. 27 Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἦκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπάτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι ἔειπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ *μου μεῖζων μου ἐστίν. 29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοί οὐκ ἔχει οὐδέν· 31 ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. 2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοί μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα *πλείονα καρπὸν φέρῃ. 3 Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ

§ 14:15 τηρησατε | τηρησατε CT * 14:16 και εγω | καγω CT † 14:16 μενη μεθ υμων εις τον αιωνα | μεθ υμων εις τον αιωνα η NA TH | η μεθ υμων εις τον αιωνα SBL WH ‡ 14:17 γινωσκει | γεινωσκει TH § 14:17 αυτο | — CT * 14:17 δε | — CT † 14:17 γινωσκετε | γεινωσκετε TH ‡ 14:17 εσται | εστιν WH § 14:19 ζησεσθε | ζησετε CT * 14:20 γνωσεσθε υμεις | υμεις γνωσεσθε WH † 14:20 και εγω | καγω ANT CT HF PCK TR ‡ 14:21 και εγω | καγω CT § 14:22 και | — SBL TH TR WH * 14:23 ιησους | ο ιησους TR † 14:23 ποιησομεν | ποιησομεθα CT ‡ 14:26 υμιν | υμιν εγω NA WH § 14:28 ειπον | — CT * 14:28 μου | — NA SBL WH † 14:30 κοσμου | κοσμου τουτου TR ‡ 14:31 ενετειλατο | εντολην εδωκε WH * 15:2 πλειονα καρπον | καρπον πλειονα CT

†μείνη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ †μείνητε. ⁵ Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ Ἐὰν μὴ τις †μείνη ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συναγούσιν αὐτὰ καὶ εἰς *τὸ πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. ⁷ Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε †αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ †γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ †ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ *τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου τητήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμῇ ἐν ὑμῖν †μείνη, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμῇ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ Μειζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε, ἐὰν ποιῆτε †ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ Οὐκέτι †ὕμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγνώρισά ὑμῖν. ¹⁶ Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελεξάσθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη· ἵνα ὃ τὶ ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, *δῶ ὑμῖν. ¹⁷ Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους.

¹⁸ Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. ¹⁹ Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μειζῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν †ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²³ Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος †πεποίηκεν, ἀμαρτίαν οὐκ *εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ †γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

²⁶ Ὅταν †δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος

† 15:4 μείνη | μενη CT † 15:4 μείνητε | μενητε CT § 15:6 μείνη | μενη CT * 15:6 το | — TR † 15:7 αἰτησεσθε | αιτησασθε ANT CT † 15:8 γενησεσθε | γενησθε CT § 15:9 ηγαπησα υμας | υμας ηγαπησα CT * 15:10 τας εντολας του πατρος μου | του πατρος τας εντολας WH † 15:11 μενη | η CT † 15:14 οσα | α NA SBL TH | ο WH § 15:15 υμας λεγω | λεγω υμας CT * 15:16 δω | δωη BYZ HF PCK † 15:21 υμιν | εις υμας CT † 15:22 ειχον | ειχουσαν CT § 15:24 πεποιηκεν | εποιησεν CT * 15:24 ειχον | ειχουσαν CT † 15:25 γεγραμμενος εν τω νομω αυτων | εν τω νομω αυτων γεγραμμενος CT † 15:26 δε | — CT

μαρτυρήσει περι ἑμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἑμοῦ ἐστε.

16

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² Ἀποсуναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. ³ Καὶ ταῦτα *ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

⁵ Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; ⁶ Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ὁ οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἀμαρτίας μέν, ὅτι οὐ ποτεῦουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα *μου ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

¹² Ἔτι πολλὰ ἔχω †λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ¹³ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς †εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἴδῃ ἀκουσῇ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἑμοῦ *λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστὶ· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἑμοῦ †λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁶ Μικρὸν καὶ †οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ἵνα ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁷ *Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστὶ τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; Καὶ ὅτι †Εγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ Ἔλεγον οὖν, †Τοῦτο τί ἐστὶν ὃ λέγει, ἵνα μικρὸν; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ Ἔγνω *οὖν †ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς †δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,

* **16:3** ποιησουσιν | ποιησουσιν υμιν TR † **16:4** ωρα | ωρα αυτων CT † **16:7** εγω | — CT TR
 § **16:7** ουκ ελευσεται | ου μη ελθῃ SBL WH * **16:10** μου | — CT † **16:12** λεγειν υμιν | υμιν λεγειν CT † **16:13** εις πασαν την αληθειαν | εν τη αληθεια παση NA SBL | εις την αληθειαν πασαν TH WH § **16:13** αν ακουση | ακουσει NA SBL TH | ακουει WH * **16:14** ληψεται | λημψεται CT † **16:15** λαμβανει | ληψεται ANT TR † **16:16** ου | ουκετι CT § **16:16** οτι υπαγω προς τον πατερα | οτι εγω υπαγω προς τον πατερα ANT TR | — CT * **16:17** ειπον | ειπαν CT † **16:17** εγω | — CT † **16:18** τουτο τι εστιν | τι εστι τουτο CT § **16:18** το | — SBL WH * **16:19** ουν | — CT † **16:19** ο | — SBL WH † **16:20** δε | — CT

οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² Καὶ ὑμεῖς οὖν ἑλύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς * αἶρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ²⁴ Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ ἑλήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· * ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελω ὑμῖν. ²⁶ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ Ἐξῆλθον ἑπαρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

²⁹ Λέγουσιν * αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε, νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; ³² Ἰδοῦ, ἔρχεται ὥρα καὶ ἄρτι ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, * καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστί. ³³ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

¹ Ταῦτα ἐλάλησεν * ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπέηρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, * καὶ εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ἑκαὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, * δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ⁴ Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. ⁵ Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

⁶ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἐδέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, ἑκαὶ ἐμοὶ αὐτοὺς * ἐδέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου

§ 16:22 λυπην μὲν νῦν | νῦν μὲν λυπην CT * 16:22 αἶρει | ἀρει WH † 16:23 οτι οσα αν | αν τι CT ‡ 16:23 εν τω ονοματι μου δωσει υμιν | δωσει υμιν εν τω ονοματι μου SBL TH WH

§ 16:24 ληψεσθε | ληψεσθε CT * 16:25 αλλ | — CT SCR † 16:25 αναγγελω | απαγγελω

CT ‡ 16:27 του θεου | θεου TH | του πατρος WH § 16:28 παρα | εκ SBL WH * 16:29

αυτω | — CT † 16:29 παρρησια | εν παρρησια CT ‡ 16:31 ο | — CT § 16:32 νυν | — CT

* 16:32 και εμε | καμε CT † 16:33 εχετε | εξετε ANT SCR * 17:1 ο ιησους | ιησους CT

† 17:1 επηρε | επαρας CT ‡ 17:1 και | — CT § 17:1 και ο υιος σου | ο υιος CT * 17:2

δωσει | δωση NA SBL TR † 17:4 ετελειωσα | τελειωσας CT ‡ 17:6 δεδωκας | εδωκας CT

§ 17:6 και εμοι | καμοι NA SBL WH * 17:6 δεδωκας | εδωκας CT

†τετηρήκασι. ⁷ Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα †δεδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἔστιν. ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ *δεδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσι. ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἔστι, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ Καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ †οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, †καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, Ἐξῆ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἔν, καθὼς *ἡμεῖς. ¹² Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν †ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· †οὓς δέδωκάς μοι, Ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν *αὐτοῖς. ¹⁴ Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ †ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. ¹⁷ Ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ †σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ἔστι. ¹⁸ Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. ¹⁹ Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα †καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

²⁰ Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν *πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ. ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὧσι· καθὼς σύ, †πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν †ἐν ὧσιν· ἵνα ὁ κόσμος †πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² *Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἦν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς ἐν †έσμεν. ²³ Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσι τετελειωμένοι εἰς ἔν, †καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. ²⁴ †Πάτερ, *οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ κάκεινοι ὧσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἦν †δεδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ †Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ἦ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

† 17:6 τετηρηκασι | τετηρηκαν CT † 17:7 δεδωκας | εδωκας WH § 17:7 εστιν | εισιν CT
 * 17:8 δεδωκας | εδωκας CT † 17:11 ουτοι | αυτοι NA SBL WH † 17:11 και εγω | καγω CT
 § 17:11 ω | ους TR * 17:11 ημεις | και ημεις TH † 17:12 εν τω κοσμω | — CT † 17:12 ους | ω CT § 17:12 εφυλαξα | και εφυλαξα CT * 17:13 αυτοις | εαυτοις CT † 17:16 εκ του κοσμου ουκ ειμι | ουκ ειμι εκ του κοσμου CT † 17:17 σου | — CT § 17:19 και αυτοι ωσιν | ωσι και αυτοι CT * 17:20 πιστευοντων | πιστευουστων TR † 17:21 πατερ | πατηρ WH † 17:21 εν | — NA SBL WH § 17:21 πιστευση | πιστευη CT * 17:22 και εγω | καγω CT † 17:22 εσμεν | — CT † 17:23 και | — CT § 17:24 πατερ | πατηρ WH * 17:24 ους | ο CT † 17:24 εδωκας | δεδωκας ANT BYZ NA PCK SBL WH † 17:25 πατερ | πατηρ WH

18

1 Ταῦτα εἰπὼν *ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου †τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη †ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπιῆραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ΣΦαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. 4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, *ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; 5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς †ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι. †Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν μετ' αὐτῶν. 6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς §ὅτι Ἐγὼ εἰμι, *ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ †ἔπεσον χαμαί. 7 Πάλιν οὖν †αὐτοὺς ἐπηρώτησε, Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ §εῖπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὐδὲ δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ †ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν †μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπιῆρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 καὶ §ἀπήγαγον αὐτόν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερός τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἔνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέροι ἕνα ἄνθρωπον *ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15 Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ †ὁ ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως· 16 ὁ δὲ Πέτρος †εἰστήκει πρὸς τῆ θύρα ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος §ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν *ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 †Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ

* 18:1 ο 95.9% | — NA SBL WH 0.3% † 18:1 των 93.1% | του NA SBL 1.3% ‡ 18:2 ο 57.6% | και ο ANT BYZ HF 36.7% | — NA SBL WH 0.3% § 18:3 φαρισαιων 96.2% | εκ των φαρισαιων CT 0.4% * 18:4 εξελθων ειπεν 96.7% | εξηλθε και λεγει CT 1.4% † 18:5 ο ιησους 96.9% | — NA SBL WH 2.5% ‡ 18:5 εισηκει | ιστηκει TH WH § 18:6 οτι 94.5% | — CT 5.5% * 18:6 απηλθον 99% | απηλθαν TH WH 0.3% † 18:6 επεσον 98.3% | επεσαν CT 1.3% ‡ 18:7 αυτους επηρωτησε 72.4% | επηρωτησεν αυτους CT 5.2% § 18:7 ειπον 98.8% | ειπαν NA SBL WH 0.3% * 18:8 ιησους 80.5% | ο ιησους TR 14.4% † 18:10 ωτιον 97.3% | ωταριον CT 0.6% ‡ 18:11 μαχαιραν 50.3% | μαχαιραν σου BYZ HF TR 44.6% § 18:13 απηγαγον αυτον 86.8% | ηγαγον CT 0.4% * 18:14 απολεσθαι 92.1% | αποθαινει CT 6.6% † 18:15 ο 97% | — CT SCR 2.9% ‡ 18:16 εισηκει | ιστηκει TH WH § 18:16 ος ην γνωστος τω αρχιερει 98.3% | ο γνωστος του αρχιερεως CT 0.1% * 18:17 η παιδισκη η θυρωρος τω πετρω 97.4% | τω πετρω η παιδισκη η θυρωρος CT 1.1% † 18:18 εισηκεισαν | ιστηκεισαν TH WH

ὕπνρηται ἀνθρακιὰν πεποηκότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησία * ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ᾄπερωτᾷς; * Ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκόοντας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με ᾄδέρεις; 24 * Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο οὗν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ ἑβραῖς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, * ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε Ἰσκατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 Ἀπεκρίθησαν καὶ * εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος *κακοποιός, τὸ καὶ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον * οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἥμῖν οὐκ ἐξεστὶν ἀποκτεῖναι οὐδένα· 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποῖω θανάτῳ *ἐμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 34 Ἀπεκρίθη * αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι

‡ 18:18 μετ αυτων ο πετρος 92.2% | και ο πετρος μετ αυτων CT 1.7% § 18:20 ο 92.5% | — CT 1.9% * 18:20 ελαλησα 90% | λελαληκα CT 4.4% † 18:20 συναγωγη 82.2% | τη συναγωγη TR 12.6% ‡ 18:20 παντοτε 77.6% | παντες CT 12.9% § 18:21 επερωτας 95.8% | ερωτας CT 3.3% * 18:21 επερωτησον 92.8% | ερωτησον CT 5.3% † 18:22 των υπηρετων παρεστηκως 94.4% | παρεστηκως των υπηρετων CT 0.5% ‡ 18:23 ο 96.5% | — CT 1.2% § 18:23 δερεις 62.9% | δαιρεις PCK 36.7% * 18:24 απεστειλεν 83.8% | απεστειλεν ουν CT SCR 8.3% † 18:25 ουν 67.7% | — CT TR 30.5% ‡ 18:27 ο 69.7% | — CT 25.3% § 18:28 πρωι 57.1% | πρωια BYZ TR 37.3% * 18:28 αλλ ινα 96% | αλλα CT 3.1% † 18:29 πιλατος | πειλατος TH WH ‡ 18:29 προς αυτους και ειπε 81.8% | εξω προς αυτους και φησι CT 1.7% § 18:29 κατα 99.1% | — WH 0.1% * 18:30 ειπον 98.7% | ειπαν CT 0.5% † 18:30 κακοποιος 99.2% | κακον ποιων CT 0.3% ‡ 18:31 ο 97.2% | — WH 0.3% § 18:31 πιλατος | πειλατος TH WH * 18:31 ουν 81.9% | — NA SBL WH 1.2% † 18:32 εμελλεν 59.6% | ημελλεν ANT BYZ CT HF TR 40.3% ‡ 18:33 εις το πραιτωριον παλιν 88.7% | παλιν εις το πραιτωριον CT 7.5% § 18:33 πιλατος | πειλατος TH WH * 18:34 αυτω ο 85.3% | — CT 1.1% † 18:34 αφ εαυτου 98.8% | απο σεαυτου CT 1%

ἄσοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ Ἀπεκρίθη ὁ ΣΠιλᾶτος, Μῆτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπῆρται ἴδαν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις; νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ †Πιλᾶτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ; Ἀπεκρίθη ΣἸησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι *ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ †Πιλᾶτος, Τί ἐστὶν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἔστι δὲ συνήθεια Σὺμῖν, ἵνα ἕνα *ὕμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα· βούλεσθε οὖν ἑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ Ἐκραύγασαν οὖν †πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19

¹ Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ *Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. ² Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἰμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ †ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ †ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ ΣἘξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ *Πιλᾶτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι †ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. ⁵ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἰμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, †Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος. ⁶ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπῆρται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον Σαυτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ *Πιλᾶτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον †ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι †ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίησεν.

⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ ΣΠιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν

‡ 18:34 σοι ειπον 89.8% | ειπον σοι CT 0.7% § 18:35 πιλατος | πειλατος TH WH * 18:36 ιησους 88.7% | ο ιησους TR 10.8% † 18:36 αν οι εμοι ηγωνιζοντο 93.4% | οι εμοι ηγωνιζοντο αν CT 2.8% ‡ 18:37 πιλατος | πειλατος TH WH § 18:37 ιησους 56% | ο ιησους BYZ CT TR 42.5% * 18:37 εγω 94% | — CT 4.3% † 18:38 πιλατος | πειλατος TH WH ‡ 18:38 αιτιαν ευρισκω εν αυτω 95.7% | ευρισκω εν αυτω αιτιαν CT 1.5% § 18:39 υμιν | ημιν PCK [Note: Morrill does not document the PCK variant in his collation.] * 18:39 υμιν απολυσω 82% | απολυσω υμιν CT 8.7% † 18:39 υμιν απολυσω 74.3% | απολυσω υμιν CT 10.9% ‡ 18:40 παλιν παντες 52.3% | παντες PCK 31% | παλιν CT 12.3% * 19:1 πιλατος | πειλατος TH WH † 19:3 ελεγον | ηρχητο προς αυτον και ελεγον CT ‡ 19:3 εδιδουν | εδιδουσαν CT § 19:4 εξηλθεν ουν | και εξηλθε CT * 19:4 πιλατος | πειλατος TH WH † 19:4 εν αυτω ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω | ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω εν αυτω NA SBL WH ‡ 19:5 ιδε | ιδου CT § 19:6 αυτον | — CT TR * 19:6 πιλατος | πειλατος TH WH † 19:7 ημων | — CT ‡ 19:7 εαυτον υιον θεου | εαυτον θεου υιον ANT HF | εαυτον υιον του θεου SCR | υιον θεου εαυτον CT § 19:8 πιλατος | πειλατος TH WH

εἶ σὺ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ *Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω †σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε; ¹¹ †Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν *οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν †σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ †παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² Ἐκ τούτου §εζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι *ἔκραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα †ἐαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

¹³ Ὁ οὖν †Πιλάτος ἀκούσας §τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ *τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ †Γαββαθᾶ. ¹⁴ ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα †δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ §Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ *Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον †δὲ τὸν Ἰησοῦν †καὶ ἤγαγον· ¹⁷ καὶ βαστάζων §τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς *τόπον λεγόμενον Κρανίου Τόπον, †ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ. ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ †Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν §ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, *Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. ²¹ Ἐλεγον οὖν τῷ †Πιλάτῳ οἱ ἄρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφῃ, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεὺς †εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ²² Ἀπεκρίθη ὁ §Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

²³ Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν *τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν

* 19:10 πιλατος | πειλατος TH WH † 19:10 σταυρωσαι ... απολυσαι | απολυσαι ...

σταυρωσαι CT † 19:11 απεκριθη | απεκριθη αυτω CT § 19:11 ιησους | ο ιησους TR

* 19:11 ουδεμιαν κατ εμου | κατ εμου ουδεμιαν CT † 19:11 σοι δεδομενον | δεδομενον σοι

CT † 19:11 παραδιδους | παραδους CT § 19:12 εζητει ο πιλατος | ο πιλατος εζητει NA

SBL | ο πειλατος εζητει TH WH * 19:12 εκραζον | εκραυγασαν CT † 19:12 εαυτον | αυτον

TR † 19:13 πιλατος | πειλατος TH WH § 19:13 τουτου τον λογον | των λογων τουτων

CT * 19:13 του | — CT † 19:13 γαββαθα | γαβαθα PCK † 19:14 δε ωσει | δε ως BYZ |

ην ωσει PCK | ην ως CT § 19:15 οι δε εκραυγασαν | εκραυγασαν ουν εκεινοι CT * 19:15

πιλατος | πειλατος TH WH † 19:16 δε | ουν CT † 19:16 και ηγαγον | και απηγαγον TR |

— CT § 19:17 τον σταυρον αυτου | εαυτω τον σταυρον NA TH | αυτω των σταυρων SBL WH

* 19:17 τοπον | του ANT CT PCK TR † 19:17 ος | ο CT † 19:19 πιλατος | πειλατος TH WH

§ 19:20 ο τοπος της πολεις | της πολεις ο τοπος ANT TR * 19:20 ελληνιστι ρωμαιστι |

ρωμαιστι ελληνιστι CT † 19:21 πιλατω | πειλατω TH WH † 19:21 ειμι των ιουδαιων | των

ιουδαιων ειμι SBL WH § 19:22 πιλατος | πειλατος TH WH * 19:23 τεσσαρα | τεσσερα

TH WH

χιτώνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου.
 24 † Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ
 αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ § ἡ λέγουσα,

Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς,
 καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 * Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,
 καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία
 ἡ Μαγδαληνῆ. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν
 παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ † αὐτοῦ, Γύναι, † ἰδοὺ ὁ υἱός σου.
 27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, § Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας
 ἔλαβεν * ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο † ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ὅτι † πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα
 τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει, Διψῶ. 29 Σκευὸς § οὖν ἔκειτο ὄξους μεστὸν· * οἱ
 δέ, πλησαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσώπω περιθέντες, προσήνεγκαν
 αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Τετέλεσται·
 καὶ † κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, † ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν
 τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν—ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου
 τοῦ σαββάτου—ἠρώτησαν τὸν § Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ
 σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου
 κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ * συσταυρωθέντος αὐτῶ· 33 ἐπὶ
 δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον † αὐτόν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν
 αὐτοῦ τὰ σκέλη· 34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν
 ἔνυξε, καὶ † εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ ἑωρακῶς
 μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ § ἐστὶν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία, * κάκεῖνος οἶδεν
 ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα † ὑμεῖς † πιστεῦσητε. 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ
 γραφὴ πληρωθῇ, Ὅσπου οὐ συντριβήσεται § ἀπ' αὐτοῦ. 37 Καὶ πάλιν
 ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὅσπου εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

† 19:23 αραφος | αρραφος ANT PCK TR † 19:24 ειπον | ειπαν NA SBL WH § 19:24 η λεγουσα
 | — WH * 19:25 ειστηκεισαν | ιστηκεισαν TH WH † 19:26 αυτου | — CT † 19:26 ιδου |
 ιδε ANT BYZ CT HF PCK § 19:27 ιδου | ιδε CT * 19:27 ο μαθητης αυτην | αυτην ο μαθητης
 TR † 19:28 ιδων | ειδως ANT CT PCK TR † 19:28 παντα ηδη | ηδη παντα CT PCK § 19:29
 ουν | — CT * 19:29 οι δε πλησαντες σπογγον οξους και | σπογγον ουν μεστον του οξους CT
 † 19:30 κλινας | κλεινας TH † 19:31 ινα ... σαββατω επει παρασκευη ην | επει παρασκευη
 ην ινα ... σαββατω CT SCR § 19:31 πιλατον | πειλατον TH WH * 19:32 συσταυρωθεντος
 | συσταυρωθεντος TH WH † 19:33 αυτον ηδη | ηδη αυτον CT † 19:34 ευθεως εξηλθεν
 | ευθως εξηλθεν TR | εξηλθεν ευθως CT § 19:35 εστιν αυτου η μαρτυρια | αυτου εστιν η
 μαρτυρια ANT BYZ CT TR | εστιν η μαρτυρια αυτου PCK * 19:35 κακεινος | και εκεινος CT
 † 19:35 υμεις | και υμεις ANT CT † 19:35 πιστευσητε | πιστευητε SBL TH WH § 19:36 απ'
 | — ANT CT HF TR

³⁸ *Μετὰ ταῦτα ἠρώτησε τὸν †Πιλάτον †Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Αριμαθαίας, ὦν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ *Πιλάτος. ἤλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα †τοῦ Ἰησοῦ. ³⁹ ἤλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς †τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων ὁμίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης *ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς †ετέθη. ⁴² Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρώτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἤραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε *τάχιον τοῦ Πέτρον, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσηῆλθεν. ⁶ Ἐρχεται οὖν †Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσηῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ Τότε οὖν εἰσηῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς †ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.

¹¹ Μαρία δὲ †εἰστήκει πρὸς *τὸ μνημεῖον †κλαίουσα ἔξω· ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τὴν κεφαλῆν, καὶ ἓνα πρὸς τοὺς ποσί, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἤραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ †Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι. ¹⁵ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκεῖνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ †ἔθηκας

* **19:38** μετα | μετα δε ANT CT TR † **19:38** πιλατον | πειλατον TH WH † **19:38** ιωσηφ | ιωσηφ BYZ HF TR § **19:38** ο | — SBL TH WH * **19:38** πιλατος | πειλατος TH WH † **19:38** του ιησου | αυτου CT † **19:39** τον ιησουν | αυτον CT § **19:39** μιγμα | ελιγμα WH * **19:39** ως | ωσει BYZ TR † **19:40** εν | — CT TR † **19:41** ετεθη | ην τεθειμενος CT * **20:4** ταχιον | ταχειον WH † **20:6** σιμων | και σιμων CT † **20:10** εαυτους | αυτους NA | αυτους SBL WH § **20:11** ειστηκει | ιστηκει TH WH * **20:11** το μνημειον | τω μνημειω ANT BYZ CT PCK † **20:11** κλαιουσα εξω | εξω κλαιουσα CT † **20:14** και | — CT § **20:14** ιησους | ιησους TR * **20:15** ο | — CT † **20:15** εθηκας αυτον | αυτον εθηκας TR

αὐτόν, κἀγὼ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Ὁ Μαρία. Στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει *αὐτῷ, †Ραββουνι—ὃ λέγεται, Διδάσκαλε. ¹⁷ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Μὴ μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα Ὁμου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Αναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ Ἔρχεται *Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ †ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι †ἔώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¹⁹ Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τῇ μιᾷ ὅτων σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ *συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν †αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. ²¹ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. ²² Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. ²³ Ἄν τινων ἀφήτε τὰς ἀμαρτίας, †ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

²⁴ Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ὁ Ἰησοῦς. ²⁵ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἐώρακαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω *τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. ²⁸ †Καὶ ἀπεκρίθη †Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. ²⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἔώρακάς Ὁμε, πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν *αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ³¹ Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα †πιστεύσητε ὅτι †Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

‡ 20:16 ο | — CT § 20:16 μαρια | μαριαμ CT * 20:16 αυτω | αυτω εβραιστι CT † 20:16 ραββουνι | ραβουνι PCK | ραββουνει WH ‡ 20:17 ο | — CT § 20:17 μου | — NA SBL WH * 20:18 μαρια | μαριαμ CT † 20:18 απαγγελουσα | αγγελουσα CT ‡ 20:18 εωρακε | εωρακα CT § 20:19 των | — CT * 20:19 αυτων | — CT † 20:20 αυτοις τας χειρας και την πλευραν αυτου | τας χειρας και την πλευραν αυτοις NA SBL TH | και τας χειρας και την πλευραν αυτοις WH ‡ 20:23 αφιενται | αφεωνται NA SBL WH § 20:24 ο | — CT * 20:25 την χειρα μου | μου την χειρα NA SBL WH † 20:28 και | — CT ‡ 20:28 θωμας | ο θωμας TR § 20:29 με | με θωμα TR * 20:30 αυτου | — SBL WH † 20:31 πιστευσητε | πιστευητε SBL TH WH ‡ 20:31 ιησους | ο ιησους TR

21

1 Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν *πάλιν †ὁ Ἰησοῦς τοῖς ‡μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνέρωσε δὲ οὕτως. 2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῶ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. §Ἐξῆλθον καὶ *ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον †εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρωΐας δὲ ἤδη ‡γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. 5 Λέγει οὖν αὐτοῖς *ὁ Ἰησοῦς, Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῶ, Οὐ. 6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι †ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῶ Πέτρῳ, Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο—ἦν γὰρ γυμνός—καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. 8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῶ πλοιαρίῳ ἦλθον—οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ‡ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηγῶν διακоссίων—σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. 10 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπάσατε νῦν. 11 §Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον *ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς †δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. 13 Ἐρχεται ‡οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. 14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη *ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς †αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῶ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων ‡Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με §πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῶ, Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῶ, Βόσκει τὰ ἀρνία μου. 16 Λέγει αὐτῶ πάλιν δεύτερον, Σίμων *Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῶ, Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῶ, Ποίμαινε τὰ †πρόβατά μου. 17 Λέγει αὐτῶ τὸ τρίτον, Σίμων ‡Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῶ

* 21:1 παλιν | — PCK † 21:1 ο | — WH ‡ 21:1 μαθηταις | μαθηταις αυτου BYZ | μαθηταις αυτου εγερθεις εκ νεκρων PCK § 21:3 εξηλθον | εξηλθαν WH * 21:3 ενεβησαν | ανεβησαν TR † 21:3 ευθυς | — CT ‡ 21:4 γενομενης | γινομενης WH § 21:4 ο | — CT * 21:5 ο | — WH † 21:6 ισχυσαν | ισχυου CT ‡ 21:8 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 21:11 ανεβη | ανεβη ουν CT * 21:11 επι της γης | εις την γην CT † 21:12 δε | — WH ‡ 21:13 ουν | — CT § 21:13 ο | — NA WH * 21:14 ο | — NA WH † 21:14 αυτου | — CT ‡ 21:15 ιωνα | ιωαννου NA SBL TH | ιωανου WH § 21:15 πλειον | πλεον CT * 21:16 ιωνα | ιωαννου NA SBL TH | ιωανου WH † 21:16 προβατα | προβατια WH ‡ 21:17 ιωνα | ιωαννου NA SBL TH | ιωανου WH

τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, *σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκει τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἢς νεώτερος, ἐζώνυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος ἔσε ζώσει, καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι.

²⁰ Ἐπιστραφεὶς *δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δεῖπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ Ἐπιτοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; ²² Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Σὺ ἀκολουθεῖ μοι. ²³ Ἐξηλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ' Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ ἔγραψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἔστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

²⁵ Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἔδσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, *οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν. §

§ 21:17 ειπεν | λεγει NA * 21:17 συ παντα | παντα συ CT † 21:17 ο | — WH ‡ 21:17 προβατα | προβατια WH § 21:18 σε ζωσει | ζωσει σε TH WH * 21:20 δε | — CT † 21:21 τουτον | τουτον ουν CT ‡ 21:22 ακολουθει μοι | μοι ακολουθει CT § 21:23 ο λογος ουτος | ουτος ο λογος CT * 21:23 και ουκ ειπεν | ουκ ειπεν δε CT † 21:24 γραφας | ο γραφας NA SBL WH ‡ 21:24 εστιν η μαρτυρια αυτου | αυτου η μαρτυρια εστιν NA SBL WH § 21:25 οσα | α CT * 21:25 ουδε | ουδ CT † 21:25 χωρησαι | χωρησειν SBL WH ‡ 21:25 αμην | — CT § 21:25 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Ἐξεδόθη μετὰ χρόνους λβ' τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὃ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο *ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 ἄχρι ἧς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου οὖς ἐξελέξατο, ἵνα ἐληφθῆ. 3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν *τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. 4 Καὶ ὁ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου. 5 ὅτι *Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ *βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες *ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν ἐν Ἰσραήλ; 7 Εἶπε ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. 8 Ἀλλὰ *λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ *μοι μάρτυρες ἐν τῇ Ἱερουσαλῆμ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο *παριστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἑσθῆτι λευκῇ, 11 οἱ καὶ εἶπον, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ὀβρισησόμενοι εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος *ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἄναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὁν τρόπον ἐθέασασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλῆμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. 13 Καὶ ὅτε εἰσηλθόντες, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Στάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ανδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ *Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ *καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ καὶ *Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ὁσὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

* 1:1 ο | — WH † 1:2 ἀνεληφθη | ἀνελημφθη CT ‡ 1:3 τεσσαρακοντα | τεσερακοντα CT § 1:4 συναλιζομενος | συναλιζομενος μετ αυτων SCR * 1:5 ιωαννης | ιωανης WH † 1:5 βαπτισθησεθε εν πνευματι 92.1% | εν πνευματι βαπτισθησεθε CT 0.9% ‡ 1:6 επηρωτων | ηρωτων ECM* NA SBL TH WH § 1:7 δε | — WH * 1:8 ληψεθε | ληψεθε CT † 1:8 μοι | μου ECM* NA SBL TH WH ‡ 1:8 εν | — PCK § 1:8 σαμαρεια | σαμαρια WH * 1:10 παριστηκεισαν | παριστηκεισαν WH † 1:10 εσθητι λευκη | εσθησεσι λευκαις NA SBL TH WH ‡ 1:11 ειπον | ειπαν CT § 1:11 εμβλεποντες | βλεποντες SBL TH WH * 1:11 ο | — PCK † 1:11 αναληφθεις | αναλημφθεις CT ‡ 1:13 ανεβησαν εις το υπερωον | εις το υπερωον ανεβησαν CT § 1:13 ιακωβος και ιωαννης | ιακωβος ιωαννης PCK | ιωαννης και ιακωβος ECM NA SBL TH | ιωαννης και ιακωβος WH * 1:13 ματθαιος | μαθθαιος CT † 1:14 και τη δεησει 95.5% | — CT 3.9% ‡ 1:14 μαρια | μαριαμ CT § 1:14 συν | — ECM* NA

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν *μαθητῶν εἶπεν—ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ †ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν— 16 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν †ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος §Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι *τὸν Ἰησοῦν. 17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν †σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης— 18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ †μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος §ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. 19 Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῆ *ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν †Ἀκελδαμά, τοῦτ' ἔστι, χωρίον αἵματος— 20 Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν,

Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος,
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ·

καί,

Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ †λάβοι ἕτερος.

21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ §ἐν ᾧ εἰσήλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος *Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς †ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ †γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἓνα τούτων. 23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον §Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ *Ματθίαν. 24 Καὶ προσευξάμενοι †εἶπον, Σὺ Κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον †ὄν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα 25 λαβεῖν τὸν §κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, *ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 Καὶ ἔδωκαν κλήρους †αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ †Ματθίαν, καὶ §συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2

1 Καὶ ἐν τῷ *συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν †ἅπαντες †ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

* 1:15 μαθητων | αδελφων CT † 1:15 ως | ωσει NA † 1:16 ταυτην | — CT § 1:16 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 1:16 τον | — CT † 1:17 συν | εν CT † 1:18 μισθου | του μισθου TR § 1:18 ελακησε | ελακισε PCK * 1:19 ιδια | — WH † 1:19 ακελδαμα | ακελδαμαχ ECM NA SBL WH | αχελδαμαχ TH † 1:20 λαβοι | λαβετω CT § 1:21 εν | — CT * 1:22 ιωαννου | ιωανου WH † 1:22 ανεληφθη | ανελημφθη CT † 1:22 γενεσθαι συν ημιν | συν ημιν γενεσθαι CT § 1:23 βαρσαβαν | βαρσαββαν ANT CT * 1:23 μαθτιαν | μαθητιαν ECM NA SBL WH † 1:24 ειπον | ειπαν CT † 1:24 ον εξελεξω εκ τουτων των δυο ενα | εκ τουτων των δυο ον ενα εξελεξω SCR | εκ τουτων των δυο ενα ον εξελεξω ST § 1:25 κληρον | τοπον CT * 1:25 εξ | αφ ECM* NA SBL TH WH † 1:26 αυτων | αυτοις NA SBL TH WH † 1:26 μαθτιαν | μαθητιαν CT § 1:26 συγκατεψηφισθη | συγκατεψηφισθη TH WH * 2:1 συμπληρουσθαι | συνπληρουσθαι TH WH † 2:1 απαντες | παντες CT † 2:1 ομοθυμαδον 94.1% | ομου CT 2.3%

ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὄλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. ³ Καὶ ὠφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἑκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἐπλήσθησαν *ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

⁵ Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ⁶ Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ⁷ Ἐξίσταντο δὲ *πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες †πρὸς ἀλλήλους, †Οὐκ ἰδοὺ Σπάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἔγεννήθημεν; ⁹ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ *Ελαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, ¹¹ Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. ¹² Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ †διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί †ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; ¹³ Ἄτεροι δὲ ὁρῶντες ἄλλοις ἔλεγον ὅτι Γλεύκου μεμεστωμένοι εἰσὶ.

¹⁴ Σταθεῖς δὲ *Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκά, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ †ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ †ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ,

¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,

καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἑνύπνια ἐνυπνιασθήσονται·

¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου

ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι.

¹⁹ Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω,

καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,

αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ·

§ 2:3 εκαθισε τε | και εκαθισεν NA SBL TH WH * 2:4 απαντες | παντες CT † 2:4 αυτοις αποφθεγγεσθαι | αποφθεγγεσθαι αυτοις CT ‡ 2:5 εν | εις NA § 2:6 ηκουον | ηκουσεν WH * 2:7 παντες | — ECM* HF NA PCK SBL WH † 2:7 προς αλληλους 94.2% — CT 2.7% ‡ 2:7 ουκ | ουχ ECM NA SBL TH | ουχι WH § 2:7 παντες | απαντες ECM* NA * 2:9 ελαμιται | ελαμιται TH WH † 2:12 διηπορουν | διηπορουντο WH ‡ 2:12 αν θελοι | θελει CT § 2:13 χλευαζοντες | διαχλευαζοντες CT PCK * 2:14 πετρος | ο πετρος CT † 2:14 απεφθεγγετο | επεφθεγγετο PCK ‡ 2:14 απαντες | παντες CT § 2:17 ενυπνια | ενυπνιουσ CT

20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος,
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν *ἢ ἔλθεῖν †τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ·
21 καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ‡ἄν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Σῖισραηλιταί, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα *ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς †καὶ αὐτοὶ οἶδατε, 23 τοῦτον τῇ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἐκδοτον ‡λαβόντες, διὰ Σχειρῶν ἀνόμων προσπήξαντες *ἀνείλετε· 24 ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδύνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. 25 †Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν,

‡Πρωρῶμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός·
ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ·
26 διὰ τοῦτο Σεῦφράνθη *ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου·
ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι·
27 ὅτι οὐκ †ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ‡Ἄδου,
οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς·
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἶπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου ΣΔαυίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστίν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ *τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστόν, καθίσει ἐπὶ †τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 31 προῖδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ‡οὐ Σκατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς *Ἄδου, †οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. 32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. 33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ‡Αἰγίου Πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο ὃ Σνῦν

* 2:20 η | — NA TH WH † 2:20 την | — NA SBL TH WH ‡ 2:21 αν | εαν SBL WH § 2:22 ισραηλιται | ισραηλιται TH WH * 2:22 απο του θεου αποδεδειγμενον | αποδεδειγμενον απο του θεου ECM* NA SBL TH WH † 2:22 και | — CT ‡ 2:23 λαβοντες 95.1% | — CT 2.7% § 2:23 χειρων | χειρος CT * 2:23 ανειλετε | ανειλατε CT † 2:25 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 2:25 πρωρωμην | προορωμην CT § 2:26 ευφρανθη | ηυφρανθη CT * 2:26 η καρδια μου | μου η καρδια WH † 2:27 εγκαταλειψεις | ενκαταλειψεις TH WH ‡ 2:27 αδου | αδην CT § 2:29 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 2:30 το κατα σαρκα αναστησεν τον χριστον 75.9% | — CT 2.4% † 2:30 του θρονου | τον θρονου CT ‡ 2:31 ου | ουτε CT § 2:31 κατελειφθη η ψυχη αυτου 68% | εγκατελειφθη (ευ- TH WH) ECM NA SBL 1.6% * 2:31 αδου | αδην ECM NA SBL WH † 2:31 ουδε | ουτε CT ‡ 2:33 αγιου πνευματος | πνευματος του αγιου CT § 2:33 νυν | — CT

ὑμεῖς *βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ Οὐ γὰρ †Δαυιδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός,

Εἶπεν †ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,

Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

³⁶ Ασφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ Κύριον Ἐκαὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

³⁷ Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν *τῇ καρδίᾳ, †εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί †ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

³⁸ Ὁ Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν *ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν †ἀμαρτιῶν, καὶ †λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ³⁹ Ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. ⁴⁰ Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσι Ἐδιεμαρτύρητο καὶ *παρεκάλει λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν †ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν †τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰι ὡσεὶ τρισχίλια. ⁴² Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, Ἐκαὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

⁴³ *Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλὰ †τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. ⁴⁴ Πάντες δὲ οἱ †πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε. ⁴⁶ Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλίασει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν Ἐτῇ ἐκκλησίᾳ.

3

1 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ *Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ

* **2:33** βλέπετε | και βλέπετε NA WH † **2:34** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ **2:34** ο | — WH § **2:36** και χριστον αυτον ο θεος εποιησε | αυτον και χριστον εποιησεν ο θεος ECM* NA SBL WH | αυτον και χριστον ο θεος εποιησε ECM* TH * **2:37** τη καρδια | την καρδιαν ECM* NA SBL TH WH † **2:37** ειπον | ειπαν WH ‡ **2:37** ποιησομεν | ποιησωμεν BYZ CT HF § **2:38** πετρος δε εφη προς αυτους μετανοησατε | ειπε δε πετρος προς αυτους μετανοησατε PCK | πετρος δε προς αυτους μετανοησατε φησι ECM NA TH | πετρος δε προς αυτους μετανοησατε SBL WH * **2:38** επι | εν WH † **2:38** αμαρτιων 94.8% | των αμαρτιων υμων ECM* NA SBL TH WH 1.8% ‡ **2:38** ληψεσθε | ληψεσθε CT § **2:40** διεμαρτυρητο | διεμαρτυρητο CT PCK * **2:40** παρεκαλει | παρεκαλει αυτους ECM* NA SBL TH WH † **2:41** ασημεως | — CT ‡ **2:41** τη | εν τη CT § **2:42** και | — CT * **2:43** εγενετο | εγινητο ECM* NA SBL TH WH † **2:43** τε | δε WH ‡ **2:44** πιστευοντες ησαν επι το αυτο και | πιστευσαντες επι το αυτο WH § **2:47** τη εκκλησια επι το αυτο δε πετρος 86.6% | επι το αυτο πετρος δε CT 2.4% * **3:1** ιωαννης | ιωανης WH

τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἑνάτην. ² Καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. ³ Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἑλεημοσύνην. ⁴ Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ Ὁ δὲ ἐπέιχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ Εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίου οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει. ⁷ Καὶ ἰσθασας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν παύτου αἱ βάσεις καὶ τὰ ἄσφυρα. ⁸ Καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. ⁹ Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ¹⁰ ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι Σούτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεηκότη αὐτῷ.

¹¹ Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἕκθαμβοι. ¹² Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδία δυναμει ἢ εὐσβεΐα πεποιηκόσι τοῦ περικρατεῖν αὐτόν; ¹³ Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκεῖνου ἀπολύειν. ¹⁴ Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε· ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁶ Καὶ ἑπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοϊαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ¹⁸ Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτω.

† 3:1 ενατην | εννατην TR † 3:3 ιωαννην | ιωαννη WH § 3:3 ελεημοσυνην | ελεημοσυνην λαβειν CT ST * 3:4 ιωαννη | ιωανη WH † 3:6 εγειραι και | εγειρε και ANT BYZ ECM* HF NA TH | — ECM* SBL WH † 3:7 ηγειρε | ηγειρεν αυτον ECM* NA SBL TH WH § 3:7 αυτου αι βασεις | αι βασεις αυτου ECM* NA SBL TH WH * 3:7 σφυρα | σφυδρα CT † 3:9 αυτον πας ο λαος | πας ο λαος αυτου ECM* NA SBL TH WH † 3:10 τε | δε ECM* NA SBL TH WH § 3:10 ουτος | αυτος ECM* NA TH * 3:11 του ιαθεντος χωλου τον πετρον και ιωαννην συνεδραμεν προς αυτους πας ο λαος 78.6% | αυτου τον πετρον και τον ιωαννην (ιωαννη WH) συνεδραμεν πας ο λαος προς αυτους ECM* NA SBL TH 2.9% | αυτου τον πετρον και ιωαννην συνεδραμεν προς αυτους πας ο λαος ECM* 1.8% † 3:12 πετρος | ο πετρος ECM* NA SBL TH WH † 3:12 ισραηλιται | ισραηλειται TH WH § 3:13 ισαακ και | ο θεος ισαακ και ο θεος NA * 3:13 μεν | — TR † 3:13 αυτον | — CT † 3:13 πιλατου | πιλαιτου WH § 3:16 επι | — WH * 3:18 αυτου παθειν τον χριστον | παθειν τον χριστον αυτου CT

19 Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, †εἰς τὸ †ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, 20 καὶ ἀποστείλῃ τὸν †προκεχειρισμένον ὑμῖν *Χριστὸν Ἰησοῦν· 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος †πάντων †τῶν ἁγίων †αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. 22 *Μωσῆς μὲν †γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς †ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 *Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἣτις †ἔάν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, *ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθ'ἑξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ †κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. 25 Ὑμεῖς ἐστε †υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς †διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας *ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ †ἐν τῷ σπέρματί σου †ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. 26 Ὑμῖν πρῶτον †ὁ Θεός, ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ *Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4

1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ *ιερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν †τῶν νεκρῶν. 3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. 4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη †ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν †ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ *πρεσβυτέρους καὶ †γραμματεῖς †εἰς Ἱερουσαλήμ, 6 καὶ †Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. 7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν *μέσῳ ἐπυθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; 8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς,

† 3:19 εἰς | προς ECM* SBL WH † 3:19 ἐξαλειφθῆναι | ἐξαλιφθῆναι WH § 3:20 προκεχειρισμενον | προκεκηρυγμενον TR * 3:20 χριστον ιησουν | ιησουν χριστου TR † 3:21 παντων | — CT † 3:21 των | — ANT TR § 3:21 αυτου προφητων απ αιωνος 79.3% | απ αιωνος αυτου προφητων CT 5.3% * 3:22 μωσης | μωυσης ANT CT PCK † 3:22 γαρ προς τους πατερας 80.3% | — CT 4% † 3:22 ημων | υμων ANT ECM NA TH TR | — SBL WH § 3:23 εαν | αν BYZ PCK SBL TR WH * 3:23 εξολοθρευθησεται | εξολεθρευθησεται CT † 3:24 κατηγγειλαν | προκατηγγειλαν BYZ PCK TR † 3:25 υιοι | οι υιοι CT § 3:25 διεθετο ο θεος | ο θεος διεθετο WH * 3:25 ημων | υμων ECM* NA SBL TH WH † 3:25 εν | — TR † 3:25 ενευλογηθησονται | ευλογηθησονται WH § 3:26 ο θεος αναστησας | αναστησας ο θεος ECM* NA SBL TH WH * 3:26 ιησουν | — CT * 4:1 ιερεις | αρχιερεις WH † 4:2 των | την εκ CT TR † 4:4 ο | — WH § 4:4 ωσει | ως NA SBL TH WH * 4:5 πρεσβυτερους | τους πρεσβυτερους ANT CT † 4:5 γραμματεις | τους γραμματεις CT † 4:5 εἰς | εν CT PCK § 4:6 ανναν τον αρχιερα και καιαφαν και ιωαννην και αλεξανδρον | αννας ο αρχιερευς και καιαφας και ιωαννης και αλεξανδρος CT * 4:7 μεσω | τω μεσω ANT ECM* NA SBL TH TR WH

Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τ^ο τοῦ Ἰσραήλ, ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος ἄσέσωσται· ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἔσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ’ ὑμῶν τῶν σοικοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹² Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· *οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτούς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. ¹⁴ Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἔστώτα *τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ Κελεύσαντες δὲ αὐτούς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, ἔσυνεβαλλον πρὸς ἀλλήλους, ¹⁶ λέγοντες, Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημείον γέγονε δι’ αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἄρνησασθαι. ¹⁷ Ἄλλ’ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, *ἀπειλῆ ἀπειλησόμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν ἑαυτοῖς *τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτούς εἶπον, Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. ²⁰ Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ δεῖδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. ²¹ Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσσονται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ’ ὃν ἔγεγονε τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτούς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. ²⁴ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἶπον, Δέσποτα, σὺ δὲ

† 4:8 του ισραηλ 96.9% | — CT 1.8% † 4:9 σεσωσται | σεσωται ECM NA § 4:11 οικοδομουντων | οικοδομων CT * 4:12 ουτε | ουδε ANT ECM* NA PCK SBL TH WH † 4:12 εστιν ετερον | εστιν ετερον υπο του ουρανου ANT BYZ ECM* HF NA SBL TH TR WH | ετερον εστιν υπο του ουρανου ECM* PCK † 4:13 ιωαννου | ιωανου WH § 4:14 δε | τε CT * 4:14 τον | — PCK † 4:15 συνεβαλλον | συνεβαλον TR † 4:16 ποιησομεν | ποιησωμεν BYZ ECM* HF NA SBL TH WH § 4:16 αρνησασθαι | αρνεισθαι CT * 4:17 απειλη | — CT † 4:17 απειλησομεθα | απειλησωμεθα ANT BYZ CT HF PCK TR † 4:17 ανθρωπων | ανθρωπω PCK § 4:18 αυτοις | — CT * 4:18 το | — WH † 4:19 ιωαννης | ιωανης WH † 4:19 προς αυτους ειπον | ειπον προς αυτους ECM NA SBL TH | ειπαν προς αυτους WH § 4:20 ειδομεν | ειδαμεν CT * 4:20 ηκουσαμεν | α ηκουσαμεν PCK † 4:21 κολασονται | κολασονται ECM* NA SBL TH TR WH † 4:22 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα CT § 4:22 εγεγονει | γεγονει ECM NA SBL WH * 4:23 απηγγειλαν | ανηγγειλαν PCK † 4:23 ειπον | ειπαν CT † 4:24 ειπον | ειπαν CT § 4:24 ο θεος | — ANT ECM* NA SBL TH WH

Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ²⁵ ὁ *διὰ στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπῶν,

Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη,

καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

²⁶ Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,

καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ

κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ·

²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας †ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος †Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή §σου προώρισε γενέσθαι.

²⁹ Καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλάς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά *σου ἐκτείνων σε εἰς ἴασις, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ. ³¹ Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες †Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν †ἡ καρδιά καὶ §ἡ ψυχὴ μία· καὶ *οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων †αὐτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς †ἅπαντα κοινά. ³³ Καὶ §μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν *τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι †τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις †ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, ³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· §διεδίδοτο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

³⁶ *Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας †ἀπὸ τῶν ἀποστόλων—ὃ ἐστι, μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως—†Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει,

³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε §παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5

¹ Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν *Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα, ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, †συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς †αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν

* **4:25** δια στοματος δαυιδ (δαβιδ HF) 64% | δια στοματος δαβιδ του TR 24.5% | του πατρος ημων δια πνευματος αγιου στοματος δαυιδ (δαυειδ TH WH) ECM NA SBL 5.2% † **4:27** επι | εν τη πολει ταυτη επι CT † **4:27** πιλατος | πειλατος WH § **4:28** σου | — ECM* SBL WH

* **4:30** σου | — WH † **4:31** πνευματος αγιου | του αγιου πνευματος CT † **4:32** η | — ECM* NA SBL TH WH § **4:32** η | — ECM* NA SBL TH WH * **4:32** ουδε | ουδ SCR † **4:32** αυτων

| αυτω ANT BYZ CT PCK TR † **4:32** απαντα | παντα SBL WH § **4:33** μεγαλη δυναμει | δυναμει μεγαλη ECM* NA PCK SBL TH WH * **4:33** το μαρτυριον οι αποστολοι | οι αποστολοι το μαρτυριον PCK † **4:33** της αναστασεως του κυριου ιησου 78.4% | του κυριου ιησου της αναστασεως ECM* WH 0.2%

† **4:34** υπηρχεν 73.8% | ην CT PCK 24.4% § **4:35** διεδιδото | διεδιδετο CT * **4:36** ιωσης | ιωσηφ CT † **4:36** απο | υπο TR † **4:36** λευιτης | λευειτης WH § **4:37** παρα | προς ECM NA * **5:1** σαπφειρη | σαπφειρα PCK TH | σαπιφρη ECM NA SBL † **5:2** συνειδυιας | συνειδυιης CT † **5:2** αυτου | — CT

ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ Εἶπε δὲ Σπῆτρος, Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί *σε ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἔξουσίᾳ ὑπῆρχε; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. ⁵ Ἀκούων δὲ †ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας †ταῦτα. ⁶ Ἀναστάτες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

⁷ Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσηῆθεν. ⁸ Ἀπεκρίθη δὲ Σαυτῆ *ὁ Πέτρος, Εἶπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπε, Naί, τοσοῦτου. ⁹ Οὐ δὲ Πέτρος †εἶπε πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; Ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε. ¹⁰ Ἐπεσε δὲ παραχρῆμα †παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ’ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

¹² Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων Σἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα *ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν †ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ *Σολομώντος. ¹³ Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ’ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθειτο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ¹⁵ ὥστε Σκατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθεναὶ ἐπὶ *κλινῶν καὶ †κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου †Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ Σἐπισκίασῃ τινὶ αὐτῶν. ¹⁶ Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων *εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὄχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, †οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

¹⁷ Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ—ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων—ἐπλήσθησαν ζήλου, ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας †αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ Στῆς νυκτὸς *ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπε, ²⁰ Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ Ἀκούσαντες δὲ εἰσηῆθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενοι δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοκτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. ²² Οἱ δὲ †ὑπηρεταὶ παραγενόμενοι

§ 5:3 πετρος | ο πετρος CT * 5:3 σε | — ANT CT TR † 5:5 ο | — TR ‡ 5:5 ταυτα | — CT § 5:8 αυτη | προς αυτην CT * 5:8 ο | — CT † 5:9 ειπε | — CT ‡ 5:10 παρα | προς ECM* NA SBL TH WH § 5:12 εγινετο | εγενετο BYZ PCK ST * 5:12 εν τω λαω πολλα | πολλα εν τω λαω CT † 5:12 απαντες | παντες WH ‡ 5:12 σολομωντος | σολομωνος PCK § 5:15 κατα | και εις CT * 5:15 κλινων | κλιναριων CT † 5:15 κραββατων | κραβαττων ANT CT ‡ 5:15 πετρου | του πετρου PCK § 5:15 επισκιαση | επισκιασει WH * 5:16 εις | — CT † 5:16 οιτινες | και PCK ‡ 5:18 αυτων | — ECM* NA SBL TH WH § 5:19 της | — CT * 5:19 ηνοιξε | ανοιξας ECM* NA † 5:22 υπηρεται παραγενομενοι | παραγενομενοι υπηρεται CT PCK

οὐχ εὔρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, ²³ λέγοντες ὅτι Τὸ μὲν δεσμωτήριον εὔρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας *πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδένα εὔρομεν. ²⁴ Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ Παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδού, οἱ ἄνδρες οὐς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, *ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.

²⁷ Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, ²⁸ λέγων, Ἐὐ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτου; Καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ³¹ Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὑψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, *δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² Καὶ ἡμεῖς ἔσμεν ἑαυτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα ἁδὲ τὸ Ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

³³ Οἱ δὲ ἰσάκουοντες διεπρίοντο, καὶ *ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ ἵτι τοὺς ἄποστόλους ποιῆσαι. ³⁵ Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ *προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ἴσως τετρακοσίων· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν Σικανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ *ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἧ ἔξ ἀνθρώπων ἡ ἰβουλή ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· ³⁹ εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἔστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι

‡ 5:23 μεν | — CT § 5:23 εστωτας | εξω εστωτας TR * 5:23 προ | επι ECM* NA SBL TH WH † 5:24 ιερεις και ο 81.7% | — CT 8.1% ‡ 5:25 οτι | λεγων οτι TR § 5:26 ηγαγεν | ηγεν NA TH WH * 5:26 ινα | — CT † 5:28 ου | — ECM* SBL TH WH ‡ 5:29 πετρος | ο πετρος TR § 5:29 ειπον | ειπαν CT * 5:31 δουναι | του δουναι NA SBL WH † 5:32 αυτο | — ECM* NA SBL TH WH ‡ 5:32 δε | — CT § 5:33 ακουοντες | ακουσαντες ANT BYZ CT HF TR * 5:33 εβουλευοντο | εβουλουτο NA SBL TH WH † 5:34 τι | — CT ‡ 5:34 αποστολους 98.3% | ανθρωπους CT 1.1% § 5:35 ισραηλιται | ισραηλειται TH WH * 5:36 προσεκληθη | προσεκλιθη ANT CT PCK | προσεκολληθη TR † 5:36 αριθμος ανδρων | ανδρων αριθμος CT ‡ 5:36 ωσει | ως CT PCK § 5:37 ικανον | — CT * 5:38 εασατε | αφετε ECM* NA SBL TH WH † 5:38 βουλη | βουλη αυτη ANT CT TR ‡ 5:39 δυνασθε | δυνησεσθε CT PCK

Σαυτό, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε. ⁴⁰ Ἐπεισθησαν δὲ αὐτῶ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, *δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν †αὐτοῦς. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι †ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. ⁴² Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ὡς Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

6

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, *εἶπον, Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ³ Ἐπισκέψασθε †οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπί τῃς χρείας ταύτης. ⁴ Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου *προσκαρτερήσομεν. ⁵ Καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα †πλήρης πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχорον, καὶ Νικόλορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠῤῥξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

⁸ Στέφανος δὲ πλήρης †πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, Ὡςζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. ¹⁰ Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς *Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. ¹² †Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται †ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ Ὡς ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. ¹⁴ ἄκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ

§ 5:39 αυτο | αυτους CT * 5:40 δειραντες | δηραντες PCK † 5:40 αυτους | — CT † 5:41 υπερ του ονοματος του ιησου κατηξιωθησαν | υπερ του ονοματος αυτου κατηξιωθησαν ANT BYZ TR | κατηξιωθησαν υπερ του ονοματος του χριστου PCK | κατηξιωθησαν υπερ του ονοματος CT § 5:42 ιησουν τον χριστον | τον χριστον ιησουν CT PCK * 6:2 ειπον | ειπαν CT † 6:3 ουν | δε ECM NA SBL WH † 6:3 αγιου | — CT § 6:3 καταστησωμεν | καταστησομεν ANT BYZ CT PCK TR * 6:4 προσκαρτερησομεν | προσκαρτερησωμεν ECM* † 6:5 πληρης | πληρη ANT BYZ PCK TR WH † 6:8 πιστεως 78.4% | χαριτος CT 19.8% § 6:9 συζητουντες | συζητουντες TH WH * 6:11 μωσην | μωσην ANT CT † 6:12 συνεκινησαν | συνεκεινησαν TH † 6:13 ρηματα βλασφημα λαλων | λαλων ρηματα CT § 6:13 αγιου | αγιου τουτου ECM* NA TR WH

λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν *Μωσῆς. ¹⁵ Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἄπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7

¹ Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ *ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; ² Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρὰν, ³ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. ⁴ Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρρὰν· κάκειθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δεῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν *αὐτῆν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. ⁷ Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ, ὧς εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῆ ὀγδόῃ· καὶ *ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὄλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν *γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὗρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² Ακούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. ¹³ Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἄνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος *τοῦ Ἰωσήφ. ¹⁴ Αποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ *Κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ

* 6:14 μωσης | μωσης ANT CT TR † 6:15 απαντες | παντες CT ‡ 6:15 ειδον | ειδαν WH

* 7:1 αρα | — CT † 7:3 εκ | — WH ‡ 7:3 γην | την γην CT § 7:5 δουναι αυτω | αυτω δουναι BYZ TR | δουναι αυτην PCK * 7:5 αυτην | αυτω PCK † 7:7 εαν | αν WH ‡ 7:7 δουλευσσι | δουλευσουσι NA SBL WH § 7:7 ειπεν ο θεος | ο θεος ειπε CT * 7:8 ο | — CT † 7:8 ο | — CT ‡ 7:10 εξειλετο | εξειλατο CT § 7:10 ολον | εφ ολον ECM* NA

* 7:11 γην αιγυπτου 90.2% | αιγυπτου CT 3.9% † 7:11 ευρισκον | ηυρισκον ECM NA SBL WH ‡ 7:12 σιτα εν αιγυπτω | σιτια εις αιγυπτον CT § 7:13 ανεγνωρισθη | εγνωρισθη WH

* 7:13 του ιωσηφ | ιωσηφ SBL WH | αυτου TH † 7:14 τον πατερα αυτου ιακωβ | ιακωβ τον πατερα αυτου CT PCK ‡ 7:14 συγγενειαν | συγγενειαν αυτου ANT BYZ PCK TR § 7:14 ψυχαις εβδομηκοντα πεντε | εβδομηκοντα πεντε ψυχαις PCK * 7:15 κατεβη δε | και κατεβη ECM* NA SBL TH

έτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς Ἰσυχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι· ὃ ὠνήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Σὲμμὸρ * τοῦ Ἰσυχέμ.

¹⁷ Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας· ἣς ᾤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠΰξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς * ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν * ἐκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Σὲμωσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ * πατρὸς. ²¹ Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. ²² Καὶ ἐπαιδεύθη Σὲμωσῆς Σπάση σοφία Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ * ἔργοις.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ ἑσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. ²⁴ Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο καὶ Σέποιησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς * αὐτοῦ ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνήκαν. ²⁶ Τῇ * τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ Σσυνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε * ἡμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσατο αὐτόν, εἰπὼν, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; ²⁸ Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες Σχθεὲς τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ Ἐφυγε δὲ * Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

³⁰ Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν ἑσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου ἐν Σφλογί πυρὸς βάτου. ³¹ Ὁ δὲ * Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζε τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτόν, ³² Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Σὸ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος * Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ Εἶπε δὲ

† 7:16 συχημ | σιχημ SCR † 7:16 ο | ω ANT CT § 7:16 εμμορ | εμμορ CT PCK | εμορ SCR * 7:16 του | εν CT † 7:16 συχημ | σιχημ SCR † 7:17 ης | ην ANT § 7:17 ωμοσεν 96.3% | ωμολογησεν CT 2.2% * 7:18 ετερος | ετερος επ αιγυπτου ECM* NA SBL TH WH † 7:19 ημων | — ECM* SBL TH WH † 7:19 εκθετα τα βρεφη | τα βρεφη εκθετα CT § 7:20 μωσης | μωσσης ANT CT PCK * 7:20 πατρος | πατρος αυτου ANT TR † 7:21 εκτεθεντα δε αυτον ανειλετο | εκτεθεντα δε αυτον ανειλετο αυτου ANT TR | εκτεθεντος δε αυτου ανειλατο αυτου CT † 7:22 μωσης | μωσσης ANT CT PCK § 7:22 παση | εν παση NA * 7:22 εργοις | εν εργοις ANT TR | εργοις αυτου ECM* NA SBL TH WH † 7:23 τεσσαρακονταετης | τεσσαρακονταετης CT † 7:23 επι | εις ANT § 7:24 εποιησεν | εποιησατο ANT * 7:25 αυτου | — SBL WH † 7:25 αυτοις σωτηριαν | σωτηριαν αυτοις CT † 7:26 τε | δε SCR § 7:26 συνηλασεν | συνηλλασεν CT * 7:26 υμεις | — CT † 7:27 αυτον | τουτου PCK † 7:27 ημας | ημων ANT BYZ ECM* NA SBL TH WH § 7:28 χθες | εχθες CT * 7:29 μωσης | μωσσης ANT CT † 7:30 τεσσαρακοντα | τεσσαρακοντα CT † 7:30 κυριου | — CT § 7:30 φλογι πυρος | πυρι φλογος ECM* * 7:31 μωσης | μωσσης ANT CT † 7:31 εθαυμαζε | εθαυμασε BYZ PCK SBL TH TR WH † 7:31 προς αυτον | — CT § 7:32 ο θεος ισαακ και ο εθραημ | ισαακ και ο εθραημ CT * 7:32 ο θεος ισαακ και ο εθραημ ANT CT PCK

αὐτῶ ὁ Κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἔν ἐν ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, Ἰάποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον.

³⁵ Τοῦτον τὸν *Μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. ³⁶ Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν Σγῆ *Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη ἑτεσσαράκοντα. ³⁷ Οὗτός ἐστιν ὁ ΣΜωσῆς ὁ *εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ἑΚύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο Σλόγον ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἄλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν ἑτῆ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρῶν, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύοντα ἡμῶν· ὁ γὰρ ΣΜωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί *γένεον αὐτῷ. ⁴¹ Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴² Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτούς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν,

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ;
⁴³ Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ,
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ΣΡεμφάν,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
καὶ μετοικίῳ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

⁴⁴ Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν *τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ ἑΜωσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακεῖ. ⁴⁵ Ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου

† 7:33 ἐν | εφ CT † 7:34 αυτων | αυτου SBL WH § 7:34 αποστειλω | αποστειλω CT * 7:35 μωσην | μωσσην ANT CT PCK TR † 7:35 αρχοντα | αρχηγου PCK | και αρχοντα ECM* NA SBL WH † 7:35 απεστειλεν εν | απεσταλκε συν CT § 7:36 γη | τη WH * 7:36 αιγυπτω | αιγυπτου TR † 7:36 τεσσαρακοντα | τεσσαρακοντα CT † 7:37 ο | — PCK § 7:37 μωσης | μωσσης ANT CT PCK TR * 7:37 ειπων | ειπας CT † 7:37 κυριος ο θεος ημων | κυριος ο θεος υμων ANT TR | ο θεος CT † 7:37 εμε | εμε αυτου ακουσεσθε ANT TR § 7:38 λογον | λογια ANT BYZ CT HF PCK TR * 7:38 ημιν | υμιν WH † 7:39 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 7:39 τη καρδια | ταις καρδιας TR | εν ταις καρδιας CT § 7:40 μωσης | μωσσης ANT CT PCK * 7:40 γενεον | ενεγετο CT † 7:42 ετη τεσσαρακοντα εν τη ερημω | εν τη ερημω ετη τεσσαρακοντα PCK | ετη τεσσαρακοντα εν τη ερημω CT † 7:43 υμων | — SBL WH § 7:43 ρεμφαν | ρεφαν BYZ TH | ρεφαν PCK | ραιφαν ECM NA SBL | ρομφα WH * 7:44 τοις | εν τοις ST † 7:44 μωση | μωσση ANT CT PCK

τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν †Δαυίδ· ⁴⁶ ὃς εὔρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὔρεϊν σκηνῶμα τῷ §Θεῷ Ἰακώβ. ⁴⁷ Σολομῶν δὲ *ὠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις †ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει,

⁴⁹ Ὁ οὐρανός μοι θρόνος,
 †ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
 ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει Κύριος·
 ἦ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
⁵⁰ Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησε τὰ πάντα;

⁵¹ Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίμητοι §τῆ καρδία καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. ⁵² Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίδωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς *γεγένησθε. ⁵³ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

⁵⁴ Ἀκούοντες δὲ τὰ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ Ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν, Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς †ἀνεωγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν †ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ. ⁵⁷ Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὤρμησαν ὀμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. ⁵⁸ καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ §ιμάτια παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. ⁵⁹ Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ Θεοὶ δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς *τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8

¹ Σαῦλος δὲ ἦν συνουδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες *δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ †Σαμαρείας, πληρῶν τῶν ἀποστόλων. ² Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ †ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ³ Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνεται τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

‡ 7:45 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 7:46 θεω | οικω ECM* NA * 7:47 ωκοδομησεν | οικοδομησεν ECM NA SBL WH † 7:48 ναοις | — CT ‡ 7:49 η δε | και η WH § 7:51 τη καρδια | καρδιας ECM NA SBL WH | ταις καρδιαις υμων TH * 7:52 γεγενησθε | εγενεσθε CT † 7:56 ανεωγμενους | διηνοιγμενους CT ‡ 7:56 εστωτα του θεου | του θεου εστωτα ANT § 7:58 ιματια | ιματια αυτων ANT CT TR * 7:60 την αμαρτιαν ταυτην | ταυτην την αμαρτιαν ECM* NA SBL TH WH * 8:1 δε | τε TR † 8:1 σαμαρειας | σαμαριας WH ‡ 8:2 εποιησαντο | εποιησαν ANT CT

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.
 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς Σπόλιν τῆς *Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 Προσεῖχόν †τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 †Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα Σφωνῆ μεγάλη *ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. 8 †Καὶ ἐγένετο †χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.
 9 Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προῦπήρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ Σέξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς *Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν·
 10 ᾧ †προσεῖχον ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ †μεγάλη. 11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς Σμαγείαις ἐξεστοκάνει αὐτοῦς. 12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ *τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος †Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε †δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα, ἐξίστατο.
 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς *τὸν Πέτρον καὶ †Ἰωάννην· 15 οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα Ἅγιον· 16 †οὐπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπωκόσ, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ΣΧριστοῦ Ἰησοῦ.
 17 Τότε *ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον Πνεῦμα Ἅγιον. 18 †Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ Πνεῦμα †τὸ Ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, 19 λέγων, Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ Σέαν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα *ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 22 Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ †Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. 23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρῶ σε ὄντα. 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, Δεθήητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν †Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

§ 8:5 πολιν | την πολιν ECM* NA SBL WH * 8:5 σαμαρειας | σαμαριας WH † 8:6 τε | δε ANT CT PCK † 8:7 πολλων | πολλοι CT § 8:7 φωνη μεγαλη | μεγαλη φωνη TR * 8:7 εξηρχετο | εξηρχοντο CT † 8:8 και εγενετο | εγενετο δε CT † 8:8 χαρα μεγαλη | πολλη χαρα CT § 8:9 εξιστων | εξισταων CT * 8:9 σαμαρειας | σαμαριας WH † 8:10 προσειχον | προσειχον πατες ANT CT TR † 8:10 μεγαλη 90.4% | καλουμενη μεγαλη CT 6.6% § 8:11 μαγειαις | μαγιαις WH * 8:12 τα | — ECM* NA SBL TH WH † 8:12 ιησου | του ιησου TR † 8:13 δυναμεις και σημεια γινομενα | σημεια και δυναμεις μεγαλας γινομενας CT ST § 8:14 σαμαρεια | σαμαρια WH * 8:14 τον | — CT † 8:14 ιωαννην | ιωαννην WH † 8:16 ουπω | ουδεπω CT § 8:16 χριστου | κυριου ANT CT TR * 8:17 επετιθουν | επετιθεσαν CT † 8:18 θεασαμενος | ιδων ANT CT † 8:18 το αγιον 98.9% | — ECM NA SBL WH 0.4% § 8:19 εαν | αν PCK ST * 8:21 ενωπιον | εναντιον ECM* PCK | εναντι ECM* NA SBL TH WH † 8:22 θεου | κυριου CT † 8:24 κυριον | θεου ANT

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς *Ἱερουσαλήμ, πολλὰς τε κώμας τῶν †Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης ὁ βασιλίσσης Αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν *τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, †καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. 29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. 30 Προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν, Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσε τὴν τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσει σὺν αὐτῷ. 32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη,

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ *κείροντος αὐτὸν ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
33 Ἐν τῇ ταπεινώσει †αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη,
τὴν †δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;
Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; Περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἐτέρου τινός; 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρχάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσαστο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τὴν ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 38 Καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα Κυρίου ἦρπασε τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτόν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτόν εἰς *Καισάρειαν.

§ 8:25 υπεστρεψαν | υπεστρεφον CT * 8:25 ιερουσαλημ | ιεροσολυμα CT † 8:25 σαμαρειτων | σαμαριτων ECM NA SBL ‡ 8:25 ευγγελισαντο | ευγγελιζοντο CT § 8:27 της | — CT * 8:28 τε | δε WH † 8:28 και | — SCR ‡ 8:30 τον προφητην ησαιαν | ησαιαν τον προφητην CT § 8:31 οδηγηση | οδηγησει NA SBL TH WH * 8:32 κειροντος | κειραντος ECM* HF NA SBL TH † 8:33 αυτου | — ECM* SBL TH WH ‡ 8:33 δε | — ECM* NA SBL TH WH § 8:36 βαπτισθηαι 86.5% | βαπτισθηαι 37 ειπε δε ο φιλιππος ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας εξεστιν αποκριθεις δε ειπε πιστευω τον υιον του θεου ειαι τον ιησουν χριστον ANT TR 0.2% | ειπε δε αυτω ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας σου εξεστιν αποκριθεις δε ειπε πιστευω τον υιον του θεου ειαι τον ιησουν χριστον ECM 6.2% [Note: ECM encloses verse 37 with double brackets.] * 8:40 καισαρειαν | καισαριαν WH

9

1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἐστὶ *ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, 2 ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τις εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης Σπεριήστραψεν αὐτὸν φῶς *ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; 5 Εἶπε δέ, Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· 6 Ὡστόσο ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι *τί σε δεῖ ποιεῖν. 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἕνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 Ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων *τε τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὄραματι, Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἴδου ἐγώ, Κύριε. 11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν, Ὁ ἀναστάς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, 12 καὶ εἶδεν *ἐν ὄραματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. 13 Ἀπεκρίθη δὲ Ὁ Ἀνανίας, Κύριε, *ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἀγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ· 14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. 15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Πορέου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοί ἐστιν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον Ἑθνῶν *καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ· 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπερ τοῦ ὀνοματός μου παθεῖν. 17 Ἀπήλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, ὁ ὀφθεὶς σοι ἐν τῇ ὁδοῦ ἣ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς

* 9:1 εμπνεων | ενπνεων WH † 9:2 της οδου οντας | οντας της οδου ECM* ‡ 9:3 και εξαιφνης | εξαιφνης τε ECM NA SBL | εξεφνης τε TH WH § 9:3 περιηστραψεν αυτον | αυτον περιηστραψε CT * 9:3 απο | εκ CT † 9:5 κυριος ειπεν | — CT ‡ 9:5 διωκεις | διωκεις σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν τρεμων τε και θαμβων ειπε κυριε τι με θελεις ποιησαι και ο κυριος προς αυτου TR § 9:6 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ | — TR * 9:6 τι | οτι ECM | ο τι NA SBL TH WH † 9:7 ειστηκεισαν | ιστηκεισαν TH WH ‡ 9:7 ενεοι | εννεοι BYZ TR § 9:8 ο | — CT * 9:8 τε | δε CT TR † 9:8 ουδενα | ουδεν NA SBL TH WH * 9:10 ο κυριος εν οραματι | εν οραματι ο κυριος CT § 9:11 αναστας | αναστα WH * 9:12 εν οραματι ανδρα | ανδρα ECM | ανδρα εν οραματι NA SBL TH WH † 9:12 ονοματι ανανιαν | ανανιαν ονοματι CT PCK ‡ 9:12 χειρα | τας χειρας NA WH | χειρας ECM SBL TH § 9:13 ανανιας | ο ανανιας TR * 9:13 ακηκοα | ηκουσα CT † 9:13 εποιησε τοις αγιοις σου | τοις αγιοις σου εποιησεν ECM* NA SBL TH WH ‡ 9:15 μοι εστιν | εστι μοι CT § 9:15 εθνων | των εθνων WH * 9:15 και | τε και CT † 9:17 ο | ιησους ο ANT CT TR

Πνεύματος Αγίου. ¹⁸ Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ὦσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὥσει λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ ὁ Σάουλ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. ²⁰ Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστόν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ²¹ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας τὴν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἔληλυθεν ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

²³ Ὡς δὲ ἐπληρῶντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. Ἐπαρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. ²⁵ λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτός, καθήκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

²⁶ Παραγενόμενος δὲ ὁ Σάουλ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐπειράτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητῆς. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ²⁸ Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτόν ἀνελεῖν. ³⁰ Ἐπιγόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτόν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν εἰς Ταρσόν.

³¹ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Αγίου Πνεύματος ἐπληθύνοντο.

‡ 9:18 απεπεσον | απεπεσαν CT § 9:18 απο των οφθαλμων αυτου | αυτου απο των οφθαλμων CT * 9:18 ωσει | ως ECM* NA SBL TH WH † 9:18 τε | τε παραχρημα BYZ PCK TR ‡ 9:19 ενισχυσεν | ενισχυθη WH § 9:19 ο σαυλος | — CT * 9:19 των | των οντων ANT † 9:20 χριστον | ιησουν ANT CT PCK ‡ 9:21 εν | εις NA § 9:21 εληλυθεν | εληλυθει CT TR * 9:22 συνεχυνε | συνεχυννε ECM NA SBL WH † 9:22 τους | — WH ‡ 9:22 συμβιβαζων | συνβιβαζων WH § 9:24 παρετηρουν τε | παρετηρουντο δε και CT * 9:25 αυτον οι μαθηται 86.6% | οι μαθηται αυτου CT 2.1% † 9:25 καθηκαν δια του τειχους | δια του τειχους καθηκαν αυτον CT ‡ 9:25 σπυριδι | σφυριδι WH § 9:26 ο σαυλος | — CT * 9:26 εν | εις ANT CT TR † 9:26 επειρατο | επειραζε ECM* NA SBL TH WH ‡ 9:27 του ιησου | του κυριου ιησου PCK | ιησου WH § 9:28 εισπορευομενος | εισπορευομενος και εκπορευομενος ANT BYZ CT PCK TR * 9:28 εις | εν ANT BYZ PCK TR † 9:28 και | — CT ‡ 9:28 κυριου ιησου | ιησου PCK | κυριου CT § 9:29 αυτον ανελειν | ανελειν αυτον CT PCK * 9:30 καισαρειαν | καισαριαν WH † 9:30 αυτον | — ECM* PCK ‡ 9:31 αι ... εκκλησiai ... ειχον ... οικοδομουμεναι ... πορευομεναι ... επληθυνοντο 87.6% | η ... εκκλησια ... ειχεν ... οικοδομουμενη ... πορευομενη ... επληθυνητο CT 7.8% § 9:31 σαμαρειας | σαμαριας WH

³² Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας *Λύδδαν. ³³ Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα †Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ *κραββάτω, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ Καὶ *εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες †Λύδδαν καὶ τὸν †Ἀσσάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

³⁶ Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι ΣΤαβηθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης *ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ †αὐτὴν ἔθηκαν ἐν †ὑπερώῳ. ³⁸ Ἐγγὺς δὲ οὖσης Ὡλύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, *ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ †ὀκνησαὶ διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ³⁹ Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνῆγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ἡ Δορκάς. ⁴⁰ Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος †θεῖς τὰ γόνατα προσήυξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, ΣΤαβηθά, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. ⁴¹ Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτὴν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. ⁴² Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης *τῆς Ἰόππης, καὶ †πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. ⁴³ Ἐγένετο δὲ †ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τιτι Σίμωνι βυρσεῖ.

10

¹ Ἀνὴρ δέ τις *ἦν ἐν †Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ †σπειρῆς τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ὅτι ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός. ³ Εἶδεν ἐν ὀράματι φανερῶς, ὡσεὶ *ῶραν †ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. ⁴ Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, Τί ἐστί, Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ, Αἰ προσευχαί σου καὶ

* **9:32** λυδδαν | λυδδα CT † **9:33** αινεαν ονοματι | ονοματι αινεαν CT ‡ **9:33** κραββατω | κραββατου BYZ | κραβαττω ANT | κραβαττου ECM* NA SBL TH WH § **9:34** ο | — ECM* NA SBL TH WH * **9:35** ειδον | ειδαν CT † **9:35** λυδδαν | λυδδα CT ‡ **9:35** ασσαρωννα | σαρωννα ANT CT SCR | σαρωνναν ST § **9:36** ταβηθα | ταβιθα ANT ECM HF NA SBL TH TR | ταβειθα WH * **9:36** αγαθων εργαων | εργαων αγαθων ECM* NA SBL TH WH † **9:37** αυτην εθηκαν | εθηκαν αυτην ECM* NA SBL TH | εθηκαν WH ‡ **9:37** υπερωω | τω υπερωω PCK § **9:38** λυδδης | λυδδασ CT * **9:38** απεστειλαν | απεστειλαν δυο ανδρας ANT CT TR † **9:38** οκνησαι διελθειν εως αυτων | οκνησης διελθειν εως ημων CT ‡ **9:40** θεις | και θεις CT § **9:40** ταβηθα | ταβιθα ANT ECM HF NA SBL TH TR | ταβειθα WH * **9:42** της | — WH † **9:42** πολλοι επιστευσαν | επιστευσαν πολλοι CT ‡ **9:43** ημερας ικανας μειναι αυτον ECM* | αυτον ημερας ικανας μειναι ECM* PCK TH | ημερας ικανας μειναι ECM* NA SBL WH * **10:1** ην | — ANT CT † **10:1** καισαρεια | καισαρια WH ‡ **10:1** σπειρης | σπειρας PCK § **10:2** τε | — CT * **10:3** ωραν | περι ωραν CT † **10:3** ενατην | εννατην BYZ TR

αί ἐλεημοσύνη σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
 5 Καὶ νῦν πέμψον ἑῖς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι *Σίμωνα †τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον· 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἔστιν οἰκία παρὰ †θάλασσαν. 7 Ὡς δὲ ἀπήλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν Στῶ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν *αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος †αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκεῖνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην· 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἑκεῖνων, *ἐπέπεσεν ἐπ’ αὐτὸν ἕκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον †ἐπ’ αὐτὸν σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς †δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα Στῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετα καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 14 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν *ἢ ἀκάθαρτον. 15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοῖνου. 16 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ †πάλιν †ἀνελήφθη τὸ σκευὸς εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν αὐτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἶη τὸ ὄραμα ὃ εἶδε, ἔκαι ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι *ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν †Σίμωτος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 καὶ φωνήσαντες ἐπυθάνοντο εἰ Σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. 19 Τοῦ δὲ Πέτρου ἑδιενθυμουμένου περὶ τοῦ ὀράματος, εἶπεν *αὐτῷ τὸ πνεῦμα, Ἰδοῦ, ἄνδρες †ζητοῦσί σε. 20 Ἀλλὰ ἀναστάς κατὰβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· *διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. 21 Καταβάς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς †ἄνδρας εἶπεν, Ἰδοῦ, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι’ ἣν πάρεστε; 22 Οἱ δὲ †εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου Ἐσαίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα

‡ 10:4 ενωπιον | εμπροσθεν CT § 10:5 εις ιοππην ανδρας | ανδρας εις ιοππην CT * 10:5 σιμωνα | σιμωνα τινα CT † 10:5 τον επικαλουμενον πετρον | ος επικαλειται πετρος BYZ CT PCK TR ‡ 10:6 θαλασσαν | θαλασσαν ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν TR § 10:7 τω κορνηλιω | αυτω CT * 10:7 αυτου | — CT † 10:8 αυτοις απαντα | απαντα αυτοις CT ‡ 10:9 εκεινων | αυτων ECM § 10:10 εκεινων | αυτων CT * 10:10 επεπεσεν 78.6% | εγενετο CT 10.9% † 10:11 επ αυτον | — CT ‡ 10:11 δεδεμενον και 88.6% | — ECM NA SBL WH 4.2% § 10:12 της γης και τα θηρια και τα ερπετα και τα 79.3% | και ερπετα της γης και CT 1.5% * 10:14 η | και CT † 10:16 παλιν | ευθυς CT ‡ 10:16 ανεληφθη | ανελημφθη CT § 10:17 και | — CT * 10:17 απο | υπο CT PCK † 10:17 σιμωνος | του σιμωνος CT ‡ 10:18 επυθανοντο | επυθοντο WH § 10:19 διενθυμουμενου | ενθυμουμενου TR * 10:19 αυτω τω πνευμα 95.8% | το πνευμα αυτω ECM* TH 3.8% | το πνευμα WH 0.2% † 10:19 ανδρες | ανδρες τρεις ANT ECM NA TH TR | ανδρες δυο WH ‡ 10:19 ζητουςαι | ζητουντες ECM NA SBL WH § 10:20 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ * 10:20 διοτι | οτι CT † 10:21 ανδρας | ανδρας τους απεσταλμενους απο του κορνηλιου προς αυτον TR ‡ 10:22 ειπον | ειπαν CT § 10:22 αγιου | — PCK

παρὰ σοῦ. ²³ Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε.

Τῇ δὲ ἐπαύριον *ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ †Ιόππης †συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ §Καὶ τῇ ἐπαύριον *εἰσῆλθον εἰς τὴν †Καيسάρειαν. Ὁ δὲ Κορνῆλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, †συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ²⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο §τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνῆλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. ²⁶ Ὁ δὲ Πέτρος *αὐτὸν ἤγειρε λέγων, Ἀνάστηθι· †κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὕρισκει συναληλυθότας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· †καὶ ἐμοὶ §ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· ²⁹ διὸ καὶ *ἀναντιρρήτως ἤλθον μεταπεμφθεῖς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με.

³⁰ Καὶ ὁ Κορνῆλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην †νηστεύων, καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ³¹ καί φησι, Κορνῆλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ³² Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· †ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. ³³ Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ §Θεοῦ.

³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ *στόμα εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι †προσωπολήπτης ὁ Θεός· ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστί. ³⁶ Τὸν λόγον †δὲν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ—οὗτός ἐστι πάντων Κύριος— ³⁷ ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλην τῆς Ἰουδαίας, §ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν *Ἰωάννης· ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ †Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ ἡμεῖς †ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν

* **10:23** ο πετρος | αναστας ANT CT † **10:23** ιοππης | της ιοππης ANT TR † **10:23** συνηλθον | συνηλθαν WH § **10:24** και τη | τη δε CT * **10:24** εισηλθον | εισηλθεν ECM* NA SBL WH | εισηλθαν TH † **10:24** καισαρειαν | καισαριαν WH † **10:24** συγκαλεσαμενος | συνκαλεσαμενος WH § **10:25** του 70.4% | — TR 8.1% * **10:26** αυτον ηγειρε | ηγειρειν αυτον CT HF PCK † **10:26** καγω | και εγω CT † **10:28** και εμοι | καιμοι CT § **10:28** ο θεος εδειξε | εδειξεν ο θεος ECM* * **10:29** αναντιρρητως | αναντηρητως WH † **10:30** νηστευων και την ενατην (εννατην TR) ωραν 93.1% | την ενατην CT 3.3% † **10:32** ος παραγενομενος λαλησει σοι 93.6% | — CT 4.6% § **10:33** θεου | κυριου CT * **10:34** στομα | στομα αυτου ANT † **10:34** προσωποληπτης | προσωποληπιτης CT † **10:36** ον | — WH § **10:37** αρξαμενον | αρξαμενος CT * **10:37** ιωαννης | ιωανης WH † **10:38** ναζαρετ | ναζαρεθ CT SCR † **10:39** εσμεν | — CT

ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἐν Ἱερουσαλὴμ· ὄν *καὶ †ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε †τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῶσαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι Σαυτὸς ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

⁴⁴ Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, *ὅσοι †συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ †Ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. ⁴⁶ Ἦκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Σὺ Πέτρος, ⁴⁷ Μῆτι τὸ ὕδωρ *κωλύσαι δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβον †καθῶς καὶ ἡμεῖς; ⁴⁸ Προσέταξέ †τε αὐτοὺς Ὡβαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11

¹ Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ² *Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς †Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, ³ λέγοντες ὅτι †Πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ Ἀρξάμενος δὲ ὁ Σὺ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, ⁵ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἑκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευῶς τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχιος ἔμοῦ· ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετα καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ Ἦκουσα *δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ⁸ Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι †πᾶν κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ Ἀπεκρίθη δέ †μοι Ὡφωνῆ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. ¹⁰ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ *πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ Καὶ

§ 10:39 εν | — SBL WH * 10:39 και | — TR † 10:39 ανεilon | ανειλαν CT ‡ 10:40 τη | εν τη NA § 10:42 αυτος | ουτος ECM* NA SBL WH * 10:45 οσοι | οι WH † 10:45 συνηλθον | συνηλθαν ECM NA SBL WH ‡ 10:45 αγιου πνευματος | πνευματος του αγιου WH § 10:46 ο | — CT * 10:47 κωλυσαι δυναται 86.1% | δυναται κωλυσαι CT 3.2% † 10:47 καθως | ως CT PCK ‡ 10:48 τε | δε ECM* NA SBL TH WH § 10:48 βαπτισθηναι εν τω ονοματι του κυριου εν τω ονοματι του κυριου ιησου PCK | εν τω ονοματι ιησου χριστου βαπτισθηναι CT * 11:2 και οτε 87.8% | οτε δε CT 7.4% † 11:2 ιεροσολυμα | ιερουσαλημ CT ‡ 11:3 προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας εισηλθες και συνεφαγες | εισηλθες προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας και συνεφαγες ECM* NA PCK SBL TH | εισηλθε προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας και συνεφαγεν ECM* WH § 11:4 ο | — CT * 11:7 δε | δε και CT † 11:8 παν | — CT ‡ 11:9 μοι | — CT § 11:9 φωνη εκ δευτερου | εκ δευτερου φωνη PCK WH * 11:10 παλιν ανεσπασθη | ανεσπασθη παλιν CT

ιδού, ἔξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἧ ἡμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ *Καισαρείας πρὸς με. ¹² Εἶπε δέ ἑμοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς, μὴδὲν *διακρινόμενον. ἤλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ¹³ ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα, καὶ εἰπόντα *αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὡσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ Ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος *Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, *Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Ἐχριστόν, ἐγὼ *δὲ τίς ἡμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν; ¹⁸ Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἔδοξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, Ἄρα *γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.

¹⁹ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μὴδὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίους. ²⁰ Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες *εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν ἑπὶ τοὺς Ἑλλημιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. ²¹ Καὶ ἦν χεῖρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολλὸς τε ἀριθμὸς *πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. ²² Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑν *Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἑδωκεῖν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν *χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν ἑτῷ Κυρίῳ. ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ Κυρίῳ. ²⁵ Ἐξήλθε δὲ εἰς Ταρσὸν *ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, ²⁶ καὶ εὐρῶν ἡγάγεον αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ *αὐτούς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἑτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε *πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

²⁷ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ Ἀναστὰς δὲ εἰς τὸν οἶκόν αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαθος, ἔσημανε

† 11:11 ἡμην | ημεν CT ‡ 11:11 καισαρειας | καισαριας WH § 11:12 μοι το πνευμα | το πνευμα μοι CT * 11:12 διακρινομενον | διακριναντα CT † 11:13 τε | δε CT PCK ‡ 11:13 αυτω | — CT § 11:13 ανδρας | — CT PCK * 11:16 κυριου | του κυριου CT PCK † 11:16 ελεγεν | ελεγεν οτι PCK ‡ 11:16 ιωαννης | ιωανης WH § 11:17 χριστον | — PCK * 11:17 δε | — CT PCK † 11:18 εδοξαζον | εδοξασαν ECM* NA SBL TH WH ‡ 11:18 γε | — CT § 11:18 εδωκεν εις ζωην | εις ζωην εδωκεν ECM* NA SBL TH WH * 11:20 εισελθοντες | ελθοντες CT † 11:20 προς | και προς CT ‡ 11:21 πιστευσας | ο πιστευσας ECM* NA SBL TH WH § 11:22 εν | ουσης εν CT * 11:22 ιεροσολυμοις | ιερουσαλημ CT † 11:22 διελθειν | — ECM SBL TH WH ‡ 11:23 χαριν | χαριν την ECM NA SBL WH § 11:23 τω | εν τω WH * 11:25 ο βαρναβας | — CT † 11:26 ηγαγεν αυτον | ηγαγεν CT PCK | αυτον ηγαγεν αυτον ANT TR ‡ 11:26 αυτους | αυτοις και CT § 11:26 τη | εν τη ANT CT TR * 11:26 πρωτον | πρωτως CT † 11:28 εσημανε | εσημαινε WH

διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν ἐξέσθαι ἐφ’ ὄλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου *Καίσαρος. 29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ἐϋπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· 30 ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

12

1 Κατ’ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν *Ἰωάννου †μαχαίρα. 3 †Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον—ἦσαν δὲ ὡσαύτως ἡμέραι τῶν ἀζύμων— 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραθίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν *ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

6 Ὅτε δὲ ἐμελλεν ὁ αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσει δυοῖν φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. 7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκῆματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ *ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 Εἶπέ †τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, †Περίζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. 9 Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει ὁ αὐτῷ· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὴς ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. 10 Διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, *ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτῃ †ἠνοιχθῆ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. 11 Καὶ ὁ Πέτρος, †γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε ὁ Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ *ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. 12 Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν †Μαρίας τῆς μητρὸς †Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 Κρούσαντος δὲ ὁ αὐτοῦ Πέτρου

‡ 11:28 μεγαν | μεγαλην CT § 11:28 οστις και | ητις CT * 11:28 καισαρος | — CT † 11:29 ευπορειτο | ηυπορειτο ANT TR * 12:2 ιωαννου | ιωανου WH † 12:2 μαχαيرا | μαχαيره CT ‡ 12:3 και ιδων | ιδων δε CT § 12:3 αι | — ECM* SBL TH TR WH * 12:5 εκτενωσ | εκτενωσ CT † 12:5 υπερ | περι CT ‡ 12:6 εμελλεν | ημελλεν CT § 12:6 αυτον προαγειν | προαγειν αυτον PCK | προαγαγειν αυτον ECM NA SBL | προσαγαγειν αυτον TH WH * 12:7 εξεπεσον | εξεπεσαν CT † 12:8 τε | δε CT ‡ 12:8 περιζωσαι | ζωσαι CT § 12:9 αυτω | — CT * 12:10 ηλθον | ηλθαν CT † 12:10 ηνοιχθη | ηνοιγη CT ‡ 12:11 γενομενος εν εαυτω | εν εαυτω γενομενος CT § 12:11 κυριος | ο κυριος NA SBL WH * 12:11 εξειλετο | εξειλατο CT † 12:12 μαριας | της μαριας CT ‡ 12:12 ιωαννου | ιωανου WH § 12:13 του πετρου | αυτου ANT CT

τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. ¹⁴ Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν *εἶπον, Μαινῆ. Ἡ δὲ διίσχυριζέτο οὕτως ἔχειν. Οἱ ἄδὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν. ¹⁶ Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ σεῖδον αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῆ χειρὶ σιγαῦν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος *αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπε ἄδὲ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

¹⁸ Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὐρῶν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Σεκασάρειαν διέτριβεν.

²⁰ Ἦν δὲ *ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν ἴδὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἠτόυντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. ²¹ Τακτῆ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ²² Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Σφωνὴ Θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτόν ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε *δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

²⁴ Ὁ δὲ λόγος τοῦ Ἱεροῦ ἤξανε καὶ ἐπληθύνετο. ²⁵ Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, Συμπααραλαβόντες *καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13

¹ Ἦσαν δὲ *τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ ἑκαλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηνάιος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦ σύντροφος, καὶ Σαῦλος. ² Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Αφορίσατε δὴ μοι τὸν Σεβαρνάβαν καὶ *τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ³ Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες ἑαυτοῖς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

* 12:15 ειπον | ειπαν CT † 12:15 δε | δ TR ‡ 12:15 αυτου εστιν | εστιν αυτου CT § 12:16 ειδον | ειδαν ECM NA SBL WH * 12:17 αυτον εξηγαγεν | εξηγαγεν αυτον ANT † 12:17 δε | τε ECM* NA SBL TH WH ‡ 12:19 την | — CT § 12:19 καισαρειαν | καισαριαν WH * 12:20 ο ηρωδης | ηρωδης ANT | — CT † 12:20 δε | τε ANT PCK ‡ 12:21 και | — WH § 12:22 φωνη θεου | θεου φωνη ANT BYZ CT PCK TR * 12:23 δοξαν | την δοξαν ANT CT TR † 12:24 θεου | κυριου WH ‡ 12:25 εις ιερουσαλημ 58.4% | απο ιερουσαλημ BYZ 11.1% | εις αντιοχειαν PCK 4.9% | εξ ιερουσαλημ ANT TR 3.3% § 12:25 συμπααραλαβοντες | συνπααραλαβοντες TH WH * 12:25 και | — CT † 12:25 ιωαννην | ιωαννη WH * 13:1 τινες | — CT † 13:1 καλουμενος | επικαλουμενος ANT ‡ 13:1 τετραρχου | τετραρχου ECM NA SBL WH § 13:2 βαρναβαν | τε βαρναβαν TR * 13:2 τον | — CT † 13:3 τας χειρας αυτοις | αυτοις τας χειρας ANT

4 Ὁὗτοι μὲν Σοῦν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ *Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, κατήλθον εἰς †τὴν †Σελεύκειαν· ἐκεῖθεν §δε ἀπέπλευσαν εἰς *τὴν Κύπρον. 5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ †τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν †τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαίου, ᾧ ὄνομα §Βαρισησοῦς, 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 8 Ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος—οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ—ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, *καὶ ἀτενίσας †εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, Ὡ πλῆρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, οὐε διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς †Κυρίου τὰς εὐθείας; 11 Καὶ νῦν ἰδοῦ, χεῖρ §Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα *δὲ †ἐπέπεσε ἐπ’ αὐτὸν ἄχλυν καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτηε χειραγωγούς. 12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσε, ἐκπληροσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.

13 Ἀναθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ §τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. *Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψε εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν †τῆς Πισιδίας, καὶ †εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῆ ἡμέρα τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. 15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν §οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ *ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.

16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν, Ἄνδρες †Ἰσραηλίται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. 17 Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ †τούτου ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ §Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτούς ἐξ αὐτῆς. 18 Καὶ ὡς *τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτούς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 19 †Καὶ καθελὼν ἔθνη ἐπτά ἐν γῆ Χαναάν,

‡ 13:4 οὗτοι | αυτοι CT § 13:4 ουν | — PCK * 13:4 πνευματος του αγιου | αγιου πνευματος CT † 13:4 την | — CT ‡ 13:4 σελευκειαν | σελευκίαν WH § 13:4 δε | τε ANT BYZ CT PCK TR * 13:4 την | — CT † 13:6 την | ολην την CT ‡ 13:6 τινα | ανδρα τινα CT § 13:6 βαρισησους | βαρισησουν BYZ HF PCK | βαρισησου ECM NA SBL * 13:9 και | — CT † 13:9 εις | προς ANT ‡ 13:10 κυριου | του κυριου ECM* NA WH § 13:11 κυριου | του κυριου TR * 13:11 δε | τε ECM* NA † 13:11 επεπεσεν | επεσεν ANT NA SBL TH WH ‡ 13:12 εκπλησομενος | εκπληττομενος PCK WH § 13:13 τον | — CT * 13:13 ιωαννης | ιωαννης WH † 13:14 της πισιδιας | την πισιδίαν CT ‡ 13:14 εισελθοντες | ελθοντες TH WH § 13:15 οι αρχισυναγωγοι προς αυτους | προς αυτους οι αρχισυναγωγοι PCK * 13:15 εστι λογος εν υμιν | τις εστιν εν υμιν λογος CT † 13:16 ισραηλιται | ισραηλιται TH WH ‡ 13:17 τουτου | τουτου ισραηλ ANT CT TR § 13:17 αιγυπτω | αιγυπτου CT * 13:18 τεσσαρακονταετη | τεσσερακονταετη CT † 13:19 και | — WH

‡κατεκληρονόμησεν ὁ αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. ²⁰ *Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ †τοῦ προφήτου. ²¹ Κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν †Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Ὕβενιαμίν, ἔτη *τεσσαράκοντα. ²² Καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν †αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ὃ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον †Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσοαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ὤηγαγε τῷ Ἰσραὴλ *σωτηρίαν, ²⁴ προκηρύξαντος †Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας †τῷ Ἰσραὴλ. ²⁵ Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ *Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, †Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἀλλ' ἰδοῦ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. ²⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, †ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης Ὑαπεστάλη. ²⁷ Οἱ γὰρ κατοικοῦντες *ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνόησαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. ²⁸ Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτήσαντο †Πιλάτου ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ²⁹ Ὡς δὲ ἐτέλεσαν †πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ³⁰ Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν. ³¹ ὃς ὠφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλὴμ, οἵτινες †σεισι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. ³² Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις *αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν. ³³ ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ †τῷ δευτέρῳ γέγραπται,

Υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι

Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια †Δαυὶδ τὰ πιστά.

‡ 13:19 κατεκληρονομησεν | κατεκληροδοτησεν TR § 13:19 αυτοις | — CT * 13:20 και μετα ταυτα ως ετεσι τετρακοσιοις και πεντηκοντα 90.4% | ως ετεσι τετρακοσιοις και πεντηκοντα και μετα ταυτα CT 5.2% † 13:20 του | — ECM* WH ‡ 13:21 κίς | κείς TH WH § 13:21 βενιαμιν | βενιαμειν TH WH * 13:21 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα CT † 13:22 αυτοις τον δαυιδ | αυτοις τον δαβιδ HF TR | τον δαυιδ αυτοις ECM* NA SBL | τον δαυειδ αυτοις TH WH ‡ 13:22 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 13:23 ηγαγε | ηγειρε TR * 13:23 σωτηριαν | σωτηρα ιησουν CT TR † 13:24 ιωαννου | ιωαου WH ‡ 13:24 τω | παντι τω λαω ANT CT TR § 13:25 ο | — BYZ ECM* NA SBL TH WH * 13:25 ιωαννης | ιωανης WH † 13:25 τινα με | τι εμε CT ‡ 13:26 υμιν | ημιν ECM* NA SBL TH WH § 13:26 απεσταλη | εξαπεσταλη CT PCK * 13:27 εν | — BYZ HF PCK † 13:28 πιλατον | πειλατον WH ‡ 13:29 παντα | απαντα TR § 13:31 εισι | υνν εισι ECM NA SBL WH * 13:32 αυτων ημιν 95% | ημων SBL WH 1.5% | ημιν ECM 0% † 13:33 τω δευτερω γεγραπται | γεγραπται τω δευτερω CT ‡ 13:34 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH

35 Ὡς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,

Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν·

36 * Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν· 37 ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. 38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 † καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν † τῷ νόμῳ Ὡς ἄχρις ἐκείνου δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. 40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ * ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις,

41 Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον † ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, † οὐ μὴ πιστεύσητε, ἂν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ Ὡς ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν * τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ † ῥήματα. 43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες † προσλαλοῦντες, ἔπειθον Ὡς αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

44 Τῷ * τε ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ † Θεοῦ. 45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ † τοῦ Παύλου Ὡς λεγομένοις, * ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. 46 Παρρησιασάμενοι † δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας † εἶπον, Ὡς ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὡς Ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος,

Τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνων,
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

§ 13:35 διο | διοτι ECM* NA SBL TH WH * 13:36 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † 13:39 και | — ECM* † 13:39 τω | — CT PCK § 13:39 μωσσεωσ | μωσσεωσ BYZ HF TR | μωσσεωσ PCK * 13:40 εφ υμασ | — CT † 13:41 εγω εργαζομαι | εργαζομαι εγω CT † 13:41 ο | ω PCK | εργον ω ANT TR | εργον ο CT § 13:42 εκ της συναγωγης των ιουδαιων 59.8% | αυτων εκ της συναγωγης των ιουδαιων ANT BYZ 20.9% | αυτων CT 15.8% * 13:42 τα εθνη | — CT † 13:42 ρηματα | ρηματα ταυτα ANT BYZ CT HF PCK TR † 13:43 προσλαλουντες | προσλαλουντες αυτοις ANT CT TR § 13:43 αυτουσ επιμενειν | επιμενειν αυτουσ PCK | αυτουσ προσμενειν ANT CT * 13:44 τε | δε CT TR † 13:44 θεου | κυριου ECM NA SBL TH † 13:45 του | — ECM* NA SBL TH WH § 13:45 λεγομενοι | λαλοουμενοι ECM* NA SBL TH WH * 13:45 αντιλεγοντες και 79.1% | — CT 19.3% † 13:46 δε | τε CT † 13:46 ειπον | ειπαν CT § 13:46 επειδη δε ECM* | επειδη ECM* NA SBL WH | επει δε ECM*

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη *ἔχαιρε, καὶ †εδόξαζον τὸν λόγον τοῦ †Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου §δι' ὅλης τῆς χώρας. 50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας * καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ †τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. 51 Οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κοινορτὸν τῶν ποδῶν †αὐτῶν ἐπ' αὐτοῦ, ἤλθον εἰς Ἰκόνιον. 52 Οἱ §δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

14

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 Οἱ δὲ *ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι †τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, †διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 Ὡς δὲ ἐγένετο ὀρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περιχώρον· 7 †κάκει §ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

8 Καὶ τις ἀνὴρ *ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ †υπάρχων, ὃς οὐδέποτε †περιπεπατήκει. 9 Οὗτος §ἤκουσε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι *πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, 10 εἶπε μεγάλη †τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου †ὀρθῶς. Καὶ §ἤλλετο καὶ περιεπάτει. 11 Οἱ *δὲ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν †ὁ Παῦλος, ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. 12 Ἐκάλουν τε τὸν †μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 Ὁ §δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως *αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια †αὐτῶν, †εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες 15 καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε;

* 13:48 εχαιρε | εχαιρον ANT BYZ CT PCK TR † 13:48 εδοξαζον | εδεξααντο ANT † 13:48 κυριου | θεου WH § 13:49 δι | καθ ECM* * 13:50 και | — CT † 13:50 τον | — CT † 13:51 αυτων | — CT § 13:52 δε | τε ECM* NA SBL TH WH * 14:2 απειθουντες | απειθησαντες CT † 14:3 τω | επι τω NA † 14:3 διδοντι | και διδοντι TR § 14:7 ησαν ευαγγελιζομενοι | ευαγγελιζομενοι ησαν CT * 14:8 εν λυστροις αδυνατος | αδυνατος εν λυστροις ECM NA SBL WH † 14:8 υπαρχων | — CT † 14:8 περιπεπατηκει | περιπεπατηκει SCR | περιεπατησεν CT § 14:9 ηκουσε | ηκουε BYZ PCK TR WH * 14:9 πιστιν εχει | εχει πιστιν CT † 14:10 τη | — NA SBL TH WH † 14:10 ορθως | ορθος ANT BYZ CT HF PCK TR § 14:10 ηλλετο | ηλλατο PCK | ηλατο ANT CT * 14:11 δε | τε ECM* NA SBL TH WH † 14:11 ο | — CT † 14:12 μεν | — CT § 14:13 δε | τε CT * 14:13 αυτων | — CT † 14:14 αυτων | εαυτων WH † 14:14 εισεπηδησαν | εξεπηδησαν CT

Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς Ἔσομεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ *τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. ¹⁷ *Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν Ἐαγαθοποιῶν, οὐρανόθεν *ὑμῖν ἕτερος διδούς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. ¹⁸ Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

¹⁹ Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, *ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, ἔνομίσαντες αὐτὸν τεθνᾶναι. ²⁰ Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.

²¹ Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς Ἑτὴν Λύστραν καὶ *Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ²³ Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς ἑπρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, ἑπροσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν *πεπιστευκείσαν.

²⁴ Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἔῆλθον εἰς Παμφυλίαν. ²⁵ Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· ²⁶ κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, *ἀνηγγείλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. ²⁸ Διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15

¹ Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ *περιτέμνησθε τῷ ἔθει Ἰωυδαίῳ, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² Γενομένης οὖν στάσεως καὶ Ἐζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ

§ 14:15 εσομεν υμιν | υμιν εσομεν PCK * 14:15 τον θεον τον | θεον CT † 14:17 καιτοιγε | καιτοι CT ‡ 14:17 εαυτον | αυτον ECM NA TH | αυτον SBL WH § 14:17 αγαθοποιων | αγαθουργων CT * 14:17 υμιν | ημιν TR † 14:17 υετους διδους | διδους υετους ECM* ‡ 14:17 ημων | υμων ANT CT § 14:19 επηλθον | επηλθαν CT * 14:19 εσυρον | εσυραν ANT PCK † 14:19 νομισαντες αυτον τεθναναι | νομιζοντες αυτον τεθηκεναι CT ‡ 14:20 αυτον των μαθητων | των μαθητων αυτου CT PCK § 14:21 την | — PCK * 14:21 ικονιον | εις ικονιον CT † 14:21 αντιοχειαν | εις αντιοχειαν CT ‡ 14:23 προσβυτερος κατ εκκλησιαν | κατ εκκλησιαν προσβυτερος CT § 14:23 προσευξαμενοι | και προσευξαμενοι ANT * 14:23 πεπιστευκείσαν | πεπιστευκασι ANT † 14:24 ηλθον | ηλθαν WH ‡ 14:24 παμφυλιαν | την παμφυλιαν ECM* NA SBL TH WH § 14:25 ατταλειαν | ατταλιαν WH * 14:27 ανηγγειλαν | ανηγγελλον CT † 14:28 εκει | — CT * 15:1 περιτεμνησθε | περιτηθητε CT † 15:1 μωυσεως | μωσεως HF | μωυσεος PCK | τω μωυσεως ECM* NA SBL TH WH ‡ 15:2 ουν | δε CT § 15:2 ζητησεως | συζητησεως TR

Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλοις ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν *Φοινίκην καὶ †Σαμαρείαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ Παραγενόμενοι δὲ εἰς †Ἱερουσαλὴμ, ὤπιον ἀπεδέχθησαν * ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν. ⁵ Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον †Μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν ὁ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ Πολλῆς δὲ * συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων † ὁ Θεὸς † ἐν ἡμῖν ὤπιον ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. ⁸ Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς * αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. ⁹ καὶ † οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος † τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πιστευόμενοι σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

¹² Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων, ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέπαστο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται,

¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω,

καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν * Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ † κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν·

¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει Κύριος † ὁ ποιῶν ταῦτα ὅλα.

* **15:3** φοινικην | τε φοινικην ECM* NA SBL TH WH † **15:3** σαμαρειαν | σαμαριαν WH † **15:4** ιερουσαλημ | ιεροσολυμα SBL TH WH § **15:4** απεδεχθησαν | παρεδεχθησαν ECM* NA SBL TH WH * **15:4** υπο | απο NA SBL WH † **15:4** αυτων | αυτων και οτι ηνοιξε τοις εθνεσι θυραν πιστεως ANT † **15:5** μωυσεως | μωσεως HF PCK § **15:6** δε | τε ECM* NA SBL WH * **15:7** συζητησεως | ζητησεως ECM* NA SBL TH WH † **15:7** ο θεος | — CT † **15:7** εν ημιν 61.8% | εν υμιν CT PCK 34% § **15:7** εξελεξατο | εξελεξατο ο θεος CT * **15:8** αυτοις | — CT † **15:9** ουδεν | ουθεν CT † **15:11** του κυριου ιησου | κυριου ιησου χριστου TR § **15:14** επι | — CT * **15:16** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH † **15:16** κατεσκαμμενα | κατεστραμμενα WH † **15:17** ο | — NA SBL WH § **15:17** παντα γνωστα απ αιωνος εστι τω θεω παντα τα εργα αυτου 70.4% | γνωστα απ αιωνος CT 3.7%

18 Γνωστὰ ἀπ’ αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν· 20 * ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι †ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ ‡τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Ὡς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέρους σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν * Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν †ἐπικαλούμενον ‡Βαρσαββᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν Στάδε, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι * καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ †τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν· 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ‡ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὧς λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστείλαμεθα· 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, * ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 Ἐδοξε γὰρ τῷ †Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλην ‡τῶν ἐπάναγκες τούτων, 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ ὀνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοῦς, εὖ πράξετε. Ἐρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες * ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 Ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας †τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφήται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ’ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ‡ἀποστόλους. 35 Ὡς Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

36 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπε * Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψόμεθα τοὺς ἀδελφοὺς †ἡμῶν κατὰ ‡πάσαν

* 15:20 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ PCK † 15:20 απο | — CT ‡ 15:20 του | — WH § 15:21 μωσης | μωσης HF PCK TR * 15:22 παυλω | τω παυλω ANT CT TR † 15:22 επικαλουμενον | καλουμενον CT ‡ 15:22 βαρσαββαν | βαρσαβαν BYZ PCK TR § 15:23 ταδε 90.9% | — CT 1.2% * 15:23 και οι | — CT † 15:23 την | — PCK ‡ 15:24 εξελθοντες 94.4% | — WH 1.7% § 15:24 λεγοντες περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον | — CT * 15:25 εκλεξαμενους | εκλεξαμενοι ECM NA PCK SBL WH † 15:28 αγιω πνευματι | πνευματι τω αγιω ECM* NA SBL TH WH ‡ 15:28 των επαναγκες τωτων | τωτων των επαναγκες CT § 15:29 πνικτου | πνικτων ECM* NA SBL TH WH * 15:30 ηλθον | κατηλθον CT † 15:32 τε | δε SCR ‡ 15:33 αποστολους | αποστειλαντας αυτους CT § 15:35 παυλος 69.3% | 34 εδοξε δε τω σιλα επιμειναι αυτου 35 παυλος ANT ECM TR 18% [Note: ECM encloses verse 34 with double brackets.] * 15:36 παυλος προς βαρναβαν | προς βαρναβαν παυλος CT † 15:36 ημων | — CT ‡ 15:36 πασαν πολιν | πολιν πασαν CT

πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι.
 37 Βαρνάβας δὲ ἔβουλεύσατο *συμπααραλαβεῖν †τὸν †Ἰωάννην, τὸν
 Ἐκαλούμενον Μάρκον. 38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ’
 αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον,
 μὴ *συμπααραλαβεῖν τοῦτον. 39 Ἐγένετο τοῦν παροξυσμός, ὥστε
 ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ’ ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα
 τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν
 ἐξήλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. 41 Διήρχετο
 δὲ τὴν Συρίαν καὶ *Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16

1 Κατήνησε *δὲ εἰς Δέρβην καὶ †Λύστραν· καὶ ἰδοὺ, μαθητὴς τις
 ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς †τινος Ἰουδαίας πιστῆς,
 πατρὸς δὲ Ἑλλήνος· 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ
 Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεῖν,
 καὶ λαβῶν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
 τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες *τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι
 Ἑλληὴν ὑπῆρχεν. 4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, †παρεδίδουν αὐτοῖς
 φρασσεῖν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ †τῶν
 πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο
 τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ’ ἡμέραν.

6 *Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ †τὴν Γαλατικὴν χώραν,
 κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλήσαι τὸν λόγον ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπέιραζον Ἐκατὰ τὴν Βιθυνίαν
 *πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ †πνεῦμα· 8 παρελθόντες δὲ τὴν
 Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 9 Καὶ ὄραμα διὰ †τῆς νυκτὸς Ἰωφθῆ τῷ
 Παύλῳ· ἀνὴρ *τις ἦν Μακεδῶν ἐστῶς, †παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων,
 Διαβάς εἰς †Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. 10 Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν,
 εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελεῖν εἰς Ἰτὴν Μακεδονίαν, *συμβιβάζοντες ὅτι
 προσκέκληται ἡμᾶς ὁ †Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

§ 15:37 εβουλευσατο | εβουλετο CT * 15:37 συμπααραλαβειν | συνπααραλαβειν TH WH
 † 15:37 τον | και ECM PCK | και τον NA SBL TH WH † 15:37 ιωαννην | ιωανην WH § 15:37
 καλουμενον | επικαλουμενον ANT * 15:38 συμπααραλαβειν | συμπαραλαμβανειν ECM NA SBL
 | συνπααραλαμβανειν TH WH † 15:39 ουν | δε CT † 15:39 αποχωρισθηαι | χωρισθηαι
 PCK § 15:40 θεου | κυριου ECM* NA SBL TH WH * 15:41 κιλικιαν | την κιλικιαν NA
 SBL WH * 16:1 δε | δε και CT † 16:1 λυστραν | εις λυστραν CT † 16:1 τινος | —
 CT § 16:3 ηδεισαν | ηδεσαν PCK * 16:3 τον πατερα αυτου οτι ελλην | οτι ελλην ο πατηρ
 αυτου CT † 16:4 παρεδιδουν | παρεδιδουσαν CT † 16:4 των | — CT § 16:4 ιερουσαλημ
 | ιεροσολυμοις CT * 16:6 διελθοντες | διηλθον CT † 16:6 την | — CT † 16:7 ελθοντες
 | ελθοντες δε CT § 16:7 κατα | εις CT * 16:7 πορευεσθαι | πορευθηαι ECM* NA SBL TH
 WH † 16:7 πνευμα | πνευμα ιησου CT † 16:9 της | — SBL WH § 16:9 ωφθη τω παυλω |
 τω παυλω ωφθη CT * 16:9 τις ην μακεδων | μακεδων τις ην CT † 16:9 παρακαλων | και
 παρακαλων CT † 16:9 μακεδονιαν | την μακεδονιαν PCK § 16:10 την | — CT * 16:10
 συμβιβαζοντες | συνβιβαζοντες WH † 16:10 κυριος | θεος CT

11 Αναχθέντες οὖν ἀπὸ Στῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς *Σαμοθράκην, τῇ †τε ἐπούση εἰς †Νεάπολιν, 12 Ὡς ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους, ἣτις ἐστὶ *πρῶτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, †κολωνεῖα· ἡμεν δὲ ἐν †αὐτῇ τῇ πόλει διατριβόντες ἡμέρας τινάς. 13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς Σπόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ *ἐνομιζέτο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξι. 14 Καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν· ἥς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαοῦμένοις ὑπὸ †τοῦ Παύλου. 15 Ὡς δὲ †ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, Σμείνατε. Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς *προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα †Πύθωνος †ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. 17 Αὕτη ὤκατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ *ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ †ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι ἐν Στῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ’ αὐτῆς. Καὶ ἐξήλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξήλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς *εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι. 22 Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ’ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ †περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ραβδίζειν. 23 Πολλὰς †τε ἐπιθέοντας αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· 24 ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην ὤειληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας *αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουσαν τὸν Θεόν, ἐπηκρόωντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· 26 ἄφνω δὲ

‡ 16:11 ουν | δε NA § 16:11 της | — CT * 16:11 σαμοθρακην | την σαμοθρακην PCK

† 16:11 τε | δε ANT CT ‡ 16:11 νεαπολιν | νεαν πολιν CT § 16:12 εκειθεν τε | κακειθεν CT

* 16:12 πρωτη της μεριδος της | πρωτη της μεριδος ECM SBL TH WH | πρωτης μεριδος της

NA † 16:12 κολωνεια | κολωνια ANT CT TR ‡ 16:12 αυτη | ταυτη CT TR § 16:13 πολεως

| πωλης CT * 16:13 νομιζετο προσευχη | νομιζομεν προσευχην NA SBL TH WH † 16:14

του | — WH ‡ 16:15 εβαπτισθη | εβαπτισθη αυτη PCK § 16:15 μεινατε | μενετε ECM*

NA SBL TH WH * 16:16 προσευχην | την προσευχην CT † 16:16 πυθωνος | πυθωνα CT

‡ 16:16 απαντησαι | υπαντησαι CT § 16:17 κατακολουθησασα | κατακολουθουσα NA SBL

TH WH * 16:17 ημιν | τω σιλα ANT BYZ PCK † 16:17 ημιν | υμιν CT ‡ 16:18 ο | — ECM*

NA SBL TH WH § 16:18 τω | — CT * 16:20 ειπον | ειπαν CT † 16:22 περιρρηξαντες

| περιρηξαντες CT ‡ 16:23 τε | δε WH § 16:24 ειληφως | λαβων CT * 16:24 αυτων

ησφαλισατο | ησφαλισατο αυτων CT

σεισμός ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· †ἀνεώχθησαν †τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ²⁷ Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος ὤμαχαιραν, *ἐμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ Ἐφώνησε δὲ †φωνῆ μεγάλη ὁ Παῦλος λέγων, Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἔσμεν ἐνθάδε. ²⁹ Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἐντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ †τῷ Σίλα, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ Οἱ δὲ ὤειπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν *Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ †Κυρίου, †καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτοὺς καὶ οἱ αὐτοῦ ὅπαντες παραχρῆμα. ³⁴ Ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον *αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ †ἠγαλλιᾶτο †πανοικί πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους ὅτι πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι *Ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξεληθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, †Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, †ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· Ὅσα ἐλθόντες αὐτοὶ *ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ Ἄνηγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· †καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ὁρᾶν τῆς πόλεως. ⁴⁰ Ἐξεληθόντες δὲ *ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσηλθὼν †πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες †τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ὤειπον.

17

1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ *Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν †ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων· ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσηλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία

† 16:26 ανεωχθησαν | ηνεωχθησαν CT † 16:26 τε | δε CT PCK § 16:27 μαχαιραν | την μαχαιραν NA SBL WH * 16:27 εμελλεν | ημελλεν CT † 16:28 φωνη μεγαλη ο παυλος 90.7% | φωνη μεγαλη παυλος TH 3.1% | μεγαλη φωνη ο παυλος NA 0.6% | παυλος μεγαλη φωνη WH 0.2% † 16:29 τω | — WH § 16:31 ειπον | ειπαν CT * 16:31 χριστον | — CT † 16:32 κυριου | θεου WH † 16:32 και | συν CT § 16:33 παντες 87.4% | απαντες WH 3.7% * 16:34 αυτου | — CT † 16:34 ηγαλλιατο | ηγαλλιασατο CT TR † 16:34 πανοικι | πανοικει CT § 16:36 τουτους | — WH * 16:36 απεσταλκασιν | απεσταλκαν CT † 16:37 δειραντες | δηραντες PCK † 16:37 εβαλον | εβαλαν CT § 16:37 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ * 16:37 εξαγαγετωσαν | ημας εξαγαγετωσαν ANT CT TR † 16:38 ανηγγειλαν | απηγγειλαν CT † 16:38 και εφοβηθησαν | εφοβηθησαν δε CT PCK § 16:39 εξελθειν | απελθειν απο CT * 16:40 εκ | απο ECM NA PCK SBL WH † 16:40 προς | εις TR † 16:40 τους αδελφους παρεκαλεσαν αυτους | παρεκαλεσαν τους αδελφους CT § 16:40 εξηλθον | εξηλθαν CT * 17:1 απολλωνιαν | την απολλωνιαν CT † 17:1 η | — CT

διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπίσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων *πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ *Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες, τῶν ἀγοραίων *τινὰς ἀνδρας πονηροῦς, καὶ ὄχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν. Ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτησαν αὐτοὺς *ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. ⁶ Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον *τὸν Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, ⁷ οὐς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπάνευτι τῶν δογμάτων Καίσαρος *πράσσοσι, βασιλέα ἔλεγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. ⁸ Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. ⁹ Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ *τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς *Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων. ¹¹ Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, ἵνα καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἴ ἔχοι ταῦτα οὕτω. ¹² Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσημῶν καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ *Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κάκεῖ *σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι *ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ Οἱ δὲ *καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ *Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, ἵνα θεωροῦντι κατείδωλον οἶσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ

‡ 17:2 διελεξατο | διελεγετο ANT PCK TR § 17:3 ο χριστος ιησους ECM* | ιησους ο χριστος PCK | ο χριστος ο ιησους ECM* NA SBL WH | χριστος ιησους ECM* TH * 17:4 πολυ πληθος | πληθος πολυ CT PCK † 17:5 προσλαβομενοι δε οι ιουδαιοι οι απειθουντες | ζηλωσαντες δε οι απειθουντες ιουδαιοι και προσλαβομενοι TR | προσλαβομενοι δε οι απειθουντες ιουδαιοι ANT | ζηλωσαντες δε οι ιουδαιοι και προσλαβομενοι CT ‡ 17:5 τινας ανδρας | ανδρας τινας CT PCK § 17:5 επισταντες τε | και επισταντες CT * 17:5 αγαγειν | προαγαγειν CT † 17:6 τον | — CT ‡ 17:7 πρασσοσι | πραττουσι TR § 17:7 λεγοντες ετερον | ετερον λεγοντες ANT CT PCK * 17:10 της | — CT † 17:10 βεροιαν | βερροιαν PCK ‡ 17:10 απηεσαν των ιουδαιων | των ιουδαιων απηεσαν CT TR § 17:11 το | — ECM NA PCK TH * 17:13 βερροια | βερροια PCK † 17:13 σαλευοντες 77.1% | σαλευοντες και ταρασσουντες CT 22% ‡ 17:14 ως | εως CT § 17:14 υπεμενον δε | υπεμειναν τε CT * 17:15 καθιστωντες | καθιστανοντες ECM* NA SBL TH WH † 17:15 αυτον | — CT ‡ 17:15 τιμοθεον | τον τιμοθεον ECM* NA SBL TH WH § 17:16 θεωρουντι | θεωρουντος CT

τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ Τινὲς δὲ *καὶ τῶν †Ἐπικουρείων καὶ †τῶν §Στωϊκῶν φιλοσόφων *συνέβαλλον αὐτῷ. Καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν †εὐηγγελίζετο. ¹⁹ Ἐπιλαβόμενοί †τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; ²⁰ Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, §τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι— ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον *εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι †καὶ †ἀκούειν καινότερον.

²² Σταθεῖς δὲ §ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ. *†Ὁν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς †Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν †ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τιςος, αὐτὸς διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν §κατὰ πάντα. ²⁶ ἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς *αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ †πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὀρίσας †προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν. ²⁷ Ζητεῖν τὸν §Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν *καὶ εὗροιεν, †καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ †κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι,

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

²⁹ Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ λίθου, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ νῦν §παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις *πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν· ³¹ †διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν

* **17:18** και | — ANT TR † **17:18** επικουρειων | επικουριων WH ‡ **17:18** των | — CT § **17:18** στωικων | στωικων BYZ PCK TR WH * **17:18** συνεβαλλον | συνεβαλον PCK † **17:18** ευηγγελιζετο | αυτοις ευηγγελιζετο TR | ευηγγελιζετο αυτοις ANT ‡ **17:19** τε | δε WH § **17:20** τι αν θελοι | τινα θελει CT * **17:21** ευκαιρουν | ηυκαιρουں CT † **17:21** και | η ECM* NA SBL TH WH ‡ **17:21** ακουειν | ακουειν τι ECM* NA SBL TH WH § **17:22** ο | — SBL TH WH * **17:23** ον ... τουτουں 89.4% | ο ... τουτο CT 1.5% † **17:24** κυριος υπαρχων | υπαρχων κυριος CT ‡ **17:25** ανθρωπων | ανθρωπιων CT § **17:25** κατα | και τα CT SCR * **17:26** αιματος 95% | — CT 4.4% † **17:26** παν το προσωπον | παντος προσωπου CT ‡ **17:26** προστεταγμενους | προτεταγμενους TR § **17:27** κυριον | θεου CT * **17:27** και | η ECM* † **17:27** και γε | κατοιγε TR ‡ **17:28** κινουμεθα | κεινουμεθα TH § **17:30** παραγγελλει | απαγγελλει WH * **17:30** πασι | παντας CT † **17:31** διοτι | καθοτι CT

άνδρι ᾧ ὤρισε, πίστιν παρασχῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
 32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου ἑσπάλιν περὶ τούτου. 33 Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

18

1 Μετὰ *δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ἰὸ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 Καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναικα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἑκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· 3 καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχνον εἶναι, *ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. 4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἕπειθὲ τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.

5 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνέιχeto τῷ Ἅπνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις *τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινοῦς ὀνόματι Σιούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος *δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· 10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 Ἐκάθισέ *τε ἐναυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν Σόμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον *οὗτος ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους ἐβέσθαι τὸν Θεόν. 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν *οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἡ

‡ 17:32 ειπον | ειπαν CT § 17:32 παλιν περι τουτου και | περι τουτου και παλιν CT * 18:1 δε | — CT † 18:1 ο παυλος 97.1% | — CT 1.5% ‡ 18:2 τεταχεναι | διατεταχεναι ANT BYZ CT PCK TR § 18:2 εκ | απο ANT CT * 18:3 εμενε | εμεινε ANT † 18:3 ειργαζετο 91.4% | ηργαζετο ECM NA SBL TH 7.8% | ηργαζοντο WH 0.4% ‡ 18:3 την τεχνην | τη τεχνη ANT BYZ CT § 18:5 πνευματι 93.5% | λογω CT 6.1% * 18:5 τον | ειναι του CT † 18:6 την κεφαλην | τας κεφαλαι PCK ‡ 18:7 ηλθεν | εισηλθεν ECM* NA SBL § 18:7 ιουστου | τιτου ιουστου NA SBL WH † τιτου ιουστου ECM * 18:9 δι οραματος εν νυκτι | εν νυκτι δι οραματος CT † 18:11 τε | δε CT ‡ 18:12 ανθυπατευοντος | ανθυπατου οντος ECM* NA SBL TH WH § 18:12 ομοθυμαδον οι ιουδαιοι | οι ιουδαιοι ομοθυμαδον WH * 18:13 ουτος αναπειθει | αναπειθει ουτος CT PCK † 18:14 ουν | — CT

ῥαδιούργημα πονηρόν, ὃ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἤνεσχόμενη ὑμῶν·
 15 εἰ δὲ Σζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ’
 ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς * γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.
 16 Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες
 τοῖ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυναγωγὸν ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ
 βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἔμελλεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς
 ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα
 καὶ Ἀκύλας, κειράμενος Στὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν.
 19 * Κατήνησε δὲ εἰς Ἔφεσον, † καὶ ἐκεῖνος κατέλειπεν αὐτό· αὐτὸς δὲ
 εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. 20 Ἐρωτώντων
 δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μείναι Σπαρ’ αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν·
 21 * ἀλλ’ ἄπετάξατο αὐτοῖς εἰπών, Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν
 ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς,
 τοῦ Θεοῦ θέλοντος. † Ἀνηχθῆ ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, 22 καὶ κατελθὼν
 εἰς Σκαισάρειαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη
 εἰς Ἀντιόχειαν. 23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος
 καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, * ἐπιστηρίζων πάντας
 τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνήθ
 λόγιος, κατήνησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.
 25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι
 ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ † Κυρίου, ἐπιστάμενος
 μόνον τὸ βάπτισμα † Ἰωάννου· 26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι
 ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ ΣΑκύλας καὶ Πρίσκιλλα,
 προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν * τοῦ
 Θεοῦ ὁδόν. 27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελεθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν,
 προτρεπάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι
 αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ
 τῆς χάριτος· 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ,
 ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

19

1 Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα

‡ 18:14 ἠνεσχομην | ανεσχομην CT § 18:15 ζητημα | ζητηματα CT * 18:15 γαρ | — CT
 † 18:17 οι ελληνες 95.4% | — ECM* NA SBL TH WH 1.7% ‡ 18:17 εμελλεν | εμελεν ANT CT TR
 § 18:18 την κεφαλην εν κεγχραις | εν κεγχραις την κεφαλην ECM NA SBL | εν κενχραις
 την κεφαλην TH WH * 18:19 κατηνησε | κατηνησαν ECM* NA SBL TH WH † 18:19 και
 εκεινους | κακεινους ANT BYZ CT PCK TR ‡ 18:19 διελεχθη | διελεξατο CT § 18:20 παρ
 αυτοις 86.4% | — CT 8.1% * 18:21 αλλ | αλλα ANT NA²⁷ SBL TH WH † 18:21 απεταξατο
 αυτοις ειπων δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα παλιν δε |
 αποταξαμενος και ειπων παλιν CT ‡ 18:21 ανηχθη | και ανηχθη ANT HF PCK TR § 18:22
 καισαρειαν | καισαριαν WH * 18:23 επιστηριζων | στηριζων ECM* SBL TH WH † 18:25
 κυριου | ιησου CT PCK ‡ 18:25 ιωαννου | ιωανου WH § 18:26 ακυλας και πρισκιλλα |
 πρισκιλλα και ακυλας ECM* NA SBL TH WH * 18:26 του θεου οδον | οδον του θεου ANT CT

τὰ ἀνωτερικὰ μέρη *ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον· καὶ †εὐρών τινας μαθητὰς
 2 εἶπε πρὸς αὐτούς, Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ
 †εἶπον πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' Ἐφ' οὗδε εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν.
 3 Εἶπέ τε *πρὸς αὐτούς, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ †εἶπον, Εἰς
 τὸ †Ἰωάννου βάπτισμα. 4 Εἶπε δὲ Παῦλος, †Ἰωάννης *μὲν ἐβάπτισε
 βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα
 πιστεύσωσι, τοῦτ' ἐστιν, εἰς τὸν †Χριστὸν Ἰησοῦν. 5 Ἀκούσαντες δὲ
 ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. 6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς
 τοῦ Παύλου †τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν
 τε γλώσσαις καὶ †προεφήτεον. 7 †Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ
 *δεκαδύο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς
 διαλεγόμενος καὶ πείθων †τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. 9 Ὡς δὲ
 τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπειθον, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον
 τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν
 διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου †τινός. 10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἑτη
 δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον
 τοῦ Κυρίου †Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας.

11 Δυνάμεις *τε οὐ τὰς τυχούσας †ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν
 Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας †ἐπιφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ
 χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'
 αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ †ἐξερχεσθαι ἀπ'
 αὐτῶν. 13 Ἐπεχείρησαν δὲ τινες *ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων
 ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
 ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, †Ορκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν
 ὃν *ὁ Παῦλος κηρύσσει. 14 Ἦσαν δὲ †τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου
 ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες. 15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ
 πονηρὸν *εἶπε, †Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι·
 ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; 16 Καὶ †ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτούς ὁ ἄνθρωπος
 ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, †καὶ κατακυριεύσαν *αὐτῶν, ἴσχυσε
 κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ

* 19:1 ελθειν | κατελθειν ECM* NA † 19:1 ευρων τινας μαθητας ειπε 91.2% | ευρειν τινας μαθητας ειπε τε CT 3.6% | ευρων μαθητας τινας ειπε ANT 0% † 19:2 ειπον | — CT § 19:2 ουδε | ουδ CT * 19:3 προς αυτους 59.4% | — CT PCK 18.3% † 19:3 ειπον | ειπαν CT † 19:3 ιωαννου | ιωανου WH § 19:4 ιωαννης | ιωανης WH * 19:4 μεν | — CT † 19:4 χριστον ιησουν | ιησουν χριστον ANT | ιησουν CT † 19:6 τας | — ECM* SBL TH WH § 19:6 προεφητεον | επροφητεον CT * 19:7 δεκαδυο | δωδεκα CT † 19:8 τα | — SBL WH † 19:9 τινος | — CT § 19:10 ιησου | — CT * 19:11 τε | δε PCK † 19:11 εποιει ο θεος | ο θεος εποιει CT † 19:12 επιφερεσθαι | αποφερεσθαι CT § 19:12 εξερχεσθαι απ αυτων | εκπορευεσθαι CT * 19:13 απο | και CT † 19:13 ορκιζομεν | ορκιζω CT † 19:13 ο | — CT § 19:14 τινες υιοι σκευα ιουδαιου αρχιερεως επτα οι 86.9% | τινες σκευα ιουδαιου αρχιερεως επτα υιοι ECM 3.6% | τινος σκευα ιουδαιου αρχιερεως επτα υιοι NA SBL TH WH 0.8% * 19:15 ειπε | ειπεν αυτοις CT † 19:15 τον | του μεν NA WH † 19:16 εφαλλομενος επ αυτους ο ανθρωπος | εφαλλομενος ο ανθρωπος επ αυτους ECM* NA SBL TH WH | εφαλλομενος ο ανθρωπος επ αυτους ECM* § 19:16 και κατακυριευσαν | και κατακυριευσας ANT TR | κατακυριευσας CT * 19:16 αυτων | αμφοτερων CT

οἴκου ἐκεῖνου. 17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἄγνωστον πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. 18 Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 Ἴκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὖρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. 20 Οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἠῤῥξανε καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. 22 Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἔργασίαν οὐκ ὀλίγην· 25 οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία Σῆμῶν ἐστί. 26 Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστηγεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. 27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος εἰς οὐθέν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι στήν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. 29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλης τῆς συγχύσεως· ὠρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Ἰ Παύλου. 30 ΣΤοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶδον αὐτὸν οἱ μαθηταί. 31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρακάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. 32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἔνεκεν συνεληλύθεισαν. 33 Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, σπροβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασεισας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. 34 Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνῇ ἐγένετο μίᾳ ἐκ πάντων ὧς

† 19:17 γνωστον πασιν | πασι γνωστον PCK ‡ 19:19 συνεψηφισαν | συνεψηφισαντο PCK § 19:20 ο λογος του κυριου | του κυριου ο λογος CT * 19:21 αχαιαν | την αχαιαν ECM* † 19:21 ιερουσαλημ | ιεροσολυμα CT ‡ 19:24 εργασιαν ουκ ολιγην | ουκ ολιγην εργασιαν CT § 19:25 ημων | ημιν CT * 19:27 ιερων αρτεμιδος | αρτεμιδος ιερων ANT BYZ CT PCK TR † 19:27 ουθεν | ουδεν PCK TR ‡ 19:27 δε | τε ANT CT SCR § 19:27 την μεγαλειοτητα | της μεγαλειοτητος CT * 19:29 ολη | — CT † 19:29 της | — TR ‡ 19:29 παυλου | του παυλου TR § 19:30 του δε παυλου | παυλου δε ECM* NA SBL TH WH * 19:32 συγκεχυμενη | συνκεχυμενη TH WH † 19:32 ενεκεν | ενεκα CT ‡ 19:33 προεβιβασαν | συνεβιβασαν CT § 19:33 προβαλοντων | προβαλλοντων ANT ECM* PCK SCR * 19:34 επιγνοντες | επιγνοντων TR † 19:34 ως | ωσει WH

ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησί, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρου οὔσαν τῆς μεγάλης *θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ³⁶ †Αναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς ‡πράσσειν. ³⁷ Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασημοῦντας τὴν θεὸν *ὑμῶν. ³⁸ Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται †ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθυπατοὶ εἰσὶν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. ³⁹ Εἰ δέ τι ‡περὶ ἐτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ ἡμεῖς δυνησόμεθα *δοῦναι λόγον †τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

20

¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, *προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ †ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε ‡πορευθῆναι εἰς Στὴν Μακεδονίαν. ² Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. ³ Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης *αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο †γνωμὴ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ Συνείπετο δὲ αὐτῷ ‡ἄχρι τῆς Ἀσίας ὁ Σώπατρος *Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. ⁵ †Οὗτοι ‡προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. ⁶ Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, ἡμεῖς δὲ διετρίψαμεν ἡμέρας ἐπτά.

⁷ Ἐν δὲ τῇ μῆτι τῶν σαββάτων, συνηγμένων *τῶν μαθητῶν †κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ‡ἦμεν συνηγμένοι. ⁹ ὁ Σκαθήμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτύχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὸ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἦρθη νεκρός. ¹⁰ Καταβάς δὲ

‡ 19:35 ο γραμματευσ τον οχλον | τον οχλον ο γραμματευσ WH § 19:35 ανθρωπος | ανθρωπων CT * 19:35 θεας | — CT † 19:36 αναντιρρητων | αναντιρητων WH ‡ 19:36 πρασειν | πραττειν TR § 19:37 θεον | θεαν ANT TR * 19:37 υμων | ημων CT † 19:38 εχουσι προς τινα λογον | προς τινα λογον εχουσιν TR ‡ 19:39 περι ετερων 91.7% | περαιτερω CT 4.7% § 19:40 ου | — ANT TR * 19:40 δουναι | αποδουναι ANT BYZ CT PCK TR † 19:40 της | περι της CT * 20:1 προσκαλεσαμενος | μεταπεψαμενος CT † 20:1 ασπασαμενος | παρακαλεσας ασπασαμενος CT ‡ 20:1 πορευθηναι | πορευεσθαι CT § 20:1 την | — ANT CT * 20:3 αυτω επιβουλης | επιβουλης αυτω ECM* NA PCK SBL TH WH † 20:3 γνωμη | γνωμης CT ‡ 20:4 αχρι της ασιας 96.2% | — ECM NA SBL WH 1.1% § 20:4 σωπατρος | σωπατρος πυρρου CT * 20:4 βεροιαιος | βερροιαιος PCK † 20:5 ουτοι | ουτοι δε CT ‡ 20:5 προσελθοντες | προελθοντες ANT NA PCK TR § 20:6 ου | οπου NA * 20:7 των μαθητων | ημων CT † 20:7 κλασαι | του κλασαι TR ‡ 20:8 ημεν | ησαν TR § 20:9

ὁ Παῦλος ἐπέπεσον αὐτῷ, καὶ *συμπεριλαβὼν εἶπε, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὀμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

¹³ Ἡμεῖς δέ, †προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν §εις τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ *ἦν διατεταγμένος, μέλλον αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ Ὡς δὲ †συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην. ¹⁵ Κάκειθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν †ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρα παρεβάλομεν εἰς Σάμον· §καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. ¹⁶ *Ἐκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαί τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ δυνατὸν †ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα.

¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμπσας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας †ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ §πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ²⁰ ὡς οὐδὲν ὑπεστείλαμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκου, ²¹ διαμαρτύρομενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τὴν εἰς *τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν †τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν †Ἰησοῦν. ²² Καὶ νῦν ἰδοῦ, §ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ *συναντήσοντά †μοι μὴ εἰδῶς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν †διαμαρτύρεται λέγον ὅτι δεσμά §με καὶ θλίψεις μένουσιν. ²⁴ Ἄλλ' οὐδενὸς *λόγον ποιῶμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς †τελειῶσαι τὸν δρόμον μου †μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

²⁵ Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν §τοῦ Θεοῦ. ²⁶ *Διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς †ἐγὼ ἀπὸ τοῦ

* **20:10** συμπεριλαβων | συνπεριλαβων TH WH † **20:11** αρτον | του αρτον CT ‡ **20:13** προσελθοντες | προελθοντες ANT ECM* NA SBL TR WH § **20:13** εις | επι CT * **20:13** ην διατεταγμενος | διατεταγμενος ην CT † **20:14** συνεβαλεν | συνεβαλλεν ECM* NA SBL TH WH ‡ **20:15** αντικρυ | αντικρυς CT § **20:15** και μειναντες εν τρωγυλλιω (τρωγυλιω ANT PCK) τη 82.1% | τη δε CT 4% * **20:16** εκρινε | κεκρικει CT † **20:16** ην | ειη CT ‡ **20:18** αφ | — PCK § **20:19** πολλων | — CT * **20:21** τον | — ECM* NA PCK SBL TH WH † **20:21** την | — CT ‡ **20:21** ιησουν | ιησουν χριστου ANT ECM TR § **20:22** εγω δεδεμενος | δεδεμενος εγω CT * **20:22** συναντησοντα | συναντησαντα ECM* † **20:22** μοι | εμοι WH ‡ **20:23** διαμαρτυρεται | διαμαρτυρεται μοι CT § **20:23** με και θλιψεις | και θλιψεις με CT * **20:24** λογον ποιουμαι ουδε εχω την ψυχην μου 77.6% | λογου ποιουμαι την ψυχην CT 1.2% † **20:24** τελειωσαι | τελειωσω WH ‡ **20:24** μετα χαρας 96% | — CT 2.9% § **20:25** του θεου | — CT * **20:26** διοτι | διο ANT BYZ HF PCK TR † **20:26** εγω | ειμι CT

αίματος πάντων. ²⁷ Οὐ γὰρ ὑπεστείλαμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. ²⁸ Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ *Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. ²⁹ Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ὑμῶν. ³¹ Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νοουθετῶν ἕνα ἕκαστον. ³² Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, *ἀδελφοί, τῷ †Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι, καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ Ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. ³⁴ *Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὐσί μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. ³⁵ Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεῖν τε †τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

³⁶ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ³⁷ Ἰκανὸς δὲ ἔγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

21

¹ Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν *Κῶν, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κάκειθεν εἰς Πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ †Αναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ †κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ *Καὶ ἀνευρόντες †μαθητὰς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ †ἀναβαίνειν εἰς Σῆροσαλήμ. ⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο *ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ

‡ 20:27 υμιν πασαν την βουλην του θεου | πασαν την βουλην του θεου υμιν CT § 20:28 ουν | — CT * 20:28 κυριου και θεου | θεου ECM NA SBL TR WH | κυριου TH † 20:28 ιδιου αιματος | αιματος του ιδιου CT ‡ 20:29 γαρ οιδα τουτο 90.9% | οιδα CT 4.1% § 20:30 αυτων | εαυτων SBL TH WH * 20:32 αδελφοι | — CT † 20:32 θεω | κυριω WH ‡ 20:32 εποικοδομησαι | οικοδομησαι CT § 20:32 υμιν | την ECM* NA SBL TH WH | — ECM* * 20:34 αυτοι | αυτοι δε TR † 20:35 των λογων | του λογου PCK | του λογου ANT ‡ 20:35 μαλλον διδοναι | διδοναι μαλλον TR § 20:37 εγενετο κλαυθος | κλαυθος εγενετο CT PCK * 21:1 κων | κω ANT CT PCK † 21:3 αναφανεντες | αναφαναντες CT TR ‡ 21:3 κατηχημεν | κατηλθομεν CT § 21:3 ην το πλοιον | το πλοιον ην ECM* NA SBL TH WH * 21:4 και ανευροντες | ανευροντες δε CT † 21:4 μαθητας | τους μαθητας ANT CT ST ‡ 21:4 αναβαινειν | επιβαινειν CT § 21:4 ιεροσαλημ | ιεροσολυμα ANT CT * 21:5 ημας εξαρτισαι | εξαρτισαι ημας SBL TH WH

τέκνους ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔπροσηυξάμεθα. ⁶ *Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἔβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

⁷ Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξεληθόντες *οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Ἱκαιοῦσαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες ἑσάρθηναι τέσσαρες προφητεύουσαι. ¹⁰ Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατήλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαθος. ¹¹ Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας ἔτε αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δῆσουσιν ἔν ἐρουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ¹² Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹³ *Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἠσυχάσαμεν εἰπόντες, Ἐπὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἔπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹⁶ Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Ἱκαιοῦσαν σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ Τῇ ἑποῦσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἑν ἑκάστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Κύριον, εἰπόντες αὐτῷ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι· ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις

† 21:5 προσηυξαμεθα | προσευξαμενοι CT † 21:6 και ασπασαμενοι αλληλους | απησπασαμεθα αλληλους και CT § 21:6 επεβημεν | ανεβημεν ECM NA | ενεβημεν SBL TH WH * 21:8 οι περι τον παυλον ηλθον 46.1% | ηλθομεν ANT BYZ ECM NA PCK SBL TH 37.4% | οι περι τον παυλον ηλθομεν SCR 13.8% | ηλθαμεν WH 0.4% † 21:8 καισαρειαν | καισαριαν WH † 21:8 οντος | του οντος TR § 21:9 παρθεναι τεσσαρες | τεσσαρες παρθεναι CT * 21:10 ημων 84.8% — CT 14.2% † 21:11 τε αυτου | εαυτου CT † 21:11 τους ποδας και τας χειρας | τας χειρας και τους ποδας TR § 21:11 εν | εις ANT * 21:13 απεκριθη τε ο | απεκριθη δε ο TR | τοτε απεκριθη ο ECM* NA SBL TH WH | τοτε απεκριθη δε ο ECM* | τοτε απεκριθη ECM* † 21:14 το θελημα του κυριου | του κυριου το θελημα CT † 21:14 γενεσθω | γινεσθω ANT CT § 21:15 επισκευασαμενοι | αποσκευασαμενοι TR * 21:15 ιεροουσαλημ | ιεροσολυμα CT † 21:16 καισαρειας | καισαριας WH † 21:17 εδεξαντο | απεδεξαντο CT § 21:18 δε | τε ECM* * 21:20 κυριον | θεον CT † 21:20 ειποντες | ειπον τε ANT ECM NA SBL TR | ειπαν τε TH WH † 21:20 ιουδαιων 88.2% | εν τοις ιουδαιοις CT 6.6%

ἀπὸ Ἑρωδίου τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνουν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. ²² Τί οὖν ἐστὶ; Πάντως *δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ Τοῦτο οὖν ποιήσον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες *ἐφ' ἑαυτῶν· ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα *ξυρῆσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ Ἐγνωσὶ πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς *τὸν νόμον φυλάσσω. ²⁵ Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς *ἐπεστείλαμεν, κρίναντες *μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τὸ τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

²⁷ Ὡς δὲ *ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ *ἐπέβαλον *τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν, ²⁸ κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλίται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας *πανταχοῦ διδάσκων· ἐτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ²⁹ Ἦσαν γὰρ *ἐωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ *Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ Ζητούντων Ἐδὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς *σπειρῆς, ὅτι ὅλη *συγκέχυται Ἰερουσαλήμ· ³² ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ *ἐκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. ³³ Ἐγγίσας δὲ ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει δυσί· καὶ ἐπυθάνετο τίς *ἂν εἴη, καὶ τί ἐστὶ πεποιηκώς. ³⁴ Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι *ἐβῶν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ *δυναμένος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βασιτάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν

§ 21:21 μωσειως | μωσσεος BYZ PCK | μωσειως HF TR * 21:22 δει πληθος συνελθειν ακουσονται γαρ | ακουσονται CT † 21:23 εφ | αφ SBL WH ‡ 21:24 ξυρησονται | ξυρησονται CT § 21:24 γνωσι | γνωσονται CT * 21:24 τον νομον φυλασσων | φυλασσων τον νομον CT † 21:25 επεστειλαμεν | απεστειλαμεν SBL WH ‡ 21:25 μηδεν τοιουτου τηρειν αυτους ει μη 83.8% | μηδεν τοιουτου τηρειν αυτους ει μη HF 4.4% | — CT 2.1% § 21:25 το | — CT * 21:27 εμελλον | ημελλον PCK † 21:27 επεβαλον | επεβαλαν WH ‡ 21:27 τας χειρας επ αυτον | επ αυτον τας χειρας CT PCK § 21:28 ισραηλιται | ισραηλιται TH WH * 21:28 πανταχου | πανταχη CT † 21:29 εωρακότες | προεωρακότες CT TR ‡ 21:30 εκινηθη | εκεινηθη TH § 21:31 δε | τε CT * 21:31 σπειρης | σπειρας PCK † 21:31 συγκεχυται | συγχυνηται ECM* NA SBL | συγχυνηται TH WH ‡ 21:32 εκατονταρχους | εκατονταρχας CT § 21:33 εγγισας δε | τοτε εγγισας CT TR * 21:33 αν | — CT † 21:34 εβων | επεφωνουν CT ‡ 21:34 δυναμενος δε | δυναμενου δε αυτου CT

στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ³⁶ Ἦκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ Σκράζον, Αἴρε αὐτόν.

³⁷ Μέλλων *τε †εισάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστί μοι †εἰπεῖν πρὸς σε; Ὁ δὲ ἔφη, Ἐλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, Σπροσεφώνει τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22

¹ Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς * νυνὶ ἀπολογίας. ² Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καὶ φησιν, ³ Ἐγὼ †μὲν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῶου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ⁴ ὅς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. ⁵ Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.

⁶ Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ. ⁷ *Ἐπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; ⁸ Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, Κύριε; Εἶπέ τε πρὸς ἄμε, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, *καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρὸς με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κάκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν.

¹² Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ †εὐσεβῆς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν †κατοικούντων Ἰουδαίων, ¹³ ἔλθων πρὸς ἄμε καὶ ἐπιστὰς

§ 21:36 κραζον | κραζοντες CT * 21:37 τε | δε PCK † 21:37 εισαγεσθαι εις την παρεμβολην | εις την παρεμβολην εισαγεσθαι PCK † 21:37 ειπειν | ειπειν τι ANT CT TR § 21:40 προσεφωνει | προσεφωνησε ANT CT HF TR * 22:1 νυνι | νυν TR † 22:3 μεν | — CT † 22:7 επεσα | επεσον ANT BYZ PCK TR § 22:8 με | εμε SBL TH WH * 22:9 και εμφοβοι εγενοντο 86.4% | — CT 10.4% † 22:12 ευσεβης | ευλαβης CT HF † 22:12 κατοικουντων | κατοικουντων εν δαμασκω ANT HF PCK § 22:13 με | εμε SBL TH WH

εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁵ Ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουςαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα * τοῦ Κυρίου.

¹⁷ Ἐγένετο δὲ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ παραδέξονται σου † τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοῖ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ * δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας § ἐπὶ σέ. ²⁰ καὶ ὅτε * ἐξεχειίτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν † τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, * φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

²¹ Καὶ εἶπε πρὸς με, Πορευού, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ § καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ * Κραζόντων † δὲ αὐτῶν, καὶ * ριπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κοινορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ²⁴ ἐκέλευσεν § αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, * εἰπὼν μαστίξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ Ὡς δὲ † προέτεινεν αὐτόν τοῖς ἱμάσι, εἶπε πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ * ἑκατόνταρχος, προσελθὼν § ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων, * Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. ²⁷ Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, † εἰ σὺ Ῥωμαῖός εἶ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. ²⁸ Ἀπεκρίθη † τε ὁ χιλιάρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γενένημαι. ²⁹ Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. Καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι § ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται * παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν † ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν § ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ § ὄλον τὸ συνέδριον * αὐτῶν, καὶ καταγαγῶν

* 22:16 του κυριου | αυτου CT † 22:18 την | — CT ‡ 22:19 δερων | δαιρων PCK § 22:19 επι | εις PCK * 22:20 εξεχειτο | εξεχυνετο CT † 22:20 τη αναιρεσει αυτου 96.6% | — CT 2.3% ‡ 22:20 φυλασσων | και φυλασσων ANT BYZ CT PCK TR § 22:22 καθηκεν | καθηκου TR * 22:23 κραζοντων | κραυγαζοντων ANT BYZ CT PCK TR † 22:23 δε | τε ECM* NA SBL TH WH ‡ 22:23 ριπτουντων | ριπτουτων ANT § 22:24 αυτον ο χιλιαρχος αγεσθαι | ο χιλιαρχος αγεσθαι αυτον PCK | ο χιλιαρχος εισαγεσθαι αυτον CT * 22:24 ειπων | ειπας CT † 22:25 προτεινεν | προετεινεν ANT BYZ CT PCK SCR ‡ 22:26 εκατονταρχος | εκατονταρχης ECM NA SBL WH § 22:26 απηγγειλε τω χιλιαρχω | τω χιλιαρχω απηγγειλε CT PCK * 22:26 ορα | — CT † 22:27 ει | — CT ‡ 22:28 τε | δε CT § 22:29 ην αυτον | αυτον ην CT * 22:30 παρα | υπο CT PCK † 22:30 απο των δεσμων 87.7% | — CT 9.8% ‡ 22:30 ελθειν | συνελθειν CT § 22:30 ολον | παν CT PCK * 22:30 αυτων | — CT

τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτοῦς.

23

¹ Ἀτενίσας δὲ *ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκοιναμένε· καὶ σὺ κáθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ Οἱ δὲ παρεστῶτες [†]εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ Ἐφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

⁶ Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, *ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς [†]Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν [‡]ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ Τοῦτο δὲ αὐτοῦ Σλαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν *Φαρισαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι [†]μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν, [‡]μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφοτέρα. ⁹ Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες [§]οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, *μὴ θεομαχῶμεν. ¹⁰ Πολλῆς δὲ [†]γενομένης στάσεως, [‡]εὐλαβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα [§]καταβῆναι καὶ ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν *τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

¹¹ Τῇ δὲ ἐπούση νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε, Θάρσει [†]Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές [‡]τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοῦς, [§]λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε *πεινῆ ἕως οὗ [†]ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. ¹³ Ἦσαν δὲ πλείους [‡]τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν [§]πεποιηκότες· ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις *εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν

* **23:1** ο παυλος τω συνεδριω 84.5% | παυλος τω συνεδριω WH 9% | τω συνεδριω ο παυλος ECM TH 5% † **23:4** ειπον | ειπαν CT ‡ **23:5** γαρ | γαρ οτι NA SBL TH WH § **23:6** σαδδουκαιων το δε ετερον φαρισαιων | φαρισαιων το δε ετερον σαδδουκαιων PCK * **23:6** εκραξεν | εκραζεν CT † **23:6** φαρισαιου | φαρισαιων CT ‡ **23:6** εγω | — WH § **23:7** λαλησαντος | ειποντος ECM NA TH | λαλουντος SBL WH * **23:7** φαρισαιων | φαρισαιων και των σαδδουκαιων ANT BYZ HF PCK TR | φαρισαιων και σαδδουκαιων CT † **23:8** μεν | — WH ‡ **23:8** μηδε | μητε ANT CT PCK § **23:9** οι γραμματεις | τινες των γραμματεων CT * **23:9** μη θεομαχωμεν 94.6% | — CT 4.3% † **23:10** γενομενης | γινομενης NA SBL TH WH ‡ **23:10** ευλαβηθεις | φοβηθεις CT § **23:10** καταβηναι και | καταβαν CT TR * **23:10** τε | — WH † **23:11** παυλε | — CT ‡ **23:12** τινες των ιουδαιων συστροφην | συστροφην οι ιουδαιοι CT § **23:12** λεγοντες | — PCK * **23:12** πειν | πειν WH † **23:12** αποκτεινωσι | ανελωσι PCK ‡ **23:13** τεσσαρακοντα | τεσσαρακοντα CT § **23:13** πεποιηκοτες | ποιησαμενοι CT * **23:14** ειπον | ειπαν CT

ἐαυτοῦς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.
 15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως
 †αὔριον †αὐτὸν καταγάγη Ὡπρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν
 ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἔτοιμοί
 ἔσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου *τὸ ἔνεδρον,
 παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ
 Παύλῳ. 17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων
 ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον †ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γάρ
 †τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. 18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς
 τὸν χιλιάρχον, καί φησιν, Ὁ δέσμιος Παύλος προσκαλεσάμενός με
 ἠρώτησε τοῦτον τὸν Ὡνεαῖαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι.
 19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας
 κατ' ἰδίαν ἐπυθάνετο, Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 Εἶπε
 δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε, ὅπως αὔριον *εἰς
 τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς †μέλλοντά τι ἀκριβέστερον
 πυθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ
 αὐτόν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους †τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν
 ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε Ὡπειν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν
 *ἔτοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 Ὁ μὲν οὖν
 χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν †νεαῖαν, παραγγείλας Μηδενὶ ἐκλαλήσαι ὅτι
 ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς †με.

23 Καὶ προσκαλεσάμενος Ὡδύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν,
 Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως
 *Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους,
 ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός. 24 κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα
 ἐπιβιάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα·
 25 γράψας ἐπιστολὴν †περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον. 26 Κλαύδιος
 Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον
 †συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ'
 αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι Ὡἐξιλόμην *αὐτόν, μαθὼν
 ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. 28 Βουλόμενος †δὲ †γνώναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν
 ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον Ὡαὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· 29 ὃν
 εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζήτημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, *μηδὲν ἄξιον

† 23:15 αυριον | — CT † 23:15 αυτον καταγαγη | καταγαγη αυτου BYZ CT PCK § 23:15
 προς | εις CT * 23:16 το ενεδρον | την ενεδραν CT SCR † 23:17 απαγαγε | απαγε SBL WH
 † 23:17 τι απαγγειλαι | απαγγειλαι τι ECM* NA SBL TH WH § 23:18 νεανιαν | νεανισκου
 ECM NA TH * 23:20 εις το συνεδριον καταγαγης τον παυλον | τον παυλον καταγαγης εις το
 συνεδριον CT † 23:20 μελλοντα 26.6% | μελλοντες BYZ PCK TR 33.1% | μελλοντων ANT 17.6%
 | μελλων TH WH 9.2% | μελλον ECM NA SBL 7.4% † 23:21 τεσσαρακοντα | τεσερακοντα
 CT § 23:21 πειν | πειν WH * 23:21 ετοιμοι εισι | εισιν ετοιμοι CT † 23:22 νεανιαν
 | νεανισκου CT † 23:22 με | εμε SBL TH WH § 23:23 δυο τινας | τινας δυο SBL TH
 WH * 23:23 καισαρειας | καισαριας WH † 23:25 περιεχουσαν | εχουσαν CT † 23:27
 συλληφθεντα | συλλημφθεντα CT § 23:27 εξειλομην | εξειλαμην CT * 23:27 αυτον | —
 CT † 23:28 δε | τε CT † 23:28 γνωναι | επιγνωναι CT § 23:28 αυτον | — CT * 23:29
 μηδεν | μηδεν δε ANT CT TR

θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. ³⁰ Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἠμέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. *Ἐρρωσο.

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. ³² Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἵππεῖς ἠπορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Ἑκαίσαρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ Ἀναγνούς δὲ ὁ ἡγεμῶν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατηγοροὶ σου παραγένηνται. Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

24

¹ Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρῶτον καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων, Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ ἱκατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, ³ πάντα τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ Ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἔγκοπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικειᾷ. ⁵ Εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινουῦντα ἑστάσιν πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως. ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἔκρατήσαμεν. ⁸ παρ' οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

⁹ *Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

† 23:29 εγκλημα εχοντα | εχοντα εγκλημα CT ‡ 23:30 μελλειν εσεσθαι υπο των ιουδαιων 86.2% | εσεσθαι CT 3.1% § 23:30 τα | — SBL WH * 23:30 ερρωσο | — ECM* NA SBL WH † 23:31 της | — CT ‡ 23:32 πορευεσθαι | απερχεσθαι ECM* NA SBL TH WH § 23:33 καισαρειαν | καισαριαν WH * 23:34 ο ηγεμων | — CT † 23:34 επαρχιας | επαρχιας CT ‡ 23:35 εκελευσε τε αυτον εν τω πραιτωριω ηρωδου φυλασσεσθαι | εκελευσε τε αυτον εν τω πραιτωριω του ηρωδου φυλασσεσθαι ANT PCK TR | κελυσας εν τω πραιτωριω του ηρωδου φυλασσεσθαι αυτον CT * 24:1 των πρεσβυτερων 83.4% | πρεσβυτερων τινων CT 14.9% † 24:2 κατορθωματων | διορθωματων CT ‡ 24:4 πλειον | πλεον PCK § 24:4 εγκοπτω | ενκοπιω TH WH * 24:4 επεικεια | επεικια WH † 24:5 κινουντα | κεινουντα TH ‡ 24:5 στασιν | στασεις CT § 24:6 εκρατησαμεν 8 παρ 55.3% | εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι 7 παρελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε 8 κελυσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε παρ BYZ ECM 9.3% | εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι 7 παρελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε 8 κελυσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σου παρ BYZ 5.7% | εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι 7 παρελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε 8 κελυσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε παρ ANT TR 1% [Note: The reading printed in ECM is enclosed with double brackets.] * 24:9 συνεπεθεντο | συνεθεντο TR

10 Απεκρίθη †δε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε †κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, §εὐθυμότερον τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, 11 δυναμένου σου *γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶ μοι ἡμέραι †δεκαδύο, ἀφ’ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων †ἐν Ἱερουσαλήμ· 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ §ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. 13 *Οὔτε †παραστήσαί με †δύνανται περὶ ὧν §νῦν κατηγοροῦσί μου. 14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἴρεσιν, οὔτω λατρεύω τῷ πατρώῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς *προφήταις γεγραμμένοις· 15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὔτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι †νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 Ἐν τούτῳ †δε αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν §ἔχων *πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. 17 Δι’ ἐτῶν δὲ πλείονων †παρεγενόμενην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς· 18 ἐν †οἷς εὐρόν με ἠγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, §τινὲς ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι· 19 οὐς *δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς †με. 20 Ἦ αὐτοὶ οὔτοι εἰπάτωσαν, †τί εὐρον §ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς *ἔκραξα †ἐστῶς ἐν αὐτοῖς, ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον †ὑφ’ ὑμῶν.

22 §Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς, ἀκριβέστερον εἰδῶς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, *εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ’ ὑμᾶς· 23 διαταξάμενός †τε τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι †τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν §ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ *γυναικὶ οὖσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς †Χριστὸν πίστεως. 25 Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος †ἔσσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου·

† 24:10 δε | τε CT † 24:10 κριτην | κριτην δικαιον PCK § 24:10 ευθυμοτερον | ευθυμωσ CT * 24:11 γνωναι | επιγνωαι CT † 24:11 δεκαδυο | η δεκαδυο TR | δωδεκα CT † 24:11 εν | εις ANT CT § 24:12 επισυστασιν | επιστασιν CT * 24:13 ουτε | ουδε ECM* NA SBL TH WH † 24:13 παραστησαι με | παραστησαι ANT CT PCK SCR † 24:13 δυνανται | δυνανται σοι CT § 24:13 νυν | νυι CT * 24:14 προφηταις 78.4% | εν τοις προφηταις ANT CT 20.4% † 24:15 νεκρων 91.6% | — CT 6.6% † 24:16 δε | δε και ANT | και CT § 24:16 εχων | εχειν ANT CT TR * 24:16 προς | προς τε PCK † 24:17 παρεγενομην ελεημοσυνας ποιισων εις το εθνος μου | ελεημοσυνας ποιησων εις το εθνος μου παρεγενομην CT † 24:18 οις | αις CT § 24:18 τινες | τινες δε CT ST * 24:19 δει | εδει ANT CT PCK SCR † 24:19 με | εμε CT † 24:20 τι | ει τι TR § 24:20 εν μοι | — CT * 24:21 εκραξα | εκεκραξα CT † 24:21 εστωσ εν αυτοις | εν αυτοις εστωσ CT † 24:21 υφ | εφ CT § 24:22 ακουσας δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλετο αυτους 80.7% | ανεβαλετο δε αυτους ο φηλιξ CT 4.1% * 24:22 ειπων | ειπας CT † 24:23 τε | — CT † 24:23 τον παυλον | αυτον CT § 24:23 η προσερχεσθαι | — CT * 24:24 γουιναι | γυναικι αυτου ANT ECM* TR | ιδια γυναικι ECM* NA SBL TH WH † 24:24 γουιστον | γουιστον ιβουον CT PCK † 24:25 εσεσθαι | — CT

καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ²⁶ ἅμα Ἐκαὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, * ὅπως λύση αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον †αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. ²⁷ Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων †τε Ἐχαρίτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25

¹ Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ * ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ †Καισαρείας. ² Ἐνεφάνισαν †δὲ αὐτῷ Ἐὸ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ³ αἰτοῦμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν κατὰ τὴν ὁδόν. ⁴ Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον * ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. ⁵ Οἱ οὖν †δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησί, †συγκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν Ἐ ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

⁶ Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας * πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς †Καισαρείαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, †περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα Ἐαἰτιώματα * φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδειῖξαι, ⁸ †ἀπολογουμένου αὐτοῦ ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ⁹ Ὁ Φῆστος δὲ †τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων * κρίνεσθαι †ἐπ' ἔμοῦ; ¹⁰ Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, †Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν Ἐἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ Εἰ μὲν * γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὔτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² Τότε ὁ Φῆστος †συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπκέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

§ 24:26 και | δε και ANT TR * 24:26 οπως λυση αυτον | — CT † 24:26 αυτον | — PCK † 24:27 τε | δε ANT ECM* PCK § 24:27 χαριτας | χαριν ANT | χαριτα CT * 25:1 επαρχια | επαρχεια CT † 25:1 καισαρειας | καισαριας WH † 25:2 δε | τε CT § 25:2 ο αρχιερευς | οι αρχιερεις CT PCK * 25:4 εν καισαρεια | εις καισαρειαν ECM NA SBL TH | εις καισαριαν WH † 25:5 δυνατοι εν υμιν φησι | εν υμιν φησι δυνατοι CT † 25:5 συγκαταβαντες | συγκαταβαντες TH WH § 25:5 εν τω ανδρι τουτω 72.6% | εν τω ανδρι αποπον CT 9.3% | αποπον εν τω ανδρι τουτω SCR 2.9% * 25:6 πλειους | ου πλειους οκτω CT † 25:6 καισαρειαν | καισαριαν WH † 25:7 περιεστησαν | περιεστησαν αυτον CT § 25:7 αιτιωματα | αιτιαματα BYZ PCK TR * 25:7 φεροντες κατα του παυλου | καταφεροντες CT † 25:8 απολογουμενου αυτου | του παυλου απολογουμενου CT † 25:9 τοις ιουδαιοις θελων | θελων τοις ιουδαιοις ANT CT § 25:9 ιεροσολυμα | ιερουσαλημ ANT * 25:9 κρινεσθαι | κριθησαι CT † 25:9 επι | υπ PCK † 25:10 επι του βηματος καισαρος εστως | εστως επι του βηματος καισαρος WH § 25:10 ηδικησα | ηδικηκα TH WH * 25:11 γαρ | ουν CT † 25:12 συλλαλησας | συλλαλησας TH WH

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τιῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς †Καισαρείαν, Σάσπασάμενοι τὸν Φῆστον. 14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας *διέτριβεν ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἀνὴρ τίς ἐστὶ †καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ †δίκην. 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον §εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 Συνελθόντων οὖν *αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν †ἐπέφερον ὧν *ὑπενόουν ἐγώ, 19 ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 Απορούμενος δὲ ἐγὼ §τὴν περὶ *τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς †Ἱερουσαλήμ, κάκει κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτόν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ †πέμψω αὐτόν πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον §εφη, Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσαι. *Ὁ δέ, Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε †τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν †οὔσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. 24 Καὶ φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ §συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ *πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων †ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, †ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν §ζῆν αὐτόν μηκέτι. 25 Ἐγὼ δὲ *καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον †θανάτου αὐτόν πεπραχέναι, †καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν §αὐτόν. 26 Περὶ οὗ ἄσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτόν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ *τι γράψαι. 27 Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

‡ 25:13 καισαρειαν | καισαριαν WH § 25:13 ασπασαμενοι | ασπασομενοι ANT BYZ PCK TR * 25:14 διετριβεν | διετριβον ANT BYZ CT PCK TR † 25:14 καταλελειμμενος | καταλελιμμενος WH ‡ 25:15 δικην | καταδικην CT § 25:16 εις απωλειαν 89.9% | — CT 7.4% * 25:17 αυτων 87.4% | — SBL WH 7% † 25:18 επεφερον | εφερον CT ‡ 25:18 υπενοουν εγω | εγω υπενοουν πουνηρων NA SBL WH | εγω υπενοουν πουνηραν ECM TH § 25:20 την περι | περι την PCK | εις την περι ECM* TR * 25:20 τουτου | τουτω CT PCK † 25:20 ιερουσαλημ | ιεροσολυμα ANT CT ‡ 25:21 πεμψω | αναπεμψω CT § 25:22 εφη | — CT * 25:22 ο δε | — CT † 25:23 τοις | — CT ‡ 25:23 ουσι | — CT § 25:24 συμπαροντες | συναπαροντες TH WH * 25:24 παν | απαν CT † 25:24 ενετυχον | ενετυχε WH ‡ 25:24 επιβωντες | βωντες CT § 25:24 ζην αυτον | αυτον ζην CT * 25:25 καταλαβομενος | κατελαβομην CT † 25:25 θανατου αυτον | αυτον θανατου CT ‡ 25:25 και | — CT § 25:25

26

1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεται σοι * ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος † ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, 2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἤγημαι ἑμαυτὸν μακάριον ‡ ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον· 3 μάλιστα γνώστην ὄντα § σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους * ἠθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί † σου, μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ‡ τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου § ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες * οἱ Ἰουδαῖοι, 5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς † πρὸς τοὺς ‡ πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν § ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεύον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, * βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. 8 Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι· 10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ † πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ ‡ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον· 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλὰκίς τιμωρῶν αὐτοῦ, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἕξω πόλεις.

12 Ἐν οἷς § καὶ πορευόμενος εἰς * τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς † παρὰ τῶν ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. 14 Πάντων ‡ δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν § λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 Ἐγὼ δὲ * εἶπον, Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ † δὲ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 16 ‡ Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα ὧν τε § εἶδες ὧν τε ὀφθῆσομαί σοι, 17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ * τῶν ἐθνῶν, εἰς

* 26:1 υπερ | περι ECM NA † 26:1 απελογειτο εκτεινας την χειρα | εκτεινας την χειρα απελογειτο ANT CT ‡ 26:2 επι σου μελλων απολογεισθαι σημερον | μελλων απολογεισθαι επι σου σημερον TR | επι σου μελλων σημερον απολογεισθαι CT § 26:3 σε | σε ειδως SCR * 26:3 ηθων | εθων ANT BYZ CT PCK TR † 26:3 σου | — CT ‡ 26:4 την | — WH § 26:4 εν | εν τε CT * 26:4 οι | — ECM* SBL TH WH † 26:6 προς | εις ECM* NA SBL TH WH ‡ 26:6 πατερας | πατερας ημων CT § 26:7 εκτενεια | εκτενια PCK * 26:7 βασιλευ αγριππα υπο ιουδαιων | βασιλευ αγριππα υπο των ιουδαιων ANT TR | υπο ιουδαιων βασιλευ CT † 26:10 πολλους | πολλους τε CT ‡ 26:10 φυλακαις | εν φυλακαις ANT CT § 26:12 και | — CT * 26:12 την | — PCK † 26:12 παρα | — CT ‡ 26:14 δε | τε CT § 26:14 λαουσαν προς με και λεγουσαν 74% | λεγουσαν προς με CT 8.4% * 26:15 ειπον | ειπα CT † 26:15 δε | δε κυριος CT ‡ 26:16 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ § 26:16 ειδες | ειδες με ECM* NA SBL TH WH * 26:17 των | εκ των CT

οὐς ἔγωγ σε ἀποστέλλω, ¹⁸ ἀνοίξει ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ἵνα ὑποστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πιστεῖ τῇ εἰς ἐμέ.

¹⁹ Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῶ πρώτον ἑκαὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσαν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ²¹ Ἔνεκα τούτων οἱ Ἰουδαῖοί με συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρώωντο διαχειρίσασθαι. ²² Ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἑσπέρᾳ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα ἄμαρτυροί μιν μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφήται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ Σλαῶ καὶ τοῖς ἔθνεσι.

²⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη, Μαίην, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ Ὁ δέ, Οὐ μαινομαι, φησί, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς οὗν ἑκαὶ παραρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν ἵνα τούτων οὐ πείθομαι ἰούδεν· οὐ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι. ²⁹ Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σέ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος ἑκάγῳ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

³⁰ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμῶν, ἦ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθημένοι αὐτοῖς· ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

† 26:17 εγω σε αποστέλλω | νυν σε αποστέλλω TR | εγω αποστέλλω σε ECM* NA SBL TH WH | εγω εξαποστέλω σε ECM* † 26:18 του υποστρεψαι | του επιστρεψαι ANT BYZ CT PCK ST | και επιστρεψαι SCR § 26:20 και ιεροσολυμοις εις | τε και ιεροσολυμοις CT * 26:20 απαγγελων | απαγγελλω ANT PCK | απηγγελλω CT SCR † 26:21 οι ιουδαιοι με | με οι ιουδαιοι ANT BYZ HF PCK TR | με ιουδαιοι CT † 26:21 εν | οντα εν ECM* NA § 26:22 παρα | απο CT * 26:22 μαρτυρομενος | μαρτυρουμενος TR † 26:22 γινεσθαι | γενεσθαι ANT † 26:22 μωυσης | μωυσης HF TR § 26:23 λαω | τε λαω CT PCK * 26:24 εφη | φησι CT † 26:25 δε | δε παυλος CT † 26:25 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ TR § 26:26 και | — WH * 26:26 τι | — SBL WH † 26:26 ουδεν | ουθεν CT † 26:26 γαρ | γαρ εστιν ANT CT TR § 26:28 εφη | — CT * 26:28 γενεσθαι 96.5% | ποιησαι CT 3.5% † 26:29 ειπεν | — CT † 26:29 πολλω | μεγαλω CT § 26:29 καγω | και εγω ECM NA SBL WH * 26:30 και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη | ανεστη τε CT † 26:30 συγκαθημενοι | συγκαθημενοι TH WH † 26:31 αξιου η δεσμων | η δεσμων αξιου τι ECM NA SBL TH | η δεσμων αξιου WH

27

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, *σπειρῆς Σεβαστῆς. 2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ †Αδραμυττηνῶ, ‡μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλονικέως. 3 Τῇ τῷ ἑτέρῳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψε πρὸς §τοὺς φίλους *πορευθέντα ἐπιμελείας τοῦ χρεῖν. 4 Κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. 5 Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, †κατήλθομεν εἰς ‡Μύρα τῆς Λυκίας. 6 Κάκει εὐρῶν ὁ §εκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρίνου πλέον εἰς *τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 Ἐν ἰκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κυρίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην. 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινα καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ὧ ἐγγὺς †ἦν πόλις ‡Λασαία.

9 Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῆναι ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ §φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 Ὁ δὲ *ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ †επιείθετο μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ ‡τοῦ Παύλου λεγομένοις. 12 Ἄνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ §πλείους ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι *κάκειθεν, εἴ πως δύναιντο καταστήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χώρον.

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες †ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος ‡Εὐροκλυδών. 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον §Κλαυδὴν *μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. 17 ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν †Σύρτην ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. 18 Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς

* 27:1 σπειρης | σπειρας PCK † 27:2 αδραμυττηνω | ατραμυτινω PCK | αδραμυτηνω WH ‡ 27:2 μελλοντες πλειν | μελλοντι πλειν εις CT § 27:3 τους | — ST * 27:3 πορευθεντα | πορευθεντι CT † 27:5 κατηλθομεν | κατηχθημεν PCK | κατηλθαμεν WH ‡ 27:5 μυρα | μυρρα WH § 27:6 εκατονταρχος | εκατονταρχης ANT CT * 27:6 την | — PCK † 27:8 ην πολις | πολις ην NA ‡ 27:8 λασαια | λασεια TH WH § 27:10 φορτιου | φορτου ANT PCK TR * 27:11 εκατονταρχης | εκατονταρχος BYZ PCK TR † 27:11 επειθετο μαλλον | μαλλον επειθετο CT ‡ 27:11 του | — ECM* NA SBL TH WH § 27:12 πλειους | πλειονες CT * 27:12 κακειθεν | εκειθεν CT PCK † 27:13 ασσον | λασσον ST ‡ 27:14 ευροκλυδων 95.1% | ευρακλυδων CT 0.8% § 27:16 κλαυδην | καυδα ECM NA SBL WH | κλαυδα TH * 27:16 μολις ισχυσαμεν | ισχυσαμεν μολις CT † 27:17 συρτην | συρτιν ANT CT PCK TR

ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· ¹⁹ καὶ τῆ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν. ²⁰ Μῆτε δὲ ἡλίου μῆτε ἄστρον ἐπιφανούντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ὅπανα ἐλπίς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.

²¹ Πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδήσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. ²² Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλην τοῦ πλοίου. ²³ Παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῆ νυκτὶ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι, ὃ καὶ λατρεύω, ²⁴ λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδοὺ, κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ. ²⁵ Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. ²⁶ Εἰς νῆσον δὲ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

²⁷ Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νύξ ἐγένετο, διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινα αὐτοῖς χώραν· ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὄργυιὰς δεκαπέντε· ²⁹ φοβούμενοί τε σμήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πύργου μελλόντων ἀγκυρας ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι σμείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

³³ Ἄχρι δὲ οὗ ἡμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαίδεκάτῃ σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μὴδὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενός γὰρ ὑμῶν θοῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. ³⁵ Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. ³⁶ Εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι

‡ 27:19 ερριψαμεν | ερριψαν ECM NA SBL TH | εριψαν WH § 27:20 πασα ελις | ελις πασα ECM* NA SBL TH WH * 27:21 δε | τε CT † 27:23 ταυτη τη νυκτι | τη νυκτι ταυτη ANT TR ‡ 27:23 αγγελος του θεου ου ειμι ω και λατρευω | του θεου ου ειμι εγω ω και λατρευω αγγελος NA | του θεου ου ειμι ω και λατρευω αγγελος ECM SBL TH WH § 27:29 μηπως εις | μη που κατα CT * 27:29 εκπεσωμεν | εκπεσωσιν ST † 27:30 πρωρας | πρωρης ECM NA SBL WH ‡ 27:30 μελλοντων αγκυρας | αγκυρας μελλοντων CT § 27:31 μεινωσιν εν τω πλοιω | εν τω πλοιω μεινωσιν PCK * 27:32 οι στρατιωται απεκοψαν | απεκοψαν οι στρατιωται CT † 27:33 ημελλεν ημερα | εμελλεν ημερα ANT BYZ PCK TR | ημερα ημελλε CT ‡ 27:33 μηδεν | μηθεν CT § 27:34 προσλαβειν | μεταλαβειν ANT CT PCK * 27:34 υμετερας | ημετερας PCK † 27:34 εκ της κεφαλης πεσειται | απο της κεφαλης απολειται CT ‡ 27:35 ειπων | ειπας CT § 27:37 ημεν | ημεθα ECM* NA SBL TH WH * 27:37 εν τω πλοιω αι πασαι ψυχαι | αι πασαι ψυχαι εν τω πλοιω CT

ψυχαί, †διακοσῖαι ἑβδομήκοντα ἕξ. ³⁸ Κορροσθέντες δὲ †τῆς τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν Σέβουλεύσαντο, εἰ *δυνατόν, †ἔξῳσαι τὸ πλοῖον. ⁴⁰ Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῆ πνεούση κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον Σεπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα εῖρεῖασα *ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας †τῶν κυμάτων. ⁴² Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μὴ τις ἐκκολυμβήσας †διαφύγη. ⁴³ Ὁ δὲ Σέκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν *ἀπορρίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι. ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28

¹ Καὶ διασωθέντες, τότε *ἐπέγνωσαν ὅτι †Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. ² Οἱ †δὲ βάρβαροι Σπαρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· *ἀνάψαντες γὰρ πυράν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ἕτερον τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων †πλήθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα †ἐκ τῆς θέρμης Σδιεξελθοῦσα *καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ Ὡς δὲ †εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, †ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ Ὁ μὲν οὖν, Σάποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. ⁶ Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρῶντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, *μεταβαλλόμενοι ἔλεγον †θεὸν αὐτὸν εἶναι.

⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῶ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς †τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου

† 27:37 διακοσῖαι | ὡς WH † 27:38 τῆς | — ANT BYZ CT PCK TR § 27:39 εβουλευσαντο | εβουλεοντο CT * 27:39 δυνατον | δυναιντο ANT CT TR † 27:39 εξωσαι | εκωσαι WH † 27:40 αρτεμονα | αρτεμωνα ANT CT § 27:41 επωκειλαν | επεκειλαν CT * 27:41 εμεινεν | εμεινεν PCK † 27:41 των κυματων 97.2% | — SBL WH 1.2% † 27:42 διαφυγη | διαφυγοι ANT TR § 27:43 εκατονταρχος | εκατονταρχης ANT CT * 27:43 απορριψαντας | αποριψαντας CT * 28:1 επεγνωσαν | επεγνωμεν CT † 28:1 μελιτη | μελιτηνη WH † 28:2 δε | τε CT § 28:2 παρειχον | παρειχαν TH WH * 28:2 αναψαντες | αψαντες CT † 28:3 πληθος | τι πληθος CT † 28:3 εκ | απο ANT CT § 28:3 διεξελθοουσα | εξελθοουσα BYZ CT PCK TR * 28:3 καθηψε | καθηατο PCK † 28:4 ειδον | ειδαν WH † 28:4 ελεγον προς αλληλους | προς αλληλους ελεγον CT § 28:5 αποτιναξας | αποτιναξαμενος ECM PCK * 28:6 μεταβαλλομενοι | μεταβαλομενοι CT † 28:6 θεον αυτον ειναι | αυτον ειναι θεον ECM* NA SBL TH WH † 28:7 τρεις ημερας | ημερας τρεις WH

πυρετοῖς καὶ Ὕδουσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς δὲ ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, *ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ Τούτου τοῦ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς Ὑστὴν χρεῖαν.

¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας *ἤχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακῶτι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρασήμῳ Διοσκοούρις. ¹² Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς· ¹³ ὅθεν ἔπεριελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραίῳ ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους· ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπὶ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθομεν. ¹⁵ Κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, *ἐξήλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.

¹⁶ Ὅτε δὲ ἦλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

¹⁷ Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς *συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώϊοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. ¹⁹ Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθη ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι Ἰσραηλιτῆσαι. ²⁰ Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· *ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι. ²¹ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἡ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² Ἄξιόυμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκούσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἔστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

§ 28:8 δυσεντερια | δυσεντεριω ANT CT * 28:8 επιθεις | και επιθεις ANT † 28:9 ουν | δε CT ‡ 28:9 εχοντες ασθενειας εν τη νησω | εν τη νησω εχοντες ασθενειας CT § 28:10 την χρεϊαν | τας χρεϊας CT * 28:11 ηχθημεν | ανηχθημεν ANT BYZ CT HF PCK TR † 28:13 περιελθοντες | περιελουτες ECM* NA SBL WH ‡ 28:14 επ | παρ CT § 28:14 ηλθομεν | ηλθαμεν CT * 28:15 εξηλθον | ηλθαν ECM* NA SBL TH WH † 28:15 ημιν | ημων ECM* ‡ 28:16 ηλθομεν | εισηλθομεν ECM NA SBL TH | εισηλθαμεν WH § 28:16 ο εκατονταρχος παρεδωκε τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχη τω δε παυλω επετραπη 64.6% | ο εκατονταρχος παρεδωκε τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχω τω δε παυλω επετραπη BYZ HF 19.2% | επετραπη τω παυλω CT 4.4% | ο εκατονταρχης παρεδωκε τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχη τω δε παυλω επετραπη ANT 0% * 28:17 συγκαλεσασθαι | συνκαλεσασθαι TH WH † 28:17 τον παυλον | αυτον CT ‡ 28:17 ανδρες αδελφοι εγω | εγω ανδρες αδελφοι CT § 28:19 κατηγορησαι | κατηγορειν CT * 28:20 ενεκεν | εινεκεν WH † 28:21 ειπον | ειπαν CT ‡ 28:21 περι σου πονηρον | πονηρον περι σου PCK § 28:22 εστιν ημιν | ημιν εστιν CT

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῶ ἡμέραν, *ἦγον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς †τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ νόμου †Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. 24 Καὶ οἱ μὲν ἐπέιθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. 25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας §ἡμῶν, 26 *λέγον,

Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ †εἰπόν, Ἀκοῆ ἀκούσατε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 27 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ †ιάσομαι αὐτούς.

28 Γνωστὸν οὖν §ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη * τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοῖ καὶ ἀκούσονται. 29 †Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζητήσιν.

30 †Ἐμεινε δὲ §ὁ Παῦλος διετίαν ὄλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντα τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.

* 28:23 ηγον | ηλθον ECM NA TH | ηλθαν WH † 28:23 τα | — CT ‡ 28:23 μωυσεως | μωσεως HF TR | μωυσεος PCK § 28:25 ημων | υμων CT * 28:26 λεγον | λεγων ECM* NA SBL TH WH † 28:26 ειπον | ειπε TR ‡ 28:27 ιασομαι | ιασωμαι BYZ PCK TR § 28:28 εστω υμιν | υμιν εστω WH * 28:28 το | τουτο το ANT CT † 28:29 και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν 87.6% | — NA SBL TH WH 4.6% [Note: ECM encloses this text with double brackets.] ‡ 28:30 εμεινε | ενεμεινε CT § 28:30 ο παυλος | — CT

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

¹ Παῦλος, δοῦλος *Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἄφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος †Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁷ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ †ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι, ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ πως ἦδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δέ ἐστι, Συναπακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλὰκις προσέθην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς—καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο—ἵνα *τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἐλλήσι τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· ¹⁵ οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον †τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων· ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ †γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφάνερωσε. ²⁰ Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· ²¹ διότι γρόντες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ Σεύχαριστήσαν, *ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. ²² Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ †ἠλλαξαν τὴν δόξαν

* **1:1** ἰησου χριστου | χριστου ἰησου NA SBL † **1:3** δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH
 † **1:8** υπερ | περι CT § **1:12** συναπακληθηται | συναπακληθηται TH WH * **1:13** τινα
 καρπον | καρπον τινα TR † **1:16** του χριστου | — CT † **1:19** γαρ θεος | θεος γαρ CT
 § **1:21** ευχαριστησαν | ηυχαιστησαν CT * **1:21** αλλ | αλλα SBL WH † **1:23** ηλλαξαν |
 ηλλαξαντο PCK

τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν.

²⁴ Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν Σέαυτοῖς· ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἶ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ²⁷ ὁμοίως *τε καὶ οἱ †ἄρρηνες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἦν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν Σέαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, *πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, †κακοηθείας· ψιθυριστάς, ³⁰ καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεύσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, †ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσοσι.

2

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ⁴ Ἡ τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει; ⁵ Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θσαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως *καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν κατὰ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζῶνι αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ †ερίθειας, καὶ ἀπειθοῦσι †μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, Σθυμὸς καὶ ὄργη, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ Ἑλλήνος· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἑλληνι· ¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶ *προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

‡ 1:24 καὶ | — CT § 1:24 ἑαυτοῖς | αὐτοῖς ANT CT * 1:27 τε | δε ANT BYZ | — PCK † 1:27 ἀρρηνες | ἀρσενες ANT CT SCR ‡ 1:27 ἐν | — PCK § 1:27 ἑαυτοῖς | αὐτοῖς WH * 1:29 πορνεία | — CT † 1:29 κακοηθείας | κακοητίας WH ‡ 1:31 ἀσπονδους | — CT * 2:5 καὶ | — CT TR † 2:8 ἐριθείας | ἐριτίας WH ‡ 2:8 μὲν | — CT § 2:8 θυμος καὶ ὄργη | ὄργη καὶ θυμος CT * 2:11 προσωποληψία | προσωποληψια CT

12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. 14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ᾤποιῃ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· 15 οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, *συμμαρτυροῦσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

17 Ἰδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονιάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, 19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὀδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρῦσσω μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; 23 Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; 24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται; 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; 28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομῇ· 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὐ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

3

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ *ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 3 Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσῃ; 4 Μὴ γένοιτο· ἴγινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, *καθὼς γέγραπται,

Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου,
καὶ ᾄκησῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

† 2:13 του | — CT ‡ 2:13 του | — CT § 2:14 ποιη | ποιωσιν CT * 2:15 συμμαρτυρουσης | συνμαρτυρουσης TH WH † 2:16 ημερα οτε | η ημερα WH ‡ 2:16 κρινει | κρινει NA SBL WH § 2:16 ιησου χριστου | χριστου ιησου NA SBL WH * 2:17 ιδε | ει δε CT † 2:17 τω | — CT ‡ 2:26 ουχι | ουχ CT * 3:1 ωφελεια | ωφελια WH † 3:4 γινεσθω | γεινεσθω TH ‡ 3:4 καθως | καθαπερ WH § 3:4 νικησης | νικησεις ANT BYZ CT

5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν;—κατὰ ἄνθρωπον λέγω— 6 Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; 7 Εἰ * γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 Καὶ μὴ—καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶ τινες ἡμᾶς λέγειν—ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

9 Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼς γέγραπται ὅτι

Οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς·

11 οὐκ ἔστιν ὁ συνίων,

οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν·

12 πάντες * ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν·

οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα,

οὐκ ἔστιν ἕως ἐνόων·

13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,

ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν·

ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν·

14 ὡν τὸ στόμα ἀραῶς καὶ πικρίας γέμει·

15 ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα·

16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,

17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν·

18 οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. 22 δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας ἔσται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἔστι διαστολή. 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῆ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 25 ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον, διὰ * τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· πρὸς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιῶντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

* 3:7 γαρ | δε NA SBL WH † 3:10 οτι | — BYZ PCK ‡ 3:11 ο | — WH § 3:11 ο | — WH
* 3:12 εξεκλιναν | εξεκλειναν TH † 3:12 ηχρειωθησαν | ηχρεωθησαν CT ‡ 3:12 ποιων |
ο ποιων NA § 3:22 και επι παντας 92.6% | — CT 6.6% * 3:25 της | — SBL WH † 3:26
ενδειξιν | την ενδειξιν CT

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 Λογιζόμεθα ἰσχυροὺς ἰσχυροὺς πιστεῖν δικαιουῖσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. 29 Ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνου; Οὐχί *δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν. 30 Ἰπέειπερ εἷς ὁ Θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰσχυροῦμεν.

4

1 Τί οὖν ἐροῦμεν *Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; 2 Εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν. 3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραάμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογιζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ἰσχυροῦσθαι. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογιζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 Καθάπερ καὶ Σαυιδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὃ ὁ Θεὸς λογιζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων,

7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,
καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι.

8 Μακάριος ἀνὴρ *ὃς οὐ μὴ λογισηται Κύριος ἀμαρτίαν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ἰσχυροῦσθαι ἰσχυροῦσθαι τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. 11 καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισηθῆναι *καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην. 12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνου, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἰσχυροῦσθαι τῆς Σπίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι *τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. 14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. 15 ὁ γὰρ νόμος ὄργην κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἴνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ ἰσχυροῦσθαι νόμου μόνου,

‡ 3:28 ουν | γαρ CT § 3:28 πιστει δικαιουσθαι | δικαιουσθαι πιστει CT * 3:29 δε | — CT † 3:30 ειπεπερ | ειπερ CT ‡ 3:31 ιστωμεν | ιστανομεν CT * 4:1 αβρααμ τον πατερα ημων ευρηκεναι | ευρηκεναι αβρααμ τον προπατορα ημων NA SBL TH | αβρααμ του προπατορα ημων WH † 4:2 τον | — CT ‡ 4:4 οφειλημα | το οφειλημα TR § 4:6 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH * 4:8 ω | ου CT † 4:9 οτι | — CT ‡ 4:11 και | — SBL TH WH § 4:12 πιστεως της εν τη ακροβυστια | πιστεως της εν ακροβυστια BYZ PCK | εν τη ακροβυστια πιστεως ANT TR | εν ακροβυστια πιστεως CT * 4:13 του | — CT † 4:15 γαρ | δε CT ‡ 4:16 του | — PCK

ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶ πατὴρ πάντων ἡμῶν—¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἔθνων τέθεικά σε—κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ¹⁸ Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσε, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἔθνων, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. ¹⁹ Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, [§] σου κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα * ἤδη νεκρωμένον—ἐκατονταέτης που ὑπάρχων—καὶ τὴν νέκρωσιν † τῆς μήτρας Σάρρας· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, † ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστὶ καὶ ποιῆσαι. ²² Διὸ [§] καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην * ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγήν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. ³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχεται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

⁶ * Ἐτι γὰρ Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. ⁷ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. ⁸ Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. ⁹ Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ † καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον— ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἀμαρτία δὲ οὐκ [§] ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ * Ἄλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι † Μωϋσέως καὶ

§ 4:19 ου | — CT * 4:19 ηδη | — SBL † 4:19 της | — ANT ‡ 4:20 αλλ | αλλα SBL WH § 4:22 και | — SBL * 5:1 εχομεν 56.1% | εχωμεν BYZ PCK TH WH 42.9% † 5:6 ετι γαρ χριστος οντων ημων ασθενων | ετι γαρ χριστος οντων ημων ασθενων ετι NA SBL TH | ειγε χριστος οντων ημων ασθενων ετι WH ‡ 5:11 καυχωμενοι | καυχωμεθα PCK § 5:13 ελλογειται | ελλογαται WH * 5:14 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH † 5:14 μωυσεως | μωσεως BYZ TR | μωυσεος PCK

ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοίωματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

¹⁵ Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. ¹⁶ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνός παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι' ἐνός δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ Νόμος δὲ παρεισηλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· ²¹ ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; *Ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

⁵ Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοίωματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ †συζήσομεν αὐτῷ· ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ¹⁰ Ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. ¹¹ Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς †νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ †τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν *αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ †ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ

* **6:1** επιμενομεν | επιμενουμεν ANT BYZ PCK TR | επιμενωμεν BYZ CT † **6:8** συζησομεν | συζησησομεν TH WH ‡ **6:11** νεκρους μεν ειναι | ειναι νεκρους μεν CT § **6:11** τω κυριω ημων 94.5% | — CT 3.5% * **6:12** αυτη εν 81.1% | — CT 7.5% † **6:13** ως | ωσει CT

Θεῶ. ¹⁴ Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

¹⁵ Τί οὖν; Ἄμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ὧ̄ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὧ̄ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ Χάρις δὲ τῷ Θεῶ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς· ¹⁸ ἔλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

²⁰ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῶ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

7

¹ Ἦ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί—γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ—ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² Ἦ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

⁴ Ὅστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῶ. ⁵ Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. ⁶ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ὧ̄ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμον· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πάσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· ¹⁰ καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον· ¹¹ ἢ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ ἔδι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² Ὅστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

‡ 6:14 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH § 6:15 ἀμαρτησομεν | ἀμαρτησωμεν CT * 6:15 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 7:6 ἀποθανοντες | ἀποθανοντος SCR † 7:11 δε | δια ANT

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ *γένεγονε θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἐὰλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον—ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ *σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ ἡμιῶ, τοῦτο ποιῶ. 16 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, *σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 17 Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, Ἐὰλλ' ἡ *οικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. 19 Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἔγωγ', τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, *ἀλλ' ἡ οικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

21 Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν παράκειται. 22 Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. 24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 Ἐὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

8

1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, *μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 2 Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσε ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοίωμάτι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. 6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἐχθρὰ εἰς Θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνασται.

9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν ἔδρα

‡ 7:13 γεγονε | γεγενετο CT § 7:13 αλλα | αλλ NA²⁸ * 7:14 σαρκικός | σαρκινος CT

† 7:15 μισω | μεισω TH ‡ 7:16 συμφημι | συνφημι WH § 7:17 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH

* 7:17 οικοουσα | ενοικουσα WH † 7:18 ουχ ευρισκω 91.8% | ου CT 2.3% ‡ 7:19 αλλ |

αλλα NA²⁷ SBL WH § 7:20 εγω | — SBL TH WH * 7:20 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH † 7:23

τω | εν τω ANT BYZ CT HF ‡ 7:25 ευχαριστω | χαρις δε NA WH | χαρις SBL * 8:1 μη

κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 91.9% | — CT 2.5% † 8:2 με | σε NA SBL WH

‡ 8:9 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 8:10 δα | δι ANT PCK TR

ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος *†Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας †τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ †τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί †σεῖσιν υἱοὶ Θεοῦ. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, *ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ¹⁶ Αὐτὸ τὸ πνεῦμα †συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ· ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, †συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἶπερ †συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἔκουσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, *ἐπ' ἐλπίδι· ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ²² Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις †συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. ²³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, †καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει †στις, τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται *ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί †προσευξόμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, *ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερευτυγχάνει †ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ²⁷ ὁ δὲ *ἔρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. ²⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα †συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ Ὅτι οὐδὲ προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὐδὲ δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὐδὲ ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐδὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

* **8:11** ἰησουν | του ιησουν CT † **8:11** τον χριστον εκ νεκρων 85.3% | χριστον εκ νεκρων NA TH 2.3% | εκ νεκρων χριστον ιησουν SBL WH 2% ‡ **8:11** το ενοικουν αυτου πνευμα 77% | του ενοικουντος αυτου πνευματος NA SCR WH 16.4% § **8:14** ειναι υιοι θεου | υιοι θεου ειναι NA TH WH | υιοι εισι θεου SBL * **8:15** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † **8:16** συμμαρτυρει | συμμαρτυρει TH WH ‡ **8:17** συγκληρονομοι | συγκληρονομοι TH WH § **8:17** συμπασχομεν | συμπασχομεν TH WH * **8:20** επ | εφ CT † **8:22** συστεναζει | συστεναζει WH ‡ **8:23** και ημεσι 89.2% | ημεσι και CT 2.8% § **8:24** τις τι και | τις τι και TH | τις NA SBL WH * **8:26** ταις ασθενειαις 91.3% | τη ασθeneia CT 4.9% † **8:26** προσευξομεθα | προσευξομεθα CT TR ‡ **8:26** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § **8:26** υπερ ημων | — CT * **8:27** ερευνων | εραυνων CT † **8:28** συνεργει | συνεργει ο θεος WH

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; 33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων· 34 τίς ὁ σκατακρίνων; *Χριστὸς ὁ ἀποθανῶν, μᾶλλον δὲ †καὶ ἐγερθεὶς, ὃς †καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; 36 Καθὼς γέγραπται ὅτι

Ἐνεκέν σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν·
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

37 Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.
38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε *δυνάμεις οὔτε ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τίς κτίσις ἐτέρα δυνησεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

9

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, *συμμαρτυροῦσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 †Εὐχόμην γὰρ †αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· 7 οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8 Τοῦτ' ἐστίν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τούτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός. 10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνδὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν — 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ *κακόν, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν †προθεσίς τοῦ Θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ

‡ 8:32 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH § 8:34 κατακρίνων | κατακρινῶν NA SBL WH * 8:34 χριστος | χριστος ιησους NA WH † 8:34 και εγερθεις 83.8% | εγερθεις NA SBL TH 9.5% | εγερθεις εκ νεκρων WH 2.8% ‡ 8:34 και | — WH § 8:36 ενεκεν | ενεκα ANT PCK TR * 8:38 δυναμεις ουτε ενεστωτα ουτε μελλοντα | ενεστωτα ουτε μελλοντα ουτε δυναμεις CT * 9:1 συμμαρτυρουσης | συνμαρτυρουσης TH WH † 9:3 ευχομην | ηυχομην ANT CT TR ‡ 9:3 αυτος εγω αναθεμα ειναι | αναθεμα ειναι αυτος εγω CT § 9:4 ισραηλιται | ισραηλιται TH WH * 9:11 κακον | φαυλον CT † 9:11 προθεσις του θεου | του θεου προθεσις ANT TR

τοῦ καλοῦντος, ¹² ἔρρηθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.

¹³ Ὡς καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαΐ *ἐμίσησα.

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο. ¹⁵ Τῷ †γὰρ Μωϋσῆ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ †οικτειρήσω ὃν ἂν †οικτειρῶ.

¹⁶ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ *ἐλεοῦντος Θεοῦ. ¹⁷ Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς †οὖν μοι, †Τί ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; ²⁰ Ὡς μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευῶς, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν. ²³ *καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὐδὲ καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ²⁵ Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει,

Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου·
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην.

²⁶ Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ †ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζώντος.

²⁷ Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ,

Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης,
τὸ †κατάλειμμα σωθήσεται·

²⁸ λόγον γὰρ συντελών καὶ συντέμνων Ὡς ἐν δικαιοσύνῃ·
ὅτι λόγον συντετημημένου ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

²⁹ Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας,

Εἰ μὴ Κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν,
καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ³¹ Ἰσραὴλ δέ, διώκων

‡ 9:12 ερρηθη | ερρεθη ANT CT HF PCK § 9:13 καθως | καθαπερ WH * 9:13 εμισησα | εμεισησα TH † 9:15 γαρ μωση | γαρ μωση BYZ TR | μωση γαρ CT ‡ 9:15 οικτειρησω | οικτηρησω NA SBL § 9:15 οικτειρω | οικτιρω NA SBL * 9:16 ελεουντος | ελεωντος CT † 9:19 ουν μοι | μοι ουν CT ‡ 9:19 τι | τι ουν NA SBL § 9:20 μενουνγε ω ανθρωπε | ω ανθρωπε μενουνγε CT * 9:23 και | — WH † 9:26 ερρηθη | ερρεθη ANT CT HF PCK ‡ 9:27 καταλειμμα 87.9% | υπολειμμα (υπολιμμα WH) NA SBL TH 1% § 9:28 εν δικαιοσυνη σι λογον συντετημημενον 94.5% | — CT 2.8%

νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον *δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. ³² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων †νόμου· προσέκοψαν ‡γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται,

Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ Ὡπᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθησεται.

10

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις *ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ †τοῦ Ἰσραὴλ ‡ἔστιν εἰς σωτηρίαν. ² Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ὁδικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

⁵ *Μωϋσῆς γὰρ γράφει †τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας ‡αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν ὧσιν αὐτοῖς. ⁶ Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, Μὴ εἶπες ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;—τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν— ⁷ ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;—τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς *ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ Καρδιά γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθησεται. ¹² Οὐ γὰρ ἐστὶ διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντα τοὺς ἐπικαλούμενους αὐτόν. ¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.

¹⁴ Πῶς οὖν †ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ ‡πιστεύουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ὁ ἀκούσους χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ Πῶς δὲ *κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; †Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες ‡τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων Ὡτὰ ἀγαθά. ¹⁶ Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος *Θεοῦ.

¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε·

* 9:31 δικαιοσύνης | — CT † 9:32 νομου | — CT ‡ 9:32 γαρ | — CT § 9:33 πας | — CT

* 10:1 η | — CT † 10:1 του ισραηλ | αυτων CT ‡ 10:1 εστιν | — CT § 10:3 δικαιοσυνην 92.5% | — SBL WH 3.7% * 10:5 μωυσης | μωσης PCK TR † 10:5 την δικαιοσυνην την εκ του νομου οτι | οτι την δικαιοσυνην την εκ του νομου SBL | την δικαιοσυνην την εκ νομου οτι TH | οτι την δικαιοσυνην την εκ νομου WH ‡ 10:5 αυτα | — SBL WH § 10:5 αυτοις | αυτη SBL TH WH * 10:9 εν τω στοματι σου κυριον ιησουν | το ρημα εν τω στοματι σου οτι κυριος ιησους WH † 10:14 επικαλεσονται | επικαλεσωνται CT ‡ 10:14 πιστευουσιν | πιστευωσιν CT § 10:14 ακουσους | ακουωσι CT * 10:15 κηρυξουσιν | κηρυξωσιν CT † 10:15 καθως | καθαπερ WH ‡ 10:15 των ευαγγελιζομενων ειρηνην 89.3% | — CT 10.4% § 10:15 τα | — WH * 10:17 θεου | χριστου CT

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

¹⁹ Ἀλλὰ λέγω, μὴ *οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος †Μωϋσῆς λέγει,

Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
§ ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ ὑμᾶς.

²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει,

Εὐρέθην * τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.

²¹ Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραήλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ * Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς † Βενιαμίν. ² Οὐκ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἦ οὐκ οἶδατε ἐν † Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, § λέγων, ³ Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, * καὶ τὰ θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου. ⁴ Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. ⁵ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ † λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. ⁶ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι † γίνεται χάρις. § Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.

⁷ Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, * τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν· ⁸ † καθὼς γέγραπται,

Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν,
καὶ ὄτα τοῦ μὴ ἀκούειν,
ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

⁹ Καὶ † Δαυὶδ λέγει,

Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν,
καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς·

¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,

† 10:19 ουκ εγνω ισραηλ | ισραηλ ουκ εγνω CT † 10:19 μωυσης | μωυσης PCK TR § 10:19 επι | επ CT * 10:20 τοις | εν τοις NA SBL * 11:1 ισραηλιτης | ισραηλειτης TH WH † 11:1 βενιαμιν | βενιαμειν TH WH † 11:2 ηλια | ηλεια WH § 11:2 λεγων | — CT * 11:3 και | — CT † 11:5 λιμμα | λιμμα WH † 11:6 γινεται | γεινεται TH § 11:6 ει δε εξ εργων ουκετι εστι χαρις επει το εργον ουκετι εστιν εργον 86.2% | — CT 3.5% * 11:7 τουτο | τουτου PCK TR † 11:8 καθως | καταπερ WH † 11:9 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH

καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς Σσύγκαμψον.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι· Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. 12 Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πὼσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

13 Ὑμῖν *γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον †μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω· 14 εἰ πὼς παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ †πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; 16 Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

17 Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ Σσυγκοινωνὸς τῆς ρίζης *καὶ τῆς πότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, 18 μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, †ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. 19 Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν †κλάδοι, ἵνα ἐγὼ Σἐγκεντριθῶ. 20 Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ *ὕψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, †μήπως οὐδὲ σὺ †φείσεται. 22 Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, Σἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σέ, *χρηστότητα, ἐὰν †ἐπιμεινῆς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. 23 †Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ Σἐπιμεινῶσι τῇ ἀπιστίᾳ, *ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ †ὁ Θεὸς ἐστὶ πάλιν †ἐγκεντρίσαι αὐτούς. 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πὼσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, Σἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε *παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὔ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· 26 καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται,

Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,

†καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ·

27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. 29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ

§ 11:10 συγκαμψον | συγκαμψον TH WH * 11:13 γαρ | δε CT † 11:13 μεν | μεν ουν CT † 11:15 προσληψις | προσληψις CT § 11:17 συγκοινωνος | συγκοινωνος TH WH * 11:17 και | — CT † 11:18 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 11:19 κλαδοι | οι κλαδοι ANT TR § 11:19 εγκεντρισθω | ενκεντρισθω TH WH * 11:20 υψηλοφρονει | υψηλα φρονει CT † 11:21 μηπως | — SBL TH WH † 11:21 φεισεται | φεισεται TR § 11:22 αποτομιαν | αποτομια CT * 11:22 χρηστοτητα | χρηστοτης θεου CT † 11:22 επιμεινης | επιμεινης CT † 11:23 και εκεινοι | κακεινοι CT § 11:23 επιμεινωσι | επιμεινωσι CT * 11:23 εγκεντρισθησονται | ενκεντρισθησονται TH WH † 11:23 ο θεος εστι | εστιν ο θεος CT HF TR † 11:23 εγκεντρισαι | ενκεντρισαι TH WH § 11:24 εγκεντρισθησονται | ενκεντρισθησονται TH WH * 11:25 παρ | εν WH | — SBL † 11:26 και | — CT

ή κλήσις τοῦ Θεοῦ. ³⁰ Ὡσπερ γὰρ †καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ὁμοιωθείᾳ. ³¹ οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν, τῷ ὑμετέρῳ ἑλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ *ἐλεηθῶσι. ³² συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς †ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

³³ Ὁ βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. Ὡς †ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

³⁴ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
 Ἦ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;
³⁵ Ἦ τίς προέδωκεν αὐτῷ,
 καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;

³⁶ Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

12

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν *οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, †εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, ² καὶ μὴ *συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ ὁμοιωθῆναι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς *ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

³ Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. ⁴ Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι †μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξι· ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, †ὁ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ⁶ Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.

⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλῶμενοι τῷ ἀγαθῷ. ¹⁰ Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι. ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ Ὑκυρίῳ δουλεύοντες. ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες. ¹³ ταῖς χρεῖαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.

¹⁴ Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας *ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ Χαίρειν μετὰ χαίρόντων, †καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ Τὸ αὐτὸ εἰς

‡ 11:30 καὶ | — CT § 11:30 ἀπειθεια | ἀπειθια WH * 11:31 ἐλεηθῶσι | νυν ἐλεηθῶσι NA SBL WH † 11:32 ἀπειθειαν | ἀπειθιαν WH ‡ 11:33 ἀνεξερεύνητα | ἀνεξεραυνητα CT * 12:1 οἰκτιρμῶν | οἰκτειρμῶν TH † 12:1 εὐαρεστον τω θεω | τω θεω εὐαρεστον WH ‡ 12:2 συσχηματίζεσθαι | συσχηματιζεσθε BYZ HF NA PCK SBL TR | συσχηματιζεσθε TH WH § 12:2 μεταμορφουσαι | μεταμορφουσαθε BYZ CT HF PCK TR * 12:2 ὑμων | — CT † 12:4 μελη πολλα | πολλα μελη CT ‡ 12:5 ο | το CT § 12:11 κυρω | καιρω ST * 12:14 υμας | — SBL WH † 12:15 καὶ | — CT

ἀλλήλους φρονούντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονούντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. ¹⁸ Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. ¹⁹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. ²⁰ Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ *ὑπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι †ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα ὀφίσκονται. ³ Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος *τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Ἐέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξει ἐπαίνον ἐξ αὐτῆς. ⁴ Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, †ἐκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ⁶ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ Ἀπόδοτε τοῖς πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ὀφειλόμενον ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. ⁹ Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ *κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἰ τις ἕτερα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ὀφειλόμενα ἡμῶν ἤδη ἐξ ὑπνοῦ ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· *ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, †καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσηχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ

‡ 12:16 γινεσθε | γεινεσθε TH § 12:20 εαν ουν 86.9% | αλλ εαν NA²⁸ 5% | αλλα εαν NA²⁷ SBL TH WH 1% * 13:1 υπο | απο TR † 13:1 εξουσαι | — CT ‡ 13:1 του | — CT § 13:2 ληφονται | λημφονται CT * 13:3 των αγαθων εργων αλλα των κακων 94.3% | τω αγαθω εργω αλλα τω κακω CT 3.7% † 13:4 εκδικος εις οργην | εις οργην εκδικος ANT ‡ 13:7 ουν | — CT § 13:8 αγαπαν αλληλους | αλληλους αγαπαν CT * 13:9 κλειψεις | κλειψεις ου ψευδομαρτυρησεις BYZ PCK TR † 13:9 τουτω τω λογω | τω λογω τουτω CT ‡ 13:9 σεαυτον | εαυτον TR § 13:11 ημας ηδη | ηδη υμας CT * 13:12 αποθωμεθα 98.2% | αποβαλωμεθα SBL 0.7% † 13:12 και ενδυσωμεθα | ενδυσωμεθα δε CT

ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. ¹⁴ Ἄλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

14

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθιοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, * καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθιοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. Σταθῆσεται δέ· †δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς στήσαι αὐτόν.

⁵ Ὃς ἄρα μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω. ⁶ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· * καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ. †Καὶ ὁ ἐσθίων Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. ⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἐαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς *καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἤξερσεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παρασησόμεθα τῷ βήματι τοῦ *Χριστοῦ. ¹¹ Γέγραπται γάρ,

Ζῷ ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.

¹² Ἄρα †οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἐαυτοῦ λόγον δώσει †τῷ Θεῷ.

¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναί πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν. ¹⁵ Εἰ *δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατα ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματι σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. ¹⁶ Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ¹⁸ Ὁ γὰρ ἐν †τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος

‡ 13:14 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 14:3 καὶ ο 95.2% | ο δε CT 2% † 14:4 δυνατος γαρ εστιν 92.5% | δυναται γαρ CT 1.3% ‡ 14:4 θεος | κυριος CT § 14:5 μεν | μεν γαρ NA WH * 14:6 καὶ ο μὴ φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει 92.8% | — CT 4.8% † 14:6 καὶ | — TR ‡ 14:9 καὶ απεθανε καὶ ανεστη | απεθανε CT § 14:9 εζησεν | ανεζησεν TR * 14:10 χριστου 96% | θεου CT 2.4% † 14:12 ουν | — SBL ‡ 14:12 τω θεω | — SBL § 14:14 αυτου | εαυτου CT TR * 14:15 δε | γαρ CT † 14:18 τουτοις | τουτω CT

ἐσθίουσι. ²¹ Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πνεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλιζέται ἢ ἀσθενεῖ. ²² Σὺ *πίστιν ἔχεις; Κατὰ ἑαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως; πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστὶ.

²⁴ Ἐγὼ δὲ δυναμένων ὑμᾶς στηρίζω κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, ²⁵ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁶ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

15

¹ Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² *Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ³ Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἠρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἔπέπεσον ἐπ' ἐμέ. ⁴ Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἠπροεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ *διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁷ Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς, εἰς δόξαν Θεοῦ. ⁸ Λέγω ἰδέ, *Χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἀγγελίας τῶν πατέρων. ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται,

Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι,
καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

¹⁰ Καὶ πάλιν λέγει,

Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

¹¹ Καὶ πάλιν,

Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη,

‡ 14:21 πειν | πειν WH § 14:21 η σκανδαλιζεται η ασθενει 86.5% | — NA WH 2.2% * 14:22 πιστιν | πιστιν ην CT † 14:22 σεαυτον | σεαυτον TR ‡ 14:24 {include verses 24–26} 94.6% | {omit verses 24–26} CT TR 5.4% [Note: These verses appear at the end of chapter 16 in NA, TH, TR, and WH. SBL omits them completely.] § 14:26 ω | — SCR [Note: This variant appears in 16:27 in SCR.] * 15:2 εκαστος | εκαστος γαρ TR † 15:3 επεπεσον | επεπεσαν CT ‡ 15:4 εις 91.6% | παντα εις WH 1.9% § 15:4 προεγραφη | εγραφη CT * 15:4 δια | — ANT PCK TR † 15:7 υμας | ημας BYZ PCK TR WH ‡ 15:7 θεου | του θεου CT § 15:8 δε | γαρ CT * 15:8 χριστον ιησουν | ιησουν χριστου TR | χριστου CT † 15:9 εθνεσι | εθνεσι κυριε ANT PCK ‡ 15:11 τον κυριον παντα τα εθνη | παντα τα εθνη του κυριου CT

καὶ ἔβαινεσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

¹² Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει,

Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἔλπιουσιν.

¹³ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης *γνώσεως, δυνάμενοι καὶ †ἄλλους νουθετεῖν. ¹⁵ †Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, Ἰάδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι *ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν †Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ¹⁷ Ἐχω οὖν †καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς ἑτὸν Θεόν. ¹⁸ Οὐ γὰρ τολμήσω *λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος †Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ²⁰ οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ. ²¹ ἀλλά, καθὼς γέγραπται,

Ἄλλοις οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται·
καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσι.

²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἔπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ *πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὡς †εἶν πορεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν, †ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, εἶν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. ²⁶ Ἐὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. ²⁷ *Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται †αὐτῶν εἰσιν. Εἰ

§ 15:11 εβαινεσατε | εβαινεσατωσαν CT * 15:14 γνωσεως | της γνωσεως NA TH WH
† 15:14 αλλους | αλληλους ANT CT TR ‡ 15:15 τολμηροτερον | τολμηροτερωσ WH § 15:15
αδελφοι 91.6% | — CT 2.9% * 15:15 υπο | απο WH † 15:16 ιησου χριστου | χριστου ιησου
CT ‡ 15:17 καυχησιν | την καυχησιν NA SBL WH § 15:17 τον | — TR * 15:18 λαλειν
τι | τι λαλειν CT † 15:19 θεου | αγιου WH | — SBL ‡ 15:21 οικς ουκ ανηγγελη περι αυτου
οψονται | οψονται οικς ουκ ανηγγελη περι αυτου WH § 15:23 επιποθιαν | επιποθειαν WH
* 15:23 πολλων | ικανων SBL WH † 15:24 εαν | αν CT ‡ 15:24 ελευσομαι προς υμας
65.3% | — CT 3.5% § 15:26 ευδοκησαν | ηυδοκησαν WH * 15:27 ευδοκησαν | ηυδοκησαν
WH † 15:27 αυτων εισιν | εισιν αυτων CT

γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτου, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. ²⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνισασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν· ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐμπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις· ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ Οὐ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

16

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοῖβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν *διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσιμὴ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ Σαύτου ἐμοῦ.

³ Ἀσπάσασθε *Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον υπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητὸν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαιῆς εἰς Χριστόν. ⁶ Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ⁷ Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ *γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ⁸ Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν Κυρίῳ. ⁹ Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου. ¹⁰ Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ¹² Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ¹³ Ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ Ἀσπάσασθε *Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφοὺς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,

‡ 15:28 την | — CT § 15:29 του ευαγγελιου του 90.9% | — CT 3.6% * 15:31 ινα | — CT † 15:31 γενηται τοις αγιοις | τοις αγιοις γενηται CT ‡ 15:32 ελθω ... και συναναπαυσωμαι | ελθων ... συναναπαυσωμαι NA SBL WH * 16:1 διακονον | και διακονον NA SBL WH † 16:1 κεγχρεαις | κενχρεαις TH WH ‡ 16:2 αυτην προσδεξεσθε | προσδεξεσθε αυτην WH § 16:2 αυτου εμου | εμου αυτου CT * 16:3 prischan | priskillan ANT BYZ TR † 16:5 achais 94.8% | asias CT 4.4% ‡ 16:6 mariaim | marian NA TH WH § 16:6 ημας 75.9% | υμας CT PCK 23.2% * 16:7 γεγονασιν | γεγοναν CT † 16:8 amblian | ampliaton CT ‡ 16:11 hrowdiona | hrowdiona TR § 16:11 συγγενη | συγγενη TH * 16:14 asyngriton | asyngriton WH † 16:14 erman patroban ermin | ermin patroban erman CT

καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ¹⁶ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἑκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ.

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδασχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας· καὶ ἑκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν *Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. †Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς ‡μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἑκκλινοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ *Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

²² Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν Κυρίῳ.

²³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ †τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁴ ‡Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. §*

---

‡ **16:16** ἐκκλησία 73.1% | ἐκκλησία πασαι CT 12.7% § **16:17** ἐκκλίνατε | ἐκκλινετε NA SBL WH | ἐκκλεινετε TH * **16:18** ἰησου | — CT † **16:19** χαίρω ουν το εφ υμιν | εφ υμιν ουν χαίρω CT ‡ **16:19** μεν | — NA SBL TH § **16:20** χριστου μεθ υμων 92% | χριστου μεθ υμων αμην SCR 3.9% | μεθ υμων NA TH WH 1% * **16:21** ασπάζονται | ασπάζεται CT † **16:23** της εκκλησίας ολης | ολης της εκκλησίας CT ‡ **16:24** η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην 83.3% | η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων ημων αμην PCK 8.2% | — NA TH WH 3.2% § **16:24** {omit verses 25–27} 92.9% | {include verses 25–27} NA TH TR WH 7.1% [Note: See 14:24–26.] * **16:24** The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγγραεῖς ἐκκλησίας.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, 2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ †τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν ‡τε καὶ §ἡμῶν· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ *μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχόμενους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9 Πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. 12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μὲν εἶμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Απολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. 13 Μεμέρισται ὁ Χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; 14 Εὐχαριστῶ †τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· 15 ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ‡ἐβάπτισα. 16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. 17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, §ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ. 19 Γέγραπται γάρ,

Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

20 Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ *συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου †τούτου; 21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας. 22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ‡σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες

* 1:1 ἰησου χριστου | χριστου ἰησου NA SBL † 1:2 τῇ οὐσῃ ἐν κορινθῳ ἡγιασμενοις ἐν χριστῳ ἰησου 94.7% | ἡγιασμενοις ἐν χριστῳ ἰησου τῇ οὐσῃ ἐν κορινθῳ SBL 0.8% ‡ 1:2 τε | — CT § 1:2 ἡμων | ὑμων PCK * 1:4 μου | — WH † 1:14 τω θεῳ | — SBL TH WH ‡ 1:15 ἐβαπτισα | ἐβαπτισθητε CT § 1:17 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 1:20 συζητητης | συζητητης TH WH † 1:20 τούτου | — CT ‡ 1:22 σημεῖον | σημεια CT

σοφίαν ζητοῦσιν· ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἑλλησι δὲ μωρίαν· ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν· ²⁵ Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων *ἐστί.

²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα †τοὺς σοφοὺς καταισχύνη· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά· ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, †καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον ἑτοῦ Θεοῦ· ³⁰ Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη *ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις· ³¹ ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

2

¹ Κάγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ *μαρτύριον τοῦ Θεοῦ· ² Οὐ γὰρ ἔκρινα †τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτου ἑσταυρωμένον· ³ †Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· ⁴ Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν Σπειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν *σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἑσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,

Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ οὐκ ἤκουσε,
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
†ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

¹⁰ Ἡμῖν †δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος *αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα †ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ· ¹¹ Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν

§ 1:23 ελλησι | εθνεσι CT * 1:25 ἐστι | — CT † 1:27 τοὺς σοφοὺς καταισχύνη | καταισχύνη τοὺς σοφοὺς CT † 1:28 καὶ | — NA SBL TH § 1:29 τοῦ θεοῦ | αὐτοῦ TR * 1:30 ἡμιν σοφία | σοφία ἡμιν CT * 2:1 μαρτυριον 93.1% | μυστηριον NA WH 4.4% † 2:2 τοῦ εἰδεναι τι | τι εἰδεναι CT † 2:3 καὶ ἐγὼ | καγὼ CT § 2:4 πειθοις ἀνθρωπίνης σοφίας λογοις 66.9% | πειθοις σοφίας λογοις NA TH 3.9% | πειθοις σοφίας λογοις WH 0.6% | πειθοι σοφίας SBL 0% * 2:7 σοφίαν θεοῦ | θεοῦ σοφίαν CT † 2:9 α | οσα SBL WH † 2:10 δε | γαρ SBL WH § 2:10 ο θεος ἀπεκάλυψε | ἀπεκάλυψεν ο θεος CT * 2:10 αὐτοῦ | — CT † 2:10 ἐρευνα | ἐραυνα CT

αὐτῶ; Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ¹² Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ¹³ Ἄ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος Ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ *συγκρίνοντες.

¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστί, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ἡμῖν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3

¹ *Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοί, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. ² Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, Ἐκαὶ οὐ βρώμα· οὐπω γὰρ *ἐδύνασθε, ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ Ὅταν γὰρ λέγη τις, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

⁵ *Τίς οὖν ἐστί Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἡ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν; ⁶ Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἠῤῥξανεν. ⁷ Ὡστε οὔτε ὁ φυτεῦν ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. ⁸ Ὁ φυτεῦν δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἔν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν *λήφεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἑτάθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἐκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός. ¹² Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτου *χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστί τὸ πῦρ ἰδοκίμασει. ¹⁴ Εἴ τις τὸ ἔργον μένει ὁ ἑποικοδόμησε, μισθὸν *λήφεται. ¹⁵ Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν

‡ 2:11 οἶδεν | εγνωκεν CT § 2:13 αγιου | — CT * 2:13 συγκρινοντες | συνκρινοντες TH WH † 2:15 μεν | τα NA SBL ‡ 2:16 συμβιβασει | συνβιβασει WH * 3:1 και εγω | καγω CT † 3:1 υμιν λαλησαι | λαλησαι υμιν CT TR ‡ 3:1 σαρκικους | σαρκινοις CT § 3:2 και | — CT * 3:2 εδυνασθε | ηδυνασθε ANT PCK TR † 3:2 ουτε | ουδε CT ‡ 3:3 και διχοστασαι 91.2% | — CT 4.8% § 3:4 ουχι σαρκικοι 94.9% | ουκ ανθρωποι CT 2.7% * 3:5 τις | τι CT † 3:5 παυλος τις δε απολλωσ 87.5% | απολλωσ τι δε εστι παυλος CT 3% ‡ 3:5 αλλ η | — CT § 3:6 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 3:8 ληφεται | λημφεται CT † 3:10 τεθεικα | εθηκα CT ‡ 3:11 χριστος | ο χριστος TR § 3:12 τουτον | — CT * 3:12 χρυσον αργυρον | χρυσιον αργυριον TH WH † 3:13 δοκιμασει | αυτο δοκιμασει CT ‡ 3:14 μενει | μενεῖ ANT NA PCK SBL WH § 3:14 εποικοδομησε | επωκοδομησε ANT PCK TR * 3:14 ληφεται | λημφεται CT † 3:16 οικει εν υμιν | εν υμιν οικει WH

ὑμῖν; ¹⁷ Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθειρεῖ, φθереῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

¹⁸ Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ¹⁹ Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστὶ. Γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ²⁰ Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. ²¹ Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἔστιν, ²³ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ.

4

¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. ² *Ὁ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ³ Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω. ⁴ Οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν. ⁵ Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἄπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάητε τὸ μὴ ὑπὲρ *δὲ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνδὸς ἔψυσιτοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ Τίς γὰρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

⁸ Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν *συμβασιλεύσωμεν. ⁹ Δοκῶ γὰρ ἴδιον ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροὶ· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λειδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· ¹³ Ἐβλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ *νουθετῶ. ¹⁵ Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ

‡ 3:20 γινώσκει | γεινώσκει TH § 3:22 ἐστιν | — CT * 4:2 ο δε | ωδε CT † 4:6 ἀπολλω | ἀπολλων CT ‡ 4:6 ο γεγραπται φρονειν | α γεγραπται CT § 4:6 ψυσιουσθε | μη ψυσιουσθε HF PCK * 4:8 συμβασιλευσωμεν | συνβασιλευσωμεν TH WH † 4:9 οτι | — CT ‡ 4:11 γυμνητευομεν | γυμνιτευομεν CT PCK § 4:13 βλασφημουμενοι | δυσφημουμενοι CT * 4:14 νουθετω | νουθετων NA SBL WH

ὕμᾱς ἐγέννησα. ¹⁶ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου ὦ γίνεσθε. ¹⁷ Διὰ τοῦτο ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. ¹⁹ Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. ²⁰ Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνευματικῆ *πραότητος;

5

¹ Ὅπως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν *ονομάζεται, ὥστε γυναικῶνα τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἔξαρθῆ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας.

³ Ἐγὼ μὲν γὰρ ὥς ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἦδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾶ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ⁷ Ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν *ὑπὲρ ἡμῶν ἐτίθη Χριστός. ⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

⁹ Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις. ¹⁰ Ἐκαὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξι, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεθεῖν. ¹¹ Ἐνῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοιδόρος, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² Τί γάρ μοι ἔστι καὶ τοὺς ἐξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ Τοὺς δὲ ἐξω ὁ Θεὸς *κρινεῖ. Ἐκαὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6

¹ Τοιμᾶ τις ὑμῶν, πράγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον

† 4:16 γινεσθε | γενεσθε TH ‡ 4:17 τεκνον μου | μου τεκνον CT § 4:17 χριστω 87.1% | χριστω ιησου NA SBL WH 12% * 4:21 πραοτητος | πραυτητος CT * 5:1 ονομαζεται 95.5% | — CT 3.3% † 5:2 εξαρθη | αρθη CT ‡ 5:2 ποιησας | πραξας NA WH § 5:3 ως | — CT * 5:4 χριστου | — NA SBL WH † 5:4 χριστου | — CT ‡ 5:5 ιησου | — NA SBL WH § 5:7 εκκαθαρατε | εκκαθαρατε ουν ANT BYZ PCK TR * 5:7 υπερ ημων 91.4% | — CT 3.5% † 5:7 ετυθη | εθυθη SCR ‡ 5:8 ειλικρινειας | ειλικρινιας WH § 5:10 και | — CT * 5:10 η | και CT † 5:10 οφειλετε | ωφειλετε CT ‡ 5:11 νυν | νυνι HF PCK TR § 5:12 και | — CT * 5:13 κρινει | κρινει SBL TR WH † 5:13 και εξαρειτε | εξαρατε CT * 6:2 ουκ | η ουκ CT

κρинуοῦσι; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοι ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ Οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρинуοῦμεν; Μήτι γε βιωτικά; ⁴ Βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. ⁵ Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔστι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνησεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ⁶ Ὡστόσο ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ⁷ Ἦδη μὲν οὖν ὅπως ἤτημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς.

⁹ Ἦ οὐκ οἶδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, ¹⁰ οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. ¹¹ Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, Ὡστόσο ἡγιασθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σῶματι. ¹⁴ ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἡγείρε καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ Οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; Ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνεύμα ἐστίν. ¹⁸ Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ Ἦ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, ²⁰ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σῶματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

7

¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι. ² Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν ἀποδίδτω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. ⁴ Ἦ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος

† 6:5 ἐνι | ἐστιν TR ‡ 6:5 σοφος ουδε εις | ουδεις σοφος CT § 6:6 αλλα | αλλ NA²⁸
 * 6:7 υμιν | εν υμιν TR † 6:8 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK ‡ 6:8 ταυτα | τουτο CT § 6:9
 βασιλειαν θεου | θεου βασιλειαν CT * 6:10 πλεονεκται ουτε κλεπται ουτε | κλεπται ουτε
 πλεονεκται ουτε TR | κλεπται ουτε πλεονεκται ου CT † 6:10 ου 82.1% | — CT 14.3% ‡ 6:11
 αλλα | αλλ NA²⁸ § 6:11 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK * 6:11 αλλ | αλλα ANT NA²⁷ SBL TH WH
 † 6:11 ιησου | ιησου χριστου NA | ημων ιησου χριστου TH WH ‡ 6:16 ουκ | η ουκ ANT BYZ
 CT PCK TR § 6:20 και εν τω πνευματι υμων ατινα εστι του θεου 93.4% | — CT 3.8% * 7:1
 μοι | — CT † 7:3 οφειλομενην ευνοιαν | οφειλην CT

οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἅλλ' ἡ γυνή. ⁵ Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα *σχολαζήτε †τῇ νηστεία καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ †συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ Ἐσσυγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ Θέλω *γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· †ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον †χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, Ἐδος μὲν οὕτως, ὁς δὲ οὕτως.

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς *ἔστιν ἔαν μείνωσιν ὡς κἀγώ. ⁹ Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· †κρεῖσσον γὰρ ἐστὶ †γαμηῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἅλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι. ¹¹ ἔαν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω—καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

¹² Τοῖς δὲ λοιποῖς *ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ †αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. ¹³ Καὶ γυνὴ †ἡτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ Ἐαὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω *αὐτόν. ¹⁴ Ἠγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ †ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγια ἐστίν. ¹⁵ Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν †ἡμᾶς ὁ Θεός. ¹⁶ Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἡ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

¹⁷ Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς Ἐμέρισην ὁ *Θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ †Κύριος, οὕτω περιπατεῖτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσις διατάσσωμαι. ¹⁸ Περιτετημένος τις ἐκλήθη; Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστία †τις ἐκλήθη; Μὴ περιτεμένεσθω. ¹⁹ Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστὶ, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ.

²⁰ Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ Δοῦλος ἐκλήθη; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως Ἐκαὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. ²³ Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ *γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ †Θεῶ.

‡ 7:4 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH § 7:4 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 7:5 σχολαζητε | σχολασητε CT † 7:5 νηστεια και 91.5% | — CT 6.8% ‡ 7:5 συνηρησθε | συνηρησθε PCK | ητε CT § 7:6 συγγνωμην | συγγνωμην TH WH * 7:7 γαρ | δε CT † 7:7 ἀλλ | ἀλλα CT ‡ 7:7 χαρισμα εχει | εχει χαρισμα CT § 7:7 ος μεν ουτως ος 94% | ο μεν ουτως ο CT 4% * 7:8 εστιν | — CT † 7:9 κρεισσον | κρειττον CT ‡ 7:9 γαμησαι | γαμειν WH § 7:10 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 7:12 εγω λεγω | λεγω εγω CT † 7:12 αυτη | αυτη CT ‡ 7:13 ητις | ει τις ANT NA SBL § 7:13 αυτος | ουτος CT * 7:13 αυτον | του ανδρα CT † 7:14 ανδρι 94.7% | αδελφω CT 3.5% ‡ 7:15 ημας | υμας NA WH § 7:17 εμερισην | μεμερικεν WH * 7:17 θεος 86% | κυριος CT 4.5% † 7:17 κυριος | θεος CT ‡ 7:18 τις εκληθη | κεκληται τις CT § 7:22 και | — CT * 7:23 γινεσθε | γεινεσθε TH † 7:24 θεω | τω θεω ANT TR

²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ Δέδεσαι γυναικί; Μὴ ζῆτει λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; Μὴ ζῆτει γυναῖκα. ²⁸ Ἐὰν δὲ καὶ ἡγήμης, οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἂν γῆμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε. Θλίψιν δὲ τῆ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ Τοῦτο δὲ φημι, ἄδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· * τὸ λοιπὸν ἐστὶν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσι· ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι ἰσὺ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρόμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

³² Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμους εἶναι. Ὁ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἄρᾶσει τῷ Κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τὸν κόσμον, πῶς ἄρᾶσει τῇ γυναικί. ³⁴ *Μεμερίσται καὶ ἡ γυνὴ ἰκαὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἄγία καὶ ἁσώματι καὶ ἁπνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἄρᾶσει τῷ ἀνδρί. ³⁵ Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν ἰσυμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ ἁεὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως.

³⁶ Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἂν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει ἁγίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖται· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. ³⁷ Ὅς δὲ ἔστηκεν *ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰκαρδίᾳ αὐτοῦ, ἁτου τηρεῖν τὴν ἁαυτοῦ παρθένον, καλῶς ἁποιεῖ. ³⁸ Ὅστε καὶ ὁ *ἐγκαμίζων καλῶς ποιεῖ· ἁὸ δὲ μὴ ἁεγκαμίζων κρεῖσσον ἁποιεῖ.

³⁹ Γυνὴ δέδετα *νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἂν δὲ ἁκαὶ κοιμηθῆ ὁ ἁάνηρ, ἁλευθέρᾳ ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. ⁴⁰ Μακαριωτέρᾳ δὲ ἐστὶν ἂν οὕτω μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ ἁδὲ κάγῳ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

8

¹ Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γνώσιν ἔχομεν. Ἡ γνώσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² Εἰ *δέ τις δοκεῖ ἁεἰδέναι τι,

‡ 7:28 γημης | γαμησις CT § 7:29 ἀδελφοι | ἀδελφοι οτι SCR * 7:29 το λοιπον εστιν | εστι το λοιπον CT † 7:31 τω κοσμω τουτω | τον κοσμον CT ‡ 7:32 ἀρᾶσει | ἀρᾶση CT § 7:33 ἀρᾶσει | ἀρᾶση CT * 7:34 μεμερισται και | μεμερισται TR | και μεμερισται και CT † 7:34 και η παρθενος η αγαμος 91.9% | η αγαμος και η παρθενος CT 3.7% ‡ 7:34 σωματι | τω σωματι CT § 7:34 πνευματι | τω πνευματι CT * 7:34 ἀρᾶσει | ἀρᾶση CT † 7:35 συμφερον | συμφορον CT ‡ 7:35 ευπροσεδρον | ευπαρεδρον ANT CT § 7:36 γινεσθαι | γεινεσθαι TH * 7:37 εδραιος εν τη καρδια | εν τη καρδια αυτου εδραιος CT † 7:37 καρδια αυτου | ιδια καρδια CT ‡ 7:37 του | — CT § 7:37 ποιει | ποιησει CT * 7:38 εκγαμιζων 69.7% | γαμιζων την εαυτου παρθενον NA WH 3.8% | γαμιζων την παρθενον εαυτου SBL TH 0.3% † 7:38 ο δε | και ο CT ‡ 7:38 εκγαμιζων | γαμιζων CT § 7:38 ποιει | ποιησει CT * 7:39 νομω 95.1% | — CT 2.5% † 7:39 και | — ANT CT TR ‡ 7:39 ανηρ | ανηρ αυτης ANT TR § 7:40 δε | γαρ WH * 8:2 δε | — CT † 8:2 ειδεναι | εγνωκεναι CT

‡ οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γινῶναι· ³ εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

⁴ Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἶς. ⁵ Καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ * γῆς· ὡσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· ⁶ ἀλλ' ἡμῖν εἶς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἶς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

⁷ Ἀλλ' οὐκ ἐν πάσιν ἡ γνώσις· τινὲς δὲ τῇ †συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς οὔσα μολύνεται. ⁸ Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ †παρίστησι τῷ Θεῷ· οὔτε ὅτι ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. ⁹ Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς *ἀσθενούσιν. ¹⁰ Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνώσιν ἐν †εἰδωλείῳ κατακεῖμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ¹¹ †Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ὁ ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῆ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν; ¹² Οὕτω δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενούσαν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. ¹³ Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9

¹ Οὐκ εἰμὶ *ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν †Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; ² Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς ὁμοῦ ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.

³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν *αὕτη ἐστί. ⁴ Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ †πιεῖν; ⁵ Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναικᾶ περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; ⁶ Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν †τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; ⁷ Τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὄψωνίῳις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπέλωνα, καὶ ἕκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; *Ἡ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

‡ 8:2 ουδεπω ουδεν εγνωκε | ουπω εγνω CT § 8:4 ετερος | — CT * 8:5 γης | της γης ANT BYZ PCK TR † 8:7 συνειδησει του ειδωλου εως αρτι 93.3% | συνηθεια εως αρτι του ειδωλου CT 4.4% † 8:8 παριστησι | παραστησει CT § 8:8 γαρ εαν φαγωμεν περισσευομεν ουτε εαν μη φαγωμεν υστερουμεθα 80.4% | εαν φαγωμεν υστερουμεν ουτε εαν φαγωμεν υστερουμεθα TH 1.4% | εαν μη φαγωμεν υστερουμεθα ουτε εαν φαγωμεν περισσευομεν NA WH 0.8% * 8:9 ασθενουσιν | ασθενουσιν CT † 8:10 ειδωλειω | ειδωλιω WH † 8:11 και απολειται 90.5% | απολλυται γαρ CT 0.8% § 8:11 αδελφος επι τη ση γνωσει 90% | εν τη ση γνωσει ο αδελφος CT 1.4% * 9:1 αποστολος ουκ ειμι ελευθερος 92% | ελευθερος ουκ ειμι αποστολος CT 5.8% † 9:1 χριστον | — CT † 9:1 εωρακα | εορακα NA SBL WH § 9:2 της εμης | μου της CT * 9:3 αυτη εστι | εστιν αυτη CT † 9:4 πιειν | πιειν NA SBL WH † 9:6 του | — CT § 9:7 εκ του καρπου | του καρπον CT * 9:7 η | — SBL

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἡ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; 9 Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται, Οὐ σφιδμῶσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; 10 Ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι. 11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπίραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;

Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἔγκοπῆν τινα δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. 13 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερά ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρευόντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γὰρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. 16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γὰρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ τῷ ἐμοί ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. 17 Εἰ γὰρ ἐκῶν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμα. 18 Τίς οὖν ἔμοι ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλευθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. 20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ ἴννομον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος Θεῷ ἀλλ' ἔννομος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα κερδήσω ἰάνομους. 22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσι γέγονα ἑτά πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω ὡς

† 9:8 ουχι και ο νομος ταυτα | και ο νομος ταυτα ου CT ‡ 9:9 μωυσεως | μωσεως ANT BYZ PCK TR § 9:9 φμωσεις | κημωσεις NA SBL * 9:10 επ ελπιδι οφειλει | οφειλει επ ελπιδι CT † 9:10 της ελπιδος αυτου μετεχειν επ ελπιδι 90.1% | επ ελπιδι του μετεχειν CT 3.5% ‡ 9:12 εξουσιας υμων | υμων εξουσιας CT § 9:12 εγκοπην τινα | τινα εγκοπην NA SBL TH | τινα ενκοπην WH * 9:13 εκ | τα εκ CT † 9:13 προσεδρευοντες | παρεδρευοντες CT ‡ 9:13 συμμεριζονται | συμμεριζονται WH § 9:15 ουδενι εχρησαμην | ου κεχημαι ουδενι CT * 9:15 ινα τις κενωση | ουδεις κενωσει CT † 9:16 δε | γαρ CT ‡ 9:16 ευαγγελιζωμαι | ευαγγελισωμαι NA SBL WH § 9:18 μοι 80.3% | μου CT 13.3% * 9:18 του χριστου | — CT † 9:20 νομον 92.1% | νομον μη ων αυτος υπο νομον CT 6.9% ‡ 9:21 θεω | θεου CT § 9:21 χριστω | χριστου CT * 9:21 κερδησω | κερδανω CT † 9:21 ανομους | τους ανομους CT ‡ 9:22 ως | — CT § 9:22 τα | — CT * 9:23 τουτο 91.4% | παντα CT 7.4% † 9:23 συγκοινωνος | συνκοινωνος TH WH

οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα φέρω. ²⁷ Ἐὰν ἴδω ὁ ὕψωπάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως, ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένομαι.

10

¹ Οὐ θέλω φέρετε ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρώμα πνευματικὸν ἔφαγον, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ποτὸν πνευματικὸν ἔπιον· ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. ⁵ Ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

⁶ Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὡς περ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ⁸ Μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. ⁹ Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐπίερασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλοντο. ¹⁰ Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγγραφή δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὗς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων κατήνησεν. ¹² Ὡστε ὁ δοκῶν ἐσθάναι, βλεπέτω μὴ πέθῃ. ¹³ Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· Σπιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ¹⁵ Ὡς φρονίμοι λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. ¹⁶ Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ· Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν· ¹⁷ Ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα, οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ; ¹⁹ Τί οὖν φημι;

‡ 9:26 δερων | δαιρων PCK § 9:27 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH * 9:27 υπωπαζω | υποπαζω ANT * 10:1 δε | γαρ CT † 10:2 μωυσην | μωσην TR ‡ 10:2 εβαπτισαντο | εβαπτισθησαν NA § 10:3 βρωμα πνευματικον | πνευματικον βρωμα CT * 10:4 πομα πνευματικον επιον | πνευματικον επιον πομα CT † 10:4 δε πετρα | πετρα δε CT ‡ 10:5 ευδοκησεν | ηυδοκησεν SBL TH WH § 10:7 γινεσθε | γεινεσθε TH * 10:7 ωσπερ | ως ANT TR † 10:7 πειν | πειν CT ‡ 10:8 επεσον | επεσαν CT § 10:8 εν | — CT * 10:9 χριστον 89% | κυριον TH WH 7.3% † 10:9 και | — CT ‡ 10:9 απωλοντο | απωλλυντο CT § 10:10 καθως και 78.2% | καθως TH 18% | καθαπερ NA SBL WH 1% * 10:11 παντα | — CT † 10:11 τυποι συνεβαινον 84.4% | τυπικως συνεβαινεν CT 7.8% ‡ 10:11 κατηνησεν | κατηνητηεν CT § 10:13 πιστος | δυνατος PCK * 10:13 υμας | — CT † 10:14 ειδωλολατρειας | ειδωλολατριας ANT CT PCK ‡ 10:16 του αιματος του χριστου εστι | εστι του αιματος του χριστου CT § 10:18 ουχι | ουχ NA SBL WH

Ἵτι *εἰδωλὸν τί ἐστιν; Ἡ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; ²⁰ Ἄλλ' ὅτι ἂ *θῦει τὰ ἔθνη, δαιμονίους *θῦει, καὶ οὐ Θεῶ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων Σγίνεσθαι. ²¹ Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

²³ Πάντα *μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα ἡμοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. ²⁵ Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁶ Τοῦ Σγὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ Εἰ *δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο †εἰδωλόθυτον ἐστί, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μὴνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· †Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁹ Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ ΣΕἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

³¹ Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ³² Ἀπόσκοποι *γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· ³³ καθὼς κάγω πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ †συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

11

¹ Μιμηταί μου *γίνεσθε, καθὼς κάγω Χριστοῦ.

² Ἐπαινώ δὲ ὑμᾶς, †ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ †Χριστοῦ, ὁ Θεός. ⁴ Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν Σἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστί καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένη. ⁶ Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ *κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· †γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστί. ⁸ Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ

* **10:19** εἰδωλον τι εστιν η οτι ειδωλοθυτον | ειδωλοθυτον τι εστιν η οτι ειδωλον CT † **10:20** θυει τα εθνη | θυουσι NA SBL | θυουσι τα εθνη TH WH ‡ **10:20** θυει και ου θεω | και ου θεω θυουσιν CT § **10:20** γινεσθαι | γεινεσθαι TH * **10:23** μοι | — CT † **10:23** μοι | — CT ‡ **10:24** εκαστος 82.1% | — CT 4.4% § **10:26** γαρ κυριου | κυριου γαρ CT * **10:27** δε | — CT † **10:28** ειδωλοθυτον | ιεροθυτον CT ‡ **10:28** του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης 88.3% | — CT 8.3% § **10:30** ει | ει δε TR * **10:32** γινεσθε και ιουδαιοις | και ιουδαιοις γινεσθε NA SBL WH | και ιουδαιοις γεινεσθε TH † **10:33** συμφερον | συμφερον CT * **11:1** γινεσθε | γεινεσθε TH † **11:2** αδελφοι | — CT ‡ **11:3** χριστου | του χριστου CT § **11:5** εαυτης | αυτης CT * **11:6** κειρασθαι | κειρεσθαι PCK † **11:7** γυνη | η γυνη CT

την γυναίκα, αλλά γυνή διὰ τὸν ἄνδρα· ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνή ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ Πλὴν οὔτε ἄνθρωπος χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνή χωρὶς ἀνδρός, ἐν Κυρίῳ. ¹² Ὡςπερ γὰρ ἡ γυνή ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ¹³ Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπειν ἐστὶ γυναίκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἄνθρωπος μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστὶ; ¹⁵ Γυνή δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν. Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου ἔδεδόται. ¹⁶ Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαίνῳ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρείττον ὁμοῦ εἰς τὸ ἥττον συνέρχεσθε. ¹⁸ Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ¹⁹ Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ²¹ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. ²² Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἡ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί δὲ ὑμῖν εἶπω; Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαίνῳ.

²³ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε, Ἵλάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστίν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ὅταν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ Ὡσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ.

²⁷ Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως τοῦ Κυρίου, ἔνοχος ἐστὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. ²⁸ Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. ³⁰ Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.

‡ 11:11 ἀνηρ χωρὶς γυναικος οὔτε γυνή χωρὶς ἀνδρος | γυνή χωρὶς ἀνδρος οὔτε ἀνηρ χωρὶς γυναικος CT § 11:14 η | — CT * 11:14 αὐτῆ ἡ φύσις | ἡ φύσις αὐτῆ CT † 11:15 δεδοται | δεδοται αὐτῆ ANT NA TR WH ‡ 11:17 κρείττον | κρείσσον CT § 11:17 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * 11:17 ἡττον | ἡσσον CT † 11:18 ἐκκλησία | τῆ ἐκκλησία TR ‡ 11:19 οἱ | καὶ οἱ NA SBL WH § 11:22 ὑμῖν εἶπω | εἶπω ὑμῖν CT * 11:23 παρεδίδοτο | παρεδίδοτο CT † 11:24 λαβετε φαγετε 88.7% | — CT 8.3% ‡ 11:24 κλωμενον | — CT § 11:25 ἀν | εἰαν CT * 11:26 ἀν | εἰαν CT † 11:26 τουτου | — CT ‡ 11:26 ἀν | — CT § 11:27 τουτου | — CT * 11:27 του κυριου | — ANT CT PCK TR † 11:27 του | — ANT TR ‡ 11:29 ἀναξίως 95.6% | — CT 1.5% § 11:29 του κυριου | — CT * 11:31 γαρ | δε CT

³² Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ †Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνεργόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ Εἰ *δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

12

¹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ² Οἴδατε ὅτι *ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. ³ Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα †Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, *Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

⁴ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵ Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος. ⁶ Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτός *ἔστι Θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πάσιν. ⁷ Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ Ὡ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ⁹ ἐτέρῳ †δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ *δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑαυτῷ πνεύματι· ¹⁰ ἄλλῳ *δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ †δὲ προφητεία, ἄλλῳ *δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρῳ ὁ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ *δὲ ἑρμηνεῖα γλωσσῶν· ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστι, καὶ μέλη *ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος ἑστού ἐνός, πολλά ὄντα, ἐν ἔστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός. ¹³ Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες *εἰς ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

¹⁴ Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέρος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁶ Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁷ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἢ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἢ ὀσφρησις; ¹⁸ †Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέρος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ Νῦν δὲ ἡλόθα *μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² Ἀλλὰ πολλῶ μάλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστί· ²³ καὶ ἂ

† 11:32 κυριου | του κυριου ANT NA WH † 11:34 δε | — CT * 12:2 οτε | — TR † 12:3 ιησουν 88.9% | ιησουσ CT 3.5% † 12:3 κυριον ιησουν 92.6% | κυριος ιησουσ CT 5.4% § 12:6 ο δε | και ο WH * 12:6 εστι 76.4% | — CT 16.9% † 12:9 δε | — CT † 12:9 δε | — SBL § 12:9 αυτω | ενι CT * 12:10 δε | — SBL † 12:10 δε | — SBL TH † 12:10 δε | — SBL TH § 12:10 δε | — CT * 12:10 δε | — SBL † 12:10 ερμηνεια | ερμηνια TH WH † 12:12 εχει πολλα | πολλα εχει CT § 12:12 του ενος | — CT * 12:13 εις | — CT † 12:18 νυνι | νυν WH † 12:20 μεν | — WH § 12:21 ο | — ANT TR

δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει· *ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοῦς τιμὴν,²⁵ ἵνα μὴ ἦ ἄσχισματα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. ²⁶ Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, Συναπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται *ἐν μέλος, ἰσχυαίρει πάντα τὰ μέλη.

²⁷ Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ Καὶ οὐδὲ μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δευτέρου προφήτας, τρίτου διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, Ἐπιληψίαι, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; Μὴ πάντες διερμηνεύουσι; ³¹ Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα.

Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13

¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² *Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ἰκαί ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη ἰμεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, Σοῦθέν εἰμι. ³ *Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, ἰκαί ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα ἰκαυθίσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· Σὴ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, *συχθαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἔκπιπτει· εἴτε δὲ προφητεῖται, καταργηθῆσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ⁹ Ἐκ μέρους ἰδὲ Σγινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, *τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ Ὅτε ἡμῖν νῆπιος, ἰὼς νῆπιος ἐλάουν, ὡς νῆπιος ἐφρόνου, ὡς νῆπιος ἐλογιζόμεν· ὅτε ἰδὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήρηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² Βλέπομεν γὰρ ἄρτι

* 12:24 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH † 12:24 υστερουντι | υστερουμενω NA TH WH ‡ 12:25 σχισματα | σχισμα ANT CT PCK TR § 12:26 συνασχει | συνασχη PCK | συνασχει TH WH

* 12:26 εν | — SBL TH WH † 12:26 συχαρει | συχαρη PCK | συχαρει TH WH ‡ 12:28 ειτα | επειτα CT § 12:28 αντιληψεις | αντιληψεις CT * 12:31 κρειττονα 93% | μειζονα CT 5.8%

* 13:2 και εν | καν WH † 13:2 και εν | καν WH ‡ 13:2 μεθιστανειν | μεθισταναι NA SBL TH § 13:2 ουθεν | ουδεν ANT SCR * 13:3 και εν | καν NA TH WH † 13:3 και εν | καν WH ‡ 13:3 καυθισωμα 45.4% | καυθισομαι ANT BYZ PCK SBL TH 49.7% | καυθισομαι NA WH 1.5% § 13:4 η αγαπη 83.2% | — WH 12.9% * 13:6 συχαρει | συνασχει TH WH † 13:8 εκπιπτει | πιπτει CT ‡ 13:9 δε | γαρ CT TR § 13:9 γινωσκομεν | γεινωσκομεν TH

* 13:10 τοτε | — CT † 13:11 ως νηπιος ελαουν ... ελογιζομην | ελαουν ... ελογιζομην ως νηπιος CT ‡ 13:11 δε | — CT

δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι ὁμιλοῦμαι ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγινώσκω καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ *τῷ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ³ Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

⁶ Ὡς οὖν ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; ⁷ Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολῆν τοῖς φθόγγοις μὴ *διδῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; ⁹ Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἔστιν ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν σαυτῶν ἄφωνον. ¹¹ Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευματικῶν, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

¹³ *Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. ¹⁵ Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ¹⁶ Ἐπεὶ ἐὰν ἐυλόγησῃς *τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρει τὸ Ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε; ¹⁷ Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὁμοῦ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις *λαλῶν· ¹⁹ ἄλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πάντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι *γίνεσθε. ²¹ Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται

§ 13:12 γινωσκω | γεινωσκω TH * 14:2 τω | — CT † 14:5 γαρ | δε CT ‡ 14:5 διερμηνευει | διερμηνευη CT TR § 14:6 νυι | νυ CT * 14:7 διω | δω CT TR † 14:8 φωνη σαλπυγξ | σαλπυγξ φωνη NA TH WH ‡ 14:10 εστιν | εισιν CT § 14:10 αυτων 89.7% | — CT SCR 7% * 14:13 διοπερ | διο CT † 14:16 ευλογησης | ευλογης CT ‡ 14:16 τω | εν NA WH | — SBL TH § 14:18 μου | — CT * 14:18 λαλων | λαλω CT † 14:19 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 14:19 δια του νοος 88.8% | τω νοι CT 7.8% § 14:20 γινεσθε | γεινεσθε TH * 14:20 γινεσθε | γεινεσθε TH

ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χερίλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει Κύριος. ²² Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες ἁγλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθῳσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαινέσθε; ²⁴ Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ Ἐκαὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά *γίνεται· καὶ οὕτω πεσῶν ἐπὶ πρόσκωπον προσκυνήσῃ τῷ Θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστί.

²⁶ Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ἑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, Ἑγλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, *ἐρμηνεῖαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν ἔγινέσθω. ²⁷ Εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω. ²⁸ Ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ Θεῷ. ²⁹ Προφήτῃ δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ Ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ Δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται. ³² καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. ³³ Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασία ὁ Θεός, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκες ἑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ *ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἄλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ Εἰ δέ τι ἁμαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι *γυναίξιν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. ³⁶ Ἡ ἀφ' ἑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; Ἡ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήνησεν;

³⁷ Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι Ἐκυρίου *εἰσὶν ἐντολαί. ³⁸ Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἄγνοεῖτω. ³⁹ Ὡστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν Ἑγλώσσαις μὴ κωλύετε. ⁴⁰ *πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν ἔγινέσθω.

15

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ

† 14:21 ετεροις | ετερων CT ‡ 14:23 γλωσσαις λαλωσιν | λαλωσι γλωσσαις CT § 14:25 και ουτω 92.9% | — CT 5.6% * 14:25 γινεται | γινεται TH † 14:25 ο θεος οντως | οντως ο θεος CT PCK ‡ 14:26 υμων 95% | — CT 2.7% § 14:26 γλωσσαν εχει αποκαλυψιν | αποκαλυψιν εχει γλωσσαν CT * 14:26 ερμηνειαν | ερμηνιαν TH WH † 14:26 γινεσθω | γενεσθω TR | γεινεσθω TH ‡ 14:33 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK TR § 14:34 υμων | — CT * 14:34 επιτετραπται | επιτρεπεται CT † 14:34 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 14:34 υποτασσεσθαι | υποτασσεσθωσαν CT § 14:35 μαθειν | μαθανειν WH * 14:35 γυναιξιν | γυναικι CT † 14:35 εν εκκλησια λαλειν | λαλειν εν εκκλησια CT ‡ 14:37 επιγινωσκετω | επιγινωσκετω TH § 14:37 κυριου | του κυριου ANT TR * 14:37 εισιν εντολαι | εστιν εντολη NA TH WH | εστιν SBL † 14:38 αγνοειτω | αγνοειται CT ‡ 14:39 αδελφοι | αδελφοι μου CT § 14:39 γλωσσαις μη κωλυτε | μη κωλυετε γλωσσαις CT * 14:40 παντα | παντα δε CT † 14:40 γινεσθω | γεινεσθω TH

καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε· τίμη λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτός εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε.

³ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ *τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· ⁵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· ⁶ ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ †πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ †καὶ ἐκοιμήθησαν· ⁷ ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κάμοι· ⁹ Ἐγὼ γὰρ εἶμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἶμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· ¹⁰ Χάριτι δὲ Θεοῦ εἶμι ὃ εἶμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, Ὡστόσο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ *ἢ σὺν ἐμοί· ¹¹ Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

¹² Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν †τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· ¹⁴ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα †τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ Ὡστόσο καὶ ἡ πίστις *ὑμῶν· ¹⁵ Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· ¹⁶ Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις †ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ¹⁸ Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο· ¹⁹ Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ †ἠλπικότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ μόνου, ἔλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων Ὡσγένετο· ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου *ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν· ²² Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται· ²³ Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ †τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· ²⁴ Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν †παραδῶ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· ²⁵ Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ Ὡσὰν θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ²⁶ Ἐσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· ²⁷ Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτός τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· ²⁸ Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε *καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς

* **15:4** τριτη ημερα | ημερα τη τριτη CT † **15:6** πλειους | πλειονες CT ‡ **15:6** και | — CT
 § **15:10** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * **15:10** η | — TH WH † **15:12** τινες εν υμιν | εν υμιν τινες CT ‡ **15:14** το | και το NA TH § **15:14** δε | — CT * **15:14** υμων | ημων WH † **15:17** υμων | υμων εστιν WH ‡ **15:19** ηλπικότες εσμεν εν χριστω | εν χριστω ηλπικότες εσμεν CT § **15:20** εγενετο 92.5% | — CT 6.5% * **15:21** ο | — CT † **15:23** του | — ANT TR ‡ **15:24** παραδω | παραδιδω CT § **15:25** αν | — CT * **15:28** και | — SBL

ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ Θεὸς †τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ †τῶν νεκρῶν; ³⁰ Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν Σῦμετέραν *καυχήσιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ³² Εἰ κατὰ ἀνθρώπων ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθηήσκομεν. ³³ Μὴ πλανᾶσθε· Φθειροῦσιν ἤθη †χρηστὰ ὀμιλία κακαί. ³⁴ Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν †λέγω.

³⁵ ΣΑΛΛ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ *Ἄφρον, σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζῶποιοεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ δὲ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχῃ, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ Θεὸς †αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστω τῶν σπερμάτων †τὸ ἴδιον σῶμα. ³⁹ Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτῆ σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν Σἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ *ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. ⁴⁰ Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· †ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

⁴² Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπεῖρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπεῖρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπεῖρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. †Ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. ⁴⁵ Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζῶποιοῦν. ⁴⁶ Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος Σὸ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, *φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

⁵⁰ Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ †δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἰδοῦ, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες †μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι

† 15:28 τα | — SBL TH WH † 15:29 των νεκρων | αυτων CT § 15:31 υμετεραν | ημετεραν ST * 15:31 καυχησιν 91.6% | καυχησιν αδελφοι NA TH WH 7.8% † 15:33 χρηστα | χρησθ TR † 15:34 λεγω | λαλω CT § 15:35 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH * 15:36 αφρον | αφρων CT † 15:38 αυτω διδωσι | διδωσιν αυτω CT † 15:38 το | — CT § 15:39 ανθρωπων | σαρξ ανθρωπων TR * 15:39 ιχθυων αλλη δε πτηνων | ιχθυων αλλη δε πετεινων ANT | σαρξ πτηνων αλλη δε ιχθυων CT † 15:40 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 15:44 εστιν σωμα ψυχικον και εστιν σωμα | ει εστιν σωμα ψυχικον εστιν και CT § 15:47 ο κυριος 96.1% | — CT 2.5% * 15:49 φορεσωμεν | φορεσομεν ANT NA SBL TR † 15:50 δυναται | δυναται CT † 15:51 μεν 92% | — CT 0.3%

ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ⁵⁴ Ὅταν δὲ ἴδῃ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσεται *ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος,

Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.

⁵⁵ Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ †κέντρον;
Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος;

⁵⁶ Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἢ ἀμαρτία· ἢ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος· ⁵⁷ τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι †γίνεσθε, †ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

16

¹ Περὶ δὲ τῆς *λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὡσπερ διετάξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² Κατὰ μίαν †σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῶν τιθέτω, θησαυρίζων ὃ τι †ἀνθεοδοῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε *λογίαι †γίνωνται. ³ Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ⁴ ἐὰν δὲ †ἄξιον τοῦ κάμει πορευέσθαι, σὺν ἔμοι πορεύονται.

⁵ Ἐλευσθεῖσθε δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι· ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν †σπαραμενῶ, ἢ *καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ⁷ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω †δε χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος †ἐπιτρέπη. ⁸ †Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ⁹ θύρα γὰρ μοι ἀνέγωγε μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

¹⁰ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς *καὶ ἐγώ. ¹¹ Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήρῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν ἀκαίρησθῃ.

¹³ Γρηγορεῖτε, στήκατε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.

¹⁴ Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ †γινέσθω.

§ 15:54 το φθαρτον τουτο ενδυσηται αφθαρσιαν και | — WH * 15:54 αθανασιαν | την αθανασιαν WH † 15:55 κεντρον που σου αδη το νικος 92.7% | νικος που σου θανατε το κεντρον CT 0.8% † 15:58 γινεσθε | γεινεσθε TH § 15:58 αμετακινητοι | αμετακεινητοι TH * 16:1 λογιας | λογιας NA SBL † 16:2 σαββατων | σαββατου CT † 16:2 αν | εαν NA SBL WH § 16:2 ευοδωται | ευοδουται PCK * 16:2 λογιαι | λογιαι NA SBL † 16:2 γινωνται | γεινωνται TH † 16:4 η αξιον | αξιον η CT § 16:6 παραμενω | καταμενω WH * 16:6 και | — WH † 16:7 δε | γαρ CT † 16:7 επιτρεπη | επιτρεψη CT § 16:8 επιμενω | επιμενω WH * 16:10 και εγω | καγω ANT NA SBL TH | εγω WH † 16:14 γινεσθω | γεινεσθω TH

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί—οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς— 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ δῶμα ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. 18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· *ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· †ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ †Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. 20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα. *Μαράν ἀθά. 23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ †Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. 24 Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. †Ἀμήν. §

---

‡ 16:17 φουρτουνατου | φορτουνατου CT § 16:17 ὑμων | υμετερον CT * 16:18 επιγινωσκετε | επιγεινωσκετε TH † 16:19 ασπαζονται | ασπαζεται CT ‡ 16:19 πρισκιλλα | πρισκα CT § 16:22 ιησουν χριστον | ημων ιησουν χριστον PCK | — CT * 16:22 μαραν αθα | μαρανα θα HF NA SBL | μαραναθα PCK † 16:23 χριστου | — CT ‡ 16:24 αμην | — NA SBL WH § 16:24 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγγραφή ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1 Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλόγητος ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν †οικτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς †ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. 5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, *τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· 7 εἰδότες ὅτι †ὡσπερ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, †ὕπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν *ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. 9 †Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου †ἐρρῦσατο ἡμᾶς καὶ ἔρῦεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν ἐυχαριστηθῇ ὑπὲρ *ὑμῶν.

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν †ἀπλότῃ καὶ †εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, *οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι †καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε·

* 1:1 ἰησοῦ χριστοῦ | χριστοῦ ἰησοῦ CT † 1:3 οἰκτιρῶν | οἰκτειρῶν TH † 1:4 ἐπι | ἐν ANT § 1:5 τοῦ | — ANT TR * 1:6 τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πασχομεν καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας 67.2% | εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πασχομεν καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν NA SBL WH 4% | τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πασχομεν εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν TR 0.8% † 1:7 ὡσπερ | ὡς CT † 1:8 ὑπὲρ | περὶ TH § 1:8 ἡμῖν 90.1% | — CT 8.2% * 1:8 ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν | ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρῆθημεν CT † 1:9 ἀλλὰ | ἀλλ NA²⁸ † 1:10 ἐρρῦσατο | ἐρῦσατο WH § 1:10 ρυεταί | ρυσεταί CT * 1:11 ὑμῶν | ἡμῶν ANT CT TR † 1:12 ἀπλοτῃ 94.3% | ἀγιοτῃ SBL TH WH 4.5% † 1:12 εἰλικρινεῖα | εἰλικρινεῖα WH § 1:12 θεοῦ | τοῦ θεοῦ CT * 1:12 οὐκ | καὶ οὐκ NA WH † 1:13 καὶ | — CT

14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἡ Κυρίου Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον, ἵνα δευτέραν * χάριν † ἐχητε. 16 καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 Τοῦτο οὖν βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἦ ἂν βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναί, ναὶ καὶ τὸ Οὐ, οὐ; 18 Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔγένετο Ναὶ καὶ Οὐ. 19 Ὁ * γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς † Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. 20 Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, † καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. 21 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός. 22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. 24 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

2

1 Ἐκρίνα * δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν † ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. 2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς † ἐστὶν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 Καὶ ἔγραψα ἑὺμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην * ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθῶς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρῶν, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, † ἀλλὰ ἀπὸ μέρους—ἵνα μὴ ἐπιβάρῳ—πάντας ὑμᾶς. 6 Ἰκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων. 7 ὥστε τοῦναντίον † μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. 8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 Ὡ δὲ τι χαρίζεσθε, † καὶ ἐγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ * εἶ τι κεχάρισμαι, ὧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

‡ 1:14 κυριου | κυριου ημων NA SBL WH § 1:15 ελθειν προς υμας το προτερον 57.7% | προς υμας ελθειν το προτερον PCK 21.3% | προτερον προς υμας ελθειν CT 7% | προς υμας ελθειν προτερον ANT TR 2.3% * 1:15 χαριν | χαραν WH † 1:15 εχητε | σχητε CT ‡ 1:17 βουλευομενος | βουλομενος ANT CT § 1:18 εγενετο | εστι CT * 1:19 γαρ του θεου | του θεου γαρ CT † 1:19 ιησους χριστος | χριστος ιησους WH ‡ 1:20 και εν αυτω 90.3% | διο και δι αυτου CT 6.8% * 2:1 δε | γαρ NA SBL WH † 2:1 εν λυπη προς υμας ελθειν | ελθειν εν λυπη προς υμας TR | εν λυπη ελθειν προς υμας ANT ‡ 2:2 εστιν | — CT § 2:3 υμιν | — CT * 2:3 εχω | σχω CT † 2:5 αλλα | αλλ NA²⁸ TR ‡ 2:7 μαλλον | — WH § 2:10 και εγω | καγω CT * 2:10 ει τι κεχαρισμα ω 81.6% | ο κεχαρισμα ει τι CT 3.3%

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματι μου, τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. 15 Ὅτι Χριστοῦ εὐδωδία ἐσμέν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· 16 οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; 17 Οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ *λοιποὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὡς ἐξ ἐλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, †κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; *Εἰ μὴ χρῆζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν †συστατικῶν; 2 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν μείξ ἐστε, †εγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, †εγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, *ἀλλ' ἐν πλαξὶ †καρδίαις σαρκίνας.

4 Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· 5 οὐχ ὅτι †ικανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ· 6 ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα *ἀποκτένει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασι, ἐντετυπωμένη †ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον †Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 Εἰ γὰρ †ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης *ἐν δόξῃ. 10 Καὶ γὰρ †οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, †ἐνεκεν τῆς υπερβαλλούσης δόξης. 11 Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρηρησία χρώμεθα· 13 καὶ οὐ καθάπερ †Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον *ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου·

† 2:13 ἀλλα | ἀλλ NA²⁸ † 2:16 θανάτου | ἐκ θανάτου CT § 2:16 ζωῆς | ἐκ ζωῆς CT
 * 2:17 λοιποὶ 51.9% | πολλοὶ BYZ CT TR 46.1% † 2:17 ελικρινείας | ελικρινιας WH † 2:17
 κατενωπιον του 87.3% | κατεναντι CT 3.5% * 3:1 εἰ | ἡ CT SCR † 3:1 συστατικων | — CT
 † 3:2 εγγεγραμμενη | εγγεγραμμενη TH WH § 3:3 εγγεγραμμενη | εγγεγραμμενη TH WH
 * 3:3 ἀλλ | ἀλλα ANT † 3:3 καρδιας | καρδιας TR † 3:5 ἰκανοι ἐσμεν ἀφ ἑαυτων | ἀφ
 ἑαυτων ἰκανοι ἐσμεν CT § 3:5 ἑαυτῶν | αὐτῶν SBL WH * 3:6 ἀποκτενει | ἀποκτεινει
 TR WH | ἀποκτεννει ANT NA SBL TH † 3:7 ἐν | — CT † 3:7 μωυσεως | μωυσεος PCK |
 μωσεως TR § 3:9 ἡ διακονία | τῆ διακονία NA SBL TH * 3:9 ἐν | — CT † 3:10 οὐ | οὐδε
 ANT TR † 3:10 ἐνεκεν | ἐνεκεν CT PCK § 3:13 μωυσης | μωυσης TR * 3:13 ἑαυτοῦ |
 αὐτοῦ CT

14 ἄλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. 15 Ἀλλ' ἕως ἡμέρας ἀναγινώσκειται ἡ Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. 16 Ἡνίκα ὁ ἀνὴρ ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἕκεῖ ἐλευθερία. 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

4

1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν· 2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 3 Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστι κεκαλυμμένον· 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ ἀγᾶσαι ἑαυτοὺς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. 5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· 9 διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰακώβου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. 11 Αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 Ὡστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

13 Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις

† 3:14 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL WH † 3:14 σημερον | σημερον ημερας CT § 3:14 ο τι | οτι ANT CT HF PCK * 3:15 αναγιωσκειται | αν αναγιωσκηται CT † 3:15 μωυσης | μωυσης PCK TR † 3:16 δ αν | δε εαν NA SBL WH § 3:17 εκει | — CT * 4:1 εκκακουμεν | εγκακουμεν CT † 4:2 ἀλλα | ἀλλ ANT NA²⁸ TR † 4:2 συνιστωντες | συνιστανοντες NA SBL WH | συνισταντες TH § 4:4 αυτοις | — CT * 4:5 ἀλλα χριστον ιησουν | ἀλλα ιησουν χριστον NA²⁷ | ἀλλ ιησουν χριστον NA²⁸ † 4:6 λαμψαι | λαμψει CT † 4:6 ιησου | — SBL WH § 4:10 κυριου | — CT * 4:12 μεν | — CT † 4:14 κυριον | — SBL † 4:14 δια | συν CT

πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἔσκακουμέν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ *ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως †ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνους καταλυθῇ, οἰκοδομῆν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· ³ εἶγε καὶ *ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθισόμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνῇ στενάζομεν βαρουμενοι· †ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ †καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου— ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους— ⁸ θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημησαί ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημησαί πρὸς τὸν Κύριον. ⁹ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε Ἐκακόν.

¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδησέσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² Οὐ *γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, †ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ †οὐ καρδίᾳ. ¹³ Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι ἔει εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ¹⁵ καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ *αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

¹⁶ Ὅστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ †δὲ καὶ ἐγνωκάμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¹⁷ Ὅστε εἰ τις ἐν Χριστῷ, καινῇ κτίσει· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοῦ, γέγονε †καινὰ τὰ πάντα. ¹⁸ Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν

§ 4:16 εκκακουμεν | εγκακουμεν CT * 4:16 εσωθεν | εσω ημων CT † 4:17 ημων | — WH
 * 5:3 ενδυσσαμενοι | εκδυσσαμενοι NA † 5:4 εφ ω | επειδη ST ‡ 5:5 και | — CT § 5:10
 κακον 93.8% | φαυλον CT 4.3% * 5:12 γαρ | — CT † 5:12 αλλα | αλλ NA²⁸ ‡ 5:12 ου |
 μη εν CT § 5:14 ει | — BYZ CT * 5:15 αυτων | παντων PCK † 5:16 δε | — CT ‡ 5:17
 καινα τα παντα 55.3% | τα παντα καινα BYZ 38.8% | καινα CT 2.5% § 5:18 ιησου | — CT

τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· ¹⁹ ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος *ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ. ²¹ Τὸν †γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς †γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6

¹ Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς— ² λέγει γάρ,

Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου,
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·

ἰδοῦ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοῦ, νῦν ἡμέρα σωτηρίας— ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ *συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι, καὶ ἐπιγνωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοῦ, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ¹⁰ ὡς λυπούμενοι, αἰεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφεγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά ἡμῶν πεπλάτνυται. ¹² Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχνοις ὑμῶν. ¹³ Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν—ὡς τέκνοις λέγω—πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ Μὴ †γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; †Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ Τίς δὲ συμφώνησις Ἐκ Χριστῷ πρὸς *Βελίαν; Ἦ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ Τίς δὲ †συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; †Υμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι

Ἔνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔμπεριπατήσω·
καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός,
καὶ αὐτοὶ ἔσονται *μοι λαός.

¹⁷ Διό, †Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν

* 5:19 εν | — PCK † 5:21 γαρ | — CT ‡ 5:21 γενωμεθα | γινωμεθα TR * 6:4 συνιστωντες | συνισταντες NA TH † συνιστανοντες SBL WH † 6:14 γινεσθε | γεινεσθε TH ‡ 6:14 τις δε | η τις CT § 6:15 χριστω | χριστου CT * 6:15 βελιαν | βελιαλ ANT SCR † 6:16 συγκαταθεσις | συγκαταθεσις WH ‡ 6:16 υμεις ... εστε | ημεις ... εσμεν CT § 6:16 εμπεριπατησω | ενπεριπατησω WH * 6:16 μοι | μου CT † 6:17 εξελθετε | εξελθατε ANT CT

καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε·
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

7

¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶς
ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες
ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα
ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ *Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προεῖρηκα γάρ, ὅτι ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ †συζῆν. ⁴ Πολλή μοι
παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ
παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν
ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

⁶ Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ Θεός, ἐν
τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε
με μᾶλλον χαρῆσαι. ⁸ Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ,
οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ
ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. ⁹ Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι
ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ
Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν
λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον σκατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ Ἴδοι γάρ, αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ
Θεὸν λυπηθῆναι *ὑμᾶς, πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, †ἀλλὰ
ἀπολογίαν, †ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ὁ δὲ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ
ζῆλον, *ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοὺς
εἶναι †ἐν τῷ πράγματι. ¹² Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν
τοῦ ἀδικήσαντος, ὁ οὐδὲ *εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' †εἵνεκεν τοῦ
φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν †ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ ὅδε τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ
τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν.

* 7:3 ου προς κατακρισιν | προς κατακρισιν ου CT † 7:3 συζην | συνζην TH WH ‡ 7:8
γαρ | — SBL WH § 7:10 κατεργαζεται | εργαζεται CT * 7:11 υμας | — CT † 7:11 αλλα
| αλλ NA²⁸ ‡ 7:11 αλλα | αλλ NA²⁸ § 7:11 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK * 7:11 αλλα | αλλ
NA²⁸ PCK TR † 7:11 εν | — CT ‡ 7:12 εινεκεν | ενεκεν BYZ CT § 7:12 ουδε | αλλ ουδε
WH * 7:12 εινεκεν | ενεκεν BYZ CT † 7:12 εινεκεν | ενεκεν BYZ CT ‡ 7:12 υμων την
υπερ ημων | ημων την υπερ υμων SCR § 7:13 δε τη παρακλησει υμων περισσοτερωσ | τη
παρακλησει υμων περισσοτερωσ δε BYZ PCK TR | δε τη παρακλησει ημων περισσοτερωσ CT

14 Ὅτι εἶ τι αὐτῶ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλάλησαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν *ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. 15 Καὶ τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 †Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8

1 *Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας· 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσειᾷ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς †τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. 3 Ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ †ὑπὲρ δυνάμιν ἀυθαίρετοι, 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους· 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, *ἀλλ' ἐαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. 7 Ἄλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ †ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. 9 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' †ὑμᾶς ἐπτώχευσε, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκεῖνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. 10 Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. 11 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη §τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν *δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης, 15 καθὼς γέγραπται, Ὅ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττόνησε.

16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ †διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. 17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, ἀυθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. 18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν †σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακουομένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν §αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν *ἡμῶν·

* 7:14 η | — WH † 7:16 χαιρω | χαιρω ουν SCR * 8:1 γνωριζομεν | γνωριζω ANT † 8:2 τον πλουτον | το πλουτος CT † 8:3 υπερ | παρα CT § 8:4 αγιους | αγιους δεχασθαι ημας PCK TR * 8:5 αλλ | αλλα NA²⁷ † 8:7 υμων εν ημιν | ημων εν υμιν NA SBL WH † 8:9 υμας | ημας PCK § 8:12 τις | — CT * 8:13 δε | — CT † 8:16 διδοντι | δοντι NA † 8:19 ουν | εν TH WH § 8:19 αυτου | — TH WH * 8:19 ημων | υμων TR

20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 †προνοοῦμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλακίς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. 24 Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχῆσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς *ἐνδείξασθε Σεῖς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9

1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους περισσὸν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσιν· καὶ *ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. 3 Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ᾗτε· 4 μήπως, ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθώμεν ἡμεῖς—ἵνα μὴ †λέγωμεν ὑμεῖς—ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ †τῆς καυχῆσεως. 5 Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν ὄρατον ἐπιθυμητὴν εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοιμὴν εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ *ὡς πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπεῖρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπεῖρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 Ἐκαστος καθὼς †προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. 8 †Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· 9 καθὼς γέγραπται,

Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν·
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

10 Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν ὁ σπέρμα τῷ σπεύρουσι, καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν *χορηγήσει, καὶ πληθύνει τὸν σπῆρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει τὰ †γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. 12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ

† 8:21 προνοοῦμενοι 83.6% | προνοοῦμεν γὰρ CT 8.8% † 8:24 ἐνδείξασθε | ἐνδεικνυμενοι NA SBL § 8:24 εἰς | καὶ εἰς TR * 9:2 ο εξ | το CT † 9:4 λεγωμεν | λεγω NA † 9:4 τῆς καυχῆσεως 84.8% | — CT 3.6% § 9:5 προκαταγγελημενην | προεπηγγελημενην CT * 9:5 ὡς | ὡσπερ TR † 9:7 προαιρεται | προρηται CT † 9:8 δυνατος | δυναται CT § 9:10 σπερμα | σπορον NA SBL * 9:10 χορηγησαι ... πληθυναι ... αυξησαι 89.1% | χορηγησει ... πληθυνει ... αυξησει CT 3% † 9:10 γενηματα | γεννηματα TR

τῆ ὑποταγῆ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπλότῃ τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας· ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθοῦντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ Χάρις ἃδὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10

¹ Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς *πραότητος καὶ †ἐπεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· ² δέομαι δέ, τὸ μὴ παρῶν θαρρηῆσαι τῇ πεποιεθῆσει ἢ λογιζομαι τολμηῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα — ⁴ τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων — ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαίρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

⁷ Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἅφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὝΧριστοῦ. ⁸ Ἐάν τε γὰρ *καὶ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν—ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν—οὐκ αἰσχυνηθήσομαι· ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ Ὅτι, Αἱ ἃ μὲν ἐπιστολαί, φησί, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

¹² Οὐ γὰρ τολμῶμεν Ὕγκρῖναι ἢ *συγκρῖναι ἑαυτοὺς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· †ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ ἃ συγκρῖνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ Ὕσυνιοῦσιν. ¹³ Ἡμεῖς δὲ *οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὐ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεός, μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. ¹⁴ Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι, ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, ἀξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ἃσυνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἃλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

‡ 9:15 δε | — CT * 10:1 πραοτητος | πραυτητος CT † 10:1 επεικειας | επεικειας WH
 ‡ 10:7 αφ | εφ CT § 10:7 χριστου | — CT * 10:8 και | — CT † 10:8 ημιν | — CT ‡ 10:10
 μεν επιστολα | επιστολα μεν CT § 10:12 εγκρῖναι | ενκρῖναι TH WH * 10:12 συγκρῖναι
 | συνκρῖναι TH WH † 10:12 αλλα | αλλ NA²⁸ ‡ 10:12 συγκρῖνοντες | συνκρῖνοντες TH
 WH § 10:12 συνιοῦσιν 85% | συιασιν CT 4% * 10:13 ουχι | ουκ CT † 10:18 συνιστων
 | συνιστανων CT ‡ 10:18 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH

11

1 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν *τῆ ἀφροσύνη· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζηλῶ· ἡρμოსάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ Χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις †εὐαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, †οὕτω φθαρή τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ὀλιγοπιστίας τῆς εἰς τὸν Χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς *ἠνείχεσθε. 5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ †φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 Ἡ ἁμαρτίαν ἐποίησα *ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· 9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα Σουδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρή *ὕμιν ἑμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. 10 Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὐτῆ οὐ †φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. 11 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ Θεὸς οἶδεν.

12 Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. 14 Καὶ οὐ †θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. 15 Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα ἄσκῶ μικρὸν τι καυχήσωμαι. 17 Ὁ λαλῶ, οὐ *λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ †τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. 19 Ἠδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. 20 Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρειται, εἴ τις †ὕμᾶς εἰς πρόσωπον ἑδέρει. 21 Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς *ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ—ἐν ἀφροσύνῃ λέγω—τολμῶ κἀγώ. 22 Ἑβραῖοί εἰσι; Κἀγώ. †Ἰσραηλιταί εἰσι; Κἀγώ. Σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; Κἀγώ. 23 Διάκονοι Χριστοῦ

* 11:1 τη αφροσυνη | τι αφροσυνης CT † 11:3 ευαν εξηπατησεν | εξηπατησεν ευαν CT

‡ 11:3 ουτω 86.6% | — CT 2% § 11:3 απλοτητος 94% | απλοτητος και της αγνοτητος CT 4%

* 11:4 ηνειχεσθε | ανειχεσθε ANT BYZ HF TH | ανεχεσθε NA SBL WH † 11:6 φανερωθεντες

94.5% | φανερωσαντες CT 1.3% ‡ 11:7 εμαυτον | εαυτον PCK § 11:9 ουδενος | ουθενος CT

* 11:9 υμιν εμαυτον | εμαυτον υμιν CT † 11:10 φραγησεται | σφραγισεται ST ‡ 11:14

θαυμαστον | θαυμα CT § 11:16 καγω μικρον τι | μικρον τι καγω TR * 11:17 λαλω κατα

κυριον | κατα κυριον λαλω CT † 11:18 την | — NA SBL TH ‡ 11:20 υμας εις προσωπον |

εις προσωπον υμας CT § 11:20 δερει | δαιρει PCK * 11:21 ησθενησαμεν | ησθενηκαμεν

CT † 11:22 ισραηλιται | ισραηλειται TH WH

εἰσι;—παραφρονῶν λαλῶ—Ἵπὲρ ἐγώ. Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς υπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις, ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις ὀκτακοντακοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. ²⁵ Τρὶς ἔραβδίσθη, ἀπαξ ἐλιθάσθη, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλοις· ²⁷ ἔν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ Χωρὶς τῶν παρεκτός, ἢ ἐπισύστασις ἑμοῦ ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

³⁰ Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὧν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων· ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχάλασθη διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

¹ Καυχᾶσθαι δὲ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὄπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. ² Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτός τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἔκτός τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν— ⁴ ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξδὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ⁵ Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου· ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. ⁷ Καὶ τῇ υπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ υπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος Σαταῶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ υπεραίρωμαι. ⁸ Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ Καὶ εἶρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἦδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὑβρεσιν, ἐν

‡ 11:23 πληγαις υπερβαλλοντως εν φυλακαις περισσοτερωσ 93.6% | φυλακαις περισσοτερωσ εν πληγαις υπερβαλλοντως CT 1.6% § 11:24 τεσσαρακοντα | τεσσαρακοντα CT * 11:25 εραβδισθην | εραβδισθην ANT NA PCK TR † 11:27 εν | — CT ‡ 11:28 επισουστασις | επιστασις CT § 11:28 μου | μοι CT * 11:31 κυριου | κυριου ημων ANT TR † 11:31 χριστου | — CT ‡ 11:32 δαμασκηνων πολιν | πολιν δαμασκηνων CT § 11:32 θελων | — NA SBL WH * 12:1 δη | δει CT † 12:1 συμφερει μοι 95.4% | συμφερον μεν CT 2.3% ‡ 12:1 γαρ | δε CT § 12:3 εκτος | χωρις NA SBL WH * 12:5 μου | — CT † 12:6 τι | — WH ‡ 12:7 ινα | διο ινα CT § 12:7 σαταν | σατανα CT * 12:9 μου | — CT † 12:9 τελειουται | τελειται CT ‡ 12:9 μου | — WH

ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, Ἰέν στενοχωρίαῖς, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων *καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὠφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, †ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. 13 Τί γὰρ ἐστὶν ὁ †ἠττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδοῦ, Ἰτρίτον ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω *ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, †ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, †ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. 15 Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ Ἰκαὶ περισσοτέρως ὑμᾶς *ἀγαπῶν, †ἦττον ἀγαπῶμαι. 16 Ἐστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· †ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. 17 Μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

19 ἸΠάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; *Κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 Φοβοῦμαι γάρ, μήπως ἐλθῶν οὐχ οἴους ἐέλω εὐρῶ ὑμᾶς, κἀγὼ εὐρέθω ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως †ἔρεις, †ζηῆλοι, θυμοί, Ἰεριθεῖαι, καταλαλαί, ψιθυρισμοί, φουσιώσεις, ἀκαταστασίαι. 21 μὴ πάλιν *ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

13

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρῶν τὸ δεῦτερον, καὶ ἀπὼν νῦν *γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι· 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· 4 καὶ γὰρ †εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως

§ 12:10 εν | και CT * 12:11 καυχωμενος 82.7% | — CT 10.2% † 12:12 εν σημειοις 91.2% | σημειοις τε NA SBL WH 4.5% | σημειοις TH 2.3% † 12:13 ηττηθητε | ησσωθητε CT § 12:14 τριτον | τριτον τουτο CT * 12:14 υμων | — CT † 12:14 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK TR † 12:14 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 12:15 και | — CT * 12:15 αγαπων | αγαπω WH † 12:15 ηττον | ησσον CT † 12:16 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 12:19 παλιν 92.2% | παλαι CT 3.3% * 12:19 κατενωπιον του | κατεναντι CT † 12:20 ερεις | ερις NA PCK SBL WH † 12:20 ζηλοι | ζηλος CT § 12:20 εριθειαι | εριθιαι WH * 12:21 ελθοντα με ταπεινωσει 47.2% | ελθοντα με ταπεινωση ANT BYZ PCK TR 46.2% | ελθοντος μου ταπεινωσει με TH 1.8% | ελθοντος μου ταπεινωση με NA SBL WH 0.3% * 13:2 γραφω | — CT † 13:4 ει | — CT

Θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ Ἐζησομεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἡ οὐκ ἐπιγνώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι *Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἔστιν; Εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι. ⁷ Ἐύχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, Ἐἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο *δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ¹³ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

¹⁴ Ἡ χάρις τοῦ ἘΚυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. *Ἀμήν.†

‡ 13:4 ημεῖς | και ημεῖς SCR § 13:4 ζησομεθα | ζησομεν CT * 13:5 ιησους χριστος | χριστος ιησους TH † 13:5 εστιν | — CT ‡ 13:7 ευχομαι | ευχομεθα CT § 13:8 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 13:9 δε | — CT † 13:10 εδωκε μοι ο κυριος | ο κυριος εδωκε μοι CT ‡ 13:11 ειρηνης | της ειρηνης PCK § 13:14 κυριου | κυριου ημων PCK * 13:14 αμην | — CT † 13:14 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1 Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, * καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν †περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ‡ενεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 8 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ §εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ * γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

11 Γνωρίζω †δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον. 12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, ‡οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως §Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. 15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν * ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· 17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, †ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Ἐπειτα μετὰ ‡ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι §Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. 19 Ἔτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 20 Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἴδου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. 21 Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. 22 Ἥμην δὲ ἀγνωστὸν τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν

* 1:3 και κυριου ημων | ημων και κυριου NA WH † 1:4 περι | υπερ ANT NA SBL TR WH

‡ 1:4 ενεστωτος αιωνος | αιωνος του ενεστωτος CT § 1:8 ευαγγελιζεται υμιν 48.5% | ευαγγελιζεται υμιν BYZ HF 39.7% | υμιν ευαγγελιζεται TH 1% | ευαγγελισηται υμιν WH 0.8%

* 1:10 γαρ | — CT † 1:11 δε | γαρ NA SBL WH ‡ 1:12 ουτε | ουδε TH § 1:12 ιησου | — PCK * 1:15 ο θεος | — SBL † 1:17 αλλα | αλλ NA²⁸ TR ‡ 1:18 ετη τρια | τρια ετη WH

§ 1:18 πετρον 97.7% | κηφαν CT 2.3%

Χριστῷ· ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἢν ποτε ἐπόρθει. ²⁴ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν.

2

¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, * συμπαλαβῶν καὶ Τίτου· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισήλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἢν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ἰκαταδουλώσωνται· ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι—ὅποιοί ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον * Θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—Ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκῶντες οὐδὲν προσανέθεντο· ⁷ ἀλλὰ τὸνναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς— ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη— ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ * Ἰωάννης, οἱ δοκῶντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς ἴμεν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² Πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Σπέρτρω ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς * ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, ἴτι τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;

¹⁵ Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ * εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ΣἸησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπίστευσάμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· * διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς

* **2:1** συμπαλαβων | συνπαλαβων TH WH † **2:4** καταδουλωσωνται | καταδουλωσουσιν CT † **2:6** θεος | ο θεος NA WH § **2:6** εμοι | μοι SBL * **2:9** ιωαννης | ιωανης WH † **2:9** μεν | — ANT BYZ CT HF TR † **2:11** πετρος 92.3% | κηφας CT 6.3% § **2:14** πετρω 91.7% | κηφα CT 4.8% * **2:14** ζης και ουκ ιουδαικως 77.9% | και ουχι ιουδαικως ζης NA 1.8% | και ουκ ιουδαικως ζης SBL TH WH 1.6% † **2:14** τι | πως CT † **2:16** ειδοτες | ειδοτες δε ANT CT § **2:16** ιησου χριστου | χριστου ιησου WH * **2:16** διοτι ου δικαιωθησεται εξ εργαων νομου | οτι εξ εργαων νομου ου δικαιωθησεται CT

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 Ὁ δὲ μεσίτης ἐνδὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἰς ἔστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἦν ἐκ νόμου ἢ ἡ δικαιοσύνη. 22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστευούσι.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, ἔσυγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἔσμεν. 26 Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 27 Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4

1 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν. 2 ἄλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. 3 Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι· 4 ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 Ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 7 Ὡστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ὁ δὲ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος τοῦ Θεοῦ διὰ Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες Θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει οὕσι θεοῖς· 9 νῦν δέ, γνόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; 10 Ἡμέρας παρατηρήσατε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. 11 Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Στίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. Οὐδέν με ἠδικήσατε· 13 οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. 14 Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον

‡ 3:19 ου | αν WH § 3:21 αν εκ νομου 84.8% | εκ νομου αν NA SBL TH 1.3% | εν νομο αν WH 0.2% * 3:23 του δε | δε του ANT † 3:23 συγκεκλεισμενοι | συγκελειομενοι NA SBL | συκλειομενοι TH WH ‡ 3:29 και | — CT * 4:2 αλλα | αλλ NA²⁸ PCK † 4:3 ημεν | ημεθα NA SBL WH ‡ 4:6 υμων | ημων CT § 4:7 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 4:7 θεου δια χριστου 72.6% | δια θεου CT 1% † 4:8 μη φουσει | φουσει μη CT ‡ 4:9 δουλευειν | δουλευσαι WH § 4:12 γινεσθε | γεινεσθε TH * 4:14 μου τον 83.7% | υμων CT 1.1% † 4:14 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH

Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ *Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἤαυ ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, *ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ Καλὸν δὲ †τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῶ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ *Τεκνία μου, οὐδὲ πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ²⁰ ἠθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ²³ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας *διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσι †δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους *Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. ²⁵ Τὸ Σγὰρ Ἄγαρ *Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, †συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει *δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ²⁶ Ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ ἑπάντων ἡμῶν· ²⁷ γέγραπται γάρ,

Εὐφράνθητι, στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουςα·
ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

²⁸ *Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ²⁹ Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. ³⁰ Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ †γὰρ μὴ *κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5

¹ Τῇ ἐλευθερίᾳ *οὖν ἧ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε.

² Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ Κατηργήθητε ἀπὸ †τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος *ἔξεπέσατε. ⁵ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα

‡ 4:15 τις ουν ην | που ουν CT § 4:15 αν | — CT * 4:17 αλλα | αλλ NA²⁸ † 4:18 το | — CT ‡ 4:19 τεκνια | τεκνα NA SBL § 4:19 αχρις | μεχρις CT * 4:23 δια της | δι CT † 4:24 δυο | αι δυο TR ‡ 4:24 σινα | σεινα TH § 4:25 γαρ 90% | δε NA SBL WH 5.1% * 4:25 σινα | σεινα TH † 4:25 συστοιχει | συνστοιχει WH ‡ 4:25 δε | γαρ CT § 4:26 παντων | — CT * 4:28 ημεις ... εσμεν | υμεις ... εστε NA SBL TH † 4:30 γαρ μη | μη γαρ ANT ‡ 4:30 κληρονομηση | κληρονομησει ANT CT § 4:31 αρα | διο CT * 5:1 ουν η χριστος ημας ηλευθερωσε στηκετε 65% | ημας χριστος ηλευθερωσε στηκετε ουν CT 1% † 5:4 του | — CT ‡ 5:4 εξεπεσατε | εξεπεσατε BYZ HF PCK

δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἔνεκοψε *τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσῶν ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἴαν ἦ. ¹¹ Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήρηγται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατούντες ὑμᾶς.

¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ¹⁵ Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνυτε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ *ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς ταῦτα ἴδὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἴαν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ Φανερὰ δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστι *μοιχεῖα, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, Ἔξεις, *ζῆλοι, θυμοί, ἴεριθῆαι, διχσοτασία, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τοῦτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς ἴκα προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ *πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. ²⁴ Οἱ δὲ τοῦ Ἰησοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

²⁵ Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6

¹ Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ *προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι ἰπραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μὴδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ

§ 5:7 ενεκοψε | αεκοψε TR * 5:7 τη | — WH † 5:10 αν | εαν CT ‡ 5:14 πληροται | πεπληρωται CT § 5:14 εαυτον | σεαυτον ANT CT HF PCK * 5:15 υπο | υπ ANT CT † 5:17 δε | γαρ CT ‡ 5:17 αντικειται αλληλοις | αλληλοις αντικειται CT § 5:17 αν | εαν CT * 5:19 μοιχεια | — CT † 5:20 ειδωλολατρεια | ειδωλολατρια ANT NA PCK SBL WH ‡ 5:20 φαρμακεια | φαρμακια WH § 5:20 ερεις | ερις CT PCK * 5:20 ζηλοι | ζηλος CT † 5:20 εριθιαι | εριθιαι WH ‡ 5:21 φονοι | — NA SBL WH § 5:21 και | — CT * 5:23 πραοτης | πραυτης CT † 5:24 χριστου | χριστου ιησου NA TH WH ‡ 5:26 γινωμεθα | γενωμεθα TH * 6:1 προληφθη | προλημφθη CT † 6:1 πραοτητος | πραυτητος CT ‡ 6:2 αναπληρωσατε | αναπληρωσατε NA SBL TH § 6:3 εαυτον φρεναπατα | φρεναπατα εαυτον CT

δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ⁵ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ Μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἂν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ⁸ Ὅτι ὁ σπεῖρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπεῖρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ Τὸ δὲ καλὸν ποιῶντες μὴ *ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν †ἐχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. ¹² Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα *μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται.

¹³ Οὐδὲ γὰρ οἱ ὤπεριτετμημένοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσωνται.

¹⁴ Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ *τῷ κόσμῳ.

¹⁵ †Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι †ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ ἸΚυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.*

* **6:9** εκκακωμεν | εγκκακωμεν NA SBL TH | ενκακωμεν WH † **6:10** εχομεν | εχωμεν WH ‡ **6:12** μη τω σταυρω του χριστου | τω σταυρω του χριστου μη NA SBL TH | τω σταυρω του χριστου ιησου μη WH § **6:13** περιτεμνημενοι | περιτεμνομενοι NA SBL TH WH | περιτεμνημενοι TH * **6:14** τω | — CT † **6:15** εν γαρ χριστω ιησου ουτε 95.5% | ουτε γαρ CT 2.7% ‡ **6:15** ισχυει | εστιν CT § **6:17** κυριου | — CT * **6:18** The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος, ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις †ἐν Χριστῷ· ⁴ †καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, §ἐν ἧ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ· ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ *τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσῃ, ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, †τὰ †ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹¹ ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον §δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότες ἐν τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ *ὕμεις, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἁγίῳ, ¹⁴ †ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ †τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνεῖαν §ὕμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· ¹⁷ ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς *καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, †καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ²⁰ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτόν ἐκ §των νεκρῶν, καὶ *ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ

* **1:1** ἰησου χριστου | χριστου ἰησου NA SBL WH † **1:3** εν | — ST ‡ **1:4** καθως | καθως και ANT § **1:6** εν η | ης CT * **1:7** τον πλουτον | το πλουτον SCR | το πλουτος CT † **1:10** τα | τα τε TR ‡ **1:10** επι | εν TR § **1:12** δοξης | της δοξης PCK TR * **1:13** υμεις | ημεις PCK † **1:14** ος | ο CT ‡ **1:15** την αγαπην 93.9% | — WH 1.3% § **1:16** υμων 91.1% | — CT 5% * **1:18** καρδιας | διανοιας TR † **1:18** και | — CT ‡ **1:20** ενηργησεν | ενηργηκεν SBL WH § **1:20** των | — ANT CT TR * **1:20** εκαθισεν 85.3% | καθισας NA SBL WH 5.3% | καθισας αυτον TH 2.5%

αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ²³ ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ ἴτα πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

2

¹ Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς *ἀμαρτίαις, ² ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἁπειθείας· ³ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιῶντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ Θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἠγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ—χάριτί ἐστε σεσωσμένοι— ⁶ καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ⁷ ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις ὅτι οὐκ ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ *τῆς πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. ¹⁰ Αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

¹¹ Διὸ μνημονεῦτε ὅτι ἡμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνω χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἑγγυς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, ¹⁵ τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν *ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ἡμῖν τοῖς μακρὰν *καὶ τοῖς ἐγγύς· ¹⁸ ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἅλλα συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν,

† 1:23 τα | — TR * 2:1 αμαρτιας | αμαρτιας υμων CT † 2:2 απειθειας | απειθιας WH ‡ 2:3 ημεν | ημεθα CT § 2:7 τον υπερβαλλοντα πλουτον 95.4% | το υπερβαλλον πλουτος CT 2.6% * 2:8 της | — CT † 2:11 υμεις ποτε | ποτε υμεις CT ‡ 2:12 εν | — CT § 2:13 εγγυς εγενηθητε | εγενηθητε εγγυς CT * 2:15 εαυτω | αυτω NA TH | αυτω SBL WH † 2:17 υμιν | ημιν PCK ‡ 2:17 και 91.1% | και ειρηνην CT 6.3% § 2:19 αλλα συμπολιται | αλλα εστε συμπολιται NA²⁷ SBL | αλλ εστε συμπολιται NA²⁸ | αλλα εστε συμπολιται TH WH

όντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα †οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

3

¹ Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, ² εἶπε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ *ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε †ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ· ⁵ ὃ †ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώρισθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι· ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη Σσυγκληρονόμα καὶ *σύσσωμα καὶ †συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν Στω Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ *ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, †τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ⁸ Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἵεν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι *τὸν ανεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι †πάντας τίς ἡ †οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰῶνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι Ἰδιὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰῶνων ἣν ἐποίησεν ἐν *Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ †τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ Διὸ αἰτοῦμαι μὴ †ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἧτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

¹⁴ Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα Στου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα *δῶῃ ὑμῖν, κατὰ †τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ †βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶνά τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

* 2:20 ἰησου χριστου | χριστου ἰησου CT † 2:21 οἰκοδομῆ | ἡ οἰκοδομῆ TR * 3:3 οτι κατα αποκαλυψιν ἐγνώρισεν | οτι κατα αποκαλυψιν ἐγνώρισθη NA TH WH | κατα αποκαλυψιν ἐγνώρισθη SBL † 3:4 ἀναγινωσκοντες | ἀναγινωσκοντες TH † 3:5 ἐτεραις | ἐν ἐτεραις TR § 3:6 συγκληρονομα | συγκληρονομα TH WH * 3:6 συσσωμα | συνσωμα TH WH † 3:6 συμμετοχα | συμμετοχα TH WH † 3:6 αυτου | — CT § 3:6 τω χριστω | χριστω ἰησου CT * 3:7 ἐγενομην | ἐγενηθην CT † 3:7 τὴν δοθεῖσαν | τῆς δοθείσης CT † 3:8 ἁγιων | τῶν ἁγιων ANT TR § 3:8 ἐν | — CT * 3:8 τὸν ανεξιχνιαστον πλουτον | τὸ ανεξιχνιαστον πλουτος CT † 3:9 παντας | — WH † 3:9 οἰκονομια | κοινωνια TR § 3:9 δια ἰησου χριστου | — CT * 3:11 χριστω | τω χριστω CT † 3:12 τὴν | — CT † 3:13 ἐκκακειν | ἐγκακειν NA SBL | ἐγκακειν TH WH § 3:14 τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησου χριστου | — CT * 3:16 δωῆ | δω CT † 3:16 τὸν πλοῦτον | τὸ πλοῦτος CT † 3:18 βαθος και υψος 93.2% | υψος και βαθος CT 5.3%

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

4

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ *πρόκλητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 4 Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, 6 εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν.

7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει,

Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλῶτευσεν αἰχμαλωσίαν,
*καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

9 Τὸ δέ, Ἀρέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη Ἐπρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 Ὁ καταβάς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· 13 μέχρι *καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήποι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ ἡκυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν ἡμεθοδείαν τῆς πλάνης· 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ *συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ ἄλοιπα ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, 18 ἔσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· 19 οἵτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ

§ 3:21 εν | και εν CT * 4:2 πραοτητος | πραυτητος CT † 4:6 ημιν | υμιν TR | — CT ‡ 4:8 και | — NA SBL TH § 4:9 πρωτον 83.6% | — CT 2.8% * 4:13 κατανησωμεν | κατανησομεν PCK † 4:14 κυβεια | κυβια WH ‡ 4:14 μεθοδεια | μεθοδιαν BYZ WH § 4:15 ο | — CT * 4:16 συμβιβαζομενον | συνβιβαζομενον TH WH † 4:17 λοιπα 90.8% | — CT 5.6% ‡ 4:18 σκοτισμενοι | σκοτωμενοι CT

ἀσελγεία, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἶπε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ. ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

²⁵ Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ ἡμῶν παροργισμῷ ὑμῶν. ²⁷ *μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπέτω· μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω, ἐργαζόμενος ἵνα τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσι. ³⁰ Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθητὴ ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² Σγίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο *ἡμῖν.

5

¹ *Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὄσμην εὐωδίας.

³ Πορνεία δὲ καὶ *πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις. ⁴ καὶ αἰσχροτήτης, καὶ μωρολογίας, ἢ εὐτραπελίας, ἧτὰ οὐκ ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ Τοῦτο γάρ *ἐστε ἠγινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ἕως ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ.

⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἁπειθείας. ⁷ Μὴ οὖν *γίνεσθε ἑσσυμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἢτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε — ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ *πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ — ¹⁰ δὲ κομιζόμενοι τί ἐστὶν εὐάρεστος τῷ Κυρίῳ. ¹¹ καὶ μὴ Συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῆ

§ 4:26 τω | — SBL TH WH * 4:27 μηδε | μητε TR † 4:28 το αγαθον ταις χερσιν 70.1% | ταις ιδιαις χερσι το αγαθον NA SBL TH 7% | ταις χερσι το αγαθον WH 1.6% ‡ 4:29 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 4:32 γινεσθε δε | γινεσθε SBL * γεινεσθε δε TH * 4:32 ημιν | υμιν NA PCK SBL TR WH * 5:1 γινεσθε | γεινεσθε TH † 5:2 ημας ... ημων | υμας ... υμων WH ‡ 5:3 πασα ακαθαρσια | ακαθαρσια πασα CT § 5:4 τα ουκ ανηκοντα | α ουκ ανηκεν CT * 5:5 εστε | ιστε CT PCK † 5:5 γινωσκοντες | γεινωσκοντες TH ‡ 5:5 ος | ο CT § 5:6 απειθειας | απειθιας WH * 5:7 γινεσθε | γεινεσθε TH † 5:7 συμμετοχοι | συμμετοχοι TH WH ‡ 5:9 πνευματος 93.9% | φωτος CT 5.4% § 5:11 συγκοινωνειτε | συνκοινωνειτε TH WH

* γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. ¹³ Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστι. ¹⁴ Διὸ λέγει,

† Ἐγειρε ὁ καθεύδων
καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. ¹⁷ Διὰ τοῦτο μὴ ὀργίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ * συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. ¹⁸ Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Ἐκκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

²² Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσι * ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ. ²³ Ὅτι ἁνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ Ἄλλ' * ὡσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσι ἐν παντί.

²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθάρισας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ ἑαυτῇ ἑνδοξὸν τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιοῦτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ Οὕτως ὀφείλουσιν * οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν ὦμα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἔμισησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Ἐκκκλησίας. ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, * ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ³¹ Ἄντι τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα ἁυτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος

* **5:12** γινομενα | γεινομενα TH † **5:14** εγειρε | εγειραι PCK TR ‡ **5:15** πως ακριβως | ακριβως πως CT § **5:17** γινεσθε | γεινεσθε TH * **5:17** συνιεντες | συνιετε CT † **5:19** ψαλμοις | εν ψαλμοις NA ‡ **5:19** εν 85.7% | — CT 0.8% § **5:21** χριστου | θεου BYZ HF PCK TR * **5:22** υποτασσεσθε 84.7% | υποτασσεσθωσαν TH 8.5% | — NA SBL WH 0.3% † **5:23** ανηρ | ο ανηρ ANT TR ‡ **5:23** και αυτος εστι | αυτος CT § **5:24** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * **5:24** ωσπερ | ως CT † **5:24** ιδιοις | — CT ‡ **5:25** εαυτων | — CT § **5:27** αυτην | αυτος CT * **5:28** οι | και οι CT † **5:29** εμισησεν | εμεισησεν TH ‡ **5:29** αλλ | αλλα NA²⁷ PCK SBL TH WH § **5:29** κυριος | χριστος CT * **5:30** εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστων αυτου 91.7% | — CT 2.5% † **5:31** αυτου | — CT ‡ **5:31** προς την γυναικα | τη γυναικι SBL

τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6

¹ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. ² Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, *ἄλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου.

⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς †κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες *ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ⁸ εἰδότες ὅτι †ὁ ἕαν τι ἕκαστος ποιῆσῃ ἀγαθόν, τοῦτο †κοιμεῖται παρὰ Ἰησοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ *ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ †προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

¹⁰ †Τὸ λοιπόν, Σάδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς *μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου. ¹² Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους †τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς. ¹³ Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ¹⁶ †ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ Ἰησοῦ πεπυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου *δέξασθαι, καὶ τὴν μάχιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ· ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ †τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι †δοθῇ λόγος ἐν ἀνοιξίᾳ τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλήσαι.

* 6:4 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH † 6:5 κυριοις κατα σαρκα | κατα σαρκα κυριοις CT

‡ 6:6 οφθαλμοδουλειαν | οφθαλμοδουλιαν ANT NA PCK SBL WH § 6:6 του | — CT * 6:7

ως | — PCK ST † 6:8 ο εαν τι εκαστος | εαν τι εκαστος HF | εκαστος εαν τι NA WH |

εκαστος ο αν SBL | εκαστος ο εαν TH ‡ 6:8 κοιμεται | κοιμεται CT § 6:8 του | — CT

* 6:9 υμων αυτων | αυτων και υμων CT † 6:9 προσωποληψια | προσωποληψια CT ‡ 6:10

το λοιπον | του λοιπου CT § 6:10 αδελφοι μου 88.3% | — CT 3.4% * 6:11 μεθοδειας |

μεθοδιαις WH † 6:12 του αιωνος 96.9% | — CT 3% ‡ 6:16 επι | εν CT § 6:16 τα | — SBL

* 6:17 δεξασθαι | δεξασθε ANT CT TR † 6:18 τουτο | — CT ‡ 6:19 δοθη | δοθειη TR

²¹ Ἴνα δὲ ᾄδειῃτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα *ὑμῖν γνωρίσει Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ·
²² ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπῶντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. †Ἀμήν.‡

---

§ 6:21 ειδητε και υμεις 80.8% | και υμεις ειδητε TH 8.6% * 6:21 υμιν γνωρισει | γνωρισει υμιν CT † 6:24 αμην | — CT SCR ‡ 6:24 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι *Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις·
 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεῖα ὑμῶν, 4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεῖξει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ †πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· 6 πεποιθῶς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας *Χριστοῦ Ἰησοῦ· 7 καθὼς ἐστὶ δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ §ἐν τῇ ἀπολογία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, *συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 Μάρτυς γάρ μου †ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγγνοις †Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, 10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, 11 πεπληρωμένοι §καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

12 *Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· 13 ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, 14 καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν †λόγον λαλεῖν.

15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνου καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· 16 οἱ μὲν ἐξ *ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνώως, οἰόμενοι θλίψιν §ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· 17 οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. 18 Τί γάρ; *Πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. 19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν †ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνηθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν

* 1:1 ἰησου χριστου | χριστου ἰησου CT † 1:5 πρώτης | της πρώτης CT ‡ 1:6 χριστου ἰησου | ἰησου χριστου ANT PCK TR WH § 1:7 ἐν | — TR * 1:7 συγκοινωνους | συνκοινωνους TH WH † 1:8 ἐστιν | — CT ‡ 1:8 ἰησου χριστου | χριστου ἰησου CT § 1:11 καρπων δικαιοσυνης των 63.8% | καρπον δικαιοσυνης τον CT 26.5% * 1:12 γινωσκειν | γεινωσκειν TH † 1:14 λογον 72.9% | λογον του θεου WH 16.3% ‡ 1:16 εριθειας τον χριστον καταγγελλουσιν ουχ αγνωως οιομενοι ... τοις δεσμοις μου οι δε εξ αγαπης ειδοτες οτι εις απολογιαν του ευαγγελιου κειμαι οι δε εξ εριθειας (εριθιας WH 1%) του χριστου καταγγελλουσιν ουχ αγνωως οιομενοι ... τοις δεσμοις μου NA SBL TH 8.4% § 1:16 επιφερεν 90.9% | εγειρειν CT 4.3% * 1:18 πλην | πλην οτι CT † 1:20 αποκαραδοκιαν | καραδοκιαν PCK

τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. ²² Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτο μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ Συνέχομαι ἃ δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, ἢ πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον· ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν *ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ Καὶ τοῦτο πεποιθώς οἶδα ὅτι μενῶ, καὶ ἴσχυρα παραμένω πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπών, ἰσχύω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις ἑαυτοῖς μὲν ἐστὶν ἐνδειξις ἀπωλείας, *ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ· ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἰεῖθε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ *τις σπλάγγνα καὶ ἰοικτιρμοί, ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, ἰσχυροὶ, τὸ ἐν φρονουῦντες· ³ μηδὲν ἄκατα ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν *ἕκαστος ἰσχυροῦται, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἕκαστος. ⁵ Τοῦτο *γὰρ φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ⁶ ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμόν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ⁷ ἄλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· ⁸ καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερέψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὀνομα· ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντων γόνου κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. ¹³ Ὡς Θεὸς

‡ 1:23 δε | γαρ TR § 1:23 πολλω | πολλω γαρ ANT CT * 1:24 εν | — TH WH † 1:25 συμπαραμενω | παραμενω CT ‡ 1:27 ακουσω | ακουω NA SBL WH § 1:28 αυτοις μεν ἐστὶν 82.2% | ἐστὶν αυτοις CT 6.8% * 1:28 ὑμιν | ὑμων CT † 1:30 εἰδετε | ἰδετε ST * 2:1 τις | τι PCK | τινα TR † 2:1 οικτιρμοι | οικτειρμοι TH ‡ 2:2 συμπυχοι | συνψυχοι TH WH § 2:3 κατα ἐριθειαν η | κατ ἐριθειαν μηδε κατα NA SBL TH | κατ ἐριθιαν μηδε κατα WH * 2:4 εκαστος | εκαστοι SBL WH † 2:4 σκοπειτε | σκοπουντες CT ‡ 2:4 τα | το PCK § 2:4 εκαστος | εκαστοι CT * 2:5 γαρ φρονεισθω | φρονειτε CT † 2:7 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 2:9 ονομα | το ονομα CT § 2:13 ο | — CT

γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ *ἀμόμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιάς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ †Ἄλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ †συγχαίρω πάνσιν ὑμῖν· ¹⁸ τὸ §δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ *συγχαίρετέ μοι.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. ²¹ Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ †Χριστοῦ Ἰησοῦ. ²² Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ †γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἔμοι ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³ Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν §ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

²⁵ Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ *συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρεῖας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας †ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε· ²⁷ καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον †θανάτῳ, §ἀλλὰ ὁ Θεὸς *αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ †λύπην σχῶ.

²⁸ Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὢ. ²⁹ Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον †τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισε, §παραβουλεύσαμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα *ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3

¹ Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἔμοι μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ *ἀσφαλές.

² Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· ³ ἡμεῖς γὰρ ἔσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι †Θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες· ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· ⁵ †περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς §Βενιαμίν, Ἐβραῖος ἐξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον

* 2:15 αμωμητα εν μεσω | αμωμα μεσον CT † 2:17 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH † 2:17 συγχαρω | συγχαρω TH WH § 2:18 δ | δε CT * 2:18 συγχαίρετε | συγχαίρετε TH WH † 2:21 χριστου ιησου | του χριστου ιησου TR | ιησου χριστου NA SBL TH † 2:22 γινωσκετε | γεινωσκετε TH § 2:23 απιδω | αφιδω CT * 2:25 συστρατιωτην | συστρατιωτην TH WH † 2:26 υμας | υμας ιδειν WH † 2:27 θανατω | θανατου ANT WH § 2:27 αλλα | αλλ ANT HF NA²⁸ PCK TR * 2:27 αυτον ηλησεν | ηλησεν αυτον CT † 2:27 λυπην | λυπη TR † 2:30 του χριστου | χριστου NA SBL TH | κυριου WH § 2:30 παραβουλευσαμενος | παραβουλευσαμενος CT * 2:30 αναπληρωση | πληρωση PCK * 3:1 ασφαλες | το ασφαλες HF PCK † 3:3 θεου | θεω TR † 3:5 περιτομη | περιτομη ANT CT HF PCK § 3:5 βενιαμιν | βενιαμιν TH WH

Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ *ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. ⁷ †Ἄλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ Ἀλλὰ †μὲν οὖν καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου· δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύβαλα ὄναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει. ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ *τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, †συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴ πως κατανήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν †τῶν νεκρῶν.

¹² Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ ὤκατελήφθην ὑπὸ *τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν †οὐ λογιζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκω †ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν ὄκνητον, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

¹⁷ *Συμμιμηταί μου †γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαῖον λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνη αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονούντες. ²⁰ Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα, Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, †εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει ὄκνητον τὰ πάντα.

4

¹ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

² *Εὐδοκίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. ³ †Ναί, ἐρωτῶ καὶ σέ, †σὺζυγε γνήσιε, ὄκνητον αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθησαν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

* 3:6 ζηλον | ζηλος CT † 3:7 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 3:8 μεν ουν | μενουυγε ANT CT TR § 3:8 ειναι | — CT * 3:10 την κοινωνιαν των | κοινωνιαν SBL TH WH † 3:10 συμμορφουμενος | συμμορφιζομενος CT † 3:11 των | την εκ CT § 3:12 κατεληφθην | κατεληφθην CT * 3:12 του χριστου ιησου | χριστου ιησου NA TH WH | χριστου SBL † 3:13 ου | ουπω ANT BYZ PCK WH † 3:14 επι | εις CT § 3:16 κανονι το αυτο φρονειν 81.2% | — CT 1.6% * 3:17 συμμιμηται | συμμιμηται TH WH † 3:17 γινεσθε | γεινεσθε TH † 3:21 εις το γενεσθαι αυτο 89.8% | — CT 2.5% § 3:21 εαυτῷ | αὐτῷ ANT NA TH | αὐτῷ SBL WH * 4:2 ευοδιαν | ευωδιαν ST † 4:3 ναι | και TR † 4:3 συζυγε γνησιε | γνησιε συζυγε NA SBL | γνησιε συζυγε TH WH § 4:3 συλλαμβανου | συλλαμβανου TH WH

4 Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 5 Τὸ ἐπεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ Κύριος ἐγγύς. 6 Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει *μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν Θεόν. 7 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. 9 Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. 12 Οἶδα †καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με †Χριστῷ. 14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκαινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

15 Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππηῖοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ *λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι. 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. 17 Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, †ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. 18 Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. 19 Ὁ δὲ Θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ †τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 20 Τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοί ἀδελφοί. 22 Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ Ἐκκυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ *πάντων ὑμῶν. †Ἀμήν.‡

* 4:6 μετὰ | μετ SBL WH † 4:12 καὶ | δε ST ‡ 4:13 χριστω | — CT § 4:14 συγκαινωνήσαντες | συνκοινωνήσαντες TH WH * 4:15 ληψεως | ληψεως CT † 4:17 ἀλλ' | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 4:19 τον πλουτον | το πλουτος CT § 4:23 κυριου | κυριου ημων TR * 4:23 παντων 89.5% | του πνευματος CT 8.8% † 4:23 αμην | — NA SBL WH ‡ 4:23 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

1 Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, 2 τοῖς ἐν †Κολασσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν †καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ §καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην *τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, †καὶ ἔστι καρποφορούμενον †καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 καθὼς §καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ *ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι †ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν †ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι §εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· 11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· 12 εὐχαριστοῦντες τῷ *πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι †ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτὶ, 13 ὃς †ἐρρῦσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν §απολύτρωσιν, τὴν ἄφωσιν τῶν ἀμαρτιῶν· 15 ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, *τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ †τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· 17 καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. 18 Καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν †ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, 20 καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος

* 1:1 ἰησου χριστου | χριστου ἰησου CT † 1:2 κολασσας | κολοσσας CT PCK SCR ‡ 1:2 και κυριου ἰησου χριστου | — CT § 1:3 και | — NA SBL WH * 1:4 την 86.1% | ην εχετε CT 11.4% † 1:6 και | — CT ‡ 1:6 και αυξανομενον 47.4% | — BYZ TR 51.3% § 1:7 και | — CT * 1:7 υμων | ημων SBL TH WH † 1:10 υμας | — CT ‡ 1:10 αρεσκιαν | αρεσκιαν WH § 1:10 εις την επιγνωσιν 90.3% | τη επιγνωσει CT 4.4% * 1:12 πατρι | θεω και πατρι ANT † 1:12 ημας | υμας CT ‡ 1:13 ερρυσατο | ερυσατο WH § 1:14 απολυτρωσιν | απολυτρωσιν δια του αιματος αυτου BYZ PCK TR * 1:16 τα | — CT † 1:16 τα | — CT ‡ 1:18 αρχη | η αρχη WH

τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ *ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ †θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· ²³ εἶγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ ‡μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ Στῆ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ *Νῦν χαίρω ἐν τοῖς †παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ἡ ἐκκλησία· ²⁵ ἥ ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· †νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι ὅτι τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, *ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ †Ἰησοῦ· ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2

¹ Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλικὸν ἀγῶνα ἔχω *περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν †Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ‡εωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, Σσυμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς *πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ †καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ ἠθσαυροὶ τῆς σοφίας καὶ †τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ Τοῦτο ὁδὲ λέγω, ἵνα *μὴ τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἶμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι †ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ‡ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

§ 1:20 ἐπι | ἐν ANT CT TR * 1:21 ἀποκατήλλαξεν | ἀποκατηλλαγητε SBL † 1:22 θανάτου | θανάτου αὐτοῦ PCK ‡ 1:23 μετακινούμενοι | μετακεινουμενοι TH § 1:23 τη | — CT * 1:24 νυν | ὡς νυν SCR † 1:24 παθήμασιν | παθήμασι μου ANT PCK TR ‡ 1:26 νυν | νυν CT § 1:27 τι το | τις ο ANT PCK TR * 1:27 ὡς | ο CT † 1:28 ἰησοῦ | — CT PCK * 2:1 περὶ | ὑπὲρ CT † 2:1 λαοδικεῖα | λαοδικία TH WH ‡ 2:1 εωρακασι | εωρακαν NA SBL WH | εωρακαν TH § 2:2 συμβιβασθεντων | συμβιβασθεντες NA SBL TH | συνβιβασθεντες WH * 2:2 παντα πλουτον | παν πλουτος CT † 2:2 και πατρος και του 77.8% | πατρος του TH 0.6% | — NA SBL WH 0.3% ‡ 2:3 της | — CT § 2:4 δε | — CT * 2:4 μη τις | μηδεις CT † 2:7 εν | — NA SBL WH ‡ 2:7 εν αυτη | — NA SBL TH

⁸ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετιμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος ὅτων ἀμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ *βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. ¹³ Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκός ὑμῶν, ὁ συνεζωοποίησεν *ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγματίσεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ὅῃ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ *νουμηνίας ἢ σαββάτων· ¹⁷ ἃ ἐστὶ σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα †Χριστοῦ. ¹⁸ Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ *μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοδὸς τῆς σαρκός αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ ὁσυσυμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.

²⁰ *Εἰ ἀπεθάνατε σὺν †Χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, ²¹ Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση, μηδὲ θίγης — ²² ἃ ἐστὶ πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει—κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ²³ Ἄτινα ἐστὶ λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3

¹ Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. ² Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ Απεθάνατε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. ⁴ Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ *ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵ Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τῶν ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακῆν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν

§ 2:11 των αμαρτιων 92.3% | — CT 6.9% * 2:12 βαπτισματι | βαπτισμω NA SBL † 2:12 των | — CT ‡ 2:13 εν | — PCK WH § 2:13 συνεζωοποιησεν | συνεζωοποιησεν ST * 2:13 υμας | — TR † 2:13 ημιν | υμιν SCR ‡ 2:14 ηρκεν | ηρεν ANT § 2:16 η | και NA WH * 2:16 νουμηνιας | νεομηνιας NA WH † 2:17 χριστου | του χριστου CT TR ‡ 2:18 μη εωρακεν 80.7% | εωρακεν NA SBL WH 1% | εωρακεν TH 0.8% § 2:19 συμβιβαζομενον | συνβιβαζομενον TH WH * 2:20 ει | ει ουν ANT PCK TR † 2:20 χριστω | τω χριστω ANT TR ‡ 2:23 εθελοθησκεια | εθελοθησκεια ANT NA SBL WH * 3:4 ημων | υμων NA SBL TH † 3:5 υμων | — CT

ἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ Ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· ⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν *αὐτοῖς. ⁸ Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ¹¹ ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλην καὶ Ἰουδαίος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ †τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

¹² Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα †οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, Σπρατότητα, μακροθυμίαν· ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ *Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, †ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ †Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι Ὡρίνεσθε. ¹⁶ Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς, *καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν †χαρίτι ἄδοντες ἐν *τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ ἘΚυρίῳ. ¹⁷ Καὶ πᾶν ὃ τι *ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ †καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς †ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. ¹⁹ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. ²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἔστιν εὐάρεστον *ἐν Κυρίῳ. ²¹ Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ²² Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν †ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν †Θεόν· ²³ Ἐκαὶ πᾶν ὃ τι ἕαν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου *λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ †γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ Ὁ †δὲ ἀδικῶν Ἐκομεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι *προσωποληψία.

4

¹ Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε,

‡ 3:5 εἰδωλολατρεία | εἰδωλολατρία ANT NA PCK SBL WH § 3:6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας | — WH * 3:7 αὐτοῖς | τουτοῖς CT † 3:11 τα | — TH WH ‡ 3:12 οἰκτιρμον | οἰκτιρμων BYZ TR | οἰκτειρμον TH § 3:12 πρασπητα | πραυτητα CT * 3:13 χριστος | κυριος CT † 3:14 ητις | ο CT ‡ 3:15 θεου 95.2% | χριστου CT 4.8% § 3:15 γινεσθε | γενεσθε TH * 3:16 καὶ ὕμνοις καὶ | ὕμνοις CT † 3:16 χαριτι | τη χαριτι NA ‡ 3:16 τη καρδια | ταις καρδιας CT § 3:16 κυριω | θεω CT * 3:17 αν | εαν CT † 3:17 και | — CT ‡ 3:18 ἰδιοις | — ANT CT § 3:20 ἐστιν εὐαρεστον | εὐαρεστον ἐστιν CT * 3:20 ἐν | τω ANT TR † 3:22 ὀφθαλμοδουλειαις | ὀφθαλμοδουλιαις ANT PCK SBL WH | ὀφθαλμοδουλια NA ‡ 3:22 θεον | κυριον CT § 3:23 καὶ παν ο τι 59.6% | ο CT 2.9% * 3:24 ληψεσθε | ἀποληψεσθε ANT TR | ἀποληψεσθε CT † 3:24 γαρ | — CT ‡ 3:25 δε | γαρ CT § 3:25 κομειται | κομισεται NA SBL WH * 3:25 προσωποληψια | προσωποληψια CT

εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν * οὐρανοῖς.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλήσαι.

⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἕξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ· ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα †γνωῖ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· ⁹ σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν †γνωριοῦσι τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεπιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς—ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δεξασθε αὐτόν· ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουστός, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα *στήτε τέλειοι καὶ †πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. ¹³ Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει †ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Ἰλαοδικεΐᾳ καὶ τῶν ἐν Ἰεραπόλει. ¹⁴ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν *λαοδικεΐᾳ ἀδελφούς, καὶ †Νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ¹⁶ Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ †λαοδικαίων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Ἰλαοδικεΐας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε. ¹⁷ Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἦ χάρις μεθ' ὑμῶν. * Ἀμήν.†

* **4:1** ουρανοῖς | ουρανω CT † **4:8** γνω τα περι υμων 85% | γνωτε τα περι ημων NA SBL WH 9% † **4:9** γνωριοῦσι | γνωρισουσι CT § **4:12** χριστου | χριστου ιησου NA TH WH * **4:12** στητε | σταθητε CT † **4:12** πεπληρωμενοι | πεπληροφορημενοι CT † **4:13** ζηλον πολυν | πολυν πουνον CT § **4:13** λαοδικεα | λαοδικια TH WH * **4:15** λαοδικεα | λαοδικια TH WH † **4:15** νυμφᾶν ... αὐτοῦ | νόμφαν ... αὐτῆς NA SBL WH | νόμφαν ... αὐτῶν TH † **4:16** λαοδικαίων | λαοδικεων ANT CT HF PCK TR § **4:16** λαοδικεας | λαοδικιας TH WH * **4:18** αμην | — CT † **4:18** The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Κολασσαίς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη *ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

² Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνεῖαν †ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ³ ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· ⁴ εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ †Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, καὶ ἔν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἳοι ἐγενήθημεν *ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς †τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ †τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ Ἄφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἔν τῇ Ἀχαΐᾳ, *ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν †ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. ⁹ Αὐτοὶ γὰρ περὶ †ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποῖαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἠγειρεν ἐκ *τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ρυόμενον ἡμᾶς †ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2

¹ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· ² *ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ³ Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, †οὔτε ἐν δόλῳ· ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ †τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ Ἐσκολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε *ἐν προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς· ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε †ἀπὸ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι,

* 1:1 ἀπο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου 84.7% | — CT 7.5% † 1:2 υμων | — CT † 1:4 θεου | του θεου NA WH § 1:5 εν | — SBL WH * 1:5 εν | — WH † 1:7 τυπους | τυπον CT † 1:7 τη | εν τη ANT CT | — PCK § 1:8 εν τη | — SBL TR WH * 1:8 αλλα και | αλλ CT † 1:8 ημας εχειν | εχειν ημας CT † 1:9 ημων | υμων PCK § 1:9 εσχομεν | εχομεν ST * 1:10 των | — TR † 1:10 απο | εκ CT * 2:2 αλλα | αλλα και TR † 2:3 ουτε | ουδε CT † 2:4 τω | — CT § 2:5 κολακειας | κολακιας WH * 2:5 εν | — WH † 2:6 απο | απ CT TR

7 *ἀλλ' ἐγενήθημεν Ὡῆποι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς *ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· 8 οὕτως, †οἰμερόμενοι ὑμῶν, †εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν Ὡγενήθησθε.

9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς *γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. 10 Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἔκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι 12 καὶ †μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ †περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

13 Ὡδιὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς *ἔστιν ἀληθῶς, λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 Ὑμεῖς γὰρ μιμητὰ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι †τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφολετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 15 τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτείναντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς †ἰδίους προφῆτας, καὶ Ὡῆμας ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἄρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ· 18 *διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἀπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. 19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; Ἡ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν †Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ †ἡ χαρὰ.

3

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, *εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνον, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ †διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι †ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν, 3 Ὡτὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. 4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν

‡ 2:7 ἀλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 2:7 ηῆποι 85.9% | νηῆποι NA WH 11.5% * 2:7 ἀν | εἰαν NA SBL WH † 2:8 οἰμερομενοι | μειρομενοι PCK TR ‡ 2:8 ευδοκουμεν | ηυδοκουμεν WH § 2:8 γεγενησθε | γενηθητε CT * 2:9 γαρ | — CT † 2:12 μαρτυρομενοι | μαρτυρουμενοι TR ‡ 2:12 περιπατησαι | περιπατειν CT § 2:13 δια | και δια CT * 2:13 εστιν αληθως | αληθως εστι SBL WH † 2:14 τα αυτα | ταυτα TR ‡ 2:15 ιδιους 94% | — CT 5% § 2:15 ημας | υμας ST * 2:18 διο | διοτι CT † 2:19 ιησου | ιησου χριστου ANT TR ‡ 2:20 η | — ANT * 3:1 ευδοκησαμεν | ηυδοκησαμεν TH WH † 3:2 διακονου του θεου και συνεργου ημων 92.5% | διακονου του θεου TH WH 3.2% | συνεργου του θεου NA SBL 0.3% ‡ 3:2 υμας περι | υπερ CT § 3:3 το | τω TR

θλίβεσθαι, καθώς και ἐγένετο και οἴδατε. ⁵ Διὰ τοῦτο κἀγώ, μηκέτι στέγων, ἐπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπέιρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, και εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, και εὐαγγελισαμένον ἡμῖν τὴν πίστιν και τὴν ἀγάπην ὑμῶν, και ὅτι ἔχετε μνεῖαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ και ἡμεῖς ὑμᾶς· ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ *θλίψει και ἀνάγκῃ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς ἴσθήκετε ἐν Κυρίῳ. ⁹ Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς και ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, και καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς και πατὴρ ἡμῶν, και ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι και περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους και εἰς πάντας, καθάπερ και ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ και πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ΣΧριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων *αὐτοῦ.

4

¹ *Λοιπὸν ἴσθαι, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς και παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν και ἀρέσκειν Σθεῶ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. ² Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ³ Τοῦτο γάρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· ⁴ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ και τιμῇ, ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ και τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν και πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος *ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθώς και ἴπροεῖπομεν ὑμῖν και διεμαρτυράμεθα. ⁷ Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν και δόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον εἰς Σῦμας.

⁹ Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ *ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ και γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, ¹¹ και φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, και πράσσειν τὰ ἴδια, και ἐργάζεσθαι ταῖς

* 3:7 θλιψει και αναγκη | αναγκη και θλιψει CT † 3:8 στηκετε | στηκητε ANT PCK TR
 † 3:11 χριστος | — CT § 3:13 χριστου | — CT * 3:13 αυτου | αυτου αμην NA * 4:1
 λοιπον | το λοιπον ANT BYZ PCK TR † 4:1 ουν | — WH † 4:1 καθως | ινα καθως CT § 4:1
 θεω | θεω καθως και περιπατετε CT * 4:6 ο | — CT † 4:6 προειπομεν | προειπαμεν BYZ
 CT HF TR † 4:8 και δοντα | και διδοντα NA SBL | διδοντα WH § 4:8 υμας | ημας TR
 * 4:9 υμεεις | — PCK

†ιδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ¹² ἵνα περιπατῆτε εὐσημῶνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

¹³ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν ὀκειμημένων, ἵνα μὴ λυπήσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. ¹⁵ Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ¹⁶ ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5

¹ Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. ² Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι *ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· ³ ὅταν †γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς †ἐφίσταται ὄλεθρος, ὡσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν. ⁴ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς ὀκλήπτῃς καταλάβῃ· ⁵ *πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ⁶ ἄρα σὺν μὴ καθεύδωμεν ὡς †καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. ⁸ *Ἡμεῖς δέ, ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. ⁹ Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ὅλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος *ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε †γρηγορῶμεν εἴτε *καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

¹² Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεῦετε ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινα ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε ὅκαὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ Πάντοτε χαίρετε· ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

† 4:11 ἰδίας | — SBL TH WH ‡ 4:13 θελομεν | θελω TR § 4:13 κεκοιμημενων | κοιμωμενων CT * 5:2 η | — CT † 5:3 γαρ | — CT ‡ 5:3 επισταται | επισταται TH WH § 5:4 κλεπτῃς | κλεπτας WH * 5:5 παντες | παντες γαρ CT † 5:6 και | — CT ‡ 5:8 ημεις | υμεις ANT § 5:9 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 5:10 υπερ | περι SBL WH † 5:10 γρηγορωμεν | γρηγορουμεν BYZ PCK ‡ 5:10 καθευδωμεν | καθευδομεν PCK § 5:15 και | — SBL WH

19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα *δὲ †δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς· καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖη. 24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, ‡προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. 27 §Ορκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς *ἀγίοις ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. †Ἀμήν.‡

* 5:21 δε | — TR † 5:21 δοκιμάζετε | δοκιμαζοντες BYZ ‡ 5:25 προσευχεσθε | προσευχεσθε και NA WH § 5:27 ορκίζω | ενορκίζω CT * 5:27 αγιοις 89.5% | — CT 5.3% † 5:28 αμην | — NA SBL WH ‡ 5:28 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς *ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἀξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ⁴ ὥστε †ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν †καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· ⁶ εἶπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνυσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ⁸ ἐν Σπυρί φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν *Ἰησοῦ· ⁹ οἷτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς †πιστεύσασιν ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὃ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν †Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, *μῆτε θροεῖσθαι, μῆτε διὰ †πνεύματος, μῆτε διὰ λόγου, μῆτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ †Χριστοῦ· ³ μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἰαμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ *πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ †ὡς Θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ †ἑαυτοῦ καιρῷ. ⁷ Τὸ γὰρ μυστήριον ἧδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον

* **1:2** ἡμῶν | — SBL WH † **1:4** ἡμᾶς αὐτοὺς | αὐτοὺς ἡμᾶς CT † **1:4** καυχασθαι | ἐγκαυχασθαι NA SBL | ἐκκαυχασθαι TH WH § **1:8** πυρι φλογός | φλογι πυρός SBL * **1:8** ἰησοῦ | ἰησοῦ χριστοῦ ANT BYZ HF PCK TR † **1:10** πιστεύσασιν | πιστευουσιν TR † **1:12** ἰησοῦ | ἰησοῦ χριστοῦ ANT BYZ PCK TR * **2:2** μῆτε | μῆδε CT † **2:2** πνεύματος | τοῦ πνεύματος ANT † **2:2** χριστοῦ | κυρίου CT § **2:3** αμαρτίας 93.5% | ἀνομίας CT 5.5% * **2:4** παντὰ | παν το SCR † **2:4** ὡς θεοῦ 78.4% | — CT 7.7% † **2:6** ἑαυτοῦ | αὐτοῦ WH

ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται, ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ὀνειδώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· ⁹ οὗ ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ *τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ Καὶ διὰ τοῦτο †πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει· ¹² ἵνα κριθῶσι ‡πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ὅλλ' εὐδοκήσαντες *ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι †εἴλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ‡ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· ¹⁴ εἰς ὃ ὀείκασεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἅς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ *ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δούς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι †ὑμᾶς ἐν παντὶ ‡λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

3

¹ Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ Πιστὸς δὲ ἔστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ Πεποιθάμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν *ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ Ὁ δὲ Κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς †τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν ὀπαρέλαβον παρ' ἡμῶν. ⁷ Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἄλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, *νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἄλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ Ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως,

§ 2:8 αναλωσει 78.7% | ιησους ανελει CT 4.2% * 2:10 της αδικιας εν | αδικιας CT † 2:11 πεμψει | πεμπει CT ‡ 2:12 παντες | απαντες TH § 2:12 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 2:12 εν | — CT † 2:13 ειλετο | ειλατο CT ‡ 2:13 απ αρχης | απαρην NA SBL § 2:14 εκαλεσεν | και εκαλεσεν NA * 2:16 ο θεος και | ο θεος ο NA TH WH | θεος ο SBL † 2:17 υμας | — CT ‡ 2:17 λογω και εργω | εργω και λογω CT * 3:4 υμιν | — CT † 3:5 την | — ST ‡ 3:6 ημων | — WH § 3:6 παρελαβον | παρελαβε TR | παρελαβουσαν NA SBL TH | παρελαβετε WH * 3:8 νυκτα και ημεραν | νυκτος και ημερας CT

μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. ¹² Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν †διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

¹³ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες.

¹⁴ Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, § καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῆ, ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. ¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. *Ἀμήν.†

† 3:12 δια του κυριου ημων ιησου χριστου | εν κυριω ιησου χριστω CT ‡ 3:13 εκκακησητε | εγκακησητε NA SBL TH | ενκακησητε WH § 3:14 και μη συναναμιγνυσθε | μη συναναμιγνυσθαι CT * 3:18 αμην | — CT † 3:18 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγγραφή ἀπὸ Αθηνῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

1 Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ †Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, 2 Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς †ἡμῶν καὶ †Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, 4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες *ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ †οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει. 5 Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου. 6 ὧν τινες ἀστοχῆσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβιβαιοῦνται.

8 Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, 9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, †πατρολώαις καὶ †μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, 10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἷ τι ἕτερον τῆ ὑγίαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

12 *Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστὸν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, 13 †τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστὴν· †ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· 14 ὑπερεπλέονασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 15 Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἡσοῦς Χριστὸς τὴν *πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ †σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπώσαμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν· 20 ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος

* 1:1 ἰησοῦ χριστοῦ | χριστοῦ ἰησοῦ CT † 1:1 κυριου ἰησοῦ χριστοῦ | χριστοῦ ἰησοῦ CT
 † 1:2 ἡμων | — CT § 1:2 χριστοῦ ἰησοῦ | ἰησοῦ χριστοῦ SCR * 1:4 ζητησεις | εκζητησεις CT
 † 1:4 οικονομιαν | οικοδομιαν SCR † 1:9 πατρολωαις | πατραλωαις BYZ TR | πατραλοιαις PCK § 1:9 μητρολωαις | μητραλωαις BYZ TR | μητραλοιαις PCK * 1:12 και | — CT † 1:13 τον | το CT † 1:13 αλλα | αλλ ANT NA²⁸ TR § 1:16 ἰησοῦς χριστος | χριστος ἰησοῦς NA SBL WH * 1:16 πασαν | απασαν CT † 1:17 σοφω 96.6% | — CT 1.8%

καὶ Ἀλέξανδρος, οὗς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

2

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιῆσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· 2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. 3 Τοῦτο * γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, 4 ὃς πάντας ἀθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. 5 Εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, 6 ὁ δοῦς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, 7 εἷς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἔν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὀσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ ἁδιαλογισμοῦ. 9 Ὡσαύτως ἔκαι τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασι, * ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελιομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. 11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. 12 †Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ ἀυθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐᾶ· 14 καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἁπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε· 15 σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3

1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. 2 Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον * ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, ἠμφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· 3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, †μὴ αἰσχροκερδῆ, ἔαλλ' ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· 4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. 5 Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; 6 Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. 7 Δεῖ δὲ * αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνοῦς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, 9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. 10 Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα

* 2:3 γαρ | — CT † 2:7 εν χριστω | — CT ‡ 2:8 διαλογισμου | διαλογισμων WH § 2:9 και τας 93.6% | και NA SBL 3.5% | — TH WH 1.5% * 2:9 η χρυσω | και χρυσιω NA SBL WH | και χρυσω TH † 2:12 γυναικι δε διδασκειν | διδασκειν δε γυναικι CT ‡ 2:14 απατηθεισα | εξαπατηθεισα CT * 3:2 ανεπιληπτον | ανεπιληπτον CT † 3:2 νηφαλεον | νηφαλιον ANT CT PCK SCR ‡ 3:3 μη αισχροκερδη 69.5% | — CT 29.5% § 3:3 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * 3:7 αυτον | — CT

διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. ¹¹ Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, †νηφαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσι. ¹² Διάκονοι ἕστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε †τάχιον· ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

§Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
 ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
 ὤφθη ἀγγέλοις,
 ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
 ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
 *ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

4

¹ Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, *κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς †μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ Ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος †Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας. ⁷ Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, §επαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. ¹⁰ Εἰς τοῦτο γὰρ *καὶ κοπιῶμεν καὶ †ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπικαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, †ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν §ἀγνείᾳ. ¹³ Ἐως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν

† 3:11 νηφαλεους | νηφαλιους ANT CT PCK SCR † 3:14 ταχιον 90.4% | εν ταχει NA SBL WH 1.7% § 3:16 θεος | ος CT * 3:16 ανεληφθη | ανελημφθη CT * 4:2 κεκαυτηριασμενων | κεκαυστηριασμενων ANT CT † 4:3 μεταληψιν | μεταλημφιν CT † 4:6 ιησου χριστου | χριστου ιησου CT § 4:8 επαγγελιαν | επαγγελιας ANT PCK * 4:10 και | — CT † 4:10 ονειδιζομεθα | αγωνιζομεθα NA TH WH † 4:12 εν πνευματι 90.4% | — CT 9% § 4:12 αγνεια | αγνια WH

τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπή φανερά ἦ * ἐν πᾶσιν. ¹⁶ Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5

¹ Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· ² πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ * ἀγνεῖα.

³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἄποδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ⁵ Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἠλπικεν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ⁶ Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθηκε. ⁷ Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ὁ ἀνεπίληπτοι ὦσιν. ⁸ Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα * τῶν οἰκείων οὐ ἔπρονοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χειρῶν.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα, γεγυυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. ¹¹ Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιασῶσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ¹³ Ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ¹⁵ Ἦδη γὰρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ¹⁶ Εἰ τις ἔπιστος ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ὁ ἐπαρκεῖται αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ * Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. ²¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ τὴν πρόσκλησιν. ²² Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. ²³ Μηκέτι ὑδροπότει, ὁ δὲ ὡς οἶνον ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν.

* **4:15** ἐν 95.4% | — CT 2.6% * **5:2** ἀγνεῖα | ἀγνία WH † **5:4** ἀποδεκτον | καλον καὶ ἀποδεκτον ANT TR ‡ **5:5** τον | — NA SBL § **5:7** ἀνεπίληπτοι | ἀνεπίληπτοι CT * **5:8** των | — CT † **5:8** προνοεῖ | προνοεῖται TH ‡ **5:16** πιστος ἢ 87.4% | — CT 1.9% § **5:16** ἐπαρκεῖται | ἐπαρκεῖσθω TH * **5:20** τοὺς | τοὺς δε WH † **5:21** κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ | χριστοῦ ἰησοῦ CT ‡ **5:21** προσκλησιν | προσκλίσιν CT PCK TR § **5:23** ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH * **5:23** σου | — CT

25 Ὡσαύτως καὶ τὰ †καλὰ ἔργα πρόδηλά ‡ἔστι· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ §δύναται.

6

1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγειρώσωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηθῆται. 2 Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται, μὴδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίας, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 *διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀπορισμῶν τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων νορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. †Αφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. 6 Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ ἀνταρκείας· 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ‡δηλον ὅτι οὐδὲ ἐξευεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. 10 Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἔστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας πολλαῖς.

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε §τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δώκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, *πραότητα. 12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς †ἣν ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. 13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ‡ζωοποιούντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου §Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 14 τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἀσπιλον, *ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 15 ἣν καιροῖς ἰδίους δεῖξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, 16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὧς τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπιεῖναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' †ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν ‡πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν· 18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,

† 5:25 καλα εργα | εργα τα καλα CT ‡ 5:25 εστι | — CT § 5:25 δυναιται | δυναται TR

* 6:5 διαπαραιτριβα | παραδιατριβα ANΤ TR † 6:5 αφιστασο απο των τοιουτων 92.5% | — CT 2.9% ‡ 6:7 δηλον | — CT § 6:11 του | — CT * 6:11 πραοτητα | πραυπαθιαν NA SBL WH | πραυπαθειαν TH † 6:12 ην | ην και ANΤ PCK TR ‡ 6:13 ζωοποιουντος | ζωογονουντος CT § 6:13 πιλατου | πειλατου WH * 6:14 ανεπιληπτον | ανεπιλημπτον CT † 6:17 εν τω θεω τω ζωντι 77.2% | επι θεω CT 1% ‡ 6:17 παντα πλουσιως | πλουσιως παντα TR

¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς §αἰωνίου ζωῆς.

²⁰ Ὡ Τιμόθεε, τὴν * παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· ²¹ ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις †μετὰ σοῦ. ‡Αμήν.§

---

§ 6:19 αιωνιου | οντως CT * 6:20 παραθηκην | παρακαταθηκην ANT TR † 6:21 μετα σου | μεθ υμων CT ‡ 6:21 αμην | — CT § 6:21 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

¹ Παῦλος, ἀπόστολος *Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνω· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν †λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμη σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρὶ σου †Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ †συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ *κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν †Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος †ἔθνων. ¹² Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστὶ τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ᾧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁴ Τὴν καλὴν †παραθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ᾧ ἐστὶ *Φύγελος καὶ Ἐρμογένης. ¹⁶ Δῶν ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ †ἐπαισχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, †σπουδαιότερον ἐζήτησέ με καὶ εὔρε— ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ Κύριος εὔρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διεκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2

¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
² Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου

* **1:1** ἰησου χριστου | χριστου ἰησου ANT CT HF † **1:5** λαμβανων | λαβων CT ‡ **1:5** ευνικη | ευνεικη PCK ST § **1:8** συγκακοπαθησον | συγκακοπαθησον TH WH * **1:9** κατ | κατα CT † **1:10** ἰησου χριστου | χριστου ἰησου NA WH ‡ **1:11** εθνων 98.1% | — CT 0.9% § **1:14** παραθηκην | παρακαταθηκην TR * **1:15** φυγελος | φυγελλος ANT PCK TR † **1:16** επαισχυνθη | επησχυνθη PCK TR ‡ **1:17** σπουδαιότερον 91.6% | σπουδαιως CT 3.1%

πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. ³ *Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁴ Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ Νόει ἡ δὲ λέγω· *δὴ γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.

⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγεργμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Ἰακώβ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἄλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος·

εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,
καὶ Ἰσχυρήσομεν·
¹² εἰ ὑπομένομεν,
καὶ *συμβασιλεύσομεν·
εἰ ἄρνούμεθα,
κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν,
ἐκεῖνος πιστὸς μένει·
ἄρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Ἰακώβου μὴ λογομαχεῖν *εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. ¹⁵ Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίτασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἔξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγενῆσθαι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τιμὴν πίστιν. ¹⁹ Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Ἐγὼ Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Ἰακώβου.

²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, Ἰακώβ καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοίμασμένον.

* 2:3 συ ουν κακοπαθησον 93.3% | συγκακοπαθησον (συν- TH WH) NA SBL 3.9% † 2:3 ιησου χριστου | χριστου ιησου CT ‡ 2:4 πραγματειαις | πραγματιας WH § 2:7 α | ο CT * 2:7 δωη | δωσει CT † 2:8 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH ‡ 2:9 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH § 2:11 συζησομεν | συνησομεν TH WH * 2:12 συμβασιλευσομεν | συνβασιλευσομεν WH † 2:12 αρνουμεθα | αρνησομεθα CT ‡ 2:13 αρνησασθαι | αρνησασθαι γαρ NA TH WH § 2:14 κυριου | θεου NA WH * 2:14 εις | επ CT † 2:18 την | — SBL WH ‡ 2:19 κυριου | χριστου TR § 2:21 και | — CT

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδῶς ὅτι γεννώσι μάχας. 24 Δουῖλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, *ἀλλ' ἦπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25 ἐν *πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε ἰδῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3

1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσοι, 3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ *ἐνδύοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ *αἰχμαλωτεύοντες ἄγναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίας, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μαυθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. 8 Ὅν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Σμωῦσῃ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. 9 Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

10 Σὺ δὲ *παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἴους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἔρρυσάτο ὁ Κύριος. 12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες σευσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. 14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες *καὶ ἐπιστῶθης, εἰδῶς παρὰ *τινος ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους *τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 16 Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· 17 ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηριτισμένος.

* 2:24 ἀλλ | ἀλλα NA²⁷ SBL TH WH † 2:25 πραοτητι | πραυτητι CT ‡ 2:25 δω | δωη CT * 3:6 ενδυνοντες | ενδυνοντες PCK † 3:6 αιχμαλωτευοντες | αιχμαλωτιζοντες ANT CT PCK ‡ 3:6 γυναικαρια | τα γυναικαρια TR § 3:8 μωση | μωσει ANT CT HF TR * 3:10 παρηκολουθηκας | παρηκολουθησας CT † 3:11 εγενετο | εγενοντο ANT ‡ 3:11 ερρυσατο | ερυσατο WH § 3:12 ευσεβως ζην | ζην ευσεβως SBL TH WH * 3:14 και | και οις PCK † 3:14 τινος | τινων CT ‡ 3:15 τα | — SBL WH § 3:16 ελεγχον | ελεγμον CT

4

1 Διαμαρτύρομαι *οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ †τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, ‡κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. 3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς Ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἐαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς *ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. 7 Τὸν †ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· 10 Δημᾶς γὰρ με †ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Ἐκρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. 11 Λουκάς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. 13 Τὸν *φελόνην ὃν †ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· †ἀποδῶν αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 15 ὃν καὶ σὺ φουλάσσω, λίαν γὰρ Ἐάνθεστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι *συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με †ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. 17 Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ †ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἐερρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. 18 *Καὶ ῥύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ †ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

* 4:1 ουν εγω 83.5% | — CT 9% † 4:1 του κυριου ιησου χριστου | χριστου ιησου CT ‡ 4:1 κατα | και CT § 4:3 επιθυμιας τας ιδιας 69.7% | ιδιας επιθυμιας CT 30.2% * 4:6 εμης αναλυσεως | αναλυσεως μου CT † 4:7 αγωνα τον καλον | καλον αγωνα CT ‡ 4:10 εγκατελιπεν | εγκατελειπεν TH WH § 4:10 κρησκης | κρισκης PCK * 4:13 φελονην | φαιλονην ANT BYZ HF NA SBL ST † 4:13 απελιπον | απειλιπον TH WH ‡ 4:14 αποδωη | αποδωσει CT § 4:15 ανθεστηκε | αντεστη CT * 4:16 συμπαρεγενετο | παρεγενετο CT † 4:16 εγκατελιπον | εγκατελειπουν TH WH ‡ 4:17 ακουση | ακουσωσι CT § 4:17 ερρυσθη | ερυσθη TH WH * 4:18 και | — CT † 4:20 απελιπον | απειλιπον WH

22 Ὁ Κύριος †Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. § Ἀμήν.*

---

† 4:22 ἰησους χριστος | — CT § 4:22 ἀμην | — CT * 4:22 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

¹ Παῦλος, δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἦν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδῆς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ³ ἐφανερώσε δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ⁴ τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, *ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρός, καὶ †Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τούτου χάριν †κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην· ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μίας γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλου, μὴ πάροινου, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ §καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ *περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομιζεῖν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης,

Κρήτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

¹³ Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ Πάντα †μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ †μειασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν· ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2

¹ Σὺ δὲ λάλει ἅ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· ² πρεσβύτας *νηφαλέους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, †μὴ οἶνω πολλῶ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα †σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, §οἰκουρούς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας

* 1:4 ελεος 91.3% | και CT 4.2% † 1:4 κυριου ιησου χριστου | χριστου ιησου CT ‡ 1:5 κατελιπον | απελιπον NA SBL | απελειπον TH WH § 1:10 και | — TH WH * 1:10 περιτομης | της περιτομης CT † 1:15 μεν | — CT ‡ 1:15 μειασμενοις | μειαμμενοις ANT CT * 2:2 νηφαλεους | νηφαλιους ANT BYZ CT PCK TR † 2:3 μη | μηδε SBL TH WH ‡ 2:4 σωφρονιζωσι | σωφρονιζουσι TH § 2:5 οικουρους | οικουργους CT

τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημηθῆται·⁶ τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν·⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ *ἀδιαφορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν,⁸ λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ, μηδὲν ἔχων *περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.⁹ Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,¹⁰ μὴ νοσοφιζομένους, ἀλλὰ Σπίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν *τοῦ σωτῆρος †ἡμῶν Θεοῦ κοσμήσιν ἐν πᾶσιν.

¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ †ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. ¹⁵ Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

3

¹ Ὑπομίμησε αὐτοὺς ἀρχαῖς *καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι, ² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικειῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους †πράγματα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ Ἥμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, †μισοῦντες ἀλλήλους. ⁴ Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ᾧ ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ *τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ †παλιγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἁγίου, ⁶ οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι †γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες Ἐθεῶ. Ταῦτά ἐστι *τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ †ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. ¹⁰ Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὡν αὐτοκατάκριτος.

* 2:7 ἀδιαφορίαν σεμνοτητα ἀφθαρσίαν 68% | ἀφορία σεμνοτητα CT 3.1% † 2:8 περι ημων λεγειν | λεγειν περι ημων CT † 2:8 ημων | υμων TR § 2:10 πιστιν πασαν 79.8% | πασαν πιστιν CT 8.8% * 2:10 του | την του CT † 2:10 ημων | υμων ST † 2:11 η | — CT § 2:13 ιησου χριστου | χριστου ιησου WH * 3:1 και | — CT † 3:2 πρασητα | πραητητα CT † 3:3 μισουντες | μεισουντες TH § 3:5 ων | α CT * 3:5 του αυτου ελεον | το αυτου ελεος CT † 3:5 παλιγενεσιας | παλυγενεσιας TH WH † 3:7 γενωμεθα | γενηθωμεν CT § 3:8 θεω | τω θεω ANT PCK TR * 3:8 τα | — CT † 3:9 ερεις | ερις PCK | εριν WH

¹² Ὄταν πέμψω Ἀρτεμῆν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ¹³ Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

¹⁴ Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαί τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἐμὴν.*

---

‡ 3:13 απολλω | απολλων CT § 3:15 αμην | — CT * 3:15 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

¹ Παῦλος δέσμιος *Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, ² καὶ Ἀπφία τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιωτῇ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνεΐαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις Ὡπρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν *ἡμῖν εἰς Χριστὸν †Ἰησοῦν. ⁷ †Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγγνα τῶν ἀγίων ἀναπέπναια διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτερος, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ὩἸησοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς *μου, Ὀνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ †δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· ¹² †σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγγνα, Ὡπροσλαβοῦ· ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ *διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ἦ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. ¹⁵ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον, †ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοί, πῶσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ.

¹⁷ Εἰ οὖν †με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ Εἰ δὲ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ Ὡέλλογαι· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγγνα ἐν *Κυρίῳ.

²¹ Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ †ὸ λέγω ποιήσεις. ²² Ἄμα δὲ καὶ ἐτοιμάζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

* **1:1** χριστου ιησου 45.2% | ιησου χριστου BYZ PCK 54.5% † **1:2** αγαπητη 93.4% | αδελφω CT 5.4% † **1:2** συστρατιωτη 90.8% | συστρατιωτη TH WH 4% § **1:5** προς 97.3% | εις WH 1.6% * **1:6** ημιν 64.4% | υμιν PCK TR 34.7% † **1:6** ιησουν 96.6% | — CT 2.1% † **1:7** χαριν γαρ εχομεν πολλην 65.1% | χαραν γαρ εχομεν πολλην SCR 4.8% | χαραν γαρ πολλην εσχον CT 4.1% § **1:9** ιησου χριστου 91.9% | χριστου ιησου CT 6.1% * **1:10** μου 97.3% | — CT 2.5% † **1:11** δε 91.4% | δε και NA 7.5% † **1:12** συ δε 93.1% | σοι CT 0.7% § **1:12** προσλαβου 91.6% | — CT 0.9% * **1:13** διακονη μοι 80% | μοι διακονη CT 12.7% † **1:16** αλλ 96.1% | αλλα SBL WH 2.8% † **1:17** με 80.4% | εμε TR 16.1% § **1:18** ελλογει 92.2% | ελλογα CT 2.1% * **1:20** κυρω 74.4% | χριστω CT 20.3% † **1:21** ο 93.9% | α CT 4%

- ²³ †Ἀσπάζονται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
²⁵ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἑημών Ἰησοῦ *Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος
 ὑμῶν. †Ἀμήν.‡

---

‡ **1:23** ασπάζονται 72.8% | ασπαζεται ANT CT 25.5% § **1:25** ημων 89.4% | — NA SBL WH 6.7%
 * **1:25** χριστου 80% | — PCK 15.9% † **1:25** αμην 91.2% | — NA SBL WH 2.3% ‡ **1:25** The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Φιλίμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ^{*} ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἱ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν ἑποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

⁵ Τίτι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων,

Υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;

Καὶ πάλιν,

Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

⁶ Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγη τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει,

Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

⁷ Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει,

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν,

Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ ^{*} αἰῶνος·
ἱράβδος εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
⁹ Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου,
ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

¹⁰ Καί,

Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί·

¹¹ αὐτὰ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·

^{*} **1:1** ἐσχάτου | ἐσχάτων TR † **1:2** τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν | ἐποίησε τοὺς αἰῶνας CT ‡ **1:3** αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ 89.2% | αὐτοῦ NA TH WH 5.1% | δι' αὐτοῦ SBL 0.3% § **1:3** ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν | τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος CT ^{*} **1:8** αἰῶνος | αἰῶνος καὶ CT † **1:8** ῥάβδος εὐθύτητος η 97.8% | ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος CT 1.4% ‡ **1:8** σου | αὐτοῦ WH

καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις ἑαυτούς,
καὶ ἀλλαγῆσονται·
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ,
καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.

¹³ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρηκὲ ποτε,

Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

¹⁴ Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2

¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε ἑπαρρησώμεν. ² Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοῆ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἦτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημεῖοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλους ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ Διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων,

Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ;
Ἦ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;
⁷ Ἠλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλου·
δόξην καὶ τιμὴν ἐστεφάνωσας ἑαυτόν·
⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἐν * γὰρ τῷ ὑποτάξει ἑαυτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ⁹ Τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλου ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξην καὶ τιμὴν ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου.

¹⁰ Ἐπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ Ὅ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἐνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, ¹² λέγων,

§ 1:12 αυτοὺς 98.8% | αυτοὺς ὡς ἱματίου NA SBL WH 1.2% * 2:1 ἡμας προσεχειν | προσεχειν ἡμας CT † 2:1 παραρρησωμεν | παραρρωμεν CT ‡ 2:4 τε | — PCK § 2:7 αὐτον 73.6% | αὐτον καὶ κατεστησας αὐτον ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου TR WH 26.1% * 2:8 γὰρ τῷ | τῷ γὰρ CT † 2:8 αὐτῷ | — SBL ‡ 2:9 χάριτι | χωρὶς SBL

Ἀπαγγεῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

¹³ Καὶ πάλιν,

Ἐγὼ ἔσομαι πεπειθῶς ἐπ' αὐτῷ.

Καὶ πάλιν,

Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

¹⁴ Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκε Σαρκοῦ καὶ αἵματος, καὶ αὐτοὺς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ Ὅθεν ὠφείλε κατα πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ *ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ Ἐν ᾧ γὰρ πέποιθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3

¹ Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν *Ἰησοῦν Χριστόν, ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ †Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ³ Πλείονος γὰρ ὁδοῦ οὗτος παρὰ *Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινοῦ· ὁ δὲ †τὰ πάντα κατασκευάσας Θεός. ⁵ Καὶ †Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· ⁶ Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὁ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, *ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος †μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,

⁸ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,

⁹ οὗ ἐπείρασάν †με οἱ πατέρες ὑμῶν, Ὁδοκίμασάν με,

καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου *τεσσαράκοντα ἔτη.

¹⁰ Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ †ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·

§ 2:14 σαρκος και αιματος | αιματος και σαρκος CT * 2:17 ιλασκεσθαι | ειλασκεσθαι TH
* 3:1 ιησουν χριστον | χριστον ιησουν TR | ιησουν CT † 3:2 μωυσης | μωσης TR ‡ 3:2
ολω | — SBL § 3:3 δοξης ουτος | ουτος δοξης CT * 3:3 μωυσην | μωυσην TR † 3:4 τα
| — CT ‡ 3:5 μωυσης | μωσης TR § 3:6 ου | ος SBL * 3:6 εανπερ | εαν SBL TH WH
† 3:6 μεχρι τελους βεβαιαν 95.3% | — NA SBL TH 0.8% ‡ 3:9 με | — CT § 3:9 εδοκιμασαν
με | εν δοκιμασια CT * 3:9 τεσσαρακοντα | τεσερακοντα CT † 3:10 εκεινη | ταυτη CT

αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου·
 11 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

12 Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ Θεοῦ ζώντος· 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῆ ἕξ ὑμῶν τις ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας· 14 μέτοχοι γὰρ ᾤγοιναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· 15 ἐν τῷ λέγεσθαι,

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.

16* Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ ἱΜωϋσέως. 17 Τίσι δὲ προσώχθισε ἡτεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; 19 Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελεθεῖν ὅτι ἀπιστίαν.

4

1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελεθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῆ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκένοι. 2 Καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ ἡ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασι. 3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν,

Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·

καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. 4 Εἶρηκε γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 6 Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελεθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυιδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἶρηται,

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

‡ 3:13 ἐξ ὑμων τις | τις ἐξ ὑμων NA SBL TR WH § 3:14 γεγοναμεν του χριστου | του χριστου γεγοναμεν CT * 3:16 τινες | τινες ANT BYZ CT PCK † 3:16 μωυσεως | μωυσεος PCK | μωσεως TR ‡ 3:17 τεσσαρακοντα | τεσερακοντα CT § 3:19 δι | δια PCK * 4:2 συγκεκραμενους | συγκεκραμενος TR | συγκεκρασμενους NA SBL | συγκεκρασμενους TH WH † 4:3 την | — SBL ‡ 4:7 δαυιδ | δαβιδ HF TR | δαυειδ TH WH § 4:7 ειρηται | προειρηται CT

⁸ Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς *τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μεελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδιάς. ¹³ Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον †συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ‡πειραζόμενον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοίότητα, χωρὶς ἀμαρτίας. ¹⁶ Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν §ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5

¹ Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικεῖται ἀσθένειαν. ³ καὶ *διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ †ἑαυτοῦ, προσφέρειν ‡ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ⁴ Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, §ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, *καθάπερ καὶ †Ἰακώβου.

⁵ Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν,

Υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

⁶ Καθὼς καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει,

Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

⁷ Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σφάζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὦν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο †τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας

* **4:12** τε | — CT † **4:15** συμπαθῆσαι | συνπαθῆσαι TH WH ‡ **4:15** πειραζόμενον | πειραζόμενον CT SCR § **4:16** ελεον | ελεος CT * **5:3** δια ταυτην 89.6% | δι αυτην CT 5.8% † **5:3** εαυτου | αυτου NA | αυτου SBL ‡ **5:3** υπερ 92.6% | περι CT 6.4% § **5:4** αλλα | αλλ ο HF | αλλα ο TR * **5:4** καθαπερ | καθωσπερ CT † **5:4** ααρων | ο ααρων TR ‡ **5:9** τοις υπακουουσιν αυτω πασιν | πασι τοις υπακουουσιν αυτω CT

αἰωνίου· ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

¹¹ Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτός λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γέγονατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, ὅτι τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γέγονατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, * καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γὰρ ἐστὶ. ¹⁴ Τελείων δέ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

¹ Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, ² βαπτισμῶν * διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς † τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ Καὶ τοῦτο ‡ ποιῶμεν, ἕνα περ ἐπιτρέπη ὁ Θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἀπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύματος Ἁγίου, ⁵ καὶ καλὸν γευσάμενους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς § πολλὰ κίς ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάθαρτα καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἦς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ Πειπίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ * κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν· ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ † τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ‡ ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφάναν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων, § Ἡ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε. ¹⁵ Καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ Ἄνθρωποι * μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνῶσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος. ¹⁷ Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδειξάτω τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτησεν ὄρκω,

§ 5:12 τίνα | τινα NA SBL WH * 5:12 καὶ | — SBL TH WH * 6:2 διδαχῆς | διδαχην SBL WH † 6:2 τε | — WH ‡ 6:3 ποιῶμεν | ποιήσομεν ANT CT PCK TR § 6:7 πολλὰ κίς ἐρχόμενον | ἐρχόμενον πολλὰ κίς CT * 6:9 κρείσσονα | κρείττονα ANT TR † 6:10 του κοπου 86.6% | — CT 8.6% ‡ 6:10 ἐνεδείξασθε | ἐνδείξασθε HF SCR § 6:14 ἡ | εἰ CT * 6:16 μὲν | — CT

18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι †Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· 19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηῆθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ—πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὁ ἐστὶ βασιλεὺς εἰρήνης· 3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ—μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ *καὶ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν †Λευὶ τὴν ἱερατεῖαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσι Σάποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· 6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε *τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε. 7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 Καὶ ᾧδε μὲν δεκάτας ἀποθήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. 9 Καί, ὡς ἔπος εἶπεῖν, †διὰ Ἀβραάμ καὶ †Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήνητησεν αὐτῷ §ὁ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελειώσις διὰ τῆς *Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν—ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' †αὐτῇ νενομοθέτητο—τίς ἔτι χρεῖα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἔτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι; 12 Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάρσις γίνεται. 13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. 14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰουδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν †οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋσῆς ἐλάλησε.

15 Καὶ περισσώτερον ἔτι κατάδηλόν ἐστίν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς Σαρκετικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου· 17 *μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι

Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα

† 6:18 θεον | τον θεον NA * 7:4 και | — SBL WH † 7:5 λειυ | λειυει TH WH ‡ 7:5 ιερατειαν | ιερατιαν WH § 7:5 αποδεκατουν | αποδεκατοιυ WH * 7:6 τον | — CT † 7:9 δια | δι CT ‡ 7:9 λειυ | λειυεις TH WH § 7:10 ο | — CT * 7:11 λευιτικης | λευιτικης TH WH † 7:11 αυτη νενομοθετητο | αυτης νενομοθετηται CT ‡ 7:14 ουδεν περι ιερωσυνης μωυσης 63.4% | ουδεν περι ιερωσυνης μωυσης TR 20.2% | περι ιερων ουδεν μωυσης CT 1.5% § 7:16 σαρκικης | σαρκινης CT PCK * 7:17 μαρτυρει | μαρτυρεται CT

κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

¹⁸ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἔτελειώσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγῆ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.

²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας—οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ †μετὰ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν,

Ὦμοσε Κύριος
καὶ οὐ μεταμεληθήσεται,
Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
‡κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ—

²² κατὰ ὁμοιοτύπον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς.

²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. ²⁵ Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν *ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅστις, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκη, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ²⁸ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8

¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, *καὶ οὐκ ἀνθρωπος· ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ †προσενέγκη. ⁴ Εἰ μὲν ‡γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων ὁτῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ *τὸν νόμον τὰ δῶρα, ⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηρημάτισται †Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα, γάρ φησι, ‡ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. ⁶ Ὁ Νυὶ δὲ διαφορωτέρας *τέτυχε λειτουργίας, ὅσω καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νευομοθέτηται.

† 7:21 μετα | μετ TH ‡ 7:21 κατα την ταξιν μελχισεδεκ 97.8% | — CT 1.9% § 7:22 τοσουτον | τοσουτο και NA TH WH | τοσουτο SBL * 7:26 επρεπεν | και επρεπεν CT * 8:2 και | — CT † 8:3 προσενεγκη | προσενεγκοι PCK ‡ 8:4 γαρ | ουν CT § 8:4 των ιερων 90.9% | — CT 4.6% * 8:4 τον | — CT † 8:5 μωυσης | μωσης TR ‡ 8:5 ποιησεις | ποιησης TR § 8:6 νυι | νυυ WH * 8:6 τετυχε | τετευχε ANT PCK TH TR

⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ Μεμφόμενος γὰρ †αὐτοῖς λέγει,

Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν·

⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Αἰγύπτου·

ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.

¹⁰ Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν,
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.

¹¹ Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν †πολίτην αὐτοῦ,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνώθι τὸν Κύριον·
ὅτι πάντες εἰδήσουσί με,
ἀπὸ μικροῦ ὧσὺν ἕως μεγάλου αὐτῶν.

¹² Ὅτι *ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν †καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

¹³ Ἐν τῷ λέγειν, Καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον
καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9

¹ Εἶχε μὲν οὖν *καὶ ἡ †πρώτη δικαιώματα λατρείας, τό τε ἅγιον
κοσμικόν. ² Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχνία καὶ
ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. ³ Μετὰ δὲ
τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν
ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην
πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος
Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς
†Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν
λέγειν κατὰ μέρος.

⁶ Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν
διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· ⁷ εἰς
δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς
αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἁγνοημάτων·
⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι
τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνηῆς ἐχούσης στάσιν· ⁹ ἣτις

† 8:8 αυτοις | αυτοις NA SBL WH † 8:11 πολιτην | πλησιον PCK TR § 8:11 αυτων | —
CT * 8:12 ιλεως | ειλεως TH † 8:12 και των ανομιων αυτων 90.6% | — CT 3.5% * 9:1
και | — SBL † 9:1 πρωτη | πρωτη σκηνη ANT ST † 9:5 χερουβιμ | χερουβιν NA SBL TH |
χερουβειν WH

παραβολή εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἧδὼν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς * καὶ δικαιώμασι σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν †μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσηλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰώνιαν λύτρωσιν †εὐράμενος. ¹³ Εἰ γὰρ τὸ αἶμα Σταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ραντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ αἶμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος * αἰωνίου ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν †ύμων ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι;

¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ †μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ Ὅθεν †οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος * ἐγκεκαίνισται. ¹⁹ Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ †νόμον ὑπὸ †Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἶμα τῶν μόσχων †καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἔριου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν * ἔρραντισε, ²⁰ λέγων, Τοῦτο τὸ αἶμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. ²¹ Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκευὴ τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως †ἔρραντισε. ²² Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνετα ἄφεςις.

²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρῶς καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα †ἅγια εἰσηλθεν ἡ δόξα Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἐαυτόν, ὡσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ. ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. * νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν †ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις. ²⁸ οὕτω †καὶ ὁ

§ 9:9 ον | ην CT * 9:10 και δικαιωμασι 93.2% | δικαιοματα CT 4.2% † 9:11 μελλοντων 97% | γενομενων NA SBL WH 0.9% † 9:12 ευραμενος | ευρομενος PCK § 9:13 ταυρων και τραγων | τραγων και ταυρων CT * 9:14 αιωνιου | αγιου PCK † 9:14 υμων | ημων NA SBL WH † 9:17 μηποτε | μη τοτε WH § 9:18 ουδ | ουδε CT PCK * 9:18 εγκεκαίνισται | ενκεκαίνισται TH WH † 9:19 νομον | τον νομον ANT CT † 9:19 μωυσεως | μωυσεος PCK § 9:19 και τραγων 77.5% | και των τραγων NA TH WH 5% | — SBL 16.4% * 9:19 ερραντισε | εραντισε SBL TH WH † 9:21 ερραντισε | εραντισε SBL TH WH † 9:24 αγια εισηλθεν | εισηλθεν αγια CT § 9:24 ο | — CT * 9:26 νυν | νυνη CT † 9:26 αμαρτιας | της αμαρτιας NA WH † 9:28 και | — TR

Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεῖς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

10

¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἅς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε *δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ †κεκαθαρμένοις; ³ Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν. ⁴ ἄδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

⁵ Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει,

Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας,
σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·

⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
οὐκ εὐδόκησας·

⁷ τότε εἶπον, Ἰδοὺ, ἤκω—

ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ—
τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου.

⁸ Ἀνώτερον λέγων ὅτι †Θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας—αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται— ⁹ τότε εἶρηκεν, Ἰδοὺ, ἤκω τοῦ ποιῆσαι, *ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στησῆ. ¹⁰ Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, †οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος †Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπάπαξ.

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. ¹² Σαυτοῦ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ Μιᾶ γὰρ προσφορᾶ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἁγιαζομένους.

¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ *προειρηκέναι,

¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ †τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·

* **10:1** δυνανται | δυναται ANT NA PCK SBL TR † **10:2** κεκαθαρμενους | κεκαθαρισμενους CT ‡ **10:8** θυσιαν και προσφοραν | θυσιας και προσφορας CT § **10:8** τον | — CT * **10:9** ο θεος 71.2% | — CT 14.6% † **10:10** οι | — ANT CT SCR ‡ **10:10** ιησου | του ιησου ANT TR § **10:12** αυτος | ουτος CT * **10:15** προειρηκεναι | ειρηκεναι CT † **10:16** των διανοιων 89.7% | την διανοιαν CT 3.6%

17 καὶ

τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ἄμνησθῶ ἔτι.

18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορά ἐπεὶ ἁμαρτίας.

19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 20 ἢ ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, 22 προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, * ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδητέως πονηρᾶς, καὶ †λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῶ· 23 κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινη, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος· 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοῦ ἐπεναντίου. 28 Αθετήσας τις νόμον †Μωϋσέως χωρὶς †σοικτιρῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσω, δοκεῖτε, χεῖρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; 30 Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, * λέγει Κύριος· καὶ πάλιν, †Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄληθιν ὑπεμείνατε παθημάτων· 33 τοῦτο μὲν, ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι· τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γενηθέντες. 34 Καὶ γὰρ τοῖς †δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρεῖττονα ὑπαρξιν * ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. 35 Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει †μισθαποδοσίαν μεγάλην. 36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.

37 Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον,
Ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ †χρονιεῖ.

38 Ὁ δὲ †δικαίος ἐκ πίστεως ζήσεται·

‡ 10:17 μνησθω | μνησθησομαι CT § 10:19 ἰησου | του ἰησου ANT * 10:22 ἔρραντισμενοι | ρεραντισμενοι CT † 10:22 λελουμενοι | λελουσμενοι NA SBL WH ‡ 10:28 μωυσεως | μωυσεως BYZ TR | μωυσεος PCK § 10:28 οικτιρμων | οικτειρμων TH * 10:30 λεγει κυριος 95.7% | — CT 4.2% † 10:30 κυριος κρινει | κρινει κυριος CT ‡ 10:34 δεσμοις μου 91% | δεσμοις CT 6.6% § 10:34 εαυτοις κρεττονα | εν εαυτοις κρεττονα ANT TR | εαυτους κρεττονα NA SBL | εαυτους κρεισσονα TH WH * 10:34 εν ουρανοις 93.6% | — CT 1.7% † 10:35 μισθαποδοσιαν μεγαλην | μεγαλην μισθαποδοσιαν CT ‡ 10:37 χρονιει | χρονισει CT § 10:38 δικαίος | δικαίος μου CT

καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται,
οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.

39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11

¹ Ἔστι δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ² Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων *τὰ βλεπόμενα γεγενῆσθαι.

⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρά Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι †λαλεῖται. ⁵ Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τὸ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ *εὐρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως ἑαυτοῦ μεμαρτύρηται *εὐηρεστήκεναι τῷ Θεῷ. ⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσασθαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

⁸ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελεῖν εἰς †τὸν τόπον ὃν †ἠμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρώκησεν εἰς Ὑγῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἄλλοτριαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν *συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. ¹¹ Πίστει καὶ †αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας †ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγελιάμενον. ¹² Διὸ καὶ ἄφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ Ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ *λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ ἰσθρῶθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ †ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. ¹⁵ Καὶ εἰ μὲν ἐκεῖνης †ἐμνημόνευον ἄφ' ἧς †ἔξῆλθον, εἶχον ἂν καιροὺς ἀνακάμψαι. ¹⁶ *Νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανοῦ· διὸ οὐκ

* 11:3 τα βλεπομενα | το βλεπομενον CT † 11:4 λαλεται | λαλει CT SCR † 11:5 ευρισκετο | ηυρισκετο CT § 11:5 αυτου | — CT * 11:5 ευηρεστηκεναι | ευαρεστηκεναι NA SBL WH † 11:8 του | — CT † 11:8 ημελλε | εμελλε ANT § 11:9 γην | την γην ANT BYZ TR * 11:9 συγκληρονομων | συνκληρονομων TH WH † 11:11 αυτη σαρρα | αυτη σαρρα στεϊρα NA | αυτη Σαρρα SBL † 11:11 ετεκεν | — CT § 11:12 ως η | ωσει TR * 11:13 λαβοντες 89.1% | κομισαμενοι WH 7% † 11:13 ασπασαμενοι | πεισθεντες και ασπασαμενοι TR † 11:15 εμνημονευον | μνημονευουσιν SBL § 11:15 εξηλθον 94.4% | εξεβησαν CT 3% * 11:16 νυν | νυι TR

ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραάμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ †Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαΐ. ²¹ Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. ²² Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

²³ Πίστει *Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ Πίστει §Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρηήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος *συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· ²⁶ μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν †Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷ Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. ²⁸ Πίστει πεποίηκε τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.

²⁹ Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ †ξηρᾶς· ἥς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ Πίστει τὰ τεῖχη §Ιεριχῶ *ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ Πίστει †Ραὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπόλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

³² Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει †γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ †τε καὶ Σαμψών καὶ Ἰεφθάε, §Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· ³³ οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, *εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα †μαχαίρας, †ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ³⁵ *ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ³⁶ ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλίθάσθησαν, §ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ

† 11:20 πιστει | πιστει και CT † 11:23 μωυσης | μωσης TR § 11:24 μωυσης | μωσης TR

* 11:25 συγκακουχεισθαι | συγκακουχεισθαι TH WH † 11:26 αιγυπτου | εν αιγυπτω TR

‡ 11:29 ξηρας | ξηρας γης CT § 11:30 ιεριχω | ιεριχω WH * 11:30 επεσε | επεσαν CT

† 11:32 γαρ με | με γαρ CT † 11:32 τε και σαμψων και | σαμψων CT § 11:32 δαυιδ | δαβιδ

HF TR | δαυειδ TH WH * 11:33 ειργασαντο | ηργασαντο WH † 11:34 μαχαιρας | μαχαιρης

CT † 11:34 ενεδυναμωθησαν | εδυναμωθησαν CT § 11:37 επιρσθησαν επειρασθησαν 86.7%

| επιρσθησαν NA SBL 7.3% | επειρασθησαν επιρσθησαν WH 3.1%

*μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν †αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι — ³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος—‡ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

³⁹ Καὶ §οῦτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

12

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορώντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ *κεκάθικεν.

³ Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς †αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλύομενοι. ⁴ Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται,

Υἰέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει·
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

⁷ †Εἰς παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ §έστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδεῖας, ἥς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι *ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. ⁹ Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ †πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; ¹⁰ Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευσαν· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ Πᾶσα †δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· ¹³ καὶ τροχιὰς ὀρθὰς §ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον· ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος

* **11:37** μαχαίρας | μαχαίρης CT † **11:37** αιγειοις | αιγιοις WH ‡ **11:38** εν | επι CT
§ **11:39** ουτοι | — SBL * **12:2** κεκαθικεν | εκαθισεν TR † **12:3** αυτον 90.7% | εαυτον
NA TH 2.8% | εαυτους SBL WH 1.1% ‡ **12:7** εις | ει ANT BYZ PCK TR § **12:7** εστιν | — CT
* **12:8** εστε και ουχ υιοι | και ουχ υιοι εστε CT † **12:9** πολλω | πολυ δε NA | πολυ SBL TH
WH ‡ **12:11** δε | μεν WH § **12:13** ποιησατε | ποιειτε CT

τοῦ Θεοῦ· μή τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλήῃ, καὶ *διὰ ταύτης μιανθῶσι †πολλοί· ¹⁶ μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς †ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ¹⁷ Ἵστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρε, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένω *ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνώφῳ, καὶ *σκοτῶ, καὶ θεέλλῃ, ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο †μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίου θίγη τοῦ ὄρου, ἑλιθοβοληθήσεται· ²¹ καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, *Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. ²² Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζώντος, Ἰερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, ²³ πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων †ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῶ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ †κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ Στὸν Ἄβελ.

²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ *ἔφυγον, †τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, †πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· ²⁶ οὐ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ *σειῶ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. ²⁷ Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ †τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς †λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ ἑαυτοῦ καὶ εὐλαβείας· ²⁹ καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.

13

¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακοχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνος *δὲ καὶ μοιχοῦς κρινεῖ ὁ Θεός. ⁵ Αφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε †ἐγκαταλείπω. ⁶ Ὅστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν,

* 12:15 δια ταυτης 83.5% | δι αυτης CT 15.7% † 12:15 πολλοι | οι πολλοι WH † 12:16 απεδοτο | απεδετο CT § 12:16 αυτου | εαυτου CT * 12:18 ορει 93% | — CT 2.1% † 12:18 σκοτω 93% | ζοφω CT 4.8% † 12:19 μη | — WH § 12:20 λιθοβοληθησεται | λιθοβοληθησεται η βολιδι κατατοξευθησεται TR * 12:21 μωσης | μωσης TR † 12:23 εν ουρανοις απογεγραμμενων | απογεγραμμενων εν ουρανοις CT † 12:24 κρειττον | κρειττονα TR § 12:24 τον | το HF PCK SCR * 12:25 εφυγον | εξεφυγον CT † 12:25 τον επι γης παραιτησαμενοι 86.3% | επι γης παραιτησαμενοι του CT 2.5% | τον επι της γης παραιτησαμενοι ANT TR 0.7% † 12:25 πολλω | πολυ CT § 12:25 ουρανων | ουρανου PCK * 12:26 σειω | σεισω CT † 12:27 των σαλευομενων την 93.6% | την των σαλευομενων NA TH WH 3% | των σαλευομενων SBL 1.4% † 12:28 λατρευομεν | λατρευομεν ANT NA SBL TR WH § 12:28 αιδους και ευλαβειας 89.7% | ευλαβειας και δεους CT 1.8% * 13:4 δε | γαρ CT † 13:5 εγκαταλειπω | εγκαταλιπω ANT NA PCK SBL TR WH

Κύριος ἐμοὶ βοηθός,
 †καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Σχθεὶς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ * παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῖσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ † περιπατήσαντες. 10 Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηπῇ λατρεύοντες. 11 Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιασῇ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. 13 Τοῖνυν ἐξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες. 14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι' αὐτοῦ † οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, τοῦτ' ἔστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἄλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· Ὁμοιωθῆμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. 19 Περισσότερως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα * τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ † ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν * ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ὁτων αἰώνων. Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. 23 Γινώσκετε τὸν * ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν † τάχιον ἔρχεται, ὁμοίᾳ ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους· Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. † Ἀμήν. §

‡ 13:6 καὶ | — SBL WH § 13:8 χθεὶς | εχθες CT * 13:9 παραφερεσθε | περιφερεσθε TR

† 13:9 περιπατησαντες | περιπατουντες CT ‡ 13:15 ουν | — WH § 13:18 πεποιθαμεν | πειθομεθα CT * 13:19 ταχιον | ταχειον WH † 13:21 εργω 95.9% | — CT 1.4% ‡ 13:21 υμιν | ημιν CT § 13:21 των αιωνων | — SBL * 13:23 αδελφον | αδελφον ημων CT † 13:23 ταχιον | ταχειον WH ‡ 13:25 αμην | — NA SBL WH § 13:25 The following scribal note is included in the colophons of many Greek manuscripts: Πρὸς Ἐβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

ΙΑΚΩΒΟΥ

1 Ἰάκωβος, Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσῃτε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. ⁵ Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ * οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ Αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. ⁷ Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι ᾗληφεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου. ⁸ Ἄνῃρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

⁹ Καυχᾶσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

¹² Μακάριος ἀνῃρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δοκιμὸς γενόμενος ᾗληφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέλατο ὁ Σὸς Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ * Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστὶ κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. ¹⁵ Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον.

¹⁶ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγὴ, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τῆς ἀπὸ αὐτοῦ κτισμάτων.

¹⁹ † Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ * οὐ κατεργάζεται. ²¹ Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας, ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ ὁμόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ²³ Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς * λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως

* **1:5** οὐκ 69.9% | μη CT TR 29.9% † **1:7** ληφεται | λημφεται CT ‡ **1:12** ληφεται | λημφεται CT § **1:12** ο κυριος 89.1% | — CT 2% * **1:13** θεου | του θεου TR † **1:19** ωστε αδελφοι μου αγαπητοι εστω | ιστε αδελφοι μου αγαπητοι εστω δε CT ‡ **1:20** ου κατεργαζεται 82.1% | ουκ εργαζεται NA²⁷ SBL TH WH 16.7% § **1:22** μονον ακροαται 93.8% | ακροαται μονον ECM* SBL WH 4.6% * **1:23** λογου | νομου PCK

αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. ²⁵ Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, [†]οὗτος οὐκ ἀκροατῆς ἐπιλησιμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητῆς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

²⁶ Εἴ τις δοκεῖ θρησκός εἶναι [‡]ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλώσσαν ὧσάου, ^{*}ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν [†]αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. ²⁷ Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ [‡]Θεῶ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2

¹ Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν ^{*}προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ² Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς [†]τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ³ [‡]καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ὄσθητα τὴν λαμπράν, καὶ εἶπητε ^{*}αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε, Σὺ στήθι [†]ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου. ⁴ [‡]καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

⁵ Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήριον; ⁷ Οὐκ αὐτοὶ βλασημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· ⁹ εἰ δὲ ^{*}προσωποληπεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ Ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον [†]τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος. ¹¹ Ὁ γὰρ εἰπών, Μὴ [‡]μοιχεύσεις, εἶπε καί, Μὴ [§]φονεύσεις· εἰ δὲ οὐ ^{*}μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ¹³ Ἡ γὰρ κρίσις [†]ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι [‡]ἔλεος· κατακαυχᾶται [§]ἔλεον κρίσεως.

[†] 1:25 ουτος 87.1% | — CT 5.4% [‡] 1:26 εν υμιν 80.1% | — CT 9.4% [§] 1:26 αυτου | εαυτου
 WH ^{*} 1:26 αλλα | αλλ ANT ECM NA²⁸ PCK TR [†] 1:26 αυτου | εαυτου WH [‡] 1:27
 θεω | τω θεω ANT CT TR ^{*} 2:1 προσωποληψιας | προσωποληψιας CT [†] 2:2 την | —
 CT [‡] 2:3 και επιβλεψητε | επιβλεψητε δε ECM NA SBL WH [§] 2:3 εσθητα την λαμπραν |
 λαμπραν εσθητα PCK ^{*} 2:3 αυτω | — CT [†] 2:3 εκει η καθου ωδε 86.4% | εκει η καθου
 NA²⁷ TH 1% | η καθου εκει ECM NA²⁸ SBL WH 1% [‡] 2:4 και 70.3% | — NA²⁷ PCK SBL TH WH
 27.3% [§] 2:5 του κοσμου 89.6% | του κοσμου τουτου TR 6.1% | τω κοσμω CT 2.3% ^{*} 2:9
 προσωποληπετε | προσωπολημπετε CT [†] 2:10 τηρησει πταισει | τηρηση πταιση ANT CT
[‡] 2:11 μοιχευσεις | μοιχευσης ANT CT PCK TR [§] 2:11 φονευσεις | φονευσης ANT CT PCK TR
^{*} 2:11 μοιχευσεις φονευσεις | μοιχευεις φονευεις ECM* NA SBL TH WH [†] 2:13 ανελεος |
 ανηλεος PCK | ανιλεως TR [‡] 2:13 ελεος | ελεος και TR [§] 2:13 ελεον | ελεος ANT CT TR

14 Τί *τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 Ἐὰν †δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ὧσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί *τὸ ὄφελος; 17 Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ †ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστὶ καθ' ἑαυτήν.

18 Ἀλλ' ἔρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου †ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ *δειξῶ σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν ἡμου. 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι †ὁ Θεὸς εἷς ἐστὶ· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι. 20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων †νεκρά ἐστίν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνευρέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; 23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. 24 Ὅρατε *τοῖνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνου. 25 Ὅμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 Ὡσπερ †γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς †τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν.

3

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα *ληψόμεθα. 2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, †δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα. 3 †Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν †πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 4 Ἴδού, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ *σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου †ἂν ἡ ὀρμὴ τοῦ *εὐθύνουτος †βουλήται. 5 Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ *μεγαλαυχεῖ.

Ἰδού, †ὀλίγον πῦρ ἠλίκην ὕλην ἀνάπτει. 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· †οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίω, δαμάζεται καὶ δεδάμασαι

* 2:14 το | — SBL WH † 2:14 εχη | εχει PCK † 2:15 δε | — CT § 2:15 ωσι | — NA²⁷ SBL TH WH * 2:16 το | — SBL WH † 2:17 εργα εχη | εχη εργα CT † 2:18 εκ 87.7% | χωρις CT SCR 11.1% § 2:18 σου | — CT * 2:18 δειξω σοι | σοι δειξω CT † 2:18 μου | — CT † 2:19 ο θεος εις εστι 80.6% | εις θεος εστι WH 4.1% | εις εστιν ο θεος ECM NA SBL TH 1.8% § 2:20 νεκρα 98.2% | αργη CT 1.6% * 2:24 τοινυν 86.9% | — CT 11.7% † 2:26 γαρ | — WH † 2:26 των | — CT * 3:1 ληψομεθα | ληψομεθα CT † 3:2 δυνατος | δυναμενος PCK † 3:3 ιδε | ιδου TR | ει δε CT § 3:3 προς 95.5% | εις CT 2.4% * 3:4 σκληρων ανεμων | ανεμων σκληρων ECM* NA PCK SBL TH WH † 3:4 αν | — CT † 3:4 ευθυνουτος | ιθυνουτος PCK § 3:4 βουληται | βουλεται CT * 3:5 μεγαλαυχει | μεγαλα αυχει CT † 3:5 ολιγον | ηλικον CT † 3:6 ουτως | — CT

τῆ φύσει τῆ ἀνθρωπίνῃ·⁸ τὴν δὲ γλώσσαν οὐδεὶς ὀδύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· *ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.⁹ Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν †Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας·¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρῆ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.¹¹ Μῆτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν;¹² Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; †Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἀλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας.¹⁴ Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ὀριθειάν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.¹⁵ Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, *ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.¹⁶ Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ †εριθειά, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.¹⁷ Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηρική, ἐπεικῆς, εὐπειθῆς, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος †καὶ ἀνυπόκριτος.¹⁸ Καρπὸς δὲ †τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπειρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4

¹ Πόθεν πόλεμοι καὶ *μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, †οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς·³ αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.⁴ †Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν; Ὃς ὁὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.⁵ Ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ *κατώκησεν ἐν ἡμῖν.⁶ Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερῆφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.⁷ Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε †δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἄφ' ὑμῶν.⁸ Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ †ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρῖσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσσατε καρδίας, δίψυχοι.⁹ Ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος ὁ μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.¹⁰ Ταπεινώθητε ἐνώπιον *τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

¹¹ Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. †Ο καταλαλῶν ἀδελφοῦ, †καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ

§ 3:8 δυναται ανθρωπων δαμασαι 84.2% | δαμασαι δυναται ανθρωπων CT 1% * 3:8 ακατασχετον 97.4% | ακαταστατον CT 2.6% † 3:9 θεον | κυριον CT † 3:12 ουτως ουδεμια πηγη αλυκον και | ουτε αλυκον CT § 3:14 εριθειαν | εριθιαν WH * 3:15 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 3:16 εριθεια | εριθια WH † 3:17 και | — CT § 3:18 της | — CT PCK * 4:1 μαχαι | ποθεν μαχαι CT † 4:2 ουκ εχετε | ουκ εχετε δε TR | και ουκ εχετε ANT † 4:4 μοιχοι και 97.8% | — CT 1.8% § 4:4 αν | εαν CT * 4:5 κατωκησεν | κατωκισεν CT † 4:7 δε | — ANT BYZ PCK TR † 4:8 εγγιει | εγγισει WH § 4:9 μεταστραφητω | μετατραπητω ECM* NA SBL WH * 4:10 του | — NA²⁷ SBL TH WH † 4:11 ο | ο γαρ PCK † 4:11 και 83.5% | η CT 15.3%

νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητῆς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς. ¹² Εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ *δὲ τίς εἶ ὁ κρίνεις τὸν ἄλλον;

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον ἡμεῖς καὶ αὐριον *πορευώμεθα εἰς τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἔμπορευώμεθα, καὶ *κερδήσωμεν. ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τοῦ αὐριον. Ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; Ἀμὲν γὰρ *ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα *δὲ καὶ ἀφανιζομένη. ¹⁵ Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος ἑλεῖν, καὶ *ζητήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονεῖαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ Εἰδοὶ οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

5

¹ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίας ὑμῶν ταῖς ἐπερχομένας. ² Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἰμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· ³ ὁ χρυσοῦς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατὶώται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀπὸ ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄψα Κυρίου Σαβαῶθ εἰσεληλυθασι. ⁵ Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπὶ τὸ αὐτόν, ἕως λάβῃ τὸν πρῶτον καὶ ὄψιμον. ⁸ Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηριζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε. ⁹ Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ σκριθῆτε· ἰδοὺ, ὁ κριτῆς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν τῶ ὀνόματι Κυρίου. ¹¹ Ἰδοὺ, μακαρίζομεν τοὺς

§ 4:12 ο νομοθετης | ο νομοθετης και κριτης ANT ECM NA PCK TH | νομοθετης και κριτης SBL WH * 4:12 δε | — TR † 4:12 ος κρινεις | ο κρινων ECM* NA SBL TH WH ‡ 4:12 ετερον | πλησιον CT § 4:13 και | η CT SCR * 4:13 πορευσωμεθα | πορευσομεθα ANT CT SCR † 4:13 ποιησωμεν | ποιησομεν ANT CT SCR ‡ 4:13 ενα | — CT § 4:13 εμπορευσωμεθα | εμπορευσομεθα ANT CT SCR * 4:13 κερδησωμεν | κερδησομεν ANT CT SCR † 4:14 το | τα ECM* | — WH ‡ 4:14 γαρ | — CT § 4:14 υμων | ημων PCK * 4:14 εσται | εστιν BYZ PCK TR | εστε CT † 4:14 η | — WH ‡ 4:14 δε και | δε TR | και CT | — PCK § 4:15 θεληση | θελη WH * 4:15 ζησωμεν | ζησομεν ANT CT SCR † 4:15 ποιησωμεν | ποιησομεν ANT CT SCR ‡ 4:16 αλαζονειαις | αλαζονιαις TH WH * 5:4 απεστερημενος | αφυστερημενος ECM* SBL WH † 5:4 εισεληλυθασι | εισεληλυθαν TH WH ‡ 5:5 ως | — CT § 5:7 αυτον | αυτω ANT CT TR * 5:7 εως | εως αυ PCK TR † 5:7 υετον πρωιμον 85.9% | πρωιμον CT 0.2% ‡ 5:9 κατ αλληλων αδελφοι 78.5% | αδελφοι κατ αλληλων CT 7.3% § 5:9 κριθητε | κατακριθητε TR * 5:9 ο | — ST † 5:10 αδελφοι μου της κακοπαθειας | αδελφοι της κακοπαθειας ECM PCK TH | της κακοπαθειας αδελφοι μου TR | αδελφοι της κακοπαθειας NA SBL WH ‡ 5:10 τα | εν τω CT PCK

ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου *ἴδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός †ἐστὶ καὶ †οἰκτίρμων.

¹² Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ §εις ὑπόκρισιν πέσητε.

¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; Ψαλλέτω.

¹⁴ Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες *αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτόν ὁ Κύριος· κὰν ἁμαρτίας ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ †Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις †τὰ παραπτώματα, καὶ §εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ *Ἥλιος ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. ¹⁸ Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς †ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

¹⁹ †Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ §γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει *ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πληθὸς ἁμαρτιῶν.

§ 5:11 υπομενοντας | υπομειναντας CT * 5:11 ιδετε | ειδετε ANT BYZ CT HF PCK TR
 † 5:11 εστι 87.7% | εστιν ο κυριος ANT CT TR 11.3% † 5:11 οικτιρμων | οικτειρμων TH
 § 5:12 εις υποκρισιν | υπο κρισιν CT SCR * 5:14 αυτον | — WH † 5:16 εξομολογεισθε
 | εξομολογεισθε ουν CT † 5:16 τα παραπτωματα 90.1% | τας αμαρτιας CT 9.7% § 5:16
 ευχεσθε | προσευχεσθε WH * 5:17 ηλιας | ηλειας WH † 5:18 υετον εδωκε | εδωκεν υετον
 ECM* † 5:19 αδελφοι | αδελφοι μου CT § 5:20 γινωσκετω | γινωσκετε WH * 5:20 ψυχην
 90.9% | ψυχην αυτου CT 5.7%

ΠΕΤΡΟΥ Α

¹ Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασποραῖς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, ² κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῶ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

³ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ * αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς, ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ⁶ Ἐν ᾧ ἀγαλλιάσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστί, ἑλυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως * πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ ἰτιμὴν καὶ εἰς δόξαν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁸ ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, πιστεύοντες δέ, ἑαγαλλιάσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως * ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. ¹⁰ Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξέρευνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες. ¹¹ ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. ¹² Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὅμιν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς * ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

¹³ Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ ἰσοσηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε. ¹⁶ διότι ἐγγράπται, Ἅγιοι ὄντες, ὅτι ἐγὼ ἅγιός * εἰμι.

¹⁷ Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἄπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε. ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,

* **1:3** αυτου ελεος | ελεος αυτου PCK † **1:4** υμας | ημας ST ‡ **1:6** εστι | — SBL WH
 § **1:6** λυπηθεντες | λυπηθεντας ECM NA²⁸ * **1:7** πολυ τιμιωτερον | πολυτιμοτερον ANT
 CT † **1:7** τιμην και εις δοξαν | δοξαν και τιμην CT PCK | τιμην και δοξαν ANT TR ‡ **1:8**
 ειδοτες | ιδοντες CT SCR § **1:8** αγαλλιασθε | αγαλλιατε WH * **1:9** υμων | — WH † **1:10**
 εξηρευνησαν | εξηραυνησαν CT ‡ **1:11** ερευωντες | εραυωντες CT § **1:12** υμιν | ημιν
 TR * **1:12** εν | — SBL TH WH † **1:14** συσηματιζομενοι | συνηματιζομενοι WH ‡ **1:16**
 γεγραπται | γεγραπται οτι NA²⁷ SBL WH § **1:16** γινεσθε | γενεσθε TR | εσεσθε CT * **1:16**
 εμι | — ECM NA²⁸ SBL TH WH † **1:17** απροσωποληπτως | απροσωπολημπτως CT

ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἑσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς, ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ ἠπιστεύοντας εἰς Θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.

²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας *διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ †καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενωῶς· ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος ἑῖς τὸν αἰῶνα. ²⁴ Διότι,

Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
καὶ πᾶσα δόξα *ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.
Ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος †αὐτοῦ ἐξέπεσε·
²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2

¹ Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ *ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ †αυξηθῆτε, ³ †εἵπερ ἐגעύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος· ⁴ πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένοι, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτόν, ἐντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομείσθε οἶκος πνευματικός, ἑιεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους *τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁶ †Διότι περιέχει †ἐν τῇ γραφῇ,

Ἰδοῦ, τίθημι ἐν Σιών λίθον ἑακρογωνιαῖον,
ἐκλεκτόν, ἐντιμον·
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχνυθῆ.

⁷ Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· *ἀπειθοῦσι δέ,

†λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,

‡ 1:20 εσχατων | εσχατου CT § 1:21 πιστευοντας | πιστους ECM NA SBL WH * 1:22 δια πνευματος 91.7% | — CT 7.5% † 1:22 καθαρας 99.2% | — ECM* SBL WH 0.6% ‡ 1:23 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ PCK § 1:23 εις τον αιωνα 90.1% | — CT 6% * 1:24 ανθρωπου | αυτης CT † 1:24 αυτου | — CT * 2:1 υποκρισεις | υποκρισιν WH † 2:2 αυξηθητε | αυξηθητε εις σωτηριαν ANT CT PCK ‡ 2:3 ειπερ | ει CT § 2:5 ιερατευμα | εις ιερατευμα CT * 2:5 τω | — ECM NA²⁸ SBL TH WH † 2:6 διοτι | διο και TR ‡ 2:6 εν τη | η PCK | εν CT § 2:6 ακρογωνιαιον εκλεκτον | εκλεκτον ακρογωνιαιον WH * 2:7 απειθουσι | απιστουσι CT † 2:7 λιθον | λιθος CT

8 καί,

Λίθος προσκόμματος
καὶ πέτρα σκανδάλου.

οἱ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν.

9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείου ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς κατέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων, *ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε τοῦν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν. 15 Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας ἑφίμου τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς *δούλοι Θεοῦ. 17 Πάντας τιμήσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε. Τὸν Θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. 19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. 20 Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῶ. 21 Εἰς τοῦτο Ἰγὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· 22 ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· 23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· 24 ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα, ταῖς ἀμαρτιαῖς ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μῶλωι αὐτοῦ ἰάθητε. 25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα ἀπλανώμενα· ἴδ' ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν *ὑμῶν.

3

1 Ὅμοίως, *αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα,

‡ 2:11 ἀπεχεσθαι | ἀπεχεσθε ANT § 2:12 εχοντες καλην εν τοις εθνεσιν | εν τοις εθνεσιν εχοντες καλην CT TR * 2:12 εποπτευσαντες | εποπτεουντες ECM* NA SBL TH WH † 2:13 ουν | — CT ‡ 2:14 εκδικησιν | εκδικησιν μεν ANT PCK TR § 2:15 φιμου | φιμου WH * 2:16 δουλοι θεου | θεου δουλοι CT † 2:17 αγαπησατε | αγαπατε ANT CT TR ‡ 2:20 θεω | τω θεω PCK § 2:21 γαρ | γαρ και PCK * 2:21 ημων υμιν 64% | ημων ημιν TR 10.3% | υμων υμιν CT 10.2% † 2:24 αυτου | — CT ‡ 2:25 πλανωμενα | πλωμενοι CT § 2:25 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL WH * 2:25 υμων | ημων PCK * 3:1 αι | — SBL TH WH

†και εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου †κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ Ὡν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ Σπράεος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής. ⁵ Οὕτω γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγιοι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι *ἐπὶ †Θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίῳ ἀνδράσιν· ⁶ ὡς Σάρρα †ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβοῦμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκευεῖ τῷ γυναικεῖ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ Συνακληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ *ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

⁸ Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχοι, †φιλόφρονες· ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, †εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

¹⁰ Ὁ γὰρ θέλων ζῶην ἀγαπᾶν, καὶ Σιδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλώσσαν *αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη †αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον· ¹¹ †ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. ¹² Ὅτι Σόφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

¹³ Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ *μιμηταὶ γένησθε; ¹⁴ Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μὴδὲ ταραχθῆτε· ¹⁵ Κύριον δὲ τὸν †Θεὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι †δὲ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, Σμετὰ πραύτητος καὶ φόβου· ¹⁶ συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα, ἐν ᾧ *καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν †τὴν ἀγαθὴν ἐν

† 3:1 και | — WH † 3:1 κερδηθησονται | κερδηθησονται TR § 3:4 πραεος και ησυχιου | πραεως και ησυχιου ECM NA SBL TH | ησυχιου και πραεως WH * 3:5 επι | επι του SCR | εις ECM* NA SBL TH WH | εις του ECM* † 3:5 θεου | του θεου ANT PCK TR † 3:6 υπηκουσε | υπηκουε WH § 3:7 συγκληρονομοι | συγκληρονομοις ECM NA SBL | συγκληρονομοις TH | συγκληρονομοι WH * 3:7 εγκοπτεσθαι | εκκοπτεσθαι TR † 3:8 φιλοφρονες 71.8% | ταπεινοφρονες CT 22.7% † 3:9 ειδοτες 84.9% | — CT 9% § 3:10 ιδειν ημερας | ημερας ιδειν PCK * 3:10 αυτου | — CT † 3:10 αυτου | — CT † 3:11 εκκλινατω | εκκλινατω δε CT § 3:12 οφθαλμοι | οι οφθαλμοι TR * 3:13 μιμηται | ζηλωται CT † 3:15 θεου | χριστου CT † 3:15 δε | — CT § 3:15 μετα | αλλα μετα CT * 3:16 καταλαουσιν υμων ως κακοποιων 43.1% | καταλαωσιν υμων ως κακοποιων BYZ HF TR 46% | καταλαεισθε CT 5% † 3:16 την αγαθην ... αναστροφην | τη αγαθη ... αναστροφη PCK

Χριστῷ ἀναστροφήν. ¹⁷ Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιούντας.

¹⁸ Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασι ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἐστὶν ὅκτις ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος· ²¹ *ὁ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4

¹ Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρτίας· ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκί βιώσαι χρόνον. ³ Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὸς χρόνος τοῦ βίου τοῦ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις Ἑιδωλολατρείαις· ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· ⁵ οἱ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ⁶ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

⁷ Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· ⁸ πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῃ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν· ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν· ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἡὼς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζεται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· ¹³ ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε

‡ 3:17 θελοι | θελει TR § 3:18 επαθε | απεθανε WH * 3:18 υμας | ημας ANT PCK TR † 3:18 πνευματι | τω πνευματι TR ‡ 3:20 απεξεδεχετο | απαξ εξεδεχετο TR § 3:20 ολιγοι | ολιγοι ECM* NA SBL TH WH * 3:21 ο αντιτυπον νυν και ημας | ω και ημας αντιτυπον νυν SCR | ο και ημας αντιτυπον νυν ST | ο και ημας αντιτυπον νυν CT † 3:22 του | — SBL WH * 4:1 υπερ ημων 83% | — CT 2.8% † 4:1 εν | — CT PCK ‡ 4:1 αμαρτιας | αμαρτιας WH § 4:2 θεου | του θεου PCK * 4:3 ημιν 47% | ημιν ANT BYZ HF PCK 41.5% | — CT 11.2% † 4:3 του βιου το θελημα | το θελημα PCK | το βουλημα CT ‡ 4:3 κατεργασασθαι | κατειργασθαι CT § 4:3 ειδωλολατρειαις | ειδωλολατρειαις ECM NA PCK SBL WH * 4:5 εχοντι κριναι | κρινονται WH † 4:7 τας | — CT ‡ 4:8 δε | — CT § 4:8 αγαπη | η αγαπη ANT PCK SCR * 4:8 καλυπει | καλυπτει CT PCK † 4:9 γογγυσμων | γογγυσμου CT ‡ 4:11 ως | ης CT TR § 4:11 ο | — PCK * 4:11 των αιωνων | — ECM* PCK

τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ Εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης †καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς †ἀναπαύεται· §κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. ¹⁵ Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς *ἄλλοτριεπίσκοπος· ¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυρέσθω, δοξάζετω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ †μέρει τούτῳ. ¹⁷ Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ Καὶ

εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται,
 †ὁ ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

¹⁹ Ὡστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, §ὡς πιστῷ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς *αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

5

¹ Πρεσβυτέρους *τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ †συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, †ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, §ἀλλ' *ἐκουσίως· μὴδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· ³ †μὴδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. ⁴ Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

⁵ Ὅμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις †ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν §ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει *περὶ ὑμῶν.

⁸ Νήψατε, †γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, †περιπατεῖ ζητῶν §τίνα καταπίῃ· ⁹ ὧς ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν *κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας †ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ †Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας

† 4:14 καὶ 71.5% | καὶ δυναμῶς καὶ ANT 15.7% † 4:14 ἀναπαύεται | ἀναπεπνται PCK § 4:14 κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται | — CT * 4:15 ἀλλοτριεπίσκοπος | ἀλλοτριεπίσκοπος CT † 4:16 μερεῖ | ονοματι NA²⁷ SBL TH WH † 4:18 ο | ο δε WH § 4:19 ὡς | — CT * 4:19 αὐτῶν | εαυτῶν TR | — WH * 5:1 τοὺς | οὖν NA²⁷ SBL WH | οὖν τοὺς TH † 5:1 συμπρεσβυτερος | συνπρεσβυτερος TH WH † 5:2 ἐπισκοποῦντες 95% | — WH 0.8% § 5:2 ἀλλ' | ἀλλὰ NA²⁷ SBL TH WH * 5:2 ἐκουσίως | ἐκουσίως κατὰ θεοῦ ECM NA SBL TH † 5:3 μὴδε | μὴδ ANT CT TR † 5:5 ὑποτασσομενοι 90.6% | — CT 3.5% § 5:7 ἐπιρριψαντες | ἐπιρριψαντες CT * 5:7 περὶ | ὑπερ PCK † 5:8 γρηγορησατε | γρηγορησατε οτι PCK TR † 5:8 περιπατεῖ | περιερχεται PCK § 5:8 τίνα καταπίῃ | τίνα καταπιεῖν ECM NA PCK SBL TH | καταπιεῖν WH * 5:9 κοσμῷ | τῷ κοσμῷ ECM* NA²⁷ SBL WH † 5:10 ὑμᾶς | ἡμᾶς TR † 5:10 ἰησοῦ | — ECM* NA²⁸ SBL TH WH

αὐτὸς §καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. ¹¹ Αὐτῶ *ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας †των αἰώνων. Ἀμήν.

¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ‡ἐστήκατε. ¹³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ¹⁴ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῶ §Ἰησοῦ. *Ἀμήν.

---

§ **5:10** καταρτίσαι υμας στηριξει σθενωσει θεμελιωσει | καταρτίσαι υμας στηριξει σθενωσαι θεμελιωσαι PCK TR | καταρτίσει υμας στηριξει σθενωσει θεμελιωσει ANT | καταρτίσει στηριξει σθενωσει θεμελιωσει ECM NA SBL TH | καταρτίσει στηριξει σθενωσει WH * **5:11** η δοξα και 60% | — CT 0.6% † **5:11** των αιωνων | — ECM* NA WH ‡ **5:12** εστηκατε | στητε CT § **5:14** ιησου | — ECM* NA SBL TH WH * **5:14** αμην | — CT

ΠΕΤΡΟΥ Β

¹ * Συμῶν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἠσωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ³ ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· ⁴ δι' ὧν τὰ στίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. ⁵ Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πάσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ⁹ Ὡ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶ, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. ¹⁰ Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητε ποτε· ¹¹ οὕτω γὰρ πλουσιῶς ἐπιχορηγηθῆσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹² Διὸ σὺκ ἀμελήσω * αἰεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκω περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. ¹³ Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχυνή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. ¹⁵ Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι.

¹⁶ Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Ὁυτός ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐνγὲ εὐδόκησα· ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. ¹⁹ Καὶ ἔχομεν βεβαίωτερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες,

* **1:1** συμων | σιμων SCR WH † **1:1** σωτηρος | σωτηρος ημων SCR ‡ **1:3** δια δοξης και αρετης | ιδια δοξη και αρετη ECM NA SBL TH § **1:4** τιμια ημιν και μεγαιστα 75.8% | τιμια και μεγαιστα ημιν ECM* NA SBL WH 5.9% | μεγαιστα ημιν και τιμια TR 1% * **1:4** κοσμο | τω κοσμο ECM* NA SBL TH WH † **1:5** τουτο δε | δε τουτο ECM* PCK ‡ **1:9** αμαρτιων | αμαρτηματων ECM* SBL § **1:12** ουκ αμελησω 95.2% | μελλησω CT 2.8% * **1:12** αιε υμας | υμας αιε TR † **1:17** ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος 97.6% | ο υιος μου ο αγαπητος μου ουτος εστιν ECM NA SBL WH 0.4% ‡ **1:18** ορει τω αγιω 97.4% | αγιω ορει ECM NA SBL WH 2.4%

ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διανύσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. ²¹ Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ἴσπερὲς προφητεία, *ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

2

¹ Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχυνὴν ἀπώλειαν. ² Καὶ πολλοὶ ἐξἄκολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς *ἀσελγείαις, δι' ἃ τοὺς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. ³ Καὶ ἐν πλεονεξία πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ ἄνυστάξει.

⁴ Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ Σειραίς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν *τηρουμένους· ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἄλλα ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσιὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας *καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἰσαεβεῖν τεθεικῶς· ⁷ καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, *ἐρρυσάτο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· ⁹ οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ Σπειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονούντας.

Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες· ¹¹ ὅπου ἄγγελιοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μεῖζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν *παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. ¹² Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα ἄφυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν *καταφθαρήσονται, ¹³ σκομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ *ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην

§ 1:21 ποτε προφητεία | προφητεία ποτε ECM* NA SBL TH WH * 1:21 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH † 1:21 αγιοι 83.5% | απο CT 5.6% | οι αγιοι ST 4.4% * 2:2 ασελγεια | απωλειαις TR † 2:2 ους | ας PCK ‡ 2:3 νυσταξει | νυσταζει ECM* NA SBL TH TR WH § 2:4 σειραις | σειροις TH WH * 2:4 τηρουμενους | τηρημενους TR † 2:5 αλλα | αλλ BYZ ECM HF NA²⁸ PCK TR ‡ 2:6 καταστροφη | — WH § 2:6 ασεβειν | ασεβεισιν NA²⁷ SBL WH * 2:7 ερρυσατο | ερυσατο TH WH † 2:8 ο | — WH ‡ 2:8 εγκατοικων | ενκατοικων TH WH § 2:9 πειρασμο | πειρασμων PCK SCR * 2:11 παρα κυριω | παρα κυριου NA²⁷ | — ECM* SBL † 2:12 φυσικα γεγεννημενα | γεγεννημενα φυσικα PCK | γεγεννημενα φυσικα CT ‡ 2:12 καταφθαρησονται | και καταφθαρησονται HF | και φθαρησονται CT § 2:13 κομιουμενοι 97.6% | αδικουμενοι ECM NA SBL WH 2% * 2:14 ακαταπαυστους | ακαταπαστους WH

†πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· ¹⁵ †καταλιπόντες §εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ *Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.

¹⁷ Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, †νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. ¹⁸ Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, †ἀσελγείαις, τοὺς §ῶντως *ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὧ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ †καὶ δεδούλωται. ²⁰ Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ †Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττώνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέαι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν §ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² Συμβέβηκε *δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὕς λουσαμένη εἰς †κύλισμα βορβόρου.

3

¹ Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων *ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος· ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχατου τῶν ἡμερῶν †ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας §ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, ⁴ καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ Λαυθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος *συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ἧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ †τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

⁸ Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λαυθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ⁹ Οὐ βραδύνει

† 2:14 πλεονεξίας | πλεονεξιας TR † 2:15 καταλιποντες | καταλειποντες NA²⁷ TH WH
 § 2:15 ευθειαν | την ευθειαν TR * 2:15 βοσορ | βεωρ WH † 2:17 νεφελαι υπο ... σκοτους
 εις αιωνα 58.9% | νεφελαι υπο ... σκοτους εις αιωνας PCK 22.8% | και ομηχαι υπο ... σκοτους
 CT 1% † 2:18 ασελγειας | ασελγειας PCK | εν ασελγειας SCR § 2:18 οντως | ολιγωσ
 NA²⁷ SBL WH * 2:18 αποφυγοντας | αποφυγοντας CT † 2:19 και | — ECM NA TH WH
 † 2:20 κυριου 74.1% | κυριου ημων NA²⁷ 14.7% § 2:21 επιστρεψαι 82.5% | υποστρεψαι CT
 4.7% * 2:22 δε | — CT † 2:22 κυλισμα | κυλισμον ECM* NA SBL TH WH * 3:2 ομων
 | ημων TR † 3:3 εσχατου | εσχατων ANT ECM* NA SBL TH WH † 3:3 εμπαικται | εν
 εμπαιγμονη εμπαικται CT § 3:3 επιθυμιας αυτων | αυτων επιθυμιας TR * 3:5 συνεστωσα
 | συνεστωτα PCK † 3:6 ων | ον ECM NA²⁸ † 3:7 τω αυτου | τω αυτω CT SCR | αυτου ST

Ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ Ἦξει δὲ τῆ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, ἐν ἧ ἦοι οὐρανοὶ ροιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα *λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα †κατακαήσεται.

¹¹ Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; ¹³ Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. ¹⁵ Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ἑαυτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν. ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις *ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν †οἷς ἐστὶ δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι ἑστρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ, τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. ¹⁸ *Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. †Ἀμήν.

§ 3:9 ο | — CT * 3:9 ημας | υμας CT † 3:10 η | — ECM* NA SBL TH WH ‡ 3:10 ἐν νυκτι 87.9% | — CT 12.1% § 3:10 οι | — ANT PCK * 3:10 λυθησονται | λυθησεται CT † 3:10 κατακαησεται 89.6% | ευρεθησεται NA²⁷ SBL TH WH 3.1% | ουχ ευρεθησεται ECM NA²⁸ 0% ‡ 3:11 ουν 86% | ουτω ECM NA SBL WH 4.8% § 3:15 αυτω δοθεισαν | δοθεισαν αυτω CT * 3:16 ταις 96.2% | — NA²⁷ TH WH 2.8% † 3:16 οις | αις CT ‡ 3:16 ἐστι | εισι PCK § 3:16 στρεβλοουσιν | στρεβλωσουσιν ECM NA²⁸ * 3:18 αυξανετε | αυξανητε PCK † 3:18 αμην 96.8% | — ECM NA²⁸ WH 2.6%

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

¹ Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. ² Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ³ Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἧ πεπληρωμένη.

⁵ Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ, καὶ σκοτία ἔν ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν οὐδεμία. ⁶ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ⁷ ἐὰν ἴδῃ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν. ⁹ Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ¹⁰ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

2

¹ Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. Καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· ² καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. ³ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ⁴ Ὁ λέγων, Ἐγνώκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἐστὶν· ⁵ ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελειώται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω περιπατεῖν.

⁷ Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς. ⁸ Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη

* 1:3 υμιν | και υμιν CT † 1:4 υμιν | ημεις CT ‡ 1:4 ημων | υμων BYZ ECM* SCR § 1:5 ἐστιν αὐτῆ | αὐτῆ ἐστὶν ANT TR * 1:5 ἀγγελία | ἐπαγγελία ANT ST † 1:5 ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν | οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῷ WH ‡ 1:6 περιπατῶμεν | περιπατοῦμεν PCK § 1:7 δε | — ECM* NA²⁸ * 1:7 χριστου 92.5% | — CT 4.5% † 1:8 οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν | ἐν ἡμῖν οὐκ ἐστὶν ECM* * 2:4 λεγων | λεγων οτι ECM* NA SBL TH WH † 2:6 οὕτω | — ECM* SBL WH ‡ 2:7 ἀδελφοι 82.8% | ἀγαπητοι CT 15% § 2:7 ἀπ ἀρχης 87% | — CT 8.2%

φαίνει. ⁹ Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ¹⁰ Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹¹ Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία,
ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

¹³ Γράφω ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.
Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

*Γράφω ὑμῖν, παιδιά,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.

¹⁴ Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.
Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε,
καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει,
καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

¹⁵ Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἄλαζονεῖα τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστὶ. ¹⁷ Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

¹⁸ Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι *ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστὶν. ¹⁹ Ἐξ ἡμῶν †ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ †ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, ἄλλ' οἶδατε *πάντα. ²¹ Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἶδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. ²² Τίς ἐστὶν ὁ ψεῦστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα †ἔχει. ²⁴ Ὑμεῖς †οὖν ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. ²⁵ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

* **2:13** γραφω 80.3% | εγραψα ANT CT 18.5% † **2:16** αλαζονεια | αλαζονια TH WH ‡ **2:16** αλλ | αλλα SBL TH WH § **2:17** αυτου | — ECM* * **2:18** ο | — CT † **2:19** εξηλθον | εξηλθαν CT ‡ **2:19** ησαν εξ ημων 92.2% | εξ ημων ησαν ECM NA SBL WH 5.3% § **2:20** και | — WH * **2:20** παντα 96.4% | παντες ECM NA SBL WH 2.4% † **2:23** εχει 77.5% | εχει ο ομολογων τον υιον και τον πατερα εχει CT SCR 21% ‡ **2:24** ουν | — CT § **2:24** υιω και εν τω πατρι | πατρι και εν τω υιω PCK

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανῶντων ὑμᾶς. 27 Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ *ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ †αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθὲς ἐστί, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, ‡μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ᾄσταν φανερωθῆ, *ἔχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 Ἐὰν †εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι ‡πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ *κληθῶμεν. Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει †ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπὼ ἐφανερῶθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν ‡δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστί. 3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστί.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 Καὶ οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερῶθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας Σῆμῶν ἄρη· καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. 6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἀμαρτάνει· *πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 7 †Τεκνία, μηδεὶς πλανᾷτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστί, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστί· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. 10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστί τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. 13 ‡Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί Σμου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· 14 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· Ὁ μὴ ἀγαπῶν *τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν †ἑαυτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ‡ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν

* 2:27 εν υμιν μενει | μενει εν υμιν CT † 2:27 αυτο | αυτου CT ‡ 2:27 μενειτε | μενετε CT

§ 2:28 οταν 92.5% | εαν CT 6.2% * 2:28 εχωμεν 79.3% | σχωμεν CT 9.1% † 2:29 ειδητε | ιδητε ECM* ‡ 2:29 πας | και πας ECM NA TH * 3:1 κληθωμεν 83.5% | κληθωμεν και εσμεν CT 13.4% † 3:1 υμας | ημας CT PCK TR ‡ 3:2 δε | — CT § 3:5 ημων | — CT * 3:6 πας | και πας PCK † 3:7 τεκνια | παιδια ECM NA²⁸ ‡ 3:13 μη | και μη ECM NA § 3:13 μου | — CT * 3:14 τον αδελφον 79.9% | — CT 3.7% † 3:15 εαυτω | αυτω ECM NA SBL TR WH ‡ 3:16 αγαπην | αγαπην του θεου SCR

ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς ἵσθαι. 17 Ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; 18 Τεκνία *μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ ἰτῆ γλῶσση, ἀλλ' Ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 *Καὶ ἐν τούτῳ ἴγνωσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἵπείσομεν ἵτὰς καρδίας ἡμῶν, 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία *ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, 22 καὶ ὁ ἔάν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν ἵπαρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα ἵπιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν *ἐντολήν. 24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. ἵΚαὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν τούτῳ *γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν. 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὁ μὴ ὁμολογεῖ ἵησοῦν Χριστὸν ἵἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὁ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. 8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερῶθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἵηγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἵγαπήσεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἵλασμον περὶ τῶν

§ 3:16 τιθεναι | θειναι CT * 3:18 μου | — CT † 3:18 τη | — TR ‡ 3:18 αλλ | αλλα NA²⁷
 SBL TH WH § 3:18 εν | — TR * 3:19 και | — SBL WH † 3:19 γινωσκομεν | γνωσομεθα CT
 ‡ 3:19 πεισομεν | πεισωμεν PCK § 3:19 τας καρδιας | την καρδιαν ECM NA SBL WH * 3:21
 ημων μη καταγινωσκη ημων | ημων μη καταγινωσκη ECM NA | μη καταγινωσκη ημων SBL TH
 | μη καταγινωσκη WH † 3:22 εαν | αν WH ‡ 3:22 παρ | απ CT § 3:23 πιστευσωμεν
 66.2% | πιστευωμεν TH 26.8% * 3:23 εντολην | εντολην ημιu CT TR † 3:24 και | — PCK
 * 4:2 γινωσκεται | γινωσκετε ANT CT TR † 4:3 ιησουν χριστον 72.7% | τον ιησουν χριστον
 ANT TR 14.3% | τον ιησουν CT 5.2% ‡ 4:3 εν σαρκι εληλυθοτα 93.7% | — CT 2.5% § 4:10
 ηγαπησαμεν | ηγαπηκαμεν CT

ἀμαρτιῶν ἡμῶν. ¹¹ Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἔαν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ *τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

¹³ Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. ¹⁴ Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ Ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. ¹⁶ Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν.

Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ ᾄμενει. ¹⁷ Ἐν τούτῳ τετελειῶται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειῶται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν *αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ †μισῇ, ψευδοστῆς ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακε ᾄπῶς δύναται ἀγαπᾶν; ²¹ Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεόν, ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5

¹ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾶ *καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ †τηρῶμεν. ³ Αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. ⁴ Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἣ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις †ἡμῶν. ⁵ Τίς ᾄστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

⁶ Οὗτός ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς *Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ †τῷ αἵματι. Καὶ τὸ πνευμά ἐστὶ τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνευμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ⁷ Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ †μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ

* **4:12** τετελειωμένη ἐστιν ἐν ἡμῖν 89.7% | ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν ECM* NA SBL 7.7% | τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστὶν TH WH 0.8% † **4:15** ἀν | ἐάν CT ‡ **4:15** ἰησοῦς | ἰησοῦς χριστός WH § **4:16** μένει | — ANT BYZ PCK TR * **4:19** αὐτόν | — CT † **4:20** μισῇ | μισεῖ PCK ‡ **4:20** αὐτοῦ | — ANT § **4:20** πῶς 95.5% | οὐ ECM* NA SBL TH WH 4.3% * **5:1** καὶ | — WH † **5:2** τηρῶμεν | ποιῶμεν CT ‡ **5:4** ἡμῶν 56.4% | ὑμῶν BYZ HF 43% § **5:5** ἐστὶν | δε ἐστὶν ECM NA SBL TH | ἐστὶ δε WH * **5:6** χριστός | ὁ χριστός TR † **5:6** τῷ | ἐν τῷ ECM* NA SBL WH ‡ **5:7** μαρτυροῦντες 87.3% | μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ πατὴρ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσὶ καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ ANT TR 0.6%

Θεοῦ, ἧν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν *αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

¹³ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν †τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε, †καὶ ἵνα πιστεῦητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. ¹⁴ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐὰν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ *ἐὰν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν †παρ' αὐτοῦ.

¹⁶ Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἔρωτήσῃ. ¹⁷ Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστὶ· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

¹⁸ Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ †ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ Οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα †γνωσκώμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ *ζωὴ αἰώνιος.

²¹ Τεκνία, φυλάξατε †ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. †Ἀμήν.

§ 5:9 ην | οτι CT * 5:10 αὐτῷ | ἐαυτῷ NA²⁷ PCK TH TR | αὐτῷ SBL WH † 5:11 ημιν ο θεος | ο θεος ημιν ECM* PCK SBL WH ‡ 5:13 τοις πιστευουσιν εἰς το ονομα του υιου του θεου ινα εἰδητε οτι ζων αιωνιον εχετε 69.9% | τοις πιστευουσιν εἰς το ονομα του υιου του θεου ινα εἰδητε οτι ζων εχετε αιωνιον TR 1% | ινα εἰδητε οτι ζων εχετε αιωνιον τοις πιστευουσιν CT 0.8% § 5:13 και ινα πιστευητε 73% | — CT 4.7% * 5:15 εαν | αν ANT TR † 5:15 παρ | απ CT ‡ 5:18 ἐαυτόν | αὐτόν NA²⁷ SBL WH § 5:20 γνωσκωμεν | γνωσκομεν TH WH * 5:20 ζωη | η ζωη η BYZ HF PCK | η ζωη TR † 5:21 εαυτα | εαυτους ANT BYZ ECM* HF PCK TR ‡ 5:21 αμην 84.3% | — CT 15.5%

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

¹ Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. ⁵ Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, Ὡστόσο ἦν *εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. Αὕτη *ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ⁷ Ὅτι πολλοὶ πλάνοι *εἰσηλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. Οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ *εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. ⁹ Πᾶς ὁ ἁποβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ἃ μὴ μὴ μὴ ἐν τῇ διδαχῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν *πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ¹¹ ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθη διὰ χάρτου καὶ μέλανος· Ὡστόσο ἐλπίζω *ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἢ πεπληρωμένη.

¹³ Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς, Ὡσαμην.

* **1:3** ημων | υμων ANT PCK SCR † **1:3** κυριου 91.2% | — CT 6.2% ‡ **1:5** γραφων σοι καινην 72.1% | γραφω σοι καινην ST 12.4% | καινην γραφων σοι NA²⁷ SBL TH 9.2% § **1:5** αλλα | αλλ ECM NA²⁸ PCK * **1:5** ειχομεν | εχομεν PCK | ειχαμεν WH † **1:6** εστιν η εντολη | η εντολη εστι CT ‡ **1:7** εισηλθον | εξηλθον ECM NA SBL TH | εξηλθαν WH § **1:8** απολεσωμεν ... απολαβωμεν 74.9% | απολεσητε ... απολαβητε CT 17% * **1:8** ειργασαμεθα | ειργασασθε TH | ηργασαμεθα WH † **1:9** παραβαινων 99% | προαγων CT 1% ‡ **1:9** ο | ο δε PCK § **1:9** του χριστου 89.3% | — CT 4.5% * **1:9** πατερα και τον υιον | υιον και τον πατερα ECM* † **1:11** γαρ λεγων | λεγων γαρ CT ‡ **1:12** εβουληθη | ηβουληθη ANT TR § **1:12** αλλα | αλλ ECM NA²⁸ PCK * **1:12** ελθειν 87.1% | γενεσθαι CT 11.4% † **1:12** ημων | υμων ECM* SBL WH ‡ **1:12** η πεπληρωμενη | πεπληρωμενη η NA²⁷ SBL WH § **1:13** αμην 89% | — CT 8.8%

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1^ο Πρεσβύτερος Γαίω τῶ ἀγαπητῶ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2^ο Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐδογεῖσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐδογεῖται σου ἡ ψυχὴ. 3^ο Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

4^ο Μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω *χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἰαληθείᾳ περιπατοῦντα.

5^ο Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάση εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ †εἰς τοὺς ξένους, 6^ο οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὐς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. 7^ο Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος *ἐξηλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν †έθνῶν. 8^ο Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν †ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9^ο Ἐγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10^ο Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11^ο Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· *ὁ κακοποιῶν οὐχ ἐώρακε τὸν Θεόν. 12^ο Δημητρίω μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ †ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ †οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθῆς ἐστὶ.

13^ο Πολλὰ εἶχον ὀγράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι *γράψαι. 14^ο ἐλπίζω δὲ εὐθέως †ιδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

* 1:4 χαραν | χαριν WH † 1:4 αληθεια | τη αληθεια NA²⁷ SBL TH WH ‡ 1:5 εις τους 89.8% | τουτο CT 7.6% § 1:7 ονοματος | ονοματος αυτου SCR * 1:7 εξηλθον | εξηλθον WH † 1:7 εθων 88% | εθικων ANT CT 12% ‡ 1:8 απολαμβανειν 91.4% | υπολαμβανειν CT 7.6% § 1:9 εγραψα | εγραψα τι CT * 1:11 ο | ο δε PCK TR † 1:12 υπ | υπο CT ‡ 1:12 οιδατε 61.2% | οιδαμεν PCK 23.2% | οιδας CT 15% § 1:13 γραφειν | γραψαι σοι CT * 1:13 γραψαι | γραφειν CT † 1:14 ιδειν σε 95% | σε ιδειν CT 4.8%

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ *ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς †κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. 4 †Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁμοιοῦσιν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην *Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας †ὑμᾶς ἀπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος, λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεῦτερον τοὺς μὴ πιστεῦσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχήν, †ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. 7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον ὁμοιοῦσιν τρόπον ἐκπορευόσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινοῦσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ *Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, †ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμῆσαι σοι Κύριος. 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθειρόνται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῖν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν †ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, ὁμοιοῦσιν ἀνδρῶν, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνδρῶν, ὑπὸ ἀνέμων *παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρεις πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς †αἰῶνα τετήρηται.

* 1:1 ηγιασμενοι 90.2% | ηγαπημενοις CT 8.9% † 1:3 κοινης 83.7% | κοινης ημων CT 11.1%

‡ 1:4 παρεισεδυσαν 98.2% | παρεισεδυσαν WH 0.4% § 1:4 χαριν 99.3% | χαριτα CT 0.7%

* 1:4 θεον 78.7% | — ANT CT 12.9% † 1:5 υμας απαξ τουτου οτι ο κυριος 69.4% | υμας απαξ

παντα οτι ιησους ECM NA²⁸ SBL 0.2% | απαξ παντα οτι ιησους TH 0.2% | υμας παντα οτι ο κυριος απαξ NA²⁷ 0% | απαξ παντα οτι κυριος WH 0% ‡ 1:6 αλλα | αλλ ECM NA²⁸ PCK

§ 1:7 τουτοις τροπον 84.1% | τροπον τουτοις CT 8.4% * 1:9 μωυσεως 36.4% | μωυσεως ANT

BYZ HF PCK TR 60.1% † 1:9 αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH ‡ 1:12 εν 85.7% | οι εν CT 14.1%

§ 1:12 συνευωχουμενοι 83.6% | συνευωχουμενοι υμιν SCR 16.4% * 1:12 παραφερομεναι

87.4% | περιφερομεναι TR 4.7% † 1:13 αιωνα 54.6% | τον αιωνα ANT TR 37%

14 †Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἑβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, Ἰδοῦ, ἦλθε Κύριος ἐν ᾑσάγιας μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ *ἐλέγξει †πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἄμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς, 16 Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας †αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ᾧωφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν *ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν †ὅτι †ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσσονται ἐμπαίκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ᾑσάποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, *τῆ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 Καὶ οὐδὲ μὲν †ἐλέειτε διακρινόμενοι· 23 †οὐδὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξει ᾑαυτοὺς ἀπταιστούς, καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἄμώμους ἐν ἀγαλλίασει, 25 μόνῳ *σοφῷ Θεῷ σωτῆρι †ἡμῶν, δόξα †καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, ᾑκαὶ νῦν καὶ εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

---

‡ 1:14 προεφήτευσε 97.4% | επροφήτευσε WH 0.4% § 1:14 αγιας μυριασιν 88.4% | μυριασιν αγιας TR 5.1% * 1:15 ελεγξει 88% | εξελεγξει TR 10.2% † 1:15 παντας τους ασεβεις αυτων 79.5% | παντας τους ασεβεις SBL TH WH 15.8% | πασαν ψυχην ECM NA 0.6% ‡ 1:16 αυτων 48.3% | εαυτων BYZ ECM NA PCK 47.2% § 1:16 ωφελειας | ωφελιας WH * 1:17 ρηματων των προειρημενων 90.8% | προειρημενων ρηματων ECM* 7% † 1:18 οτι 98.5% | — ECM* NA²⁸ SBL WH 1.5% ‡ 1:18 εν εσχατω χρονω 77.8% | επ εσχατου του χρονου NA²⁷ 5.3% | επ εσχατου χρονου ECM NA²⁸ SBL TH WH 1.4% § 1:19 αποδιοριζοντες 77.5% | αποδιοριζοντες εαυτους SCR 20.8% * 1:20 τη αγιωτατη υμων πιστει εποικοδομουντες εαυτους 78% | εποικοδομουντες εαυτους τη αγιωτατη υμων πιστει CT 9.5% † 1:22 ελεειτε διακρινομενοι 88% | ελεγχετε διακρινομενους TH 6.9% | ελεατε διακρινομενους ECM NA SBL WH 2.1% ‡ 1:23 ους δε εν φοβω σωζετε εκ πυρος αρπαζοντες 66.9% | ους δε εν φοβω σωζετε εκ του πυρος αρπαζοντες ANT TR 8% | ους δε σωζετε εκ πυρος αρπαζοντες ους δε ελεατε εν φοβω ECM NA SBL TH 5% | σωζετε εκ πυρος αρπαζοντες ους δε ελεατε εν φοβω WH 0.2% § 1:24 αυτους 63% | υμας CT SCR 21.9% * 1:25 σοφω 82.3% | — CT 7.4% † 1:25 ημων 77.9% | ημων δια ιησου χριστου του κυριου ημων CT 21.1% ‡ 1:25 και 86.4% | — CT 11.2% § 1:25 και 78.4% | προ παντος του αιωνος και CT 13.2%

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1 Αποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ *Ἰωάννη, 2 ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἃ ἑώρα καὶ εἶδε. 3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ὁ Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ *Θεοῦ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

Τῷ Σάγαπῶντι ἡμᾶς, καὶ *λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 7 Ἴδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἀμήν.

8 Ἐγὼ εἰμι τὸ *Ἄλφα καὶ τὸ Ἠ, λέγει ὁ Κύριος ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ὁ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινῶνός ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἧ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ *διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος, 11 λέγουσας, Ὁ βλέπων γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδικεῖαν.

* 1:1 ἰωαννη | ιωανει WH † 1:2 οσα | οσα τε TR ‡ 1:2 ειδε | ειδε και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα BYZ | ειδε και ατινα εισι και α χρη γενεσθαι μετα ταυτα PCK § 1:4 ἰωαννης | ἰωανης WH * 1:4 θεου 51.5% | του TR 8.4% | — Ad BYZ CT PCK 37.4% † 1:4 α | α εστιν BYZ PCK TR ‡ 1:5 των | εκ των PCK TR § 1:5 αγαπωντι | αγαπησαντι Ad BYZ PCK TR * 1:5 λουσαντι | λυσαντι Ad CT † 1:5 απο | εκ Ad CT ‡ 1:6 βασιλειαν | βασιλεις και Ad TR § 1:6 των αιωνων 82.5% | — WH 15.2% * 1:8 αλφα | A ANT TR † 1:8 Ω 63.7% | Ω αρχη και τελος TR 22.5% ‡ 1:8 κυριος ο θεος | ο κυριος TR § 1:9 ἰωαννης | ἰωανης WH * 1:9 αδελφος | και αδελφος TR † 1:9 κοινωνος | συγκοινωνος Ad ANT BYZ NA SBL TR | συνκοινωνος TH WH ‡ 1:9 βασιλεια | εν τη βασιλεια TR § 1:9 εν χριστω ιησου 66.1% | ιησου χριστου Ad TR 25.7% | εν ιησου CT 3.9% | εν ιησου χριστω ANT 0.4% * 1:9 δια 73.6% | — CT 26% † 1:9 χριστου | — CT ‡ 1:10 φωνη οπισω μου | οπισω μου φωνη Ad CT TR § 1:11 λεγουσης | λεγουσης εγω ειμι το Α και το Ω ο πρωτος και ο εσχατος και TR * 1:11 επτα | — ST † 1:11 εκκλησιαις | εκκλησιαις ταις εν ασια TR ‡ 1:11 φιλαδελφειαν | φιλαδελφειαν TH WH § 1:11 λαοδικεαν | λαοδικιαν TH WH

12 Καὶ *ἐκεῖ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον ὄμοιον ὄμοιον ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς *μαστοῖς ζώνην ἄχρυσον. 14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός· 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ ὀπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. 16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ *αὐτοῦ χεῖρὶ ἀστέρας ἐπτὰ· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, 18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ, ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, *ἀμὴν· καὶ ἔχω τὰς κλειδῆς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου. 19 Γράψον σου ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἶσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα· 20 τὸ μυστήριον τῶν ἐπτὰ ἀστέρων ἄνω εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῖς. Οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἐπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσι.

2

1 Τῷ ἀγγέλῳ * τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ *ἐπίρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας *διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίσας. 4 Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἠάφηκας. 5 Μνημόνευε οὖν πόθεν *ἐπέτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν

* 1:12 ἐκεῖ | — **ΑΔ** BYZ CT TR † 1:12 ἐλάλει | ἐλαλήσε TR ‡ 1:13 ἐπτα 73.5% | — NA SBL WH 25.3% § 1:13 οὐω | οὐον BYZ HF NA SBL WH * 1:13 μαστοις | μαζοις PCK † 1:13 χρυσην | χρυσαν CT ‡ 1:14 ὡς | ὡσει BYZ PCK TR | καὶ ὡς HF § 1:15 πεπωρωμενοι 82.8% | πεπωρωμενης CT 1.1% * 1:16 αὐτου χεῖρι 45% | χεῖρι αὐτου ANT BYZ CT PCK 37.7% † 1:17 εθηκε | επεθηκε **ΑΔ** BYZ PCK TR ‡ 1:17 αὐτου 55.2% | αὐτου χεῖρα **ΑΔ** ANT BYZ PCK TR 41.8% § 1:17 λεγων | λεγων μοι TR * 1:18 αμην 79.2% | — ANT CT 18.1% † 1:18 κλεις | κλειδας **Κ** BYZ HF ‡ 1:18 θανατου και του αδου | αδου και του θανατου **ΑΔ** TR § 1:19 ουν | — TR * 1:19 γινεσθαι | γενεσθαι NA PCK TH † 1:20 ὠν | ους CT ‡ 1:20 λυχνιαι ειπτα | επτα λυχνιαι BYZ PCK TR § 1:20 επτα | ας ειδες επτα **ΑΔ** BYZ PCK TR * 2:1 της | τω WH † 2:1 εν εφεσω | εφεσινης TR ‡ 2:1 χρυσων | χρυσεων TH § 2:2 σου 68.5% | — CT PCK 30% * 2:2 επειρασας | επειρασω TR † 2:2 λεγοντας εαυτους | φασκοντας TR ‡ 2:2 αποστολους ειναι 84.8% | ειναι αποστολους TR 5.8% | αποστολους CT 4.7% § 2:3 υπομονην εχεις και εβαστασας | εβαστασας και υπομονην εχεις BYZ PCK TR * 2:3 δια | και δια TR † 2:3 και ουκ εκοπισας 68.1% | και ου κεκοπιακας ANT 7.8% | κεκοπιακας και ου κεκηκας TR 3.9% | και ου κεκοπιακες CT 1.2% ‡ 2:4 αλλα | αλλ **ΑΔ** BYZ NA²⁸ TR § 2:4 αφηκας | αφηκες CT * 2:5 πεπτωκας | εκπεπτωκας **ΑΔ** BYZ PCK TR | πεπτωκες WH † 2:5 ταχυ 91.8% | ταχει ST 2.7% | — CT 5.1%

λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης. ⁶ Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ⁷ Ὁ ἔχων οὐκ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν ἑστῶ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ * μου.

⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλω †τῆς ‡ἐν Σμύρῃ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Ἰδὸς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν. ⁹ Οἶδά σου * τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, †ἀλλὰ πλοῦσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν ‡ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἐαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. ¹⁰ Ἐμὴ δὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις * παθεῖν· ἰδοὺ †δὴ, μέλλει ‡βαλεῖν Ἰδὸς διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ * ἔξετε θλίψιν †ἡμερῶν δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ Ὁ ἔχων οὐκ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Περγᾶμ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξείαν. ¹³ Οἶδα †τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἑν ταῖς ἡμέραις * ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου, ὁ †πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ‡ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ Ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς * ἐδίδαξε †τὸν Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ‡καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν ἑστῶν Νικολαϊτῶν * ὁμοίως. ¹⁶ Μετανόησον †οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὁ ἔχων οὐκ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ †τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἴδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

¹⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλω * τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. ¹⁹ Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν

‡ 2:7 αυτω | — PCK § 2:7 τω παραδεισω | μεσω του παραδεισου **Αυ** BYZ PCK TR * 2:7 μου | — **Αυ** CT TR † 2:8 της | τω WH ‡ 2:8 εν σμυρνη εκκλησιας | εκκλησιας σμυρναϊων TR § 2:8 ος | — **Κ** * 2:9 τα εργα και 94.1% | — CT 4.3% † 2:9 αλλα πλουσιος | πλουσιος δε TR ‡ 2:9 εκ 52.9% | — BYZ PCK TR 42.7% § 2:10 μηδεν | μη WH * 2:10 παθειν | πασχειν **Αυ** BYZ CT PCK TR † 2:10 δη | — **Αυ** BYZ CT TR ‡ 2:10 βαλειν | βαλλειν CT § 2:10 ο διαβολος εξ υμων | εξ υμων ο διαβολος TR * 2:10 εξετε | εχητε WH † 2:10 ημερων | ημερας **Κ** ANT BYZ HF ‡ 2:13 τα εργα σου και 87% | — CT 5.5% § 2:13 εν 91.8% | και εν ANT CT TR 8.2% * 2:13 εν αις 47.3% | αις **Κ** ANT BYZ HF 43.4% | — CT 2.7% † 2:13 πιστος 85.5% | πιστος μου NA SBL WH 2.7% ‡ 2:13 ο σατανας κατοικει | κατοικει ο σατανας TR § 2:14 αλλ | αλλα **Κ** ANT BYZ HF SBL WH * 2:14 εδιδασκε | εδιδασκε(ν) **Αυ** CT TR † 2:14 τον | εν τω ST | τω CT ‡ 2:14 και | — **Αυ** BYZ CT PCK TR § 2:15 των | — **Κ** BYZ HF SBL WH * 2:15 ομοιως | ο μισω TR † 2:16 ουν | — **Αυ** BYZ PCK TH TR ‡ 2:17 του | φαγειν απο του **Αυ** BYZ PCK TR § 2:17 οιδεν | εγνω TR * 2:18 της | τω WH

ἀγάπην καὶ τὴν †πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, †τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ Ἐὰν ἔχω κατὰ σοῦ *ὅτι †ἀφείξ τὴν γυναικὰ *σου Ἰεζάβελ, *ἢ λέγει ἐαυτὴν προφήτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ †φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, *καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ²² Ἴδού, ἔβαλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ *μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων †αὐτῆς. ²³ Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ *ἔρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ Ὑμῖν δὲ λέγω, Ἱστοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, *οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ †βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ *βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. ²⁵ Πλὴν ὁ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρις οὗ ἄν ἦξω. ²⁶ Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρη τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν. ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικὰ, *συντριβήσεται· ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου. ²⁸ καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωτῶν. ²⁹ Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3

¹ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψου, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ *ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ἴδουμα ἔχεις *ὁτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² Γίνου γρηγορῶν, καὶ Ἰστηρίσον τὰ λοιπὰ ἃ *ἔμελλες ἀποβάλλειν· οὐ γὰρ εὗρηκά σου †τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ *μου. ³ Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας Ἐκαὶ ἠκουσας, καὶ τηρεῖ, καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἦξω *ἐπὶ σέ ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ *γνώψ ποιάν ὦραν ἦξω ἐπὶ σέ. ⁴ Ἐὰν ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ Ὁ νικῶν, *οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ

† 2:19 πιστιν και την διακονιαν | διακονιαν και την πιστιν TR † 2:19 τα | και τα TR § 2:20 αλλ | αλλα K ANT BYZ HF NA²⁷ SBL WH * 2:20 οτι | ολιγα οτι ANT TR † 2:20 αφεις ... και διδασκει και πλανα τους | εας ... διδασκειν και πλανασθαι TR † 2:20 σου 70% | — CT TR 27.2% § 2:20 ιεζαβελ | ιεζαβηλ TR * 2:20 η λεγει 71.3% | την λεγουσαν TR 23.1% | η λεγουσα CT 2.4% † 2:20 φαγειν ειδωλοθυτα | ειδωλοθυτα φαγειν TR † 2:21 και ου θελει μετανοησαι εκ της πορνειας αυτης | εκ της πορνειας αυτης και ου μετενοησεν TR § 2:22 βαλλω | εγω βαλλω TR * 2:22 μετανοησωσιν | μετανοησουσιν WH † 2:22 αυτης | αυτων TR † 2:23 ερευνων | εραυνων CT § 2:24 τοις | και TR * 2:24 οιτινες | και οιτινες TR † 2:24 βαθεα | βαθη Av TR † 2:24 βαλλω 68.6% | βαλω PCK TR 27.9% § 2:25 αν ηξω | ανοιξω K * 2:27 συντριβησεται 78.6% | συντριβεται CT TR 17.1% * 3:1 επτα | — ST † 3:1 ονομα | το ονομα TR † 3:1 οτι | και K BYZ HF § 3:2 στηρισον | τηρησον BYZ HF | στηριξον BYZ TR * 3:2 εμελλες αποβαλλειν | ημελλες αποβαλλειν BYZ | εμελλον αποθανειν BYZ CT | εμελλες αποβαλλειν PCK | μελλει αποθανειν TR | εμελλον αποθνησκειν ANT † 3:2 τα | — WH † 3:2 μου | — TR § 3:3 και ηκουσας και τηρει | — K BYZ * 3:3 επι σε | — CT † 3:3 γνωψ | γνωψη K ANT BYZ HF † 3:4 αλλ ολιγα εχεις | εχεις ολιγα TR | αλλα εχεις ολιγα ANT NA²⁷ SBL TH WH | αλλ εχεις ολιγα NA²⁸ § 3:4 εν | και εν TR * 3:5 ουτος |

ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἁπολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

⁷ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν ἑκλειν * τοῦ ἁδαιδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλεισει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων· καὶ οὐδεὶς ἁνοίξει. ⁸ Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοῦ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν * ἀνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεισαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ Ἴδοῦ, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοῦ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξωσι καὶ * προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπησά σε. ¹⁰ Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μὴ εἰς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει * ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά * μου τὸ καινόν. ¹³ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἁληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ· ¹⁵ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς * ἢς ἢ ζεστός. ¹⁶ Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ ἁο ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὅτι * λέγεις, Πλουσίος εἶμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ * ὁ ἑλεινός καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι * χρυσίον παρ' ἐμοῦ πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου· καὶ ἑκολλύριον * ἵνα ἐγχιρίσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ

† 3:5 ομολογησω | εξομολογησομαι TR ‡ 3:7 φιλαδελφεια | φιλαδελφια TH WH § 3:7 κλειν | κλειδα AV TR * 3:7 του | — CT † 3:7 δαιιδ | ΔΑΔ AV K BYZ | δαβιδ HF TR | δαιιδ WH ‡ 3:7 κλεισει αυτην ει μη ο ανοιγων | κλεισει και κλειων ANT BYZ CT | κλειει και κλειει TR § 3:7 ανοιξει | ανοιγει CT TR * 3:8 ανεωγμενην | ηνεωγμενην NA SBL WH † 3:8 ην | και TR ‡ 3:9 διδωμι | διδω CT § 3:9 ηξωσι | ηξουσι ANT CT PCK * 3:9 προσκυνησωσιν | προσκυνησουσιν ANT CT † 3:9 ηγαπησα | εγω ηγαπησα AV ANT BYZ CT TR ‡ 3:11 ερχομαι | ιδου ερχομαι TR § 3:12 η καταβαίνει | η καταβαίνουσα AV CT ST * 3:12 εκ | απο K BYZ HF † 3:12 μου | — K BYZ ‡ 3:14 εν λαοδικεια εκκλησιας | εκκλησιας λαοδικεω TR | εν λαοδικια εκκλησιας TH WH § 3:14 αληθινος | ο αληθινος WH * 3:15 ης | ειης TR † 3:16 ου ζεστος ουτε ψυχρος | ουτε ζεστος ουτε ψυχρος AV ANT CT | ουτε ψυχρος ουτε ζεστος TR ‡ 3:17 λεγεις | λεγεις οτι ANT CT TR § 3:17 ουδενος | ουδεν CT * 3:17 ο | — AV CT TR † 3:17 ελεινός | ελεινός WH ‡ 3:18 χρυσιον παρ εμου | παρ εμου χρυσιον AV ANT CT TR § 3:18 κολλυριον | κολλουριον BYZ NA PCK SBL TR WH * 3:18 ινα εγχιριση | εγχιρισον BYZ TR | εγχιρισον επι PCK | εγχιρισαι CT

παιδεύω· †ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰ Ἰδοῦ, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, †καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4

¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοῦ, θύρα *ἀνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, †λέγων, Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. ² †Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοῦ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ ὁθλὸν θρόνον καθήμενος, ³ *ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ †σαρδίῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου †ὁμοίως ὄρασις σμαραγδίνων. ⁴ *Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου †θρόνοι †εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους ὁθλοὺς *εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, †καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ ὄφιοι καὶ βρονταί. Καὶ ἐπὶ τὰ λαμπάδες πυρὸς καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου *αὐτοῦ, †αἶ εἰσιν ἐπὶ πνεύματα τοῦ Θεοῦ. ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου †ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία ὄφιοις κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου *τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεῦτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον †ἔχον †πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ὄφιοις ὅμοιον ἀετῷ *πετομένῳ. ⁸ Καὶ †τὰ †τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἑαυτῶν *ἔχον ἀνά πτέρυγας ἕξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν †γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπασιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, †λέγοντες,

Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,

† 3:19 ζηλωσον | ζηλευσε K ANT BYZ CT HF † 3:20 και | — Ad TR WH * 4:1 ανεωγμενη | ηνεωγμενη CT TR † 4:1 λεγων | λεγουσα Ad BYZ PCK TR † 4:2 και | — K BYZ CT HF § 4:2 τον θρονον | του θρονου Ad BYZ PCK TR * 4:3 ομοιος 79.2% | και ο καθημενος ομοιος CT 15.1% | και ο καθημενος ην ομοιος TR 2.7% † 4:3 σαρδιω | σαρδιων TR † 4:3 ομοιως | ομοια BYZ PCK SCR | ομοιος Ad BYZ CT ST § 4:3 ορασις σμαραγδινων | ορασει σμαραγδινω Ad BYZ CT PCK TR * 4:4 και | — K HF † 4:4 θρονοι 90.2% | θρονους NA TH 7.9% † 4:4 εικοσι τεσσαρες | κδ' BYZ | εικοσι και τεσσαρες TR § 4:4 τους | ειδον τους PCK TR | — CT * 4:4 εικοσι τεσσαρας | κδ' BYZ | εικοσι και τεσσαρας TR † 4:4 εν | — WH † 4:4 και | και εσχον TR § 4:5 φωνα και βρονται | βρονται και φωνα TR * 4:5 αυτου | — ANT CT TR † 4:5 αι εισιν | αι εισι τα ANT TR | α εισι τα CT † 4:6 ως | — TR § 4:6 κρυσταλλω | κρυσταλω PCK * 4:6 τεσσαρα | τεσσερα WH † 4:7 εχον | εχων CT † 4:7 προσωπον ανθρωπου 44.9% | το προσωπον ως ανθρωπος Ad BYZ PCK TR 38.3% | το προσωπον ως ανθρωπου ANT CT 1.6% § 4:7 ζων 54.1% | — K BYZ HF 43.1% * 4:7 πετομενω | πετωμενω TR † 4:8 τα 56.3% | — BYZ TR 43.8% † 4:8 τεσσαρα | τεσσερα WH § 4:8 εν | εν αυτων ANT BYZ CT PCK | εαυτο TR * 4:8 εχον 55.5% | εχων CT 22.3% | ειχον TR 4.2% † 4:8 γεμουσιν | γεμοντα TR † 4:8 λεγοντες | λεγοντα PCK TR § 4:8 αγιος (3 times) | αγιος (9 times) BYZ HF PCK

ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

9 Καὶ ὅταν *δώσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ *βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες,

11 Ἄξιός εἰ, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ᾤκησαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5

1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ.

2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἔν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιός ἐστιν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; 3 Καὶ οὐδεὶς ἔδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. 5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα *Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῶων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἃ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 Καὶ ἦλθε, καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον

* 4:9 δωσι 55.6% | δωσουσι CT TR 18.7% † 4:9 του θρονου | τω θρονω NA SBL TH ‡ 4:10 εικοσι τεσσαρες | κδ´ BYZ | εικοσι και τεσσαρες TR § 4:10 προσκυνησουσι | προσκυνουσι TR * 4:10 βαλοουσι | βαλλουσι TR † 4:11 ο κυριος και ο θεος ημων ο αγιος | κυριε TR | ο κυριος και θεος ημων ANT | ο κυριος και ο θεος ημων CT | κυριε ο θεος ημων Ad ‡ 4:11 παντα | τα παντα Ad ANT BYZ CT PCK TR § 4:11 ησαν | εισι Ad BYZ PCK TR * 5:1 εξωθεν 80.2% | οπισθεν CT TR 8.9% † 5:2 εν | — PCK TR ‡ 5:2 αξιος εστιν | αξιος CT PCK | εστιν αξιος TR § 5:3 εδυνατο | ηδυνατο TR * 5:3 ανω | — ANT BYZ CT PCK TR † 5:3 ουτε | ουδε BYZ CT PCK TR ‡ 5:3 ουτε | ουδε PCK TR * 5:4 εγω | — NA TH † 5:4 πολυ | πολλα TR ‡ 5:4 ανοιξει | ανοιξει και αναγνωvai PCK TR § 5:5 ο | ο ων TR * 5:5 δαυιδ | ΔΑΔ Ad K BYZ | δαβιδ HF TR | δαυειδ WH † 5:5 ο ανοιγων 41.7% | ανοιξει Ad ANT BYZ CT PCK TR 53.5% ‡ 5:5 και | και λυσαι TR § 5:6 ειδον | ειδον και ιδου TR * 5:6 εχον | εχων CT † 5:6 α 73.8% | οι CT TR 22.7% ‡ 5:6 πνευματα του θεου 72.8% | του θεου πνευματα TR 5.4% § 5:6 αποστελλομενα 59.2% | τα απεσταλμενα TR 19.6% | απεσταλμενοι CT 1.2% * 5:7 ειληφεν | ειληφε το βιβλιου TR † 5:8 τεσσαρα | τεσσερα WH ‡ 5:8 εικοσι τεσσαρες | κδ´ BYZ § 5:8 επεσον | επεσαν ANT CT

τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος *κιθάραν, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσι †προσευχαὶ τῶν ἁγίων. ⁹ Καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες,

Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον,
καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ·
ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ †ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου
ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους,
¹⁰ καὶ ἐποίησας ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν *βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς,
καὶ †βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα †ὡς φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν ἑκκλῶ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· *καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ,

Ἄξιόν ἐστι τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον
λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ †τὸν πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν
καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

¹³ Καὶ πᾶν κτίσμα †ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ †ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης *ἐστί, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, †πάντας ἤκουσα λέγοντας,

Τῷ καθημένῳ ἐπὶ †τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἄρνιῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἄμην.

¹⁴ Καὶ τὰ *τέσσαρα ζῶα †λέγοντα †τὸ Ἄμην. Καὶ οἱ ἑπρεσβύτεροι *ἔπεσον, καὶ †προσεκύνησαν.

6

¹ Καὶ εἶδον *ὅτι ἤνοιξε τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν †ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς †φωνὴ βροντῆς, Ἔρχου καὶ ἴδε. ² Καὶ ἰδοῦ, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' *αὐτὸν

* **5:8** κιθαραν | κιθαρας BYZ PCK TR † **5:8** προσευχαι | αι προσευχαι ANT BYZ CT PCK TR † **5:9** ημας 75.1% | — NA SBL WH 0.4% § **5:10** αυτοις | ημας TR * **5:10** βασιλεις 93.7% | βασιλειαν CT 5.1% † **5:10** βασιλευσουσιν 60.3% | βασιλευουσιν BYZ SBL WH 35.8% | βασιλευσομεν TR 3.1% † **5:11** ως | — CT TR § **5:11** κυκλω | κυκλοθεν TR * **5:11** και ην ο αριθμος αυτων μυριαδες μυριαδων | — ST † **5:12** τον | — **Αυ** BYZ CT PCK TR † **5:13** ο | ο εστιν **Αυ** BYZ PCK TR § **5:13** επι της γης | εν τη γη TR * **5:13** εστι 45.3% | α εστι BYZ PCK TR 36% | — NA SBL 12.8% † **5:13** παντας | παντα ANT CT TR † **5:13** του θρονου | τω θρονω HF NA SBL TH § **5:13** αμην 74.2% | — ANT CT TR 19.6% * **5:14** τεσσαρα | τεσσαρα WH † **5:14** λεγοντα | ελεγον **Αυ** ANT BYZ CT TR † **5:14** το | — **Αυ** ANT CT TR § **5:14** πρεσβυτεροι | εικοσι τεσσαρες πρεσβυτεροι TR * **5:14** επεσον | επεσαν ANT CT TR † **5:14** προσεκυνησαν | προσεκυνησαν ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων TR * **6:1** οτι | οτε **Αυ** CT TR † **6:1** επτα | — TR † **6:1** φωνη | φωνης TR § **6:1** ιδε 43.1% | ειδον ANT BYZ CT PCK 32.9% | βλεπε και ειδον TR 3.1% * **6:2** αυτον | αυτω TR

ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἔρχου. 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος σπυρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφαξῶσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου καὶ ἴδε. Καὶ ἰδοῦ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, Χοῖνις σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου καὶ ἴδε. 8 Καὶ ἰδοῦ, ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ἄθης ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἦν εἶχον, 10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἔως πότε, ὁ δεσπότης, ὁ ἅγιος καὶ ἄληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 Καὶ ἔδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἐτι χρόνον, ἕως πληρῶσσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμοὶ μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη

† 6:3 δευτεραν σφραγιδα | σφραγιδα την δευτεραν ANT CT ‡ 6:3 ερχου 78.9% | ερχου και βλεπε TR 3.1% § 6:4 πυρος 57.4% | πυρρος ANT BYZ CT PCK TR 42.3% * 6:4 αυτον | αυτω TR † 6:4 εκ | απο TR ‡ 6:4 ινα | και ινα ANT CT TR § 6:4 σφαξωσι 84.5% | σφαξουσι CT 3.5% * 6:5 σφραγιδα την τριτην | τριτην σφραγιδα TR † 6:5 ιδε | ειδον ANT BYZ CT PCK | βλεπε και ειδον TR ‡ 6:5 αυτον | αυτω TR § 6:6 φωνην | ως φωνην ANT CT * 6:6 κριθης | κριθων CT † 6:7 ηκουσα | ηκουσα φωνην ANT CT PCK TR ‡ 6:7 λεγοντος | λεγουσαν TR § 6:7 ιδε | ειδον ANT BYZ CT PCK | βλεπε και ειδον TR * 6:8 ο | — PCK † 6:8 ηκολουθει | ακολουθει PCK TR ‡ 6:8 αυτω | μετ αυτου ANT BYZ CT PCK TR § 6:8 αυτω | αυτοις CT TR * 6:8 επι το τεταρτον της γης αποκτειναι | αποκτειναι επι το τεταρτον της γης TR † 6:9 ψυχας 61.6% | ψυχας των ανθρωπων BYZ PCK 37.3% ‡ 6:9 του αρνιου | — CT TR § 6:10 εκραξαν 62.7% | εκραζον AB BYZ TR 34.1% * 6:10 φωνη μεγαλη | φωνην μεγαλην K BYZ HF † 6:10 αληθινος | ο αληθινος ANT TR ‡ 6:10 εκ | απο AB TR § 6:11 εδοθη | εδοθησαν TR * 6:11 αυτοις εκαστω 47.9% | αυτοις K BYZ HF 37% | εκαστοις TR 1.2% † 6:11 στολη λευκη | στολαι λευκαι TR ‡ 6:11 αναπαουσονται 66% | αναπαουσονται CT 30.2% § 6:11 χρονον | χρονον μικρον AB ANT CT TR * 6:11 εως | εως ου AB BYZ PCK TR † 6:11 πληρωσσι | πληρωσονται TR | πληρωθωσι NA SBL WH ‡ 6:11 και | — ANT BYZ CT PCK TR § 6:11 αποκτενεσθαι | αποκτεινεσθαι TR | αποκτεινεσθαι ANT CT * 6:12 οτε | και οτε PCK † 6:12 και | και ιδου TR ‡ 6:12 μελας εγενετο | εγενετο μελας AB CT

Σὸλη ἐγένετο ὡς αἶμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ *ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ ἱβαλοῦσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη. ¹⁴ Καὶ Σὸ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον *ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἑχλιάρχοι, καὶ οἱ πλοῦσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροί, καὶ πᾶς δούλος καὶ ὀελεύθερος, ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπῆλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, ¹⁶ καὶ λέγουσι τοῖς ὀρεσι καὶ ταῖς πέτραις, *Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7

¹ *Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἀνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ τι δένδρον. ² Καὶ εἶδον ἄλλον ἀγγελὸν ὀαναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζώντος· καὶ ἔκραξε φωνῆ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων, Μὴ ἀδικῆσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, *ἄχρις οὔ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἔκατον καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ὀεσφραγισμένων ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ.

⁵ Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, *δώδεκα χιλιάδες ἔσφραγισμένοι·
 ἐκ φυλῆς Ἰρουβὶμ, ὀδώδεκα *χιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς Γάδ, ἔδώδεκα ἑχιλιάδες·
⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσῆρ, ὀδώδεκα *χιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς Ἰνεφθαλεῖμ, ἔδώδεκα ὀχιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, *δώδεκα ἑχιλιάδες·

§ 6:12 ολη | — BYZ PCK TR * 6:13 επεσον | επεσαν ANT CT TR † 6:13 βαλουσα | βαλλει BYZ CT PCK TR | βαλλουσα ANT † 6:13 ανεμου μεγαλου | μεγαλου ανεμου PCK TR § 6:14 ο | — TR * 6:14 ελισσομενον | ελισσομενος K BYZ HF | ειλισσομενον TR † 6:15 χιλιαρχοι και οι πλουσιοι | πλουσιοι και οι χιλιαρχοι TR † 6:15 ισχυροι | δυνατοι TR § 6:15 ελευθερος | πας ελευθερος Av BYZ PCK TR * 6:16 πεσετε | πεσατε ANT WH † 6:16 του θρονου | τω θρονου K BYZ HF † 6:17 αυτου 90.9% | αυτω CT 7.1% * 7:1 και | — CT † 7:1 τουτο | ταυτα Av TR † 7:1 τι | παν Av ANT BYZ CT PCK TR § 7:2 αναβαινοντα | αναβαντα ST * 7:3 αχρις ου | αχρι CT † 7:3 σφραγισωμεν | σφραγιζωμεν ST † 7:4 εκατον και τεσσαρακοντα τεσσαρες | ρμδ TR | εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες ANT | εκατον τεσσερακοντα τεσσαρες CT § 7:4 εσφραγισμενον | εσφραγισμενοι ANT BYZ CT PCK TR * 7:5 δωδεκα | ιβ' BYZ TR † 7:5 εσφραγισμεναι | εσφραγισμενοι Av ANT BYZ CT PCK TR † 7:5 ρουβιμ | ρουβην ANT CT TR § 7:5 δωδεκα | ιβ' BYZ TR * 7:5 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR † 7:5 δωδεκα | ιβ' BYZ TR † 7:5 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR § 7:6 δωδεκα | ιβ' BYZ TR * 7:6 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR † 7:6 νεφθαλειμ | νεφθαλιμ CT † 7:6 δωδεκα | ιβ' BYZ TR § 7:6 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR * 7:6 δωδεκα | ιβ' BYZ TR † 7:6 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR

7 ἐκ φυλῆς Συμεών, δώδεκα ἑχιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς *Λευί, †δώδεκα †χιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς †Ἰσαχάρ, *δώδεκα †χιλιάδες·
 8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, †δώδεκα ἑχιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, *δώδεκα †χιλιάδες·
 ἐκ φυλῆς †Βενιαμίν, †δώδεκα χιλιάδες *ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοῦ, ὄχλος πολὺς, ὃν †ἀριθμῆσαι οὐδεὶς †ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, †ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, *περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ †φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
 10 καὶ †κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία †τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ *τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. 11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι †εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ †ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ *τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, 12 λέγοντες,

Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
 καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ
 καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς
 τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον;
 14 Καὶ †εἶπον αὐτῷ, Κύριέ *μου, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέ μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ †ἔλευκαναν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.

15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθημένος ἐπὶ *τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.
 16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι,

‡ 7:7 δωδεκα | ιβ' BYZ TR § 7:7 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR * 7:7 λευι | λειυι WH † 7:7 δωδεκα | ιβ' BYZ TR ‡ 7:7 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR § 7:7 ισαχαρ | ισσαχαρ ANT CT * 7:7 δωδεκα | ιβ' BYZ TR † 7:7 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR ‡ 7:8 δωδεκα | ιβ' BYZ TR § 7:8 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR * 7:8 δωδεκα | ιβ' BYZ TR † 7:8 χιλιαδες | χιλιαδες εσφραγισμενοι TR ‡ 7:8 βενιαμιν | βενιαμειν TH WH § 7:8 δωδεκα | ιβ' BYZ TR * 7:8 εσφραγισμεναι | εσφραγισμενοι AD ANT BYZ CT PCK TR † 7:9 αριθμησαι | αριθμησαι αυτον ANT CT TR ‡ 7:9 εδυνατο | ηδυνατο AD BYZ TR § 7:9 εστωτας | εστωτες BYZ CT PCK TR * 7:9 περιβεβλημενους | περιβεβλημενοι BYZ PCK TR † 7:9 φοινικας | φοινικες ANT CT TR ‡ 7:10 κραζουσι | κραζοντες TR § 7:10 τω θεω ημων | — ST * 7:10 τω θρονω | του θροου ANT SCR | του θροου του θεου ημων ST † 7:11 εισητηκεισαν | εστηκεσαν TR | ιστηκεισαν TH WH ‡ 7:11 επεσον | επεσαν ANT CT § 7:11 θρονου | θρονου αυτου K BYZ HF * 7:11 τα προσωπα | προσωπον TR † 7:14 ειπον | ειρηκα AD ANT CT TR ‡ 7:14 μου | — TR § 7:14 ελευκαναν | ελευκαναν αυτας AD ANT BYZ CT PCK SCR | ελευκαναν στολας αυτων ST * 7:15 τω θρονω | του θροου AD ANT BYZ CT TR

†οὐδ' οὐ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος,
οὐδὲ πᾶν καῦμα·

17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου †ποιμαίνει αὐτούς,
καὶ ὁδηγεῖ αὐτούς ἐπὶ *ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων,
καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον †ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

8

1 Καὶ *ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμη, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς †ἡμιῶριον. 2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ †τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα ὁδηγήσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 5 Καὶ εἶληθεν ὁ ἄγγελος *τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν †αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο †βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ὁμοῦ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν *ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

7 Καὶ ὁ †πρῶτος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα †ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· ὁ δὲ τρίτος τῆς γῆς κατεκάκη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάκη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάκη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα *καίομενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα· 9 καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων †ἐν τῇ θαλάσσει, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων †διεφάρη.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καίομενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὕδατων. 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται *ὁ Ἄψινθος· καὶ †ἐγένετο τὸ τρίτον †τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ ὕδατων ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

† 7:16 ουδ ου | ουδε CT TR † 7:17 ποιμαίνει | ποιμανει Ad BYZ CT TR § 7:17 οδηγει | οδηγησει Ad ANT BYZ CT TR * 7:17 ζωης | ζωσας TR † 7:17 εκ | απο TR * 8:1 οτε | οταν CT † 8:1 ημιωριον | ημιωρον TH WH † 8:3 του θυσιαστηριου | το θυσιαστηριον TR § 8:3 δωση | δωσει ANT BYZ CT HF PCK * 8:5 τον | το TR † 8:5 αυτον | αυτο TR † 8:5 βρονται και φωνα | φωνα και βρονται Ad BYZ PCK TR § 8:6 οι | — ST * 8:6 εαυτους | αυτους NA TH | αυτους SBL WH † 8:7 πρωτος | πρωτος αγγελος Ad TR † 8:7 εν | — TR § 8:7 και το τριτον της γης κατεκαη | — TR * 8:8 καιομενον | πυρι καιομενον Ad ANT CT TR † 8:9 εν | των εν ANT CT TR † 8:9 διεφθαρη | διεφθαρησαν CT PCK § 8:10 των | — TR * 8:11 ο | — TR † 8:11 εγενετο | γινεται TR † 8:11 των υδατων | — ST § 8:11 των | — TR

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ *τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς †ἀετοῦ ‡πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ §μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαί *τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9

1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 *Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου †καιομένης, καὶ ‡εσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ §ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς *ἄνθρωπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων †αὐτῶν. 5 Καὶ ἐδόθη ‡αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα §βασανισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν *παῖση ἄνθρωπον. 6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις †ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ ‡οὐ μὴ εὕρησουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ §φεύξεται *ἅπ' αὐτῶν ὁ θάνατος.

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι †χρυσοῖ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. 8 Καὶ ‡εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν. 9 Καὶ §εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. 10 Καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. *Καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν †ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

* 8:12 το τριτον αυτης μη φανη η ημερα | η ημερα μη φανη το τριτον αυτης BYZ PCK TR | η ημερα μη φανη το τριτον αυτης CT † 8:13 αετου | αγγελου Av TR ‡ 8:13 πετομενου | πετωμενου TR § 8:13 μεγαλη | μεγαλη τρις PCK * 8:13 τοις κατοικουσιν | τους κατοικουντας K ANT BYZ CT HF * 9:2 και ηνοιξε το φρεαρ της αβυσσου | — K BYZ † 9:2 καιομενης | μεγαλης Av CT TR ‡ 9:2 εσκοτισθη | εσκοτωθη CT § 9:4 αδικησωσι | αδικησουσι NA SBL WH * 9:4 ανθρωπους | ανθρωπους μονους PCK TR † 9:4 αυτων | — CT ‡ 9:5 αυταις | αυτοις NA SBL TH § 9:5 βασανισθωσι | βασανισθησονται CT * 9:5 παιση | πληξη PCK † 9:6 ζητησουσιν | ζητουσιν PCK ‡ 9:6 ου μη | ουχ TR § 9:6 φευξεται | φευγει CT * 9:6 απ αυτων ο θανατος | ο θανατος απ αυτων Av CT TR † 9:7 χρυσοι | ομοιοι χρυσω Av CT TR | ομοιοι χρυσιω ANT ‡ 9:8 ειχον | ειχαν TH WH § 9:9 ειχον | ειχαν WH * 9:10 και | ην TR | — Av BYZ † 9:10 εξουσιαν εχουσι του | και η εξουσια αυτων BYZ TR | η εξουσια αυτων CT

11 Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Σαββαδὼν, *ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοῦ, †ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, 14 Ὁλέγουσαν τῷ ἔκτῳ ἀγγέλῳ *ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ †εἰς τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς †τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἰππου *μυριάδες μυριάδων· †ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 †Ἀπὸ τῶν τριῶν Σπληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, *ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ †τοῦ καπνοῦ καὶ †τοῦ θεῖου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 Ὁ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν *ἔστι, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι †ὄφεων, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι.

20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, †οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ ὤψρονται τὰ δαιμόνια, καὶ *τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσαῖα καὶ τὰ ἀργυραῖα †καὶ τὰ χαλκῶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν †δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν· 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10

1 Καὶ εἶδον *ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ †ἡ ἴρις ἐπὶ †τῆς κεφαλῆς Σαυτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός·

‡ 9:11 ἐχουσαι βασιλεα επ αυτων | και εχουσι εν αυτων βασιλεα του Αδ SCR | και εχουσι εν αυτων βασιλεα του ST | εχουσι βασιλεα επ αυτων του ANT | εχουσι εν αυτων βασιλεα του CT § 9:11 αββαδων | αββαδων PCK | αβαδδων ANT CT TR * 9:11 εν δε | και εν CT TR † 9:12 ερχεται | ερχονται Αδ ANT TR ‡ 9:13 τεσσαρων | — SBL TH WH § 9:14 λεγουσαν | λεγοντος K ANT BYZ HF | λεγοντα CT * 9:14 ο εχων | ος ειχε TR † 9:15 εις την | την BYZ PCK | — CT TR ‡ 9:16 των | — TR § 9:16 ιππου | ιππικου Αδ BYZ CT TR * 9:16 μυριαδες | δυο μυριαδες ANT TR | δισμυριαδες CT † 9:16 ηκουσα | και ηκουσα TR ‡ 9:18 απο | υπο TR § 9:18 πληγων | — TR * 9:18 απο | εκ Αδ ANT BYZ CT PCK TR † 9:18 του | εκ του TR ‡ 9:18 του | εκ του Αδ TR § 9:19 η γαρ εξουσια των ιππων | η γαρ εξουσια αυτων SCR | αι γαρ εξουσιαι αυτων ST * 9:19 εστι και εν ταις ουραις αυτων | εις εν ST † 9:19 οφειν | οφεισιν ANT BYZ CT PCK TR ‡ 9:20 ου | ουτε ST | ουδε NA SBL TH § 9:20 προσκνησωσι | προσκνησουσι CT * 9:20 τα | — TR † 9:20 και τα χαλκα | — K BYZ ‡ 9:20 δυναται | δυναται Αδ BYZ CT § 9:21 φαρμακειων | φαρμακων K BYZ CT HF * 10:1 αγγελον | αλλον αγγελον ANT CT TR † 10:1 η | — TR ‡ 10:1 της κεφαλης | την κεφαλην SBL WH § 10:1 αυτου | — TR

2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον ἀνεωγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη ὡσπερ λέων μυκάται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἤρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ὤμοσε τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται. 7 ἄλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ἃς εὐηγγέλιος ἔτους δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὑπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλιδάριον. Καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 Καὶ λέγουσί μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

11

1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἐγείραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆρας τεσσαράκοντα καὶ δύο. 3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ

* 10:2 εχων | ειχεν **Av** BYZ PCK TR † 10:2 βιβλιον | βιβλιδαριον BYZ PCK | βιβλαριδιον CT TR ‡ 10:2 ανεωγμενον | ηρωγμενον CT § 10:2 της θαλασσης | την θαλασσαν TR * 10:2 της γης | την γην TR † 10:4 βρονται | βρονται τας φωνας εαυτων TR ‡ 10:4 εμελλον | ημελλον CT § 10:4 λεγουσαν | λεγουσαν μοι TR * 10:4 μη αυτα γραψης | μετα ταυτα γραφεις PCK | μη ταυτα γραψης TR † 10:5 την δεξιαν | — TR ‡ 10:6 τω | εν τω ANT BYZ NA PCK TH TR WH § 10:6 ουκετι εσται | ουκ εσται ετι TR * 10:7 αλλ | αλλα TR † 10:7 και ετελεσθη | και τελεσθη **Av** BYZ TR | τελεσθη PCK ‡ 10:7 ως ευηγγελισε | ο ευηγγελισατο PCK § 10:7 τους δουλους αυτου τους προφητας | τοις εαυτου δουλοις τοις προφηταις TR | τους εαυτου δουλους τους προφητας CT * 10:8 λαουσα | λαουσαν CT † 10:8 λεγουσα | λεγουσαν CT ‡ 10:8 βιβλιδαριον | βιβλαριδιον TR | βιβλιον CT § 10:8 ανεωγμενον | ηρωγμενον CT TR * 10:8 του | — TR † 10:9 απηλθον | απηλθα ANT CT ‡ 10:9 δουναι | δοσ **Av** BYZ PCK TR § 10:9 βιβλιδαριον | βιβλαριδιον CT TR * 10:10 βιβλιον | βιβλιδαριον BYZ PCK | βιβλαριδιον CT TR † 10:11 λεγουσι | λεγει **Av** BYZ PCK TR ‡ 10:11 επι | — ANT CT TR * 11:1 λεγων | και ειστηκει ο αγγελος λεγων PCK | και ο αγγελος ειστηκει λεγων SCR † 11:1 εγειραι | εγειρε ANT BYZ CT HF ‡ 11:2 εξωθεν | εσωθεν ST § 11:2 εξω | εξωθεν BYZ CT PCK * 11:2 τεσσαρακοντα και δυο | τεσσαρακοντα δυο ANT BYZ PCK TR | υβ' **Av** BYZ | τεσσαρακοντα και δυο NA WH | τεσσαρακοντα δυο SBL TH

μάρτυσί μου, καὶ προφητεύουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα ἑπενήκοντα ἑπτακαταχθῆναι.

⁴ Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Ἰακωβίου τῆς γῆς ἐστῶσαι. ⁵ Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατασθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ Οὗτοι ἔχουσι τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι, ἵνα μὴ ὑέτος βρέχη τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα, καὶ πατάζει τὴν γῆν ὅσῳ ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ. ⁷ Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ’ αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ Καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ Καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἡμίσι, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ’ αὐτοῖς καὶ ἐυφρανθήσονται, καὶ δῶρα δώσουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμίσι, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτούς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἐπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδοὺ, ἔρχεται ταχύ.

† 11:3 περιβεβλημένοι | περιβεβλημενους TH WH † 11:4 αι | — ST § 11:4 κυριου | θεου AV TR * 11:4 εστωσαι | εστωτες K BYZ CT HF † 11:5 θελει | θελη TR † 11:5 θελει αυτους | αυτους θελη TR | θελητη αυτους CT § 11:6 τον ουρανον εξουσιαν κλεισαι | εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον AV BYZ PCK TR | εξουσιαν τον ουρανον κλεισαι ANT | την εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον CT * 11:6 υετος βρεχη τας ημερας της προφητειας αυτων | βρεχη υετος εν ημεραις αυτων της προφητειας TR † 11:6 οσακεις εαν θελησωσιν εν παση πληγη | εν παση πληγη οσακεις εαν θελησωσι ANT BYZ CT PCK | παση πληγη οσακεις εαν θελησωσι TR † 11:7 μετ αυτων πολεμον | πολεμον μετ αυτων TR § 11:8 το πτωμα | τα πτωματα AV BYZ PCK TR * 11:8 της | — TR † 11:8 αυτων | ημων TR † 11:9 βλεπουσιν | βλεψουσιν TR § 11:9 το πτωμα | τα πτωματα AV BYZ PCK TR * 11:9 ημιου | και ημιου ANT CT TR † 11:9 αφησουσι | αφιουσι AV CT † 11:9 μνημα | μνηματα TR § 11:10 χαιρουσιν | χαρουσιν TR * 11:10 ευφρανθησονται | ευφραινονται AV CT † 11:10 δωσουσιν | πεμψουσιν ANT BYZ CT PCK TR † 11:11 τας | — BYZ PCK § 11:11 εις αυτους | επ αυτους PCK TR | εν αυτοις CT * 11:11 επεσεν | επεπεσεν ANT BYZ CT PCK † 11:12 ηκουσα | ηκουσαν CT TR † 11:12 φωνην μεγαλην ... λεγουσαν | φωνης μεγαλης ... λεγουσης AV BYZ CT PCK § 11:12 αναβητε | αναβατε CT * 11:13 και | — K BYZ HF † 11:13 ημερα | ωρα CT TR † 11:14 η ουαι η τριτη ιδου | και ιδου η ουαι η τριτη SCR | ιδου η ουαι η τριτη CT ST

15 Καὶ ὁ ἑβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἐλέγουσαι, *Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 Καὶ οἱ ἑξήκοντι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ Ἰκαθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, *ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, 17 λέγοντες,

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι ἔιληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. 18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις *καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, ἑτοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ Ἰηνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ *ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ χάλαζα μεγάλη.

12

1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα. 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, *ἔκραζεν ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ, δράκων ἑπυρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. 4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης *τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη. 5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρην, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σπρὸς

§ 11:15 λεγουσαι | λεγοντες HF NA SBL WH * 11:15 εγενετο η βασιλεια | εγενοντο αι βασιλειαι TR † 11:16 εικοσι τεσσαρες | κδ' BYZ | εικοσι και τεσσαρες TR ‡ 11:16 του θρονου | — Av BYZ CT PCK TR § 11:16 καθημνοι | οι καθηνται K ANT BYZ HF TH * 11:16 επεσον | επεσαν ANT CT TR † 11:17 ην | ην και ο ερχομενος ANT PCK TR ‡ 11:17 ειληφας | ειληφες WH § 11:18 νεκρων | εθνων ANT * 11:18 και | — ANT † 11:18 τοις μικροις και τοις μεγαλοις | τοις μικροις και τοις μεγαλους CT ‡ 11:18 διαφθειροντας | διαφθειραντας ANT PCK § 11:19 ηνοιγη | ηνοιχθη K BYZ HF * 11:19 εν | ο εν ANT CT † 11:19 του κυριου | αυτου Av BYZ CT TR | κυριου ANT ‡ 11:19 βρονται | βρονται και σεισμος ANT BYZ CT TR * 12:2 εκραζεν | κραζει TR | και κραζει CT † 12:3 πυρος μεγας | μεγας πυρρος BYZ NA PCK SBL TR WH | πυρρος μεγας ANT BYZ TH | μεγας πυρος BYZ ‡ 12:3 επτα διαδηματα | διαδηματα επτα TR § 12:4 εστηκεν | εστηκεν WH * 12:4 τεκειν | τικτειν PCK † 12:5 αρρην | αρσεν CT ‡ 12:5 ηρπασθη | ηρπαγη PCK § 12:5 προς | — TR

τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶ Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει *ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἑνὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἑκτρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

⁷ Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἔπολεμησαν μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσεν, τούτῳ δὲ τόπος εὐρέθη αὐτῷ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ σμέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ *Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ Σκατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν *αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

¹³ Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἧτις ἔτεκε τὸν Σᾶρρωνα. ¹⁴ Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικί *δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιρούς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵ Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἕκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα Σαυτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἠροῖξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν *Ἰησοῦ.

13

¹ Καὶ *ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον ἑκέρματα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ,

* **12:6** ἐκεῖ | — TR † **12:6** ὑπο | ἀπο ANT BYZ CT PCK TR ‡ **12:6** ἐκτρέψωσιν | τρεφώσιν **Av** ANT BYZ NA SBL TR WH | τρεφούσιν TH § **12:7** πολεμησαι μετα | του πολεμησαι μετα ANT CT PCK | ἐπολεμησαν κατα TR * **12:8** ἰσχυσεν | ἰσχυσαν **Av** BYZ TH TR † **12:8** οὐδε | οὐτε TR ‡ **12:8** αὐτω | αὐτων CT TR § **12:9** μεγας ο οφης | οφης ο μεγας ANT * **12:9** σατανας | ο σατανας ANT CT TR † **12:10** εν τω ουρανω λεγουσαν | λεγουσαν εν τω ουρανω TR ‡ **12:10** ἐβληθη | κατεβληθη PCK TR § **12:10** κατηγορος | κατηγορ NA SBL WH * **12:10** αὐτων | αὐτους CT † **12:12** ουρανοι | οι ουρανοι **Av** BYZ NA PCK SBL TR ‡ **12:12** τη γη και τη θαλασση | τοις κατοικοισι την γην και την θαλασσαν TR | την γην και την θαλασσαν ANT CT § **12:13** αρρωνα | αρσενα CT * **12:14** δυο | αι δυο **Av** CT † **12:14** οπως τρεφεται | οπου τρεφεται **Av** CT TR ‡ **12:15** εκ του στοματος αυτου οπισω της γυναικος | οπισω της γυναικος εκ του στοματος αυτου TR § **12:15** αυτην | ταυτην TR * **12:17** ιησου | του ιησου χριστου TR * **13:1** εσταθην | εσταθη CT [Note: In CT the words Καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης are found in 12:18.] † **13:1** κερата δεκα και κεφαλας επτα | κεφαλας επτα και κερата δεκα TR

καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἄνόματα βλασφημίας. ² Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς Ὕαρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ Καὶ *μίαν †ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ †ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη· καὶ ὤθεαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. ⁴ καὶ προσεκύνησαν *τῷ δράκοντι †τῷ δεδωκότι †τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν Στῷ θηρίῳ, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; *Καὶ τίς †δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

⁵ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ †βλασφημίαν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία Σπὸλεμον ποιῆσαι μῆνας *τεσσαράκοντα δύο. ⁶ Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς †βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, †τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ Σποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν *καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ Καὶ προσκυνήσουσιν †αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, †ὧν οὐ γέγραπται Στὸ ὄνομα ἐν *τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου †τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

¹⁰ Εἴ τις †ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει· εἴ τις ἐν Σμαχαίρα *ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρα ἀποκταυθῆναι.

Ὡδέ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα †δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ †ἐποίει τὴν γῆν καὶ

‡ 13:1 ονοματα 73.8% | ονομα **AV** TH TR 25.4% § 13:2 αρκου | αρκτου PCK TR * 13:3 μιαν | ειδον μιαν TR † 13:3 εκ | — TR ‡ 13:3 ωσει 61.8% | ως **AV** ANT BYZ CT TR 35.5% § 13:3 εθαυμασεν ολη η γη 73.8% | εθαυμασθη εν ολη τη γη **AV** ST 16.4% | εθαυμασθη ολη η γη CT 3.5% * 13:4 τω δρακοντι | τον δρακοντα TR † 13:4 τω δεδωκοτι | ος εδωκεν TR | οτι εδωκε **AV** CT ‡ 13:4 την | — TR § 13:4 τω θηριω | το θηριον TR * 13:4 και | — **K** ANT BYZ HF TR † 13:4 δυνατος | δυναται **AV** ANT BYZ CT TR ‡ 13:5 βλασφημιαν 56.6% | βλασφημιας CT TR 13.5% § 13:5 πολεμον | — **AV** CT TR * 13:5 τεσσαρακοντα | τεσσερακοντα και NA WH | τεσσερακοντα SBL TH † 13:6 βλασφημιαν 85.5% | βλασφημιας CT 10.1% ‡ 13:6 τους | και τους **AV** TR § 13:7 ποιησαι πολεμον 58.1% | πολεμον ποιησαι ANT TR 8.3% * 13:7 και λαον | — PCK TR † 13:8 αυτω | αυτου **K** ANT BYZ CT HF ‡ 13:8 ων | ου CT § 13:8 το ονομα | τα ονοματα **AV** TR | το ονομα αυτου CT * 13:8 τω βιβλιω | τη βιβλω TR † 13:8 του | — TR ‡ 13:10 εχει | εις BYZ TH | αιχμαλωσιαν συναγει εις TR | εις αιχμαλωσιαν απαγει εις ANT | εις αιχμαλωσιαν εις NA SBL WH § 13:10 μαχαيرا | μαχαιρη CT * 13:10 αποκτενεῖ (ἀποκτένει PCK) δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρα 39.1% | δεῖ αὐτὸν **K** BYZ HF 33.6% | ἀποκτέννει δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρα ANT 4.7% | ἀποκτενεῖ δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρη TH WH 0.8% | ἀποκταυθῆναι αὐτὸν ἐν μαχαίρη NA SBL 0.4% † 13:11 δυο | — **K** ‡ 13:12 εποιει | ποιει **AV** ANT CT TR

τοὺς ἑν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα *προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, †καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίῃ †ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Καὶ πλανᾷ ἑτοὺς ἐμοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ *ὃ εἶχε †τὴν πληγὴν †καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας. ¹⁵ Καὶ ἐδόθη ἑαυτῷ *πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, †ὅσοι *ἐὰν μὴ προσκυνήσωσι ἑτῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, *ἀποκτανθῶσι. ¹⁶ Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα †δώσωσιν αὐτοῖς χαράγματα ἐπὶ †τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ ἑτὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ἵνα μὴ τις *δύναται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων †τὸ χάραγμα, †τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων †νοὺν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί, ἑκαὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ *ἐστὶν ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ.

14

¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, *τὸ ἀρνίον †ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ †ἀριθμὸς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι *τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ² Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς κιθαρῶδων κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ Καὶ ἄδουσιν ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἑξεδύνατο μαθεῖν

§ 13:12 ἐν αὐτῇ κατοικούντας | κατοικούντας ἐν αὐτῇ TR * 13:12 προσκυνήσωσι 89.2% | προσκυνήσουσι CT 8% † 13:13 καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίῃ | ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ BYZ TR | ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν CT † 13:13 ἐπὶ 61% | εἰς ANT BYZ CT TR 30.5% § 13:14 τοὺς ἐμοὺς 46.6% — **AV** ANT BYZ CT TR 50.2% * 13:14 ὁ εἶχε | ὁ εἶχε TR | ὁς εἶχε ANT | ὁς εἶχε CT † 13:14 τὴν 39.8% | — **K** BYZ HF 59% † 13:14 καὶ ἐζησεν ἀπο τῆς μαχαίρας 39% | τῆς μαχαίρας καὶ ἐζήσεν **AV** ANT BYZ PCK TR 47% | τῆς μαχαίρας καὶ ἐζήσεν CT 1.6% § 13:15 αὐτῷ | αὐτῇ WH * 13:15 πνεῦμα δοῦναι | δοῦναι πνεῦμα CT TR † 13:15 ὅσοι | ἵνα ὅσοι CT † 13:15 εἰαν | ἀν **AV** TR § 13:15 τῇ εἰκόνι | τὴν εἰκόνα TR * 13:15 ἀποκτανθῶσι | ἵνα ἀποκτανθῶσι ANT PCK TR † 13:16 δώσωσιν αὐτοῖς χαράγματα 21.9% | δώσωσιν αὐτοῖς χαράγματα PCK 17.6% | δώσωσιν αὐτοῖς χαράγμα BYZ CT 14.5% | δώσωσιν αὐτοῖς χαράγμα ANT 4.7% | δώσωσιν αὐτοῖς χαράγμα TR 3.5% † 13:16 τῆς | — **K** § 13:16 τὸ μέτωπον | τῶν μετώπων **AV** ANT BYZ PCK TR * 13:17 δύναται 57.8% | δύνηται ANT BYZ CT PCK TR 38.2% † 13:17 το | ἡ το TR † 13:18 νοὺν | τὸν νοὺν TR § 13:18 καὶ | — **K** BYZ HF * 13:18 ἐστὶν ἑξακόσια ἑξήκοντα ἐξ 11.3% | ἑξῆς **K** ANT BYZ HF TH TR 39.5% | ἐστὶν ἑξῆς PCK 29.8% | ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἐξ NA SBL WH 1.6% * 14:1 το | — BYZ PCK TR † 14:1 ἐστηκὸς 51% | ἐστὼς BYZ 26.1% | ἐστος CT 10% † 14:1 ἀριθμὸς | — **AV** ANT BYZ CT PCK TR § 14:1 ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες | ἑκατὸν **K** BYZ HF | ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες CT * 14:1 τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ | — TR † 14:2 ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς | φωνὴν ἣκουσα TR † 14:3 ἀδουσὶν 74.5% | ἀδουσὶν ὡς **AV** CT TR 24.7% § 14:3 ἐδύνατο | ἠδύνατο **AV** BYZ TR

τὴν ὥδην, εἰ μὴ αἱ *ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοί *εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἦν Σὺπάγη. Οὗτοι *ὑπὸ Ἰησοῦ ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ⁵ Καὶ *οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ψεῦδος· ἅμωμοι *γάρ ᾤεσιν.

⁶ Καὶ εἶδον *ἄγγελον ἱπετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, *εὐαγγελίσαι Στους *καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ *ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, ⁷ *λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε τὸν ΣΚύριον, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε *αὐτὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

⁸ Καὶ ἄλλος *δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων, Σ᾽Επεσε Βαβυλῶν *ἡ μεγάλη, *ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα *τὰ ἔθνη.

⁹ Καὶ Σ᾽ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις *προσκυεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει *χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκρασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον *τῶν ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Σεις αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

¹² Ὡδε *ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· *οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν *Ἰησοῦ.

* **14:3** εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες | ρμδ´ **K** BYZ HF | εκατον τεσσερακοντα τεσσαρες CT
† **14:4** εἰσιν | — **Ad** CT † **14:4** αν | εαν **K** BYZ HF § **14:4** υπαγη | υπαγει TH WH * **14:4** υπο ιησου 58.9% | — **Ad** ANT BYZ CT TR 35% † **14:5** ουχ ευρεθη εν τω στοματι αυτων ψευδος | εν τω στοματι αυτων ουχ ευρεθη ψευδος BYZ CT PCK | εν τω στοματι αυτων ουχ ευρεθη δολος TR | ουχ ευρεθη ψευδος εν τω στοματι αυτων ANT † **14:5** γαρ 89.4% | — CT 7.7% § **14:5** εἰσι | εἰσιν ενωπιον του θρονου του θεου TR * **14:6** αγγελον 63.7% | αλλου αγγελου ANT BYZ CT PCK TR 31.9% † **14:6** πετομενον | πετωμενου TR † **14:6** ευαγγελισαι 65.4% | ευαγγελισασθαι PCK 22% § **14:6** τους 91.4% | επι τους ANT CT 8.6% * **14:6** καθημενους | κατοικουντας TR † **14:6** επι | — **Ad** TR † **14:7** λεγων | λεγοντα TR § **14:7** κυριον 49.4% | θεου **Ad** BYZ CT PCK TR 50.6% * **14:7** αυτον τον ποιησαντα 45% | τω ποιησαντι ANT BYZ CT PCK TR 45.8% † **14:7** την 87.3% | — CT ST 12.7% † **14:8** δευτερος αγγελος 51% | αγγελος δευτερος BYZ NA PCK 39.1% | αγγελος TR 4.9% § **14:8** επεσε | επεσεν επεσε **Ad** ANT BYZ CT PCK TR * **14:8** η μεγαλη | η πολις η μεγαλη TR † **14:8** εκ 67.3% | οτι εκ TR 15.1% | η εκ ANT CT 12.7% † **14:8** τα | — ANT TR § **14:9** αλλος αγγελος τριτος | τριτος αγγελος TR * **14:9** προσκυει το θηριον | το θηριον προσκυει TR † **14:9** χαραγμα | το χαραγμα ANT † **14:10** των αγιων αγγελων | αγγελων αγιων CT § **14:11** εις αιωνας αιωνων αναβαινει | αναβαινει εις αιωνας αιωνων TR * **14:12** η | — TR † **14:12** οι 53.2% | ωδε οι **Ad** BYZ PCK TR 46.4% † **14:12** ιησου 72% | του ιησου PCK 16.8%

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Ὁλεγουσῆς, Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἄρτι· *λέγει Ναὶ τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοῦ, νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην ὄκιστον ὅμοιον *ὡς ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξυ. 15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἁναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα *θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. 16 Καὶ ἔβαλεν ὁ καθημένος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὄξυ. 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησε *κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. 19 Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ *τὸν μέγαν. 20 Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξέθωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλιῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15

1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλου ἐπτα ἔχοντος πληγὰς ἐπτα τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν *ὕαλίην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ *καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὕαλίην, ἔχοντας *κιθάρας τοῦ Θεοῦ. 3 Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν τῆς Μωϋσεως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες,

§ 14:13 λεγουσῆς | λεγουσῆς μοι **Ab** BYZ PCK TR * 14:13 λεγει ναι 51.4% | ναι λεγει **Ab** ANT BYZ CT TR 40.6% † 14:13 αναπαυσωνται 68.5% | αναπαησονται CT 1.6% ‡ 14:13 δε 87.1% | γαρ CT 11.3% § 14:14 καθημενον ομοιον | καθημενος ομοιος ANT PCK TR * 14:14 υιω | υιον HF NA SBL WH † 14:15 ναου | ουραου **Ab** ‡ 14:15 φωνη μεγαλη | μεγαλη φωνη TR § 14:15 ηλθεν | ηλθε σοι TR * 14:15 θερισαι | του θερισαι ANT BYZ PCK TR † 14:16 την νεφελην 56.7% | της νεφελης CT 13.8% ‡ 14:18 εξηλθεν | — SBL § 14:18 εχων | ο εχων NA SBL WH * 14:18 κραυγη 50.4% | εν κραυγη BYZ HF 36.6% | φωνη NA SBL WH 8.5% † 14:18 της αμπελου | — ST ‡ 14:18 ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης 48% | ηκμασεν η σταφυλη της γης **K** ANT BYZ HF 38.6% § 14:19 εβαλεν | εξεβαλεν **K** BYZ HF * 14:19 του μεγαν 51.6% | την μεγαλην ANT BYZ TR 22.9% † 14:20 εξωθεν | εξω **Ab** ANT TR ‡ 14:20 χιλιαν εξακοσιων | αχ’ BYZ * 15:2 υαλινην | υελινην PCK † 15:2 του θηριου και εκ της εικονος | της εικονος και εκ του θηριου **K** BYZ ‡ 15:2 και | και εκ του χαραγματος αυτου TR | και εκ του χαραγματος αυτου και **Ab** § 15:2 υαλινην | υελινην PCK * 15:2 κιθαρας | τας κιθαρας **K** ANT BYZ HF † 15:3 μωυσεως | μωυσεος PCK | μωσεως TR ‡ 15:3 του | — ST

Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου,
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ·
δίκαια καὶ ἀληθινὰ αἱ ὁδοὶ σου,
ὁ βασιλεὺς τῶν ἑθνῶν.

4 Τίς οὐ μὴ φοβηθῆ * σε, Κύριε,
καὶ †δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου;
Ὅτι μόνος †ἅγιος·
ὅτι ἅπαντα τὰ ἔθνη ἤξουσι
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου,
ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, * καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
ἐν τῷ οὐρανῷ· 6 καὶ †ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι †οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ
πληγὰς ἑκ τοῦ ναοῦ, * οἳ ἦσαν ἐνδεδυμένοι †λίνον †καθαρὸν λαμπρὸν,
καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῶς· 7 καὶ ἐν ἑκ τῶν
τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσαῶς
γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων. 8 Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς ἑκαπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ
ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς * ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν,
ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν †ἑπτὰ ἀγγέλων.

16

1 Καὶ ἤκουσα * φωνῆς μεγάλης †ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ
ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, †καὶ ἑκχέατε τὰς * ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ
Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ †εἰς τὴν
γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν †ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς
ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς ἑπροσκυνοῦντας τῆ εἰκόνι
αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτερος * ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ †ζῶσα
ἀπέθανεν †ἐν τῇ θαλάσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ * εἰς
τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου
τῶν ὑδάτων λέγοντος,

§ 15:3 εθνων | αγιων TR | αιωνων SBL WH * 15:4 σε | — AD ANT CT † 15:4 δοξαση |
δοξασει BYZ CT † 15:4 αγιος | αγιος ει PCK | οσιος AD ANT CT TR § 15:4 παντα τα εθνη
| παντες K BYZ HF * 15:5 και | και ιθου TR † 15:6 εξηλθον | εξηλθαν WH † 15:6 οι
| — TR § 15:6 εκ του ναου | εκ του ουρανου PCK | — K BYZ HF * 15:6 οι ησαν | — CT
TR † 15:6 λινον | λιθον WH † 15:6 καθαρον | καθαρον και TR § 15:8 καπνου | εκ του
καπνου K ANT BYZ HF * 15:8 εδυνατο | ηδυνατο AD BYZ PCK TR † 15:8 επτα | — AD PCK
* 16:1 φωνης μεγαλης | μεγαλης φωνης ANT CT † 16:1 εκ του ναου | — K BYZ † 16:1 και
| — BYZ PCK § 16:1 εκχεατε | εκχεατε CT * 16:1 επτα | — PCK TR † 16:2 εις | επι AD
BYZ PCK TR † 16:2 επι | εις PCK TR § 16:2 προσκυνουντας τη εικονι αυτου | τη εικονι
αυτου προσκυνουντας TR * 16:3 αγγελος | — CT † 16:3 ζωσα | ζωης CT | — K BYZ HF
‡ 16:3 εν | τα εν CT § 16:4 τριτος | τριτος αγγελος AD BYZ PCK TR * 16:4 εις | — CT
PCK

Δίκαιος †εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, †ὁ ὄσιος,
ὅτι ταῦτα ἔκρινας·

6 ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν,
καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας * πειν·
†ἄξιοί εἰσι.

7 Καὶ †ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος,

Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι * ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους. 9 Καὶ ἔκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν †οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος †εξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

10 Καὶ ὁ ἑβδόμος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ * ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ †έκτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν †Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ Ἐσσηματῆς ἡλίου. 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα * ἀκάθαρτα τρία †ὡς βάτραχοι· 14 εἰσὶ γὰρ πνεύματα †δαιμονίων ποιῶντα σημεῖα, ἵνα ἐκπορευέται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς * τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς †τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας †ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος — 15 Ἴδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ — 16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραϊστὶ Ἐρμαγεδῶν.

† 16:5 εἰ | κυριε εἰ TR † 16:5 ο οσιος | οσιος BYZ HF TH | και ο εσομενος SCR | και ο οσιος ST § 16:6 εδωκας | δεδωκας CT * 16:6 πειν | πειν WH † 16:6 αξιοι | αξιοι γαρ TR † 16:7 ηκουσα | ηκουσα αλλου εκ TR § 16:8 αγγελος | — K ANT BYZ CT HF * 16:8 εν πυρι τους ανθρωπους | τους ανθρωπους εν πυρι BYZ CT PCK TR † 16:9 οι ανθρωποι | — CT TR † 16:9 εξουσιαν | την εξουσιαν CT PCK § 16:10 πεμπος | πεμπος αγγελος Ad BYZ PCK TR * 16:10 εμασωντο | εμασωντο BYZ TR † 16:12 εκτος | εκτος αγγελος BYZ PCK TR † 16:12 ευφρατην | τον ευφρατην ANT NA SBL TR WH § 16:12 ανατολης | ανατολων Ad BYZ PCK TR * 16:13 ακαθαρτα τρια | τρια ακαθαρτα ANT BYZ CT PCK TR † 16:13 ως βατραχοι | ομοια βατραχοις TR † 16:14 δαιμονιων | δαιμωνων Ad BYZ PCK TR § 16:14 εκπορευεται | εκπορευεσθαι Ad ST * 16:14 της | της γης και της TR † 16:14 τον | — ST † 16:14 εκεινης | — CT § 16:16 αρμαγεδων | μαγεδων K BYZ HF | αρμαγεδδων TR

17 Καὶ ὁ *ἔβδομος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, Γέγονε. 18 Καὶ ἐγένοντο *ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί, καὶ ἰσσημοὶ μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ *οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός, οὕτω μέγας. 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. 21 Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ *αὐτῆς σφοδρά.

17

1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, *λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ ἑπτὰ ὕδατων τῶν πολλῶν· 2 μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἔξεν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ *θηρίον κόκκινον, ἰγέμον ἰόνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 Καὶ ἡ γυνὴ *ἦν περιβεβλημένη ἰπορφουρῶν καὶ ἰκόκκινων, ἰκεχρυσωμένη *χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ἰποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ ἰτὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας ἰαὐτῆς, 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 Καὶ *εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἰἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἰγίων, ἰἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων ἰησοῦ.

Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. 7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἰγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; Ἐγὼ ἰέρῳ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς

* 16:17 εβδομος | εβδομος αγγελος **Ad** BYZ PCK TR † 16:17 επι | εις **Ad** BYZ PCK TR ‡ 16:17 απο | εκ ANT CT § 16:17 του ναου του ουρανου | του ναου CT | του ουρανου **Ad** * 16:18 αστραπαι και βρονται και φωναι | φωναι και βρονται και αστραπαι TR | αστραπαι και φωναι και βρονται ANT CT † 16:18 σεισμος | σεισμος εγενετο **Ad** ANT BYZ CT PCK TR ‡ 16:18 οι ανθρωποι εγενοντο | ανθρωπος εγενετο NA | ανθρωποι εγενοντο SBL TH WH § 16:19 επεσον | επεσαν ANT CT * 16:21 αυτης | αυτη ANT BYZ HF * 17:1 λεγων | λεγων μοι **Ad** TR † 17:1 των υδατων των | υδατων **Ad** ANT CT ‡ 17:2 οι κατοικουντες την γην εκ του οινου της πορνειας αυτης | εκ του οινου της πορνειας αυτης οι κατοικουντες την γην TR § 17:3 εν | — **K** * 17:3 θηριον | θηριον το **K** HF | το θηριον το ANT † 17:3 γεμον | γεμοντα CT ‡ 17:3 ονοματα | ονοματα BYZ PCK TR § 17:3 εχον | εχων CT * 17:4 ην | η ST † 17:4 πορφουρον | πορφουρα **Ad** BYZ PCK | πορφουρα TR ‡ 17:4 κοκκινον | κοκκινω TR § 17:4 κεχρυσωμενη | και κεχρυσωμενη ANT CT TR * 17:4 χρυσιω | χρυσω **Ad** BYZ PCK TR † 17:4 ποτηριον χρυσου | χρυσου ποτηριον **Ad** BYZ PCK TR ‡ 17:4 τα ακαθαρτα της | ακαθαρτητος TR § 17:4 αυτης | της γης **K** ANT BYZ HF * 17:6 ειδον | ειδα TH † 17:6 εκ | — **K** BYZ HF ‡ 17:6 εκ | και εκ **Ad** ANT BYZ CT PCK TR § 17:7 ερω σοι | σοι ερω **Ad** BYZ PCK TR

καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ *Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ἑπάγειν. Καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἕπι τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται *τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ὅτι ἦν τὸ θηρίον, καὶ οὐκ ἔστι, *καὶ παρῆται. ⁹ Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ βασιλεῖς ἐῖσις ἐπτὰ· οἱ πέντε ἔβησαν, *ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθε· καὶ, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον ἑδεῖ αὐτὸν μεῖναι. ¹¹ Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ἑπάγει. ¹² Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἅλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ Οὗτοι μίαν ἔχουσι γνώμην, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἑδιδόασιν. ¹⁴ Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

¹⁵ Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. ¹⁶ Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, *καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακάσουσιν ἐν πυρὶ. ¹⁷ Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῶσιν *οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ. ¹⁸ Καὶ ἡ γυνὴ, ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18

¹ *Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ² Καὶ ἔκραξεν ἰσχυρᾶ φωνῇ, λέγων,

* **17:8** το | — ST † **17:8** υπαγειν | υπαγει CT ‡ **17:8** θαυμασονται | θαυμασθησονται NA SBL WH § **17:8** επι της γης | την γην K BYZ HF * **17:8** τα ονοματα | το ονομα K ANT BYZ CT HF † **17:8** το βιβλιον | του βιβλιου K BYZ HF ‡ **17:8** βλεπόντων | βλεποντες PCK TR § **17:8** οτι ην το θηριον | το θηριον οτι ην ANT BYZ CT PCK | το θηριον ο τι ην TR * **17:8** και παρεται | καιπερ εστιν TR † **17:9** επτα ορη εισιν | ορη εισιν επτα TR | ορη επτα εισιν ANT ‡ **17:10** εισιν επτα | επτα εισιν AD ANT BYZ CT PCK TR § **17:10** επεσον | επεσαν AD ANT BYZ CT TR * **17:10** ο | και ο TR † **17:10** δει αυτον | αυτον δει AD ANT BYZ CT PCK TR ‡ **17:11** αυτος | ουτος K BYZ HF § **17:12** αλλ | αλλα NA²⁷ SBL TH WH * **17:13** εχουσι γνωμην | γνωμην εχουσι AD ANT BYZ CT PCK TR † **17:13** την | — K BYZ CT HF ‡ **17:13** αυτων | εαυτων TR § **17:13** διδοασιν | διαδιδωσουσιν TR * **17:16** και | επι TR † **17:16** ποιησουσιν αυτην | — ANT BYZ CT TR ‡ **17:17** γνωμην μιαν | μιαν γνωμην ANT CT TR § **17:17** τελεσθωσιν | τελεσθησονται BYZ CT PCK | τελεσθη TR * **17:17** οι λογοι | τα ρηματα TR † **17:18** της | επι της K HF * **18:1** μετα | και μετα AD BYZ PCK TR † **18:1** αλλον | — ST ‡ **18:2** ισχυρα φωνη | εν ισχυρα φωνη ANT BYZ CT PCK | εν ισχυι φωνη μεγαλη TR

Ἐπεσε Βαβυλῶν ἡ μεγάλη,
 καὶ ἐγένετο κατοικητήριον *δαιμόνων,
 καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου,
 καὶ †φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου.
 3 Ὅτι ἐκ τοῦ †οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς
 §πεπτώκασιν πάντα τὰ ἔθνη,
 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ’ αὐτῆς ἐπόρνευσαν,
 καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς
 ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν,

*Ἐξελθε †ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου,
 ἵνα μὴ †συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς,
 καὶ §ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·
 5 ὅτι *ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ,
 καὶ †ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
 6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ †ἀπέδωκε,
 καὶ διπλώσατε §αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς·
 ἐν τῷ *ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.
 7 Ὅσα ἐδόξασεν †αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν,
 τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν †καὶ πένθος·
 ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει §ὅτι
 Κάθημαι βασίλισσα,
 καὶ χήρα οὐκ εἰμί,
 καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.
 8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς,
 θάνατος *καὶ πένθος καὶ λιμός,
 καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται,
 ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ †κρίνας αὐτήν.

§ 18:2 επεσε | επεσεν επεσε **Av** ANT BYZ CT PCK TR * 18:2 δαιμονων 92.3% | δαιμονιων ANT CT 6.5% † 18:2 φυλακη παντος ορνου ακαθαρτου και μεμισημενου | φυλακη παντος ορνου ακαθαρτου και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου και μεμισημενου NA SBL | μεμισημενου **Av** ‡ 18:3 οινου του θυμου 48.8% | θυμου του οινου **Av** BYZ PCK 41.5% § 18:3 πεπτωκασιν 39.1% | πεπωκε BYZ PCK TR 22.7% | πεπωκασιν BYZ HF 12.5% | πεπτωκαν SBL TH WH 1.2% | πεπωκαν ANT NA 0.8% * 18:4 εξελθε | εξελθετε **Av** BYZ PCK TR | εξελθατε CT † 18:4 εξ αυτης ο λαος μου 81.6% | ο λαος μου εξ αυτης CT 3.1% ‡ 18:4 συγκοινωνησητε | συνκοινωνησητε TH WH § 18:4 εκ των πληγων αυτης ινα μη λαβητε | ινα μη λαβητε εκ των πληγων αυτης TR | ινα εκ των πληγων αυτης μη λαβητε ANT * 18:5 εκολληθησαν | ηκολουθησαν ST † 18:5 εμνημονευσεν | εμνημονευσεν αυτης BYZ HF PCK ‡ 18:6 απεδωκε | απεδωκεν υμιν **Av** BYZ PCK TR § 18:6 αυτη διπλα 53.4% | τα διπλα ως και αυτη και BYZ HF 27.7% | τα διπλα CT 0.8% * 18:6 ποτηριω | ποτηριω αυτης **K** BYZ HF † 18:7 αυτην | εαυτην ANT BYZ PCK TR | αυτην SBL WH ‡ 18:7 και πενθος | — PCK § 18:7 οτι καθημαι 45.7% | καθημαι TR 15.9% | οτι καθημαι καθως ANT 1.2% * 18:8 και | — **K** BYZ HF † 18:8 κρινας | κρινων TR

⁹ Καὶ κλαύσουσι καὶ κόψονται ἐπ' ἑαυτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες,

Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη
Βαβυλῶν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά,
ὅτι *μῆ ὥρα ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

¹¹ Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσι καὶ πενθήσουσιν ἐπ' αὐτῆ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι. ¹² γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ σμαργαρίτου, καὶ *βυσσίνου, καὶ ἰορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου. ¹³ καὶ σκινάμων, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, *καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλι, καὶ σῖτον, καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη· καὶ ἵππων, καὶ ραϊδῶν, καὶ σωματίων, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων.

¹⁴ Καὶ ἡ ὀπώρα ἑπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου
*ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ,
καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
ἠπώλετο ἀπὸ σοῦ,
καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης.

¹⁵ Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, σκλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ *καὶ λέγοντες,

Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
ἡ περιβεβλημένη βύσσινον
καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ

‡ 18:9 κλαουσουσι | κλαουσονται αυτην TR | κλαουσουσιν αυτην ANT § 18:9 αυτην | αυτη
Αυ ANT TR * 18:10 μια | εν μια TR † 18:11 κλαουσουσι και πενθησουσιν | κλαιουσι και
 πενθουσιν BYZ CT PCK TR ‡ 18:11 αυτη 62.2% | αυτην CT 8.9% § 18:12 μαργαριτου 85.1%
 | μαργαριτων CT 9.5% * 18:12 βυσσινου | βυσσου **Αυ** BYZ PCK TR † 18:12 πορφυρου
 72.7% | πορφυρας ANT CT TR 25.6% ‡ 18:12 σηρικου | σιρικου CT § 18:13 κινναμμων |
 κινναμμων και αμωμων ANT | κινναμμων και αμωμων CT * 18:13 και οινον 50% | — **Κ** BYZ
 32.8% † 18:13 προβατα και κτηνη 42.6% | κτηνη και προβατα **Αυ** ANT BYZ CT PCK TR 46.7%
 ‡ 18:13 ραιδων | ρεδων **Αυ** ANT BYZ CT TR § 18:14 της επιθυμιας της ψυχης σου 85.9% |
 σου της επιθυμιας της ψυχης CT 3.3% * 18:14 απηλθεν | απωλετο ANT † 18:14 απωλετο |
 απηλθεν **Αυ** ANT BYZ TR | απωλοντο PCK ‡ 18:14 αυτα ου μη ευρης 32.5% | ου μη ευρησεις
 αυτα BYZ PCK 26.7% | ου μη ευρης αυτα BYZ 11.9% | ου μη ευρησεις αυτα TR 4.9% | ου μη αυτα
 ευρησουσιν CT 4.1% | ου μη αυτα ευρησεις ANT 0% § 18:15 κλαιοντες | και κλαιοντες **Κ** HF
 * 18:16 και | — ANT BYZ CT † 18:16 ουαι | — **Κ** BYZ ‡ 18:16 βυσσινον | βυσσον **Κ** HF
 § 18:16 χρυσιω | εν χρυσω **Αυ** BYZ PCK TR | εν χρυσιω ANT NA WH

καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ *μαργαρίταις·
 17 ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς †ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, 18 καὶ †ἐκραζον, §βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες,

Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;

19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ *ἐκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες †καὶ λέγοντες,

Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἧ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες †τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ' ἑαυτῆ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι, *καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφηταί, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς †μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων,

†Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι.

22 Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι,

23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι·

§ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ *φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη.

24 Καὶ ἐν αὐτῇ †αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

* 18:16 μαργαριταις 88% | μαργαριτη CT 8.3% † 18:17 ο επι τοπον πλεων | ο επι των πλοιων πλεων BYZ PCK | επι των πλοιων ο ομιλος TR ‡ 18:18 εκραζον | εκραξαν SBL TH WH § 18:18 βλεποντες | ορωντες TR * 18:19 εκραζον | εκραξαν SBL TH WH † 18:19 και | — ANT CT TR ‡ 18:19 τα | — TR § 18:20 αυτη | αυτην Av TR * 18:20 και οι | — TR † 18:21 μυλον 89% | μυλινου CT 2% ‡ 18:21 ουτως 82.1% | — PCK 13.4% § 18:23 οτι | — KH F * 18:23 φαρμακεια | φαρμακια TH WH † 18:24 αιματα 81.8% | αιμα CT TR 18.2%

19

1 *Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ἄως φωνὴν ἡμεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔλεγοντων,

Ἀλληλούϊα·

ἡ σωτηρία καὶ ἡ ἰδύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν·

2 ὅτι ἄληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ·

ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην,

ἣτις ἰδιέφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς,

καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.

3 Καὶ δευτέρον ἔειρηκεν,

Ἀλληλούϊα·

καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

4 Καὶ ἔειπον οἱ ἡπρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες, καὶ τὰ ἡτέσσαρα ζῶα, καὶ προσέκυνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἀμήν· Ἀλληλούϊα. 5 Καὶ φωνὴ ἄπο τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα,

Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἡμῶν

πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ,

καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν,

ἡ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, ἔλεγοντες,

Ἀλληλούϊα·

ὅτι ἐβασίλευσε Κύριος

ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ.

7 Χαίρωμεν καὶ ἡγαλλιώμεθα,

καὶ ἔδωμεν τὴν δόξαν αὐτῷ·

ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου,

καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.

* 19:1 μετα | και μετα **Av** BYZ PCK TR † 19:1 ως | — TR ‡ 19:1 μεγαλην οχλου πολλου | οχλου πολλου μεγαλην PCK TR § 19:1 λεγοντων | λεγοντος TR * 19:1 δυναμις και η δοξα του θεου | δοξα και η τιμη και η δυναμις κυριω τω θεω TR | δοξα και η δυναμις του θεου ANT CT † 19:2 διεφθειρε | εφθειρε CT TR ‡ 19:2 χειρος | της χειρος **Av** BYZ TR § 19:3 ειρηκεν | ειρηκαν **Av** ANT CT TR * 19:4 επεσον | επεσαν ANT BYZ CT PCK TR † 19:4 πρεσβυτεροι οι εικοσι τεσσαρες | πρεσβυτεροι οι κδ BYZ | πρεσβυτεροι οι εικοσι και τεσσαρες TR | εικοσι και τεσσαρες πρεσβυτεροι ANT ‡ 19:4 τεσσαρα | τεσσερα TH WH § 19:4 του θρονου | τω θρονω **K** ANT BYZ CT HF * 19:5 απο | εκ **Av** BYZ PCK TR † 19:5 τον θεον | τω θεω CT ‡ 19:5 και | — WH § 19:5 οι | και οι TR * 19:6 λεγοντες | λεγοντας BYZ PCK TR | λεγοντων ANT BYZ CT † 19:6 ημων | — ANT SBL TR ‡ 19:7 αγαλλιωμεθα | αγαλλιωμεν CT § 19:7 δωμεν | δωσομεν NA | δωσομεν SBL WH

8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον *λαμπρὸν καὶ καθαρόν·

τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα †τῶν ἁγίων ἐστὶ.

9 Καὶ λέγει μοι, Γράψου, Μακάριοι οἱ εἰς †τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἁρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ †τοῦ Θεοῦ εἰσι. 10 Καὶ *ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν †Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία †τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἄνεωγμένον, καὶ ἰδοῦ, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτόν, *καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ †φλοῶς πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ· ἔχων †ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον ἑββαμμένον *αἵματι· καὶ †καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. 14 Καὶ τὰ στρατεύματα †τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἑπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν *καθαρόν. 15 Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία †δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ †πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ †τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 16 Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ *ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος κυρίων.

17 Καὶ εἶδον †ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε †φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς †πετομένοις ἐν μεσουρανήματι, Δεῦτε, *συνάχθητε εἰς †τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ, 18 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων ἑστε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν *τε καὶ μεγάλων. 19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι †πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ

* 19:8 λαμπρον και καθαρων | καθαρων και λαμπρον TR | λαμπρον καθαρων ANT CT † 19:8 των αγιων εστι | εστι των αγιων TR † 19:9 το | τον HF § 19:9 του θεου εισι | εισι του θεου Av BYZ PCK TR * 19:10 επεσα | επεσον BYZ PCK TR † 19:10 ιησου | του ιησου TR † 19:10 του ιησου | ιησου Av CT § 19:11 ανεωγμενον | ηνεωγμενον CT * 19:11 καλουμενος πιστος | πιστος καλουμενος SBL WH † 19:12 φλοξ | ως φλοξ ANT NA TR † 19:12 ονοματα γεγραμμενα και | — CT TR § 19:13 βεβαμμενον | ρεραντισμενον WH * 19:13 αιματι | εν αιματι ANT † 19:13 καλειται | κεκληται K ANT BYZ CT HF † 19:14 τα | — Av BYZ ST TH § 19:14 επι | εφ CT TR * 19:14 καθαρων | και καθαρων TR † 19:15 διστομος οξεια | οξεια CT TR | οξεια διστομος ANT † 19:15 παταξη | παταση ANT TR § 19:15 της | και της Av TR * 19:16 ονομα | το ονομα ST † 19:17 αγγελον | ενα αγγελον ANT BYZ CT PCK TR † 19:17 φωνη | εν φωνη ANT HF NA WH § 19:17 πετομενοις | πετωμενοις TR * 19:17 συναχθητε | και συναγεσθε TR † 19:17 το δειπνον το μεγα του | τον δειπνον του μεγα του BYZ HF | το δειπνον του μεγαλου BYZ TR † 19:18 αυτων | αυτους WH § 19:18 τε | — ST * 19:18 τε | — Av BYZ CT TR † 19:19 πολεμον | τον πολεμον ANT CT HF

στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ἴο μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ἣτην καιομένην ἐν ἁθείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἔξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20

¹ Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν ἁκλειν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ² Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴπλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Ἐκαὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, οὐδὲ ἣτην εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ ἁμέτωπον, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη. ⁵ Ἐκαὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δευτέρος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι ἁμετ' αὐτοῦ ἁχίλια ἔτη.

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθῆσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτούς εἰς ἣτὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἁριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἔκυκλωσαν τὴν παρεμβολὴν

‡ 19:20 ο μετ αυτου | μετ αυτου ο BYZ CT PCK | μετα τουτου ο TR § 19:20 την καιομενην | της καιομενης CT * 19:20 θειω | τω θειω Ad BYZ TR † 19:21 εξελθουση | εκπορευομενη TR * 20:1 κλειν | κλειδα TR † 20:2 τον οφιν τον αρχαιον | ο οφισ ο αρχαιος CT ‡ 20:2 ο | — BYZ TR § 20:2 ο πλανων την οικουμενην ολην | ο πλανων την οικουμενην ANT | — Ad CT TR * 20:3 εκλεισε | εκλεισεν αυτον TR † 20:3 πλανα | πλανηση CT TR ‡ 20:3 ετι τα εθνη | τα εθνη ετι TR § 20:3 και | — K ANT BYZ CT HF * 20:3 αυτον λυθνηαι | λυθνηαι αυτον K BYZ CT HF † 20:4 το θηριον | τω θηριω BYZ PCK TR ‡ 20:4 ουδε | ουτε Ad ANT BYZ PCK TR § 20:4 την εικονα | τη εικονι PCK * 20:4 μετωπον | μετωπον αυτων Ad ANT BYZ PCK TR † 20:4 του | — TR ‡ 20:4 τα | — Ad ANT BYZ CT PCK SCR § 20:5 και οι ... εζησαν αχρι ... ετη | οι δε ... ανεζησαν εως ... ετη TR | και οι ... εζησαν εως ... ετη ANT | οι λοιποι ... εζησαν αχρι ... ετη CT | — K * 20:5 εζησαν | ανεζησαν TR † 20:5 αχρι | εως ANT TR ‡ 20:6 δευτερος θανατος | θανατος ο δευτερος TR § 20:6 μετ αυτου | μετα ταυτα K * 20:6 χιλια | τα χιλια NA TH WH † 20:7 οταν τελεσθη | μετα K BYZ HF ‡ 20:8 τον | — Ad CT § 20:8 τον | — Ad TR * 20:8 αριθμος | αριθμος αυτων K ANT BYZ CT HF † 20:9 εκκυκλωσαν | εκκυκλευσαν K ANT BYZ CT HF PCK

τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ θείου, ὅπου *καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτόν, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹² Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία σῆνεώχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη, ὃ ἐστὶ τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ Καὶ εἶ τις οὐχ εὐρέθη ἐν σὺ βιβλίῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21

¹ Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ² Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλὴμ καινὴν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θουρανοῦ, λεγούσης, Ἴδού, ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ’ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ’ αὐτῶν· ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἄπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ

‡ 20:9 εκ του ουρανου απο του θεου | απο του θεου εκ του ουρανου TR | εκ του ουρανου CT
 § 20:10 θειου | του θειου ANT * 20:10 και | — TR † 20:11 μεγαν λευκον | λευκον μεγαυ
 Av BYZ TR ‡ 20:11 αυτον | αυτου SBL TH TR WH | αυτω ANT § 20:11 προσωπου | του
 προσωπου CT * 20:11 η γη και ο ουρανος | ο ουρανος και η γη PCK † 20:12 τους μεγαλους
 και τους μικρους | μικρους και μεγαλους TR | — K ‡ 20:12 θρονου | θεου TR § 20:12
 ηνεωχθησαν | ηνοιξαν K BYZ HF | ανεωχθησαν PCK | ηνοιχθησαν ANT CT * 20:12 αλλο
 βιβλιον | βιβλιον αλλο TR † 20:12 ηνεωχθη | ανεωχθη PCK | ηνοιχθη ANT CT ‡ 20:13
 νεκρους τους εν αυτη | εν αυτη νεκρους BYZ PCK TR § 20:13 νεκρους τους εν αυτοις | εν
 αυτοις νεκρους BYZ PCK TR * 20:13 αυτων | αυτου HF † 20:14 ο θανατος ο δευτερος
 εστιν | εστιν ο θανατος ο δευτερος PCK | εστιν ο δευτερος θανατος TR ‡ 20:14 η λιμνη του
 πυρος | — ANT TR § 20:15 τω βιβλιω | τη βιβλω ANT BYZ CT PCK TR * 21:1 απηλθον |
 παρηλθε Av BYZ PCK TR | απηλθαν CT † 21:2 την πολιν την αγιαν ιερουσαλημ καινην ειδον
 | εγω ιωαννης ειδον την πολιν την αγιαν ιερουσαλημ καινην TR ‡ 21:2 εκ του ουρανου απο
 του θεου | απο του θεου εκ του ουρανου Av BYZ PCK TR § 21:3 ουρανου 96.1% | θρονου
 CT 1.3% * 21:3 λαος 72.3% | λαοι Av CT TR 25.5% † 21:3 εσται μετ αυτων 26.3% | μετ
 αυτων εσται K ANT BYZ HF SBL WH 36.4% | εσται μετ αυτων θεος αυτων TR 22.9% | μετ αυτων
 εσται αυτων θεος NA TH 1.7% ‡ 21:4 εξαλειπει 51.3% | εξαλειπει απ αυτων K BYZ HF 30.4%
 | εξαλειπει ο θεος TR 16.5% | εξαλειπει απ αυτων ο θεος ANT 0% § 21:4 απο 94.3% | εκ CT
 5.2%

ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· * ὅτι τὰ πρῶτα ἠπῆλθον.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδοὺ, ὅπαντα καινὰ ποιῶ. Καὶ λέγει * μοι, Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἄληθινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσι. 6 Καὶ εἶπέ μοι, Ἐγένετο τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἦ, * ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 Ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 * Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις ἔκαστος ἀμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν * ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν * γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου. 10 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν * μεγάλην, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἄπο τοῦ Θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· * ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους * δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 13 Ἄπο * ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· ἔκαστος ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· ἔκαστος ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· ἔκαστος ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. 14 Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

* 21:4 στίχ. 71.1% | — SBL TH WH 14.9% † 21:4 ἀπῆλθον 54.4% | ἀπῆλθε K BYZ HF 42.9% | ἀπῆλθαν CT 0.9% ‡ 21:5 τῶ θρονῳ | του θρονου PCK TR § 21:5 παντα καινα ποιω | καινα ποιω παντα ANT BYZ CT PCK | καινα παντα ποιω TR * 21:5 μοι | — CT HF † 21:5 ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ | πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ του θεου K BYZ HF | πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ ANT CT ‡ 21:6 γεγονα 42.9% | γεγονα εγω BYZ 31.9% | γεγονεν εγω εμι TR 3.4% | γεγοναν εγω εμι NA TH 1.3% | γεγοναν εγω SBL WH 0.4% | γεγονεν εγω ANT 0% § 21:6 αλφα | A ANT TR * 21:6 η αρχη και το 35% | αρχη και BYZ PCK 33.3% | και η αρχη και το K BYZ HF 29.1% † 21:6 δωσω 44.7% | δωσω αυτω K BYZ HF 27.4% ‡ 21:7 κληρονομησει ταυτα | δωσω αυτω ταυτα K BYZ HF | κληρονομησει παντα TR | εσται αυτω ταυτα ANT § 21:7 αυτος εσται μοι υιος | αυτος εσται μοι ο υιος TR | αυτοι εσονται μοι υιοι Av * 21:8 τοις δε δειλοις | δειλοις δε TR † 21:8 και αμαρτωλοις | — ANT CT TR ‡ 21:8 φαρμακοις | φαρμακευσι TR § 21:8 πυρι | εν πυρι ANT * 21:8 ο θανατος ο δευτερος | δευτερος θανατος TR † 21:9 ηλθεν | ηλθε προς με TR ‡ 21:9 εκ | — Av ANT TR § 21:9 γεμουσας 55.8% | τας γεμουσας ANT TR 22.3% | των γεμοντων CT 18% * 21:9 γυναικα την νυμφην του αρνιου 51.9% | νυμφην του αρνιου την γυναικα Av TR 26.2% | νυμφην την γυναικα του αρνιου ANT CT 12.7% † 21:10 επ | επι CT ‡ 21:10 μεγαλην την | μεγαλην και Av | — K ANT BYZ CT HF § 21:10 απο | εκ K HF * 21:11 ο | και ο TR † 21:11 κρυσταλλιζοντι | κρυσταλιζοντι BYZ PCK ‡ 21:12 εχουσα | εχουσαν τε TR § 21:12 εχουσα | εχουσαν TR * 21:12 δωδεκα | δεκαδυο HF † 21:12 ονοματα 43.5% | τα ονοματα NA TH 9.1% | — Av BYZ PCK SBL TR WH 45.3% ‡ 21:12 των | — K BYZ CT HF § 21:13 απο | απ ANT TR * 21:13 ανατολων | ανατολης CT TR † 21:13 και | — TR ‡ 21:13 και | — TR § 21:13 και | — ST * 21:14 εχον | εχων CT † 21:14

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ’ ἐμοῦ εἶχε ὄμετρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, * καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. 16 Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. Καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους *δῶδεκα χιλιάδων· ὄδωδεκα τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. 17 Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. 18 Καὶ ἦν ἡ ἐνδομήσις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασις· καὶ ἡ πόλις χρυσοῖον καθαρὸν, ὅμοιον ὕδατος καθαρῷ. 19 *Οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμῷ κεκοσμημένοι. Ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασις· ὁ δεύτερος, ἰσαφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· 20 ὁ πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἕνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος· ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος. 21 Καὶ οἱ δῶδεκα πυλῶνες, δῶδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλῶνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσοῖον καθαρὸν, ὡς ὕδατος ὄμιον.

22 Καὶ ἀπὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ τὸ ἄρνιον. 23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. 24 Καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. 25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας—νῦξ γὰρ οὐκ ἐστὶ ἐκεῖ— 26 καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν· 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν ἄκονον, καὶ ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἄρνιου.

22

1 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν καθαρὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρυστάλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου.

§ 21:15 μετρον | — Av TR * 21:15 και το τειχος αυτης 48.1% | — K BYZ PCK 49.4%
 † 21:16 οσον | τοσουτον εστιν οσον και TR | οσον και ANT NA TH ‡ 21:16 τω | εν τω
 Av ANT § 21:16 σταδιους | σταδιων Av NA TR WH * 21:16 δωδεκα | δεκαδυο K BYZ HF
 † 21:16 δωδεκα | — ANT BYZ CT TR ‡ 21:17 εμετρησε 51.7% | — K BYZ HF 40% § 21:17
 εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων | ρηδ' BYZ TH | εκατον τεσσερακοντα τεσσαρων NA SBL
 WH * 21:18 ην 90.4% | — CT 8.3% † 21:18 ενδομησις | ενδωμησις CT ‡ 21:18 ομοιον
 | ομοια Av TR § 21:18 υελω | υαλω ANT BYZ CT TR * 21:19 οι | και οι Av BYZ PCK
 TR † 21:19 σαπφειρος | σαπφιος NA SBL ‡ 21:20 σαρδονυξ | σαρδωνυξ PCK § 21:20
 σαρδιον | σαρδιος Av BYZ PCK TR * 21:20 ενατος | εννατος SCR † 21:20 αμεθυσος 73% |
 αμεθυστος ANT CT TR 21.5% ‡ 21:21 υελος | υαλος ANT CT TR § 21:21 διαυγης | διαφανης
 TR * 21:23 αυτη | εν αυτη PCK TR † 21:23 η γαρ | γαρ η K HF ‡ 21:24 περιπατησουσι
 τα εθνη δια του φωτος αυτης | τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπατησουσι TR
 § 21:24 αυτω δοξαν και τιμην των εθνων | την δοξαν και την τιμην αυτων ANT BYZ PCK TR
 | την δοξαν αυτων CT * 21:26 αυτην | αυτην ινα εισελθωσι K BYZ HF † 21:27 κοινον
 | κοινον TR ‡ 21:27 ποιουν 44.4% | ο ποιων K ANT BYZ HF NA WH 37.5% | ποιων SBL TH
 7.8% * 22:1 ποταμον καθαρων | ποταμον K ANT BYZ CT HF | καθαρων ποταμον TR † 22:1
 κρυσταλλον | κρυσταλον PCK

2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἔκεϊθεν, ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδίδους τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

3 Καὶ πᾶν *κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ Καὶ νῦξ οὐκ ἔσται ἕκεϊ, *καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι ἰλύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτιεῖ ἑαυτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

⁶ Καὶ *λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ ἰΚύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευματῶν τῶν προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.

⁷ Ἔκαὶ ἰδοῦ, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριοι ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

⁸ *Καγὼ Ἰωάννης ὁ ἰακούων καὶ βλέπων ταῦτα. Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ *δεικνύοντός μοι ταῦτα. ⁹ Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

¹⁰ Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ *ρύπαρὸς ρυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος ἰδικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

¹² ἰἸδοῦ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ. ¹³ *Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἰ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

¹⁴ Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν

‡ 22:2 ἐκειθεν | εντευθεν **AD** BYZ PCK TR § 22:2 εκαστον αποδιδους | αποδιδους εκαστον BYZ HF | ενα εκαστον αποδιδουν TR | εκαστον αποδιδουν ANT NA SBL WH * 22:3 καταθεμα | καταναθεμα TR † 22:3 ετι | ἐκει **AD** BYZ PCK ‡ 22:3 λατρευσουσιν | λατρευουσιν HF § 22:5 ἐκει | ετι ANT CT | — **K** HF * 22:5 χρεϊαν ουκ εχουσι | ου χρεϊα **K** ANT BYZ HF | ουκ εχουσι χρεϊαν CT † 22:5 λυχνου και φωτος ηλιου | λυχνου και φωτος **K** HF | φωτος λυχνου και φωτος ηλιου NA TH | φωτος λυχνου και φως ηλιου SBL WH ‡ 22:5 φωτιει | φωτιζει TR | φωτισει CT § 22:5 αυτοις | επ αυτοις CT * 22:6 λεγει | ειπε **AD** BYZ CT TR † 22:6 κυριος | ο κυριος CT ‡ 22:6 πνευματων των | αγιων **AD** TR § 22:7 και | — BYZ PCK TR * 22:8 καγω | και εγω **AD** BYZ TR † 22:8 ακουων και βλεπων ταυτα | βλεπων και ακουων ταυτα **AD** BYZ | βλεπων ταυτα και ακουων TR ‡ 22:8 εβλεψα | ειδον BYZ | οτε ειδον HF § 22:8 επεσον | επεσα ANT CT TR * 22:8 δεικνυοντος | δεικνυντος **AD** BYZ HF PCK † 22:9 σου | σου γαρ TR ‡ 22:9 και | — PCK § 22:10 ο καιρος γαρ | οτι ο καιρος BYZ PCK TR * 22:11 ρυπαρος ρυπαρευθητω | ρυπων ρυπωσατω TR | ρυπαρος ρυπανθητω NA TH WH † 22:11 δικαιοσυνην ποιησατω | δικαιοθητω TR ‡ 22:12 ιδου | και ιδου TR § 22:12 εσται αυτοι | αυτοι εσται BYZ TR | εστιν αυτοι CT * 22:13 εγω | εγω ειμι TR † 22:13 αλφα | **A** **AD** ANT BYZ TR ‡ 22:13 ο πρωτος και ο εσχατος η αρχη και το τελος | αρχη και τελος ο πρωτος και ο εσχατος BYZ PCK TR | ο πρωτος και ο εσχατος αρχη και τελος ANT § 22:14 ποιουντες τας εντολας αυτοι | πλυνοντες τας στολας αυτων CT

πόλιν. ¹⁵ *Ἐξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς †φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

¹⁶ Ἐγὼ Ἰησοῦς ἐπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος †Δαυίδ, §ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς *ὁ πρωῖνός.

¹⁷ Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, †Ἔρχου. Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, †Ἔρχου. Καὶ ὁ διψῶν §έρχέσθω· ὁ θέλων *λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ †Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ †τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις §ἐπιθῇ ἐπ’ αὐτά, *ἐπιθῆσαι †ὁ Θεὸς ἐπ’ αὐτὸν τὰς †πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν §τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ¹⁹ καὶ ἐάν τις *ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων †τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, †ἀφέλοι ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ §τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, *τῶν γεγραμμένων ἐν †τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. †Ναί, ἔρχου, Κύριε §Ἰησοῦ.

²¹ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου *Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ †πάντων τῶν ἁγίων. †Ἀμήν.

* 22:15 εξω | εξω δε TR † 22:15 φιλων | ο φιλων Ad ANT BYZ HF TR † 22:16 δαυιδ | ΔΑΔ Ad K BYZ | δαβιδ HF | του δαβιδ TR | δαυειδ WH § 22:16 ο | και ο Ad * 22:16 ο πρωινος | και ορθρινος TR † 22:17 ερχου | ελθε TR † 22:17 ερχου | ελθε TR § 22:17 ερχεσθω | ελθετω και TR | ερχεσθω και ANT * 22:17 λαβετω | λαμβανετω το TR † 22:18 μαρτυρω εγω | συμμαρτυρομαι γαρ TR † 22:18 τω | — PCK TR § 22:18 επιθη επ αυτα | επιτιθη προς ταυτα TR | επιθη επι ταυτα ANT * 22:18 επιθησαι | επιθησει ANT BYZ CT TR † 22:18 ο θεος επ αυτον | επ αυτον ο θεος BYZ PCK TH † 22:18 πληγας | επτα πληγας BYZ PCK § 22:18 τω | — TR * 22:19 αφελη | αφαιρη TR † 22:19 του βιβλιου | βιβλου TR † 22:19 αφελοι | αφελει Ad ANT BYZ CT | αφαιρησει TR § 22:19 του ξυλου | βιβλου TR * 22:19 των | και των TR † 22:19 τω | — TR † 22:20 ναι | — CT § 22:20 ιησου | ιησου χριστε Ad BYZ * 22:21 ιησου χριστου | ημων ιησου χριστου TR | ιησου NA SBL TH † 22:21 παντων των αγιων | παντων υμων TR | παντων NA SBL | των αγιων TH WH † 22:21 αμην | — NA SBL WH

APPENDIX A CALCULATION OF MANUSCRIPT PERCENTAGES

The calculation of manuscript percentages is not as straightforward as one might assume. There are four primary factors that must be taken into consideration: (1) the length of the variant unit, (2) whether corrections and additions by later scribes are counted, (3) how misspellings and alternate spellings are handled, and (4) how long omissions are handled. Because the manuscript percentages in this volume are calculated from the collations presented in the *Text und Textwert* volumes, those volumes guide how these four factors are handled in the present volume. The length of the variant unit is simply the length as presented in *Text und Textwert*.^{*} Corrections and additions by later scribes are counted in addition to the original reading of a manuscript. Thus, a single manuscript can be counted more than once.[†] Consequently, it is more accurate to speak of the percentage of manuscript *readings* than the percentage of manuscripts. When *Text und Textwert* groups alternate spellings under one variant, they are counted as one variant in the calculation of manuscript percentages in this volume. Similarly, when *Text und Textwert* groups alternate spellings under separate variants, they are counted as separate variants in the calculation of manuscript percentages in this volume. Finally, manuscripts that have long omissions due to factors such as homoioteleuton are included in the total number when calculating percentages.

The process of calculation is best illustrated by example. Below is a summary of the *Text und Textwert* collation for 2 John 9. This variant unit occurs after the words ο μὲν ἔν τῃ διδασχῇ (‘whoever abides in the teaching’). The readings are as follows:

---

^{*} : It should be noted that the length of any given variant unit in *Text und Textwert* may sometimes be longer than what is cited in the footnotes of *The Text-Critical Greek New Testament*. For example, the first variant in Mark 2:16 reads as follows: καὶ οἱ φαρισαῖοι 96.6% | τῶν φαρισαίων CT 0.2% However, the length of the variant unit in *Text und Textwert* is actually as follows: αὐτῶ καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι | αὐτῶ καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν φαρισαίων This difference is due to the fact that some manuscripts have further variations that are not included in the main text of any of the editions of the Greek New Testament compared in the footnotes presented in this volume. Nevertheless, the percentages listed in the footnotes correspond to the variant units as they are presented in *Text und Textwert* because it provides a truer picture of the manuscript evidence as a whole. [†] : Percentages calculated from Tommy Wasserman’s collation of Jude are based on Joey McCollum’s tabulations, which take into account only the original text for each manuscript. Similarly, percentages calculated from Maurice Robinson’s collation of John 7:53–8:11 take into account only the original text for each manuscript. Robinson’s collation excludes lectionaries. The effect of this different calculation method on the overall percentage is extremely minimal. Apart from this difference, the percentages are calculated in the same manner as the percentages based on the *Text und Textwert* volumes.

Reading	Text	Subtotal
1	του χριστου ('of Christ')	458
2	—	23
3	του θεου ('of God')	1
4	του κυριου ('of the Lord')	1
U1	long omission (homoioteleuton)	4
U2	long omission (homoioteleuton)	25
V	long omission (other)	1
X	illegible	3
Y	film error	1
Z	lacuna	52

Although the grand total is 569, the manuscripts labeled as X, Y, and Z are not included in the calculations. This reduces the total to 513. Thus the percentages are as follows:

Reading	Percentage
1	89.3% (458/513)
2	4.5% (23/513)
3	0.2% (1/513)
4	0.2% (1/513)
U1	0.8% (4/513)
U2	4.9% (25/513)
V	0.2% (1/513)

In summary, 89.3% of the manuscript readings support the Byzantine text (Reading 1), while 4.5% of the manuscript readings support the critical text (Reading 2).

1 Corinthians 2:1 provides another helpful example. This variant unit occurs after the words καταγγελλων υμιν ('proclaiming to you').

Reading	Text
1	το μαρτυριον του θεου ('the testimony of God')
1B	το μαρτυριον θεου ('the testimony of God')
2	το μυστηριον του θεου ('the mystery of God')
3	το μαρτυριον του θεου {υμιν} ('the testimony of God' but placed b
4	το μαρτυριον του ιησου ('the testimony of Jesus')
5	το μαρτυριον του χριστου ('the testimony of Christ')
6	το σωτηριον του θεου ('the salvation of God')
7	το ευαγγελιον του θεου ('the good news of God')
U	long omission (homoioteleuton)
W	uncertain as to whether it is Reading 1, Reading 2, or Reading 6
X	illegible
Z	lacuna

Although the grand total is 746, the manuscripts labeled as W, X, and Z are not included in the calculations. This reduces the total to 597. Thus the percentages are as follows:

Reading	Percentage
1	93.1% (556/597)
1B	0.3% (2/597)
2	4.4% (26/597)
3	0.2% (1/597)
4	0.2% (1/597)
5	0.5% (3/597)
6	0.2% (1/597)
7	1% (6/597)
U	0.2% (1/597)

In summary, 93.1% of the manuscript readings support the Byzantine text (Reading 1), while 4.4% of the manuscript readings support Nestle-Aland and Westcott-Hort (Reading 2). (In this case SBL and Tyndale House agree with the Byzantine text.) It should be noted that although Reading 1B and Reading 3 have the same English translation as Reading 1, it is the percentage for Reading 1 that is given in the footnote at 1 Corinthians 2:1. This is because the Greek text of Robinson and Pierpont matches Reading 1 and not Reading 1B or Reading 3.

As a rule, manuscripts labeled as U or V are included in the calculations, while manuscripts labeled as W, X, Y, or Z are not. Readings labeled as 1B, 1C, 1D, 2B, 2C, 2D, etc., are always treated separately.‡

The *Text und Textwert* collations for the Gospel of John present manuscript totals in a peculiar way that requires additional explanation. While some readings are labeled 1B, 1C, 1D, 2B, 2C, 2D, etc., other readings are labeled 1-f or 1-f1, 1-f2, 1-f3, etc. Readings with the -f label are not presented with a subtotal. Usually (but not always) they are included in the prior subtotal. For example, in John 4:37 the first three readings are listed as follows:

Reading	Text	Subtotal
1	ο αληθινος	1,333
1-f	ο αληθος	no subtotal
1C	ο αληθης	1

In this case, the actual subtotals are as follows:

Reading	Text	Subtotal
1	ο αληθινος	1,332
1-f	ο αληθος	1
1C	ο αληθης	1

In order to be consistent with the calculation methods used with the other *Text und Textwert* volumes, the subtotal of 1,332 is what would be used to calculate the percentage of manuscripts for Reading 1.

‡ : Two exceptions are 1 Cor. 14:24 and 2 Cor. 11:3 in which the percentage for Reading 1B is combined with the percentage for Reading 1 since the only difference is the inclusion or exclusion of *sigma* for the word οὐτω(ς). Other exceptions are Mark 16:9–20, John 5:4, John 7:53–8:11, Romans 14:24–26, and Romans 16:25–27 in which the totals from different readings are combined because the differences in the readings are based upon the presence or absence of asterisks or obeli in the margin and other similar notations or distinctions.

Nevertheless, there are times when the -f label is not included in the prior subtotal. Reading 13 and Reading 14-f in John 7:40(1) provide a good example. Below is an exact representation of the *Text und Textwert* data.

13 OM. των λογων τουτων
030* 106 164 494 516* 1349* 1356 1474 2649*
ANZAHL DER ZEUGEN:§ 9
14-f των οχλων λογων
335

Reading 13 is found in nine manuscripts, which are each listed. The subtotal is 9 and cannot therefore include Reading 14-f. Reading 14-f, which is supported only by manuscript 335, must be given a separate subtotal of 1 even though no subtotal is listed. The rule of thumb is that if the label preceding -f is the same as the prior label, it is included in the prior subtotal, but if the label preceding -f is not the same as the prior label, it is not included in the prior subtotal. Thus in John 4:37 Reading 1-f is included in the subtotal for Reading 1 because the label preceding -f is the same as the prior label. However, in John 7:40(1) Reading 14-f is not included in the subtotal for Reading 13 because the label preceding -f is not the same as the prior label. While -f is the most common label that is not presented with a subtotal, the same rule applies for any readings that have a hyphen followed by a lowercase letter or lowercase letters (such as -o and -of).

By following the model for calculation described above, anyone with access to the *Text und Textwert* volumes should be able to replicate the manuscript percentages found in the footnotes of this volume.*

Additional Percentages

The *Text und Textwert* volumes present collations for a total of 1,043 variant units. Of those 1,043 variant units, 872 are listed in the footnotes of this volume and 5 are ignored because the collation data is incorrect. For the remaining 166 variant units, all the editions of the Greek New Testament compared in this volume are in agreement, and so it is not feasible to present them in the footnotes. Instead, the percentage for each variant unit is presented below. The mean of these percentages is 94%, and the median is 96.4%.

---

* : It should be noted, however, that the collations for five variant sets (Mark 2:14; 12:25; Acts 2:7; 18:21; 27:5) are unreliable, with many manuscripts classified incorrectly.

Matt. 1:11	86.9%
Matt. 1:16	97.5%
Matt. 1:25(1)	99.5%
Matt. 3:12	75.6%
Matt. 5:4-5	98.3%
Matt. 7:21	99.1%
Matt. 12:2	97.0%
Matt. 14:3	98.8%
Mark 1:6	99.6%
Mark 1:7	97.4%
Mark 1:11	98.2%
Mark 1:15	79.3%
Mark 1:25(1)	99.5%
Mark 1:25(2)	88.5%
Mark 1:35	70.3%
Mark 1:45	99.2%
Mark 2:26(1)	99.8%
Mark 3:5	99.1%
Mark 3:18	99.2%
Mark 3:21(1)	96.3%
Mark 3:21(2)	94.7%
Mark 4:6	98.4%
Mark 5:21(1)	95.3%
Mark 5:21(2)	96.6%
Mark 5:22	98.1%
Mark 5:33	98.3%
Mark 6:2(1)	98.8%
Mark 6:14(2)	91.9%
Mark 6:44	97.6%
Mark 6:47	98.7%
Mark 6:50	94.2%
Mark 7:13	99.0%
Mark 7:33	91.5%
Mark 7:35	99.0%
Mark 8:10(1)	97.9%
Mark 8:10(2)	96.0%
Mark 8:15(1)	94.5%
Mark 8:15(2)	96.7%
Mark 8:35(2)	98.8%
Mark 9:25	98.9%
Mark 9:34	92.1%
Mark 9:35	76.1%
Mark 10:19(2)	84.1%
Mark 10:19(3)	87.7%
Mark 10:43(2)	93.8%
Mark 12:14(2)	94.5%
Mark 12:41	88.5%
Mark 13:2(2)	97.9%
Mark 14:25	96.3%
Mark 15:12	96.6%
Mark 16:1-20	99.8%
Mark 16:14(2)	99.8%
Luke 19:25	93.8%

APPENDIX B

LIST OF CORRECTIONS TO CERTAIN EDITIONS OF THE GREEK NEW TESTAMENT

The text-critical footnotes in this volume have been made on the basis of the corrections listed below. The corrections in ANT and ST are based on other editions of the same basic Greek text. For HF the corrections in Luke 1:36, John 15:13, John 21:7, Romans 16:1, and Hebrews 10:17 are based on the fact that (1) HF does not document variants in the apparatus, and (2) these readings have no support among Byzantine manuscripts. The correction in Revelation 9:18 is based on the apparatus, which indicates that Ἀπό is the intended reading. The changes in the other verses correct what are clearly typographical errors.

ANT

Matt. 7:7	ἀνοιγήσεται ἡμῖν → ἀνοιγήσεται ὑμῖν
Matt. 23:39	ἴδετε → ἴδητε
Matt. 27:9	τετιμημημένου → τετιμημένου
Mark 3:2	παρετήτήρουν → παρετήρουν
Mark 9:22	ὕμιν → ἡμῖν
Luke 1:59	Ζαχαχαρίαν → Ζαχαρίαν
Luke 4:17	ἐπεδόθη → ἐπεδόθη
Luke 22:31	συνιάσαι → σινιάσαι
John 2:4	αὐτῶ → αὐτῇ
John 4:20	ὕμων → ἡμῶν
John 11:27	σὺ ὁ → σὺ εἶ ὁ
Acts 23:7	τούτου → τοῦτο
Acts 26:30	Βερενίκη → Βερνίκη
1 Cor. 14:30	ἀποκακαλυφθῆ → ἀποκαλυφθῆ
Gal. 3:18	ἐξ ἐπαγγελίας → ἐξ ἐπαγγελίας
1 Thess. 3:9	δι' ἡμᾶς → δι' ὑμᾶς
Heb. 3:2	ποιήσατιν → ποιήσαντι
Heb. 11:6	δη → δεῖ
Rev. 17:8	τὰ ὄνομα → τὸ ὄνομα
Rev. 22:11	δικαισύνην → δικαιοσύνην

Matt. 8:29	οοί → σοί
Luke 1:36	καλουμένη → τῇ καλουμένη
Luke 2:26	Πνεύματι → Πνεύματος
John 11:53	συνεβουλευσατο → συνεβουλευσαντο
John 15:13	φίλων → τῶν φίλων
John 15:24	οὐχ → οὐκ
John 21:7	Σίμων → Σίμων οὖν
Acts 2:17	προφητεύουσιν → προφητεύουσιν
Acts 8:1	τῷ ἀναιρέσει → τῇ ἀναιρέσει
Rom. 7:7	νόμον → νόμου
Rom. 16:1	δὲ → δὲ ὑμῖν
1 Tim. 6:19	αἰνώσιον → αἰωνίου
2 Tim 2:4	στρατευόμενος → στρατευόμενος
Heb. 10:17	ἁμαρτιῶν → ἁμαρτιῶν αὐτῶν
Rev. 9:18	Ἰπὸ → Ἀπὸ

PCK

1 Cor. 4:10	ὁμεῖς ἀσθενεῖς → ἡμεῖς ἀσθενεῖς (later corrected)
-------------	---

ST

Matt. 20:22	ὁ δὲ → δὲ ὁ
Mark 6:29	τω μνημείῳ → μνημείῳ
Mark 9:45	γένεαν → γέενναν
Mark 13:14	ἔστός → ἐστῶς
John 5:7	πρὸς → πρὸ
John 21:2	Ναθανῆλ → Ναθαναῆλ
Acts 9:24	τὰ → τὰς
Acts 23:15	διαγνώσκειν → διαγινώσκειν
Acts 28:13	εἰν Ῥήγιον → εἰς Ῥήγιον
1 Cor. 7:4	γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ → γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
1 Cor. 9:1	ἡμεῖς → ὑμεῖς
1 Cor. 9:27	δουλαγαγῶ → δουλαγωγῶ
1 Cor. 16:10	ἐγάζεται → ἐργάζεται
Eph. 4:25	ἀλλήλου → ἀλλήλων
1 Pet. 3:11	ποιησάτω → ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω
1 John 2:29	γεγένηται → γεγέννηται
1 John 4:14	μαρτοῦμεν → μαρτυροῦμεν

APPENDIX C PERICOPE ADULTERÆ MANUSCRIPT FAMILIES

The following lists document the manuscript families in the *Pericope Adulteræ* (John 7:53-8:11). The main apparatus in John 7:53-8:11 focuses on the manuscript families that are most influential in determining the readings of the various Greek New Testaments compared in this edition. However, this appendix lists additional manuscript families along with a full apparatus for all the families. Tier 1 manuscripts have at least a 90% alignment with the family readings documented in this edition, while Tier 2 manuscripts have between an 80% and 90% alignment with the family readings documented in this edition. The readings of this edition have been established on the basis of Tier 1 manuscripts.

μ¹ Manuscripts

Tier 1 (8 MSS)

957. 1024. 1139. 1237. 1615. 1901. 2467. 2779.

Tier 2 (4 MSS)

498. 979. 1202. 2422.

Total: 12 MSS

μ² Manuscripts

Tier 1 (31 MSS)

028. 045. 57. 122. 263. 271. 277. 345. 382. 399. 408. 438. 500. 656. 688. 699. 712. 933. 1137. 1410. 1458. 1583. 1691. 2246. 2369. 2381. 2415. 2724. 2754. 2786. 2950.

Tier 2 (16 MSS)

28. 98. 199. 215. 264. 446. 792. 1093. 1213. 1407. 1484. 1692. 2145. 2177. 2643. 2813.

Total: 47 MSS

μ³ Manuscripts

Tier 1 (31 MSS)

16. 152. 171. 182. 184. 192. 214. 236. 348. 477. 513. 555. 829. 977. 1196. 1216. 1233. 1243. 1273. 1279. 1281. 1388. 1447. 1468. 1469. 1528. 1579. 1605. 2174. 2522. 2614.

Tier 2 (6 MSS)

461b. 752. 839. 1344. 2585. 2949.

Total: 37 MSS

μ⁴ Manuscripts

Tier 1 (19 MSS)

039. 166. 174. 187. 211. 218. 230. 262. 875. 899. 926. 1118. 1187. 1205. 1429. 1555. 1624. 2586. 2775.

Tier 2 (17 MSS)

13. 69. 124. 228. 395. 435. 543. 591. 788. 826. 828. 873. 983. 1367. 1424. 2660. 2725.

Total: 36 MSS

μ⁵ Manuscripts

Tier 1 (217 MSS)

07. 09. 011. 013. 017. 041. 2. 6. 10. 26. 27. 43. 59. 68. 71. 86. 109. 111. 114. 116. 144. 150. 158. 162. 185. 207. 220. 227. 229. 235. 248. 259. 260.

265. 268. 270. 278. 280. 281. 298. 343. 350. 371. 389. 393. 396. 409. 431.
 433. 440. 470. 472. 482. 489. 493. 495. 497. 514. 515. 527. 529. 532. 544.
 548. 550. 557. 563. 564. 569. 581. 592. 595. 652. 653. 655. 667. 668. 677.
 682. 698. 716. 728. 750. 765. 771. 775. 785. 787. 796. 804. 830. 831. 852.
 864. 895. 906. 930. 969. 975. 990. 1008. 1014. 1050. 1056. 1079. 1083.
 1085. 1091. 1097. 1113. 1120. 1142. 1143. 1170. 1174. 1186. 1206. 1209.
 1219. 1222. 1223. 1225. 1232. 1235. 1240. 1272. 1288. 1291. 1310. 1313.
 1322. 1338. 1340. 1341. 1343. 1346. 1349. 1354. 1355. 1359. 1393. 1398.
 1413. 1428. 1434b. 1438. 1441. 1472. 1478. 1483. 1485. 1505. 1510. 1530.
 1531. 1538. 1540. 1561. 1563. 1585. 1590. 1609. 1623. 1627. 1655. 1690.
 1784. 1788. 1790. 1816. 2100. 2120. 2121. 2140. 2193. 2195. 2203. 2213.
 2278. 2280. 2291. 2297. 2304. 2358. 2368. 2386. 2400. 2404. 2411. 2420.
 2442. 2463. 2495. 2516. 2545. 2563. 2600. 2615. 2620. 2642. 2711. 2727.
 2730. 2745. 2756. 2758. 2771. 2780. 2783. 2863. 2894. 2902. 2929. 2939.
 2951. 2968. 3000.

Tier 2 (81 MSS)

15. 100. 125. 126. 130. 138. 232. 239. 266. 283. 294. 295. 357. 365. 447.
 486. 508. 509. 545. 556. 579. 585. 593. 679. 726. 798. 809. 823. 851. 884.
 923. 931. 935. 981. 994. 996. 1026. 1029. 1055. 1081. 1194. 1200. 1296.
 1306. 1319. 1335. 1352. 1375. 1408. 1414. 1440. 1463. 1491. 1502. 1517.
 1546. 1571. 1578. 1604. 1612. 1641. 1693. 1699. 2148. 2182. 2238. 2281.
 2317. 2354. 2375. 2387. 2476. 2478. 2492. 2535. 2550. 2624. 2651. 2676.
 2691. 2954.

Total: 298 MSS μ^6 Manuscripts**Tier 1 (104 MSS)**

14. 51. 64. 74. 89. 90. 135. 179. 183. 190. 193. 198. 208. 212. 225. 234.
 245. 267. 301. 335. 351. 355. 374. 390. 407. 474. 483. 502. 503. 512. 518.
 524. 528. 530. 549. 551. 573. 666. 703. 707. 747. 748. 766. 793. 795. 844.
 856. 861. 881. 922. 967. 968. 1012. 1074. 1076. 1078. 1122. 1127. 1155.
 1163. 1172. 1198. 1226. 1238. 1292. 1299. 1305. 1318. 1342. 1397. 1451.
 1465. 1479. 1498. 1535. 1547. 1567. 1569. 1575. 1594. 1635. 1639. 1666.
 1672. 1780. 1787. 1800. 2147. 2173. 2178. 2220. 2224. 2266. 2374. 2389.
 2446. 2490. 2499. 2684. 2702. 2706. 2749. 2774. 2925.

Tier 2 (100 MSS)

031. 11. 23. 29. 38. 46. 52. 54. 65. 112. 118. 148. 153. 165. 188. 200. 209.
 219. 238. 275. 286. 358. 360. 376. 377. 484. 492. 494. 505. 570. 577. 583.
 650. 672. 686. 705. 711. 761. 780. 783. 807. 901. 905. 941. 942. 944. 1077.
 1090. 1152. 1157. 1207. 1211. 1215. 1228. 1290. 1317. 1324. 1373. 1391.
 1395. 1416. 1444. 1449. 1455. 1512. 1533. 1564. 1565. 1586. 1597. 1598.
 1608. 1651. 1654. 1808. 2098. 2118. 2181. 2200. 2211. 2217. 2236. 2283.
 2313. 2396. 2406. 2462. 2471. 2500. 2509. 2555. 2592. 2645. 2656. 2713.
 2732. 2886. 2897. 2947. 2969.

Total: 204 MSS μ^7 Manuscripts**Tier 1 (250 MSS)**

18. 35. 55. 66. 83. 105. 128. 141. 147. 154. 155. 167. 170. 189. 201. 204.
 241. 246. 252. 285. 290. 353. 361. 363. 386. 387. 394. 402. 415. 479. 480.
 510. 520. 521. 536. 547. 553. 575. 586. 588. 645. 660. 676. 685. 689. 691.
 696. 757. 758. 763. 768. 769. 781. 789. 797. 806. 824. 825. 845. 867. 890.
 897. 928. 932. 938. 940. 952. 953. 955. 958. 959. 960. 961. 962. 966. 978.
 986. 1003. 1017. 1020. 1023. 1025. 1030. 1046. 1059. 1062. 1064. 1072.
 1075. 1088. 1092. 1095. 1111. 1116. 1117. 1119. 1131. 1132. 1133. 1145.

1146. 1147. 1158. 1165. 1180. 1181. 1185. 1189. 1199. 1224. 1234. 1236.
 1247. 1248. 1250. 1251. 1314. 1323. 1328. 1329. 1334. 1339. 1384. 1389.
 1390. 1400. 1401. 1427. 1435. 1445. 1453. 1461. 1462. 1467. 1476. 1477.
 1482. 1487. 1488. 1489. 1490. 1492. 1493. 1494. 1496. 1497. 1499. 1501.
 1503. 1508. 1543. 1548. 1550. 1551. 1552. 1559. 1560. 1572. 1576. 1584.
 1591. 1596. 1599. 1600. 1601. 1614. 1617. 1618. 1619. 1620. 1622. 1625.
 1628. 1632. 1633. 1634. 1636. 1637. 1638. 1648. 1649. 1650. 1652. 1656.
 1657. 1658. 1659. 1667. 1680. 1686. 1688. 1694. 1698. 1700. 1702. 1703.
 1705. 1713. 1779. 1786. 1789. 1813. 2122. 2131. 2136. 2137. 2204. 2221.
 2249. 2253. 2255. 2260. 2261. 2273. 2284. 2296. 2309. 2322. 2352. 2355.
 2364. 2367. 2382. 2399. 2407. 2454. 2466. 2479. 2496. 2497. 2503. 2508.
 2510. 2520. 2554. 2559. 2584. 2598. 2621. 2635. 2636. 2647. 2673. 2689.
 2692. 2714. 2765. 2767. 2806. 2948.

Tier 2 (11 MSS)

56. 58. 61. 1166. 1325. 1348. 1409. 2244. 2265. 2632. 2715.

Total: 261 MSS

μ Manuscripts

Tier 1 (8 MSS)

036. 272. 403. 419. 560. 2394. 2613. 2781.

Tier 2 (5 MSS)

1013. 1285. 1372. 1556. 2314.

Total: 13 MSS

μ Manuscripts

Tier 1 (9 MSS)

725. 808. 1173. 1204. 1385. 1402. 2295. 2315. 2679.

Tier 2 (5 MSS)

349. 651. 1350. 1549. 2146.

Total: 14 MSS

μ Manuscripts

Tier 1 (10 MSS)

202. 380. 439. 476. 481. 680. 877. 1121. 1783. 2282.

Tier 2 (0 MSS)**Total: 10 MSS**

μ Manuscripts

Tier 1 (39 MSS)

8. 17. 30. 45. 70. 120. 178. 226. 231. 287. 288. 534. 538. 708. 717. 745.
 762. 880. 943. 1018. 1042. 1227. 1316. 1320. 1331. 1460. 1514. 1521.
 1685. 1687. 2201. 2356. 2426. 2502. 2507. 2561a. 2701. 2884. 2967.

Tier 2 (12 MSS)

60. 501. 1406. 1454. 1539. 1541. 1671. 2112. 2316. 2666. 2808. 2900.

Total: 51 MSS

μ Manuscripts

Tier 1 (12 MSS)

121. 413. 533. 662. 663. 1060. 1297. 1593. 1642. 1966. 2263. 2515.

Tier 2 (2 MSS)

324. 754.

Total: 14 MSS

μ Manuscripts

Tier 1 (19 MSS)

24. 299. 406. 558. 871. 1011. 1057. 1110. 1422. 1426. 1481. 1519. 1566.
 1580. 1660. 2126. 2277. 2328. 2437.

Tier 2 (8 MSS)

276. 506. 987. 2622. 2687. 2688. 2751. 2791.

Total: 27 MSS*μ Manuscripts***Tier 1 (22 MSS)**

030. 48. 73. 78. 95. 127. 331. 364. 700. 782. 939. 1268. 1392. 1448. 1592. 1626. 1701. 2139. 2252. 2623. 2650. 2787.

Tier 2 (0 MSS)**Total: 22 MSS***λ¹ Manuscripts***Tier 1 (217 MSS)**

L12. L18. L43. L67. L69. L70. L71. L78. L81. L83. L90. L101. L120. L126. L134. L146. L191. L196a. L202. L204. L213. L217. L229. L234. L261. L262. L267. L272a. L274a. L275. L279. L280. L282. L299. L303. L332. L333. L341. L344. L351. L361. L374. L381. L382a. L382b. L386. L391. L396. L398. L402. L405. L430. L436. L462. L465. L515. L520. L535. L536. L537. L549. L551. L578. L579. L636. L644. L653. L663. L665. L683. L699. L700. L714. L718. L724. L729. L731. L732. L744. L750. L763. L773. L777. L780. L783. L789. L791a. L791b. L792. L794. L796. L800. L811. L819. L833. L850. L852. L854. L861. L862. L888. L930. L943. L956. L976. L979. L987. L990. L991. L992. L1004. L1013. L1022. L1026. L1029. L1030. L1032. L1036. L1039. L1055. L1067. L1068. L1071. L1094. L1099. L1102. L1106. L1108. L1109. L1111. L1113. L1129. L1132. L1138. L1169. L1217. L1264. L1275. L1380. L1381. L1463a. L1464a. L1486. L1503. L1507. L1530. L1539. L1579. L1613. L1619a. L1622. L1643. L1655. L1658. L1659. L1660. L1685. L1694. L1697. L1702. L1703. L1704. L1724. L1745. L1750. L1764. L1771. L1775. L1780. L1783. L1785. L1786a. L1789. L1795. L1796. L1807. L1809. L1821. L1823. L1839. L1840. L1846. L1847. L1853. L1922. L1966. L1968. L1970. L1974. L1976. L1995. L2031. L2050b. L2055. L2075. L2076. L2095. L2097. L2110. L2137. L2138. L2140. L2143. L2146a. L2162. L2167a. L2183. L2266. L2270. L2272. L2279. L2280. L2404. L2408. L2449. L2460. L2470.

Tier 2 (7 MSS)

L211. L298. L708a. L944. L1540. L1765. L1812.

Total: 224 MSS*λ² Manuscripts***Tier 1 (36 MSS)**

L11. L36. L130. L185. L263. L404. L407. L429. L442. L564. L634. L664. L701. L802. L856. L871. L952b. L1003. L1014. L1103. L1114. L1182. L1382. L1462. L1573. L1615. L1616. L1635. L1801. L1858. L1862. L1912. L1958. L2084. L2096. L2524.

Tier 2 (4 MSS)

L22. L445. L677. L1810.

Total: 40 MSS*λ³ Manuscripts***Tier 1 (59 MSS)**

L14. L86. L118. L138. L139. L196b. L221. L270. L272b. L274b. L557. L558. L632. L645. L646. L647. L650. L698. L708b. L717b. L719. L826. L827. L886. L1034. L1097. L1107. L1135. L1139. L1147. L1148. L1149. L1150. L1162. L1165. L1200. L1463b. L1464b. L1619b. L1712. L1713.

L1752. L1756. L1757. L1758. L1761. L1762. L1772. L1786b. L1793.
L1802b. L1931. L1932. L1941. L2027. L2057. L2146b. L2271. L2388.

Tier 2 (12 MSS)

L125. L335. L437. L534. L550. L570. L760. L814. L973. L1028. L1031.
L1975.

Total: 71 MSS

λ⁴ Manuscripts

Tier 1 (8 MSS)

L121. L308. L318. L519. L817. L1015. L1131. L1624.

Tier 2 (4 MSS)

L417. L745. L1261. L1528.

Total: 12 MSS

Full Apparatus

7:53	επορευθη $\mu^{3,5,\gamma,\delta,\epsilon}$ 35.7% απηλθεν $\mu^{6,7,\zeta,\eta}$ ANT BYZ HF PCK 45.2%
8:1	ιησους δε επορευθη $\mu^{1,3,5,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon}$ 55.5% και ο ιησους επορευθη μ^6 ,
8:1	εις $\mu^{1,2,4,5,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^2 97.6% προς μ^3 2.2%
8:1	ελαιων $\mu^{1,2,3,4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^2 96% ελαιων μονος μ 1.7%
8:2	ορθρου δε παλιν $\mu^{1,2,3,4,5,7,\beta,\gamma,\delta}$ λ^2 64.8% ορθρου δε παλιν βαθεος
8:2	παρεγενετο $\mu^{1pt,2,3,5,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta}$ λ^2 64.6% ηλθεν ο ιησους $\mu^{6,\epsilon,\zeta,\eta}$ BYZ
8:2	ο λαος $\mu^{1,3pt,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,pt,\epsilon,\zeta}$ λ^2 83.3% ο οχλος $\mu^{2,3pt,4pt,\delta,pt,\eta}$ 14%
8:2	ηρχετο μ^5 14.5% ηρχετο προς αυτον $\mu^{1,2,3,4pt,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^2 AN
8:3	αγουσι δε ... προς αυτον γυναικα $\mu^{1,3,5,7,\gamma,\delta}$ 46.7% αγουσι δε ... γυ
8:3	εν μ^5 16.9% επι $\mu^{1,2,3,4,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ ANT BYZ HF NA PCK
8:3	καταληφθεισαν $\mu^{5,\beta}$ 13.3% κατειλημμενην $\mu^{1,2,3,4,6,7,\alpha,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^1 ,
8:3	μεσω $\mu^{1,2,5,7,\alpha,\beta,\gamma}$ $\lambda^{1,2pt,3}$ 66.9% τω μεσω $\mu^{3,4,6,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{2pt,4}$ BYZ I
8:4	λεγουσιν $\mu^{1,2,5,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta}$ $\lambda^{1,2,3}$ 71% ειπον $\mu^{3,4,6,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^4 BYZ HF 27.9
8:4	πειραζοντες $\mu^{1,5,\beta,\gamma}$ 23.5% — $\mu^{2,3,4,6,7,\alpha,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ ANT BYZ HF
8:4	αυτη η γυνη κατεληφθη ... μοιχευομενη $\mu^{5,\alpha,\beta}$ 13.7% ταυτην ευρομε
8:4	αυτοφορω $\mu^{1,2,3,4,5pt,6pt,\alpha,\delta,ept}$ $\lambda^{1pt,2pt,3pt}$ 48.5% αυτοφωρω μ^{5pt} ,
8:5	εν δε $\mu^{1,2,3,4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{2,3,4}$ 82.5% και εν μ λ^1 ANT 17.1%
8:5	μω[υ]σης ημιν εντειλατο $\mu^{1,5,\beta,\gamma}$ 21.3% ημιν μω[υ]σης εντειλατο
8:5	λιθοβολεισθαι $\mu^{1,5,7,\beta,\gamma}$ λ^3 37.5% λιθαζειν $\mu^{2,3,4,6,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,4}$ AN
8:5	λεγεις $\mu^{5,7,\alpha}$ $\lambda^{1,2,3}$ 61.2% λεγεις περι αυτης $\mu^{1,2,3,4,6,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ λ^4
8:6	δε $\mu^{1,2,3,4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 98.6% — μ 1.1%
8:6	ελεγον $\mu^{1,3,4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{3,4}$ 73.9% ειπον $\mu^{2,\alpha}$ $\lambda^{1,2}$ ANT 23.5%
8:6	πειραζοντες αυτον $\mu^{1,3,4,5,6,7,\beta,\delta,\epsilon,\eta}$ $\lambda^{3,4}$ 73.5% εκπειραζοντες αυτ
8:6	εχωσι $\mu^{4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{3,4}$ 71.4% σχωσι $\mu^{2,3,\alpha}$ $\lambda^{1,2}$ ANT 24% ευ
8:6	κατηγορειν $\mu^{1,5,\beta,\gamma}$ 21.9% κατηγοριαν κατ $\mu^{2,3,4,6,7,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,3,4}$ AI
8:6	τω δακτυλω $\mu^{1,2,3,4pt,5,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 96.1% — μ^{4pt} 1.6%
8:6	εγραφεν $\mu^{1,3,4,5pt,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 84.2% κατεγραφεν $\mu^{2,5pt}$
8:6	μη προσποιουμενος $\mu^{1,5,7,\beta,\gamma,\epsilon,\zeta}$ λ^3 46.4% — $\mu^{2,3,4,6,\alpha,\delta,\eta}$ $\lambda^{1,2,4}$ AN
8:7	ερωτωντες $\mu^{1,3,4,5,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon}$ $\lambda^{1,2,3}$ 66.8% επερωτωντες $\mu^{2,6,\zeta,\eta}$ λ^4
8:7	ανακυψας $\mu^{1,5,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta}$ λ^3 50.1% ανεκυψε και $\mu^{2,3}$ $\lambda^{1,2}$ ANT NA
8:7	προς αυτους $\mu^{1,5,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta}$ λ^3 50.7% αυτοις $\mu^{2,3,4,6,\alpha,\eta}$ $\lambda^{1,2,4}$ ANT
8:7	πρωτον μ^{5pt} 8.5% πρωτος $\mu^{1,2,3,4,5pt,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ ANT B
8:7	επ αυτην [του] λιθον βαλ[λ]ετω $\mu^{5,\alpha,\gamma,\delta,pt}$ 23.3% λιθον βαλ[λ]ετω επ
8:8	κατω κυψας $\mu^{1,2,3,4,5,6,7,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 94.4% κατακυψας NA W
8:8	εγραφεν εις την γην $\mu^{1,2,3,4,5,6,7,\alpha,\gamma,\delta,\zeta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 91.2% εγραφεν εις
8:9	οι δε ακουσαντες και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι $\mu^{1,5,7,\gamma,\delta,\zeta}$ λ^2
8:9	εξηρχοντο $\mu^{1,2,3,5,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 92.1% και εξηλθον μ^4 1.6%
8:9	καθεις $\mu^{2,3,4,5,6,7,\alpha,\beta,\gamma,\delta,\epsilon,\zeta,\eta}$ $\lambda^{1,2,3,4}$ 95% εκαστος αυτων μ^1 1.4%
8:9	προσβυτερω $\mu^{5,\alpha,\gamma}$ $\lambda^{1,2pt}$ 35.8% προσβυτερω εως των εσχατων

APPENDIX D REVELATION MANUSCRIPT FAMILIES

The three main manuscript families in Revelation are Koine (**K**), Andreas (**Av**), and Complutensian (**Com**). The Complutensian family corresponds with PCK and is marked by that designation in this volume.

Koine (K) Manuscripts

046. 18. 42. 61. 69. 82. 93. 110. 141. 149. 177. 201. 203. 218. 325. 337. 367. 368. 385. 386. 452. 456. 467. 498. 506. 517. 522. 627. 632. 699. 808. 919. 920. 935. 1424. 1597. 1626. 1704. 1719. 1728. 1734. 1760. 1780. 1795. 1849. 1852. 1859. 1870. 1872. 1893. 1948. 1955. 2004. 2021. 2024. 2025. 2027. 2039. 2048. 2058. 2071. 2079. 2138. 2200. 2494. 2495. 2638. 2667. 2672. 2824. 2843. 2845. 2847. 2864. 2918. 2921. 2922. 2923.

Total: 78

Andreas (Av) Manuscripts

051. 205. 254. 743. 1685. 1773. 1876. 2014. 2015. 2026. 2028. 2029. 2031. 2033. 2034. 2036. 2037. 2038. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2051. 2052. 2054. 2055. 2056. 2057. 2059. 2060. 2064. 2067. 2068. 2069. 2073. 2074. 2081. 2082. 2083. 2091. 2186. 2259. 2286. 2302. 2428. 2594. 2595. 2626. 2743. 2759. 2814. 2886. 2891. 2919. 2920. 2931.

Total: 58

Complutensian (Com) Manuscripts

432. 757. 824. 986. 1072. 1075. 1248. 1328. 1503. 1551. 1617. 1637. 1733. 1740. 1745. 1746. 1768. 1771. 1774. 1864. 1865. 1957. 2035. 2041. 2061. 2323. 2352. 2431. 2434. 2554. 2723. 2821.

Total: 32

APPENDIX E LIST OF WORD-BREAK DIFFERENCES

The following word-break differences are ignored in the text-critical footnotes. When these words appear in the footnotes as part of another variant, the spelling of Robinson and Pierpont is used for all editions.

απ αρτι	απαρτι
αρα γε	αραγε
αρμαγεδων	αρ μαγεδων
βαριωνα	βαρ ιωνα
δεκαοκτο	δεκα οκτο
δηπου	δη που
δια παντος	διαπαντος
δια τι	διατι
δισμυριαδες	δισ μυριαδες
εβδομηκοντα εξ	εβδομηκονταεξ
ει μη	ειμη
ει πως	ειπως
ειγε	ει γε
εικοσι πεντε	εικοσιπεντε
εικοσι τεσσαρες	εικοσιτεσσαρες
εικοσι τρεις	εικοσιτρεις
εκπερισσου	εκ περισσου
*εξαυτης	εξ αυτης
επ αυτοφωρω	επαυτοφωρω
ιεραπολει	ιερα πολει
ινα τι	ινατι
καιτοιγε	καιτοι γε και τοι γε
καταμονας	κατα μονας
μεν ουν	μενουν
μενουγγε	μενουν γε μεν ουν γε
μη τις	μητις
μηγε	μη γε
μηποτε	μη ποτε
μηπως	μη πως
μητι γε	μητιγε
ογδοηκοντα τεσσαρων	ογδοηκοντατεσσαρων
ουκετι	ουκ ετι
πεντηκοντα τριων	πεντηκοντατριων
τα νυν	τανυν
τουτ εστι(ν)	τουτεστι(ν)
τριακοντα οκτω	τριακονταοκτω
υπερ εκπερισσου	υπερεκπερισσου υπερ εκ περισσου
υπερ λιαν	υπερλιαν

WH does not differentiate between ο τι and οτι, always writing the latter. In this edition the WH rendering οτι has been interpreted as ο τι in the following verses: Mark 6:23; Luke 10:35; John 2:5; 8:25; 14:13; 15:16; Acts 9:6; 1 Cor. 16:2; Col. 3:17. The word εννενηκονταεννεα in editions of

the Textus Receptus is written as εννενηκοντα εννεα for the purposes of comparison. Robinson and Pierpont spell these two words as ενενηκοντα εννεα, and so technically this is a spelling difference and not just a word break difference.